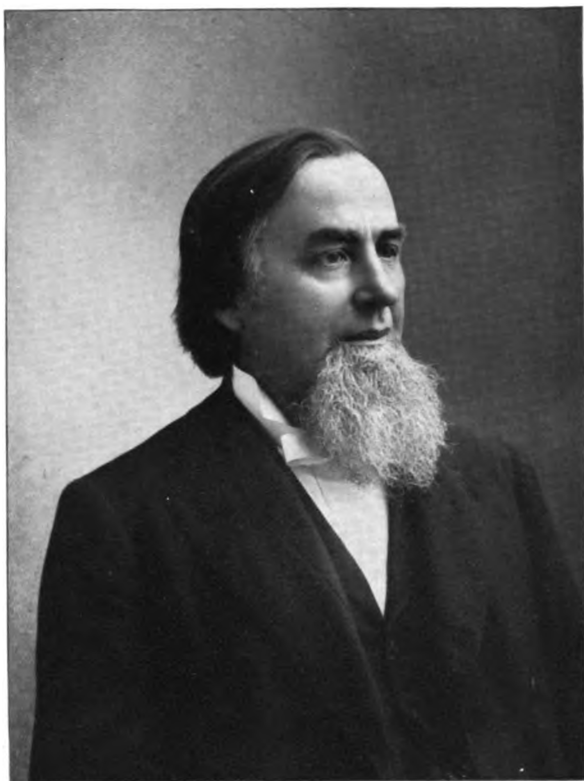

Predikningar och föredrag

Olof Olsson

HIERONYMUS
ANDOVER-HARVARD
THEOLOGICAL LIBRARY

O. OLSSON.

PREDIKNINGAR

OCH

FÖREDRAG

AF

O. Olsson

ROCK ISLAND, ILL.
LUTHERAN AUGUSTANA BOOK CONCERN.

ROCK ISLAND, ILL.
LUTHERAN AUGUSTANA BOOK CONCERNS TRYCKERI
1903.

FÖRORD.

År hafva flytt, sedan dr O. Olsson nedlade herdestafven och pennan och efter ett väl utfördt dagsarbete fick ingå i den eviga hvilan. Tiden har dock ej utplånat minnet af hans personlighet och hans arbete. Hans enkla, flärdfria väsen, hans anspråkslösa och helgade umgänge, hans eldiga predikningar och kraftfulla föredrag bevaras i kär och tacksam hågkomst. Hans vittnesbörd från predikstolen medförde visshet om att han sökte åhörarens frälsning och kände såsom få den fallna människans nöd och skriande hjärtebehof samt Guds förbarmande kärlek och nåd, och hans undervisning från katedern i lärosalen gaf lärjungen visshet om att han med varsam och säker hand leddes ned i vetenskapens djupa schakt vid evighetshoppets ljus.

Olssons personlighet var vinnande. I det sällskapliga umgänget kände man sig i honom hafva en förtrolig och deltagande vän och broder, i katedern en kunskapsrik och förtroendeingifvande lärare och i predikstolen ett af de Herrens sändebud, som rätt dela sanningens ord. Han var därför innerligt och allmänt älskad i lifvet, och sent skall han glömmas inom den kyrka, som ägde förmånen af att under tre decennier få räkna honom bland sina främsta ledare.

I det arbete, som härmed lämnas åt publiken, talar Olsson till oss, ehuru han är död. Det eko af hans väl-

kända röst, som genljuder i dessa predikningar och tal, kommer från Värmland, under hans första tjänstgöringsår, från prärien i Kansas, under nybyggarelifvets tid, och från olika delar af detta land, där han under de senare åren predikade vid olika tillfällen. Föredragen eller tillfällighetstalen höra nästan uteslutande till hans ämbetstid vid synodens läroverk, då han därstädes och ej sällan vid kyrkomöten, församlingsfester m. m. påkallades att hålla tal öfver olika ämnen.

I detta urval af Olssons efterlämnade manuskript finner läsaren en tämligen trogen bild af författarens lifsåskådning eller uppfattning af lifvets viktigaste frågor under hans skiftesrika och verksamma lif på jorden. För utgifvarne är det ett nöje att få erbjuda allmänheten ett så dyrbart minne af den älskade läraren, och de tro sig därmed hafva beredt hans talrika vänner en stor glädje genom att gifva dem tillfälle att ännu få lyssna till den predikant, som de så högt värderade, och som i lifstiden aldrig saknade tacksamma åhörareskaror.

Må det genljud af dr Olssons kraftfulla stämma, som härmed utgår till vår kyrka, få skänka mycken uppmuntran på vandringen till det himmelska hemmet.

S. P. A. L.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING.

I.

PREDIKNINGAR ÖFVER TEXTER PÅ SÖN- OCH HELGDAGAR.

---

* De med * utmärkta predikningarna äro hållna i Sverige; de öfriga i Amerika. Hvarest årtal kunnat utrönas, är ock det angifvet.

Påskdagen.

Första Söndagen efter Påsk.

Andra Söndagen efter Påsk.

Tredje Söndagen efter Påsk.

Fjärde Söndagen efter Påsk.

Bönsöndagen.

Kristi Himmelsfärds Dag.

Pingstdagen.

Trefaldighetssöndag.

Första Söndagen efter Trefaldighet.

Femtonde Söndagen efter Trefaldighet.

3. Text: Matt. 6: 19—23.

Sextonde Söndagen efter Trefaldighet.

2. Text: Joh 11: 1—45.

Sjuttonde Söndagen efter Trefaldighet.

3. Aftons. Text: Gal. 5: 1—14.

Adertonde Söndagen efter Trefaldighet.

1. Aftons. Text: 1 Kor. 1: 4—8.

Nittonde Söndagen efter Trefaldighet.

1. Text: Matt. 9: 1—8.

Tjuguandra Söndagen efter Trefaldighet.

[illegible] — 25.

Tjugutredje Söndagen efter Trefaldighet.

3. Text: Matt. 17: 24—27.

Tjugufemte Söndagen efter Trefaldighet.

3. Text: Matt 24: 35—44.

Tjugusjätte Söndagen efter Trefaldighet.

2. Aftons. Text: 1 Kor. 15: 22—28.

Kyndelsmässodagen.

2. Text: Joh. 1: 16—18.

Marias Bebådelsedag.

2. Text: Luk. 1: 39—45.

II.

PREDIKNINGAR VID SÄRSKILDA TILLFÄLLEN.

Skriftetal. 3.

Text: Ps. 34: 9.

Synodalpredikan.

Text: 2 Kor. 4.

Ordinationstal. I.

Text: Ps.139: 23, 24.

Ordinationstal. 2.

Text: 1 Petr. 5: 6, 7.

Ordinationstal. 3.

Text: Joh. 14, 26.

Ordinationstal. 4.

Text: Joh. 14: 26, 27.

Examenspredikan. 1.

Text: Joh. 16: 24.

Examenspredikan. 2.

Text: 1 Petr. 4: 7—11.

Missionspredikan. 1.

Text: Joh. 8: 12.

Missionspredikan. 2.

Text: Matt. 5: 3—9.

Reformationspredikan.

Text: 1 Kor. 2: 1—5.

Tacksägelsedagspredikan.

Text: Apg. 17: 24—28.

III.

FÖREDRAG OCH TAL.

I.

Predikningar öfver Texter på Sön- och Helgdagar.

En kristlig vaksamhet.

Andra Söndagen i Advent.

Men hvad jag säger till eder, det säger jag till alla: vaken!

Icke många sanningar torde Jesus så ofta och så ifrigt hafva lagt sina lärjungar på hjärtat som vikten och nödvändigheten af en sann och oafbruten vaksamhet. Vi se honom på så många ställen hos evangelisterna återkomma till detta ämne, att vi skulle vara benägna att tycka, det ordet kunde förlora sin vikt, därför att det så ofta och så enträget påminner om samma sak. Men, se, så är det med Jesu kärlek till sina dyrt återlösta barn, och så var det med hans kärlek till de fattiga lärjungarne. Han var, om vi så få säga, så rädd för att förlora någon enda ibland dem, att han icke tröttnade att säga och säga samma sanning om och om igen, på det, om möjligt, deras hjärtan måtte blifva helt gripna utaf ordet och de så helt införlifvade med honom, att *ingen* och *intet,* hvarken i himmel eller på jord, skulle kunna rycka dem utur hans hand. Ja, så blind var Herren Jesu kärlek till sina lärjungar, ifall vi få begagna så mänskliga ord om den gudomlige, att han liksom icke frågade efter, om han skulle falla dem besvärlig genom att många gånger tala om en och samma sanning, blott han vann sitt stora mål med dem, att han fick göra dem evigt saliga. Och visserligen synas dessa förmaningar till vaksamhet hafva varit af nöden, då man ser på den lilla värnlösa, svaga och klentrogna lärjungaskaran, hotad af de mäktigaste fiender både inom och utom sig, hotad

af hela djäfvulens anhang, som stod färdigt att vid minsta tillfälle i grund förstöra denna späda, himmelska plantering, samt slutligen nästan hela världen, brinnande af ett ärfdt hat mot Jesus och hans rike med dess ytterst fåtaliga undersåtar. Tänker man härpå, tänker man vidare på den oändligt härliga nådelön, som lärjungarne skulle mista, för evigt mista, om de af ovarsamhet och vårdslöshet blefve öfverrumplade af den mäktiga fienden, tänker man härpå, så bör man icke förundra sig, att Jesus så ofta, så enträget och envist förmanade sina efterföljare till vaksamhet. Nu hade Jesus i 13 kapitlet af Markus' evangelium, särskildt med afseende på sin stundande, till tiden ovissa ankomst till domen, innerligt lagt nödvändigheten af vaksamhet sina lärjungar på hjärtat och säger så i 37 versen de anförda orden: "Men hvad jag säger till eder, det säger jag till alla: vaken!" Ju viktigare detta ämne var för Jesus. desto nödvändigare syntes det honom att tillägga dessa ord. Ty han kände väl människohjärtat, han visste väl, huru benägna vi äro att draga oss undan för Guds ord. Ack, huru gärna vilja vi icke, hvar och en utaf oss, gömma oss för ordet, huru ofta säga vi icke eller åtminstone tänka vi: icke är jag densamme, icke gäller det mig; det passar för den och den; detta kunde blott sägas på den tiden med någon verklighet och vikt; denna enträgna förmaning till verksamhet gällde blott lärjungarne, som voro omgifna af så stora faror, nu är ingen stor fara för handen, detta allt är blott skräckmedel utan någon vidare mening. Huru gärna vilja vi icke med sådant tal och sådana tankar förljufva vår sömnaktighet och liknöjdhet. Men nej, vi slippa icke undan för dessa väldiga ord: "det säger jag till alla: vaken!" Till alla; således ingen undantagen, åtminstone ingen, som vill bekänna sig till Jesu namn. Herren Jesus söker upp oss i alla våra gömställen, vi måste åtminstone höra hans ord, om vi åtlyda det eller icke. Han har då visat oss faran. Han har med dessa ord slagit alarm i lägret, hvarför ingen af oss kan komma med någon berättigad ursäkt, om han blir öfverrumplad och fördärfvad af fienden. Och detta ord "vaken!" vill Jesus hafva sagdt till

oss alla, innan det sista stora ordet ljuder till oss: "Vaken upp, stån upp, I döda, och kommen till doms!" Såsom en förberedelse till detta sista "Vaken upp!" skall det "vaken", hvarom vi få höra i texten, blifva för oss öfver allting viktigt, och ju innerligare vi fatta detta ord: "det säger jag till *alla*", med desto större uppmärksamhet skola vi följa texten, på det att Jesus må få närmare för oss utreda betydelsen af detta innehållsrika ord: "vaken!"

Dig, o Herre Jesus, som själf har talat dessa ord, dig bedja vi, dig anropa vi, uppväck oss ur vår slummer, vår liknöjdhet och tröghet! Du har ju icke talat dessa ord blott till dina första lärjungar, utan du har talat dem till oss alla, alla som här äro, ja, till oss i synnerhet säger du: vaken, ty vi äro så sömnaktiga, ja, kanske vi helt och hållet sofva. O, så låt då dessa ord med tordönsstämma ljuda i våra öron, men icke blott i våra öron, utan låt dem ock genljuda i våra hjärtans djup. Du är ju ännu, o Jesus, närvarande i din församling, du står ju ännu såsom lifslefvande målad för våra ögon; vi tycka oss både se och höra dig, då du med heligt allvar uttalar dessa förmaningens ord: hvad jag säger till eder, det säger jag till alla: vaken, vaken! O, så tala då dessa ord till oss i dag, låt det i dag blifva för oss alla så, som om vi aldrig hade hört dem förr, låt orden blifva nya, kraften ny, sanningen lefvande, talet genomträngande, Andens nåd rik och ymnig. Allt är det din nåd, så förläna oss denna din nåd till väckelse, upplysning, omvändelse och helgelse. Därom bedja vi dig ock innerligen i din egen bön: Fader vår, som är i himmelen m. m.

Text: Luk. 12: 35—40.

Edra länder vare omgjordade och edra ljus brinnande. Och varen I lika människor, som vänta sin herre, när han skall komma hem från bröllopet, att när han kommer och klappar, de strax må låta upp för honom. Saliga äro de tjänarne, hvilka herren finner vakande, när han kommer. Sannerligen säger jag eder: Han skall omgjorda sig och låta dem sitta till bords, och han skall gå och tjäna dem; och om han kommer i den andra nattväkten, eller han kommer i den tredje nattväkten och finner

det så, saliga äro de tjänarne. Men det skolen I veta, att om husbonden hade vetat, hvilken stund tjufven skulle komma, så skulle han för visso hafva vakat och icke tillåtit, att man bröt sig in i hans hus. Därför varen ock I redo; ty den stund I icke menen kommer Människosonen.

Vi fira nu advent, d. v. s. Jesu ankomst, minnet af Jesu ankomst eller beredelsen till densamma, en förberedelse således egentligen för julhögtiden. Men vår text kunde synas oss besynnerlig i förhållande till julen, det kunde tyckas oss underligt, att vi skulle behöfva så innerliga och allvarliga förmaningar till vaksamhet, blott för att fira *minnet* däraf, att Jesus är kommen i köttet. Men förhållandet är detta: Guds ord talar nämligen icke blott om *en* Jesu ankomst, vi läsa där icke blott om hans ankomst till världens frälsning, hans ankomst i armod och ringhet, det talas ock om hans ankomst i härlighet och makt. Och på båda dessa Herrens uppenbarelser för världen böra vi tänka under adventstiden. Då vi bereda oss att fira minnet af den Jesu ankomst, som redan har inträffat, så böra vi ock bereda oss att möta honom vid hans ännu förestående till tiden ovissa ankomst, då han skall återkomma för att söka frukterna på det träd, som blef planteradt i Betlehems krubba. Och härom påminner oss i synnerhet denna dags text. Den uppmanar oss att rusta oss, att vara redo att när som helst möta vår Gud, vår Herre. Blott då kunna vi vara redo, om vi äro vaksamma. Hafva vi i jordiskt afseende någonting, hvarpå vi vänta, någonting viktigt, som skall inträffa med oss, men icke veta, när eller hur, då gifva vi oss ingen ro, vi räkna dagarna och timmarna, vi låta sömnen ofta vika från våra ögon, i synnerhet om det är någonting, som måste ställas i ordning, i synnerhet om hvarje ögonblick vi förlora blifver oss till skada och men. Samma är förhållandet, om vi vänta en kär vän, hvilken kunde gå oss förbi, om vi icke passa på, huru sorgfälliga äro vi icke då. Detta gäller i många andra jordiska förhållanden, där mycken fara är för handen, om man icke är vaksam, nykter och har allt väl i ordning. Är det nu så i jordiska ting, äro vi sådana, när det gäller våra kroppsliga förhållanden,

anse vi vaksamhet och noggrannhet så viktiga i jämförelsevis små ting, hurudana borde vi vara då, när det gäller himmel och evighet, när det hänger såsom på en tråd, om vi skola blifva evigt saliga eller evigt osaliga! Så vilja vi då följa vårt evangelium och genom Guds nåd på denna stund betrakta:

En kristlig vaksamhet,

hvarvid vi vilja öfverväga först dess *nödvändighet,* för det andra dess *beskaffenhet* samt för det tredje dess *saliga lön.*

I.

För det första måste andlig vaksamhet vara högst nödvändig, emedan Herren Jesus så många gånger och så ifrigt uppmanar därtill. Hela vår text har för afsikt att visa oss vaksamhetens nödvändighet. Så säger ock Jesus i Matt. 24: 42: "Vaken fördenskull, ty I veten icke, hvilken stund eder Herre kommer." I 25: 13 heter det: "Vaken fördenskull; ty I veten icke dag ej heller stund" m. m. I Luk. 21: 36 säger han: "Vaken fördenskull alltid och bedjen, att I mån aktas värdiga att undfly allt detta och att ställas inför Människosonen." Så säger aposteln Paulus i Tess. 5: 6: "Låtom oss därför icke sofva såsom de andra, utan låtom oss vaka och vara nyktra." Och i Petr. 5: 8 läsa vi: "Varen nyktra och vaken." "Blif vaken och stärk det öfriga, som var på väg att dö", ropar Herren allvarligen till församlingsängeln i Sardes. "Se, jag kommer såsom en tjuf; salig är den, som vakar", förklarar högtidligen samme Jesus i Uppb. 16: 15. Af dessa och mångfaldiga andra skriftens ord kunna vi förstå, hvilken vikt Herren lägger på vaksamheten.

Och detta, hvartill Herren själf så ofta uppmanar, måste vara särdeles nödvändigt, emedan han är den eviga sanningen, emedan han har sagt: "Himmel och jord skola förgås, men mina ord skola icke förgås." Vi måste särskildt betänka detta, att det är Herren Jesu egna allvarliga ord, det är hans ord, som en gång skall återkomma, och han i synnerhet måste veta, huru nödvändigt det är att vaka. Tro vi icke Herren själf i en så viktig sak, hvilken skall då kunna öfvertyga oss

om vaksamhetens nödvändighet? Ack, detta, just detta har förorsakat mångas eviga fördärf, detta att de icke aktat Jesu ord, så viktiga och så allvarliga, som de verkligen äro. Just därför, att det är Herrens egna ord, därför är det så nödvändigt att akta därpå, och när han så enträget uppmanar till vaksamhet, då måste den vara nödvändig för oss alla utan undantag.

Vidare är vaksamhet nödvändig, emedan vi icke veta tid och stund, när Herren kommer. "Vaken fördenskull, ty I veten icke dagen ej heller stunden, när Människosonen kommer", säger Jesus. Sen till, vaken och bedjen, ty I veten icke, när tiden är. Om den dagen och den stunden vet ingen, icke änglarna i himmelen, utan Fadern allena. Hvilken kraftig och uppskakande erinran om vaksamhetens nödvändighet ligger icke häri, att dagen för Jesu ankomst är så obestämd! Tänken eder, om nu dagen för Herrens ankomst vore genom ett bud från himmelen bestämd att inträffa inom några år, några månader eller kortare tid, hvilken af oss skulle då vara så sorglös, att han icke då ville vaka, bedja och bereda sig att möta sin Gud; och ju kortare tiden vore, desto flitigare skulle vi visst begagna oss af hvarenda minut. Såsom ock Jesus säger i texten: "Men detta skolen I veta, att om husbonden hade vetat, hvilken stund tjufven skulle komma, så skulle han för visso hafva vakat och icke tillåtit, att man bröt sig in i hans hus." Skulle vi nu så förhålla oss, om Herrens dag vore bestämd, huru mycket mera nu, då den är obestämd och således kan inträffa när som helst. Men, säger och tänker man, världen har nu stått så länge och det blifver allt såsom det varit af begynnelsen, Herren lär icke haft någon annan mening med dessa ord än blott att skrämma och uppröra oss. Men ack, icke så. "Herren fördröjer icke sitt löfte, såsom somliga mena, att det är ett fördröjande, utan han är långmodig för eder skull och vill icke, att några skola förgås, utan att alla skola vända sig till bättring." Där hafva vi förklaring på dröjsmålet.

Men om nu så skulle vara, att yttersta dagen, Jesu sista ankomst, är långt aflägsen från oss, hvilket är ganska ovisst,

hade vi då tid att lugnt inslumra och fråga efter ingenting? Nej, nej! För hvar och en af oss inträffar ju Jesu ankomst vid vår dödsstund, och huru oviss är ej denna; vi veta icke, om Herren kommer i den första, andra eller tredje väkten; vi veta icke, om han kommer för att kalla oss i vår ungdomstid, vår mannaålder eller vår ålderdom, allt är för oss förborgadt, ja, ingenting är mera ovisst.

Men ännu mer erinras vi om vaksamhetens nödvändighet, då vi höra, hvad Jesus säger i vår text: "Därför varen ock I redo; ty den stund I icke menen, kommer Människosonen." På många andra ställen betonar han med andra ord, att han skall komma hastigt och oförmodadt. "Se, jag kommer, som tjufven plägar komma, salig är den, som vakar." "Och såsom Noas dagar voro, så skall ock Människosonens tillkommelse vara." Syndafloden kom, när de dåvarande människorna minst väntade något sådant, när de voro som sorglösast. Om han sade oss: nu kan du begynna bereda dig, ty då och då kommer jag, vore det så, då skulle ingen så stor fara vara för handen; då kunde vi med skäl tänka: ännu har jag tid på mig, ännu behöfver jag icke skynda, ännu kan jag vara sorglös, lugn och i god ro. Men se, nu är det icke så, utan just då, när sådana bedöfningens och sömnaktighetens tankar komma öfver oss, då är faran som störst, ty just då skall han komma, säger han. "Den stund, I icke menen, kommer Människosonen", och: "Såsom en *snara* skall den dagen komma öfver alla, som bo på hela jordens yta." Detta är så mycket viktigare, som vi äro så benägna att bedraga oss själfva, i synnerhet med afseende på Herrens ord. Ingenting ligger efter syndafallet människan närmare än sömnaktighet och liknöjdhet, då det gäller hennes själs frälsning och eviga salighet. Det är därför icke utan skäl, som Herren sökt med de mest öfvertygande ord inskärpa hos oss nödvändigheten af vaksamhet och aktgifvande på hvad vår eviga frid tillhörer.

Men ännu en orsak, hvarför vaksamheten är så nödvändig och viktig. Jesus säger i vår text: "Saliga äro de tjänarne, hvilka Herren finner vakande, när han kommer." Således osaliga, evigt osaliga äro de tjänare, som icke äro vakande, då

Herren kommer, utan ställa sig, såsom Jesus säger i samma kapitel, hvarur vår text är tagen: "Men om den tjänaren säger i sitt hjärta: Min herre dröjer att komma, och begynner slå tjänarne och tjänarinnorna och äta och dricka och berusa sig, så skall den tjänarens herre komma den dag, han icke väntar, och den stund, han icke vet, och hugga honom i stycken och gifva honom hans lott ibland de otrogna."

Det är således ingen ringa ting, hvarom här är fråga, det är ingen småsak, frågan är om ingenting mer och ingenting mindre än evig salighet eller osalighet, evig sorg eller evig glädje, eviga kval eller evig frid. Det är frågan om att förlora Gud eller för evigt få vara hans, och Gud förlorad, allt förloradt. Det är, om något är det, en sak värd eftertanke och besinning. Vore det icke så, vore det en ringa ting, som vi förlorade genom sömnaktighet och vårdslöshet i detta hänseende, hvad behöfde då Jesus med så mycket allvar och så ofta tala härom, hvarför behöfde vi då uppfordras att så innerligen lägga detta på hjärtat: hvad jag säger till eder, det säger jag till alla: vaken! Nej, nej, det gäller de högsta ting, hvarpå en människa kan rikta sin uppmärksamhet. Det är därför icke förspilld möda, om vi ofta tala härom och allvarligen tänka härpå.

Ack, vi kunna icke nog behjärta denna sanning, nödvändigheten af vaksamhet. Så allvarliga ord har Jesus själf talat, sådana gripande skäl och orsaker har han framlagt för att öfvertyga oss om nödvändigheten af vaksamhet, och dock äro vi lika liknöjda, sömnaktiga och sorglösa. Och sen, det är likväl för *vår* skull, till vår egen salighet, som han så talat och förmanat. Måste vi icke förvånas öfver oss själfva, måste vi icke förundra oss, huru vårt hjärta må vara beskaffadt. Denna tröghet och sömnaktighet finnes i hög grad äfven hos dem, som en gång hafva vaknat upp rätteligen, som hafva lärt känna vikten och värdet af Jesu första och andra ankomst. Och när så är, när de, som på sig själfva hafva erfarit Herrens kärlek och nåd, när dessa äro så sömnaktiga, hvad skola vi då säga om dem, som ännu sofva, som ännu icke hafva hörsammat ropet: "Vakna upp, du, som sofver, och

stå upp från de döda, så skall Kristus lysa öfver dig." Ack, måtte icke en allmän sömn öfverfalla oss, att vi en gång oförmodadt i annan mening få höra de orden: "Sofven nu och hvilen eder. Se, stunden är nära", den stora dag är kommen, då I skolen möta eder Gud.

Ja, vi medgifva visst, att vaksamheten är nödvändig, och många mena, att det icke står rätt till, att det måste blifva helt annorlunda med dem, om de skola kunna med fröjd vänta sin Herres ankomst. Men, ack, det gifves så många sömndrycker, och vi gripa så gärna efter dessa bägare, som skola gifva oss lugn och ro, men en falsk ro, en ro, som ökar faran. O Jesus, förbarma dig öfver dina återlösta, vi kunna icke säga mer, vi kunna icke öfvertygas om faran, om icke du låter ropet: Vaken! allt kraftigare ljuda bland oss.

II.

Sedan vi nu i korthet sett, huru nödvändig vaksamheten är, så låtom oss ock för det andra betrakta, *huru den sanna vaksamheten är beskaffad,* eller hvad vi böra hafva och iakttaga för att kunna vara vakande, när helst Herren kallar oss. Jesus säger oss det i vår text med de orden: "Edra länder vare omgjordade och edra ljus brinnande." Edra länder vare omgjordade! Samma uppmaning gafs Israels barn, då de skulle uttåga ur Egypten. Detta betecknar således, att man när som helst skall vara resfärdig. Det var i Österlanden ett bruk att bära långa mantlar utanpå de öfriga kläderna, och dessa band man upp medelst ett bälte omkring lifvet, då man ville vara ledig och obehindrad. Denna Jesu uppmaning förutsätter således, att man skall vara klädd för att kunna vaka, såsom ock Herren säger i Uppb. 16: 15: "Salig är den, som vakar och bevarar sina kläder, att han icke må gå naken och de få se hans skam." Och till församlingsängeln i Laodicea: "Du säger: Jag är rik och har öfverflöd och behöfver intet, och vet icke, att du är den eländige och jämmerlige och fattige och blinde och nakne, så råder jag dig, att af mig köpa guld, luttradt i eld, på det att du må blifva rik, och att du må kläda dig i hvita kläder, och din nakenhets blygd icke

synas." Alltså af Herren själf skola vi få dessa kläder, som äro så nödvändiga, för att vi skola kunna vara redo.

Och hvad kunna då dessa kläder vara annat än hans rättfärdighet, som skall betäcka vår syndanakenhet inför Gud? Och se, detta är det första villkoret, det första för att vara vakande, när Herren kommer. Vi måste såsom arma syndare vara rättfärdiggjorda i Jesu blod, d. v. s. vi måste då först med sorg och skam hafva fått se vår naturliga nakenhet, huru vi icke kunna bestå inför Gud med vår egen rättfärdighet, utan äro i oss själfva fördömda, och när vi detta sett, då kunna vi genom tron mottaga den hvita klädnad af Jesu hand, som han vill gifva oss för intet, af blott nåd. Och äro vi betäckta med denna rena klädnad, då känner Herren oss, då han kommer, annars icke. Huru viktigt då att pröfva, om vi bygga hela vårt salighetshopp på Jesu nåd och förtjänst allena, ty endast då hafva vi kraft att vaka, och om Herren då kommer i den kolsvarta natten, så skall han känna oss såsom sina på den snöhvita klädnad, vi bära.

Bältet om våra länder är sanningen, såsom aposteln förklarar i Efes. 6. Sanningen, sådan Gud i sitt ord uppenbarat den, men i synnerhet Guds sanning i sina nådelöften i ord och sakrament. Se, dessa fasta, orubbliga löften skola liksom hålla fast Kristi rättfärdighetsklädnad omkring oss. Det är på dessa fasta nådelöften i ordet och sakramenten, som den i sig själf fördömde syndaren stöder sig. Det är vid dessa en kristen, som alltmer får känna sin syndaskuld, håller sig fast, och de utgöra hans styrka, med dem är han resfärdig att gå genom frestelsernas och dödens mörka dal. Detta: "Edra länder vare omgjordade", betecknar ock, att vi för att vara lätta och lediga att möta vår Gud skola bortlägga allt, som hindrar oss, uppskörta allt, som släpar efter oss, och som kunde blifva en anledning för fienden att fatta uti och öfverrumpla oss, att vårt hjärta skall vara så lösgjordt från de ting, som i världen äro, att de icke måtte förmå oss att se tillbaka och falla i samma dom, som Lots hustru. Vårt hjärta skall vara intaget af väntan efter den kommande, så att intet annat

förmår döfva detsamma och vända dess blick bort från himmelen helt till jorden.

"Och edra ljus brinnande." Härmed förklarar Jesus vidare, hvad som hörer till en kristlig vaksamhet. Liksom man i mörka natten, då man vakar, har något viktigt för händer eller väntar någon kär vän, icke släcker ljuset, så ock här. Världen är ännu stadd i det onda, och där synden och det onda finnas, där är mörker. Mörker öfvertäcker ännu i ganska hög grad jorden och mörkhet folken. Mörker är för handen både inom oss och utom oss, och då behöfves ljus. Och hvad är detta ljus, om icke trons sken, som skall vägleda den kristne under den mörka vandringen? Det är detta trons ljus, som tändes af den helige Ande samt näres af ordet och sakramenten, det är tron, som hämtar nya ljusämnen af nådens Ande förmedelst bönen, hvilken är det rör, som leder den himmelska oljan ned från höjden i våra hjärtan, liksom oljan leddes genom rör på den heliga ljusstaken. Det är denna tro, genom hvilken de kristna skola vara ljusbärare i världen, det är detta trons ljus, som genom kärleken sprider sina strålar i den mörka natten, så att äfven andra kunna se det, men förnämligast är det Herren själf, som ser detta ljus, där det brinner i den tysta kammaren. Det är detta ljus, som fröjdar Herrens änglar, där de gå omkring på jorden till att kalla än den ena och än den andra inför Gud. Ty likasom ljuset från en hydda fröjdar den trötte vandraren, så måste ock detta trons ljus, där det finnes, fröjda dödens goda änglar, emedan dessa äro tjänsteandar, utsända till deras tjänst, som skola ärfva saligheten, och det är genom dessa, som Herren dagligen företräder sin ankomst, till dess han själf återkommer i härlighet att döma världen.

Brinner nu detta trons ljus hos oss, då äro vi vakande, hvarom icke, så är det att befara, det Jesu ankomst kommer oss för hastigt uppå. Det har varit tändt hos oss alla, i dopet tändes ju detta lif, men troligtvis har det hos de flesta slocknat. Är det nu åter tändt, eller är det idel mörker i vårt hjärta, finnes ingen tro, ingen kärlek där? Vi veta, huru detta ljus tändes; det tändes under syndaångerns smärta, det

tändes, då en syndare kastar sig ned för sin Frälsares fötter och ser sig förlorad utan honom. Låtom oss taga ordets ljus och söka och se efter, om trons ljus finnes i våra hjärtan, eller om vi hafva släckt det och lagt oss till hvila och ro. Men skiner detta ljus alltid lika klart hos Herrens väntande vänner? Nej, det händer, att det måste putsas och rensas, och detta försummar icke Herren, han gör detta i pröfningens, lidandets och anfäktningens stunder. Dock, där den sanna trons ljus är tändt hos en själ, där är det sådant, att det brinner äfven under tröghetens och sömnaktighetens stunder, såsom det var med de fem visa jungfrurna. Det gäller i synnerhet att under den goda tiden insamla olja, så att den räcker under den hårda och mörka stunden. Herrens sanna tjänare kunna ock slumra in, men finnes hos dem verkligen nådens lif, så är det någonting, som väcker dem. Därvid är dock stor fara, att de kunna somna och sofva, till dess att ljuset slocknar. Men så länge trons ljus brinner, kunna de icke insomna tryggt i säkerhet, likasom man icke gärna slumrar lugnt i naturlig mening, så länge ljuset brinner. Men ack, suckar nu mången klentrogen själ, som djupt känner sin synd, hos mig finnes intet trons ljus, intet kärlekens sken, huru skall jag kunna vänta min Herre? Finnes där en innerlig längtan efter Jesus, en rykande trosveke, så var tröstad, ty Jesus vill icke utsläcka den rykande veken, det har han själf sagt, utan själfva röken sprider en lukt, som låter honom känna, hvarest ljuset finnes, äfven om det icke skulle lysa så klart, att han ser det. Han vill med sin sakta nådesvind blåsa på den rykande veken, att däraf skall så småningom blifva ett klart ljus.

En rätt vaksamhet består vidare i ett väntande efter Herren, såsom Jesus säger i texten: "Och varen I lika människor, som *vänta* sin Herre, när han skall komma hem från bröllopet, att, när han kommer och klappar, de strax må låta upp för honom." Det är klart, älskar man Herren Jesus, har man sin högsta salighet i honom, då väntar och längtar man också att komma i den mest omedelbara gemenskap med honom, då väntar man ock efter den stund, då man skall helt

befrias från synden, som så bedröfvar en kristen och hindrar honom att så älska sin Frälsare och umgås med honom, som han ville. En kristen kan icke finna sin fulla tillfredsställelse här på jorden, där synden härskar, och där han ser sin Frälsare endast i tron och i hoppet, nej, han väntar efter den tid, då han skall se sin Jesus, såsom han är, ansikte mot ansikte, han väntar efter sin vän, sin dyraste och käraste vän och Herre. Denna väntan efter Jesu uppenbarelse är ett osvikligt kännetecken på en vakande själ, såsom aposteln Paulus tackar Gud för den nåd, som vederfarits korintierna, hvarmed var förenad också den gåfvan, att de väntade vår Herre Jesu Kristi uppenbarelse. Det är till den vakande själen Herren säger: "Se, jag kommer snart, jag kommer snart och min lön med mig, ja, jag kommer snart", och den väntande församlingen svarar med fröjdefullt hjärta: "Ja, kom, Herre Jesus!" Se, sådan är den vakande själens väntan. Vänta vi så efter vår Frälsare? Likasom om vi hade en vän, med hvilken vi länge förtroligt brefväxlat och han gifvit oss många goda råd, men vi ännu icke sett honom och talat med honom mellan fyra ögon, huru skulle vi icke längta att träffa honom. Så ock med vår Frälsare, om vi länge hafva umgåtts med honom i innerlig bön, i ordet och sakramenten och funnit i honom vår bäste vän, skulle vi då icke vänta att få se honom, såsom han är? Men ack, huru sällan är det, som vi innerligen vänta efter honom, äfven om vi vilja älska honom, och detta visar, att vår kärlek till honom är så kall, så matt, så svag. O Jesus, hjälp, att icke vår kärlek till dig måtte alldeles förkolna, om du genom din nåd en gång fått tända denna låga. Ack, huru må du icke säga till oss: "Jag har det emot dig, att du har öfvergifvit din första kärlek!"

Vaksamheten hos de troende visar sig vidare däruti, att det är *ständigt* vakande, såsom Jesus säger: "Saliga äro de tjänare, hvilka Herren finner vakande, då han kommer. Och om han kommer i den andra nattväkten, eller han kommer i den tredje nattväkten och finner det så, saliga äro de tjänarne!" De trogna tjänarne vaka under nattens alla timmar, och om det länge dröjer, tänka de icke: när han dröjt så

länge, lär han icke komma förrän morgonen, utan de veta, att, ju längre det dröjer, desto närmare lider det till ankomsten, ju längre natten framskrider, desto aktsammare måste man blifva, ty faran att insomna blir då större, och Herrens ankomst vissare. Sådana tankar sysselsätta de trogna, och det gör, att de aldrig våga öfverlämna sig åt den säkerhet, hvarmed denna världens furste insöfver de otrognas sinnen och säger: "Det är frid, frid och allting utan fara", och just då skall fördärf hastigt påkomma, när de minst förmoda det. Men så kan icke den vakande slumra, ty han vet, att hans Herre kan komma hvarje stund på natten, han litar icke på ungdomsår och mannakraft, ty dessa äro ingen säker borgen för hans trygghet.

III.

Slutligen uttrycker Herren Jesus *vaksamhetens saliga lön* och slut med de orden: "Saliga äro de tjänarne, hvilka herren finner vakande, när han kommer. Sannerligen säger jag eder: Han skall omgjorda sig och låta dem sitta till bords, och han skall gå och tjäna dem." Förunderliga ord! Herren skall gå och passa upp sina egna tjänare! Detta är ju någonting ovanligt. Och i sanning skall de trognas salighet blifva någonting utomordentligt. Ack, suckar den ödmjukt troende själen, skall Herren Jesus själf, himmelens och jordens Herre, gå och tjäna mig ovärdige syndare, som hade förtjänat att i dess ställe evigt bortkastas från den helige Guden. Ja, det måste vara så, det måste vara sant, eftersom den allena Sannfärdige säger det. Och på det vi icke måtte komma att tvifla på verkligheten af denna salighet, har han bedyrat trovärdigheten af sina ord med detta hjärtliga: Sannerligen säger jag eder. Och har icke Jesus i förväg bevisat, att det är hans fulla och allvarliga mening att så tjäna sina barn i den eviga saligheten? Hvad var hans lif på jorden, hans lidande och död, hvad var det allt annat än en tjänst för vår skull, ty han var icke kommen att låta tjäna sig, utan han ville tjäna. Men då, när de anförda textorden hafva nått sin

fullbordan, då skall det rätt besanna sig: Han är vorden såsom den där tjänar.

Förmår du att fatta djupet och saligheten, som ligger i dessa ord: "Han skall omgjorda sig och låta dem sitta till bords, och han skall gå och tjäna dem"? Du tror väl icke, att det är blotta talesätt utan vidare betydelse? Nej, däri ligger en full, fastän obegriplig sanning. Vi kunna på det högsta ana, hvad det har att innebära; men det kunna vi förstå, att det är en salighet värd vaka och bön. Nu kunna vi förstå, hvarför Jesus så enträget har uppmanat oss till vaksamhet, att vi icke måtte förlora denna salighet, vi kunna inse, att det är någonting att vinna och någonting att förlora; vi kunna märka, att det gäller det högsta, som en människa någonsin kan tänka sig. Hafva vi då tron, så låtom oss vaka, sofva vi, så låtom oss skyndsamt vakna upp. "Ty se, jag kommer snart; behåll det du har, att ingen tager din krona. Den som öfvervinner, honom skall jag göra till en pelare i min Guds tempel, och han skall aldrig mer utgå därutur; och jag skall skrifva på honom min Guds namn och min Guds stads namn, det nya Jerusalems, som nedkommer af himmelen från min Gud, och mitt nya namn. Den som har öra, han höre, hvad Anden säger församlingarna."

Jesus säger: "Se, jag kommer snart." Kunna vi nu svara med förtröstan: ja, kom, Herre Jesus, då skola vi få se vaksamhetens saliga slut. Därtill förhjälp om möjligt oss alla, o Jesus. Amen, ja, kom, Herre Jesus. Amen.

Lagen och Johannes döparen, Kristus och evangelium.

Tredje Söndagen i Advent.

Genom Moses blef lagen gifven, nåden och sanningen kommo genom Jesus Kristus.

I dessa ord sammanställer och sammanfattar evangelisten i korthet gamla och nya testamentet, såsom vi läsa orden i Joh. 1: 17. Evangelisten står i fullheten af nya testamentets tid, beskrifver med djupa och härliga ord den salighet, som genom Guds människoblifvande kommit öfver världen, men kastar tillika en blick tillbaka på gamla testamentets tid, för att visa, att allt står i det innerligaste och oupplösligaste förhållande med hvartannat, och att Gud alltid velat människosläktets salighet, ehuru han i sin allvisa kärlek måst beträda olika vägar och begagna olika medel för att vinna detta enda stora mål, vår salighet, vår eviga frälsning. Allt sedan Gud sade: Kvinnans säd skall söndertrampa ormens hufvud, hade han beslutat att af blott nåd frälsa det i synd fallna människosläktet. Ja, från evighet hade han beslutat detta, såsom aposteln säger. Därför gaf Gud ock redan så tidigt löftet, löftet om den saliga förlossningen, som skulle uppehålla de fallna människorna i glad förhoppning, syndare, hvilka eljest syntes kunna förtäras af fruktan för det eviga elände, som förestod dem. Men se, dessa arma människor ville icke mottaga den saliga hjälpen, eller trodde sig icke vara så syndfulla, fördömda och

olyckliga, som de voro. De flesta tyckte sig vara sälla, som de voro, de mente sig icke behöfva en så hel hjälp eller längtade icke efter någon salighet och frälsning. Därför gaf Gud lagen, som skulle uppenbara för människorna hans stränga, allvarliga och oföränderliga vilja och rätt, samt tillika visa dem och oss, huru oförmögen människan är att uppfylla Guds vilja, samt huru outgrundligt syndfull, hjälplös och förtappad hon är; lagen skulle så länge tukta och martera den fallna människan, tills hon blef nödsakad att fly till Guds nåd och barmhärtighet, den måste så upprifva alla hennes syndasår, att hon blef helt hjälplös, han skulle vara en tuktomästare, hvars stränghet var omutlig och hvars rätt var oafvislig. Människohjärtat blef, sedan synden där inkom, hårdt och fientligt mot Gud, bortvändt från den helige, självförnöjdt och tillfredsställdt med sin egen rättfärdighet, eller ock hatade det all rättfärdighet och älskade blott synd och ondska. Huru det nu var, där behöfdes alla Sinai åskor och dunderslag för att göra en hjälpare och frälsare, en hel frälsare efterlängtad och oumbärlig, ja, så oumbärlig och nödvändig, att, om icke han kommit, allt hopp varit ute, allt förloradt.

Människan måste bringas i yttersta nöd, innan hon innerligt och af hjärtat söker Guds nåd och barmhärtighet, hon måste blifva helt utfattig och osalig i sig själf, innan hon söker rikedom och salighet hos Gud. Och därför blef lagen gifven genom Moses, på det nåden genom Jesus Kristus skulle blifva efterlängtad och välkommen, när den kom. Efter Moses kommo många bättringspredikanter, hvaribland Elias var en, som i hela sin stränghet framhöll Guds rätt och i både sitt yttre och inre visade, att synden icke är en leksak och ringa ting, så att man kan skratta och le, frossa och vara lättsinnig midt i sina synder, då Guds vrede hvilar öfver ett affälligt barn.

Men det är icke om Moses, icke heller om Elias vi hafva att tala i dag, utan det är om den högre Elias, som trädde i Moses' fotspår och framgick i Elias' anda och kraft, det är om Johannes vårt evangelium handlar, Johannes i det

ljus, hvari Jesus själf framställt honom i förhållande till sig själf. Men så väl vårt evangelium som det redan nämnda visar oss, att utan lagen intet evangelium varit välkommet i världen; utan en lag, som visar oss vårt djupa fördärf, ingen hjälpare och frälsare af nöden; utan en Johannes, ingen Jesus. Det är också därför, som Jesus så högt prisar Johannes. Å andra sidan skulle icke lagen, icke Johannes bereda någon salighet, om icke evangelium och Jesus komme efter, såsom en nödvändig uppfyllelse af löftet och såsom en innerlig efterlängtad tillfredsställelse af det brännande behof, som genom lagen och Johannes' bättringspredikan blifvit väckt.

Men ett närmare betraktande skall visa, att allt på det innerligaste står i förening med hvartannat, att både lagen och evangelium, rättfärdigheten och nåden, strängheten och mildheten, allt ingår i Guds frälsningsplan med människorna. Det är, såsom om Gud från båda sidor ville så innestänga och omsluta oss, att vi icke på något sätt skulle slippa undan för honom, utan att vi måste gifva oss fångna i hans kärleksarmar. Gud går oss så på alla sidor tillmötes, att det synes, som om vi icke skulle mäkta att motstå honom längre, utan att vi måste säga: Du har blifvit mig för stark, jag kan icke längre undgå min egen salighet, jag måste låta mig frälsas, eftersom du, o Gud, är så envis, eftersom du så skickligt omsnärjer mig på alla håll. — Ja, så är det, o Gud, du söker på allt sätt att återförvärfva oss till din egendom, än kommer du emot oss såsom en mild Frälsare och försonad Fader, än såsom en vred domare och rättfärdig Gud, som hatar all synd, än för du oss till Sinai, där det dundrar och ryker, så att ingen vågar närma sig, än låter du oss bestiga Golgata kulle, där vi få höra orden: "Fader, förlåt"; och: "I dag skall du vara med mig i paradiset." Emellanåt höra vi en röst af Johannes: "I huggormars afföda, hvem har ingifvit eder, att I skolen undfly den tillkommande vreden?" En annan gång höra vi strax därpå af det saktmodiga och milda Guds Lamm: "Kommen till

mig, I alle, som arbeten och ären betungade, och jag skall vederkvicka eder."

O Gud, än ställer du oss för ögonen osalighetens kval, än salighetens härlighet, än hotar du och straffar, än lockar och välsignar du. Hvad vilja vi nu säga härtill? Gör du icke allt af kärlek, vår Gud, därför att du vill frälsa oss. Jo, det är din kärlek, som så tvingar dig att vidtaga så stora anstalter för vår salighet, och med rätta säger du: Hvad skulle jag mer göra min vingård, det jag honom icke gjort hafver. Ack, Gud, vår Fader, vi gifva dig rätt, du har gjort och gör ännu allt för att frälsa oss, men vi bedja dig, gör ännu mera, tröttna icke ännu på din vingård, som bär vilddrufvor i stället för vindrufvor, förkasta icke ännu, o Herre, de själfsvåldiga barnen, som vilja gå sina egna vägar. Ja, var oss nådig och barmhärtig ännu. Därom bedja vi dig i din egen Sons bön: Fader vår, som är i himmelen, m. m.

Text: Matt. 11: 11—19.

Sannerligen säger jag eder: Bland dem, som äro födda af kvinnor, har ingen större uppstått än Johannes döparen, men den mindre i himmelriket är större än han. Och från Johannes döparens dagar intill denna stund lider himmelriket våld, och våldsamma rycka det till sig. Ty alla profeterna och lagen hafva profeterat intill Johannes. Och, om I viljen tro det, han är den Elias, som skulle komma. Den som har öron till att höra, han höre. Men vid hvad skall jag likna detta släkte? Det är likt barn, som sitta på torgen och ropa till sina kamrater och säga: Vi hafva spelat för eder, och I hafven icke dansat, vi hafva sjungit sorgesång för eder, och I hafven icke jämrat eder. Ty Johannes kom, och han hvarken äter eller dricker, och de säga: Han har en ond ande. Människosonen kom, och han äter och dricker, och de säga: Se, hvilken fråssare och vindrinkare, publikaners och syndares vän! Men visheten har blifvit rättfärdigad af sina barn.

Såsom redan något antydt är, har Gud i gamla testamentet uppenbarat sig på tvenne sätt: i lagen och i löftet, men lagen var då den förhärskande formen af Guds uppenbarelse, emedan gamla testamentet var förberedelsens tid, och lagen måste tjäna såsom en beredelse till den fulla uppenbarel-

sen af löftet, den skulle göra uppfyllelsen af löftet efterlängtad och välkommen. Hos profeterna i gamla testamentet finna vi både lag och löfte eller evangelium. Nu var enligt Guds dittills förborgade rådslut den tid kommen, då det saliga löftet skulle gå i fullbordan. Men då vid samma tid måste också enligt profetiorna en man komma, som så väl med sitt tal som i hela sitt lif skulle bevisa lagens kraft, innersta betydelse och högsta ändamål. Och denne man var Johannes döparen. Han står på gränsen mellan gamla och nya testamentets tid och bevärdigas med den höga nåden framför alla de andra profeterna, att han har löftets uppfyllelse omedelbart för sina ögon och kan med sitt finger visa på lagens ände till rättfärdighet. Men såsom i gamla testamentet lagen syntes vara det viktigaste och det, som mest trädde i dagen, under det löftet och evangelium mera sparsamt och dunkelt förkunnades, så blef nu i nya testamentet evangelium, löftets uppfyllelse hufvudsumman och hufvudsaken i Guds tjänares predikan och tal.

Men lagen och förberedelsen hade icke därmed förlorat sin betydelse i förhållande till evangelium och löftets fullbordan i Kristus. Det är därför som Johannes så ofta framställes i våra evangeliska berättelser. I dagens text talar Herren Jesus själf om Johannes och gifver honom ett ganska högt och stort namn, på samma gång som han förklarar deras inbördes förhållande till hvarandra såsom Guds sändebud till människosläktets frälsning och salighet. Så väl med anledning af vår text som med afseende på hvad redan är sagdt vilja vi genom Guds nåd på denna stund betrakta:

Lagen och Johannes döparen, Kristus och evangelium.

I.

Såsom människans hjärta alltid vill den orätta vägen, såsom det aldrig vill tro Guds ord eller taga dem i den mening som han talat dem, så visade det sig ock nu, då Gud gifvit lagen. Gud ville genom lagen öfvertyga människorna om deras synd, deras förtappade tillstånd och med detsamma om behofvet af en gudomlig Frälsare från syndens skuld, straff

och fördömelse, såsom aposteln säger: "Men lagen kom också in, på det att öfverträdelsen skulle öfverflöda," och: "Synd tillräknas icke, där ingen lag är." Hvartill då lagen? För öfverträdelsernas skull blef han tillagd", säger samme apostel. Och på ett annat ställe säger han: "Jag hade icke vetat af begärelsen, om icke lagen hade sagt: 'Du skall icke begära'. Men förrän tron kom, höllos vi under lagens bevakning, inneslutna till den tro som framdeles skulle uppenbaras. Sålunda har lagen blifvit vår tuktomästare till Kristus, på det att vi skulle varda rättfärdiggjorda af tro." Se, detta var Guds afsikt med lagen. Men de flesta bland judarna, till hvilka lagen var kommen, togo Guds mening på ett annat sätt, de förvandlade lagens bud i utvärtes stadgar och ceremonier och trodde, att Gud skulle göra dem saliga, om de hölle dessa någorlunda ostraffligt, de trodde sig med sitt utvärtes fromma väsende vara rättfärdiga inför Gud. Sådant var de flestas tillstånd, då tiden för Jesu ankomst var inne.

Men huru skulle det då gå, när han kom? Icke behöfde dessa, som voro rättfärdiga i sig själfva, icke behöfde de någon Frälsare; har man inga synder, då kan man gärna undvara Frälsaren, men annars icke. Ja, så var det, så blinda voro de, och hvarför detta? Jo, emedan de hade förvridit Guds lag, emedan de trodde, att det var Guds afsikt att genom lagen frälsa dem, hvarför de måste så uttyda den, att den öfverensstämde med deras naturliga krafter, nämligen att i det yttre kunna hålla sig någorlunda from och rättfärdig. Därför behöfde en Johannes komma såsom en väldig botpredikant. Han kom, och hvad fingo dessa själf- och egenrättfärdiga fariseer, dessa, som så ofta bådo, så ofta fastade, gjorde så många goda gärningar och voro så ytterst noggranna i iakttagandet af det minsta och obetydligaste bud, som de själfva uppställt, hvad fingo dessa i sina egna ögon fromma helgon höra af Johannes? Jo, dessa, såsom det synes, hårda ord: "I huggormars afföda, hvem har ingifvit eder, att I skolen undfly den tillkommande vreden? Bären fördenskull sådan frukt, som tillhör bättring, och be-

gynnen icke att säga inom eder själfva: Vi hafva Abraham till fader; ty jag säger eder, att Gud är mäktig att af dessa stenar uppväcka barn åt Abraham.” Så omstörtade han med ett slag hela deras salighetsbyggnad, så afklädde han dem så helt och hållet deras egna rättfärdighetskläder, så gjorde han dem genast till fördömda syndare i stället för saliga helgon och ostraffliga människor; så visade han dem, att all deras rättskaffenhet, ärbarhet och goda vandel var blott ett självbedrägeri; så upptäckte han för dem, att de hade groft missförstått och misstydt Guds heliga lag.

Och se, på detta sätt var det, som vägen skulle beredas för Kristus, så var det människorna skulle göras till syndare, på det de måtte behöfva och anamma den Frälsare, som nu kom. Därför säger ock Jesus i vår text om Johannes: “Sannerligen säger jag eder: bland dem, som äro födda af kvinnor, har ingen större uppstått än Johannes döparen.” Men hvarför var han så stor? Jo, därför, att han på detta sätt så väldigt förberedde Guds rikes ankomst, därför att han så oförskräckt uppenbarade människornas synder, men icke blott de yttre grofva lasterna, utan han aftäckte slöjan för hjärtats stora fördärf och framlade detta i hela dess afskyvärdhet inför den helige Guden, såsom vi kunna se af hans tal till fariseerna och sadduceerna. Han skyr ingen, hvilken det vara må, han är samme bättringspredikant vid Herodes' hof, som i judiska öknen, samme stränge lagens förklarare inför de höga som inför de låga, inför konungen som inför de lägsta bland folket, inför de olärda som inför de lärda. Där se vi hans storhet, hans djupa blick i Guds lag, som icke tillät honom att bestraffa blott yttre synder utan hjärtats innersta fördärf, hans oförvillade afsky för all synd, som lärde honom att benämna hvarje synd med dess rätta namn, hans höga tanke om Guds helighet, som icke tillät honom att mildra något i Guds eviga rättfärdighet, hvilken måste framställas i dess klara ljus, utan att vara grumlad af människofunder, såsom fariseernas stadgar voro, hvarigenom de gjorde Gud till en ohelig Gud. Häraf se vi till en del, hvar-

för Jesus kunde kalla Johannes den störste bland dem, som äro födda af kvinnor.

Men af allt det anförda synes han blott likna gamla testamentets profeter, i synnerhet Elias, hvilkens efterföljare han säges vara. Vi finna Elias lika frimodigt bestraffa folkets synder som konungens, vi finna honom uppdaga för folket halfheten och otillräckligheten i deras gudstjänst. Elias torde dock icke hafva trängt så djupt in i människohjärtat, som Johannes, och hvad Johannes har framför alla gamla testamentets profeter, det är detta, att, så snart han uppdagat för människan hennes stora synd och fördömelsevärdhet i sig själf, hon måtte än så noggrant iakttaga lagens yttre bud, så snart hon detta gjort, kunde han genast för den bäfvande syndaren peka med sitt finger på Jesus och säga: "Se, Guds Lamm, som borttager världens synd." Häruti ligger hans egentliga storhet, att han står Jesus så nära, att han så omedelbart kan visa alla dem, som han fått öfvertyga om deras synder och fördömelsevärdhet, till Jesus, därför är det ock, som lagen hos Johannes döparen uppnår sitt högsta ändamål, därför är det, som vi i Johannes klarast kunna läsa och förstå lagens egentliga betydelse och värde, därför att han så omedelbart går före Jesus, lagens ände till rättfärdighet. Det är på denna grund vi kunna säga, att lagen blir likasom till en person hos Johannes, liksom evangelium i och hos Jesus, men i den innerligaste förening med hvarandra, så att man kunde säga: utan Johannes ingen Jesus och ingen Johannes utan Jesus, det vill då säga: utan lag intet evangelium, och utan evangelium ingen sann lag. Hade Johannes blott stannat vid sin lagpredikan, hade han hållit människorna kvar vid sig och för evigt bundit dem vid deras syndaskuld och den fördömelse, som han visade dem vara deras rättmätiga straff, då hade han icke varit den Johannes, som skulle bereda väg för Herren, åtminstone hade han icke varit den störste bland dem, som äro födda af kvinnor. Därför säger ock Jesus: "Men den mindre i himmelriket är större än han", för att visa, att Johannes var blott en vägberedare, han var blott en härold, men icke konungen

själf. "Ty icke var han ljuset, men han kom för att vittna om ljuset," såsom vi få nästa söndag höra evangelistens så sköna vittnesbörd om honom. Vi hafva nämligen all anledning att tro, att det är om sig själf Jesus talar, då han säger: "Den mindre i himmelriket är större än han." Det kunde låta besynnerligt, att Jesus kallar sig den mindre i himmelriket, men detta påminner lifligt om profetens ord: "Han var den allra mest föraktade och vanvördade." Också bevisade sig Jesus såsom den mindre, då han lät sig döpas af Johannes, hvaröfver denne så högligen förundrar sig och vägrar att så högt uppsätta sig öfver den större, såsom om Johannes redan själf såg Jesus vara den större. Dock, detta var Jesu afsikt, att börja såsom den minste. Han gick stilla och tyst fram utan att i början väcka mycket uppseende, just vid den tid, då Johannes stod i högsta ropet och hela Jerusalem och judiska landet vandrade ut till honom. Då Johannes stod på höjden af sitt lifs uppgift, började Jesus i stillhet sin verksamhet. Johannes' predikan var väldig, Jesu tal i början stilla, sakta och blott en mild inbjudning till hans rike.

Häraf kunna vi förstå, hvarför Jesus kallar sig den mindre, ty han var ju allas tjänare, men just däri och därigenom var han större än Johannes, ehuru det först kunde synas, som om Johannes hade varit den större, men detta förnekar både han själf på det enträgnaste, likaväl som Jesus i de anförda orden. Vi se också af det nu sagda lagens och evangelii natur och beskaffenhet: lagen kommer väldig, kraftig och i stormvinden, evangelium mildt, sakta och i den stilla susande fläkten. Att nu Johannes var den störste bland dem, som äro födda af kvinnor, men tillika mindre än Jesus själf, det bevisade sig däraf, att, såsom det heter i texten, "från Johannes döparens dagar intill denna stund, lider himmelriket våld, och de våldsamma rycka det till sig", d. v. s., att många genom Johannes' predikan fördes till Kristus. Se, detta var ock Johannes' uppgift, han måste kläda sig i en profets och botpredikants dräkt, hvarken äta eller dricka, såsom det heter i texten, samt lefva i öknen. Detta

hårda lif måste han föra för att visa människorna syndens bitterhet och förbannelse, tyngden af Guds vrede och afsky öfver den minsta synd. Han ville med detta botgörarelif visa oss, att man måste i säck och aska göra bättring, få känna sin synd, sådan den är inför Gud. Johannes måste, såsom det heter i texten, sjunga sorgesång för folket, på det de måtte gråta öfver sina svåra synder i hjärta och lefverne, på det de måtte få känna, hvad sorg det har med sig, att man öfvergifvit Herren sin Gud, att man förtörnat honom med en skrymtaktig gudstjänst, att man velat tillfredsställa honom med sin egen rättfärdighet, som inför honom är såsom ett orent och befläckadt kläde. Johannes uppstämde högljudt denna sorgesång i Juda öken, och de, som då gåfvo Gud rätt, såsom evangelisten Lukas säger, dessa började gråta öfver sina synder, och af dem blefvo sådana väldiga, som ryckte himmelriket till sig. Ty där blef nöd, syndanöd, och då måste man ropa efter hjälp, och hvar fanns denna hjälp annat än hos Jesus, det Guds Lamm, som bär världens synd, på hvilket Lamm Johannes visade med ordet: "Se".

Detta är Johannes döparens och lagens ändamål, att göra människorna till sådana väldiga, som liksom med våld rycka nåden i Kristus Jesus till sig. Förut sågo de måhända med likgiltighet Jesus gå förbi och Johannes' ord: "Se, Guds Lamm", hade icke mycken betydelse för dem, men nu, då Johannes hade fått uppdaga för dem deras synd, när han hade fått förklara lagens stränga bud, som förkunnade, att de allesammans voro syndare, värda evig fördömelse, då blef hvarje ord om Frälsaren dem dyrbart, hvarje vink, som gaf tillkänna, att där fanns salighet och nåd, beaktades; ja, dessa som så kände synden, bestormade Guds rike med sina böner, sina nödrop, att Jesus måste hjälpa och förbarma sig. Älskade åhörare, här gäller det nu, att akta på Jesu maning i vår text: "Den, som har öron till att höra, han höre."

Här skola vi noga märka lagens och Johannes döparens betydelse äfven för oss. Huru många gånger hafva icke vi hört evangelium, huru ofta hafva vi icke hört beskrifvas den stora salighet, som är oss beredd genom Jesus! Och allt

detta har varit oss så likgiltigt, alla dessa härliga sanningar hafva nästan spårlöst förklingat i våra öron, dessa stora salighetsskatter hafva icke haft något behag för oss, nåden i Kristus Jesus, som borde kunna röra en syndare åter och åter igen till tårar, denna öfvervinneliga nåd hafva vi kallt och sorglöst betraktat och så utan alla betänkanden skjutit den ifrån oss. Och hvarför detta? Huru är det möjligt, att en människa kan med likgiltighet höra talas om evangelium, det glada budskapet om en Frälsare? Jo, emedan hon icke behöfver honom, emedan hon icke känner sig vara en syndare, ehuruväl hon är det, och det i högsta måtto, därför är Frälsaren för henne icke efterlängtad. Johannes med lagen måste komma förut för att bereda väg för Kristus, han måste komma och ropa in i våra hjärtans innersta djup: du är en syndare inför Gud, en fördömd syndare med all din utvärtes fromhet, hvem har ingifvit dig, att du skall undfly den tillkommande vreden.

Huru annorlunda blir det icke då, när en människa får känna sina synder. Ack, huru börjar hon då icke ropa efter en Frälsare liksom en, som är i sjönöd, om han ock förut varit hes, så uppgifver han då i förskräckelsen höga nödrop. Så ock syndaren, som känner sina synder, om Jesus förut varit honom en likgiltig person, om han förut väl bedit men endast af vana och utan vidare behof, huru annorlunda är det nu, nu blir han en väldig, som bestormar Guds rike, nu ropar och skriar han och frågar efter ingenting, blott han blir fri sin syndaskuld, blott han får se Gud såsom en nådig Fader i Kristus Jesus. Salighet eller osalighet, dessa ord, som förut gjort intet intryck på hans hjärta, dessa ord sysselsätta nu alla hans tankar. Tio Guds bud, som han förut liksom judarna läst med förbundna ögon och trott, att, om han blott icke gjort sig skyldig till grofva brott, han ingen syndare vore. Men nu är lagen ny, hvarje budord fördömer honom, han ser, att han hållit intet, under det han trott sig hålla allt, med ett ord, han ser, att all hans egen dygd icke hjälper honom inför Gud, och nu blir det nöd, stor nöd, till dess han finner Frälsaren, han börjar bestorma Gud med bö-

ner om nåd och förbarmande. Och på detta sättet har han blifvit en bland dessa väldiga, som rycka himmelriket, nåden i Kristus, evangelium till sig.

Hören, hören, älskade åhörare, vore det icke af nöden, att ibland oss en Johannes döparen uppstode, som beredde väg för Kristus, efter vi så litet fråga efter honom och så litet akta hans nåd, en Johannes, som förklarade för oss lagen i dess allvar, efter vi så leka med synden i hjärta och lefverne, men som också visade oss, att lagen skall vara vår tuktomästare till Kristus, Johannes, en Jesu förelöpare? Huru mången är det icke, som åtnöjer sig med en blott yttre gudstjänst, yttre fromhet, under det hans hjärta är främmande för Gud och oförsonadt med den Helige.

II.

Men icke är det på detta sätt, vi skola ärfva Guds rike, nej, det är endast då, när vi hafva erfarit lagens och evangelii kraft på våra egna hjärtan. Och lagens kraft få vi då erfara, när den får visa oss vårt hjärtas fördärf, när den i stället för att stäfja synden uppväcker ännu flera begärelser, så att synden blir öfvermåttan syndig genom budordet, då, när vi med den innerligaste öfvertygelse säga: Jag fattig, syndig människa. Men det skall icke då stanna härvid, ty då hade icke lagen uppfyllt sitt ändamål, utan då uppstår i själen ett innerligt rop efter hjälp: Jag arma människa, hvem skall frälsa mig från denna dödens kropp, hvem skall frälsa mig från denna synd, huru skall jag kunna se Gud, den helige? Jo, genom evangelium, då blir detta för själen lefvande, dyrbart och öfvermåttan efterlängtadt; hon finner där, hvad hon så ifrigt söker, nämligen syndaförlåtelse, frid och salighet. Allt, både lag och evanelium, blir för en sådan själ nytt, där sprider sig för hennes ögon en klarhet öfver allt Guds ord, men denna klarhet är härligast i evangelium, i Jesus, som synes mindre, men är större än Johannes döparen, evangelium, som är så enkelt, enfaldigt och okonstladt, är större än lagen med dess väldiga bud. “Ty”, säger aposteln, “om fördömelsens ämbete — nämligen lagen

— hade härlighet, så har rättfärdighetens ämbete — nämligen evangelium — en ännu mycket större härlighet."

Så visar sig lagen såsom en tuktomästare till Kristus och evangelium såsom det stora mål, dit Gud genom lagen will föra alla människor och därigenom göra dem saliga. Johannes döparen framstår såsom en vägvisare till Jesus, därigenom att han med sin bättringspredikan nödgar syndaren att fly till Frälsaren, om han vill blifva frälst och salig. Om man på en annan väg än denna gifna vill anamma evangelium, löper man stor fara att draga nåden till lösaktighet. Det är endast såsom syndare man kommer till Frälsaren, och en syndare blir man genom lagen; ty "synden kände jag icke utan genom lagen." Men lagen kan framställas på olika sätt. Där behöfver icke alltid vara den stormande och dundrande lagen, som skall öfvertyga oss om vår synd, den kommer ock i den mildare formen med sådana ord som dessa: "Gören bättring; ty himmelriket är när." Den kommer än såsom sakta men kraftigt öfvertygande, än såsom väldigt dömande och fördömande. Allt nog, det är dess afsikt, att den vill föra oss till evangelium. Johannes vill föra oss till Kristus, han vill göra oss till sådana väldiga, som skola rycka himmelriket till sig, han vill föra oss i stor nöd, på det vi skola erfara mäktig och salig hjälp.

Och allt både lagen och evangelium har Gud gifvit oss för att vinna detta stora mål med oss, att han må få återupptaga oss till sina barn och göra oss evigt saliga i föreningen med honom. Det är blott detta Gud söker, det är detta han med allt åsyftar. Det var också detta Jesus och Johannes döparen sökte, de ville leda judafolket till frälsning och salighet, de använde alla kärlekens medel för att vinna detta sitt mål. Men, ack, det lyckades dem icke så, som de ville, ty vi höra Jesus klaga i texten: "Vid hvad skall jag likna detta släkte? Det är likt barn, som sitta på torgen och ropa till sina kamrater och säga: Vi hafva spelat för eder, och I hafven icke dansat, vi hafva sjungit sorgesång för eder, och I hafven icke jämrat eder. Ty Johannes kom, och han hvarken äter eller dricker, och de säga: Han har

en ond ande. Människosonen kom, och han äter och dricker, och de säga: Se, hvilken frossare och vindrinkare, publikaners och syndares vän." Så mottogo många bland judarne dessa Guds sändebud. "De föraktade Guds råd angående dem själfva", såsom evangelisten Lukas säger, de ville icke låta sig frälsas på den väg Gud ville frälsa dem. De voro, såsom Jesus träffande säger, lika själfsvåldiga och kinkiga barn, huru man än behandlar dem, äro de lika motsträfviga, man må använda stränghet eller kärlek och mildhet. Gud försökte bådadera med sitt folk. Först kom Johannes. Han var sträng så väl i sitt tal, som i sin vandel. Han uppenbarade för dem synden och dess förskräckliga lön; han visade dem, att Gud icke var belåten med en blott yttre gudstjänst; han lärde dem, att lifvet var allvarligt och viktigt och ingen lek; han afsöndrade sig från de öfriga i sitt lefnadssätt för att visa sig såsom en Guds profet, som ville lära folket att känna och sörja öfver sina stora synder. Han förkunnade såväl med sin vandel som med sitt tal, att det var ingen lätt sak att blifva salig, att, "om den rättfärdige med nöd blifver frälst, huru skall det då gå den ogudaktige och syndaren?"

Sådan var Johannes, och på detta sätt sökte han föra själarna till Kristus. Men han behagade dem icke. De tänkte: Hvilken besynnerlig människa är icke detta, han är visst från sina sinnen, huru olika är han icke alla andra, han vill fördöma oss alla, han vill förkasta vår gudstjänst och vårt fromma lif. Icke måtte det vara så farligt, som han säger; icke måtte Gud taga det så noga med sin lag, som denne menar. Skulle hvar och en lefva så som denne, huru dystert och ödsligt blefve icke då lifvet, då skulle man blifva en oduglig människa; skulle man börja att sörja så öfver sina synder, då skulle man icke få någon glad dag i lifvet, och Gud har väl icke skapat människan till idel sorg, han vill väl, att hon skall njuta af lifvets glädje, så länge hon lefver. Det måtte väl finnas någon lättare väg till salighet än denna m. m. sådant. Så ungefär tänkte många om lagen och Johannes, och så stötte de honom ifrån sig. Därefter kom då Jesus, till

hvilken Johannes hade visat alla, som kommo till honom. Denne Jesus tycktes icke vara någon ovanlig man, han afsöndrade sig icke från de öfriga människorna såsom Johannes, han åt och drack såsom andra, hans tal var mildt lockande och inbjudande, han erbjöd människorna att få mottaga nåd och förlåtelse för intet, han visade dem, att man kunde lefva för himmelen och dock vara på jorden, att man kunde söka sin själs salighet och dock kvarblifva i sina vanliga jordiska förhållanden samt umgås med de människor, med hvilka man kunde komma i beröring. Han lärde dem, att Guds rike icke består i mat och dryck, utan i frid och fröjd i den helige Ande, att Guds rike icke kommer med utvärtes åthäfvor, utan att det är invärtes. Jesus lärde dem, att han var kommen att frigöra dem från ett yttre lagväsende och att gifva dem den sanna friheten, i och med detsamma han gaf dem Guds Ande, ty där Guds Ande är, där är frihet.

Så framträdde Jesus, men icke heller han behagade dem. De mente: Han är icke olik andra, icke kan han vara någon helig människa, han gör himlavägen för lätt, icke kan man så få mottaga nåden för intet, man måste väl göra något därtill. Icke heller gör han någon skillnad mellan uppenbara syndare och en ärbar människa; han mottager så väl en brottsling, som kommer till honom, som en hederlig människa, och detta är att nedsätta och vanhedra dygden och ett rättskaffens lefverne. Han vill göra oss, som icke veta med oss några synder, till lika ovärdiga syndare som andra, vill gifva oss lika stor nåd som andra. Nej, skall då allt vårt sträfvande vara förgäfves, det synes icke rimma sig. Han är, denne Jesus, en publikaners och syndares vän, men för oss andra är han icke mycket af nöden, vi kunna gärna undvara en sådan Frälsare. Med sådana tankar mot Jesus umgingos judarne och så förkastade de flesta äfven honom.

Tillämpningen af allt detta, älskade åhörare, är ganska lätt. Vi hafva tillskrifvit judarne sådana ord och tankar med afseende på Jesus och Johannes, som hufvudsakligen passa in på oss och vår tid. Eller är det icke så? Är icke

lagen för många för sträng, söka de icke insöfva sig med den tanken, att det icke är så farligt, att Gud icke är så noggräknad? De vilja ju icke gifva Gud rätt och erkänna sig vara förtappade syndare, man vill ju i det längsta försvara sin oskuld, sin fromhet och rättskaffenhet och vet icke, att detta väl kan gälla för människor, men icke kan det rättfärdiga oss inför Gud. Och när man på detta sätt förvrider och förkastar lagen, så behöfver man icke heller evangelium. Då synes detta en för lösligt, lätt och obetydligt, man tycker det vara för besynnerligt, att man skall mottaga full nåd för intet såsom en syndare. Men så är det. Pröfva dig nu, min vän, huru tänker du om lagen och evangelium, om Jesus och Johannes?

Huru vi nu än göra, om vi mottaga eller förskjuta Guds kallande kärlek, så säger dock Jesus i texten: "Men visheten har blifvit rättfärdigad af sina barn." Härmed vill nu Jesus säga: Guds eviga vishet, hans stora kärlek, som använder alla möjliga medel för att rädda våra själar, denna vishet varder rättfärdigad, Gud blir utan all skuld till vår osalighet, om vi självvilligt förkasta hans nåd, vi kunna icke anklaga honom, utan måste kasta skulden på oss själfva. "Af sina barn", säger Jesus. Vi voro således alla bestämda att blifva Guds barn genom Jesus Kristus, och detta skall just utgöra de fördömdes svåraste pina, att de skola veta och tillstå, att saligheten var beredd just för dem och dem erbjuden på alla möjliga sätt, men att de egenvilligt förkastade densamma eller bedrogo sig med ett falskt hopp. Meningen af Jesu ord uttrycker en gammal kyrkofader sålunda: "Hvad Jesus vill säga är följande: Vi bägge, jag och Johannes, hafva gått hvar sin väg och gjort såsom jägare, hvilka för ett villebråd, som på tvenne vägar kan fångas, utsätta sina nät på båda vägarna, så att om det undgår det ena nätet, det likväl skall falla uti det andra. Hafven I nu icke låtit öfvertala eder, så hafven I intet vidare att förebrå mig." Det är detsamma som profeten säger om Fadern: "På det du må rätt blifva i dina ord och icke straffad blifva, då du dömd varder." Tillika kunna vi säga, att i dessa ord

ligger den erinran, att de, som hafva blifvit fattade af lagens och evangelii kraft och därigenom blifvit förda till Jesus och till salighet, de hafva Guds oändliga nåd och kärlek att tacka för alltsammans. Ty det var icke deras värdighet, som gaf dem något företräde framför andra, utan det var Guds blotta nåd, som frälste dem.

Så må vi då låta Johannes' och lagens predikan verka hos oss en sann syndakännedom, så att vi därigenom måtte drifvas till Jesus och evangelium, att hos oss måtte höras verkliga nödrop efter frälsning och salighet i Kristus. Ty få vi rätt känna lagens kraft, så blifva vi väldiga, så väldiga, att ingenting kan hindra oss ifrån att rycka himmelriket, nåden i Kristus till oss. Ack, måtte icke Jesus behöfva klaga öfver oss som öfver judarne, att vi äro lika själfsvåldiga barn, som på alla håll äro honom emot, att han icke kan få göra oss saliga!

O Herre Jesus, öfvervinn med din kärleks styrka vårt motstånd, låt ännu lagens och evangelii predikan höras ibland oss, den förres mäktiga och förskräckande ord, den senares milda och ljufliga tal! Ja, hjälp oss alla till salighet för ditt namns skull! Hör oss, o Jesus! Amen.

Guds Son blef människans son, på det att vi människobarn skulle få makt att blifva Guds barn.

Juldagen.

Sion, du som predikar, stig upp på ett högt berg; Jerusalem, du som predikar, häf upp din röst med makt. Häf upp och frukta dig intet; säg Juda städer: Se, där är eder Gud.

Julen är en glädje- och jubelhögtid. En *hög*, en härlig tid är uppgången öfver hela människosläktet; och med Herren Jesu mandomsanammelse är Sion, Guds församling, kallad att stiga upp på ett högt berg för att fira en högtid vår Herre och vår Gud till ära. Vi vandra ty värr oftast nere i de djupa, dystra och mörka dalarna af synd, bekymmer, missmod, smärta och lidande. Så länge vi med vårt sinne vistas blott här nere i jordens jämmerdal, se vi icke annat än synd, död, jämmer och elände. Huru skulle vi se annat än mörker, huru skulle vi känna det annat än dystert, ödsligt och hopplöst nere i en mörk, kall och dyster dal? Upp måste vi, högt upp, upp på ett högt berg, midt in uti det glada, friska, sköna solljuset. Nere i den mörka dalen kväfvas vi af osund luft, hafva endast mörkrets varelser till sällskap, se intet, ty där härskar ju tjocka mörkret. Där uppe på det höga berget, som belyses af idel värmande och lifgifvande solljus, trifvas inga mörkrets gestalter. Från det ljusa berget har man ljusa utsikter i oändlighet. Hvart ögat vänder sig — idel ljus; stän-

digt växlande grönskande landskap i den ljufligaste mångfald och härlighet. I dalen idel mörker och hopplöshet; på berget idel ljus och hopp. Huru skall nu den stridande, ofta så trötta och maktlösa församlingen på jorden kunna stiga upp på ett högt berg för att fira en hög, härlig, upplyftande gudstjänst? Härtill fordras Herrens starka, mäktiga hand, som allting kan förvandla.

När en andefrisk församling på julmorgonen uppstämmer sitt: *"Var hälsad, sköna morgonstund"*, det lyfter, det höjer, det griper mäktigt ett människohjärta. En församling kan aldrig lägga för stor vikt vid sina gudstjänster och sina högtider i allmänhet. Allt, som bidrager till anderikedom, allvar, högtidlighet, himmelskt lif och himmelsk kraft i gudstjänsten, bör tagas i församlingens tjänst. Här gäller det bön, Guds ord och sång i anden och sanningen för att redan på jorden få upplefva en verklig förebild till och begynnelse af härlighetsgudstjänsten i evigheten. — "Hvar två eller tre äro församlade i mitt namn, där är jag midt ibland dem." Således äfven i familjekretsen, omkring hemmets altare få vi fira högtidsgudstjänster. Ja, det är där vi skulle rätt innerligt uppstämma jubelsånger för våra barn, att de måtte med sina klarsynta barnaögon i Jesus Kristus *se* sin Gud och Frälsare. Det stora fröjdebudskapet, vi skola förkunna och besjunga för hela världen, är detta: *Se, där är eder Gud.* "Eder Gud är vorden såsom en verklig människoson. Människohänder hafva handterat honom, han är vorden såsom en af oss med mänskligt hjärta och mänskliga känslor, han fällde tårar såsom vi, han var i allt bröderna, alla människor, lik, dock utan synd; han frestades i allting lika som vi, därför kan han hjälpa dem, som frestas. Hos Gud klappar ett verkligt människohjärta; vi kunna tröstligt och med all frimodighet luta oss med all vår synd, sorg, ja, med allt vårt elände luta oss till detta gudomligt-mänskliga hjärta, ty där finns hjälp och räddning för hvarje sargadt människohjärta. Se, där, se, sådan är eder Gud, I arma människobarn! Hvi viljen I då förgås? Hvarför viljen I då förtvifla? Här öfverflö-

dar nåden långt mer än alla synder. Kom då till det stora gästabudet på Sions berg! (Es. 25 kap.)

Låtom oss bedja Herren om nåd att få komma till detta nådens gästabud på denna stora högtidsdag i bönen *Fader vår,* som är i himmelen, m. m.

Text: Joh. 1: 1—14.

I begynnelsen var Ordet, och Ordet var hos Gud, och Ordet var Gud. Detta var i begynnelsen hos Gud. Genom detta är allt gjordt, och det förutan är intet gjordt, som är gjordt. I det var lif, och lifvet var människornas ljus; och ljuset lyser i mörkret, och mörkret fattade det icke. En man uppträdde, sänd af Gud, vid namn Johannes. Denne kom till ett vittnesbörd för att vittna om ljuset, på det att alla skulle tro genom honom. Icke var han ljuset, men han kom för att vittna om ljuset. Det var det sanna ljuset, hvilket upplyser alla människor, då det kommer i världen. I världen var han, och genom honom är världen gjord, och världen kände honom icke. Han kom till sitt eget, och hans egna mottogo honom icke. Men åt alla dem, som mottogo honom, gaf han makt att blifva Guds barn, dem som tro på hans namn, hvilka äro födda icke af blod, icke heller af kötts vilja, icke heller af mans vilja, utan af Gud. Och Ordet vardt kött, och han bodde bland oss, full af nåd och sanning, och vi skådade hans härlighet, såsom den af Fadern enföddes härlighet.

Guds Son blef människans son, på det att vi människobarn skulle få makt att blifva Guds barn.

Är något ämne passande för högtidsbetraktelse, så är det visst detta, och äro dessa stora sanningar framställda i hela bibeln, så är vår text i all synnerhet den allra djupaste och skönaste predikan öfver detta ämne. Här gäller det i sanning att stiga upp på ett högt berg, om vi skola se ljus i detta outsägliga Guds ord. Här predikas öfverljudt det stora budskapet: *Se, där är eder Gud.* Huru skola vi komma upp på detta den gudomliga uppenbarelsens och förklaringens berg, att vi må kunna se in i själfva den evige Gudens hjärta? Huru skola våra ögon öppnas, att vi må höra den eviga frälsningens budskap? Här gäller det att ropa: Herre, öppna mig ögonen, att jag måtte se under i dina eviga frälsningsrådslut; Herre, öppna oss öronen, att vi må höra oss till lif och salighet.

I.

Guds Son, hvem är han i förhållande till Gud, Fadern?

Han är *evig* Gud. Så heter det i vår text. När vi människor med vår matta tanke skola mäta evigheten, när vi skola tänka oss ett väsende, som haft tillvaro från evighet, då svindlar det för vår svaga tankeblick, och vårt matta förstånd svimnar af. Vi måste därför hafva ett fast stöd att hålla oss vid, ett högt berg, ett fäste att stå på, då vi blicka ut öfver de oändliga tidrymderna. Texten ger oss ett sådant stöd och fäste för vår tanke att hålla sig vid, nämligen de orden: *I begynnelsen.* Desamma orden äro ock de första i vår bibel: *"I begynnelsen skapade Gud."* Således, *då,* när allt skapadt begynte sin tillvaro. Huru var det? Begynte ock då på samma gång *Guds Son* finnas till? Huru står det? "I begynnelsen *var* ordet." Han *var,* han *fanns då* redan i begynnelsen. Det nämnes icke ett enda ord om ende Sonens begynnelse. Ingenting kan sägas om hans begynnelse, ty i begynnelsen *var* han. Stig upp på evighetens berg, skåda tillbaka i tiden, så långt din tanke räcker, du når tillbaka till *begynnelsen,* icke längre; där frågar du: hvad var i begynnelsen? En röst svarar: I begynnelsen *var* Ordet. Således utropar du: Ordet måste vara Gud, ty ingen annan än Gud kan *vara* och *finnas* till i begynnelsen. Sant säger du, ty så säger ock vår text: *Gud var Ordet, Ordet var Gud.* Det står icke: Ordet liknade Gud, eller Ordet blef så småningom Gud. Nej, det står: *Ordet var Gud.* Läs orden precis som de stå. Ett är att *vara Gud, alltid vara Gud,* ett annat är att likna Gud eller så småningom blifva lik Gud eller att i inskränkt mening kallas Gud. Ordet *var Gud.* Så står det; evigt står det så skrifvet. Hvem kan nu tvifla på Guds Sons sanna och verkliga gudom? Detta är det stora julbudskapet: vår Frälsare, Jesus Kristus är först och främst *sann Gud.* Men Ordet var *när* Gud, *hos* Gud. Så heter det ock. O saliga hemlighet, ljufliga uppenbarelse. Ordet är en särskild person. Det är i vår text fråga om två; Ordet var *när, hos* Gud, och dock var Ordet Gud. Här stanna vi i tillbedjan och lofsång. Begripa kunna vi icke, så länge vi äro barn och

hafva barnsliga tankar, men lofsjunga och tillbedja kunna vi, beskåda kunna vi genom Guds nåd, och ju mer vi i tron beskåda, desto klarare stråla för vårt inre öga *Fadern* och *ende Sonen*. Vi skåda, huru de äro hos hvarandra i evig kärleksenhet. Gud kan icke vara ensam i evig tyst enslighet; Gud är kärleken, han måste evigt älska, och den evigt älskade är enfödde Sonen. Han är ock den evigt älskande, ty Ordet *var* när Gud. Att *vara när,* det är att evigt lefva i gudomlig kärlek. Är då det eviga gudomliga varandet evig, outtröttlig kärlek? Ja, ty *"Gud är kärlek."*

Kan då Gud förblifva evigt stilla inom sig själf i inre inomgudomlig kärlek? Nej, kärleken måste utströmma, utflöda, ty då Guds hjärta, Guds inre lif är fullt af kärlek, af lif, af ljus, så måste detta Guds inre lif uppenbara och meddela sig åt andra varelser, och finnas inga sådana varelser, så måste de skapas, ty det gudomliga lifvet och ljuset kunna icke förblifva overksamma. Hvilken är nu uppenbararen af det inre gudomslifvet? Det är ende Sonen. Han heter därför *Ordet*. Hvilket underbart namn på vår Frälsare!

Tänk hvilka djup, hvilka rikedomar som dölja sig blott i ett människohjärta! Hvad är det, som frambär i dagen, i ljuset, människohjärtats fördolda hemligheter? Det är *Ordet*. "Däraf hjärtat fullt är, däraf talar munnen." Hela vårt hjärta ligger i våra ord, hela vårt inre uppenbaras för världen genom våra ord. Hvad är det, som uppenbarar Guds inre, Guds hjärta för oss? Det är han, som heter Ordet. Evangelisten Johannes förklarar själf i en följande vers, hvad han menar, då han kallar ende Sonen Ordet. Så lyda dessa förklarande ord i Joh. 1: 18: "Ingen har någonsin sett Gud; den enfödde Sonen, som är i Faderns sköte, han har uppenbarat honom." Ingen blott människa har skådat in i Guds hjärta; ende Sonen, som af evighet lefver i Guds närmaste kärleksgemenskap, han, för hvilken Fadern ingenting kan dölja för den eviga gudomliga kärlekens skull, ende Sonen har kungjort och uppenbarat för oss människor Guds hjärta. Guds innersta hjärta är i Kristus Jesus uppenbaradt för oss alla.

II.

Guds Son, hvem är han i förhållande till hela skapelsen?

"Genom Ordet är allt gjordt, och det förutan är intet gjordt, som är gjordt." Så heter det i vår text.

Guds Son, vår Frälsare, står sålunda såsom *borgesman* och *medlare* för hela skapelsen. Hade icke han varit, så hade ingenting blifvit skapadt. Han är Ordet, uppenbararen och verkställaren af Guds skaparmakt. Här böra vi stanna för att läsa andra tydliga Guds ord, som förklara, hvad vår text här säger. I Kolosserbrefvets 1: 16, 17 skrifver aposteln Paulus om älsklige Sonen, Guds kärleks Son: "Ty i honom skapades allt, det som är i himmelen och det som är på jorden, det synliga och det osynliga, vare sig troner eller myndigheter eller herradömen eller väldigheter; *allt är skapadt genom honom och till honom, och han är före allt, och allt har bestånd i honom.* "Vi hafva en Herre Jesus Kristus, genom hvilken allt är, och genom hvilken vi äro" (1 Kor. 8: 6). "I dessa yttersta dagar har han talat till oss genom sin Son, hvilken han har satt till arfvinge af allt, genom hvilken han ock har skapat världen; hvilken bär allt med sin makts ord" (Ebr. 1: 2—3). Hela skapelsen tillhör därför vår Herre Kristus, han är *världsskaparen, världsägaren, världsuppehållaren och världsfrälsaren.* Hela skapelsens mål och kallelse är att komma till honom. Om honom, Sonen, heter det alltid *var* såsom om Fadern och Anden, om allt annat heter det *gjordt, skapadt, vordet,* är gjordt. Och allt, som gjordes och fick sin tillvaro, det skapades *genom* honom, Ordet, likasom det annars säges, att allt är *genom* Gud, Fadern (Rom. 11: 36). Tänk, hvilken skillnad mellan honom, som alltid *var,* och alla andra varelser, som blefvo skapade och fingo sin tillvaro genom honom! Men låtom oss då ej glömma, att hela skapelsen tillhör vår Frälsare, att domen är gången öfver hela världen, att denna världens förste är utkastad, och att den från jorden upphöjde Frälsaren nu drager alla till sig (Joh. 12: 31—32). Därför väntar ock hela skapelsen efter Guds barns uppenbarelse (Rom. 8: 19). Ja, ende Sonen skall icke sluta sin

världsregering, förr än allt är honom underlagdt (1 Kor. 15: 27—28). Emedan allt är skapadt genom honom, så skall också allt underläggas honom, "att allting skall sammanfattas i Kristus, både det, som är i himmelen, och det, som är på jorden" (Ef. 1: 10). Här stanna vi, här förstå vi intet; vi endast hoppas och tro; men vi få också hoppas så mycket vi någonsin vilja, "allting hoppas kärleken," säger Paulus.

Allt lif är i enfödde Sonen. "I det var lif," heter det. Intet skapadt har lif i sig själft; från lifvets källa, Gud, kommer lifvet till de skapade varelserna. Här är det fråga om lifvet på alla områden, det lägre lekamliga lifvet hos de lägre skapade varelserna, det högsta själslifvet hos de ädlaste af alla Guds skapade varelser, människor och änglar. Allt lif bär han, ende Sonen, med sitt kraftiga lifsord, emedan han är det eviga lefvande Ordet. Guds skapareord gaf lif, emedan det var det eviga Ordet, ende Sonen. Gud sade: *Varde,* och det vardt, emedan Ordet var i begynnelsen när Gud. Lifvet i sin fortfarande tillvaro kommer ifrån honom, i hvilken lifvet är. "Du tager deras ande bort, så förgås de och varda åter till stoft igen. Du låter din Ande ut, så varda de skapade, och du förnyar jordens ansikte" (Ps. 104: 29—30).

"Och lifvet var människornas ljus." Människan behöfver mer än alla andra jordiska varelser. Hon skapades därför till Guds beläte, hon blef ett ljusets barn. Gud är ljus, d. ä., Gud är härlig, salig, han är den eviga, heliga kärleken. Hvarest den heliga kärleken regerar, där är ljus, evigt salighetsljus. Gudsbelätet hos människan kom således från Ordet, Jesus Kristus, skapelsens och frälsningens medlare. Hvad som ännu gör människan till en människa, fastän hon är fallen, det kommer från Ordet. De ljusglimtar, som flämta här och där i den mörka hednavärldens natt, komma från Ordet, Frälsaren. "Hednavärldens frälsningsförväntan" vänder sig med sina suckar och aningar till Jesus Kristus, rättfärdighetens sol, som kommer med salighet under sina vingar.

Men *mörkret,* huru kom det i världen? Synden, den svarta synden, huru vann hon insteg hos Guds skapade barn? Evangelisten säger intet om detta *huru,* men *att* mörkret är här, säger han. Hvad gör nu ljuset, Ordet, ende Sonen gent emot mörkret, synden? Ljuset lyser i mörkret. "Jesus Kristus är kommen att frälsa det, som var förtappadt." "Gud vill, att alla människor skola varda frälsta." Vilja då människorna gärna låta frälsa sig? Ack nej! "Mörkret fattade det icke." "Människorna älskade mörkret mer än ljuset, ty deras gärningar voro onda" (Joh. 3: 19).

III.

Guds Son, hvem är han enligt gamla testamentets profetia och enligt de frälsningssanningar, som förekomma äfven bland hednafolken?

"Det (*Ordet, ende Sonen*) var det sanna ljuset, hvilket upplyser alla människor, då det kommer i världen," svarar vår text. Sedan synden, mörkret kom i världen, insveptes hela människolifvet i svart natt; trons, hoppets och kärlekens ljus släcktes, "mörker öfvertäckte jorden och mörkhet folken". Jordelifvets och evighetslifvets framtid var insvept i ogenomträngligt mörker.

Men Gud, som älskade den fallna människan, tände profetians ljus. Redan i paradiset lät Gud ett sådant litet profetiskt ljus tändas, att människan måtte taga det i handen, då hon för syndens skull måste ut ur paradisets himmelska ljus ned i syndalifvets djupa mörker. Tid efter tid lät Gud upptända det ena profetiska löftets ljus efter det andra. Till slut lyste bland löftets folk en hel ljusastake med många klart skinande profetiska ljus. Profeterna i de särskilda gammaltestamentliga tidehvarfven voro bärare af dessa ljus. Slutligen kom gamla testamentets siste profet, Johannes döparen. Han var den mannen, sänd af Gud, om hvilken vår text talar. "Han kom till vittnesbörd, på det han skulle vittna om ljuset, att alla skulle tro genom honom." "Icke var han ljuset; men han var sänd till att vittna om ljuset." Hade judafolket aktat på det profetiska ordet, så hade de

ock strax anammat Johannes' vittnesbörd om Kristus. Det stora ljuset, Frälsaren själf, kunde icke igenkännas utan profetians ljus. Då lärjungarne icke igenkände sin Herre och Frälsare, måste han begynna på Moses och alla profeterna och göra uttydelse för dem i alla skrifter (Luk. 24: 27). Den, som under uppmärksamhet och bön läser profetiorna i gamla testamentet, måste se, att ingen annan än Jesus Kristus kan vara uppfyllelsen af dessa underbara messianska förutsägelser. Under flere tusen år gåfvos dessa profetior, den ena efter den andra; dock är där en förunderlig enhet mellan dem alla, och åt ett håll peka de alla, Jesus Kristus af Nasaret är allas deras mål. Tänk så många omhvälfningar och omväxlingar i världen under den långa, långa tiden af *fyra tusen* år. *Fyra tusen* år, kan du tänka dig en så lång tid? Och under hela denna tid tändes det ena profetiska ljuset efter det andra bland Guds folk.

Slutligen var tiden inne, då själfva ljuset skulle komma. "Han kom till sitt eget," heter det i texten. Han kom till sitt eget folk, judafolket. Detta folk hade haft den särskilda kallelsen att mottaga, vårda och akta på det profetiska ljuset. Tempelberget i Jerusalem var den ljusstake, från hvilken profetians ljus lyste öfver judalandet och hela världen. Guds egendomsfolk var satt att vakta ljuset; när tiden var inne, skulle dessa väktare gifva tecken till alla jordens folk, att rättfärdighetens sol nu var uppgången.

Äfven i världen, den mörka hednavärlden, flämta de här och där, då och då märkas några ljusa aningar om en kommande Förlossare. Dessa aningar kommo ifrån det sanna, det fullkomliga ljuset, Ordet. "I världen var det, och igenom det är världen gjord," heter det i vår text.

De gamla kyrkofäderna talade mycket om dessa frälsningssanningar bland hedningarne. När dessa fäder ville söka vinna hedningarne för Herren Jesus, hänvisade de på *"Ordets frö"*, som var utsådt i den gamla hednavärlden. "Ordets frö", det är det Faderns dragande till Sonen, som hedningarne erforo, midt under det de vandrade i djupa, svarta mörkret. "Ordets frö," det är det samvetets ropan-

de, som hvarje förlorad son och dotter förnimmer än i dag under det vilda lifvet där borta i det främmande landet. Men ack, "världen kände honom icke," "hans egna anammade honom icke," klagar vår text. Måste Guds Ande klaga öfver dig så i denna stund?

IV.

Guds Son är vorden Människosonen.

Se här det stora glädjebudskapet, som ljuder oss till mötes såsom julhögtidens festhälsning. Vår text utropar: *"Ordet vardt kött, och han bodde ibland oss, full af nåd och sanning, och vi skådade hans härlighet såsom den af Fadern enföddes härlighet."* Hvad skulle en svag människa förmå att säga öfver sådana ord? Här uppstår en *tystnad* i himmel och på jord bland saliga änglar och fallna människor, en tystnad af förundran, tillbedjan och hjärtelofsång.

Så mycket måste vi dock se, tro och säga med anledning af dessa ord, att ende Sonen är vorden en *verklig människa,* lik oss i allting, dock utan synd. Hvarför begagnar evangelisten ett sådant ord som detta: Ordet vardt *kött? Kött?* Hvad säger du, o helige Ande, är det icke djupt under enfödde Sonens värdighet att blifva *kött,* en verklig människa med mänsklig ande, själ och *kropp.* Det ginge väl an för ende Sonen att blifva en ande med människan, men att blifva *kött,* att antaga mandom, att blifva en verklig människokropp med de tankar, känslor och erfarenheter, ja, frestelser, som tillhöra en människokropp, ett kroppsligt och jordiskt lif — Herre, det går för långt utöfver allt hvad vi kunde tänka eller bedja. Alltså, vi få för visso tro, att hos Guds enfödde Son klappar ett verkligt människohjärta med hela fullheten och mångfalden af de känslor, sorger, bekymmer, den längtan, den åtrå, som tillhör en människa? Ja, vi få tro på Herren Jesu sanna mänsklighet; vi få tro, att hos Jesus Kristus är en mänsklighet framställd i hela sin svaghet, fullkomlighet och härlighet. På Faderns högra hand sitter den, som smakat djupet af allt det bittra, som

en människa kan känna, en, som känner de djupaste medlidandets och medstridandets hjärtekänslor med den förnedrade mänskligheten? Men han, denne samme, är ock den, som bragt den mänskliga naturen till högsta ära, värdighet, helighet och förhärligande, han har bevisat i sin egen mandom, hvad det kan blifva af en arm skröplig människa, då hon vill låta omskapa och förhärliga sig genom nåden. "Han är full med nåd och sanning." Annars är den arma människan full med synd och lögn, full med de mest hjärtslitande motsägelser. Kristi mandom är full med nåd och sanning. Han, vår Frälsare, kan och skall göra oss fulla med nåd och sanning för evig tid. Sådant jubelbudskap borde uppfylla oss med jubel, pris och lof.

Det är alltså sant, att vi få tro på Jesus Kristus, "sann Gud, född af Fadern i evighet, och tillika sann människa, född af jungfrun Maria." Ja, det är sant, och det är denna saliga julsanning, som vi alltid och i synnerhet under julen borde besinna. Att se Jesu Kristi, enfödde Sonens, härlighet af Fadern, full med nåd och sanning, hvad det måste vara! Till ett sådant seende är ock du inbjuden under denna julhögtid. Blir du stilla vid Guds ord och bönen, så öppnas dina ögon, att du får se ju mer och mer af ende Sonens härlighet.

V.

Men nu, att se enfödde Sonens härlighet, det är att vara *Guds barn. Just därför vardt ende Sonen kött, att vi, som äro kött, skulle varda Guds söner och döttrar.*

"Men åt alla dem, som mottogo honom, gaf han makt att blifva Guds barn, dem som tro på hans namn." Så jublar vår text, så inbjuder oss Guds Ande till delaktighet i denna eviga julglädje.

Guds barn! Kan du utsäga och beskrifva, hvad det måste innebära att vara Guds barn? Icke heller kan jag för dig uppvisa härligheten af detta barnaskap. Tydligt se vi, att uttrycket "Guds barn" måste betyda att vara öfversvinnligt, ja, fullkomligt älskad, täck, välbehaglig, helig och älsklig inför Gud. Så beskrifver aposteln Paulus barnaskapet i Ef. 1: 4—6.

Men huru är det då med alla våra stygga synder? Därpå svarar samme apostel på samma ställe sålunda: "I honom hafva vi återlösningen genom hans blod, syndernas förlåtelse, efter hans nåds rikedomar (Ef. 1: 7). Hvad hafva vi då att vänta såsom Guds barn? Hela det gudomliga härlighetsarfvet. Se Ef. 1: 10—11 och Rom. 8: 17—18. Men hvad det gudomliga arfvet måste vara, det är mer än här på jorden kan utsägas. Härvid måste du taga dig tid att den ena gången efter den andra i profetians ljus, med Kristi klarhets kunskap beskåda det himmelska härlighetsarfvet.

Men huru står det i arma, svaga syndares makt att blifva Guds barn? Det står alls icke i vår makt och förmåga. "Men åt alla dem, som mottogo honom, *gaf han makt* att blifva Guds barn." Han, enfödde Sonen, ger arma syndare makt, *rättighet, kraft* att blifva Guds barn. Han, som i sin outsägliga kärlek hade makt att blifva ett människobarn, han har i samma sin Frälsarekärlek makt att göra arma människobarn till Guds barn. Men det gäller att *"mottaga honom, att tro på hans namn."* Är icke detta ett hinder för oss arma? Huru skola vi mottaga, huru skola vi tro? — Vill du blifva helbrägda? Vill du blifva frälst? Icke är det ett hinder för vår frälsning, att Frälsaren kommer och frågar, om han får frälsa oss? Icke är det att hindra vår frälsning, att han säger oss, att vi af naturen icke äro tjänliga att ingå i härligheten, att hvarken jag själf eller någon annan människa, hon må vara huru stark och helig hon vill, icke kan frälsa mig?

Vår text utropar: "hvilka äro födda icke af blod, icke heller af kötts vilja, icke heller af mans vilja, utan af Gud", hvad månde sådant betyda? Du själf är ovärdig att vara Guds barn, ingen människa kan göra dig därtill värdig, ingen mänsklig släktskap, ingen blott mänsklig förädling kan göra dig tjänlig att vara arfvinge i Kristi och Guds rike. Du måste *födas på nytt,* du måste *födas af Gud* med en andlig och himmelsk födelse, om du skall blifva andlig och himmelsk, såsom Guds barn måste vara. Är nu detta ett hinder för din frälsning, eller är det icke fast mer en nåd, ett

ljufligt och gladt budskap, att denna födelse af Gud bjudes och skänkes dig såsom en fri nåd och gåfva genom Jesu Kristi födelse och mandomsanammelse. Ett under var det, att Ordet vardt kött, att ende Sonen blef Människosonen; ett under är det, att du människobarn varder född till ett Guds barn.

Dessa båda under fira vi på denna jul- och jubeldag. Tänk, hvad det då skall blifva för ett outsägligt under, då vi få se honom, såsom han är, i all sin härlighet, och alla Guds barn varda uppenbara, sådana de äro i honom, i all sin härlighet. Denna den eviga härlighetens juldag vilja vi ju alla vara med om att fira.

Därtill gifve Herren sin nåd! Amen.

Jesus satt till fall och upprättelse för många.

Söndagen efter Jul.

Jesus, låt mig städse börja
i ditt namn allt, hvad jag gör,
att jag måtte framgång spörja
och så sluta, som jag bör.
Kom, o Jesus, blif mig när,
låt mig blifva, där du är.

Se, jag lägger i Zion en utvald, dyrbar hörnsten, och den, som tror på honom, skall icke komma på skam. För den således, som tror, är han dyrbar, men för dem, som icke tro, har den sten, som byggningsmännen förkastade, blifvit en hörnsten och en stötesten och en förargelseklippa.

Sedan Petrus i de första verserna af sin första epistels andra kapitel gifvit de kristna, till hvilka han skref, en förmaning, så anför han de nu upplästa orden ur det gamla testamentet för att därmed bestyrka sitt tal. Han betecknar nämligen Guds församling eller Kristi sanna kyrka med den sköna och träffande bilden af ett hus, likasom hans käre broder Paulus gör i efeserbrefvets andra kapitel. Denna byggning, detta andliga hus var då ännu icke fullbordadt, likasom det än i dag icke är fullbyggdt. Han uppmanar därför de kristna såsom de lefvande stenarna att med allt större och större ifver bidraga till husets byggnad. Men hvarje hus måste hafva en grundval, i synnerhet om det, så-

som fallet är med detta andliga hus, är utsatt för starka stormvindar och hotande störtfloder. Därför är det ock, som apostelns förmaning i synnerhet går därpå ut att uppmana de kristna att bygga på den rätta, sanna och fasta grunden. Denna liknar han vid en hörnsten. Och den sanna hörnstenen till det andliga huset, Kristi församling, är Jesus Kristus, världens Frälsare, hvars födelse i världen vi för några dagar sedan firade. Om denna hörnsten säger Paulus i 1 Kor. 3: 11: "En annan grund kan ingen lägga än den, som är lagd, hvilken är Jesus Kristus."

Öfverföra vi nu bilden till den därmed betecknade saken, så finna vi, att, såsom Petrus säger, denna hörnsten, Jesus Kristus, blifver till en sann grundsten blott för dem, som tro på honom; men för dem, som icke i sanning tro, blifver han en stötesten och en förargelseklippa. Och ty värr äro de många, som så stöta sig på honom, och de måste falla. Den gamle Simeon i vårt evangelium bekräftar detta, då han säger, att Jesus skulle vara satt för många till fall och för många till upprättelse. Vi vilja af dessa ord taga oss anledning till närmare betraktelse af detta ämne, sedan vi först därtill utbedit oss Guds nåd och välsignelse i ett gemensamt Fader vår. Men, o Herre, vi bedja dig först, att du måtte göra denna vår bön till en *hjärtats* bön och icke ett blott munnens pladdrande. O, vi hafva många gånger framsagt denna bön utan att besinna, att vi i och med detsamma uttalat en dom öfver oss själfva. Gif oss då nu nåd att af hjärtat bedja: "Fader vår, som är i himmelen", m. m.

Text: Luk. 2: 33—40.

Och Josef och hans moder förundrade sig öfver det, som sades om honom. Och Simeon välsignade dem och sade till Maria, mans moder: Se, denne är satt till fall och upprättelse för många i Israel och till ett tecken, som varder motsagdt. Ja, ett svärd skall ock gå genom din egen själ, på det att många hjärtans tankar må uppenbaras. Och det var en profetissa, Hanna, Fanuels dotter, af Asers stam. Hon var kommen till en hög ålder och hade lefvat med sin man i sju år från sin jungfrudom, och hon var nu en änka vid åttiofyra år, som aldrig var borta från

templet, tjänande Gud med fastor och böner natt och dag. Och hon var i samma stund tillstädes och prisade Herren och talade om honom till alla dem, som i Jerusalem väntade förlossning. Och när de hade fullgjort allt efter Herrens lag, vände de tillbaka till Galileen, till sin stad Nasaret. Men barnet växte upp, stärktes i anden och uppfylldes med vishet, och Guds nåd var öfver honom.

Med anledning af den gamle Simeons ord i vårt evangelium vilja vi genom Gud nåd på denna stund betrakta:

Jesus satt till fall för många och till upprättelse för många.

I.

Mången torde härvid genast vilja framkasta den frågan: huru är det möjligt, att Jesus skulle förorsaka mångas fall? Han är ju just kommen för att vara världens Frälsare och upprättare; han lät sig ju födas till människa, på det han skulle kunna frälsa människorna, och han vill ju, att alla människor skola frälsas och komma till sanningens kunskap. Huru är det då möjligt, att han skall blifva till mångas fall? Detta är ju en motsägelse och står i strid mot Guds kärleksrika uppoffring af sig själf för människosläktets frälsning. Ja, visserligen synes det så vara, och dock säger vår text det tydligen, likasom vår heliga bibel på många andra ställen betygar detsamma.

Låtom oss nu se till, om det verkligen är så, som vår text säger! Vi hafva nämligen tillfälle att se både i det förflutna och det närvarande, om det så är, som den gamle, trogne israeliten Simeon i anden förutsade, att det skulle ske. Huru blef Jesus mottagen af sitt eget folk? Var han ibland Guds egendomsfolk till ett fall för många? Ja, evangelisten Johannes betygar och säger: "Han kom till sitt eget, och hans egna mottogo honom icke"; och öfver allt hos evangelisterna finna vi bekräftelse härpå. Men det allra mest talande beviset härpå finna vi i hans korsfästelse. Huru hade de kunnat korsfästa sin Herre och Frälsare, om de hade erkänt honom såsom sådan? För hvilka blef han då till ett fall? Först för de köttsligt sinnade judarne, som väntade sig en Messias i jordisk glans, hvilken skulle förlossa dem från den tryckande underdånigheten under ro-

marne och upphöja dem till ett i jordiskt afseende mäktigt folk. Oaktadt det i profetiorna var förkunnadt om hans ringhet och lidande, gjorde de sig dock sådana köttsliga föreställningar om den väntade Messias. Men hvad funno de i Jesus? Icke en prins, född i ett kungligt palats, utan ett fattigt barn, födt i en krubba i det lilla Betlehem. Och sedermera i hans lif, hvad sågo de däri? En ringa och föraktad man, som i sällskap med några fiskare gick omkring i landet, gjorde väl och hjälpte alla, men som icke vistades i konungaborgarna. Visserligen gjorde han underverk, som emellanåt förvånade dem, men som de icke mycket aktade på, emedan han icke förrättade dem, som och när de ville. För alla dessa sålunda, som så väntade sig en Messias i jordisk glans, blef Jesus till ett fall, ty de förargades på honom.

För hvilka blef han vidare ett fall? Jo, för de egenrättfärdiga fariséerna. Dessa väntade troligen, att Jesus skulle erkänna dem för att vara särdeles fromma och Gud behagliga människor, emedan de gjorde så många goda gärningar, iakttogo så många fastor, bådo så mycket, voro så noggranna med lagens uppfyllande, efter som de förklarade den, och dessutom fullgjorde många stadgar, som icke stodo att läsa i lagen. Dessa, som ansågo sig så fromma, väntade väl, att Jesus skulle erkänna deras fromhet och ytterligare bekräfta densamma. Men hvad gjorde han däremot? Jo, han kallade dem till och med ormar och huggormars afföda och uttalade ett flerfaldigt ve öfver dem. Och hvarför gjorde han väl så? Jo, ty de ansågo sig goda och fromma nog i sig själfva och menade sig icke behöfva någon försvarare. Jesus däremot säger: "Jag är icke kommen till att kalla de rättfärdiga utan syndare till bättring." Han vill visa dem, att de voro i sig själfva arma, förtappade syndare, som behöfde en Frälsare så väl som grofva syndare och publikaner. Men då de i sitt hjärtas högmod icke ville låta sig öfvertygas härom, förbittrades de på honom och sköto honom ifrån sig. För dessa blef han således till ett fall. Sålunda hafva vi i korthet sett, huru Jesus blef till ett fall för många i Israel, för många ibland Guds folk, det folk,

som Gud framför andra folk hade särskildt benådat, det folk, ibland hvilket Jesus själf vandrade, och på hvilket han nästan uteslutande bevisade alla sina lekamliga och andliga välgärningar under sin jordiska vandring. Hans återlösningsverk var visserligen en välgärning för hela världen och således äfven för oss, ja, här är ingen åtskillnad mellan jude och hedning, men särskildt ägnade han sin jordiska verksamhet åt judarne.

När nu Jesus blef så upptagen bland judarne, huru månne han då bemötes bland oss? Låtom oss skåda omkring oss, nej. låtom oss fast hellre blicka in i vårt eget hjärta, hvar och en af oss, som här äro församlade. Du, som sitter här, fråga dig själf: skall Jesus blifva mig till fall eller upprättelse? Mången torde tänka: vandrade Jesus här bland oss nu, nog skulle vi höra honom gärna, icke skulle vi göra såsom judarne. Till dem, som så tänka, ropa vi med Johannes: midt ibland eder står den I icke kännen. Är icke det talet om korset utgånget ibland oss? Är icke Kristus liksom målad för våra ögon, såsom Paulus säger? Finnes då månne några ibland oss, som hafva sådana köttsliga föreställningar om Kristus som många bland judarna, och för hvilka han skall varda till ett fall? Tänken efter med eder själfva, mina älskade! Finnes någon här, som skulle önska sig en sådan frälsare, som ville följa honom på hans lustbarheter i synden och förhjälpa honom till en sådan himmel, där han i fullkomlighet finge lefva efter sitt onda hjärtas önskningar? En sådan frälsare finner du icke i Jesus, icke heller en sådan, som efter dina önskningar skall förhjälpa dig till jordisk glans, härlighet och så kallad lycka. För många har Jesus i detta afseende blifvit till ett fall, lika som för de köttsligt sinnade judarne. Mången har stött sig på den ringhet, i hvilken Jesus framträder. Mången tänker till äfventyrs: icke ser jag, att något särdeles vederfares dem, som säga sig vara Jesu vänner, det går dem såsom andra människor, ja, kanske de hafva flere motgångar än andra människor, de se åtminstone ofta sorgsna ut. Ja, du som så tänker, har du sett, hvad som står i Guds ord: "Genom mycken be-

dröfvelse måste vi ingå i Guds rike"; "i världen hafven I betryck"? Detta var för hedningarne i den första kristna tiden och är än i dag för mången en stötesten. Men hör också, hvad där står i ordet: "Denna tidens lidanden äro att akta för intet mot den härlighet, som på oss — Guds barn — uppenbaras skall."

För många här i kristenheten blir Kristus till ett fall på samma sätt, som han blef det för fariséerna ibland judarne. Det ligger i begreppet återlösning och försoning alldeles klart och tydligt, att det är något, som måste försonas. Gud är i Kristus försonad med människan. Nu är det människan, som skall låta sig försonas med Gud. Det första nödvändiga villkoret härför är, att vi måste erkänna oss vara syndare, arma förtappade syndare i oss själfva. Frågar man nu människorna här i kristenheten, om de vilja blifva saliga, så svara de flesta visserligen ja. Men frågar man vidare: hvarför tror du, att du skall blifva salig? Jo, svarar man, jag vet mig icke hafva gjort någonting särdeles ondt, jag super icke, svär icke, har icke begått dråp eller mened o. s. v., jag besöker ofta Guds hus, går till nattvarden, gör hvar man rätt, därför tror jag, att Gud icke kan fördöma mig. Men hör, hvad Jesus säger: "Jag är icke kommen till att kalla de rättfärdiga utan syndare till bättring." Det finnes så många, ja, de allra flesta, som grunda sin salighet på sin egen rättfärdighet, på sin egen fromhet, på hållandet af Guds bud. Det tyckes, att man skulle inse, att det är omöjligt att af egna krafter hålla lagen, så att Gud skulle vara tillfredsställd därmed; ty Gud är icke nöjd med ett halft och blott yttre hållande af lagen. Nej, han säger själf: "Förbannad vare hvar och en, som icke förblifver vid allt det, som är skrifvet i lagens bok, så att han håller det." Hvem är väl, som kan älska Gud öfver allting, som har sina tankar ständigt riktade på Gud? Hvem är det väl, hos hvilken aldrig en syndig tanke uppstår emot ett bud? Och fattas något litet i lagens hållande, så är det slut med allt; ty den som syndar på ett, han är saker till allt, säger aposteln Jakob. Det må väl vara, att du är rättrådig i han-

del och vandel, att du icke mördat, att du icke stulit, att du är hjälpsam och barmhärtig mot nödlidande, detta är lofvärdt och godt inför människor; men icke kan detta rättfärdiggöra dig inför Gud. O, nej! Men har då Gud icke afseende på min flitiga kyrkogång, på min nattvardsgång, på mitt myckna läsande, kan Gud fördöma mig, om jag noggrant iakttagit allt detta? Ja, det kan han och gör han, om du icke såsom en fattig syndare blir renad i Jesu blod. Hvem är väl mera noggrann i budens hållande, hvem gör väl mera godt, hvem beder väl mera, än fariséerna trodde sig göra, och dock sade Jesus: "Publikanerna och skökorna ingå i Guds rike förr än de." Om vi kunde på våra gärningar och vår gudstjänst förtjäna himmelen, hvartill behöfde vi då Jesus? Då behöfde vi ju ingen Frälsare, åtminstone icke en sådan, som gått i döden för våra synder. "De helbrägda behöfva icke läkare, utan de kranka." Nej, "all vår berömmelse är utelyckt." "Allesammans äro vi syndare och hafva intet att berömma oss af för Gud." Nej, du, som lefvat fromt och gudfruktigt, måste komma till Jesu kors såsom en arm förtappad syndare lika väl som den, som utöfvat grofva synder och laster, om du skall blifva salig.

Men för mången är detta en vämjelig lära. Människan är af naturen stolt och högmodig, hon vill icke gärna erkänna sig vara den förnämligaste bland syndare, hon vill icke gärna gifva Gud rätt, då han i sitt ord vill öfverbevisa henne därom. Man vill icke gärna blifva en utblottad tiggare, som för intet mottager nåden. Nej, mången säger i sitt hjärta: "Detta är ett hårdt tal, hvem kan höra det." På detta sätt stöta sig många på hörnstenen Kristus och han varder dem därigenom till ett fall. Så mycket mer fördömelsevärda måste vi blifva inför Gud, om nåden, den fria nåden i Kristus, blifvit oss tillbjuden, men vi i högmod stött den bort, menande oss själfva kunna göra något till vår salighet. Ack, huru mången har icke häri sett sig bedragen, då han menat, att Gud skulle göra afseende på hans många goda gärningar, men i dödens stund fått se, att ingenting gäller annat än Jesu Kristi rättfärdighet endast. Mången säger sig ock

vilja lefva så godt han kan och menar sedan, att Jesus skall fullgöra det öfriga. Detta duger heller icke; ty Jesus vill blifva en hel Frälsare, han vill icke gifva sin ära åt en annan. Nej, du måste framträda inför Gud i hela din nakenhet, på det han må helt få ikläda dig Kristi rättfärdighet.

Nu frågas dig, du enskilde: hvarpå grundar du ditt salighetshopp? Är det på Kristus eller på dig själf och dina gärningar? O, detta är frågan, den viktiga frågan, som måste besvaras, om vi annars hafva någon omsorg om vår odödliga själ. Träd fram i ensamheten inför den allseende Guden och bed honom, att han utrannsakar ditt hjärta! O, låtom oss tänka på den mannen, som icke var klädd i bröllopskläder. Huru gick det honom? Jo, han blef kastad i det eviga mörkret. Han hade bedragit sig själf och troligen äfven de andra gästerna, tills *han* kom, som har ögon såsom eldslågor, och som uppenbarar hjärtans tankar och rådslag. För honom kan ingen gömma sig undan på den stora dagen. Nej, han ser in i ditt, mitt och allas våra hjärtan. Må vi då, medan tid är, låta honom utrannsaka våra hjärtan, på det vi må få vår sak uppgjord med honom, innan det blir för sent!

II.

Nu fråga vi för det andra: För hvilka blir Jesus till upprättelse? Jo, för en Simeon, en Hanna, dessa trogna israeliter, hvilka hade en mera sann föreställning om Messias. Dessa med flere andra "väntade efter Israels tröst." Ehuru de voro mycket fromma, ehuru de noggrant iakttogo gudstjänsten, såsom det heter om Hanna, att hon tjänade Gud med fasta och böner natt och dag; oaktadt allt detta kände de dock, att de behöfde en Frälsare, en försonare och förlossare. De kände, att de i sin egen fromhet icke kunde bestå inför den rättfärdige Guden. För dessa, som med villiga hjärtan mottogo Jesus, och som med glädje omfamnade honom, för dessa blef han till upprättelse. Och sedermera, hvilka var det, som under hans vandring här på jorden villigast mottogo honom? Jo, publikanerna och syndarne, des-

sa, som icke hade någon egen rättfärdighet att berömma sig af, dessa, som hade idel synd och skam, dessa kunde lättare bringas till öfvertygelse om behofvet af en Frälsare än de egenrättfärdiga fariséerna, ehuru några äfven bland dem fingo känna sin andliga nöd, såsom en Nikodemus. Jesus fick också för detta sitt beteende mot syndare uppbära stor försmädelse af .fariséerna. De kallade honom publikaners och syndares vän. Ja, lofvadt vare Herrens namn, han är det ock. Jesus älskar syndare. Ingenting passar så väl tillsamman som en syndare, en stor syndare, ja, den störste syndare, som nämligen med sorg och smärta känner sig vara en sådan, ingenting, säga vi, passar så väl tillsammans som en sådan och Jesus, Frälsaren.

Men, invänder man, på detta sätt skulle man uppmuntra ogudaktigheten. O, nej, att så icke är meningen, det kan väl hvar och en lätt förstå. Nej, vi vilja blott enligt Guds ord visa, att en i sina egna ögon from och god människa har svårt för att komma till öfvertygelse därom, att hon är en så fördömelsevärd syndare i sig själf, som hon verkligen är. Vi vilja blott enligt Guds ord visa, att dygd och fromhet utan Kristus icke gäller inför Gud. Nej, blott den, som blifvit rättfärdiggjord i Jesus Kristus, blott den, som blifvit helt rentvagen i hans blod, kan bestå inför den helige Guden, som pröfvar hjärtan och njurar. För hvilka blir således Jesus till uppståndelse? Jo, blott för dem, som erkänna, af hjärtat erkänna, att de äro syndare, blott för dem, som under en sådan ånger och i en af Guds Ande verkad barnslig tro, komma och i anden knäböja för Jesu kors, blott för dem blir Jesus till uppståndelse. Ty, vi upprepa det ännu en gång, hvartill behöfde vi Jesus, Frälsaren, om vi icke vore syndare? Ingen, som är frisk, begär läkare. Ingen, som icke känner sig vara en syndare, begär eller längtar efter Jesus såsom sin Frälsare. Jesus har intet värde för en själ, förrän hon kommer i syndanöd. Dessförinnan var det talet om korset för henne en galenskap, och om icke så var, så var det åtminstone blott en tom läxa, som hon ofta hörde utan att vidare akta därpå; men när Gud framstår

för en själ såsom en sträng domare, som hotar att hvarje stund nedkasta henne i det eviga mörkret, då blir det för henne kärt att se det offrade Guds Lamm, som har burit hela hennes syndaskuld, och i hvars blod hon kan finna nåd och förlåtelse. Många människor vilja gärna höra talas om Gud, om hans allmakt, vishet, godhet och barmhärtighet, men vilja litet eller intet höra talas om Jesus, om försoningen, om Guds Lamm, som bär världens synder. Detta visar, att de icke lärt känna Gud i hans helighet och rättfärdighet och följaktligen icke heller lärt känna sina synder. Ty om detta hade varit fallet, så skulle det talet om Jesu kors blifva dem öfver allting kärt.

Ja, så är det, blott för sådana, som i barnslig tro komma till Jesus, blir han till upprättelse, och det på det sätt, att de sedan med honom uppstå från synden och lefva med Kristus, ty vi predika intet köttets evangelium, så att en människa skulle kunna med uppsåt, vett och vilja fortlefva i synden och likaväl vara rättfärdiggjord i Kristus. Nej, det strider alldeles mot återlösningens begrepp. Blott i Kristus äro en människas goda gärningar Gud behagliga, såsom Paulus säger: "Vi äro hans verk, skapade i Kristus Jesus till goda gärningar, hvilka Gud har förut beredt, att vi skulle vandra i dessa."

Finnas nu här några sådana arma syndare, som bekymrade komma fram till Jesu kors för att få nåd och förlåtelse? Någon sådan torde med ängslan vilja fråga: huru mycket skall jag ångra mina synder, innan jag vågar komma fram? I Guds ord föreskrifves hvarken något visst mått eller någon viss tid, utan när du känner dig hjälplös och förlorad i dig själf och af hjärtat vill blifva kvitt synden, så kom, såsom Jesus uppmanar syndare att komma, då han säger: "Kommen till mig, I alle, som arbeten och ären betungade, och jag skall vederkvicka eder." Skall jag icke först aflägga synden och blifva bättre, innan jag kan komma? frågar du. O, hvar har du kraften till att aflägga synden, innan Jesus gifvit dig den? Skulle du först blifva helig och ren, hvarför behöfde du då komma till Jesus? Månne blott för att

finna bekräftelse på din egen fromhet. O nej, kom såsom du är, om du annars längtar efter förlåtelse, efter förlossning, rening och rättfärdighet!

Vi fira i dag, mina älskade, den sista söndagen på detta år. Åter är snart ett år framflutet. Hvilka nådevälgärningar har icke Herren bevisat oss under detta år! Har han icke ofta under det flydda året låtit förkunna oss sitt heliga ord? Nu återstår för oss att pröfva, huru vi mottagit detsamma. Huru många företräden hafva icke vi framför många andra, ja, millioner, som icke fått höra det saliggörande och salighet erbjudande talet om korset! Ack, låtom oss icke längre motstå Jesu kärleksfulla inbjudningar till deltagande i den stora nattvarden, om vi ända hittills gjort det! Vi äro ett år närmare vår graf, och hvem vet, om vi skola öfverlefva ett nytt nådeår. Ingen tid är att förspilla. Därför skynden, medan tid är! Men är den stora nåden oss vederfaren, att vi redan omfattat Jesus som vår Frälsare, o, låtom oss då uppstämma lof- och tacksägelsesånger till hans ära, som har igenlöst oss åt Gud med sitt blod! Amen.

Jesu namn och bönen i Jesu namn.

Nyårsdagen.

Herrens namn är ett fast slott, den rättfärdige löper dit och varder beskärmad.

Dessa ord, som vi finna uttalade af den vise mannen, i Ordspr. 18: 10, kunna anses vara och äro verkligen en rätt kristlig nyårshälsning, i synnerhet då de sammanställas med dagens text. Det är förunderliga och sällsamma känslor, som bemäktiga sig hvarje tänkande människa på en dag, som börjar ett nytt tidskifte. Ofta fordras någonting ovanligt, någonting nytt för att kunna höja en annars af sina dagliga jordiska bestyr upptagen människas tankar till himmelen; det behöfves ofta något nytt, som skall kunna lyfta oss upp från ett djuriskt lif och låta oss blicka in i tingens högre ordning, och kanhända att sådana nyheter kunna blifva för oss en anledning att tänka på vårt högsta mål, att besinna, hvarför vi kommit hit till världen. Eller hvad tänkte du, när du vaknade denna morgon? Var det icke ett allvårligt ögonblick, frågade du icke tilläfventyrs: månne detta år skall blifva mitt sista, hvilka faror och öden går jag nu till mötes, och hvem skall beskydda och bevara mig? Eller tänkte du: detta är ett nytt nådens år, som Gud låtit uppgå för mina ögon, detta skall blifva ett behagligt Herrens år, jag vill nu ingå ett nytt förbund med min Frälsare, jag vill nu icke längre motstå hans kärlek, jag vill nu blifva hans egen. Ty jag kan förstå, att han älskar mig, eftersom han icke velat

låta mig dö i mina synder, utan bedit sin Fader, att jag, det ofruktsamma trädet, skulle få stå kvar i hans nåderike ännu ett år, på det han måtte få försöka, om det icke vore möjligt att med sin kärlek draga mig till sig. Säkert är, att omväxlande tankar hafva sysselsatt oss denna morgon, och har du ibland dessa nyårstankar förnummit någon allvarsammare röst från Gud, så jaga icke genast bort en sådan allvarsam tanke, menande, att den skall störa din nyårsglädje, ty ett nytt år tål icke, att man lättsinnigt ser det tillmötes.

Ett nytt år är såsom en obekant främling, som besöker våra hem, en gäst med en dyster, allvarsam och hemlighetsfull uppsyn. Ingen af oss har väl utan alla tankar på sitt förflutna och tillkommande lif, vaknat på detta nya år. Gubben, som vandrar grånad vid stafven, tänkte tilläfventyrs: det är nu så gifvet, att vi alla skola dö, i synnerhet jag, som är så till åren kommen, men jag ser, att det var nu meningen, det jag skulle upplefva än ett år. Och, är du, min vän, en sådan gråhårsman, har du någonting viktigare att tilllägga till dessa tankar, har du någonting att lära oss, som yngre äro, om det ena nödvändiga? Vi träffa en medelålders man på det nya årets första dag. Månne vi skola våga säga honom ett allvarsamt ord, han synes hafva så brådtom att arbeta och samla för att bereda sig en sorgfri ålderdom, men vi skulle vilja säga honom ett ord, och det vore detta: söken först Guds rike och hans rättfärdighet m. m., som Jesus själf vill säga. Vi möta en skara ungdom. Hvilka nyårstankar månde dessa hafva? Ja, tänk efter, om du hör till denna skara. Vi se på deras glädtiga ansikten, att de fröjdas, men hvaröfver? Ja, därpå kunna de själfva svara. Vi skulle vilja bringa dem en nyårshälsning, om de vilja lyssna. Och hvad då? Hvad för nytt? Jo, tänk på din skapare i din ungdom, förrän de onda dagar komma och åren nalkas, då du varder sägande: de behaga mig icke; låt Jesus blifva din vän, din Frälsare, ditt allt.

Men hvilka nyårstankar har då en sann kristen? Ja, de äro mångahanda. Han betraktar Guds nåd, godhet och kärlek, som hittills ledt och bevarat honom, han ser också, att

Guds godhet är hvarje morgon ny och hvarje år ny, men han ser tillika sin egen ovärdighet; han tänker: med plats har jag genom Guds blotta nåd hittills kunnat hålla mig till min Frälsare. Men ack, hvilka faror och frestelser skola icke möta mig på detta nya år, huru skall icke satan försöka att sålla mig, huru skall han icke göra ett nytt förbund med mitt kött, för att om möjligt förföra mig, och skall jag icke slutligen tröttna i kampen, då jag redan är så vanmäktig och därtill så sömnaktig.

Hvad är vid sådana tankar tröstligare än detta: "Herrens namn är ett fast slott, den rättfärdige löper dit och varder beskärmad?" Ack, han lefver ju ännu han, som är den samme i går och i dag och i evighet. Vore det icke så, vore icke Gud ännu den trofaste, den Gamle af dagar, då vore så godt, att vi gåfve allt hopp förloradt, emedan säkerligen fienderna blifva starkare och flertaligare för hvarje år, emedan farorna fördubblas, en kristens vandring på den smala vägen försvåras, fienden skall använda alla upptänkliga medel för att föra oss i förtviflan, säkerhet eller likgiltighet. Ack, ho kan bestå? Hvem kan då varda salig? Ja, för människor är det omöjligt, men för Gud är allting möjligt. Det gifves ett slott, ett fäste, som ännu aldrig fienden har eröfrat, det gifves en tillflyktsort, där man är trygg, om än icke säker, där gifves ett ställe, där man kan blifva bevarad, om farorna äro än aldrig så stora, det finnes ett sätt, på hvilket en kristen kan stå fast intill ändan, hvilket annars är så svårt.

Ack, hvar finnes då detta fäste i nöden, hvar finnes denna tillflykt, frågar en själ, som vill skaffa med fruktan och bäfvan, att hon måtte varda salig. Jo, det är Herrens namn: Herrens namn är ett fast slott, den rättfärdige löper dit och varder beskärmad. Är då midt i svårigheterna räddningsmedlet någonting så enkelt och lättfattligt? Ja, väl är det så. Det är på en gång någonting högt och stort och tillika enkelt och ringa, blott vi lära förstå hemligheten af den kraft, som ligger i Guds namn. Och däri måste ligga en makt, som är större än all världens och helvetets kraft, emedan

man där varder beskärmad, och alltid och i alla faror måste man där blifva beskärmad, ty här äro inga undantag, utan hvar och en, som flyr dit, varder beskärmad. Vi få af dagens text anledning att närmare tala härom.

Men dig, vår Jesus, för hvilkens skull vi hafva upplefvat ett nytt år, dig bedja vi, att du ville vara oss när på detta års första dag, att du ville draga oss kraftigt med din kärlek, att du ville utgjuta öfver oss din Ande och kraft utaf höjden. Herre Jesus, huru många är det ej, som ända hittills stått såsom ofruktsamma träd i din vingård, och hvilken nåd, att de ännu ett år på din förbön synas få stå kvar, och du vill säkert flitigt gräfva och göda omkring dessa träd, att de om möjligt måtte bära frukt. Och finner du oss, o Jesus, såsom dina svaga och stapplande barn, så hjälp oss i dag att stärka våra slappa händer och maktlösa knän och gå i räta spår med våra fötter, att det, som haltar, icke må blifva förvridet. Svaga äro vi, o Jesus, det ser du, ja, helt och hållet oförmögna, men ditt namn är ett fast slott; dit löpa vi med våra böner och varda beskärmade. Såsom rädda kycklingar springa vi under dina vingar och erhålla skydd. Ditt namn anropa och prisa vi och fortsätta vår bön med dina egna ord: Fader vår, som är i himmelen m. m.

Text: Joh. 14: 13.

Och allt hvad I bedjen i mitt namn, det skall jag göra, på det att Fadern må blifva förhärligad i Sonen.

För en kristen, som betraktar lifvet i dess heliga allvar och dess djupa betydelse, som inser, att tiden är viktig och hvarje ögonblick dyrbart, för honom måste en dag sådan som denna hafva en synnerlig vikt. Men nyårsdagen skulle för en kristen icke vara så betydelsefull, om den icke tillika inginge såsom en fest till minne af den käre Frälsaren. Det är härvid såsom alltid, att för en sann kristen allting har sin större eller mindre vikt och betydelse, allt efter som det närmare eller fjärmare sammanhänger med den stora hufvudsaken: Guds uppenbarelse i människonatur och vår eviga frälsning i Kristus Jesus. Nu gäller nyårsdagen til-

lika såsom en slut- och fulländningsfest till julhögtiden. Det är vår Frälsares namnsdag vi i dag fira. Och detta passar så väl på en nyårsdag, i synnerhet för den, som vet, hvad Jesu namn innebär, hvilken djup betydelse det har. För en kristen skulle nyårsdagen utan detta namn blifva dyster, mörk och förorsaka honom många smärtsamma, ja, nästan förtviflade blickar i den nya okända framtid, som han nu går till mötes. Så gifver oss vår text anledning till en skön nyårsbetraktelse, och denna skall genom Guds nåd blifva:

Jesu namn och bönen i Jesu namn.

I.

Det är vid betraktelsen af vår Frälsares namn till en del samma förhållande, som i det alldagliga lifvet gör sig gällande människor emellan. När vi nämna en persons namn, så är det icke blotta namnet vi afse, utan därmed sammanhänger en hel mängd föreställningar om personen själf; vid namnets nämnande tänka vi alltid på själfva personen, som bär detta namn, och namnet blir för oss kärt eller likgiltigt, allt efter som vi älska och värdera personen själf, hvilken vi alltid föreställa oss under namnet. Men egentligen måste vi känna en människa för att vid dess namn kunna tänka på henne själf, emedan hennes namn så sällan uttrycker, hvad hon är. Så brukar man säga om en människa, som man för öfrigt icke känner: jag känner honom blott till namnet. Man kan visserligen säga så äfven om vår Frälsare, såsom man plägar tala om namnkristna. Men vår Frälsares *namn* sammanhänger så innerligt med hans *person* och *ämbete,* att man icke kan känna hans namn rätt utan att känna honom själf. Vår Frälsares namn uttrycker helt och hållet, hvad han är och gör. Han är icke mera och icke mindre, än hvad namnet säger honom vara. Namnet är honom icke gifvet af en blott tillfällighet eller för att skilja honom från andra, utan det säger oss allt hvad han är och har gjort för oss.

Att vår Frälsares namn är betydelsefullt, det kunna vi

förstå redan däraf, att det vardt honom gifvet af ängeln, innan han aflades i moderlifvet. Likaledes se vi, hvilken betydelse aposteln tillägger vår Frälsares namn, då han säger: "Det är intet annat namn under himmelen, bland människor gifvet, i hvilket vi skola blifva frälsta." Namnet innebär hela rikedomen af hans lif, hans födelse, död, uppståndelse samt hans dagliga verksamhet i församlingen till syndares frälsning. Vilja vi således i korthet med ett ord sammanfatta hela vår salighetslära, så ligger den i detta ord: *Jesus*. Så sade ock ängeln: Du skall gifva honom namnet "Jesus", och uttydde tillika betydelsen af detta namn, då han sade: "ty han skall frälsa sitt folk ifrån deras synder." Jesus heter således en Frälsare för syndare, en saliggörare, en Immanuel, Gud med oss m. fl. namn, som gifvas honom i skriften, men alla sammanfattas i detta ord: *Jesus, Frälsare för syndare;* detta namn förstå vi också bäst. Och nu kunna vi också begripa, huru Jesu namn kan vara så viktigt, sedan vi hört ängelns förklaring däröfver, men ännu mer, sedan vi veta, att Jesus gjort fullkomligt skäl för sitt namn, att han verkligen är hvad han kallas, han kallas icke blott Jesus, en Frälsare, han *är* Jesus, Frälsaren för syndare. Jesus är ett namn, det Fadern själf gifvit sin Son, och det är ett namn öfver alla namn, såsom aposteln säger. Det utmärker icke blott hans mänsklighet utan tillika hans gudomliga makt och härlighet, den härlighet, som han hade hos Fadern, förrän världen var, det utmärker honom såsom det eviga Ordet, som var när Fadern, det utmärker honom såsom syndares Frälsare, och detta var och är han både såsom Gud och människa.

Men egentligen lära vi icke att känna och älska detta namn, förrän vi varit och äro syndare, som icke kunna finna förlåtelse, frid och salighet på något annat sätt än genom en gudomlig Frälsare, en Jesus. O, då blir detta namn för oss ett namn öfver alla namn. Och hvem kan beskrifva, hvad Jesus-namnet är för en syndare? Ju eländigare och hjälplösare han känner sig, desto större och saligare är för honom detta namn. Jag är eländig, fattig, fördömd och osalig i mig.

själf, Gud är mig för mina synder en förtärande eld, men, ack, det är en, som heter Jesus, en Frälsare för syndare, och han måtte visst vara min Jesus, detta namn har han fått för min skull. Ja, väl har han så. Då heter det med rätta om Jesus: "Ditt namn är en utgjuten salfva", ja, en helande salfva på en syndares svidande sår. Komme då sorger, nöd och död, jag har dock en Frälsare, som heter Jesus, och hvad mera behöfver jag egentligen?

Se, så talar det i en fattig, troende syndares hjärta, då han betraktar namnet Jesus. En sådan vet, hvad han har i Jesus, och går lugn och trygg, fastän icke säker, allt, som komma kan, till mötes; ty han vet, hvad Gud framför allt vill göra med honom, nämligen genom Jesus frälsa honom till evinnerligt lif. Och detta är nog för att göra honom lycklig i tid och evighet. En troende själ är en syndare, men äger en Jesus, och då låter han Gud för öfrigt göra med henne, hvad han bäst finner, ty han kan dock icke fördärfva henne, så länge hennes bäste vän är och heter Jesus.

Det är i dag Jesu namnsdag. Min vän, har du någonting att skänka Jesus på hans namnsdag? Vill du på något sätt bevisa honom din tillgifvenhet och tacksamhet? Du har tilläfventyrs velat hedra honom därmed, att du på denna dag gått upp i hans tempel. Eller var ej detta meningen? Ja, det är godt, men härmed är icke nog. Tänk, om Jesus sade: Haf bort dina visors buller och ditt psaltarespel, ty jag orkar icke höra det. Hvilken gåfva månde då vara mest välkommen hos Jesus på en sådan dag som denna? Tänk efter! Har du någonting, som du kan undvara? Ack, I veten väl alla, hvad Jesus helst åstundar. Det är ju detta: "Gif mig ditt hjärta!" Det vill han helt och hållet äga och besitta. Ja, detta var icke litet, menar du. Men det är icke heller för mycket. Vårt hjärta vill Jesus hafva, men hurudant är då månne detta? Månne ett hjärta, som flammar af kärlek till honom. I hafven sett bilden af ett hjärta med en låga midt uti. Är det ett sådant Jesus åstundar? Ja, väl, om vi hade ett sådant. Men ingalunda. Ack, suckar mången själ, då hör jag, att jag icke har någon gåfva för min Jesus.

Du har dock ett hjärta, fullt med synd och all orenlighet, och Jesus säger: Gif mig ditt, hurudant det nu må vara, kasta dig i mina armar såsom en förlorad syndare, gif hit din syndskuld! Vill du så gärna bära den själf, känner du icke, att den blir tyngre för hvarje stund? Ack, gif hit. Jag har ju tagit den på mig, gif hit ditt oroliga, fridlösa hjärta, det finner ju ingen ro, förrän jag får taga min boning där, förrän du får full syndaförlåtelse och rättfärdighet i mig.

Så låtom oss då skynda med vår gåfva till Jesus på hans namnsdag! Det är visst en högst besynnerlig gåfva, att skänka honom idel synd och förbannelse. Men efter han så innerligt åstundar att få vår syndaskuld för att få gifva oss sin rättfärdighet, hvem skulle då icke vilja göra detta saliga utbyte, hvilket så väl passar vid början af det nya året, på det att allt må blifva nytt i Kristus Jesus.

II.

Sedan vi nu i korthet sett betydelsen af vår Frälsares namn, så vilja vi ock något litet betrakta *bönen i Jesu namn*. Vår text har särskildt därpå afseende. "Allt hvad I bedjen i mitt namn, det skall jag göra", säger där Jesus. Såsom det sades, att betraktelsen af Jesu namn var särdeles passande på en nyårsdag, så är ock bönen i Jesu namn en nyårsbetraktelse, som för en kristen är af synnerlig vikt. En kristen vill ju genom bönen förbereda sig på allting, i synnerhet när det gäller någonting viktigt och allvarligt, och skulle han icke också förmedelst bön vilja inviga det nya året. Och bönen är så mycket viktigare och nödvändigare, som vi utan bön alls icke kunna vara kristna. Den som sällan eller aldrig känner behof af att i allvarlig bön utgjuta sitt hjärta för Gud, han känner ingen längtan efter Gud och sin Frälsare, och huru skulle en sådan kunna vara en sann kristen. Kristendomen lär oss ju, huru vi skola komma i gemenskap med Gud och lefva med honom, och det är genom bönen, som vi träda i denna alldagliga förening med vår Herre och Frälsare, det är i bönen vi andas en himmelsk

luft, medan vi ännu äro här på jorden. Det är den innerliga bönen, som äger denna förunderliga och obegripliga kraft att gifva hjärtat lugn och frid, sinnet mod, handlingarna värdighet, fasthet och styrka. Det är i bönen mången fattig betungad syndare aflagt sin syndabörda inför Jesu fötter och lättat sitt hjärta vid Frälsarens kors. Det är genom bönen, som de troende uppehålla och leda världen. Detta låter kanhända för stort. Skulle en fattig kristen, som bor i en aflägsen hydda, dit knappast någon människa inträder på hela året, en ringa troende, hvars namn är kändt högst af några få, en ringa och föraktad, en sådan, den världen icke är värdig, skulle en sådan hafva något att göra med de stora världshändelserna, dem han alls icke känner? Ja, underligt låter det, och märkvärdigt är detta; men att det verkligen är sant, därpå kunna vi icke tvifla, då vi hafva skriftens både ord och exempel därpå. Vi behöfva blott tänka på Abraham, då han bad för den syndiga staden Sodom, och Herren ville skona hela staden, om där blott funnits tio rättfärdiga. Läs härom i 1 Mos. 18 och besinna, hvad du kan göra i din ensliga, aflägsna hydda, om du är en troende kristen, som är van att kämpa och brottas med Gud i bönen såsom Jakob.

På detta förhållande, som nu nämndt är, synes mig hufvudvikten ligga vid vår betraktelse om bönen på en nyårsdag. Det nya året kan medföra många förändringar i världen, många företeelser synas vilja visa på en farans tid för tro och kristendom, och hvad skola vi göra, skola vi låta händerna falla? Nej, vi vilja upplyfta heliga händer på alla rum till vår Gud och Fader i himmelen, som har allt i sin hand, i fall vi hafva fått bönens-anda, och detta hafva vi fått, om vi genom Jesus äro med Gud i tron förenade. Ack, då kunna vi tala med Gud såsom en vän med den andra och ännu mycket förtroligare. Visste världen, hvad den har att tacka dig, du troende, bedjande själ, för, så skulle den nedlägga sina lagerkransar för dina fötter, men den vet det icke, och kanske detta är bäst, åtminstone är det bäst, att vi icke veta, hvad vi äro för världen genom vår bön, i fall ibland oss finnes någon ödmjukt bedjande själ. Ty skulle vi med våra

böner göra stora underverk inför världens ögon, så skulle vi snart i vår tid i synnerhet förlora vårt barnsliga och ödmjuka förhållande till vår Gud, och då vore det slut med vår bön. Men ännu en gång, I troende och ödmjuka själar, bedjen, bedjen, upplyften edra matta händer till den Allsmäktige, ty han skall höra, han skall icke öfvergifva sin klena jord, om än faror hota, utan just i svagheten skall han bevisa sin oemotståndliga kraft till att vända allt till vår salighet och låta allt lända till vårt bästa.

Men icke allt, som kunde anses för bön, är bön, och, ack, huru många finnas icke i kristenheten, som alls icke bedja eller, om de bedja, tanklöst framsäga några ord och skynda för att kunna hastigt sluta den inlärda bönen, eller anse de det för en börda att bedja. Ack, om sådana ville själfva tänka efter, huru deras bön är beskaffad; om de en gång ville fråga sig själfva: har jag något egentligen att bedja om, eller huru beder jag, eller huru kan jag bedja, om mitt hela sinne och lif är vändt ifrån Gud. Ack, ännu en gång, tänk efter, om du någonsin beder, eller, om du beder, huru du då beder. Icke är det vi, som vilja döma och fördöma din bön, utan du dömer dig själf. Min vän, låtom oss alla såsom syndare kasta oss ned för Jesu fötter och ropa: Herre, lär oss bedja, ty vi kunna icke lefva utan bön, vi kunna icke gå framtiden och ännu mindre evigheten till mötes utan bön. Hvad är ett lif utan bön? Det är ett lif utan Gud och en Frälsare, och hurudant ett lif utan Gud är, det kunna vi förstå, om vi något litet hafva blickat in i själslifvets djup.

Huru är då bönen en verklig bön, och hvarpå beror det, att den har en sådan kraft och betydelse, som vi förut tillskrifvit densamma. Detta allt beror helt och hållet därpå, att det är en bön i *Jesu namn*. "Allt hvad I bedjen i mitt namn, det skall jag göra." Hvad detta innebär, torde till en del vara tydligt och klart af vår betraktelse öfver Jesu namn. Det första, som hör till en bön i Jesu namn, är, att vi rätt hafva lärt känna detta namn såsom ett sådant, hvarförutan vi alls icke kunna blifva saliga, "ty ingen kommer till Fadern utan genom mig", säger Jesus.

Det första steget till att lära rätt bedja är således, att vi få känna vår synd, vår ovärdighet, vår fördömelse och vårt oeftergifliga behof af en gudomlig Frälsare, i hvars namn vi kunna kasta oss såsom förlorade syndare. När på detta sätt namnet Jesus blir oss öfver allt kärt, emedan intet annat namn gifves, i hvilket vi skola blifva frälsta, när vi genom tron blifva innerligt förenade och förtroliga med detta namn, med Jesus själf, då han blir vårt lifs enda och allt, målet för vår längtan och våra förhoppningar, då börja vi i verkligheten bedja i Jesu namn.

Gud måste i Kristus Jesus och för hans skull vara vår Fader, innan vi kunna vända oss till honom i förtrolig och innerlig bön. Men hit hör också detta, då en syndare kommer till bekymmer om sin själ och då anropar Gud, att han måtte föra honom på rätta vägen, emedan Kristus kommit i världen också för hans skull. Detta är också en bön i Jesu namn, som är verkad af nådens Ande, då den uppstiger ur djupet af hjärtat, ehuru icke egentligen ett bönens lif med Gud kan förutsättas, förrän en syndare med tron omfattat Jesu namn och lefver det fördolda lifvet med Kristus i Gud. Förrän vi lärt känna vår synd och vårt fördärf. samt Jesus såsom en Frälsare för de förnämligaste bland syndare, dessförinnan kunna vi icke rätt bedja, ty det är frälsningsbehofvet och frälsningsbegäret, som uppväcker bön och åkallan.

När Kristus gifvit detta stora löfte: "Allt hvad I bedjen i mitt namn, det skall jag göra", har han tydligen gjort detta under den förutsättningen, att vi blifvit nya människor genom honom, att vår vilja blifvit ett med hans vilja, samt att vår köttsliga vilja tages till fånga under trons lydnad, att vi således, där vi icke äro bestämdt öfvertygade om Guds vilja, alltid skola tillägga: ske icke min vilja, utan din. Våra böner skola väl alltid åsyfta Guds namns förhärligande, såsom Jesus också säger: "på det att Fadern må blifva förhärligad i Sonen." Så framt vi äro verkliga kristna, är vårt lif helgadt åt Herren, och vi lefva till hans ära, och då är det också klart, att vi skola bedja om hans namns för-

härligande i den eller den saken. Ty då hans namn hos och i oss blir prisadt, då äro vi saliga.

Att bedja i Jesu namn är vidare att bedja i förtröstan på hans fasta och orubbliga löfte, ty på intet annat kunna vi grunda vårt hopp om bönhörelse, icke en gång på vår nöd och vårt elände, utan därpå, när vi säga: Guds ord och löfte skall bestå, ty han har sagt: "Allt hvad I bedjen i mitt namn, det skall jag göra." O, detta är ett löfte så stort och högt, att vi icke rätt kunna fatta dess härlighet, men den barnsliga tron grundar därpå sin tillgifvenhet, ifver och uthållighet i bön, då hon på grund af sådana löften säger: Herre, jag släpper dig icke, med mindre du välsignar mig. I synnerhet kunna vi säga detta, då det gäller vår själs salighet, ty häri veta vi Guds eviga kärlek och bestämda vilja. Att bedja i Jesu namn är då att komma inför Gud utan all egen förtjänst eller värdighet, icke i eget namn utan i Jesu namn, när man stöder sig på hans förtjänst, att man är välkommen inför Fadern genom Sonen, genom honom, som kärkommen är. Den troende har i Jesu ord likasom ett betyg, ett bevis, en rekommendation, undertecknad med hans eget namn, ett namn till yttermera visso skrifvet med hans eget blod, och så skrifvet, att ingen kan efterhärma detta namn. Ty Fadern vet, hvilken som kommer i Jesu namn eller i ett annat namn, och är det därför alls icke rådligt att inför Fadern söka att förfalska Sonens namn. I denna fordringssedel äro tomrum lämnade, dem den troende får fylla uti alltefter egna behof, men under står Jesu namn, och alltsammans bör gå såsom genom Jesu hand. På detta sätt kommer en syndare fram inför Fadern i himmelen och säger: o käre Fader, jag är den ovärdigaste bland syndare, jag är på intet vis värd din nåd. Men se, din Son, min Frälsare, har lämnat mig denna skrift, här står hans namn, och för hans skull begär jag nu detta. Och skulle Fadern kunna neka, hvad Sonen begär, då han säger: denne syndare har flytt till mig för att söka skydd, han är rättfärdig i mitt blod, ja, han är min bror och vän. Då måste det gifvas, hvad vi begära med tillägget: ske icke min vilja, utan din.

Ack, hvilken stor nåd att få bedja i Jesu namn, ty annars

kunde vi aldrig nalkas Faderns tron, men nu äro vi kärkomna i enfödde Sonen. "Därför, låtom oss med frimodighet framgå till nådens tron, att vi må få barmhärtighet och finna nåd till hjälp i rätt tid." Vägen till nådastolen är alltjämt öppen genom Jesus. Hvarför gå vi icke oftare dit? Hafva vi ingenting, hvarom vi kunna bedja? Jo väl, icke fattas oss detta. Om vi hafva lärt känna Jesu namn, om vi hafva lärt att tillbedja i anda och sanning, hvarför äro vi dock så tröga, liknöjda och kalla, hvarför är vårt andliga lif så matt, vårt tal så saftlöst, så att ofta saltet är nära att mista sin sälta, lifvet i Herren är färdigt att tyna af och så småningom dö bort; vi hafva ingen kärlek, ingen tro, intet hopp, vårt kristendomslif blir allt för hvardagligt, och hvarför allt detta? Aposteln svarar: "I hafven intet, därför att I icke bedjen, och därför att I bedjen illa." Ja, väl må vi anklaga oss själfva, och väl må denna själfanklagelse drifva oss att såsom eländiga kasta oss i Jesu armar, ty vi hafva dock ingen annan utväg, och det heter ännu: Kom, kom, här är ännu rum.

Men icke må en sådan tröghet bringa en trogen själ i förtviflan, ty just oron och sorgen öfver trögheten och försumligheten, denna sorg visar, att nådens Ande bor i hjärtat, ty de, som aldrig vilja bedja, de känna ingen sorg öfver att de försumma bönen utan äro glada, att de slippa sådant, som de anse tråkigt, emedan de icke känna hemligheten af den frid, som man ofta njuter i umgänget med Gud. Ack, du trogna själ, som ofta känner dig så trög, så kall, du säger, att du icke kan bedja, dina ord äro så torra, ja, du finner inga ord, dina tankar äro så förströdda, men du vill dock icke släppa Herren, din Frälsare. Är det dock ej, såsom om en sten låge på ditt bröst, du kan icke andas ut? Men vänta, förbida, följ Andens dragningar, han skall hjälpa din skröplighet, han suckar dock i dig, om icke mera, eller hvad äro dessa suckar, som uppstiga ur en troendes hjärta äfven under torkans tid, då han vandrar uti ett torrt och törstigt land, där intet vatten uti är, han längtar dock efter Herrens gårdar, han vänder dock sina ögon mot Sion och skådar ut, om icke hjälpen komma måtte. Och se, den skall komma, ty Herren har lofvat, att han icke vill ut-

släcka den rykande veken. Finnes blott en längtan hos dig, uppstiga suckar ur ditt hjärta, äfven om de synas dig matta, så var tröstad, ty Herren har icke öfvergifvit dig. Säg dock: jag vill vänta efter Herren och se efter Gud, min Frälsare, jag kastar mig dock i dina armar, o Jesus, ditt namn är ett fast slott, dit löper jag. Och kan jag icke löpa dit, så tag mig du på dina axlar och bär mig dit, såsom du gjorde med det förlorade fåret.

Och han skall göra det, han kan ju icke låta dig förloras, om du öfverlämnar dig åt honom, såsom han säger: "De elända och fattiga söka vatten, och där är intet; deras tunga borttorkas för törst, men jag, Herren, vill höra dem, och jag, Israels Gud, vill icke öfvergifva dem. Månne ock en kvinna kunna förgäta sitt barn, så att hon icke förbarmar sig öfver sitt lifs son? Och om hon än förgåte honom, så vill jag dock icke förgäta dig. Se, uppå händerna har jag upptecknat dig."

Så låtom oss alla åter igen ropa till Herren, att han lär oss bedja, och låtom oss genom bönen fly till Herrens namn såsom ett fast slott, att vi må varda beskärmade för tid och evighet! Amen.

Vattendopet och eldsdopet.

Söndagen efter Nyår.

Kristus har älskat församlingen och utgifvit sig själf för henne, på det att han skulle helga henne, efter att hafva renat henne i vattnets bad, genom ordet.

Dessa ord, dem vi läsa i Efes. 5 : 25, 26, äro tagna ur dagens aftonsångstext. Här, såsom ofta i Guds ord, talas om Kristi kärlek, denna öfversvinneliga, oändliga kärlek, som öfvergår kunskapen, den kärlek, som med en himmelsk nödgande makt tvang Jesus att lida döden, ja, korsets död för vår skull. Här i de anförda orden af aposteln är nu frågan om, hvad denna Kristi kärlek, detta, att Jesus utgifvit sig själf för oss, hvilken välsignelse, salighet och frukt detta har medfört åt oss, och det få vi här veta. Helgelse, rening, dessa äro de närmaste saliga frukterna af Kristi kärleksfulla själfuppoffring för oss. I förstån väl, mina åhörare, att, när det är frågan om att vi skola helgas och renas, i och med detsamma uttalas den välbekanta, bedröfliga sanningen om vår naturliga orenhet och ohelighet. Eller hvarför behöfde vi helgas och renas, om vi icke vore i oss själfva oheliga och orena? Och behöfva vi väl anstränga oss mycket för att bevisa, att så är förhållandet, nämligen att vi af naturen äro oheliga och orena, eller, såsom aposteln säger, vredens barn af naturen.

Hvaruti består då denna ohelighet och orenhet? I veten det, det är synden, det djupa syndafördärfvet, som gör oss

oheliga och orena inför den helige och rene Guden. Synd och orenhet, det är ord, som här hafva lika betydelse; att vara syndig och att vara oren, det är här detsamma. Likasom den orene, innan han blifvit tvagen, är vederstygglig för andra, om icke för sig själf, så är ock den *oförsonade* syndaren afskyvärd inför den helige Guden. Liksom den orene besmittar och nedsmutsar allt hvad han vidrör, så ohelgar och orenar äfven den syndare, som icke blifvit af Jesus tvagen och renad, allt hvad han gör, alla hans gärningar; äfven de, som kunde synas vara goda, äro dock onda och orena. Likasom naturlig orenhet besudlar allt, så är det ock med synden; synden har gripit så djupt in i den mänskliga naturen, att den förorenat hela människan. Och, mina åhörare, I märken det väl, att vi af naturen äro orena, ty den måste vara blind, som ej inser detta, som ej inser, att Gud är så helig och ren, att han icke kan närma sig honom, sådan han är i sig själf, med ett hjärta fullt af synd och all orenlighet. Hela bibeln bevittnar denna vår naturliga orenhet. Det är just därför bibelordet så griper människornas hjärtan, emedan det innehåller en så sann beskrifning på vårt innersta. Ja, hela vår egen erfarenhet af vårt lif och vårt hjärta bevisar, att vi i oss själfva äro orena, om vi nämligen allvarligt vilja pröfva oss och icke taga denna för evigheten så viktiga sak likgiltigt och sorglöst, som ty värr så mången gör. Vi äro af naturen orena, och här må man utropa: "Ho vill söka en ren, där ingen ren är?"

Vi behöfva således en rening, vår själ, vårt hjärta är i behof af en fullkomlig tvagning från den syndaorenlighet, som vidlåder detsamma. Hvar vi hafva att söka denna rening, huru den tillgår, och hvad därmed sammanhänger, vilja vi genom Guds nåd närmare betrakta med ledning af dagens text.

Men härtill utbedja vi oss af dig, o Herre Jesus, nåd, välsignelse och kraft utaf höjden, att, då vi betrakta ditt ord, det för oss må blifva lefvande och kraftigt, skarpare än något tveeggadt svärd, så att det går igenom, till dess det åtskiljer själ och anda, märg och ben. Vi bedja dig, att vi må lära inse vår orenhet i oss själfva, på det vi må söka en sann rening för vår själ hos dig, eller att vi må tillgodogöra oss den rening,

som en gång försiggått med en hvar af oss! Hör oss, o Jesus, i din egen bön: Fader vår, som är i himmelen m. m.

Text: Matt. 3: 11, 12.

Jag döper eder med vatten till bättring, men den, som kommer efter mig, är starkare än jag, hvilkens skor jag icke är värdig ott bära. Han skall döpa eder med den Helige Ande och med eld, och han har sin kastskofvel i sin hand, och han skall göra sin loge ren och samla sitt hvete i ladan, men agnarna skall han uppbränna i osläcklig eld.

Denna dag har af ålder firats till minne af Jesu dop och följaktligen äfven af vårt dop i den Treeniges namn, ty Jesu dop var ett helgande och invigande af vårt dop. Vi skola därför på denna dag särskildt fästa våra tankar vid den stora Guds kärleks- och nådeshandling, hvarigenom vi alla en gång upptagits till Jesu och hans sanna kyrkas gemenskap. Det gamla evangeliet handlar hufvudsakligen om Jesu eget dop, huru han själf döptes; men den nya texten handlar, som vi se, förnämligast om det dop, hvarmed Jesus döper oss, således om vårt dop i Jesu namn till Kristus. Men där talas i vår text om tvenne dop, icke blott om vatten- och andedop utan ock om eldsdop. Vi vilja därför betrakta dessa tvenne dop, i hvilket förhållande de stå till hvarandra, och hvad betydelse de hafva för oss.

Vattendopet och eldsdopet

skall således genom Guds nåd blifva ämnet för vår betraktelse i dag.

I.

Vi hafva i förberedelsen talat om en rening, en tvagning såsom frukten af Jesu kärleksrika utgifvande för vår skull, och i de såsom ingångsspråk anförda orden af aposteln Paulus lära vi om ett vattnets bad, hvari denna rening och tvagning försiggår. Att aposteln med detta vattnets bad afser dopet, inse vi lätt. Det är då i dopet den rening försiggår, som skall aftvå vår synd och framställa oss inför Gud såsom heliga och ostraffliga. Dop och rening innebära på detta sätt ett och det

samma, och dopet har således den stora betydelsen för oss att vara ett medel till utplånande af vår syndaskuld, till aftvående af de fläckar, den orenlighet, som redan i och med födelsen genom arfsynden vidlåder oss. Det är Jesu nåde- och andekraft, som på ett öfvernaturligt sätt verkar denna rening. Därför kallas ock dopet i vår text ett dop med den Helige Ande. Man kunde säga, att Johannes med detta Jesu andedop menade blott den mera utomordentliga utgjutelsen af den Helige Ande, som skedde på pingstdagen och i de första kristna tiderna. Visserligen är ock detta afsedt; men denna öfverfulla utgjutelse af den Helige Andes utomordentliga gåfva är någonting, som är alldeles egendomligt för den apostoliska tiden, någonting, som icke nu mera finnes i så hög grad. Denna särskilda andeutgjutelse var ock skild från dopet, såsom vi finna af flera ställen i nya testamentet. Men det andedop, hvarom vi nu tala, och hvarpå vi tro vår text hufvudsakligen syfta, detta andedop finnes och är gällande för alla tider, detta andedop är ock förenadt med vattendopet, eller fast mer vattendopet är härigenom, genom att vara ett dop med den Helige Ande, ett verkligt och sant dop, en fullkomlig rening från syndens orenlighet. Vi se ock, att aposteln Paulus sammanbinder det vanliga, d. v. s. för alla tider gällande utgjutandet af den Helige Ande med dopet, då han säger: "Gud frälste oss icke för rättfärdighetens gärningars skull, hvilka vi hade gjort, utan efter sin barmhärtighet, genom ett bad till ny födelse och en förnyelse af den Helige Ande, hvilken han rikligen utgöt öfver oss genom Jesus Kristus, vår Frälsare."

Hvartill tjänar oss då detta vattendop i och med den Helige Ande? Jo, vi se det af det nu anförda språket, det är ett medel, hvarigenom Gud af blott nåd och barmhärtighet frälsar oss. O, det ligger därför en stor, härlig och djup betydelse för oss i dopet, fastän vi icke med vårt förnuft kunna fatta, huru vatten kan åstadkomma en så kraftig verkan. Det är icke heller i dopet blott vatten, utan det är Guds andekraft, som är med, i och genom ordet. Oss synes visserligen detta medel vara ringa och oansenligt för Guds så stora och härliga verksamhet. Men det är ofta så, att där vi med vårt naturliga

öga se ingenting, där ser Gud mycket; det vi anse för ingenting, det aktar Gud högt och härligt, ty mina tankar äro icke edra tankar, säger Herren. "Guds galenskap är visare än människor", det är så oftast Guds sätt, att han utväljer det ringa för uppenbarandet af sin härlighet, ty denna framlyser vid oansenliga medel som klarast.

Men på hvad sätt frälsar oss då detta vattendop i och med den Helige Ande? Jo, som sagdt är, gäller det såsom ett reningsmedel från synden, det är ett dop till syndernas förlåtelse, såsom Petrus säger till de genom hans pingstpredikan uppväckta själarna: "Gören bättring, och hvar och en af eder låte sig döpa i Jesu Kristi namn *till syndernas förlåtelse,* och I skolen undfå den Helige Andes gåfva." Dopet är ett iklädande af Kristus, såsom aposteln Paulus säger. Genom dopet blifver Kristus min med allt hvad han är och gjort för oss. Dopet är ett tillämpande på hvar och en särskildt och i synnerhet af den rening, som en gång för alla är åt oss förvärfvad och vunnen genom Kristi försoningsdöd. I och genom dopet kan jag säga, att Kristus lidit och dött för mig i synnerhet.

Så låtom oss då i dag tänka oss tillbaka, huru stor nåd och barmhärtighet Gud en gång bevisade oss alla i det heliga dopet, hvarest han rentvådde oss af alla våra synder, oss, som af naturen voro vredens barn, och hvarigenom han upptog oss till sina barn och gjorde oss delaktiga af all den salighet, som genom Jesus Kristus är oss förvärfvad. Och detta gjorde han af blott nåd och outgrundlig kärlek, icke för någon vår rättfärdighets gärnings skull, utan efter sin barmhärtighet. Är icke denna Guds stora kärleksbevisning värd vår åminnelse, vår åtanke, vårt behjärtande, är den icke värd, att vi stanna och tänka efter, hvad det har att innebära, att Gud gjort så stora ting med oss? Stanna då här, min vän, och besinna Guds nåd och kärlek till dig.

Men då du går tillbaka till dopets bad, likasom Israels barn gingo tillbaka till Röda hafvet, för att öfverväga och behjärta, hvilka underbara ting Gud där gjort, hvilken salighet och frälsning han där beviljat, glöm då ingalunda vid dessa dina betraktelser att eftersinna, om du ännu har dopets välsignelser

kvar, eller om du i en sann omvändelse återfått dem, sedan du genom otro förspillt dem. O, det är viktigt, att besinna detta, därpå beror ju hela vår salighet för tiden och evigheten. Men huru, frågar du, skall jag veta, om jag har dopets välsignelser kvar, eller om jag återfått dem? Detta finna vi snart, om vi efter Guds ord pröfva oss, huruvida vi hafva den Helige Ande eller ej, den Ande, som följer med dopet. Och det kan icke vara oss fördoldt, om nådens Ande bor i vårt hjärta eller ej, ty bor Guds Ande i vårt inre, då åstadkommer han där stora rörelser och verkningar. Och vi se af Guds ord, hvilka Andens frukter äro, nämligen kärlek, fröjd, frid, långmodighet, mildhet, godhet, tro, saktmodighet, kyskhet. När denne Ande bor i våra själar, så gör han vårt hjärta himmelskt sinnadt. Han riktar våra ögon mot höjden till eviga, grundade förhoppningars möte.

II.

Ack, min åhörare, har du förlorat denne Ande, så vänd tillbaka till din Fader såsom den förlorade sonen, att du åter må delaktiggöras af alla de saliga och eviga förmåner och rättigheter, som dig en gång i dopet äro gifna. O, det är viktigt, att vi ej bortkasta och förakta den nåd, som oss gifven är, ty oss alla förestår ännu ett dop, som är utaf helt annan beskaffenhet än det första. Dopet med vatten och den Helige Ande var ett nådedop, en verkan af Guds innerliga barmhärtighet emot oss. Men icke så med det eldsdop, som förestår oss, detta skall utgå från Guds heliga rättfärdighet, hans pröfvande domareblick. Han skall då visa sig som en förtärande eld gent emot alla sina motståndare. Elden är dock ett renande element liksom vattnet, men dock i helt annat afseende. Så är ock det kommande eldsdopet en rening och luttring, men dock i helt annan bemärkelse, än vattendopet var det. Vi se af sista versen i vår text, att detta eldsdop är en Herrens hemsökelse, en Herrens pröfnings- och luttringsdom, då han skall skilja det onda från det goda, likasom vid smältningen i elden slagget skiljes från den rena och ädla metallen.

Denna doms- och reningseld skall i synnerhet bränna ibland människosläktet på den stora dag, då himlarna skola med stor hastighet förgås och elementen skola försmälta af hetta och jorden med de verk, som därpå äro, skola afbrännas. Då skall hvarje människa döpas med ett eldsdop, hon skall pröfvas och luttras, på det man må få se, om hos henne finnes trons äkta guld, om hennes gudsfruktan och kristendom varit af äkta slag, eller om det varit ett blott självbedrägeri och skrymtaktighet. Då skola agnarna skiljas ifrån hvetet, då skall Gud vara en förtärande eld för alla, som icke låtit dopet med vatten och Anda lända sig till salighet och välsignelse, d. v. s. alla, som icke afsomnat i en sann och lefvande tro på Herren Jesus Kristus. Men alla de, som behållit sin tro eller, sedan de affallit, åter kommit till sin Jesus, medan tid var, alla dessa skola oskadade gå genom denna domseld, dopets vatten, som blifvit dem till välsignelse, skall utsläcka domselden för dem. Ty på dem, som äro iklädda Kristi rättfärdighet genom tron, biter icke denna eld. Gud är icke heller mera för dem en förtärande eld, utan han är dem en vänlig och blid Fader i Kristus Jesus. Alla som lefva i en sann tro på Jesus i förening med honom, de äro så att säga för tunga, så att de icke såsom agnarna fara bort med vinden.

Redan här i tiden föregår en sådan rensning, hvarom är fråga i texten, hvarvid Guds ord är den kastoskofvel, som skiljer agnarna från hvetet. Och vi se tydligen, att vid ordets sanna förkunnande människorna skilja sig åt, i det att somliga stöta sig på ordet och falla, fara bort, andra omfatta och förvara det i troget hjärta. Redan om Jesu första tillkommelse kunde det i viss mening sägas: "Ho kan lida hans tillkommelses dag? Och ho skall bestå, då han låter sig se? Ty han är likasom en guldsmeds eld och såsom en vaskerskas såpa." Jesus blef nämligen för många till fall och många till upprättelse. Redan vid Jesu vagga skilja sig människorna i tvänne hopar, flertalet förföljer och hatar honom, några få anamma honom såsom sin Frälsare och tro på honom.

Och så fortgår denna rensning genom alla tider, tills det

stora eldsdopet skall utföra den slutliga reningen. Här i tiden är hvetet ofta blandadt med agnar, slagget med den ädla metallen, onda människor med de goda, trogna med otrogna, skrymtare med de uppriktiga. Ofta hvarken kunna eller få *människor* härvid företaga rensningen, men "dagen skall göra det klart, emedan han uppenbaras med eld, och elden skall pröfva, hurudant hvars och ens verk är," såsom aposteln säger. O, tänken, mina åhörare, om vid denna eldsdom hela vår salighetsbyggnad skulle förbrännas, om vår tro skulle befinnas vara slagg, om Herren skulle nödgas säga till oss de förfärande orden: "Jag har vägt dig på en våg och funnit dig alltför lätt." Och så skall ske, om vi icke hafva något annat än vår egen rättfärdighet och helighet att framträda med inför Gud, om vi hafva förlorat och ej återfått den Kristi rättfärdighetsklädnad, som vi erhöllo i dopet.

Så låtom oss då i dag vid åminnelsen af vårt dop företaga en grundlig och allvarlig självpröfning inför Herrens ansikte! Du som vid en uppriktig undersökning af ditt hjärta känner med dig, att det är främmande för sin Gud och Frälsare, du som lupit långt bort på syndens irrvägar, icke vill du alltjämt blifva borta från den Gud, som bevisat dig så oändlig kärlek, vill du icke nu återkomma till fadershuset? Där hör du hemma, där är du tryggad för evigt. Amen.

Jesu sinnelag mot syndare.

Trettondedagen.

Nu vilja vi åter, o Herre, betrakta några af de ord, du talat till oss i din heliga bok, du gifvit oss. Men, Herre, du vet, huru sorglösa och liknöjda vi af naturen äro, i synnerhet vid sådana tillfällen, då vi skola betrakta ditt ord. Du ser, o Herre, att vårt sinne är sådant af naturen, att, när vi få höra gyckel och fåfänglighet, då kunna vi upplifvas till en spänd uppmärksamhet; när vi höra ditt ord, då kunna vi vara sömniga och liknöjda, likasom om det ej anginge oss, eller likasom om det du säger i ditt ord vore af ingen vikt och betydelse för oss. Ack, huru fördärfvade och förändrade vi hafva blifvit genom synden! Du, o Herre, har dock icke helt och hållet öfvergifvit och förkastat oss. Då du ser, huru fördärfvade vi äro genom synden, så kunde det tyckas, att du skulle hafva fullt skäl att icke alls fråga efter oss. Och likväl har du frågat efter oss och frågar efter oss ännu i denna dag. När du, Herre Jesus, led på korset för mina synder, då bevisade du, hvilken innerlig omsorg du hade för min frälsning och salighet. Och nu i denna dag frågar du, o Herre, efter mig. Om jag kunde höra, så skulle jag få höra, huru underligt och hjärtligt du frågar efter mig i den text, som jag nu skall läsa och betrakta. Du är så angelägen och ifrig om min välfärd och lycka, att du gång på gång frågar efter mig för att få tala med mig. Men du har många gånger kommit och frågat efter mig, du har klappat mycket ifrigt, för att få komma

till mig och tala med mig, men jag har varit borta eller icke gifvit mig tid att låta dig tala med mig. Nu kommer du åter denna stund, nu vill du tala med mig genom de ord, jag nu skall betrakta, ord, som stå att läsa i den heliga bibeln. Du vill hålla med mitt hjärta och samvete mycket förtroliga och allvarsamma samtal. Herre, om du ser mig vara förströdd och liknöjd, så gå dock ej ifrån mig, utan håll på att klappa på mitt hjärta och tala så, att jag må vakna. Om jag finge i tron höra dina ord, så skulle mitt hjärta erfara en sådan frid, som världen ej kan erfara. Amen.

Text: Matt. 12: 15—21.

Men när Jesus förnam det, gick han bort därifrån, och många följde honom, och han gjorde dem alla helbrägda. Och han tillsade dem strängeligen, att de icke skulle uppenbara honom, på det att det skulle fullbordas, som var sagdt genom profeten Esaias, som sade: "Se, min tjänare, hvilken jag har utvalt, min älskade, i hvilken min själ har ett godt behag! Jag skall låta min Ande hvila öfver honom, och han skall förkunna hedningarne dom. Han skall icke kifva eller ropa, ej heller skall någon höra hans röst på gatorna. Ett krossadt rör skall han icke sönderbryta, och en rykande veke skall han icke utsläcka, till dess han har fört domen till seger: och på hans namn skola hedningarne hoppas."

Om vi nu i stillhet och med uppmärksamhet tänka på hvad som säges i denna text, så skola vi finna en särdeles härlig beskrifning på Herren Jesus, huru han är sinnad mot oss människor, och huru han vill bemöta och behandla oss, då vi äro syndare och för syndens skull olyckliga och eländа. Om du någon gång allvarligt tänker på Gud, så förekomma dig säkerligen sådana frågor som dessa: hvad tänker Gud om mig nu i det tillstånd jag nu är; huru skulle han bemöta mig, om jag komme i hans närhet? Ack, att jag kunde hafva en klar och tydlig föreställning och visshet om, hurudan Gud är emot mig! Vill du verkligen veta, hurudan Gud är till sitt sinnelag emot dig, vill du verkligen veta, hvad Gud tänker om dig, så läs hans ord, där skall du få

veta sådant. Ja, i denna text, som vi nu förehafva, där omtalas, huru Jesus förhåller sig emot olika människor. Och denna vår text måste vara en sann beskrifning på Herren Jesus, ty det är en sådan beskrifning, som han själf har gifvit.

Märk nu noga den första versen, som lyder så: "Men när Jesus förnam det, gick han bort därifrån, och många följde honom, och han gjorde dem alla helbrägda." Du märker nu först i dessa ord, att Jesus hörde och märkte någonting sådant hos vissa människor, att han gick ifrån dem och den ort, där de voro. Om du läser versen, som står näst före vår text, så förstår du bättre meningen. Det heter där: "Och fariséerna gingo och höllo råd mot honom, huru de måtte förgöra honom." Här ser du nu, att det fanns folk, som voro så fientliga emot Jesus, att de ville döda honom. När då Jesus märkte, att dessa människor voro så förhärdade och fientliga emot hans ord, då gick han ifrån dem och den plats, där de voro.

Här är någonting viktigt sagdt om Herren Jesu sätt att gå tillväga med vissa människor, och detta böra vi gifva akt på. Nu vet du väl, att det finns än i dag människor, som äro mycket bittra och fientliga emot Herren Jesus och hans ord. Nu kunna sådana ej göra Herren Jesus någon skada till hans lekamen, men de bevisa dock sin fiendskap på ett förskräckligt sätt. Du har säkerligen hört och sett sådana människor, som på det gröfsta sätt försmäda Guds ord. Om du själf ännu har någon vördnad och aktning för Herren och hans ord, så kan du ej förlika dig med sådan öppen och grof försmädelse af Guds ord. Ja, du undrar till och med på, att Gud tillåter sådana människor att på ett sådant sätt försmäda honom. Men nu ser du i vår text, huru Herren gör. Han går ifrån dessa sina fiender; han stannar ej för att disputera med dem, ty då skulle de blifva ännu bittrare, men Herren straffar dem ej strax för deras fiendskap, utan han har ännu tålamod med dem.

Alldeles så handlar Herren ännu i dag med dem, som äro hans bittra fiender och försmädare. Här har ock Herren

Jesus visat dig, huru du bör handla, när du träffar tillsammans med sådana personer, som håna, förlöjliga och försmäda Guds ord. Om du skulle vara en bland dessa grofva och öfvermodiga Herren Jesu fiender, kan du ej då se och märka, hvilket tålamod Herren visar mot dig; du smädar och begabbar, men Herren straffar ej ännu. "Föraktar du Guds godhets, tålsamhets och långmodighets rikedom, icke förstående, att Guds godhet vill föra dig till bättring?"

I den första versen af vår text se vi ock, att, då Jesus drog sig undan från dem, som voro hans svåraste fiender och försmädare, så följde dock mycket folk med honom. Det heter: "och många följde honom," och vidare: "och han gjorde dem alla helbrägda." Här ser du, att det fanns en hel mängd människor, som voro sjuka och sågo sig olyckliga både till själ och kropp. Dessa märkte, att ingen annan än Jesus kunde eller ville hjälpa dem; därför följde de med Jesus, ehuru de väl hörde de andras smädelser och sågo deras fiendskap. Dessa sjuka och olyckliga, som följde med Jesus, blefvo ock af honom hjälpta, ty det heter, att "han gjorde dem alla helbrägda."

Häraf kunna vi nu lära mycket, som är viktigt för oss att besinna äfven i våra dagar. Tänk efter, skall du snart blifva öfvertygad om, att det tillgår på samma sätt äfven i vår tid. Du vet väl och hör dagligen, att de äro många, som förakta och försmäda Herren Jesus och hans ord. Emellanåt synas dessa Herrens fiender vara så många och så förhärdade, att det synes oss alldeles onyttigt att arbeta för Guds ords spridande, predikande och läsande ibland människor på jorden. Vi äro ofta tvungna att lämna dessa fiender, ty om vi än försöka att predika och tala för dem, så smäda de dock så mycket hemskare. Då, om vi ännu älska Herren och hans ord, tycka vi oss vara alldeles öfvergifna och lämnade ensamma. Men rätt som vi se oss omkring, så finnas alltid några olyckliga och bedröfvade, som behöfva tröst och hugsvalelse. Och för de elända och olyckliga finnes ingen sann tröst annat än hos Jesus. Därför, så länge det finns något slags nöd bland människor på jorden,

skall Guds ord icke vara fåfängt eller onyttigt, äfven om det smädas och förkastas aldrig så mycket af dem, som ännu njuta ostördt af detta lifvets goda. Så ock med dig, du som nu förkastar Herren och hans ord, du leker ännu med ditt jordiska lif. Ditt eviga lif tänker du ej på, men dagar komma, då ditt jordiska lif icke mera är en lek, händelser skola inträffa i ditt lif, som skola såsom en blixtstråle sönderslita ditt hjärta, du skall se dig olycklig, öfvergifven och eländig. Hvem tror du då skall taga vård om dig, hvem skall då hafva makt att gifva dig frid i ditt oroliga samvete, hvem skall göra dig säll och lycklig midt i nöden och olyckan? O, om du betänkte, hvad Jesus kan och vill göra för och med de olyckliga och elända, då skulle du ej förakta och försmäda honom. Så länge ännu Guds ord får vara till sann tröst och hugsvalelse för en enda arm syndare i något land på jorden, behöfva vi ej anse detta Guds ord fruktlöst eller onyttigt.

I vår text heter det, att många följde Jesus, och han gjorde dem alla helbrägda. Vi kunna då förstå, att på den tiden funnos många sjuka och olyckliga. Dessa hjälpte Jesus från deras sjukdom och nöd. Du skulle kanhända vilja fråga, hvad tröst och hjälp det kan vara för oss i denna berättelse. Du säger: nu läker icke Herren Gud omedelbarligen någon lekamlig sjukdom. Det kan måhända synas för oss, såsom om Herren ej toge omvårdnad om de lekamligen sjuka i våra dagar. Och dock bär Herren Gud omvårdnad och omsorg om hvarje sjuk och lidande. Särskildt en sak vilja vi härmed påminna dig om. Tänk, om du blefve svårt sjuk, ja, du blefve liggande på en främmande ort, långt skild från dina närmaste och kära. Skulle du icke då känna dig högst olycklig på jorden. Du skulle se lifvet på jorden vara en hård förbannelse för syndens skull.

Men tänk, om du då vore bekant och förtrogen med Herren Jesus, så att han finge vara i ditt sällskap. Om du vore en bland dem, om hvilka i vår text säges, att de följde Jesus, då skulle han gifva dig en salig tröst och hugsvalelse. Han skulle genom sin nåd försäkra dig om syndernas förlåtelse

och evig härlighet, han skulle visa dig, att han kan och vill själf sörja för dem, som äro dig kära, ja, han skulle gifva dig sin frid. Vore icke detta en salig förmån på jorden midt ibland jordens nöd, lidande och elände? Ja, i sanning, när Jesus gifver hugsvalelse åt en syndares hjärta, är detta mera värdt än alla jordiska läkares konst och skicklighet.

Den andra versen af vår text omtalar någonting, som vid första påseendet synes oss högst besynnerligt. Det heter nämligen så: "Och han tillsade dem strängeligen, att de icke skulle uppenbara honom." Vi kunna nu förstå, att meningen med denna befallning var den, att dessa, som blifvit helbrägdagjorda, ej skulle omtala för fienderna, hvad Jesus gjort med dem, eller hvar han var. Alla de, som följde Jesus, visste alltsammans; således kunde det ej vara fråga om att för dem dölja eller förtiga, hvar Jesus hvar, eller hvad han gjorde. Men för fienderna skulle ej uppenbaras, hvar Jesus var, eller att han hade helbrägdagjort de många, som följde honom.

Men var icke detta en allt för besynnerlig befallning af Herren Jesus? Visserligen kunna vi tycka så, men vi läsa dock på flera ställen, att Jesus gaf sådana befallningar. Se Matt. 9: 30 och Mark. 3: 12. Vi tycka, att Jesus borde hafva befallt dessa helbrägdagjorda att genast springa till fienderna och dem till trots ropa: sen I nu, att den Jesus, som I försmäden och förföljen, han har gjort oss helbrägda! Genom en sådan öppen och fri bekännelse tycka vi, att fienderna skulle hafva fått skämmas och blygas. Men märk nu här, att de vägar och sätt, vi tycka vara bäst, icke alltid äro Herrens vägar och sätt. Herren Jesus ville icke ställa till offentliga gatugräl och förargelseväckande ordstrider öfver heliga och allvarliga händelser. Herren Jesus ville icke, att hans fiender skulle ännu mer förbittras genom ovisliga och öfvermodiga predikningar af sådana, som i sin första glädje öfver erhållen hjälp ej kunde styra sin tunga. Du kan väl tänka dig, att dessa, som blifvit helbrägdagjorda, voro förargade och förtörnade på fariséerna, hvilka förföljde den Jesus, som gjorde sjuka helbrägda. Nu ville icke Jesus,

att man skulle i bitterhet och köttsligt nit vittna om honom för hans fiender. Jesus ville låta sitt verk gå fram i stillhet, så att själfva frukterna skulle få bära vittnesbörd inför fienderna, om de ville mottaga vittnesbörd för sanningen.

Evangelisten Matteus anför nu med anledning af Jesu befallning till de helbrägdagjorda en profetia om Jesus ur gamla testamentet. I denna profetia talar den himmelske Fadern om, huru hans Son, vår Herre Jesus, skulle uppföra sig och gå till väga, när han kom till jorden. Låtom oss läsa denna profetia och noga märka dess innehåll. Det heter i tredje och fjärde verserna af vår text: "på det att det skulle fullbordas, som var sagdt genom profeten Esaias, som sade: Se, min tjänare, hvilken jag har utvalt; min älskade, i hvilken min själ har ett godt behag! Jag skall låta min Ande hvila öfver honom, och han skall förkunna hedningarne dom."

När det heter: "Se, min tjänare," så är denne tjänare ingen annan än Jesus. Det ser du tydligen, om du läser alla verserna i sitt sammanhang. Vi tycka, att det är en allt för ringa titel för vår dyre Frälsare, att han är och heter en tjänare och så kallas af sin himmelske Fader. Vi minnas, att han själf kallat sig en tjänare, då han säger, att han är kommen icke till att låta tjäna sig, utan att han vill själf tjäna och gifva sitt lif till återlösen för många. Ja, det är i sanning underbart, att Gud själf har blifvit vår tjänare. Men endast på sådant sätt kunde vi blifva frälsta. Därför säger aposteln om Jesus, att han "utblottade sig själf och antog en tjänares skepelse; han ödmjukade sig själf och vardt lydig intill döden, ja, intill korsets död." Här skulle du i sanning tacka och prisa Herren, som har blifvit din tjänare ända till korsets död, fastän du varit syndens tjänare och alls icke brytt dig om att tjäna Gud.

Den himmelske Fadern säger ock om sin Son: "min älskade, i hvilken min själ har ett godt behag." Här höra vi samma sanning, som då Fadern vid Jesu dop ropade af himmelen: "Denne är min käre Son, i hvilken jag har ett godt behag." "Jag skall låta min Ande hvila öfver honom,"

dessa ord utmärka Herren Jesu gudomliga natur, att han har den Helige Ande utan mått, d. v. s. att han är en gudomlig person. Vi finna på flere ställen i skriften, att, när det talas om Kristi gudomliga och mänskliga natur på samma gång, så kallas hans gudomliga natur Guds Ande. Se Esaias 11: 2; 61: 1; Rom. 1: 4.

"Och han skall förkunna hedningarne dom." Här omtalas, hvad Herren Jesus skulle predika och förkunna för folken på jorden. Det heter, att han skall förkunna hedningarne, d. v. s. folken i allmänhet, dom. När det här står, att Herren Jesus skall förkunna folken *dom*, så betyder ordet dom här detsamma som "rätten", "den rätta och sanna läran," "Guds vilja och råd om vår salighet," "det sanna evangelium." Detta är ett talesätt, som begagnas på flere ställen i gamla testamentet, där ordet *dom* betyder Guds eviga nådesutslag och beslut om, huru vi skola blifva frälsta och saliga. Se Esaias 42: 3, 4; 9: 7 m. fl.

Det heter vidare i vår text om Herren Jesus: "Han skall icke kifva eller ropa, ej heller skall någon höra hans röst på gatorna." Detta visar oss, på hvad sätt Herren Jesus uppträdde ibland folket med sin predikan. Han sökte icke att på gatorna ibland sina fiender uppväcka kif, ordstrider och disputeringar om heliga sanningar. Detta tillämpar nu evangelisten särskildt på den omständigheten, att Jesus förbjöd de helbrägdagjorda att kungöra sin helbrägdagörelse för fariséerna. Herren Jesus ville ej, att Guds ord och hans nådesunder skulle behandlas såsom en handelsvara. Vi veta, att sådana, som hafva varor att försälja, stå på gatorna och utskrika och berömma sina varor på allt sätt de kunna; den som då kan bäst prata, han får de flesta kunderna. Man får ock emellanåt se och höra nykristna och munkristna, som tala om att de äro Guds barn på samma sätt som gatuköpmän utbjuda sina varor. Det är i sanning förskräckligt illa, då någon, som verkligen af nåd är Guds barn, talar högljudt med en ogudaktig om sitt barnaskap hos Gud på ett köttsligt och retande sätt. Sådana predikningar eller samtal, däri man söker att reta de otrogna genom att tala

vidt och bredt om, att man är ett frigjordt Guds barn, kunna visserligen ej vara till Kristi ära. Ja, det höres till och med på själfva tonen i sådana predikningar och tal, att den talande ej har lärt af honom, som var mild och ödmjuk i hjärtat. Därför, om Herren Jesus har gjort dig helbrägda genom sin nåd, så att du nu lefver i förening med honom, så var stilla och var rädd om hvad du fått, i synnerhet när du träffar tillsammans med bittra och listiga fiender, som söka att få dig i ordgräl, så att de skola få se dig upphetsad. Kan du i ödmjukhet aflägga ett vittnesbörd om hvad Herren har gjort, så gör så i hans namn, men tro ej, att du skall med mycket grälande, pratande och disputerande tjäna Herrens sak.

I de tvenne sista verserna af vår text heter det: "Ett krossadt rör skall han icke sönderbryta, och en rykande veke skall han icke utsläcka, till dess han har fört domen till seger." Här hör du nu, huru Gud själf beskrifver sin Sons, vår Herre Jesu Kristi, verksamhet här på jorden. Denna vers af vår text är en tydlig beskrifning på, huru Herren Jesus vill handla med oss arma syndare. Det talas här i liknelser. Människan liknas här vid ett rör, som är krossadt, och en veke, som ryker. Dessa bilder stå för att utmärka, huru svagt och eländigt det är med oss människor i andligt hänseende. Särskildt beteckna dessa bilder den människans tillstånd, som fått i någon mån se och känna sina synder. När Guds Ande genom lagen får visa dig dina synder, då blir du nedslagen, ängslig och bedröfvad. Det säges då i Guds ord om dig, att du har ett förkrossadt hjärta, att du är arbetande och betungad, andligen fattig. Du är orolig och bedröfvad, du vet icke, hvad du skall taga dig till, du ser dig alldeles ovärdig och så fördärfvad genom synden, att du ej vet, huru det är möjligt, att du kan blifva frälst och salig. I ett sådant tillstånd ville du gärna hafva en innerlig kärlek till Herren, du ville bedja innerligt, du ville af allt hjärta göra Guds vilja, men så snart du försöker att göra Guds vilja, att bedja, att älska Herren af allt hjärta, så är du lik ett afbrutet rör, du kan icke stå, utan du faller ned i

vanmakt och uselhet. När du vill älska Herren, så blir af denna din kärlek endast en svart rök, som gör, att, när du ser dig i Guds lags spegel, du ser dig allt svartare och svartare. Du försöker att uppvärma dig med bönen och Guds ord för att kunna i ditt hjärta uppblåsa en himmelsk troseld, men du ser endast svart rök. Ack, ropar du då, det är förloradt, allt förloradt; men hör då i vår text, hvad där säges om Jesus.

Hvad vill Jesus göra med det rör, som är krossadt, och med den veke, som ryker? Jesus vill ej sönderbryta det krossade röret, ej heller vill han utsläcka den rykande veken. Jesus vill eller kan ej fördöma och förkasta en fattig och ovärdig syndare, som ser sig vara såsom ett krossadt rör och såsom en rykande veke. Det står ock några ord i vår text, som visa, hvad Jesus vill göra med sådana ovärdiga syndare. Det heter: "till dess han har fört domen till seger." Nu får du ej tänka, att ordet *dom* här betyder fördömelsedom. Du minns, att vi förut nämnde, hvad ordet dom betyder i vår text. Ordet *dom* betyder här Guds rätta väg och sätt, hvarpå han vill föra en syndare till frälsning och salighet. Dom betyder här Guds rådslut om Kristus, att han är vägen, sanningen och lifvet för oss syndare. Gud har nämligen fällt den dom, att vi syndare endast genom Jesus kunna blifva frälsta och saliga. Nu vill Jesus utföra denna dom till seger, d. v. s. Jesus söker att frälsa så många som möjligt, så många som han kan finna och få lägga på sina axlar. Därför säger ock Jesus, att han är kommen att uppsöka och frälsa det, som var *förtappadt.* Han säger: "Jag skall uppsöka det borttappade och igenhämta det förvillade och förbinda det sargade och stärka det svaga" (Hes. 34: 18). Läs ock Esaias 57: 15.

Nu märker du af allt detta, huru öm Herren Jesus är om hvarje syndare, så länge som det är någon möjlighet, att denne syndare kan räddas och frälsas. En människa kan vara mycket okunnig och förvillad, men Jesus går dock efter henne med all ömhet och kärlek för att rädda henne från evigt fördärf. Här må vi ock besinna, huru vi skola uppföra oss

med ömhet och kärlek emot vår nästa, äfven mot dem, som ännu äro borta från Herren. Men särskildt har Herren i vår text talat om sådana, som äro förskräckta och bäfvande i sina samveten. Mot sådana vill Herren vara särdeles mild och stilla, på det att de ej skola skrämmas bort från honom.

I sista versen af vår text heter det: "och på hans namn skola hedningarne hoppas." Här höra vi, att ingen syndare har något att hoppas, om han ej har Jesus. Endast då, när du är *med* Jesus, kan du hoppas med visshet evigt lif och salighet. Vi förstå meningen af denna vers, om vi läsa hvad som står i Apg. 4: 12 om Herren Jesus. Det heter där: "Och i ingen annan är frälsningen, ty det är icke något annat namn under himmelen, bland människorna gifvet, i hvilket vi skola blifva frälsta."

Nu har du åter igen beskrifvit dig själf för mig, o min käre Frälsare. När du nu så innerligt och hjärtligt bjuder dig till mig och mig till dig, så vill jag ock nu komma till dig. Ack, o Jesus, drag mig till dig i denna stund, förena dig med mig så, att vi aldrig må blifva åtskilda. Gör mig till ditt sanna barn, att jag i tro och lif må följa dig! Amen.

Den himmelska släktskapen.

Första Söndagen efter Trettondedagen.

När jag nu åter ämnar betrakta några af dina ord, o Herre, så ville jag bedja dig, att du måtte komma mig så nära med din kraft i ordet, att jag i sanning måtte få erfara, att du är en lefvande, allestädes närvarande Gud. Jag är, o Herre, mycket benägen att tänka så, som om du vore långt borta från mig, och som om du icke hade någon innerlig och allvarlig kärlek och omsorg för mig. Det är dock ej så, du vittnar själf i ditt ord, att du är mig mycket nära, och att du följer mig alla dagar med din allra innerligaste kärlek och omvårdnad. Du är då nära mig i denna stund. Om en människa, en vän kan vara mig nära och visa mig sin vänskap och deltagande, så är du, o Herre, mig dock mycket närmare, än någon människa kan vara, du älskar mig ock mycket innerligare, än någon människa kan göra. Ack, att jag måtte få ett lefvande medvetande om din närvaro! När du är mig nära, så måste din mening och afsikt vara att göra mig säll och lycklig för evig tid. Ja, det är just detta du vill. Därför ville du ock nu tala med mig genom ditt ord på denna stund. Gif nu mig din nåd, att jag må kunna hafva den stillhet i tankar och sinne, att jag kan höra med uppmärksamhet det du talar. Herre, förlåt mig den stora synden, att jag ofta är så förströdd i mitt sinne, att jag ofta läser och hör ditt ord, men dock ej läser och hör med hjärtat. O Helige Ande, läs för mig ditt ord, så att mitt hjärta må höra, ty om mitt hjärta hör, då skall ock ordet utöfva på mig en kraft till bättring,

tro och helgelse. Låt detta ske med mig nu på denna stund, o Herre! Amen.

Text: Matt. 12: 46—50.

Medan han ännu talade till folket, se, då stodo hans moder och hans bröder utanför och ville tala med honom. Då sade någon till honom: Se, din moder och dina bröder stå utanför och vilja tala med dig. Då svarade han och sade till den, som talade till honom: Hvilken är min moder, och hvilka äro mina bröder? Och han räckte ut handen mot sina lärjungar och sade: Se, min moder och mina bröder! Ty hvar och en, som gör min Faders vilja, som är i himmelen, han är min broder och syster och moder.

Om vi nu vilja taga närmare reda på innehållet och meningen i vår text, så behöfva vi först läsa själfva texten i sammanhang med det föregående af kapitlet.

Nu kanhända du vid första påseendet tycker, att vår text icke innehåller någonting märkvärdigt. Ja, det är förfärligt med oss, att ofta, när vi läsa Guds ord, äro vi så försoffade till vårt sinne, att Guds ord förefaller oss torrt och betydelselöst. Vakta dig vid sådana tillfällen, att icke satan, motståndaren, må komma dig alldeles på fall. När Guds ord förekommer dig torrt och tråkigt, så är det ej Gud, som är kall och liknöjd, utan du själf är den kalle, torre, tråkige och liknöjde. Många gånger, då du hör eller läser Guds ord, tycker du, att det är liflöst. Huru tror du, att Gud skall finna dig? Månne Gud, när han söker tala med dig, ofta finner dig vara torr, kall och liflös? Har du försökt att tala med någon, som varit riktigt sömnig och trött? Om du hade aldrig så viktiga sanningar att omtala för en sömnig och liknöjd människa, så skulle hon endast gäspa och visa alla tecken till, att hon ej sätter värde på, hvad du säger. Du skulle snart tröttna att tala med en sådan. Förargad skulle du vända dig från den liknöjde sofvaren, och du skulle söka finna någon annan, som visade mera lifligt deltagande för hvad du sade, eller ock skulle du tystna. Huru får Gud göra med dig? Ofta talar Gud, men, emedan du är sömnig och liknöjd, anser du det, som Gud talar, hafva mindre vikt och betydelse. Ack, hvilket tålamod Herren måste hafva med oss!

Om nu Herren finge väcka oss ur vår slummer och liknöjdhet, så skulle vi säkerligen i den text, vi hafva att betrakta, finna stora och härliga sanningar både till varning, förmaning och tröst.

Vår text börjar med dessa ord: "Medan han ännu talade till folket." Hafva vi läst kapitlet i sitt sammanhang, så finna vi, att det var Herren Jesus, som höll på att tala till folket. Om vi läsa hans predikan, som står förut i samma kapitel, hvarur vår text är tagen, så finna vi, att det var en högst allvarlig predikan. När Jesus således höll på att tala till folket, så var det ej om obetydliga saker han talade, utan det var de allra högsta och viktigaste sanningar han förkunnade. Nu säger oss den första versen af vår text, att just då, när Herren Jesus höll på som bäst att predika, då kommo hans moder och bröder och ville tala med honom. Var icke detta besynnerligt? Hade icke Jesu bröder och hans moder mer vördnad för Guds ord? Ville de nu afbryta och störa Herren Jesus, midt under det han höll på att hålla en allvarlig predikan? Behöfde icke Jesu moder och hans bröder äfven höra Guds ord? Ja, vi må i sanning vara förundrade öfver en sådan missaktning för Guds ord äfven hos dem, som voro Herren Jesu närmaste i hans mänskliga natur och enligt mänsklig släktskap. Vi kunna väl förstå, att det ej var ett samtal i själsangelägenheter, som de ville hålla med Jesus, ty hade de haft häftiga själsbekymmer, då hade de med uppmärksamhet lyssnat till den allvarsamma predikan Herren Jesus höll. De hade åtminstone väntat, tills predikan var slutad. Men nu voro de så ifriga att få tala med Jesus, att de till och med oroade det öfriga folket, som hörde på predikan. Folkträngseln var så stor, att Jesu moder och bröder ej kunde komma till honom utan måste stå utanför. Deras ifver att störa folket och Herren Jesus under predikan var så stor, att en man måste slutligen säga till Jesus, att de ville tala med honom. Det heter i vår text: "Då sade någon till honom: Se, din moder och dina bröder stå utanför och vilja tala med dig." Hos evangelisten Markus i 3 kap. 31 v. heter det: "Så kommo då hans bröder och hans moder och stodo

utanför och *sände till honom* och kallade honom ut.” I Mark. 3: 21 heter let: “Och när hans anhöriga fingo höra detta, gingo de ut för att taga fatt honom, ty de sade: Han är från sina sinnen.” Häraf förstå vi tydligen, att modern och bröderna ville hindra Herren Jesus från att fortsätta sin predikan. Hvad afsikt kunde de hafva med sådant beteende? Månne de verkligen föraktade Herren Jesu predikan? Ja, om bröderna heter det tydligen hos evangelisten Johannes: “Ty hans bröder trodde icke heller på honom” (Joh. 7: 5). Således voro Jesu bröder otrogna, som föraktade predikan och Guds ord. Sedermera finna vi dem dock bland Jesu lärjungar, såsom vi kunna se af Apg. 1: 14. De blefvo omvända och troende, men nu vid det tillfälle vår text omtalar voro de ogudaktiga och Guds ords föraktare. Det var således ej att undra på, att de ville afbryta och förstöra Herren Jesu predikan. Men mest undra vi på Maria, Herren Jesu moder. Var icke hon en troende? Visserligen var hon ett troende Guds barn, såsom vi kunna se af hennes samtal med ängeln och hennes lofsång i Elisabets hus, jämväl af flera andra ställen, där det står om huru hon gömde Herren Jesu ord i sitt hjärta. Vid det tillfälle, som i vår text omtalas, gjorde dock Maria gemensam sak med Guds ords föraktare. Hennes afsikter voro väl ej desamma som deras. Hon fruktade måhända, att Herren Jesus med sina den skarpa sanningens predikningar skulle ådraga sig hat, förföljelse och slutligen döden. Därför ville Maria säkerligen i sin välmening skydda Herren genom att förhindra honom från att predika vid detta tillfälle. Huru det nu var, en sann vänskap och kärlek till Herren Jesus var det ej, Herren Jesu moder och bröder vid detta tillfälle ådagalade.

Nu torde någon undra, hvilka dessa Herren Jesu bröder voro, som här i vår text omtalas. Man må undra, om de voro barn af Josef och Maria, eller om de voro andra närmare släktingar, ty äfven släktingar, som ej äro syskon enligt vårt sätt att tala, kallas på flera sällen i skriften bröder. Om denna fråga hafva olika meningar gjort sig gällande bland skrifttolkare. Vi kunna med lugn lämna den frågan. Vi

se i alla fall, att Herren Jesus hade flere nära släktingar efter köttet, och att dessa en lång tid voro hans motståndare, som i otro föraktade honom, men att de sedermera blefvo hans lärjungar och medlemmar af den första kristna församlingen.

Af det, som i vår text berättas om Jesu moder och hans bröder, hafva vi dock någonting viktigt att lära, som vi ingalunda må förglömma. Hvad kan det vara? Du kommer ihåg, att Jesu moder och hans bröder ville afbryta honom i hans predikan och således förhindra både honom och folket från predikan och Guds ord.

Månne du har några sådana släktingar och vänner, månne de hafva gjort dig någon skada?

Tänk allvarsamt på denna fråga, ty just häruti skall du finna, att du har gjort och ännu gör förfärliga förluster genom dina vänner, såsom de kalla sig. Tänk blott på den dyrbara söndagen och huru du använder den dagen. Nu är det fråga om dig, du som besöker kyrka och gudstjänst. Det må väl vara sant, att du icke har så oförskämda vänner, att de skulle vilja afhålla dig från den allmänna gudstjänsten, eller att de skulle vilja kalla dig ut, när du sitter och afhör en predikan. Men se, söndagsaftonen kommer, och då äro alla söndagslösdrifvare liksom lössläppta. En mängd människor hafva ingen frid eller ro, så snart söndagsaftonen kommer, de måste ut och hälsa på än den ene, än den andre för att fördrifva och bortprata tiden. Om du nu är en af dessa eller råkar ut för sådana människors sällskap och vänskap, då skall du sannerligen blifva beröfvad den största sällhet och glädje, du kan hafva på jorden. Det är väl godt och väl, att du bevistar offentliga gudstjänster och hör Guds ords offentliga predikan, men får du aldrig någon tid att i ensamhet öfvertänka och betrakta, hvad du hört, så skall välsignelsen af det hörda ordet snart försvinna. Har du ej fått något behof af och någon smak för att i din ensamhet läsa Guds ord, då har du ej heller erfarit, hvad Maria erfor, då hon satt vid Jesu fötter och hörde hans ord. Hvarför prisade Herren Jesus Maria så lycklig, då hon i stillhet satt och hörde hans ord?

Hvarför hade hon den bästa delen, som henne ej skulle fråntagas? Läs härom i Luk. 10: 38—40.

Söndagarna äro den skönaste och allra dyrbaraste tid, som vi hafva här på jorden. Lyckas det nu djäfvulen genom våra falska eller oförståndiga vänner att röfva bort och förstöra för oss denna dyrbara tid, då har denne våra själars fiende vunnit ganska mycket. Det må väl vara, att du blifvit så van vid förströelse på söndagen, att du ej känner någon oro däröfver, men, så länge ditt samvete är vaket, skall du erfara en pinsam oro och tomhet, när du förspiller söndagen med onyttigt och fåfängligt prat. Ja, till och med om det vore ett slags andliga samtal, så kunna dessa samtal dock ej ersätta den enskilda betraktelsen af Guds ord. Aldrig är en människa lyckligare på jorden, än då hon fått lära, huru dyrbart och kostligt det är att i stillhet få umgås med Herren i hans ord. Den, som fått smak för den enskilda betraktelsen af Guds ord, skall säkerligen ej sakna sällskapen. Att så liten frukt kommer af den offentliga predikan, beror till stor del däraf, att söndagsaftnarna förspillas i fåfänglighet. Men, säger du, om vänner och bekanta komma, hvad skall jag göra? Jo, om du börjar läsa Guds ord högt, skall du snart blifva af med de vänner, som ej trifvas vid Guds ord, de andra skola stanna, och I skolen gemensamt få fröjdas af det lefvande vatten, som flödar ur Guds källa. Om dem, som förakta och försmäda läsningen af Guds ord, kunna vi ej nu tala. Dessa smäda det de icke förstå. Den som ej dricker ur den lefvande källan, som vederkvicker själen, han måste söka göra sig usla brunnar, men, ack, dessa usla brunnar gifva intet vatten, ingen frid i samvetet.

Det heter vidare i vår text: "Då svarade han och sade till dem, som talade till honom: Hvilken är min moder, och hvilka äro mina bröder?" Hvad mening har Herren med dessa ord? Månne han härmed uttrycker ett förakt för sin moder och sina bröder?

Om vi betrakta den kärlek och den aktning, som Jesus visade sin moder och bröder, såsom vi se på andra ställen hos evangelisterna, så förstå vi ganska väl, att han här ej uttalar

ett förakt för sina närmaste. Men vi märka här, att när det gällde Guds ord, Guds rike och själars eviga väl, då kunde ej Jesus låta sig bindas af sina jordiska släktingars egensinne och oförstånd. Jesus vill med de anförda orden säga: enligt Guds lag vill jag hedra min moder samt älska min nästa och särskildt mina närmaste, men då de vilja hindra mig från att göra min himmelske Faders vilja, att uppsöka och frälsa förtappade syndare, då erkänner jag ej deras makt och rätt. Vi minnas, att Herren Jesus har sagt till oss: "Den som älskar fader och moder mer än mig, han är mig icke värd" (Matt. 10: 37). Han, som sade så, kunde icke heller älska bröder och moder mer än sin himmelske Fader. Herren Jesus ville med de anförda orden i vår text visa särskildt Maria, att hon var endast en tjänarinna, men icke en härskarinna. När ängeln Gabriel bebådade Maria, att hon skulle blifva Guds Sons moder, då utropade hon: *"Se, Herrens tjänarinna."* Nu höll hon på att glömma, att hon var tjänarinna, hon ville nu råda öfver Herren Jesus, därför måste han visa henne, hvem hon var och hvem han var.

Nu talar Herren Jesus om, hvilka som äro hans egentliga släktingar. Låtom oss nu lyssna med allvarlig uppmärksamhet, ty det vi nu få höra af Jesus är i sanning värdt att höra. Det heter: "Och han räckte ut handen åt sina lärjungar och sade: Se, min moder och mina bröder. Ty hvar och en som gör min Faders vilja, som är i himmelen, han är min broder och syster och moder."

Ack, att vi nu kunde tro och fatta dessa ord i samma mening, som Herren talade dem, så skulle vi sannerligen se oss vara ärade så högt, att all den ära, som människor gifva, skulle visa sig vara ett intet emot den ära och härlighet, som Herren Jesus gifver arma syndare.

Vi måste ock nu komma ihåg, att Herren Jesus här ej talar tomma och betydelselösa ord. Hvad Herren här säger är sagdt på fullt allvar. När då Herren Jesus säger, att den, som gör Faderns vilja, är hans broder, syster och moder, så menar han visserligen, att han både kan och vill ingå i den allra närmaste släktförbindelse med en fattig syndare. Håll

nu fast vid de ord, Jesus här talar, att du ej må hastigt och likgiltigt läsa dem och sedan gå dem förbi. Dessa Herren Jesu ord, som vi här hafva framför oss, äro väl värda, att vi en längre stund väl tänka på dem.

Du säger: hvad kan det betyda att vara moder, broder och syster till Herren Jesus? Först förstår du, att här ej kan vara fråga om en blott köttslig och jordisk släktskap, men äfven hör du, att det är fråga om den allra närmaste och innerligaste släktskap. Nu kanhända, att du helt sömnigt och likgiltigt hör detta och menar, att du ej kan inse, om det skall vara någon särskild förmån att vara i nära släktskap med Herren Jesus. Har du någon känsla för jordisk släktskap? Vet du, hvad det är att älska en moder? Har du någon gång varit glad och känt dig lycklig på jorden, därför att du har nära anförvanter, som du kan älska? Om du är alldeles död och likgiltig för jordisk släktskap, så är det ganska svårt att tala med dig om den himmelska släktskapen. Om orden *moder, broder* och *syster* aldrig i ditt hjärta uppväckt någon känsla af saknad, af sorg eller af glädje och öm kärlek, då skall det vara dig ganska svårt att förstå något af den innerliga kärlek, som Jesus har till dig, då han här säger sig vilja blifva din närmaste släktinge.

Herren begagnar i den heliga skrift många ord från den jordiska släktskapen människor emellan för att därmed låta oss förstå, hvad han menar med den himmelska släktskapen. På många ställen i skriften kallas de, som tro på Herren Jesus, Guds barn. På andra ställen kallas de trogna Kristi brud. Om du nu jämför sådana namn på de troende med de ord, Herren talar i vår text, skall du få en lefvande bild af den släktskap, som Herren Jesus stiftar mellan sig och en fattig syndare.

Men är det möjligt, att vi arma syndare kunna komma i den närmaste släktskapsförbindese med Gud själf? Ja, om vi rätt allvarligt tänka på en sådan fråga, måste det visserligen synas *oss* omöjligt, att stora syndare skulle kunna ingå i nära förening med en helig och rättfärdig Gud. Men se, hvad har Gud gjort? Han har själf antagit människonatur

och på så sätt kommit till oss. Månne nu Gud icke gjorde så i den mening, att han ville blifva vår allra närmaste släktinge och anförvant? Visserligen var det Herren Jesu afsikt, när han blef människa, att han ville upptaga oss i sin allra närmaste gemenskap. Nu hörde du i vår text, att du är inbjuden af honom att blifva hans allra närmaste släktinge och vän. Skall du nu förakta ett sådant anbud? Det vore visserligen förfärligt, om vi, då Gud kommer oss till mötes med sådan kärlek, skulle alldeles förkasta hans nedlåtande kärlek.

Du torde här hafva många frågor att framlägga för Herren Jesus. Du skulle vilja fråga honom: Hvarför är en sådan släktskap med dig för mig nödvändig? Hvad nytta och välsignelse skulle jag hafva af en sådan släktskap med dig? Huru skulle jag kunna komma i en sådan nära förvantskap med dig? Om sådana frågor äro ditt verkliga allvar, så må du visserligen fråga, och Herren skall svara dig genom sitt ord.

Det står i vår text ett villkor, som vi måste gifva närmare akt på. Det heter: *"Ty hvar och en som gör min Faders vilja,* som är i himmelen, han är min broder och syster och moder." Här hör du nu, att Herren Jesus icke kallar alla människor sina syskon, utan endast *hvar och en, som gör hans Faders vilja.* Det står ock i versen förut, att han räckte ut handen *åt sina lärjungar* och sade: "Se, min moder och mina bröder." Märk dessa ord! Du hör här, att Jesus icke räcker ut handen åt hela folkmassan och kallar dem bröder, utan endast *lärjungarne* kallar han bröder.

Nu säger du: är det så, att endast de, som äro Kristi lärjungar, äro hans syskon, huru skall det då gå med mig? Kan endast den, som gör Faderns vilja, vara i Herren Jesu släkt, då måste jag vara utestängd. Ack, att sådana frågor blefve rätt allvarliga för ditt samvete! Ja, i sanning detta är icke saker att leka med eller att skämta öfver. Är du icke en Kristi broder eller syster, när du dör, så kan du icke vara salig, därom vittnar skriften öfver allt. Och nu hör du i vår

text, att du icke kan vara Kristi broder eller syster, om du ej är hans lärjunge och gör hans Faders vilja.

Hvad vill det då säga att vara en lärjunge och att göra Faderns vilja? Om jag ej hittills har varit en lärjunge, kan jag icke nu blifva det? Om jag hittills har gjort djäfvulens vilja, kan jag icke nu få göra Faderns vilja? Dessa frågor äro i sanning allvarliga. Äro de ock för dig viktiga, så söker du svar hos Herren själf i hans ord.

Herre, gif oss nåd att höra både de frågor, du ställer till oss i ditt ord, och äfven de svar, du gifver oss på dina allvarliga frågor! Amen.

Lidande och hjälp.

Tredje Söndagen efter Trettondedagen.

O Herre, upplåt nu mitt hjärta, att jag må höra och anamma ditt ord, samt att jag äfven må låta ditt ord bära frukt i mitt hjärta, mina tankar, ord och gärningar. Herre, låt för mitt samvete framstå rätt tydligt och lefvande det ansvar, som hvilar öfver mig därför, att jag har tillfälle att höra och läsa ditt ord. Påminn mig, o Herre, att ditt ord måste utöfva någon kraft och verkan på mitt hjärta, för hvarje gång jag hör eller läser det. Ditt ord, o Herre, måste för mig vara antingen en lifvets lukt till lifvet eller en dödens lukt till döden. Jag måste höra och läsa ditt ord antingen så, att jag anammar det i mitt hjärta, eller ock så, att jag utestänger det från mitt hjärta och samvete. Och om jag anammar ordet, så måste det antingen verka på mig så, att jag blir ett godt träd, som bär god frukt, eller också måste jag anamma ditt ord så, att jag stannar vid en yttre bekännelse af ditt ords sanning men ej bevisar i lif och gärning, att ditt ord fått pånyttföda och omskapa mig i hjärta, håg, sinne och alla krafter. Om ditt ord, o Herre, anammas i mitt hjärta, om jag verkligen hör, så måste ock mitt hjärta svara dig i bön, syndabekännelse, lof och tacksägelse. Kan jag höra och läsa ditt ord, utan att i mitt hjärta bönerop höras inför dig, så är det tydligt, att mitt hjärta sofver, då du talar. Om mitt samvete är vaket, så kan jag intet annat än svara, då du tilltalar mig. När du, o Herre, i denna text tilltalar mig, så är det sannerligen någonting af stor

vikt du vill uppenbara för mig. Ack, Herre, ropa så kraftigt till mitt hjärta och samvete, att jag ej må kunna vara tyst, utan att jag må känna mig nödgad att svara dig. Mitt hjärtas rop till dig om hjälp ur syndanöden skall vara ett svar på dina bestraffningar af mina synder, mitt hjärtas fröjd, tack och lof skall vara ett svar på den hjälp, tröst och hugsvalelse, du gifver. Amen.

Text: Matt. 8: 14—17.

Och när Jesus kom i Petri hus, såg han hans svärmoder ligga i feber, och han rörde vid hennes hand, och febern öfvergaf henne; och hon stod upp och tjänade dem. Men när det hade blifvit afton, förde de till honom många besatta; och han dref ut andarne med ord, och alla sjuka botade han, på det att det skulle fullbordas, som var sagdt genom profeten Esaias, som sade: "Han tog på sig våra skröpligheter, och våra sjukdomar bar han."

Om vi noga betrakta vår text, skola vi finna, att Herren här vill lära oss, huru vi skola betrakta och anse de lidanden och sjukdomar, hvilka vi äro underkastade under vårt lif här på jorden. Vi äro benägna att betrakta våra sjukdomar och lidanden endast såsom en följd af orubbliga naturlagar. Om vi så göra, då beröfva vi oss sannerligen både den hälsosamma tuktan och förödmjukelse och äfven den tröst och hugsvalelse, som Herren vill gifva oss i våra lidanden. Vi kunna äfven ledas därhän, att vi anse våra sjukdomar och lidanden såsom en oföränderlig Guds vredesdom öfver oss. Om detta är fallet, måste vi ovillkorligen försjunka i den allra djupaste förtviflan. När vi betrakta människor, som äro hemsökta af svåra lidanden och sjukdomar, finna vi, att somliga äro trotsiga, stolta och öfvermodiga midt under lidandet och nöden, andra åter finna vi vara nästan ohjälpligt försjunkna i den mest hjärtslitande förtviflan och ångest.

Om vi blefve stilla och läte oss undervisas af Guds ord, så skulle vi undslippa sådana villfarelser, som bringa oss antingen till ett trotsigt öfvermod eller i en förtärande förtviflan. Guds ord allena gifver oss en sann undervisning

om huru vi skola anse och betrakta våra sjukdomar och jordiska lidanden. Det är icke utan betydelse, att Herren Jesus så mycket sysselsatte sig under sitt lif här på jorden med botande af allehanda sjukdomar. Det har mycket att betyda för oss, att evangelierna äro så rika på berättelser om huru stora massor af sjuka och lidande af alla slag omgåfvo Herren Jesus, medan han vistades här på jorden i synlig måtto. Guds Ande måste hafva haft viktiga afsikter därmed, att han lät evangelisterna uppteckna för oss så många berättelser om Herren Jesu helbrägdagörelser. Om Herren finge gifva oss nåd att skåda in i detta djup af lidande och hjälp, af nöd och nåd, så skulle vi i sanning få en lefvande kännedom både om oss själfva och vår stora syndanöd, men äfven skulle vi få en lefvande kunskap om Herrens stora nåd.

I vår text berättas först, huru Herren Jesus gick in i Petri hus och såg, att Petri svärmoder låg sjuk och hade feber. O, hvilken älsklig berättelse! Här se vi himmelens och jordens Herre, alla herrars Herre och alla konungars Konung stiga in i en fattig fiskarkoja. Och när Jesus kommer in där, så går han intill det fattiga läger, där en fattig kvinna ligger sjuk. Besinna detta rätt noga. Du minns ganska väl, att Petrus var en fattig fiskare. Du kan lätt föreställa dig, hurudant det hus skulle vara, som i vår text kallas Petri hus. Fattigdom på jordiska ägodelar och bekvämligheter var säkerligen synlig på själfva huset och uti hela husets inredning. Huru fattig och ringa denna Petri boning än var, där står nu dock härlighetens Herre där inne, där är Gud själf personligen och verkligen närvarande. Kan du mäta djupet af denna förbarmande kärlek? I denna fattigdomens boning rådde vid detta tillfälle sorg och nöd. Sjukdom gjorde det ringa huset till en jämrens boning. En af familjens älskade medlemmar låg svårt sjuk. Om du vet, hvad familjelif vill säga, så vet du ock, att hela familjens sällhet och lycka är störd, så snart någon af dess medlemmar ligger sjuk. Så var ock förhållandet inom denna fiskarefamilj. Men Jesus var nu i detta hus. Alla familjens med-

lemmar sågo nu upp till honom, och alla undrade säkert, om han kunde och ville göra något till den sjukas helbrägdagörelse. Det står ej i vår text, att någon sade något till Jesus. Alla voro stilla och bidade. Men i vår text står, att Jesus såg den sjuka. Vi undra nu, om Jesus verkligen kände medlidande med den sjuka. Månne Jesus äfven såsom Gud hade känslor för människors nöd och lidanden? Ja, vi hafva illa läst vår bibel, om vi ej sett, att vi hafva en sådan Gud och Frälsare, som verkligen röres af vår nöd. Hvem gaf modern det hjärta, att hon, när hon står lutande öfver sitt lilla barn, som lider svåra plågor, utbrister i tårar och känner, såsom om hennes hjärta ville brista? Hvem gaf modern det hjärta, att hon till och med skulle vilja lida själf i sitt barns ställe? Det var den Gud, som i människogestalt stod där vid Petri svärmoders sjukläger. Och han, som skapat örat, skulle han själf icke höra? Han, som skapat moders- och fadershjärtat, skulle han själf vara känslolös? Ack nej. Vi hafva icke en sådan Gud, som står öfver oss såsom ett evigt, orubbligt och orörligt öde. Vi hafva en Gud med ett lefvande hjärta, vi hafva en Frälsare, sådan som skriften beskrifver honom, en Gud, som i människonatur fäller tårar vid Lasari graf, en Gud, som tager de sjuka i hand, såsom vår text berättar oss. Vi behöfva låta Guds Ande lefvande inprägla denna text i våra hjärtan. Det kunde hända oss, att vi blefve liggande sjuka i någon enslig hydda. I ett sådant fall behöfva vi veta, hvilken Gud och Frälsare vi hafva. Tänk, om vi då få tro, att vår Gud och Frälsare är närvarande vid vårt sjukdomsläger, om vi få tro, att han vet om vår nöd, och att han deltager af innersta hjärta i våra lidanden, o, då kunna vi fröjdas midt i bedröfvelsen och hafva frid midt uti kval och lidanden. Du vet, hvilken tröst och hugsvalelse det är att hafva en jordisk vän hos sig uti nödens och lidandets tider. Men ack, hvad är en människa emot Gud? Huru mycket större lycka och tröst måste det icke vara att få tro, att Jesus är närvarande under nödens och bedröfvelsens hemsökelser.

Jesus var ej overksam vid sin vistelse i fiskarehyddan. Det

heter: "Och han rörde vid hennes hand, och febern öfvergaf henne; och hon stod upp och tjänade dem." Tänk, hvilken glädje det skulle blifva i denna familj, då de fingo se den sjuka stå upp från sitt lidandes läger frisk och sund. Jesus hade helbrägdagjort den sjuka. Hans nåd och kärlek uppenbarades här. Vi kunna ej undra på att i familjen nu hölls en glädjefest. Allra mest gladdes den tillfrisknade svärmodern, "hon tjänade dem", heter det. Hon hade återfått sina fulla krafter och hälsa. Lyckliga voro nu de fattiga och allra lyckligast, emedan de hade Jesus midt ibland sig. Det kan ju ingen större lycka tänkas än den, att hafva Gud själf till sin vän och gäst redan här på jorden och att därjämte hafva det fasta och vissa hoppet att få flytta hem till honom i hans egen härlighet, sedan vandringen i jämmerdalen är slutad.

Det fanns i samma trakt, där Jesus nu vistades, ännu flere sjuka och lidande. I vår text heter det: "Men när det hade blifvit afton, förde de till honom många besatta; och han dref ut andarna med ord, och alla sjuka botade han." Således märka vi, att en mängd af sjuka och lidande samlades omkring Jesus, och vi höra aldrig, att han sökte bortdrifva ifrån sig dessa många jämrens och nödens barn. Alltjämt var Herren Jesus villig att tjäna dessa sjuka och lidande. Evangelisten Matteus säger oss ock, att denna Herren Jesu sysselsättning med de sjuka stod i närmaste förbindelse med hans kallelse såsom syndares Frälsare. Jesus var således ej en vanlig läkare, som för betalning sökte bota de sjuka, ej heller var Jesus endast en vanlig människovän, som af ömhetskänsla ville lindra endast den lekamliga sjukdomen och nöden. Låtom oss noga läsa och betrakta de ord, som stå i vår text. De lyda så: "på det att det skulle fullbordas, som var sagdt genom profeten Esaias, som sade: Han tog på sig våra skröpligheter, och våra sjukdomar bar han." Således säger oss evangelisten, att Jesus botade de sjuka, på det att det skulle fullbordas, som i gamla testamentet var profeteradt om Kristus. Nu förstå vi, att evangelistens mening är den, att Jesus verkligen bevisade sig

vara den Messias och Frälsare, som profeterna hade bebådat.

Nu skulle vi närmare betrakta de orden, evangelisten anför ur profeten Esaias. "Han tog på sig våra skröpligheter, och våra sjukdomar bar han." Af dessa ord är det vi lära rätt tydligt känna, huru vi skola rätt betrakta de sjukdomar och lidanden, vi hafva att undergå här på jorden. Vi torde undra på att evangelisten uttyder de anförda orden ur Esaias så, att de skulle hafva afseende på våra sjukdomar och lidanden. Vi äro vana vid att läsa dessa ord så, att de hafva afseende på våra synder. I vår gamla bibel lyda orden så hos profeten: "Sannerligen, han bar vår krankhet och lade uppå sig vår sveda." Öfverväga vi orden hos profeten noga, så finna vi, att de betyda, att Herren Jesus burit eller tagit på sig våra synders straff. Så har ock Guds Ande genom evangelisten Matteus för oss förklarat profetens ord. Nu vill evangelisten säga, att sjukdomar och jordiska lidanden äro ett straff öfver oss för våra synder. Därför säger han nu, att Jesus aflyfte straffet från de sjuka, så att de nu skulle slippa det, emedan Jesus ville samla alla syndastraff på sig och själf lida dem intill det yttersta.

Här måste vi nu stanna och allvarligt besinna, att Guds ord lär oss bestämdt, att sjukdomar och lidanden äro ett straff för våra synder. Sjukdom och lidande hafva således ej kommit öfver människorna såsom af en slump utan orsak. Synden är orsaken till, att Gud pålagt människan sjukdom och lidande. "Syndens lön är döden", säger aposteln. Vi minnas väl de orden: "På hvad dag I däraf äten, skolen I döden dö." Alltså är döden den lön eller det straff, som kommit öfver människan, emedan hon är en syndare. Hade vi ej blifvit syndare, så hade vi ej behöft lida och dö. "Gud låter icke gäcka sig, hvad människan sår, det skall hon ock uppskära." Nu veta vi ock, att sjukdomar och lidanden stå i den allra närmaste förbindelse med döden, så att vi kunna säga, att sjukdom är dödens tjänare och förebud. Vi veta ock, att sjukdom förr eller senare måste medföra döden. Det är nu ganska viktigt, att vi måtte komma att rätt inse den sanningen, att sjukdom och död stå i närmaste

samband med våra synder, så att sjukdom och död äro straffet, som vi förtjänt med våra synder. Om vi icke erkänna denna sanning, så kunna vi ej heller blifva delaktiga af den saliga välsignelse och tröst, som följer däraf, att Jesus burit våra synders straff. I många fall kunna vi tydligen upptäcka vissa sjukdomar och lidanden såsom straff för vissa synder, som vi begått eller begå. Om du vill öppna dina ögon, så skall du i många lidanden, dem du personligen måste genomgå här på jorden, igenkänna dina egna personliga synder. I många fall kunna vi ej säga, att våra personliga lidanden äro tydliga följder af våra egna medvetna synder, men då äro dock dessa lidanden en följd af människosläktets allmänna syndafördärf, som är hvar och en af oss tillräknadt, emedan hvar och en af oss hör till släktet. Och när det är fråga om vår arfsynd inför Gud, då gäller den sanningen: "En för alla och alla för en." Ofta se vi ock, att ett större mått af lidande och nöd tillmätes somliga, då andra synas vara jämförelsevis befriade från lidande här på jorden. I sådana fall må vi vakta oss, att vi ej söka mästra Guds outsägliga vägar. Då må vi läsa den härliga 73 psalmen i Davids psaltare, och, hafva vi då Herren hos oss i våra lidanden, skola vi visserligen ej förtörnas öfver eller afundas dem, som synas njuta detta lifvets goda i ostörd ro.

Men nu undra vi visserligen, huru det hänger tillsammans, att Herren Jesus tog på sig våra skröpligheter och bar våra sjukdomar, då vi ändock se så många sjukdomar och lidanden på jorden. Häröfver gifver oss Guds ord en lefvande förklaring och upplysning. Vi skulle i sanning få lära härliga sanningar, om vi ville gifva oss tid att i stillhet rådfråga Guds ord angående denna fråga. Först och främst må vi betänka, att Guds ord lär oss, att, om ej Jesus kommit och lidit våra synders straff, så hade våra sjukdomar och lidanden blifvit för oss alla *eviga* lidanden. Hade ej Gud genom Kristi blod blifvit mot oss försonad, så hade lagens förbannelse, d. v. s. den dom och förbannelse, som Gud uttalade öfver oss syndare, måst förblifva en evig dom och förbannelse. Vi behöfva endast anföra ett bibelspråk bland

de många för att finna, att Guds ord lär så. Aposteln säger i Rom. 6: 23: "Syndens lön är döden, men Guds gåfva är evigt lif i Kristus Jesus, vår Herre." Här säger nu aposteln, att Gud gifver det eviga saliga lifvet åt oss för Kristi skull allena. Syndens lön är döden, och vi kunna tydligen se af språket, att med döden här menas allt slags död, timlig, andlig och evig död. Hade nu icke Kristus utgjutit sitt blod i döden såsom en lösen för oss, så hade den eviga döden blifvit våra synders eviga lön för oss. Men nu borttog Kristus syndens lön, då han förlossade oss ifrån lagens förbannelse, ity att han själf blef en förbannelse i vårt ställe.

Häraf märka vi nu, hvilka saliga välsignelser Herren Jesus har bringat oss därigenom, att han tog på sig vår krankhet. Men hvarför kvarblifver ännu den lekamliga döden med dess många tjänare, de mångfaldiga sjukdomar och lidanden, som vi måste undergå här på jorden? Guds ord gifver oss en tydlig och härlig förklaring däröfver, hvarför lidanden, sjukdomar och den lekamliga döden ännu finnas för de troende Guds barn. Aposteln Paulus kallar de trognas lidanden här på jorden ett lidande med Kristus, att de med honom må varda förhärligade (Rom. 8: 17). I den därpå följande versen säger aposteln: "Ty jag håller före, att denna tidens lidanden äro att akta för intet mot den härlighet, som på oss kommer att uppenbaras. I 2 Kor. 4: 17 säger samme apostel: "Ty vår bedröfvelse, som är kort och lätt, bereder åt oss på öfversvinneligt sätt i öfversvinneligt mått en evig fullvikt af härlighet." I Ebr. 12 kapitel förklarar aposteln, att jordiska lidanden äro nödvändiga för Guds barn såsom en fadersaga, så länge de vandra i köttet ibland frestelser och förförelser. Läs hela detta kapitel, så skall du finna, hvarför Gud ännu låter sina barn undergå sjukdomar och lidanden. Men, ack, denna aga, dessa lidanden, ehuru de icke synas vara till fröjd utan till ångest för Guds folk på jorden, de medföra dock för Guds barn en fridsam rättfärdighetens frukt, emedan Herren är när dem i nöden och skall hjälpa dem därur.

Men hvad äro då sjukdomar och lidanden, som öfvergå de ogudaktiga här på jorden? Guds ord lär visserligen, att sjukdom och lidanden äro straff öfver de ogudaktiga för deras synder, men Guds ord lär ock, att, så länge de ogudaktiga lefva i nådatiden, äro deras lidanden för Kristi blods skull ett kallelserop till dem, att de skola vända sig till honom, som köpt äfven dem med sitt dyra blod. Vi lämna åt dig själf att taga reda på de bibelspråk, som handla härom.

Måtte du lära af den text, vi nu betraktat, att, så snart sjukdom och lidande hemsöka din boning, så är ock Herren Jesus strax där. Du ser honom ej med lekamliga ögon, men du kan af sjukdomen och lidandet veta, att han är hos dig. Han har då något, han vill tala med dig om. Får han tala med dig? Om han vill omtala för dig dina synder, vill du tillåta honom att så göra? Ack, om han finge upptäcka för dig dina synder, så skulle han ock gifva dig Guds gåfva, som är det eviga lifvet. Amen.

Kristi rikes hemligheter och satans djupheter.

Femte Söndagen efter Trettondedagen.

Då gick Elia fram för allt folket och sade: Huru länge halten I på båda sidor? Är Herren Gud, så vandren efter honom; men är Baal det, så vandren efter honom. Och folket svarade honom intet. 1 Kon. 18: 20.

Oss alla är den stora dagen på Karmels berg under profeten Elias tid väl bekant. Där hölls på den tiden på nämnda berg ett i sanning storartadt folkmöte. Hela Israel tågade den dagen upp på Karmel, ty kallelse till detta möte hade utgått från landets konung till hela folket. Du kan något tänka dig det storartade i den syn, man skådade på morgonen af denna dag, då stora skaror af folk från alla håll närmade sig Karmel. Bland den samlade folkmassan såg man ock en väldig skara af profeter. Icke mindre än åtta hundra och femtio sådana befunno sig nämnda dag på Karmels berg. Hela den samlade folkskaran stod där med spänd väntan, undrande, hvad allt detta hade att betyda, i synnerhet som en så stor mängd profeter var tillstädes. Vi vilja ej försöka utröna alla de samtal, alla de gissningar om mötets betydelse, som mellan folket förehades under vägen till Karmel och på morgonen, innan förhandlingarna togo sin början. Alltnog där skulle på Karmel hållas en väldig. diskussion öfver mänsklighetens viktigaste fråga. Vi höra mycket om stora diskussionsmöten i

våra dagar, men bland alla sådana möten är visserligen det på Karmels berg ett af de allra märkligaste. Underbar var diskussionen på Karmel. Just som allt folket i otålig ifver bidade, hvad som komma skulle, stiger profeten Elia fram och föreslog i de ord, vi nyss hörde, diskussionsämnet.

Text. Matt. 13: 34—43.

Allt detta talade Jesus i liknelser till folket, och utan liknelse talade han intet till dem, på det att det skulle fullbordas, som var sagdt genom profeten, som sade: "Jag skall öppna min mun i liknelser, jag skall uttala det, som har varit doldt från världens grundläggning." Därefter skilde Jesus folket ifrån sig och gick hem. Och hans lärjungar gingo fram till honom och sade: Uttyd för oss liknelsen om ogräset i åkern. Och han svarade och sade till dem: Den, som sår den goda säden, är Människosonen. Åkern är världen, och den goda säden, det är rikets barn, men ogräset är den ondes barn. Ovännen, som sådde det, är djäfvulen; skördetiden är världens ände, och skördemännen äro änglar. Såsom nu ogräset hämtas tillhopa och uppbrännes i eld, så skall det ske vid denna världens ände. Människosonen skall sända sina änglar, och de skola hämta tillhopa ur hans rike alla förargelser och dem, som göra orätt, och de skola kasta dem i den brinnande ugnen; där skall gråten och tandagnisslan vara. Då skola de rättfärdiga skina såsom solen i sin Faders rike. Den som har öron till att höra, han höre.

Öfverskåda vi denna vår upplästa text, så finna vi, att Herren Jesus för oss vill lefvande utmåla och framställa, att här på jorden bland oss människor tvenne stora krafter äro i ständig verksamhet. Den ena af dessa krafter är Herren Jesus själf, som med gudomlig nåd och makt verkar oss till evig frälsning och salighet. Den andra är djäfvulen, som med satanisk makt och list arbetar på människors timliga och eviga fördärf. Underbar, djup, outsägligt ljus, klar och härlig är den verksamhet, som Herren Jesus öfvar i sitt rike; högt på härlighetens eviga himmel skola frukterna däraf evigt stråla; djup i mörker, djup i ondska, djup i list är den verksamhet, som djäfvulen öfvar bland människor, djupt i det eviga mörkrets afgrund skola ock frukterna af denna verksamhet varda evigt funna. Guds ord är det ljus, som sprider

ljus öfver hans verksamhet, som är ljuset, världens ljus. Hemlig har denna vår Herre Kristi verksamhet varit från världens begynnelse, ty ingen människa har uppfunnit frälningens eviga rådslut, men uppenbar varder denna verksamhet genom ordet. Detta samma Guds ords ljus träder ock nära mörkret och mörkrets furstes verksamhet för att i ljuset framdraga satans djupheter. Med detta Guds ords ljus framför oss vilja vi ock nu på en stund betrakta.

Kristi rikes hemligheter och satans djupheter.

Den nåd och salighet, som i Kristus Jesus bjudes och gifves åt syndare, kallas ofta i Guds ord en uppenbarad hemlighet. Så heter det i vår text: "Jag skall öppna min mun i liknelser, jag skall uttala det, som har varit doldt från världens grundläggning." "Herrens, vår Guds, hemlighet är uppenbarad oss och våra barn" (5 Mos. 29: 29). "Herrens hemlighet är ibland dem, som frukta honom" (Ps. 25: 14). "Honom, som förmår stadfästa eder enligt uppenbarelsen af den *hemlighet,* som under eviga tider varit förtegad — — — vare ära i evighet" (Rom. 16: 25—27). "Det skall man hålla oss för, att vi äro Kristi tjänare och förvaltare af Guds hemligheter" (1 Kor. 4: 1). "Gud har låtit oss få veta sin viljas hemlighet" (Ef. 1: 9). I många andra bibelord kan du läsa om Kristi rikes hemligheter. Om satans hemligheter eller djupheter talar ock Guds ord. Så heter det i Uppb. 2: 24: "Men till eder, I andra, som bon i Thyatira, så många som icke hafva denna lära och icke hafva lärt känna, såsom de säga, satans djupheter." I Upp. 17 kap. beskrifves den stora skökan, den antikristiska makten, satans rike i dess högsta uppenbarelse på jorden. Där heter det i 5:te versen af nämnda kapitel: "Och på hennes panna var skrifvet ett namn: *Hemlighet:* Det stora Babylon, modern till skökorna och styggelserna på jorden." Vi finna således, att i Guds ord talas om Kristi rikes hemligheter och om satans djupheter eller hemlighet.

Låtom oss nu göra jämförelser mellan dessa så himmelsvidt åtskilda hemligheter, ljusets hemlighet och mörk-

rets hemlighet. Härvid lyser oss klart Guds ofelbara ord, så att vi ej behöfva fara vill. Den, som håller Guds hemlighet och satans hemlighet framför det klara ljuset af rättfärdighetens sol, Jesus Kristus, ser i ljusa och tydliga drag den eviga, omätliga, aldrig förenbara åtskillnaden mellan Guds hemlighet och satans hemlighet.

I.

Den första stora grundåtskillnaden mellan Guds hemlighet och satans hemlighet, är *Kristus*. Kristus är bibelns kärna och stjärna, Kristus är Guds rikes sol, Kristus är *rättfärdighetens* sol, den rättfärdighet, sedlighet, dygd och moral, som är i hans rike. I satans hemlighet återigen är det den fasligaste hemligheten, att Kristus där är undangömd, borta, utdrifven. O mina älskade, här hafva vi ett afgörande kännetecken på, hvad som hörer Gud och hvad som hörer satan till. Gud med sin hemlighet har bildat ett samfund på jorden, och detta samfund heter Kristi rike eller Kristi församling. Satan har ock med sin hemlighet bildat samfund och föreningar på jorden. Till något samfund eller förening och sällskap hör ock du. Den första och viktigaste fråga du skulle framställa, när du ingår i ett sällskap, samfund eller förening, är denna: *Är Kristus här?* Hör du denna fråga, min vän: *Är Kristus här?* Svaret på denna fråga afgör, huruvida du kan och bör vara medlem af det och det sällskapet eller ej. Gå till våra dagars hemliga sällskaps samlingsrum och fråga denna fråga på allvar, får du höra, hvad svaret blifver. När du går in i de hemliga sällskapens förbundssalar, så måste du lämna Kristus *utom dörren*. Hör det, Kristus *utom dörren* och du såsom kristen där inne. Men, säga de, du får hafva Kristus i hjärtat, fastän du ej får predika, bedja och tala om honom. På väggen af hvarje "lodge", d. ä. i de hemliga sällskapens samlingsrum, har Gud skrifvit de förfärliga orden: *Mene, mene, thekel, uppharsin,* det är: "Jag har vägt dig på en våg och funnit dig allt för lätt." Ja, allt för lätt är hvarje samfund och sällskap, däri Jesus Kristus icke är grund- och

stormen föras bort såsom agnar och ogräs, öfver hvilket vår Jesus, världens domare, fäller den allvarliga domen i slutet af vår text. Du säger: där finnas dock kristna och till och med präster i de hemliga sällskapen. Hvad säger du om kristna, som stänga Kristus utanför dörren, kristna, som säga till Kristus: Jag vill alltid hafva dig, min Jesus, med mig, men när jag är på det hemliga sällskapet, då måste både du och jag vara tysta, ty skulle jag då tala om dig, min Jesus, så skulle jag såra mina kära logebröder, hvilka jag svurit en så dyr och helig trohetsed och i synnerhet den eden, att jag icke skulle i logen uppenbara någon sekterisk religion. Ack, så står det till, att Kristus hos de hemliga sällskapen är så illa känd och anskrifven, att han där måste heta en sektmakare en ofördragsam sekterisk religionsstiftare, som icke får vara med, där den rena mänsklighetens religion har sitt hemvisst. Och kristna präster sedan, hvilka ingå i hemliga sällskap, hvad säger du om dem? Ja, hvad säger du om kristna präster, hvilka säga till Kristus: Var god och stanna ute, medan jag går in för att hålla tal bland mina kära bröder i logen; de hafva lofvat mig få vara präst i kyrkan, bara jag är en Kristus-lös präst, medan jag är på logemötet. O mina älskade, hvilken präst! Öfver dörren till sådana prästers hus har Herren skrifvit dessa ord: “Den mig nekar inför människor, honom skall jag ock neka inför min Fader, som är i himmelen.” Säger man dig, att dock Kristus får nämnas i de hemliga sällskapen, så hör efter, hurudan Kristus där är. Eftersom satan vet, att människan behöfver en Kristus, en Frälsare, så har han ock uppfunnit många falska Kristi, med hvilka han jämmerligen narrar och bedrager de arma, hvilka ej allvarligt taga Guds ord med såsom sina fötters lykta och ett ljus på alla sina vägar. Man prisar och berömmer den moral, den välgörenhet, den människokärlek, som skall vara så utmärkt i de hemliga sällskapen. Jag frågar: är *Kristus* rättfärdighetens sol i all denna hemliga sällskapsrättfärdighet? Dessa sällskaps dygdepràl är en dag utan sol, en moral utan Kristus, en människokärlek utan honom, som älskade oss intill däden, ja, intill korsets död.

Dygd utan Kristus är dygd frusen till is, barmhärtighetsgärningar utan Kristus äro sodomsäpplen, vackert skal, ruttnad kärna.

II.

Jämföra vi vidare Kristi rikes hemligheter med satans djupheter och hemligheter, så finna vi den märkvärdiga åtskillnaden, att Guds hemligheter äro *uppenbarade* hemligheter, och att Gud funnit sin lust och fröjd uti att för hela människosläktet *uppenbara* sina hemligheter. "Jag skall öppna min mun", heter det i vår text, "jag skall uttala det, som har varit doldt från världens grundläggning." Därför är hela bibeln en *uppenbarelse* af Kristi rikes hemligheter, och hela bibeln är en för all världen uppslagen bok; till hela världen ropas: *Tag och läs, kom och se!* När Jesus talar om sina hemligheter, säger han: Gån ut i hela världen och prediken evangelium för *hela skapelsen,* alla människor. Hela himmelens härskaror fröjdades öfver Guds hemlighets uppenbarelse vid Jesu Kristi födelse och sjöngo: "Ära vare Gud i höjden" m. m. Än i dag är det en outsäglig fröjd i Kristi rike på jorden, ju mer och vidsträcktare Kristi hemlighet, evangelium, varder kungjordt, kändt och predikadt i världen. Tänk bara på bibelsällskapen, huru de arbeta för att göra Kristi hemligheter kända öfver hela världen genom bibelns spridning på alla folks tungomål. I Kristi rike är det en af de hufvudsakligaste plikterna för dess medlemmar att utsprida, omtala och göra kändt Kristi evangelium, som är Guds hemlighet, ja, det är dessa medlemmars hufvudsakliga kallelse här på jorden att uppenbara Kristi hemligheter. Därför lägges ock i Kristi rike en så allvarlig vikt på bekännelsen, hvarför det ock heter: "Ty om du bekänner med din mun Jesus, att han är Herren, och tror i ditt hjärta, att Gud har uppväckt honom ifrån de döda, så varder du salig."

Men låtom oss nu se på satans hemligheter, huru det är i hans samfund och sällskap. Där måste man gå de ryslIgaste eder till förbindelse, att man icke skall bekänna och uppenbara ordens hemligheter.

När man i de hemliga sällskapens egna böcker läser deras eder, så måste man rysa från topp till tå, ifall man har någon känsla kvar. Märker du härvid den himmelsvida åtskillnaden? I de hemliga sällskapen måste man gå ed på ed, att man icke skall omtala, uppenbara och predika, hvad de äro. Ser du, att det är raka motsatsen mot Kristi rike. I Kristi rike är stor glädje, när hans ljud är utgånget i all land och hans ord till världens ändar. I de hemliga sällskapens rike, där stormas, hotas, larmas och bullras alldeles förfärligt, om de begynna ana, att deras gärningar och ord hålla på att blifva kända för allmänheten. Ibland oss är nyligen en liten tidning utkommen, som vill lysa litet på de hemliga sällskapsmännen. Har du icke hört, huru dessa sällskapsmän hafva begynt skria, smäda, storma och hota på alla möjliga sätt bara för den lilla tidningens skull? Om jag icke hade något mera bevis på, att de hemliga sällskapen äro mörkrets gärningar, så skulle den ondska, de hotelser och smädelser, som de hafva utgjutit genom tidningar och på annat sätt bara under detta år vara för mig bevis nog. Hvad går åt dessa sällskapsmän, att de icke tåla ljuset, att de blifva så förbittrade, om någon blott begynner lyfta en flik på den mörka, tjocka slöja, de hafva kastat öfver sig? Märk noga på detta tecken, så skall det vara dig nog för att med säkerhet veta, hvars andas barn dessa hemliga sällskapsmän äro. Märkligt är ock att höra, att de hemliga sällskapen kalla det förföljelse, när man söker att upptäcka, hvad de äro och hvad de förehafva; den kristna kyrkan åter kallar det förföljelse, när hon icke får förkunna, upptäcka och uppenbara, hvad hon är, hvad hon lär och förehar. Ser du den skärande motsatsen mellan ljus och mörker?

III.

Jämföra vi vidare Kristi rikes hemligheter och satans djupheter, så finna vi, att i Kristi rike är det en hufvudsaklig grundsats att söka först efter Guds rike och hans rättfärdighet, och så skall allt annat tillfalla. Till satans djupheter åter hör det såsom den högsta grundsats och hufvud-

regel att söka först det, som jorden och världen tillhör, och sedan får det gå med Kristus, evigt lif och salighet, huru det kan. I Kristi rike är sällskapet med Jesus det högsta sällskap, så att man vill med glädje försaka allt, som på något sätt skadar och förringar gemenskapen med Jesus. Där är det den högsta äran att vara helgamanna medborgare och Guds husfolk, uppbyggda på apostlarnes och profeternas grund, där Jesus Kristus öfverste hörnstenen är, på hvilken hela byggningen tillhopafogad växer till ett heligt tempel i Herren, på hvilken medlemmarne uppbyggda varda Gud till ett hemman genom Anden. När man rätt får känna och erfara storheten och härligheten i detta sällskap och gemenskap med Herren Jesus, då aktar man dessa världens sällskap ringa, då säljer man ej sin förstfödslorätt för en grynvälling. O du, som lefver det fördolda lifvet med Kristus i Gud, du skulle ej kunna sitta i ett af de hemliga sällskapens tempel, där man använder bibeln på ett sådant sätt, att det måste hos dig verka den djupaste sorg, då du finge höra och se, huru man där kan föra teaterspel med bibelns heliga berättelser och på det hemskaste förvrida bibelns ord för att få dem att tillämpas på den hemliga ordens hedniska afgudatjänst. I de hemliga sällskapen utbjudas penningar, ära, mänsklig hjälp och stöd hos de mäktiga i denna världen, på det att man därvid skall känna sig lockad att för denna världens förmåner och härligheter bortbyta Guds rikes och vår Herre Kristi nåd och härlighet Vi tänka härvid på huru svårt det i sanning är för den fattige och betryckte. Vi undra ej på, att de hemliga sällskapen skrämma och locka många, som ej hafva sitt hopp till Herren. Meningen tyckes vara i detta land att lägga verkstäder, arbetsförtjänst, ämbeten, domstolar och allt under de hemliga sällskapens skräckvälde, på det att ingen skall få hafva sitt lifsuppehälle eller sin medborgerliga frihet, om han ej bugar sig i stoftet för de väldiga logeherrarne. O mina älskade, låtom oss dock blifva ståndande i den frihet, hvarmed Kristus har friat oss, att vi ej må fångas under ett träldomsok nesligare än allt hvad träldom heter. Gud skall dock bevara oss, att vi

slippa tigga vårt bröd vid de rika logeherrarnes dörr. Och om än Herren skulle låta det gå så långt, att vi likt den fattige Lasarus finge ligga utanför en rik logeherres dörr, lifnärande oss med smulor, som utkastades till hundarna, hvad mer? Hellre med Lasarus och Jesus än med den rike mannen och satan. O mina vänner, vi hafva att försaka, om vi skola tillhöra Kristi rike. Dock, jag känner ett djupt medlidande med den fattige arbetaren, särskildt i städerna. Det fria landet är ändå att föredraga, så länge det ej är under de hemliga sällskapens våldsmakt. Ännu har dock en stor del af vårt folk sans nog att ej svärja bort kropp och själ vid de hemliga sällskapens hemska afgudaaltare. Ännu har dock Guds ord en stark makt öfver många af vårt kära folk. Ännu hafva vi dock många bland detta lands folk, som med oss vilja höja korsets fana, Kristi evangelium, i striden mot satans djupheter.

IV.

Slutligen ännu en jämförelse mellan Kristi rikes hemligheter och satans djupheter.

I Kristi rike gäller det stora budet såsom det yppersta: "Jag är Herren din Gud, du skall inga andra gudar hafva för mig." "Afgudarna skola platt förgås," det är lösen i Kristi rike. Ett stort afgörande "antingen — eller" är grundlagen i Kristi rike: allt i alla Kristus, antingen Kristus helt eller ock intet, alls intet. Ett viktigt tänkespråk för medlemmarna i Kristi rike är detta: "Eller hvad delaktighet har ljuset med mörkret, eller huru förlika sig Kristus och Belial?" Till satans djupheter åter hör en märkvärdig konst att söka förlika all världens afgudar med den sanne Guden. Detta är ock ett utmärkande drag i de hemliga sällskapen. De berömma sig mycket af att hafva funnit mänsklighetens eller den sanna humanitetens religion. Hos dem skall finnas en religion höjd öfver alla sekter och partier. De hafva funnit en religion, som passar för alla, kristna, judar, mohammedaner, hedningar, och de hemliga sällskapens religion passar så, att hedningen ej behöfver upphöra att vara hed-

ning, juden ej att vara jude. Där måste vara den största frihet, där måste ingen lära, ingen ortodoxi, inga dogmer, ingen bekännelse finnas. Se, det är just en religion för vår tid, det är det nittonde århundradets upplysning. Man talar därför mycket om, huru upplysningen stiger i våra dagar och i synnerhet den upplysningen, att det gör alldeles detsamma hvad man tror, bara man kan finna ett namn för det högsta väsendet, vare sig det är Budda, Brama eller hvad det vara må. Det är ju märkvärdigt, att man aldrig har så mycket ifrat för och försvarat hemliga sällskap som just i det upplysta nittonde århundradet. Således ju mera upplysningen stiger, desto mer växer mörkret. Vi må vara vissa om, att satan genom dessa hemliga sällskap bevisar sin högsta list i försöket att återinföra hedendomen i de kristna länderna. När man af historien känner de hemliga sällskapens uppkomst, och hvilka åsikter som voro rådande bland dem, som voro de hemliga sällskapens första stormästare, då är man ej tveksam om den anda och det lif, som råder inom desamma. Det slags säd, som är sådd, bär frukt. En afgjord sak är, att de, som först satte de hemliga sällskapen i gång, voro fina fritänkare, hvilka visserligen erkände en Gud, en allmakt, sak samma hvad namn denne Gud har, men kändt är ock, att dessa på samma gång voro Kristus-förnekare, som hånade och föraktade kristendomens grundläror. Härom bär historien ojäfaktiga vittnesbörd. En massa skrifter finnas på tyska och engelska, som vidlyftigt afhandla de hemliga sällskapens historia och den religion och moral, som är inom logerna rådande. Endast den gröfsta okunnighet kan påstå, att vi icke veta något om de hemliga sällskapens inre lif. Sällskapsmännen kunna inbilla dem, som ej gifvit sig tid att läsa historien, hvarjehanda mustiga saker, men de må blygas för att kalla oss okunniga om deras lära och lif, då deras egna böcker ligga öppna för våra ögon. Hvem som vill må komma till mig, så skall jag gifva anvisning på ett helt bibliotek af böcker om de hemliga sällskapen, skrifna af deras egna stormän och andra, som dels varit, dels icke varit medlemmar. Bevisligt är ock, att

alla möjliga hemliga småsällskap äro blott grenar, som växt på frimureriets grofva stam. Det hela, alla de hemliga edsvurna sällskapen, intet nämndt och intet glömdt, äro blott ett försök att förlika Gud och allehanda afgudar, Kristus och Belial. Hemskt är att genomläsa de hemliga sällskapens handböcker, ceremonilagar och målningar af tempel och dylikt. Den, som tviflar på hvad jag sagt, må själf läsa. Det skulle taga för lång tid att göra utdrag ur deras många och långa tal, ceremonier, sånger och predikningar. Det hela tager sig ut, som om du finge se en besynnerlig sammanblandning af hednisk och judisk gudstjänst. En feghet skulle det vara af oss kristna präster, om vi vore tysta hundar, som ej vågade utropa, hvad som är på färde. Det vore mer än feghet, det vore den högsta grad af trolöshet i vår kallelse, om vi ej varnade, då vi se, huru många af vårt folk vilja återinföra afguderiet ibland oss, huru de vilja hopröra sanning och lögn, hedendom och kristendom. Vi minnas, hvilket ansvar gamla testamentets profeter hade, om de ej varnade folket och höllo botpredikningar, då folket sökte göra förbund med hedningarne och sökte förena afgudatjänst med Herrens tjänst. Visst blefvo de sanna profeterna försmädade och misshandlade, och de falska profeterna, som vände kappan efter vinden, blefvo upphöjda, smickrade och berömda, men huru saligt var det icke ändå att vara på Herrens sida. Visst få vi för vårt vittnesbörd i våra dagar uppbära hån och begabberi i tidningar och på annat sätt, men genom Guds nåd gå vi gärna utur lägret och bära Kristi smälek, ty vi hålla Kristi försmädelse för större rikedom än de håfvor uti Egypten, ty vi se efter den lön, som förehålles ofvanefter af Guds kallelse i Kristus Jesus. Amen.

Den ringa försakelsen och den stora nådelönen i Guds rike.

Söndagen Septuagesima.

O Herre Sebaot, åter har du låtit en nådedag uppgå för oss, på hvilken du vill särskildt tala till oss såsom vandringsmän till evigheten. Tiden flyr så hastigt, det är såsom flöge vi bort, men ingen dag låter du gå förbi, på hvilken du icke på något sätt kallar oss med din nåd. Herre, vi förnimma din kärleks dragande, vi höra din ljufva röst, vi förmärka ofta ett stilla susande omkring oss, och det är, såsom om någon ville tala med oss. Ack, Herre, det är visst du, som klappar på våra hjärtan, antingen vi föstå det eller icke, det är du, som drager, lockar och förskräcker, det är du, som ofta uppväcker ett oroligt frågande och sökande i vår själ, det är du, som underbläser en ofta oviss längtan i vårt inre. Det är du, som låter oss förnimma, att någonting väsentligt fattas oss, någonting, som skulle kunna gifva oss ett varaktigt lugn, ett säkert och visst hopp. Ack, förstå vi icke, att det är du, så lär oss inse detsamma, lär oss, att såsom Adam förmärka, att det är din röst, men låt oss icke såsom han undangömma oss och söka fly dig. Hvarför fly vi dig, icke är du fruktansvärd? Jo, väl, om vi äro nakna, och om vi få se vår nakenhet, såsom Adam. Men ack, därför skola vi icke fly dig, ty så länge nådatiden varar, äro vi i tillfälle att blifva klädda med sköna hvita kläder, i hvilka du skall finna lust och behag, i hvilka du skall se oss såsom dina kära älsk-

liga barn. Men ack, ofta veta vi tydligt och klart, att det är du, som kallar oss, många utaf oss förnimma så kännbart din dragande nåd, att vi alls icke kunna taga miste om din mening. Och när så är, hvarför följa vi icke genast? Det måste vara någonting, som håller oss fast, någonting, som är oss för kärt att släppa. Herre, du ser hvad det är, visa oss du på detta hinder och hjälp oss du att öfvervinna detsamma. Är det någonting, som är för svårt för kött och blod att uppoffra, så visa oss du evigheten med hela dess förskräckelse och hela dess salighet, visa oss hvad vi mista, för evigt mista, om vi förlora dig, och hvad vi vinna, för evigt vinna, om vi finna och äga dig. Köttet vill hänga vid jorden, anden vill sväfva uppåt, och vi bemöda oss förgäfves att alltid fjättra honom i jordiska bojor, han kastar understundom längtansfulla blickar upp mot höjden, emedan du drager honom, han vill icke rätt trifvas utan dig, ack vi känna det, huru du drager vår själ. Skall då försakelsen af det jordiska, af det mot dig fientliga vara oss så svår? Herre, hvad är det, som håller oss? Är det stora och härliga saker? Nej, i grunden idel lumpna ting, dock synes mången gång ett jordiskt band vara allt för starkt för att kunna slitas för din skull. Men, Herre, hvad är det, när vi se på den stora nådelön, som du förehåller oss ofvanefter, hvad betyder egentligen en sådan försakelse, när det gäller att få hundrafaldt igen och därtill evinnerligt lif! Herre, visa oss detta i dag, därom bedja vi dig ock i en trogen och innerlig bön. Fader vår, som är o. s. v.

Text: Matt. 19: 27—30.

Då svarade Petrus och sade till honom: Se, vi hafva öfvergifvit allt och följt dig; hvad skola vi då få? Men Jesus sade till dem: Sannerligen säger jag eder, att I, som hafven efterföljt mig, skolen i den nya födelsen, när Människosonen skall sitta på sin härlighets tron, sitta, äfven I, på tolf troner och döma Israels tolf släkter. Och hvar och en som har öfvergifvit hus eller bröder eller systrar eller fader eller moder eller hustru eller barn eller åkrar för mitt namns skull, han skall få hundrafaldt och ärfva evigt lif. Men många de första skola vara de sista och de sista de första.

Vårt evangelium framställer ett samtal mellan Herren Jesus och hans lärjungar, hvars rätta mening och närmare anledning vi tydligare förstå, om vi blicka tillbaka på det föregående i samma kapitel, hvarur vår text är hämtad. Det är nämligen evangelium om den rike ynglingen, som närmast föregår. Denne var nära Guds rike, men hans hjärta hängde ännu för mycket fast vid det jordiska, och Jesus ville hafva hela hjärtat odeladt, hvarför han sade till ynglingen: "Gå bort och sälj det du har — — —, och du skall få en skatt i himmelen — — —." Men han kunde icke, utan gick bedröfvad bort. Lärjungarne hade åhört detta samtal, och just detta var det, som gaf Petrus anledning till den fråga, som vi läsa i dagens text. Petrus var alltid djärf och öppenhjärtad; han sade alltid ut, hvad han för tillfället tänkte, och det är icke utan stort skäl vi kunna anse Petri fråga för nog mycket köttslig. "Se, vi hafva öfvergifvit allt och följt dig; hvad skola vi då få?" säger han helt oförbehållsamt. Du fordrade, menar Petrus, af den rike ynglingen, att han skulle lämna alltsammans och följa dig, att han skulle lösslita sitt hjärta från de jordiska tingen och gifva det åt dig, men i dess ställe lofvade du honom en stor skatt i himmelen. Vi hafva nu uppfyllt denna din fordran, och hvad är nu lönen för denna vår försakelse?

Förmäten låter visserligen denna fråga, och den är ock så. Petrus ville hafva lönen, innan arbetet var slut, ja, ännu mer, han trodde sig hafva förtjänt lön, men han visste icke, att den svåraste försakelsen ännu stod honom åter, försakelsen af sig själf, och hade han varit betänkt på att rätt försaka sig själf, då hade han icke haft så stora anspråk. Efter hans fall få vi icke mera höra sådana ord af honom, han är då nöjd att få lefva på nåd.

Dock, Herren Jesus, det saktmodiga och milda Guds Lamm, han tröttnade aldrig att lära och undervisa sina barn, han lämpade sig efter sin lärjunges svaghet. O, huru stor är ej hans kärlek, att han icke stötte Petrus ifrån sig, då han kom med en något barnslig eller förmäten fråga.

Nej, tåligt och kärleksfullt svarade han honom, och svaret innehålles i vår text.

Och hvem finnes ibland oss, som icke skulle vilja fråga såsom Petrus: hvad skulle jag få, om jag följde Jesus, skulle jag hafva någon nytta däraf? Finnes det icke här någon, som börjat vandra på vägen till lifvet och tycker till äfventyrs, att Jesus fordrar för många uppoffringar af honom? Han börjar se försakelserna för stora, mödorna för tröttande, förlusterna bittra; han börjar fråga: skall jag ingenting få igen för allt detta, skall jag göra så många uppoffringar för intet. Men han vågar knappast fråga. Jo, fråga du, om än din fråga är något barnslig, om den än vittnar om ett allt för trälaktigt sinne. Jesus svarar dig dock kärleksfullt i vår text, och din fråga samt hans svar i synnerhet skall gifva oss anledning att på denna stund betrakta:

Den ringa försakelsen och den stora nådelönen i Guds rike.

Vi hafva klandrat Petrus, för den fråga, han framkastade. Däraf kunde det synas, som om allt tal angående lön i Guds rike vore förbjudet, men icke så, utan en fråga sådan som Petri är förkastelsevärd, för så vidt som därmed inblandas någon tanke om egen förtjänst och värdighet, om man menar sig blott för sina många försakelser och lidanden hafva anspråk på stor lön och vedergällning. Det är då ett trälaktigt sinne, och "trälen blifver icke i Guds hus evinnerligen," säger Jesus. Att någonting af detta trälaktiga sinne, af tanken på eget företräde och förtjänst låter förmärka sig i Petri fråga, det kunna vi se dels af de djärfva ordalagen, dels af den skarpa varning, som Jesus tillägger i slutet af vårt evangelium, då han säger: "Men många de första skola vara de sista och de sista de första." Men att man för öfrigt kan tala om den stora nådelönen för att därmed locka människor till Jesus och uppmuntra dem, som mycket måste försaka för Kristi skull, det visar han tillräckligt genom sitt svar på Petri fråga. Det är ju också därtill, som Guds ord på så många ställen uppmanar oss, att vi skola kasta våra blickar öfver tiden in i evigheten, att vi icke blott skola se

på det närvarande utan förnämligast på det tillkommande. Hvarför lyfter annars Guds ord så ofta på evighetens förlåt, om det icke är meningen, att vi skola blicka ditin, så mycket vi kunna, under det vi ännu vandra i köttet? Hvarför förehålles segerlönen ofvanefter, om det icke åsyftar att förmå oss att fara efter att ernå den? Hvarför visas oss ofta en skymt både af helvetets kval och himmelens salighet, om vi icke därigenom skola bringas att undfly de förra och söka den senare?

Älskade åhörare, kristendomen lyfter oss öfver tiden, den lär oss att betrakta lifvet i evighetens ljus, och därigenom är det som den har en sådan makt öfver människohjärtat, därför är det som hon högt öfverträffar allt, som för öfrigt kunde tillfredsställa en människosjäl. Taga vi bort från kristendomen det saliga hoppet på en evig nådelön, då kunde en lidande och försakande kristen med något skäl låna ett uppmärksamt öra åt världens smädelser och begabberi, denna värld, som söker blott det jorden tillhörer. Då kunde vi säga med aposteln: "Om vi allenast i detta lifvet hafva hoppet till Kristus, så äro vi de uslaste bland alla människor." Visserligen är gudaktigheten nyttig till allting och har löfte med sig om detta och det tillkommande lifvet. Det är en stor sanning; redan i detta lifvet innebär det en stor salighet att vara en sann kristen. Ty hvem vandrar tryggare än han under tidens stormar och besvär, hvem har en sannare och mera verklig frid i sitt sinne än han, hvem njuter en större glädje än han, som får umgås med Gud såsom ett barn med sin fader, som äfven understundom får blifva mättad med Guds hus' rika håfvor såsom med en ström, som alltid får lefva och vandra i Guds närvaro? Detta är sant, mycket sant, men en kristen har så många uppoffringar att göra, så många lidanden att utstå, så många strider att utkämpa, han får ofta vandra i sådant mörker, ja, ovisshet och ängslan, att, finge han icke lyfta blicken upp till den eviga hvilan och fäderneslandet, så skulle han många gånger försmäkta. Ja, båda dessa sanningar äro vissa. Redan här i lifvet får en kristen rik ersättning för sina försakelser. "Ty

såsom Kristi lidanden rikligen komma öfver oss, så kommer ock vår hugsvalelse rikligen genom Kristus", säger aposteln. Men förnämligast i den saliga evigheten skall den stora nådelönen blifva hans del.

Men låtom oss nu höra hvad Jesus själf säger i vår text med afseende härpå. "Men Jesus sade till dem: Sannerligen säger jag eder, att I, som hafven efterföljt mig, skolen i den nya födelsen, när Människosonen skall sitta på sin härlighets tron, sitta, äfven I, på tolf troner och döma Israels tolf släkter." Detta är någonting, som särskildt angick lärjungarne såsom begåfvade med det höga företrädet att vara Herrens apostlar och omedelbara sändebud. I den nya födelsen, d. v. s. efter världens pånyttfödelse, när det har gått i fullbordan, hvarom Petrus i sin epistel talar, då han säger: "Nya himlar och en ny jord vänta vi, efter hans löfte, i hvilka rättfärdighet bor."

I nästa vers uttalar Jesus den sanning, som närmast har afseende på vårt föresatta betraktelseämne. Han säger nämligen: "Och hvar och en, som har öfvergifvit hus eller bröder eller systrar eller fader eller moder eller hustru eller barn eller åkrar för mitt namns skull, han skall få hundrafaldt och ärfva evigt lif." Här hafva vi den ringa försakelsen och den stora nådelönen och ersättningen beskrifven.

Vi hafva sagt: en ringa försakelse. I förundren och förargen eder måhända, älskade åhörare. I sägen: huru vågar du kalla det en ringa försakelse, du har visst icke pröfvat, hvad det vill säga att uppoffra det käraste man på jorden äger. Ja, det må vara så; men om vi betrakta saken i evighetens ljus, så kanske den får ett annat utseende, om vi tänka på Frälsarens ord, "hundrafaldt och därtill evigt lif." Så skola vi vid bättre sans medgifva, att uppoffringarna äro ringa mot den stora nådelönen, äfven om på oss bokstafligen skulle gå i fullbordan hvad Frälsaren här säger. Likaledes har jag härvid tänkt på apostelns ord: "Ty vår bedröfvelse, som är kort och lätt, bereder åt oss på öfversvinneligt sätt i öfversvinneligt mått en evig fullvikt af härlighet." Lätt, ja väl, bedröfvelsen och försakelsen äro lätta, om man har det saliga

målet för ögonen. Nog kunna striderna blifva heta, förlusterna påkostande, och sorgerna hjärtslitande, nog kostar det mången gång bön, fasta och vaka, men ack, vet man, att det är för Kristi skull, att det gäller att vinna saligheten eller förlora den, då måste försakelsen blifva jämförelsevis lätt. I kristendomens första tider, då den skarpaste motsats framträdde mellan en kristen och icke kristen, då det gällde att gå i döden för Kristus, då fingo Jesu bekännare i bokstaflig mening öfvergifva hus, bröder och systrar m. m. Nu, då yttre frid och frihet beskydda Kristi lärjungar, hafva vi i synnerhet att se på hjärtats beskaffenhet. Ett människohjärta är sådant, att det måste hafva något, hvarvid det fäster sig, något, hvaråt dess längtan mest sträcker sig, något, hvarmed det genom kärleken är förbundet. Och om än månget människohjärta är såsom fågeln, som på lätta vingar sväfvar än hit och än dit, så måste det dock hafva någon hvilopunkt, där det slår sig ned liksom fågeln på trädens grenar.

Är icke hjärtat med sin Jesus fast förenadt, så är det någonting annat, som intager förnämsta rummet däri. Och hvad detta än måtte vara, det måste bort, om Jesus skall få något rum, ty han vill vara ensam herre öfver själen. Här gäller det att göra köttsliga förluster, som tränga till märg och ben. Här måste de jordiska banden lossas, om själen skall kunna lyfta sig upp mot höjden, snaran måste sönder, om fågeln skall blifva fri; hjärtat måste lösgöras, om själen skall fri och glad kunna ila i sin Frälsares famn. Är det nu så, att vi hafva så nära anförvanter som bröder och systrar, fader och moder, hustru och barn, skulle dessa vilja hindra oss att framför allt söka vår själs salighet, skulle de vilja afhålla oss från att hängifva våra hjärtan åt Jesus, vi måste då öfvergifva dem, dock, vi behöfva icke i lekamlig måtto fly ifrån dem, utan våra hjärtan måste lösgöras från dem såtillvida, att de icke äro oss till hinder på vår himlaväg.

Det är hårda villkor, sägen I; är detta ett bud från det milda Guds Lamm, den hulde förbarmaren, den öfver alla kärleksfulle? Jag tycker mig icke känna igen den Frälsa-

ren, som så högt älskar människors barn, säger du. Jo väl, vänta, du skall få höra, att det är han. Men, invända vi genast, skola vi då icke få glädja oss öfver ett trefligt hem, öfver grönskande åkrar och ännu mer öfver kära anförvanter, skola vi icke älska dessa, skola alla heliga, innerliga band slitas? Nej, icke så! I förstån väl meningen, älskade åhörare. Eller har icke Herren själf någon gång för dig förklarat meningen och betydelsen af dessa ord, har han icke ryckt en hjärtevän från din sida, har han icke låtit dig erfara närgående förluster, eller har han icke någon gång slagit dig, så att hjärtat varit nära att brista. Då har du stått där förvånad och stum och med möda kunnat få fram de orden: har Herren gjort allt detta? Icke bevisar det en faderlig Gud, utan en hård domare.

Men håll, hejda din smärta, det är älskarens slag, som du känner. Jesus har velat visa dig betydelsen af orden i dagens text. Du hade tilläfventyrs tänkt, att orden icke skulle behöfva tagas i så sträng mening, men Herren har visat dig, att han icke talar utan mening och allvar. Men ack, börja vi sucka, Jesus är en hård Herre att tjäna, jag hade tänkt, att jag skulle blott behöfva öfvergifva mitt syndalif, hvarvid jag redan tröttnat, men börjar han fordra större och dyrbarare offer, börjar han vilja beröfva mig mina käraste fröjdeämnen, huru skall det då gå, kan jag då vidare följa honom? Hvarför ha andra så godt och jag måste erfara så hårda slag, jag måste uppoffra allt hvad mig är kärt, jag måste hafva så bittra hjärtesorger. Ja, det går mången gång så underligt till, att äfven en sann kristen kan börja tveka och undrande fråga, om Jesus verkligen är en kärleksfull Frälsare, eller om allt är blott en inbillning. Finge man då icke med Asaf gå in i Guds rådskammare och se på änden, finge man då icke se på nådelönen, som Jesus utlofvar, så skulle man råka i tvifvelsmål om allt. Men hör, lyssna! “Han skall få hundrafaldt och ärfva evigt lif,” säger Jesus. Se, här är nådelönen, som förehålles ofvanefter. Är ej detta någonting högt och stort, är det ej efterlängtansvärdt. Ja, döm själf, älskade åhörare.

Allt hvad en sann kristen försakar och förlorar för sin Frälsares skull, det skall han få hundrafaldt igen och därtill ärfva evigt lif. Saliga hopp, ovanskliga arf! Hundrafaldt skall han få igen. Månne i lekamligt afseende? Ja, väl kunde det någon gång hända, såsom fallet var med Job, men icke är det hufvudsaken, icke skulle det vara för en kristen nyttigt, om han finge omätliga ägodelar, icke skulle den nya människan däraf uppbyggas. Nej, i andlig mening få vi i synnerhet betrakta detta stora och härliga löfte. Förlorar en sann kristen sitt jordiska hus, måste han öfvergifva det för Kristi skull, hvad är detta mot det hus, som icke är gjordt med händer, det evigt är i himmelen, den staden med de fasta grundvalarna, den staden, hvars gator äro af guld, och hvars ljus är Herren Gud själf, den stad, inuti hvilken Johannes låter oss kasta en liten blick, så mycket vårt mänskliga öga fördrager. Se, denna stad är de kristnas eviga arf för Kristi skull och med honom. Må icke detta sägas vara hundrafaldt återfånget mot förlusten af ett jordiskt hus, som är utsatt för förgängelsens härjningar, då det himmelska huset däremot är oförgängligt.

En kristen förlorar naturliga bröder och systrar, eller det förtroliga förhållandet till dem försvinner, till följd af en allvarligare kristendom, de sträfva icke mer åt samma mål, en olikhet i tankar och lefnadsåsikter har inträdt, förlusten är visst smärtsam, det grämer honom, att icke hans närmaste vilja göra honom sällskap på himlavägen, men ack, han måste lämna dem, han måste öfvergifva deras väg, om han vill behålla Jesus. Dock skall han få hundrafaldt igen, lofvar honom Jesus i evangelium. Och månne icke bland den skaran där uppe, den ingen kan räkna, månne icke bland dessa skola finnas bröder och systrar nog? Jo väl, eviga bröder och systrar, som med himmelska jubelsånger skola mottaga hvarje trött vandrare, som anländer till den eviga hamnen från de jordiska striderna och stormarna. Och dessa bröder och systrar skola icke mera vara lika dem vi på jorden hade. Ty där skall ingen synd vara mer och till följd däraf inga ledsamheter uppstå, såsom så ofta på jorden händer äfven

mellan bröder och systrar i tron. Men ännu mer, Jesus själf skall blifva den troende själens broder i all evighet, ty han har ju själf sagt: "Den, som gör min Faders vilja, nämligen tror på honom, han är min broder och syster och moder." Är icke detta en rik ersättning för alla jordiska syskonförhållanden, huru innerliga de än måtte vara? Är icke detta att få hundrafaldt igen och därtill evigt lif? Skulle en kristen förlora fader och moder, eller skulle dessa i grunden vara bortkomna från det lif, som är af Gud, och skulle de vilja förhindra sitt barn att besinna hvad Gud tillhörer, så är visserligen förlusten smärtsam och försakelsen bitter, så framt man har de känslor, ett barn bör hafva. Man söker väl med saktmod att draga dem med på vägen till lifvet, men skulle det icke lyckas, så får man icke för deras skull öfvergifva sin Jesus, ty ehuru svår än förlusten af så älskade för evigt måtte vara, har dock Jesus lofvat hundrafaldig nådelön och ersättning. Eller är ej detta någon ersättning, då Gud säger: "Jag skall mottaga eder och vara eder en Fader, och I skolen vara mina söner och döttrar, säger Herren, den allsvåldige", eller när det heter: "Den, som öfvervinner, skall få detta på sin lott, och jag skall vara hans Gud, och han skall vara min son." Är ej detta månne hundrafaldt? Ja väl, tänk efter! Skulle en kristen förlora hustru och barn, som ligga så nära hans hjärta, eller skulle dessa blifva främmande för honom, om han vill vandra med sin Frälsare, skulle de blifva hans fiender för Kristi skull, det är smärtsamt, det slår djupa sår i hjärtat. Men, ack, hör på Jesu ord: "hundrafaldt och därtill evigt lif". Skall det icke gifvas någon ersättning ibland dessa många, "som komma ur den stora bedröfvelsen; och de hafva tvagit sina kläder och gjort dem hvita i Lammets blod"?

"Åkrar", säger Jesus. Skulle dessa fästa en sann kristens hjärta? Nej, där ofvan i det eviga fäderneslandet äro ägodelar nog, oförgängliga, eviga, dem icke tjufvar grafva och stjäla. "Och därtill ärfva evigt lif", det är kronan på allt, det är den verkligt stora nådelönen, evig skall saligheten blifva, ett lustigt väsende på Guds högra hand evinnerligen.

Lyft då upp ditt hufvud, hvem du må vara, som för Kristi skull måste försaka och lida, blicka framåt på detta stora mål.

Men försakelsen, hvari består den då hufvudsakligen? Jo, att hjärtat måste så tillvida lösgöras från de jordiska tingen, att det kan fritt öfverlämna sig åt sin Frälsare, att det kan orubbligt hänga fast vid honom, så att själen fattar detta fasta beslut, hända mig hvad som hända vill, min Jesus vill jag framför allt behålla. Icke kan öfvergifvandet af syndalustarna kallas någon försakelse i egentlig mening? Jo, väl, om vi blifvit mycket insnärjda däri och synden för oss blifvit förgylld såsom det bästa medel att tillfredsställa vår själs längtan och åstundan. Annars har synden idel sorg med sig. Dock, må det nu vara, hvad som helst som fäster hjärtat, och som för Kristi skull försakas, det skall man få hundrafaldt igen och ärfva evigt lif.

Ja, säger någon, detta allt är väl oändligt skönt, men går du i borgen för, att det är användbart i lifvet, att detta hopp om en evig nådelön kan tillfredsställa en människa, att det är verklighet och icke inbillning? Ja, Herren själf, hans ord och många tusendens erfarenhet gå i borgen därför, att det är fast och visst, hvad Jesus här säger.

Nå väl, då är det godt, men vi få icke sluta här. Jesus tillägger några ord i evangelium, dem vi måste något litet taga i öfvervägande, och dessa må då tjäna oss såsom en tillämpning. De äro allvarliga och högtidliga, de tränga till märg och ben på den, som vill behjärta dem. "Men", säger han, "många de första skola vara de sista, och de sista de första." Hvad månne han menar härmed? Månne han icke vill säga: här gäller det att vara på sin vakt, det är ingenting att leka med, vakta dig, att du icke börjar förtrösta på egen förtjänst och värdighet; akta dig, att du icke anser dig förtjäna lön med dina många försakelser och uppoffringar. Ty kom ihåg: lönen är en nådelön, förlita endast på nåden, bygg din salighetsgrund endast på den oförskyllda nåden i Kristus Jesus, besinna, att du kan blifva frälst och salig endast som en i sig själf utarmad och förlorad syndare.

Ack, min vän, hör Frälsarens ord. Kanske du tror dig genom eget sträfvande kunna vinna himmelen. Kanske du menar dig vara långt kommen på vägen utan att ens hafva inträdt på densamma. Det gäller då att först och främst försaka sig själf, att kasta sig ned såsom en förlorad syndare inför Frälsarens fötter och bedja, att du måtte varda utiklädd den rena hvita skruden, på det du måtte bestå.

Och så talar här Jesus till dem, som hafva börjat i anden men vilja lykta i köttet, som hafva tröttnat att träda i hans fotspår i ödmjukhet och tro och nu vilja utvälja egna vägar. Jesus ropar såsom aposteln Paulus: "I lupen väl. Hvem har hindrat eder från att lyda sanningen?" Ja, det är viktigt, att vi icke förlora det stora målet; därför låtom oss vakna upp rätteligen, låtom oss icke försumma det löfte, som är, att vi skola ingå i den eviga hvilan!

Men dig, o Jesus, bedja vi, visa oss din väg och lär oss dina stigar. Lösgör våra hjärtan från allt, som håller dem fast, och drag dem efter dig, hjälp oss att kunna med hjärtat öfvergifva allt och följa dig, på det vi slutligen af idel nåd få hundrafaldt och ärfva evigt lif! Hör oss, o Jesus, för ditt namns skull! Amen.

Jesu beredvillighet att lida för oss, vår obenägenhet att lida med honom.

Fastlagssöndagen.

Jag höll icke före, att jag bland eder visste något annat än Jesus Kristus och honom korsfäst. (1 Kor. 2: 2.)

Se här det ämne, som mest sysselsätter den store hednaapostelns tankar, det ämne, hvarom han helst talade och predikade. Det var den *korsfäste* Kristus, som var hans hjärtas högsta skatt. Aposteln hade visserligen mycken mänsklig visdom, han visste mycket, men detta var för honom ett intet emot kunskapen om Kristus, det var såsom hade han glömt allt annat, på det att han måtte blott kunna tänka på och tala om den korsfäste. I honom fann han den högsta visdom, ty i honom ligger, såsom han säger på ett annat ställe, alla visdomens och kunskapens skatter fördolda. Det var icke om Jesus såsom en stor lärare och undergörare, han helst talade, utan han talade helst om den korsfäste, om den lidande Frälsaren. Såsom en stor lärare och undergörare kunde Jesus väcka uppseende äfven i världen, och vi se, att många, redan då han vandrade på jorden, häpnade öfver hans stora lärareförmåga och öfver de under han gjorde; men då han hängde på korset, smädade de och föraktade honom. Så finnas ock många än i dag, som beundra Jesus för hans visdom och skicklighet att undervisa folket, men att det skulle ligga någonting härligt och stort i hans lidande och korsfästelse, det kunna de ej förstå; den

korsfäste och lidande Frälsaren känna de ej. Så var det ej med aposteln Paulus. Han fann sin högsta salighet och förnöjelse i den *lidande* Frälsaren, den korsfäste Frälsaren var hela hans fröjd och berömmelse, såsom han säger på ett annat ställe: "Från mig vare det fjärran att berömma mig, om icke af vår Herre Jesu Kristi kors." Han ville således ej berömma sig af någonting annat, än att han hade en Frälsare, som genom lidande och död på korset hade försonat honom med Gud. Vi undra, hvarför den korsfäste Frälsaren var aposteln så kär, hvarför han så gärna talade om Jesu lidande? Jo, det var säkert därför, att han var en syndare, som kände, att det talet om Kristi kors hade blifvit honom en Guds kraft till salighet, han kände, att Jesus själf bar våra synder på sin kropp upp på trät, såsom Petrus säger. Därför att aposteln kände sig såsom en fattig syndare, som endast i och genom den korsfäste Frälsaren kunde få syndaförlåtelse och rättfärdighet, därför var det honom så kärt att tala om och tänka på Jesu lidande.

Mina älskade, vi hafva nu kommit till den tid på året, som vi känna under namn af fastan eller passionstiden, d. v. s. Jesu lidandestid. Vi veta, att denna tid särskildt firas såsom ett minne af den kämpande och lidande Frälsaren. Därför att vi redan många gånger firat en sådan fastlagstid, synes den icke innebära någonting särdeles nytt och märkvärdigt, vårt firande af denna tid har genom vanan förlorat sin betydelse, vi betrakta ofta denna tid lika sorglöst och likgiltigt som andra tider, och vi vänta oss ingenting särdeles märkvärdigt därutaf, att de så kallade akterna komma att läsas. Annorlunda var det bland de första kristna. De voro under denna tid särdeles högtidligt och allvarligt stämda, det susade ibland dem en festlig vind, de visade ock sitt inre allvar därmed, att de i yttre afseende fastade, hvaraf denna tid fått namn af fastan. Denna sed har hos oss försvunnit, därför att den under senare tiden missbrukades till verkhelighet och en ytlig ceremonitjänst, hvarigenom människorna trodde sig blifva andliga och förtjänstfulla inför Gud med blott yttre gudstjänstöfningar. Och

visserligen är ej den yttre fastan hufvudsak, utan den inre andliga, d. v. s. att vårt sinne är nyktert och vaket till att betrakta den lidande Frälsaren. Om så vore, skulle denna tid vara ny för hvarje gång den återkommer, den blir ock så för hvarje allvarlig själ, det blir nytt för en sann kristen, hvarje gång han i tron får betrakta den lidande Frälsaren. Och hvarför? Jo, emedan han för hvarje gång har *nya* synder, som måste aftvås genom blodet på Jesu kors.

O Jesus, gif oss du själf det rätta festliga och högtidliga sinnet, att vi till sann välsignelse må fira minnet af ditt lidande för vår skull. Lär oss genom ditt ord rätt innerligt känna, att vi äro de förnämligaste bland syndare, o, då skall det blifva oss oändligt kärt att få se upp till dig, du, som lidit för oss. Hör oss i din bön: Fader vår, som o. s. v.

Text: Mark. 10: 32—45.

Och de voro på vägen gående upp till Jerusalem; och Jesus gick före dem, och de förvånades och följde efter, bäfvande. Och han tog åter till sig de tolf och begynte säga dem, hvad som skulle öfvergå honom: Se vi gå upp till Jerusalem, och Människosonen skall antvardas åt öfversteprästerna och de skriftlärde, och de skola döma honom till döden och antvarda honom åt hedningarne, och de skola begabba honom och gissla honom och bespotta honom och döda honom, och på tredje dagen skall han uppstå igen. Då gingo Jakob och Johannes, Sebedei söner, fram till honom och sade: Mästare, vi vilja, att du gör oss hvad helst vi begära af dig. Och han sade till dem: Hvad viljen I, att jag skall göra eder? Och de sade till honom: Gif oss att sitta, den ene på din högra sida och den andre på din vänstra i din härlighet. Men Jesus sade till dem: I veten icke, hvad I begären. Kunnen I dricka den kalk, som jag dricker, och döpas med det dop, hvarmed jag döpes? Och de sade till honom: Det kunna vi. Men Jesus sade till dem: Den kalk, som jag dricker, skolen I dricka, och det dop, hvarmed jag döpes, skolen I döpas, men att sitta på min högra sida och på min vänstra, det tillkommer icke mig att gifva, utan det skall gifvas dem, åt hvilka det är beredt. Och när de tio hörde detta, begynte de blifva misslynta på Jakob och Johannes. Och Jesus kallade dem till sig och sade till dem: I veten, att de, som anses vara folkens furstar, härska öfver dem, och deras store hafva makt öfver dem. Men så skall det icke vara bland eder, utan hvilken som

vill blifva stor bland eder, han skall vara eder tjänare, och hvilken som vill blifva främst bland eder, han skall vara allas dräng. Ty äfven Människosonen har icke kommit för att låta tjäna sig, utan för att tjäna och gifva sitt lif till lösen för många.

Låtom oss nu med anledning af dessa heliga textord ansluta våra betraktelser omkring följande tanke:

Jesu beredvillighet att lida för oss, vår obenägenhet att lida med honom.

I.

Vår text handlar om huru Jesus förkunnar för sina lärjungar sitt lidande, under det han just nu är på vägen till Jerusalem, där han skulle undergå detta lidande. Många gånger förr talade han med sina lärjungar om huru han måste lida och dö, och att han just därför var kommen i världen för att genom sin död frälsa världen. Många gånger hänvisade han på profetiorna, som handlade om honom såsom lidande. Men mest se vi honom sysselsätta sig med betraktelser af sitt lidande på senare tiden af sitt lif här på jorden. Gång efter annan syftar han med sina tal på detta lidande, han bereder sig på detsamma och lefver med sin själ däri, redan innan det kommit öfver honom. Midt under folkets jubelrop, då de ville hylla honom såsom sin konung, tänkte han på sitt lidande. Strax efter det han varit på förklaringens berg och visat något af sin gudomliga härlighet för lärjungarne, börjar han tala om sitt lidande för att visa lärjungarne, att hans härlighet skulle uppenbaras i hans lidande och efter hans korsfästelse. Sedan han talat med Petrus om sin församling, att den skulle grundas på den bekännelsen, att han var Jesus Kristus, lefvande Guds Son, sedan han öfverlämnat åt Petrus makten att lösa och binda i denna församling, strax därefter börjar han tala om sitt lidande för att visa, att ingen församling kunde grundas, om icke han älskat densamma och i korsets död utgifvit sig för henne, på det han skulle helga henne, om icke han framställt denna församling helig och ren inför Gud, ja, utan fläck och skrynka. Det var just på Golgata vid korset som

den kristna församlingen grundlades till sitt frö, och detta frö vattnades af Jesu eget blod, som flöt ur hans öppnade sida, så att det sedan kunde växa upp och blifva ett härligt träd. Just härigenom att Jesus så ofta talar om sitt lidande, i synnerhet då, när hans härlighet på något sätt visades, så att man skulle kunnat tro, att han ämnade blifva en jordisk konung, just härigenom uppenbarades hans beredvillighet att lida för oss. Detta, att han talar om sitt lidande många gånger under sitt lif, visar hans innerliga kärlek till oss, att han *gärna* ville lida för våra synder, att det icke var med ovilja och tvång som han ödmjukade sig intill döden, ja, intill korsets död. Denna hans kärlek till oss och beredvillighet att lida för oss var så stor, så stark och brinnande, att, då Petrus en gång i sitt oförstånd bad honom skona sig själf, fick han af Jesus höra den allra skarpaste förebråelse så lydande: "Gå bort ur min åsyn, satan; du är för mig en stötesten, ty du besinnar icke det Gud tillhörer, utan det människor tillhörer." Jesus var så rädd för allt, som ville hindra honom från korsdöden, som för djäfvulen själf, d. v. s., Jesus var rädd för att hindras från att frälsa oss.

Se, huru han i dagens text talar om sitt lidande, huru noga han förutsäger allt, som skall öfvergå honom. Han talar om sitt lidande såsom någonting, som säkert och visst skall inträffa, det är icke en gissning blott, utan han säger, att det skall ske. Således se vi, att Jesus på förhand väl kände till hvad han skulle lida, ja, så väl, att han förutsäger alltsammans på det noggrannaste, huru han skall öfverantvardas åt öfversteprästerna, hvilka ock fördömde honom, såsom han säger i texten. De öfverlämnade honom ock åt hedningarne, d. v. s. åt Pilatus och krigsknektarne, som voro hedningar. Af dessa blef han ock begabbad, bespottad och gisslad, såsom han också säger. Likaså förutsäger han sin uppståndelse på tredje dagen. Och se, detta allt är ju högst märkvärdigt och behjärtansvärdt. Hade Jesus icke vetat om sitt lidande förut, hade han icke förutsagt det, så kunde vi hafva trott, att han led emot sin fria vilja, att han icke noga hade betänkt saken, utan att han blifvit öfverraskad och tillfånga-

tagen, och att han då måste dö, antingen han ville eller ej. Då skulle vi icke hafva sett en så underbar kärlek och självuppoffring i hans lidande, då skulle vi ej kunna betrakta hans beredvillighet att lida för oss. Men nu, då han långt förut visste allt så noga, då han själf förutsade, hvad som skulle hända, skulle han då icke kunnat hafva undflytt, skulle han icke kunnat undvika lidandet? O, hvilket under, hvilken obegriplig kärlek! Han går med beredvillighet, ja, längtan det förfärliga lidandet till mötes, som han förutsåg helt och hållet till dess hela djup. Därför säger aposteln: "Se på Jesus, hvilken i stället för den glädje, som förelåg honom, led korset och aktade icke smälek." Betrakta, o människa, vill aposteln säga, se upp, och du skall varseblifva någonting underbart, någonting, som förr aldrig blifvit sedt vare sig i himmel eller på jord!

Hvad är då detta underbara? Jo, Jesus, Guds egen Son, då han kunde hafva haft glädje, då han kunde hafva njutit sin eviga härlighet i ro och lugn, då han var oändligt salig hos sin Fader, denne Jesus led korset, den nesligaste och förfärligaste död, som kunde finnas. Han blef ock smädad och bespottad, men han aktade icke smäleken. Ack, hvarför gjorde han så, var det för sådana, som bevisat honom mycken kärlek, som voro synnerligen älskliga och honom lydiga, var det för sina bästa vänner? Ack nej! Aposteln säger: "Gud bevisar sin kärlek till oss däruti, att Kristus har dött för oss, medan vi ännu voro syndare." För sina fiender dog Jesus, för syndare, för dem, som hatat och förföljt honom. Ack, han, som var ett med Fadern, som var Gud; "han aktade icke såsom ett rof att vara jämlik Gud, utan utblottade sig själf, vardt lydig intill döden, ja, intill korsets död." Och detta gjorde han för sina fienders skull.

Tänk, om vi såge en människa, som ginge så långt i kärlek till en annan, att hon ville underkasta sig den smädefullaste död för en vän, huru skulle vi ej röras häraf. Men hvad skola vi nu säga, då Guds egen Son går i döden för sina fiender, för oss syndare, för oss, som gjort honom så

mycket emot, som varit honom så olydiga, som nästan gjort allt för att förtörna honom.

Hvad var det, som gjorde, att Jesus var så beredvillig att lida för dig? Var du så älskvärd, hade du bevisat honom så mycken kärlek, var du honom så lydig, var du så villig att i allt lyda hans vilja, var det din högsta lust att få göra det honom täckt är, var du så from, helig och rättskaffens, att han kunde däraf bevekas, var det någonting af allt detta, som gjorde dig värdig en sådan själfuppoffrande kärlek? Tänk efter, besinna, hvad som tvang Jesus att så lida. Se dock, hvilken kärlek han har bevisat dig, ty det var väl ingenting annat än denna kärlek till dig, som gjorde honom så villig att lida, det var ju blott hans längtan att frälsa dig, som gjorde, att han icke aktade smäleken och dödens bitterhet. Det lär väl icke finnas någon ibland oss, som menar, att han på något sätt förtjänt detta, att Jesus uppoffrade sig själf för hans skull.

Låtom oss då med öppna ögon betrakta denna outgrundliga barmhärtighet! Du, som ännu fortlefver i synden och älskar densamma, du som ännu slår Guds ord i vädret och ej aktar dess förmaningar, du, som ej sörjer för din själs väl eller ve, är det på detta sätt du vill löna den Frälsare, som älskat dig intill döden, ja, intill korsets död? Vill du ock låta denna passionstid gå förbi utan att på allvar behjärta Kristi lidande? Vill du leka och skämta i synden, vill du akta den för ingenting, då Jesus, som själf var oskyldig, utstått så bittra kval för densamma? Tror du, att Gud skall öfverse med dig och låta dig undslippa, då han så straffat synden på sin egen Son. Ack, betänk dig och behjärta på allvar Kristi lidande och den kärlek, som uppenbarar sig där, så skall denna tid för dig blifva en väckelsens och bättringens tid. O, måtte den så blifva!

Men du, som sörjer och ängslas öfver din synd, ack, hvilken vederkvickelse och tröst skall du icke hafva af Jesu lidandes betraktande! Hvarför var Jesus så beredvillig att lida? Jo, just för att kunna skänka dig rättfärdighet och syndaförlåtelse, för att kunna gifva frid åt ditt oroliga hjärta

och lisa den sveda, hvaraf ditt samvete lider. Han led, på det du ej skulle behöfva lida, han led för din skull. O, är ej detta saligt att veta och känna!

II.

Herren Jesu kärlek och beredvillighet att lida för vår skull framstår så mycket härligare och klarare, när vi jämföra honom med oss, när vi tänka efter, huru obenägna vi äro att lida för hans skull. Det är märkvärdigt att se, huru i vår text lärjungarne tänka på jordisk ära och härlighet, just då Jesus talar som allra tydligast om att han skall blifva begabbad och bespottad. Vi känna, hvilka tankar judarne i allmänhet hade om en kommande Frälsare. De menade nämligen, att Messias skulle blifva en jordisk herre och konung, som skulle befria dem från deras jordiska fiender och föra dem till jordisk glans, ära och härlighet. Det var dessa falska tankar, som gjorde, att så få af judafolket anammade Jesus som sin Frälsare. Lärjungarne voro också fångade i samma falska föreställningar. De ville visserligen hafva en Frälsare, som skulle befria dem från deras synder, men de trodde, att detta skulle kunna ske på annat sätt än genom lidande och död. De ville icke mista sin Mästare, de trodde också helt säkert, att han icke skulle undergå en så skymflig död, han, som alltid gick omkring, gjorde väl och hjälpte alla. Därför ville lärjungarne aldrig lyssna till, när Jesus talade om sitt lidande, de trodde väl, att han endast talade bildlikt och i liknelser äfven då, såsom han ofta plägade göra.

Men denna gång, då de med honom tågade mot Jerusalem, hade de en aning och fruktan för att det kunde inträffa, som han många gånger hade talat om. Det heter därför i början af vår text: "Jesus gick före dem, och de förvånades och följde efter, bäfvande." Det var, såsom ville de icke nu följa honom, och de hade väl önskat, att han vändt tillbaka.

När han sedan började tala om sitt lidande, afbröto Jakob och Johannes honom och började tala om jordisk ära och härlighet. Det synes på dem, att de låtsas icke höra talet om hans lidande. De önskade att få sitta på hvar sin sida om

honom i hans härlighet. De trodde väl, att han skulle upprätta ett jordiskt rike, eller också, om de tänkte på den himmelska härligheten, menade de, att han kunde komma dit utan lidande. De glömde, att man måste gå genom lidande till härligheten.

Jesus visar dem, att han måste först lida, innan han kan ingå i sin härlighet, och frågar dem, om de också kunna lida med honom, om de kunna dricka den kalk, som han dricker, och döpas med det dop, hvarmed han döpes. Jesus liknar sitt lidande vid en kalk och en döpelse för att beteckna bitterheten och djupet af detsamma. Lärjungarne menade sig kunna följa Jesus i att dricka denna kalk. De sade detta i sitt oförstånd, såsom Jesus visade dem, då han sade: "I veten icke, hvad I begären." Nu kunde icke lärjungarne följa Jesus, men framdeles skulle de göra det. De skulle också gå genom lidande till härlighet, genom förödmjukelse till upphöjelse, likasom Jesus själf. Jesus visar dem vägen till härligheten, att det är en lidandets och förödmjukelsens väg, och han är själf det tydligaste exempel härpå, ty emedan "han ödmjukade sig och vardt lydig intill döden, ja, intill korsets död, därför har ock Gud upphöjt honom öfver allting och gifvit honom det namn, som är öfver alla namn", såsom aposteln säger.

Vi kunna ana, huru smärtsamt det måste hafva varit för Jesus att se, huru just nu, då han var färdig att på det allra djupaste ödmjuka sig, huru just nu hos lärjungarne visade sig en högmodsande, ett sträfvande efter upphöjelse, en obenägenhet att lida med honom och gå samma väg till härligheten som han. Men här visade sig åter Jesu milda, kärleksfulla och ödmjuka sinne. Han visade dem på det vänligaste deras misstag och sade dem, att de väl framdeles skulle bättre få lära känna den rätta vägen till härligheten.

Lärjungarne visa med sitt tal och sitt beteende, hurudana vi människor äro, huru obenägna och ovilliga vi äro att lida med Jesus. Om Jesus upphöjde oss till jordisk ära och härlighet, om han toge från oss all vedermöda här på jorden, o, då skulle alla tillfalla honom, då skulle alla skynda att

komma honom närmast. Men nu, då vägen till härligheten går genom lidande, försakelse och förödmjukelse, då är Jesus motbjudande för vår natur, vi äro obenägna att lida med honom, vi vilja icke gärna försaka, ej gärna förödmjuka oss, vi vilja ej gå samma väg till härligheten, som vår Frälsare gick. Ack, den skulle vara oss kär, när Jesus gått förut, den är ej heller så svår, då han banat den. Nej, han bär själf den tyngsta bördan. Men "han har lämnat oss en föresyn, på det att vi skulle efterfölja hans fotspår", och dessa gå genom mycken bedröfvelse till härligheten.

Dock, denna tidens lidanden äro att akta för intet mot den härlighet, som på Guds barn kommer att uppenbaras, ty likasom Jesus efter sitt lidande uppenbarades i härligheten, så skola ock de trogna med honom efter lidandet med honom varda uppenbarade i härligheten, "ty det är ett fast ord: uthärda vi, så skola vi ock regera med." Vår text lär oss i hela sitt sammanhang, huru vi hafva att rätt betrakta fastlagstiden. Det är en tid, som förnämligast påminner oss om Jesu strider och lidande. Men om detta skall komma oss till godo, om det skall lända oss till välsignelse, så måste vi förödmjuka oss i innerlig syndabekännelse, vi måste i våra samveten känna syndens sveda och så lida med Kristus, försaka med honom, med honom känna syndens bitterhet, på det att vi må få känna ett innerligt behof af att i tron tillägna oss hans lidande till vår rättfärdighet. Ty vi kunna ingenting med vår bot och bättring förtjäna.

Och när vi mottagit Kristi lidande i tron till vår rättfärdighet, då få vi fortfarande lida och kämpa med Kristus mot synden både inom och utom oss. Så har fastan sin betydelse däruti, att den visar oss, huru Jesus lider och strider för oss, och huru vi i hans kraft skola lida och strida med honom.

Herren berede våra hjärtan att med välsignelse kunna betrakta Kristi lidande och strider, på det vi i honom må finna vår salighet, vårt lif, vårt allt! Amen.

De medel, hvarigenom själafienden söker att förhindra den saliggörande frukten af Jesu försoningslidande.

Första Söndagen i Fastan.

O vår Gud, du, som åter låtit oss upplefva en sabbatsdag, hvad vill du väl först påminna oss, om icke detta, att det är en ny nådedag vi hafva skådat, att du i dag särskildt är närvarande, emedan du vill gifva oss tillfälle att höra och betrakta ditt ord. Sabbatsmorgonens stillhet, tempelklockornas majestätiska ljud, sångens ljuflighet, allt påminner oss om din närvaro, allt uppmanar oss att samla våra förströdda tankar, att lyfta oss med vår själ öfver hvardagslifvets jäktande, jordiska bestyr för att en stund sitta stilla vid dina fötter och höra, hvad du vill säga oss genom ditt ord. Men, Herre, vi kunna icke själfva upplyfta vår själ till dig, den är så tung, så jordisk, fastän en odödlig ande. Vi äro ofta så främmande för dig, vilja mången gång ogärna umgås med himmelska ting, fastän vi äro skapade för himmelen och dig. Därför, vår Gud, sänd oss din Helige Ande, denne Ande, som drager våra tankar och sinnen till dig, denne Ande, som utgår ifrån dig och väcker lif i de döda benen, denne Ande, som far såsom ett sakta väder öfver jordens krets och för alla människohjärtan, som vilja följa med, till dig. Denne din Ande är det ock, som skall stilla stormen i våra hjärtan, den storm, som synden och världen där upp-

väcka, så att vårt hjärta är såsom ett haf, det icke stilla vara kan, till dess din Ande genom ordet har sagt: "Tyst, var stilla". Stilla måste själen vara, om du skall få intrycka din bild däruti. Denna stillhet behöfva vi alltid, men i synnerhet under denna tid, då vi skola betrakta din Sons, vår Frälsares, lidanden för vår skull. Detta är en tid, då vår Jesus varder oss helt och hållet målad för ögonen; o, måtte då din Ande gifva oss nåd att vara stilla, på det hvarje drag af den lidande Kristi bild må blifva djupt inpräglad i vår själ och vårt hjärta. Men, Herre, kanhända många af oss icke hafva någon åstundan att höra talet om den korsfäste Kristus, kanske det är för mången ett hårdt tal, ett vämjeligt tal eller någonting likgiltigt. Herre, hvad skall du säga härtill, huru skall du anse detta, att så många med likgiltighet och kallsinnighet höra talas om den största kärleksbevisning, du gjort människors barn! Herre, skall du icke vredgas öfver att vi så länge, ja, kanske många år hafva hört det talet om korset och ändå till stor del icke känna den korsfäste eller hafva någon längtan därefter! Men, vår Fader, låt oss också lefva öfver denna passionstid, och låt talet om den korsfäste Kristus blifva allt mäktigare och mäktigare, så att det griper allas hjärtan! Herre, tag genom din Ande och ditt ord bort det förskräckliga täckelset, som ligger öfver våra ögon och hindrar oss att se dig såsom för oss korsfäst! Visa oss på de hinder, som stänga vägen till korset, uppdaga för oss, att det är djäfvulska makter, som vilja hålla oss tillbaka från den lidande Kristus, på det att vi utan honom skola förblifva i evigt mörker! Lär oss också i dag rätt betrakta ditt ord och texten, så skola vi få se, hvad det är, som hindrar oss att genast kasta oss ned för den lidande Frälsarens fötter. Att du vill hjälpa oss, därom bedja vi dig, hör oss: Fader vår, som är i himmelen, m. m.

Text: Matt. 16: 21—23.

Från den tiden begynte Jesus förklara för sina lärjungar, att han måste gå till Jerusalem och lida mycket af de äldste och af öfversteprästerna och af de skriftlärde och dödas och på

den tredje dagen uppstå igen. Och Petrus tog honom till sig och begynte tillrättavisa honom och sade: Bevare dig Gud, Herre. Icke skall detta vederfaras dig. Men han vände sig om och sade till Petrus: Gå bort ur min åsyn, satan; du är för mig en stötesten, ty du besinnar icke det Gud tillhörer, utan det människor tillhörer.

Vårt evangelium omtalar, huru Jesus i förväg förkunnade sina lärjungar sitt snart förestående lidande. Vi se af evangelisterna, huru lifligt detta slutliga mål med Jesu uppenbarelse i människonatur stod för hans själ under hela hans offentliga verksamhet. Jesus visste väl, att om han icke gick i döden för människosläktets synder, så tjänade hans öfriga verksamhet egentligen till ingenting, den omätliga skulden hade då lika fullt hvilat öfver oss, och vi hade för denna måst blifva evigt förtappade. Därför var det ock, som Jesus ansåg sitt lidande så viktigt, därför talade han många gånger därom och ville förbereda dem därpå. Men i stället för att fröjdas och glädjas däröfver, att deras Mästare gick i döden för deras och hela världens synder; i stället för att glädjas öfver en lidande Frälsare, voro lärjungarne fast mer bedröfvade och förargades öfver Jesu tal om hans lidande. Visserligen älskade de Jesus, men de besinnade blott det människor tillhörer, de hade andra förhoppningar om jordisk ära och härlighet, de tänkte få behålla sin lärare ibland sig, så länge de ville, med ett ord, de blickade icke in i djupet af Guds frälsningsplan med världen. Häraf härleder sig Petri tal i texten, han ville afhålla sin Herre från lidandet och döden. Men hvad får han höra? Jo, en skarp tillrättavisning af Jesus. Vi förundra oss öfver att Jesus, det milda Guds Lamm, kunnat med så hårda och allvarliga ord tillbakavisa en älskad lärjunge. Dock därutaf se vi, huru högt Jesus uppskattade vikten och betydelsen af sitt lidande, och evigt vare han prisad och lofsjungen, att han med en så orubblig kärlekens frimodighet afvisade hvarje frestelse, som ville hindra honom att gå lidandets och korsets väg. Hvad skulle det annars hafva blifvit af oss, om vi nämligen vilja blifva frälsta och saliga? Jesus ansåg allt, som ville hindra honom

att lida korsets död, såsom en satanisk frestelse, och väl var det så, ty det gällde att störta hela människosläktet i evigt fördärf, och huru skulle icke själafienden använda all list för att tillintetgöra Frälsarens försoningslidande. Vi förstå då, hvilket afgörande ögonblick detta var för tid och evighet. Och huru listig var icke fienden, då han talade genom en lärjunge, och den lärjunge, som nyss förut hade aflagt en så härlig bekännelse om Kristi gudom. Men Jesus igenkände den, som går omkring såsom ett rytande lejon och söker, hvem han må uppsluka. Nu kan han icke mera tillintetgöra självfva Jesu försoningslidande, ty det är en gång. fullkomnadt, men nu söker han däremot på alla möjliga sätt att förhindra den saliggörande frukten och nyttan af Jesu lidande, och skall vår text i dag gifva oss anledning att genom Guds nåd betrakta:

De medel, hvarigenom själafienden söker att förhindra den saliggörande frukten och nyttan af Jesu försoningslidande.

Ännu en gång, vi förvånas öfver Jesu hårda tillvitelse mot Petrus: "Gå bort ur min åsyn, satan," säger han. Men det var verkligen sant, hvad Jesus sade, det var en satanisk ingifvelse eller frestelse, i synnerhet ter sig saken så, om vi betänka, hvarom det handlade. De orden: "Bevare dig Gud", hade nämligen ingenting mer och ingenting mindre att betyda än detta: låt hela människosläktet hemfalla åt evig död, förbannelse och bortkastelse från Guds ansikte, låt alla människor mista evinnerlig salighet och vinna evig fördömelse. Visserligen visste icke Petrus egentligen, hvad han sade, men Jesus förstod den fulla betydelsen af hans ord. Och likaså är det nu. Hvarje tanke och föreställning, som går ut på att förringa betydelsen af Kristi lidande såsom ett försoningslidande, hvarje sådant: "Bevare dig Gud. Icke skall detta vederfaras dig", är det samma som att säga till en människa: du är evigt förlorad. Hvarje medel, som tjänar till att förhindra den saliggörande frukten af Jesu försoningslidande, är ett själasnärjande förgift, ty utan Jesus vi fördärfvas, ja, utan den lidande Frälsaren äro vi alla evigt förlorade.

Men hvad för tankar kunde det vara hos Petrus, som föranledde honom att så tala, som vår text angifver? Var det kärlek till Mästaren? Ja, väl var det så, men en köttslig kärlek kunde man säga. Petrus älskade väl Jesus, men denna gång var det hans köttsliga sinne, som hade öfverväldet; denna gång var det Simon, Jonas son, ja, Adams son, som talade. Petrus hade jordisk ära och härlighet för ögonen, han traktade efter det, som på jorden är, han såg efter de ting, som synas, han tänkte till äfventyrs att blifva en stor man i ett jordiskt messiasrike, och med dessa tankar passade icke talet om en lidande Frälsare tillsammans. På Petri Messias slog icke Esaias profetia in: "Sannerligen han bar *vår* krankhet och lade uppå sig *vår* sveda, han är sargad för *våra* synders skull och slagen för *våra* missgärningars skull." Köttsliga voro Petri tankar, då han sade detta: "Bevare dig Gud, Herre. Icke skall detta vederfaras dig." Och sålunda finna vi, att *ett köttsligt sinne* är det första medel, hvaraf själafienden begagnar sig för att förhindra den saliggörande frukten af Jesu försoningslidande.

Köttsligt sinne, hvad vill det säga? Jo, aposteln svarar: "Köttsligt sinne är fiendskap mot Gud, köttets sinne är döden, de som äro köttsliga, de äro köttsligt sinnade, de fara efter det, som är på jorden", d. v. s., deras innersta tankar, sträfvanden, begär och längtan hafva blott afseende på jorden, och det jordiska är, hvad de innerligast åstunda och mest längta efter, det är jordisk ära, jordisk lycka, jordisk sällhet och välbefinnande. Alla deras uträkningar, förslag och planer åsyfta blott att vinna det ena eller andra af dessa jordiska mål. De finna ock sin högsta lust och förnöjelse i det jordiska, deras själ och hjärta är helt upptaget af jordiska ting, och om det än mången gång kunde synas, såsom målet för deras längtan och hopp vore af mera andlig natur, så är detta blott ett sken, ty vid närmare betraktande är det ytterst jordiska ting, som eftertraktas, och hvaraf hjärtat intages och behärskas.

Månne det gifves några sådana köttsligt sinnade ibland oss? Och vore detta icke förskräckligt, ty köttets sinne är död och

fiendskap emot Gud. Alltså äro sådana inga kristna och skola icke i det tillståndet ärfva Guds rike. Ja, det är fasansvärdt, men icke desto mindre måste vi vid ett närmare betraktande säga, att de flesta människor behärskas af detta köttsliga sinne. Eller hur är det? Gå omkring och fråga dig själf eller andra: hvad är målet för min längtan och högsta sträfvan, hvarpå tänker jag mest, hvarom talar jag nästan alltid? Är det icke jorden och världen, som intaga mitt hjärta? Eller månne icke de flesta människors gärningar bevisa, att de äro köttsligt sinnade, månne det icke är på samma sätt med ord och tal? Eller kanhända det står bättre till i hjärtat, än det utvärtes kunde synas? Ja, man kan icke veta; men vilja vi icke vara uppriktiga emot andra och tillstå vårt i grunden köttsliga och jordiska sinne, så låtom oss åtminstone vara uppriktiga emot oss själfva och vår Gud.

Men huru sammanhänger nu allt detta med vår text och betydelsen af Jesu försoningslidande? Jo, vi skola låta aposteln Paulus svara: "Många vandra, såsom jag ofta sade eder och nu till och med gråtande säger, såsom fiender till Kristi kors, hvilkas ände är förtappelse, hvilkas gud är buken, och hvilkas ära ligger i deras skam, och hvilka trakta efter det jorden tillhörer."

Nu se vi, huru ett köttsligt och jordiskt sinne kan vara ett medel att förhindra den saliggörande frukten af Jesu lidande. Den som söker blott det närvarande, den som eftertraktar frid och lust i världen och hvad den har att erbjuda, den som finner sitt nöje i synden, huru skall en sådan bry sig om en lidande och korsfäst Frälsare? Han söker ju ingen frälsning, hvartill behöfver han då Frälsaren? I synnerhet måste en lidande Frälsare vara honom obehaglig, ja, han är en fiende till Kristi kors, och detta just därför, att han söker det jorden tillhörer, säger aposteln, hans gud är buken. Kommer då därtill något af den köttsliga vishet och kunskap, som uppblåser, då måste en lidande Gud vara honom en galenskap såsom för de gamla hedningarna. Vi predika den korsfäste Kristus, säger Paulus, grekerna en galenskap, och

detta just därför att deras hopp var riktadt blott på denna jorden, de kände ingen större sällhet än jordiskt välbefinnande, det måtte nu vara i lasten eller i dygden. Ack, om människorna ville lyfta sina ögon och sinnen från jorden upp mot höjden, om de ville kasta några blickar in i den kommande evigheten, då skulle den lidande Kristus synas dem i ett annat ljus, då skulle icke passionshistorien mera vara för dem såsom en gammal berättelse, utan den skulle blifva ny för hvarje gång. Men nu är det själafiendens list, att han kvarhåller så många i ett köttsligt sinne, att de icke skola hafva någon saliggörande nytta af Jesu försoningslidande, emedan de aldrig känna något behof af att i hjärtat tillägna sig den lidande Kristus sig till salighet. Det är denna världens Gud, som förblindar de otrognas sinnen, att för dem icke skall stråla ljuset af Kristi härlighets evangelium, såsom aposteln säger. Låtom oss därför, mina älskade, pröfva oss själfva och undersöka, om det är ett köttsligt och jordiskt sinne, som håller oss tillbaka från korsets fot!

Hvad som vidare kunde föranleda Petrus att så tala, som vi se i texten, var, att han icke rätt kände sig själf och sina synder, att han förmodligen byggde något på egen förtjänst. Väl hade Petrus en gång sagt: "Gå från mig, Herre, ty jag är en syndig människa", men kanske han nu för ögonblicket hade glömt sina synder, eller ock betänkte och förstod han icke Guds rättfärdighet, att ett offer, ja, Guds egen Son själf måste utgifvas i döden, att Kristus måste lida, om synderna skulle försonas. Petrus kände icke ännu djupet af Guds helighet och rättfärdighet ej heller djupet af hans kärlek, såsom vi sedan höra samme Petrus tala i sin epistel: "Vetande, att I icke med förgängliga ting, silfver eller guld, hafven blifvit återlösta från edert fåfängliga lefverne, utan med Kristi dyra blod, såsom ett felfritt och obesmittadt lamms, hvilken våra synder själf bar på sin kropp upp på trät, på det att vi skulle vara döda från synderna och lefva för rättfärdigheten, genom hvilkens sår I hafven blifvit helade."*

Så talade Petrus sedermera, men nu visste han icke detta,

utan talade som en egenrättfärdig farisé. Häraf lära vi känna den *falska egna rättfärdigheten* såsom ett medel, hvarigenom själafienden söker att förhindra den saliggörande frukten och nyttan af Jesu försoningslidande. Den falska egenrättfärdigheten är detta, när en människa tror sig för sina goda gärningar, sitt goda hjärta, sitt sträfvande efter dygd och sedlighet, sin gudstjänst och till och med sina böner, när hon tror sig för allt detta vara välbehaglig inför Gud. Ja, det gifves så många, hvars valspråk är: jag gör så godt jag förmår, då kan icke Gud fordra mera. Till och med om du frågar en grof syndare, om han menar sig hafva några anspråk på himmelen, så skall han alltid veta att draga fram någon verkligt eller skenbart god gärning, och för denna menar han, att Gud utan allt tvifvel skall lämna inträde i sin rättfärdighets himmel. Ja, så gör man sig alla möjliga utvägar, men till den lidande Kristus, som allena är dörren, vill man icke komma. Det är såsom han själf sagt: "De helbrägda behöfva icke läkare utan de kranka."

Hvarje egenrättfärdig människa känner en hemlig motvilja mot talet om korset, det är henne en förargelse, såsom aposteln säger. Och hvarför? Jo, emedan det rifver ned alla egna salighetsbyggnader och lämnar blott en öfrig, den nämligen, att man såsom den förnämligaste bland syndare får nåd för Kristi lidandes och förtjänsts skull. Vi se detta, om vi med uppmärksamhet läsa Pauli bref, i synnerhet Galaterbrefvet. Men är dock någon ibland oss, som litar på sin egen redlighet, godhet och hvad mera är? Säg, vågar du föreställa dig en Gud, som vore så ofullkomlig, så oren och ohelig, att han kunde upptaga dig till sig, om hos dig funnes en enda gnista af synd? Och detta måste du dock känna, du måste dock tillstå, att hos dig finnes synd. Eller hvad äro dessa onda tankar och begär, eller hvad är ditt från Gud vända hjärta, att du icke älskar honom öfver allt, tänker på honom och gör allt för hans skull och i hans namn, är detta icke synd? Jo väl, brist och ofullkomlighet har jag såsom människa. Nå väl, men Gud är fullkomlig i helighet och rättfärdighet, om en sådan Gud talar vårt samvete och bi-

beln, om en Gud, som är en förtärande eld för allt hvad synd heter. Vågar du tänka, att Gud skulle vara så slapp, att han icke bryr sig om små fel och synder? Nej, det vore ingen Gud, det vore förnedrande tankar om Gud. Hvilket afstånd mellan den helige Guden och den oheliga människan!

Och hvem skall medla? Skulden måste betalas, lagen måste uppfyllas till hela sitt omfång, straffet måste lidas, och vill du göra detta själf hellre än att anamma den lidande Kristus dig till salighet? Ack, huru många som fara efter att upprätta sin egen rättfärdighet och äro så icke Guds rättfärdighet underdåniga, huru många som inbilla sig vara goda i sig själfva, och vilja icke såsom syndare falla ned vid korsets fot för att mottaga full nåd och förlåtelse för intet! Denna snara, egenrättfärdighetens snara, begagnar själafienden för att hindra många från att blifva delaktiga af den saliggörande frukten af Jesu lidande. Men, mina kära, låtom oss vakta oss, tänk, om i vårt dödsrum en hemlighetsfull hand skulle skrifva på väggen dessa förfärande ord: "Man har vägt dig på en våg och funnit dig allt för lätt." Då skulle vårt ansikte blekna såsom Belsasars. Ty, om Gud väger vår egen dygd på sin rättfärdighets våg, så väger den mindre än intet, huru lofvärda vi än måtte vara inför människor. Då måste vi hafva Kristi rättfärdighet, då är det endast den lidande Kristus, som kan uppväga Guds rättfärdighet och helighet, men ingenting annat.

Därför låtom oss i Guds Andes kraft sönderslita denna själafiendens snara och erkänna vår synd inför vår Gud och såsom ovärdiga kasta oss ned för den lidande Frälsarens fötter. Ty om vi lita på vår egen rättfärdighet, säger Kristus till oss såsom till Petrus: "Gå bort ur min åsyn, satan; du är för mig en stötesten, ty du besinnar icke det Gud tillhörer, utan det människor tillhörer."

"Bevare dig Gud". Det var också en medlidandets och barmhärtighetens känsla hos Petrus, som frampressade dessa ord. Han ville icke, att hans älskade Mästare skulle blifva så föraktad och så mycket lida. Men utaf Jesu svar se vi,

att det var en falsk medlidsamhet Petrus hyste. Här se vi ock ett medel, hvaraf själafienden begagnar sig för att tillintetgöra den saliggörande frukten af Jesu försoningslidande. Det är ett visserligen känslofullt och medlidsamt men ytligt betraktande af Kristi lidande. I förstån, hvad som menas. Det gifves människor, som kunna blifva mycket rörda vid åhörandet af Kristi lidandes historia. Man gråter öfver att en oskyldig man skulle så lida, man beklagar i känslofulla uttryck, att den välgörande Frälsaren skulle så blifva misskänd. Man förvandlar så att säga lidandeshistorien till ett sorgespel, hvarigenom man kan bepröfva, om man har något medlidsamt hjärta. Man förbittras öfver de arma, förstockade judarne, som så illa behandlade en så oskyldig människa, och så menar mången, att, när lidandeshistorien framlockat någon tår eller anslagit ens känsla, man då rätt betraktat Kristi lidande. Ja, det kan visst vara godt, att den gudomliga kärleken, som är starkare än döden, tilldrager sig någon uppmärksamhet, det kan visst vara tillbörligt, att man skänker den gudomlige en medlidsamhetens suck, då man annars spiller så många tårar för idel lumpna ting och tomma drömmar. Men får det icke komma längre än så, betraktar jag icke djupare och innerligare än så Kristi lidande, då är detta fast mer ett medel, hvarigenom själafienden förhindrar den verkliga välsignelsen af Jesu försoningslidande. Minnens I, hvad Jesus sade till Jerusalems kvinnor, som gräto och jämrade sig öfver honom: "Gråten icke öfver mig, utan gråten öfver eder själfva och öfver edra barn"? Hvad månde detta betyda? Månne icke ungefär detta: "Han är sargad för våra missgärningars skull och slagen för våra synders skull."

Det blir ett helt annat, när man får se, att han led just *för våra synder*. Ack, det var min synd, som ängslade honom i Getsemane, som hudflängde och korsfäste honom, det var just jag, som var med bland hans obarmhärtiga plågare. När man får säga så, då anslår det icke blott några ytliga känslor, utan då griper det hjärtats djup, då öfvertygar det människan både om Guds helighet och om hans kärlek, då

visar det synden i dess vederstygglighet och nåden i dess härlighet. Så länge vi blott betänka det mänskliga i lidandet, den mänskliga grymheten hos judarne och den mänskliga oskyldigheten hos Jesus, då besinna vi icke det Gud tillhörer utan det människor tillhörer. Och huru tydligt höra vi icke i ett så ytligt betraktande af Jesu lidande återklangen af Petri ord: "Bevare dig Gud, Herre. Icke skall detta vederfaras dig."

Ett annat medel, hvarigenom själafienden söker att förhindra frukten och välsignelsen af Jesu försoningslidande är detta, då en själ bringas i en ofruktbar träldom under lagen. Det händer med människor, som blifvit väckta till allvarligt bekymmer öfver sina synder, som fått se, att synden är ingen leksak, ej heller Guds rättfärdighet och helighet tomma ord, det händer med mången sådan, att hon börjar se sin synd för stor, att hon vill bättra sig, mera ångra synden, mera aflägga den, innan hon kan antaga försoningsnåden i Kristus Jesus. Ja, mången tror till och med i ett sådant tillstånd, att hans synd icke kan förlåtas, emedan den är för stor. Detta låter visst besynnerligt för den, som aldrig anser synden och syndaskulden för så farlig, men den, som har ett vaket samvete, gycklar icke med en helig Gud. Ja, det är sant, syndaskulden är stor, om man får känna den, men dock aldrig så stor, att Kristi blod icke har afplanat den. Därför, är här någon själ, som går tryckt under sin syndabörda, som verkligen känner sin synd, så vet, att det är just för dig Kristus har lidit. Ack, huru härlig skall icke passionstiden för dig vara, ty där lär du känna en älskande och förlåtande Frälsare mer än annars. Men låt icke själafienden inbilla dig, att din synd skulle vara för stor, att du själf måste söka betala något därpå genom eget arbete. Ack, hvad hjälper detta? Skulden blir större för hvarje stund, huru mycket man än ångrar och arbetar, den blir större, tills jag fått bördan aflyft vid korsets fot. Och för hvem har väl Kristus lidit om icke för arma syndare, för de förnämligaste bland syndare?

Hvarför skulle vi icke antaga de rika löften vi hafva i ordet? Skola vi säga till Jesus: "Bevare dig Gud", slösa icke

så mycken kärlek på en arm syndare, som jag är? Nej, då skulle vi väl i viss måtto få höra dessa ord af Jesus: "Du besinnar icke det Gud tillhörer, utan det människor tillhörer".

Ack, vill du, o lidande Frälsare, älska arma ovärdiga syndare och äfven mig, så gör det. Skulle jag hindra dig? Nej, jag måste stå såsom en stum åskådare, tills jag en gång genom din outsägliga nåd kan uppstämma dig evigt lof och pris. Så suckar den trogna själen, som aflossat syndens börda vid den lidande Frälsarens fötter.

Så hafva vi då i korthet betraktat några hinder, hvarigenom själafienden söker att för oss tillintetgöra den saliggörande välsignelsen af Kristi lidande. Många sådana finnas, men är det något, hvad det vara må, som afhåller dig ifrån att helt hängifva ditt hjärta åt den lidande Frälsaren, så anropa Gud om nåd, att banden må lossas, så att du må vandra med lätta steg upp till Golgata. Ack, vårt lif är förfeladt, om vi icke rätt lära känna den lidande Kristus, ja, icke blott detta, utan vårt hopp för evigheten är tillintetgjordt, om icke den lidande Kristus blir vårt lif, så att döden måste blifva vår vinning. Ty sägen, huru skola vi möta den helige Guden, om icke den korsfäste Jesus är vår vän och broder, huru skola vi hafva någon frid i tid och evighet, om icke vårt hjärta är renadt i försonarens blod? O, det är intet annat namn under himmelen, bland människor gifvet, i hvilket vi skola blifva frälsta, än den korsfäste och uppståndne Frälsarens namn! Så hjälp oss, Herre, att vi i detta namn måtte varda saliga! Amen.

Jesu kamp med otron och hans härliga seger öfver densamma.

Andra Söndagen i Fastan.

Han gick ut och begaf sig, såsom det var hans sed, till Oljeberget, och äfven hans lärjungar följde honom. Och då han kom till stället, sade han till dem: Bedjen, att I icke mån komma i frestelse. O. s. v. Luk. 22: 39—46.

Genom den nu upplästa delen af lidandeshistorien få vi kasta en blick in i djupet af de smärtor, som Guds ende Son i människonatur led för oss syndare, då vi ännu voro hans fiender. Här se vi Jesus såsom Gud och människa i en person lida. Han måste vara Gud, ty det är öfvermänskliga kval han lider, han måste vara människa, ty blott en människa kan lida, icke Gud. Vore det en blott människa, vi här skådade, då skulle detta lidande endast uppväcka hos oss ett medlidande, såsom då någon annan af våra likar lider, vi skulle blott röras till tårar af medömkan, när vi såge denna lidande människa i Getsemane. Ty vi vore och kunde med rätta anses såsom hårda människor, om vi kunde med likgiltighet se en lidande, som slites af de förskräckligaste kval. Vår medömkan öfver denne lidande skulle ökas, i samma mån som han var oskyldig och ren.

Det är, sade vi, icke en blott människa, som här lider, det är icke blott flyktiga känslor af ömt medlidande, som röra oss, när vi träda in i Getsemane örtagård. Nej, vore

här ett blott vanligt mänskligt lidande, då skulle ej så många tusende i Getsemane hafva funnit sin salighet, då skulle icke än i dag detta evangelium om den lidande vara en Guds kraft till salighet för så många fattiga syndare, som tro. Hade vi att se i Jesus blott en af de många olyckliga människor, som hemfalla åt lidandet och kvalen, då skulle han för länge sedan hafva blifvit bortglömd och hans namn på det högsta stått kvar i tideböckerna. Men nu händer dagligen, att arma syndare i anden skåda denne lidande man i Getsemane, och hans lidande blir för dem så lefvande, så nytt, så viktigt och märkvärdigt, som om det skedde på denna stund.

Det är icke en vanlig lidande vi här hafva framför oss, vi märka det strax vid första påseendet. Vi se här den allra underbaraste människa. Men det är icke nog härmed, vi tycka oss här förnimma dragen af en gudason, en gudomlighet, på samma gång som vi icke heller kunna föreställa oss honom vare sig såsom en blott människa eller såsom en blott Gud. Det måste då vara Gud och människa i en person, ja, det är gudamänniskan Jesus. Och just därför, att den lidande, som vi i dag skåda, är en sådan, just därför är hans lidande frälsningsbringande för oss, just därför är det, som vi göra hans lidande till ämne för särskilda betraktelser.

O, det ligger någonting obegripligt, outsägligt i Kristi lidande. Vi se här på samma gång i samma person den högste och den ringaste, den mäktigaste och den svagaste, den syndfriaste och den mest skuldbelastade, den, som af ingen synd visste, och den, som dock måste veta af alla synders alla straff, den saligaste och osaligaste, den oskyldigaste och den mest skyldige, den, som minst förtjänt att lida, men som dock måste lida icke blott mycket utan *allt*. O, hvilket under för våra ögon! Det är Gud i människonatur, som lider så för de varelser, han skapat till sitt beläte, men som sedan blifvit hans fiender. Det är öfver allt underbart.

Betrakta därför med vördnad under bön om Guds Andes välsignelse evangelisternas enkla men lifliga och intagande berättelser om den i Getsemane lidande Frälsaren, och du

skall finna dig på ett underbart sätt berörd af den gudomliga kärlekens under, som du där finner. Men låt icke dessa dina betraktelser blifva så ytliga, hastiga och tanklösa som hos många, utan låt det vara ditt hjärtas allvar, att du här vill finna världens Frälsare, och icke blott världens utan *din* Frälsare, som lider för *dina* synder, som så kämpar, så svettas blod för att göra *dig* evigt salig. Vandrar du i anden med dessa tankar i Getsemane, då skall det icke blifva utan välsignelse. Men framför allt gån till Getsemane, I alle, som kännen eder vara fattiga syndare. För eder måtte väl Getsemane kallas en örtagård, ty där skall det blifva eder ljufligt och godt, där skolen I finna balsam och läkedom för edra syndasår. Väl mån I ock låta Jesu smärtor, hans blodsdroppar påminna eder om syndens förskräcklighet, en bäfvan må genomfara eder själ vid åsynen af den ångest, som den helige lider, och desto ljufligare skolen I sedan få känna trösten af hans kval och smärtor, desto underbarare skall hans kärlek in i döden och i de häftigaste kval röra eder.

Så gif då, o Jesus, oss alla en kraftig välsignelse af ditt bittra lidande i Getsemane! Fader vår, som är o. s. v.

Text: Mark. 9: 14—32.

Och när han kom till sina lärjungar, såg han mycket folk omkring dem och skriftlärde, som tvistade med dem. Och så snart allt folket fick se honom, vordo de häpna och lupo till och hälsade honom. Och han frågade de skriftlärde: Hvarom tvisten I med dem? Och en ur folkhopen svarade och sade: Mästare, jag har fört till dig min son, som har en stum ande. Och så ofta han griper honom, rycker han honom, och han tuggar fradga och gnisslar med tänderna och förtvinar; och jag sade till dina lärjungar, att de skulle utdrifva honom, och de förmådde icke. Då svarade han dem och sade: O du otrogna släkte! Huru länge skall jag då vara hos eder? Huru länge skall jag då fördraga eder? Fören honom till mig. Och de förde honom till honom; och då han fick se honom, strax slet anden honom, och han föll ned på jorden och vältrade sig och tuggade fradga. Och han frågade hans fader: Huru länge är det, som det har varit så med honom? Då sade han: Från barndomen; och han har ofta kastat honom både i eld och vatten för att förgöra honom; men

om du kan göra något, så varkunna dig öfver oss och hjälp oss. Då sade Jesus till honom: "Om du kan" — allt kan ske för den, som tror. Och strax ropade piltens fader under tårar och sade: Jag tror; hjälp min otro. Och när Jesus såg, att folk lopp till, näpste han den orene anden och sade till honom: Du stumme och döfve ande, jag bjuder dig: Gå ut från honom och gå icke mer in i honom. Då ropade han och slet honom häftigt och gick ut, och han vardt såsom en död, så att mängden sade, att han var död. Men Jesus tog honom vid handen och uppreste honom, och han stod upp. Och när han hade kommit in i ett hus, frågade hans lärjungar honom afsides: Hvarför kunde vi icke utdrifva honom? Och han sade till dem: Detta slag kan icke utgå utan genom bön och fasta. Och de gingo därifrån och vandrade genom Galileen, och han ville icke, att någon skulle veta det. Ty han lärde sina lärjungar och sade till dem: Människosonen skall antvardas i människors händer, och de skola döda honom, och sedan han har blifvit dödad, skall han på tredje dagen uppstå. Men de förstodo icke hvad han sade, och de räddes att fråga honom.

Här se vi åter den kämpande och stridande Frälsaren, här likasom i Getsemane kämpar Jesus, fastän här på ett annat sätt än där, men det är här samma makt, som träder Jesus till mötes, nämligen djäfvulens, som i Getsemane, ehuru striden ej här är så häftig, så i allo lika afgörande som där. Det är dock här förnämligast emot människors otro, som vi se Jesus strida i vårt text. I vårt gamla evangelium på denna dag kunde Jesus få fröjdas af en stor och segrande tro, men i vår nya text ser han nästan blott otro omkring sig. Denna otro gör gemensam sak med mörkrets makter för att komma Jesu gudomskraft på skam, medan Jesus kämpar och vinner här såsom alltid en härlig seger. Vi vilja då af vår text genom Guds nåd taga oss anledning att på denna stund tala om:

Jesu kamp med otron och hans härliga seger öfver densamma.

Hela Jesu lif var strid och kamp mot mörkrets makter, som på Jesu tid uppträdde mera synbart och kraftigt än annars. Det var den personliga onde anden, som med hela sitt anhang ansträngde sina yttersta krafter för att tillkämpa sig det slutliga väldet öfver människosläktet. På den tid,

då det sanna ljuset, det eviga Ordet, enfödde Sonen förenade sig med människosläktet, i det han antog kött och blod, blef oss i allting lik, dock utan synd, för att kunna förlossa oss ur syndens grymma tyranni, på denna tid, då det sanna ljuset i Jesu Kristi person lyste i världen, då rättfärdighetens sol med salighet under sina vingar var uppgången, då framträdde ock mörkrets makt öppet, det var, såsom om den onde anden personligen skulle hafva förenat sig med människorna, ja, den onde anden antog ock på visst sätt människonatur för att kunna bekämpa och hindra den i människonatur uppträdande Guds Son. Därför läsa vi på så många ställen i evangelium om besatta, som voro kvalda och behärskade af onda andar.

I vår text hafva vi åter en sådan. Satans makt öfver denna arma människa var stor, den var ock verklig. Men huru kunde den onde anden få en så förfärlig makt öfver människorna? Jo, därför att otron var så stor. Därför är det ock, som Jesus i vår text mest klagar öfver otron. Otron är ock en satans makt i människan, otrons ande är en mörkrets ande. Därför är beskrifningen i texten på den makt, som den onde anden utöfvade öfver den arma människan, beskrifningen på den besattes beklagliga tillstånd en träffande teckning af den oerhörda makt, otron utöfvar på sina offer. Otron är i högsta måtto en tyrann, som skoningslöst behandlar sina fångar, den sliter och rycker dem, hvart den vill, och kastar dem i de ögonskenligaste andliga faror, utan att de i sin blindhet kunna se det och hejda sig. Otron är till sitt ursprung en verkan af mörkrets ande, såsom vi känna af berättelsen om syndafallet. Det var då otrons frö såddes, när ormen sade till Eva: "Skulle Gud hafva sagt?" Det var genom dessa ord misstro och tvifvel på Guds ord väcktes i Evas hjärta. Misstroendet och tviflet växte till en fullkomlig otro, och denna otro var en satanisk makt, som störtade människan i det fall, hvaraf ännu hela människosläktet lider. Vi se häraf, hvilket hemskt välde otron utöfvar redan vid sitt första inträde bland människorna, vi

se ock, hvilka förfärliga härjningar den åstadkom i det hittills ofördärfvade människohjärtat.

Alltsedan dess har otrons makt växt, den blef en kraft, som förde människorna allt längre och längre bort ifrån deras Gud, ja, otron var det, som ledde människorna i de största förvillelser och i slutligt fördärf och undergång. Det var denna otrons makt, som störtade hedningarna i den bottenlösa afgrund af laster, skändligheter och förvillelser, som aposteln Paulus beskrifver i Rom. 1:sta kapitel. Ty när en människa förlorat tron och förtröstan på sin Gud, då kan hon förledas till allt, det finnes ingen förvillelse, som då ej kan omfattas af henne med den största hängifvenhet. Med ett ord: när otron fått makt öfver människan, då är hon prisgifven åt alla satans förförelser, och det svåraste af allt därvid är, att hon ej ser det hotande fördärfvet framför sig. Då inträder det tillstånd, aposteln antyder i dessa ord: "Denna världens Gud har förblindat de otrognas sinnen." Ja, otron är i full mening en satanisk makt, det är en furste, som härskar i otrons barn, och denne furste är ingen annan än mörkrets. De otrogna kallas därför af aposteln otrons *barn,* emedan de stå under dess välde och fullkomligt hörsamma henne såsom sin rätte Herre.

Dock framträder denna otrons makt i många olika gestalter, dels såsom en grof otro, då människan sölar sig i laster och öfverträdelser, dels såsom en finare, då människan är i det yttre ärbar, men i sitt hjärta en fiende till Kristi kors, ja, en förnekare af Kristi gudomliga person och kraft. Dels är det den otro, som ännu finnes kvar äfven hos Jesu lärjungar, och som ligger i kamp med tron i en människas hjärta, d. v. s., där finnes hos en människa tro, men den är svag och synes nästan blifva tillintetgjord af den otro, som ännu finnes kvar i hjärtat.

Mot alla dessa gestalter af otro hade Jesus att strida. Han kämpade och vann en härlig seger. Vi se ett exempel härpå i vår text. Vi kunna där se tre särskilda slag af otro. I den besatte mannen se vi en bild af den grofva otron, som kastar människan hit och dit i lastens afgrund, som regerar

henne till den grad, att man ser, att hon nödvändigt på denna väg måste gå fördärfvet till mötes. Dessa äro de människor, om hvilka hvar och en kan säga, att de äro ogudaktiga, ty de göra uppenbart mörkrets och köttets gärningar och regeras helt och hållet af den mörkrets furste, som härskar i otrons barn.

I de skriftlärde, som disputerade med lärjungarne, se vi exempel på den förfinade otron, som tillåter människorna i det yttre vara ärbara och redliga, så att de inför andra äro utan tadel och stå i ära såsom hederliga medborgare, men som dock i sitt hjärta äro icke blott främmande för sanningen utan mången gång bittra och hätska emot Kristus och hans rike, emot en lefvande kristendom. Då de skriftlärde disputerade med lärjungarne i texten, skedde det utan tvifvel därför, att de ej trodde på Jesu gudomliga kraft att bota den besatte, utan de gjorde tvärtom gäck af honom och höllo honom för en bedragare och svärmare. Så sökte de väl ock att med sina lärda bevis bortföra de stackars enfaldiga lärjungarne från tron och kallade dem troligen för dåraktiga och galna, som kunde följa en sådan som Jesus och tro på honom. Detta är det andra slaget af otro.

En tredje klass lära vi känna i lärjungarne och ännu mer i den besatte mannens fader. Det är en själ, som längtar efter tro, som på det innerligaste önskar att vara en troende, men känner, huru stark och mäktig otron ännu är i hennes hjärta. Denna kämpande klentrogna själ känner, att hon icke af egna krafter kan lösgöra sig från de starka band, hvarigenom otron hindrar henne att så helt i tron omfatta sin Frälsare, som hon ville. Hon ropar i sin nöd såsom mannen i texten: "Jag tror, hjälp min otro." Herre, jag ville af allt i världen helst kunna tro dig såsom min Frälsare, min salighet, men otron i mitt hjärta håller mig tillbaka, jag har försökt att lösgöra mig därifrån, men kan omöjligen icke. Dock, Herre, behöfver jag frälsning och ser, att jag icke kan frälsas annat än genom dig; ack, hjälp mig, annars måste jag förgås. Se, detta är den svaga tron, som kämpar med den öfvermäktiga otron.

Väl må Jesus utropa vid åsynen af all denna otro: "O du otrogna släkte! Huru länge skall jag då vara hos eder? Huru länge skall jag då fördraga eder?" Huru måste det ej kvälja den heliges själ att se sig omgifven af så mycken otro, att se, huru djupt syndens makt hade gripit in i det mänskliga hjärtat, hvilket välde mörkrets furste utöfvade bland de människor, han skapat till sina egna, att de skulle lefva med honom i evig tros- och kärleksgemenskap.

Men här rustar sig Jesus till strid för att tillfoga otrons furste ett nederlag. Jesus låter fadern till den besatte något omständligt berätta hans förskräckliga tillstånd, som varat ända från barndomen, på det hans underkraft må synas så mycket härligare. Först får mörkrets makt visa sig i all sin förskräckliga gestalt, sedan framträder ljuset för att med sin ännu starkare makt vinna en härlig seger. Mörkrets och otrons furste rasar förfärligt, då han måste rymma fältet, men han måste dock vika för öfvermakten. Visserligen är satan, otrons furste, den starke, beväpnade, som väl försvarar sin gård, men Jesus är den ännu starkare, som öfvervinner honom och tager bort alla hans vapen, på hvilka han förtröstade, och sedan hans fångar. Så gick det ock här. Jesus vann en härlig seger. Den grofva otron måste först vika, den olycklige, som så länge varit fången i satans våld, blef löst och fri, djäfvulen och otron måste fly, Jesus och tron intogo deras plats.

Så var ett slag af otro besegradt. Men vi kunna tänka oss, att tron hos den mannen, som förut ropat: "Jag tror, hjälp min otro", blef på ett härligt sätt stärkt och hans otro besegrad. O, huru måste han icke nu hafva utbrustit i jubel, när han såg Jesu undermakt! Lärjungarne glömde väl också de skriftlärdas bevis, hvarigenom de sökt ådagalägga Jesu maktlöshet. Nu talade själfva saken, och, äfven om lärjungarne ännu icke skulle hafva kunnat vederlägga de skriftlärdes förnuftsskäl, så kunde de dock säga: kommen och sen! I sen själfva; dömen nu, om det är en blott människa och bedragare, som gör sådana ting. Se, så förökar Herren tron hos sina barn, därigenom att ännu flere, som

förut varit mäktiga och grofva fiender, blifva omvända till honom.

Men huru gick det månne med dessa, som behärskades af den fina otron, som de ej ville kalla otro utan en högre upplysning. Ack, dessa voro då, såsom i alla tider, svårast att besegra, emedan de menade, att de sågo, och voro dock blinda. De sågo med sina ögon Jesu gudomliga kraft, de kunde ej undgå att känna en stark påtryckning af sanningens makt, men det gick väl nu såsom annars, de döfvade sanningens röst med sina förnuftsskäl och invändningar, med sin fromhet och sedlighet, då de tyckte sig ej behöfva tro på en sådan Frälsare. De tänkte eller sade väl nu, såsom efter undret med Lasarus: "Hvad skola vi göra? Ty denne man gör många tecken!" Ack, de måste erkänna detta, de måste emot sin vilja intyga, att Jesus var dem en underbar företeelse. De sågo, att han skulle vinna stora segrar, därför tillade de: "Om vi låta honom så fortfara, så skola alla tro på honom." Därför menade de sig böra rödja honom ur vägen, och det var just den fina otron, de skriftlärda, mäktiga och de i sina egna ögon fromma och hederliga, visa och kloka, som bragte Jesus på korset, fastän de begagnade råa människor såsom sina verktyg.

Det är detta Jesus talar om i slutet af vår text. Måhända erinrades han om sitt lidande, då han såg de skriftlärda, som ej ville tro på honom. Men just genom sitt lidande vann Jesus den härligaste seger öfver otron, och den gången, såsom alltid, missräknade sig de otrogna. Ty ändock Jesus är korsfäst i svagheten, så är han dock uppstånden i kraft, säger aposteln.

Och så är det. Allt sedan dess har han osynligen vandrat genom tiderna såsom en segerfurste öfver allt slags otro. Ännu strider och kämpar han i och för sina trogna mot otron. Striden är ofta hård och synes för människoögon, i synnerhet de skumma, ofta vacklande. Men segern skall dock blifva på Jesu sida. Så lyften då upp edra ögon, I alla, och skåden Herren Jesu strider med otrons makt och segern öfver

densamma. Se, han är den samme i går och i dag och i evighet.

Men I hafven kanhända ej varit vittnen till några härliga segrar, som Jesus vunnit öfver otron i alla gestalter. I tron därför ej på hans segerkraft. Hvad är orsaken härtill? Jo, mången ställer sig på en så högförnäm ståndpunkt i förhållande till den ringe och oansenlige Jesus och hans fattiga trogna, som ofta äro ibland dem, som äro föraktade i världen, att han ej tager någon kännedom om nådens under, hvilka vid första påseendet förefalla honom obetydliga. I forsken ej i Guds rikes historia, hvarken den närvarande eller den förflutna, därför sen I ingenting. Men ödmjuken eder så mycket, att I försöken taga närmare kännedom om Herren Jesu segrar, låten ej afskräcka eder af den ringhet och obetydlighet, som I vid första påseendet viljen förmärka. Tänken så här: af en ringa början har ofta blifvit stora ting, och i ett obetydligt skal döljer sig ofta någonting dyrbart; och I skolen nödgas erkänna Jesu segerkraft, äfven om I ej tron på densamma, såsom det var med de skriftlärda och fariséerna på Kristi tid. Hjältar i grof otro, synder och laster hafva fallit för Jesu segerkraft och falla ännu. Otrons barn af det finare slaget, sådana, som litat på egen förtjänst, rättfärdighet, redbarhet och sedlighet, hafva ock måst böja sig i ödmjukhet vid det förut föraktade Kristi kors, sådana som Paulus, en af de stora andarna på sin tid. Säkert är, att i våra tider, såsom annars, vi se Jesus strida med otron i alla gestalter både inom och utom oss. Men Jesus är van och öfvad i denna strid, säkerligen mera öfvad än de, som uppträda emot honom.

Dock, hvad namn otron bär, är den en hemsk och förfärlig makt; det är en fiende, som man ej får förakta, särdeles då man ser på oss såsom kämpar däremot. Men det är ej om oss och våra segrar vi tala, det är om Jesus, hans strid och segrar, och hans segerkraft hafva vi rätt att berömma, prisa och lofsjunga för hela världen, och han skall ej låta sin ära komma på skam. Äfven om trons alla mänskliga kämpar låge under, så må ej otrons makter för tidigt sjunga

segersånger. Ty Gud är mäktig af stenar uppväcka Abrahams barn, som träda i Abrahams tros fotspår.

Ack, I trons stridsmän, som så ofta måste sucka under otrons förskräckliga makt i edert eget hjärta, I, som ropen: "Herre, jag tror, hjälp min otro", o, betrakten Herren Jesu segerkraft, att I icke tröttens i edert sinne, gifvande eder utöfver, ty I hafven icke ännu ända till blods emotstått under kampen mot synden. Sen på trons begynnare och fullkomnare, Jesus, och veten, att samma lidanden fullbordas på edra bröder i världen. Men hvilken som står fast intill ändan, han skall varda salig, evigt salig. Amen.

Fiendskapen mot Jesus.

Femte söndagen i Fastan.

O du käre, store Frälsare, vi fira under denna tid minnet af ditt lidande för våra synder, huru skulle icke då våra hjärtan vara uppfyllda af tack och lof, pris och förundran öfver din stora kärlek till oss. Vi klaga ofta öfver människors kärlekslöshet; vi äro bedröfvade däröfver, att ingen visar oss ett hjärtligt deltagande. Ack, hvarför vända vi oss icke då till dig, du som har älskat oss oändligt mycket mera, än någon annan kan göra det? Lär oss dock, Herre, att af hjärtat tro, att du hyser ett innerligt deltagande för oss, och att du verkligen vill oss väl. Ingen kan väl gifva oss större bevis på välvilja, än du har gjort, då du gick i döden för våra synder. Dock, o Jesus, vi se, att, fastän du så älskar, så äro ännu de flesta dina fiender. De arma människorna, de veta icke sitt eget väl, de vandra i blindhet, och dessa äro många som så göra, de äro många till och med i kristenheten, ja, de äro många äfven på denna ort. Hvad skola vi göra, o Jesus, för att visa dem, att du innerligen älskar dem? Vi kunna icke göra annat än visa dem till ditt ord. Men, Herre, du ser, att de äro många, som förakta detta ord, de bespotta det, fastän de kanske aldrig läst det eller på allvar sett efter, hvad det innehåller. O, så förblindade äro många! Men, Herre, öfvergif icke heller dessa, låt dem ännu lefva i nådatiden, låt dem ännu höra din Helige Andes kallelse. Ja, vi skola ock i dag höra ditt ord, hjälp, att det må tränga till djupet af våra

hjärtan. Helige Ande, var när oss, låt oss erfara din kraft, din nåd och din välsignelse. Hör oss, vi bedja: Fader vår, som är i himmelen, m. m.

Text: Joh. 11: 47—57.

Då församlade öfversteprästerna och fariséerna det stora rådet och sade: Hvad skola vi göra? Ty denne man gör många tecken. Om vi låta honom så fortfara, så skola alla tro på honom, och romarne skola komma och taga både vårt land och vårt folk. Men en af dem, Kaifas, som var öfverstepräst för det året, sade till dem: I förstån intet, ej heller besinnen I, att det är bättre för oss, att en man dör för folket, än att hela folket förgås. Men detta sade han icke af sig själf, utan såsom öfverstepräst för det året profeterade han, att Jesus skulle dö för folket, och icke allenast för folket utan äfven för att till ett församla Guds förskingrade barn. Från den dagen rådslogo de nu sins emellan, att de skulle döda honom. Därför vandrade Jesus nu mera icke öppet bland judarne, utan gick bort därifrån till landsbygden i närheten af öknen, till en stad, som heter Efraim, och där vistades han med sina lärjungar. Och judarnes påsk instundade, och många från landsbygden foro upp till Jerusalem före påsken för att rena sig. Då sökte de efter Jesus och talades vid, stående i templet: Hvad synes eder? Skall han alls icke komma till högtiden? Och öfversteprästerna och fariséerna hade utfärdat ett påbud, att, om någon visste, hvar han vore, skulle han gifva det till känna, på det att de måtte gripa honom.

Vi hafva i dag att betrakta ett bedröfligt ämne, det handlar nämligen om människornas fiendskap mot Herren Jesus. Många ibland eder torde tänka, att blott judarne visade sig så fientliga mot Herren Jesus, och att numera ingen sådan fiendskap uppenbarar sig. Men, ack, om vi något litet öppna ögonen och se oss omkring, så skola vi snart upptäcka en mängd människor, som äro i öppen strid emot Jesus.

Ämnet för vår betraktelse vare:

Fiendskapen mot Jesus.

I.

Vi vilja då först betrakta, huru fiendskapen mot Jesus uppenbarade sig bland judarne. Härom handlar vår text i dag. Det heter i texten: "Då församlade de öfverste prästerna och fariséerna ett råd och sade: Hvad göra vi, ty denne man

gör många tecken". I samma kapitel näst före vår text berättas, huru Jesus hade uppväckt Lasarus från de döda. Några hade omtalat denna märkvärdiga händelse för fariséerna. Man kan förstå, att ett så stort under, som det Jesus nu gjort, skulle väcka mycket uppseende. Det heter ock, att många af judarne trodde på Jesus, då de sett, huru han uppväckt Lasarus. Allt detta hade fariséerna och de öfverste prästerna hört, därför kommo de i mycket bryderi, huru de skulle ställa det, så att icke flere må komma att tro på Jesus. De församlade sig för att gemensamt rådslå om huru de skulle kunna utrota kätteriet. Dessa visa män voro nu i ganska bekymmersam ställning. En af vår tids fiender till Kristus skulle ganska snart hafva kunnat gifva dem ett godt råd. Han skulle hafva sagt: förneken sanningen af den berättelse I hafven hört; sägen blott: allt detta är en dikt, det är ju en ren omöjlighet, att någon kan uppväcka en död. På detta sätt skolen I lättast komma från saken. Men det var icke så lätt att förneka en händelse, hvartill så många ögonvittnen funnos, som lefde ibland dem, ja, till och med många af Jesu fiender hade väl sett, när han med sitt gudomsord framkallade Lasarus ur grafven. Alltså kunde dessa Jesu fiender icke förneka sanningen af hans mäktiga gärningar, nej, de måste fast mer erkänna: Denne man gör många tecken. Vi kunna icke neka det, menade de. Äfven fienderna måste bära vittnesbörd om Jesus. De måste se, att hos honom fanns en gudomsmakt.

II.

Låtom oss något betrakta, huru fiendskapen mot Kristus uppenbarar sig i våra tider.

Att stor fiendskap mot Kristus finnes i vårt land, är uppenbart för hvar och en, som något umgåtts med människor. Det är klart, att denna fiendskap skall uppenbara sig på många olika sätt, allt efter som människorna finna det bäst att strida mot Kristus. Många, många äro ense om, att de vilja strida mot Kristus, ehuru de därom icke fattat beslut på någon allmän rådsförsamling. Hvad är det då, som drif-

ver dem att så strida mot Kristus? Det är djäfvulens och syndens makt öfver dem, deras gudlösa hjärta och köttsliga sinne.

Många af Jesu fiender i vår tid hafva funnit på den lättaste och genaste utvägen. De förneka allt Guds ord, de påstå, att alltsammans är lögn och dikt, och om någon ibland dem någon tid skulle vilja bibehålla någon del af Guds ord, så dröjer det icke länge, förrän de förkasta alltsammans. Detta är ju det allra lättaste, ty då behöfva de alls icke göra sig mödan att pröfva och söka efter sanningen. Den som har mod att förneka de allra klaraste bevis på sanning, han kommer ju lätt ifrån saken och behöfver ej göra sig besvär. Det är liksom de skulle bestämdt hafva föresatt sig att förneka sanningen. Vi se ju, huru begärligt många människor läsa sådana böcker, som smäda Kristus. Här, tänka de, här har jag funnit den rätta visdomen, o, hvad det var skönt att slippa ifrån den där Kristus, nu behöfver jag icke frukta för dom och evighet, nu är jag fri. Man kan ju se, att hos många af dessa finnes alls ingen kärlek till sanningen, ty, om så vore, skulle de väl med all ifver söka upp äfven sådana böcker, som bevisa Guds ords sanning. De skulle läsa äfven dessa med begärlighet för att jämföra och pröfva, på hvilken sida den allvarliga sanningen finnes.

Det märkvärdiga är, att dessa människor kanske aldrig på allvar betraktat själfva bibeln. Man skall ofta finna, att just de, som äro djärfvast i att förneka och smäda, äro de mest okunniga, då det gäller Guds ord. Ja, säga de, det veta vi förut, att alltsammans är lögn. Ack, de borde säga tvärtom: den bok, som har gjort så otaliga människor lyckliga i alla tider, den bok, för hvilken många gått i döden med glädje, den bok, som har omskapat så många ogudaktiga, den bok, som bestått så många strider och smädelser, den har stort anspråk på att blifva trodd, den kan jag icke förkasta utan att noga pröfva.

Eller kanske du tror, att det är först nu, som människorna funnit på den visdomen att förneka bibelns sanningar? Ack nej, i alla tider har det funnits förnekare, ofta skickligare,

än dem du nu tror, och ändå står bibeln, ändå gör han sådana under och verkningar bland människor. Ja, säger du, men de äro ju lärda, de som förneka bibeln. Kanske du menar, att ingen annan kan vara lärd än den, som smädar Guds ord. Men de, som skrifva böcker, måste väl vara lärda. Vakta dig för att tro, att alla de, som i vår tid skrifva böcker, äro lärda, det beror ju helt och hållet på hvad böckerna innehålla. Ja, frågar du, huru skall jag då veta, hvilka böcker som äro goda? Om du icke har förmåga att pröfva det själf, så kan du ju fråga någon, som du vet älskar sanning och rättvisa.

Om nu någon hör mig, som hatar kristendomen, så skulle han vilja säga till eder: hören I icke, att han är en präst, han vill förbinda eder att gå till honom och rådfråga honom om hvad böcker I skolen läsa, och I veten ju, att prästerna vilja kvarhålla folket i okunnighet. Tron I verkligen, att jag skulle vilja hålla eder i okunnighet och föra eder vilse? O nej! Gud är mitt vittne, att jag skulle vilja visa eder alla till sanningen, fastän det kan ske i stor svaghet. Men om nu någon säger till eder: köp och läs den och den boken, så skall du få se, att vår präst talar lögn, då vore det ju rättvist af eder att gå till mig och fråga, om icke jag kan visa eder på någon bok, som bevisar sanningen af Guds ord. Men präster tala ju ock mycket olika, sägen I, huru skola vi då finna det rätta, huru skola vi rätt förstå kristendomen. Ack, mina älskade, I hafven ju fått den heliga skrift, därefter måsten I ju bedöma både präster och andra, som tala till eder om Guds ord.

Men huru skall jag förstå den boken? Är det din allvarliga önskan att blifva frälst och salig, ropar du i bönen till Guds Ande om upplysning, så får du säkert veta den rätta vägen till salighet. Nu säger mången, när han hör detta: huru skall jag kunna begripa allt detta? Icke kan jag finna det rätta i alla dessa strider, jag har icke heller tid att sysselsätta mig med sådant, därför menar jag, att det är bäst att bry sig om ingenting. Jag arbetar och fröjdar mig så godt jag kan, sedan får jag väl vid slutet se, huru allt blir.

Ack, mina älskade, icke kan du vara så likgiltig, då det

gäller din egen salighet och lycka. Om fiender hade inbrutit i vårt land och börjat att härja rundt omkring dig, vore det då bäst att lägga sig ned och sofva och tänka: nu får hända, hvad hända vill, jag kan icke hjälpa't. Detta skulle ju anses som en galenskap. När vi äro kloka och omsorgsfulla i det, som angår vårt jordiska väl, huru mycket mera omsorg skulle vi då icke använda på det eviga.

Om du nu icke har tid att läsa alla böcker och noga undersöka, på hvilken sida sanningen är, så håll dig i all enfald till bibeln, och bed Guds Ande om upplysning, så skall du finna ljus. Begär icke att begripa allt, ty vore bibeln skrifven så, att vi kunde begripa allt, då skulle vi kunna säga, att den vore diktad af människor. Hvad vore det för en Gud, som vi kunde fullkomligt fatta? Skulle vi fullkomligt förstå Gud, då vore vi ju helt lika med honom, d. v. s. då behöfde vi ingen Gud. Men nu äro vi svaga människor, som behöfva förödmjuka oss under Guds mäktiga hand, så skall han upphöja oss i sinom tid.

Men I, som viljen tillhöra Herren Jesus af själ och hjärta, I som älsken hans ord såsom eder högsta skatt, I kunnen väl ofta blifva modfällda, då I märken de många starka och mäktiga fienderna till Kristus. Huru skall jag bära mig åt, frågar du, för att undkomma faran? Först och främst fly alla Kristus-fientliga läror såsom ett gift, tro dig icke för stark, utan håll dig i ödmjukhet till Herren i bön, så skall han bevara dig i striden. Om han själf bevarar oss, så äro vi bäst tryggade. Låtom oss förena oss allt innerligare omkring den lidande Kristus och hans ord såsom vårt rätta banér, så skola vi till sist segra, ty äro vi *med* Kristus, så är den, som är i oss, starkare än den, som är i världen. Segern, som öfvervinner världen, är vår tro. Ju innerligare vi blifva förenade med Kristus genom tron, desto vissare äro vi om slutlig seger. Amen.

Jesu närvaro hos sina trogna i den heliga nattvarden.

Palmsöndagen.

Se, jag är när eder alla dagar intill världens ände.

Dessa äro Jesu afskedsord till sina lärjungar, då han var färdig att lämna denna jord och ej mera synligen och lekamligen kunde vistas ibland dem. Vi läsa dem i Matt. 28: 20. Märkvärdiga äro dessa afskedsord, om vi betrakta dem. Så har väl aldrig någon människa tagit afsked af sina vänner; det är icke heller här en blott människa, som talar. Hvad skulle dessa ord betyda, sagda af en vanlig människa? De passa ej för en blott människas läppar, de få ingen betydelse, vi hafva ej hört någon människa så tala, sådana ord anstå blott Gudssonen, honom, som ej är inskränkt af tid och rum. Han säger ej: mitt minne skall fortlefva ibland eder, åtanken af mig skall lifva eder. Hvilken matt och maktlös tröst skulle ej blotta minnet af honom såsom af en annan hafva varit, i synnerhet efter århundradens förlopp! Hvilken dunkel skuggestalt skulle ej Jesus nu vara för oss, om vi blott hade hans namn såsom en annans! Nej, hvad säger Jesus? Icke mitt minne, utan jag. "Jag är när eder alla dagar intill världens ände." Det är här fråga om en personlig närvarelse, om ett andekraftigt stöd och hjälp från Jesus.

Vi se betydelsen af dessa Jesu ord, om vi betrakta det föregående. Det är fråga om huru lärjungarne skulle gå

ut i hela världen, döpa och lära allt folk. Härunder skulle de komma att utstå många strider, det skulle ofta för dem blifva mörkt och dystert, de skulle ofta blifva hatade af alla för Jesu namns skull. Därför tröstar dem Jesus därmed, att han själf är när dem och uppehåller dem och alla de sina allt intill världens ände. Vi höra, att det måste ligga någonting egendomligt och särskildt i denna närvaro, ja, det är en närvarelse af en osynlig, som gifver kraft, mod, styrka, tröst och hugsvalelse, det är en gudomlig närvarelse, det måste alla känna, som kunna trösta sig däraf. Hvilken oändligt ljuf tröst innehålla ej dessa ord för Jesu kämpande och stridande lärjungar, som måste stanna kvar i jämmerdalen, utsatta för lidanden och bedröfvelse af alla slag. Tänken eder de första kristna under de gräsliga förföljelserna. Månne det icke var löften sådana som detta, som ingåfvo dem ett öfvermänskligt mod? Jesus är när sina lidande och stridande vänner, huru skön denna tanke, huru kostbar för det sörjande hjärtat, det hjärta, som sörjer öfver synden, världens ondska och fördärf, sin egen tröghet och likgiltighet. Huru långa blifva oss ej de stunder, vi äro skilda från en kär och älskad vän, huru ljuft under mellantiden blotta minnet af honom, huru kär hvarje sak, hvarje förhållande, som erinrar om den älskade vännen. Så ock här för det hjärta, som blifvit intaget af Jesu kärlek. De stunder äro mången gång dystra, då man måste vandra i tron och icke se honom, men hvilken glädje och fröjd redan under denna tid. Jesus är ej borta, han är när, fastän osynligen, oförnimbar för känslan mången gång. Han är dock när, så har han sagt och lofvat, och hvad han lofvar, det håller han visserligen. Skulle Gud säga något och icke göra det? Han är när, Herren är när, säger aposteln, men vi undra, huru och hvar han i synnerhet är närvarande. Det är visserligen skönt att veta honom vara närvarande, men man önskar dock veta något sätt eller ställe, hvarvid han genom sina löften särskildt förbundit sig att vara när. Vi vilja genom Guds nåd låta dagens text gifva oss anledning att svara härpå.

Dig, o Jesus, som lofvat vara när dina trogna intill världens ände, vi bedja dig, kom och var när oss, ty det gifves väl några ibland oss, som bedja om och älska din närvaro. Var oss när under våra betraktelser med din kraftiga nåd, och drag oss alla till dig! Hör oss! Fader vår m. m.

Text: Luk. 22: 14—22.

Och när stunden var inne, satte han sig till bords och de tolf apostlarne med honom, och han sade till dem: Jag har högeligen åstundat äta detta påskalamm med eder, förr än jag lider; ty jag säger eder, att jag icke mer skall äta däraf, förr än det varder fullkomnadt i Guds rike. Och han tog en kalk, tackade och sade: Tagen honom och skiften eder emellan; ty jag säger eder, att jag icke skall dricka af vinträdets frukt, förr än Guds rike kommer. Och han tog ett bröd, tackade och bröt det och gaf dem, sägande: Detta är min lekamen, som för eder varder utgifven. Gören detta till min åminnelse. Sammalunda tog han ock kalken efter måltiden, sägande: Denna kalk är det nya förbundet i mitt blod, som för eder varder utgjutet. Dock se, min förrädares hand är med mig på bordet. Och Människosonen går bort, såsom det är bestämdt, dock ve den människan, genom hvilken han varder förrådd!

Vår text framställer, huru Herren Jesus firar en afskedsmåltid tillsammans med sina lärjungar. Han gick nu sitt lidande till mötes och skulle därefter upptagas i härligheten, hvarför det mera förtroliga, lekamliga och synliga umgänget med lärjungarne nu afbröts. Han visade sig visserligen för dem efter sin uppståndelse, men det var endast korta stunder de då sågo honom, en gudomlig gloria omgaf honom då, så att lärjungarne väl kände, att han ej tillhörde dem och denna jorden då såsom förut. Tjänareskepelsen var aflagd, och gudomsglansen började framstråla i sin härlighet. Därför kunna vi med skäl säga, att Jesus vid det tillfälle, som vår text förtäljer, tog afsked från det synliga umgänget med lärjungarne. Han hade dock i sitt afskedstal, som vi läsa i Joh. 14, 15, 16, flere gånger försäkrat dem om sin närvaro, äfven sedan han synligen skildes från dem. Nu ger han dem, såsom vi läsa i texten, en särskild försäkran därpå, en underpant på sin nåderika närvaro, som skulle fortfara un-

der alla tider, det är den heliga nattvarden. Låtom oss därför genom Guds nåd i korthet på denna stund ägna några betraktelser åt ämnet:

Jesu närvaro hos sina trogna i den heliga nattvarden.

De många rika och härliga löften, som Herren Jesus gifvit sina trogna om sin andliga, osynliga närvaro, alla dessa löften äro oändligt sköna och skänka åt hvarje hjärta, som älskar Jesus, en rik tröst. Men äfven den andligt sinnade människan behöfver, så länge hon är i lekamen, någonting lekamligt och sinnligt såsom stöd för sin tro och underpant på det andliga. Människan kan aldrig här blifva så andlig, att hon skulle blifva helt lösryckt från det lekamliga, äfven den andliga har, så länge hon här lefver, en kropp och är behäftad med kroppslig svaghet. Så var det ock med lärjungarne. De hade väl många löften om Jesu närvaro, och det var saligt att i tron se på dessa löften och hjärtinnerligen förtrösta därpå, att han skulle hålla, hvad han lofvat. Dock, det var ett behof för lärjungarne och alla trogna att få någon ersättning för hans lekamliga närvaro, att blifva på något sätt förvissade om hans Andes lekamliga gemenskap med dem. Jesus gick detta deras behof till mötes, i det att han instiftade den heliga nattvarden, denna för allt mänskligt förnuft hemlighetsfulla måltid, där han sagt sig vara närvarande icke blott med sin Ande utan till hela sin personlighet, sin lekamen och sitt blod, som för oss på korsets träd blifvit utgjutet.

Här gäller det att tro Herrens egna ord, här pröfvas, om vi sätta någon tillit till hans makt och kraft såsom Gud, som kan göra öfver allt, det vi bedja eller tänka. Honom vare ära i församlingen ifrån evighet till evighet!

Men för att understödja och hjälpa vår naturliga svaghet, för att gifva oss någonting lekamligt och synligt, hvarvid vi kunna fästa oss, har han likasom bundit denna sin särskilda närvaro vid naturligt bröd och vin. Han har härmed velat gifva oss den vissaste och fastaste försäkran därpå, att han verkligen är närvarande. Det är, som skulle han säga: lika visst som I sen och smaken detta bröd och vin,

lika visst är jag ock närvarande med min lekamen och mitt blod samt all den salighet, som jag härigenom förvärfvat eder. Så säger han ock i vår text: "Detta är min lekamen, som för eder varder utgifven. Gören detta till min åminnelse. Denna kalk är det nya förbundet i mitt blod, som för eder varder utgjutet." Dessa djupsinniga ord betyda ingenting annat, än att Jesu sanna lekamen och blod *i, med* och *under* brödet och vinet gifvas de kristna till att äta och dricka. Jesus är således i den heliga nattvarden på ett särskildt lifslefvande sätt närvarande. Han är där till hela sin person med alla de nådesskatter, som han oss förvärfvat.

De troende veta således, hvarest de skola söka det förtroligaste umgänge med sin vän Jesus, där de kunna vara förvissade om, att han på det allra innerligaste sätt meddelar sig åt dem, äfven om deras känsla ej skulle förnimma honom, ty hans ord och löften äro här högre än våra naturliga känslor. Han förblifver alltid den samme i sitt ord, han försummar aldrig att infinna sig, där han lofvat komma, fastän våra tycken växla, så att det för vår känsla den ena gången är så, den andra så, särdeles om vi med vårt förnuft börja vilja förstå, huru det är möjligt, att så kan vara, som Jesus säger. Här gäller helt enkelt att tro Jesu ord utan att göra oss mödan att utgrunda, *huru* det tillgår. Det är ju så mycket, som vi ej i grunden begripa, skulle då ej trons högsta hemligheter innehålla någonting för det inskränkta människoförståndet outforskligt?

Det heter i vår text: Och han sade till dem: "Jag har högligen åstundat äta detta påskalamm med eder, förrän jag lider. Ty jag säger eder, att jag icke mer skall äta däraf, förrän det varder fullkomnadt i Guds rike." Härmed visar Jesus, att det nu är för sista gången, han synligen och lekamligen såsom en af dem, en, som är dem i allting lik, dock utan synd, det är för sista gången, han i tjänareskepelse är midt ibland dem, såsom den där tjänar. Lärjungarne skulle icke se Jesus och lefva med honom i ostörd gemenskap, förrän han uppenbaras i sitt härlighetsrike och de med honom uppenbaras, då de få se honom såsom han är, ansikte mot

ansikte, då de skola känna honom, såsom de ock äro kända. Det skall vara den stora nattvarden i himmelen, då många skola komma från öster och väster och sitta till bords med Abraham, Isak och Jakob i Guds rike, då Jesu lärjungar från alla tider skola vara där han är och se den härlighet, som han hade när Fadern, förrän denna världen var. Men just som Jesus talar härom i vår text, instiftar han den heliga nattvarden för att här på jorden vara en beredelse och förgård till den eviga gemenskapen med honom i den saliga fulländningen.

Likaledes se vi tydligen, att Jesus insatte denna åminnelsehögtid att vara en ersättning för hans synliga närvaro, ja, att vara ett medel, hvarigenom välsignelserna af den död, Jesus nu gick till mötes, meddelades åt alla dem, som i tron mottaga Herrens lekamen och blod under bröd och vin, såsom aposteln säger: "Så ofta I äten af detta bröd och dricken af denna kalk, skolen I förkunna Herrens död, till dess han kommer."

Det är dock icke här, såsom vi väl förstå, fråga om en tom åminnelse, såsom man plägar fira högtider till minne af stora män. Nej, vi höra på Jesu egna ord, att i denna åminnelsehögtid ligger någonting oändligt viktigare och betydelsefullare. Denna åminnelse af Jesus i den heliga nattvarden är så lefvande, att han själf med alla sina nådesvälgärningar är närvarande för att meddela åt de behöfvande, hvarje gång hans åminnelse på detta sätt firas. Det är dock för sina vänner Jesus har instiftat denna dyra åminnelsehögtid. Det är till sina lärjungar, han talar i vår text, det är för dem, som känna behof af honom, som han här uppdukar sina salighetsskatter. Icke firar man högtider till sin fiendes ära; hvad skall den mätte vid det uppdukade bordet? Så ock här; icke är det de, som vandra fiender till Jesu kors, de, som ej känna något behof af en Frälsare för sina synder, en *lidande* Jesus, icke är det dessa, som skola fira den heliga nattvarden. Jesus säger om sin lekamen, att den "för eder varder utgifven", och om sitt blod: "som för eder varder utgjutet", nämligen till syndernas förlåtelse. Däraf förstå vi,

att det är sådana, som känna sig behöfva syndaförlåtelse, nåd och rättfärdighet, som han kallar till sitt bord, det är sådana, som hungra och törsta efter honom, det är dessa, som skola komma, äta hans lekamen och dricka hans blod sig till salighet och tröst.

För dig, således, du som längtar efter att komma Jesus allt närmare, du som önskar blifva allt mera oskiljaktigt och innerligt förenad med honom, du som längtar efter mera kraft att motstå synden och löpa i den kamp, som dig förelagd är, för dig är denna åminnelsehögtid, där Herren Jesus är när med alla sina välsignelser, instiftad. Så stärk dig nu där genom nåden, som är i Kristus Jesus, den outsägliga nåd, han där meddelar alla troende genom sin lekamen och sitt blod, den nåd, han skänker åt alla, som känna sig vara fattiga syndare, till hvilka han säger: "Kommen till mig, I alla, som arbeten och ären betungade, jag vill vederkvicka eder, och I skolen finna ro till edra själar". O du fattiga, ängsliga och bedröfvade själ, som känner dig öfver alla ovärdig till Herrens stora nåd, du som kanhända icke vågar komma till Jesus i hans nattvard för denna din ovärdighet, din syndfullhet, ditt elände, ack, väl må du känna synden, väl må du med rätta säga och i hjärtat tänka om dig, att du är ovärdig, ty så är det, om du betraktar dig själf.

Men säg, tror du, att du själf kan genom att längre sträfva och arbeta göra dig värdigare, då har du icke ännu sett din ovärdighet, men ser du, att det är för dig omöjligt att med något arbete, af hvad slag som helst, göra dig värdig, säg, hvem skall då göra dig värdig? Skall du förgås i din ovärdighet, finnes det ingen, som är värdig, som kan vara din förespråkare? Ack jo, du vet det, det är Jesus själf, som gör de gäster, han bjuder till sitt bord, värdiga. Hvarför bjuder han fattiga syndare dit, om icke därför, att han där skall få meddela dem, som hungra och törsta, sin rättfärdighet, sin nåd och salighet? O, så gån då till Jesus, alla fattiga syndare, som kännen ett behof af honom, så varden I saliga alla världens ändar, ty han är Gud och ingen annan.

Men ack, vårt hjärta skulle blöda, om vi hade någon djup

känsla för vår Herre Jesu ära och våra medmänniskors eviga väl, då vi se de många, som besöka Herrens bord utan att veta, hvad de göra, utan att besinna det viktiga i det steg, de taga. Det gifves ju många, som bära det kristna namnet, hvilka äro främmande för Kristus, ja, det gifves många, som lefva i uppenbara synder och dock af en vana fira Herrens nattvard. Ack, de göra på detta sätt uppenbarligen Jesus till en syndatjänare, de draga hans nåd till lösaktighet.

O mina älskade, vi säga icke detta för att fördöma och förkasta våra medmänniskor, ty Jesus själf förkastar dem icke, så länge de lefva i nådatiden, vi säga detta, vi påminna om denna sorgliga men påtagliga sanning för att om möjligt väcka någon af de sorglösa och likgiltiga till besinning och eftertanke, om Gud måtte gifva dem bättring till lif. Bäfvar du ej för att gäckas med det heliga? Hvad tänker du, sorglöse, när du i nattvarden närmar dig den Frälsare, om hvilken du annars ej vill höra talas, hvilken du ej i hvardagslag känner till eller har för ögonen, den, hvars namn du lättsinnigt kan föra på tungan? Är detta icke att i lättsinnighet och förräderi likna Judas? Betänk, när du träder fram till nattvardsbordet, där står framför dig, fastän ännu osynlig, Jesus, icke blott såsom en mild och syndaförlåtande Frälsare, utan ock såsom den, som är redo att döma lefvande och döda i sin tillkommelse. Väl må Herren säga till alla lättsinniga och tanklösa: "Då I kommen in till att te eder för mig, hvem äskar sådant af edra händer, att I skullen träda in uppå mina gårdar?" "Kom därför ihåg, hvarifrån du har fallit", säger Herren, "annars kommer jag snart till dig och skall flytta din ljusstake från dess rum, om du icke bättrar dig."

Låtom oss då alla bedja Gud om nåd att af hjärtat kunna omvända oss från vår lättsinnighet och tanklöshet, på det vi må lära vörda det heliga, Gud oss gifvit, på det vi ej må försumma och förskjuta den stora nåd, han oss alla ville meddela.

O Jesus, hjälp och förbarma dig öfver din kristenhet, öfver de många affälliga barnen! Hör oss! Amen.

Se, Guds Lamm, som borttager världens synd.

Långfredagen.

Mig har du gjort arbete uti dina synder, och gjort mig möda uti dina missgärningar.

Dessa betydelsefulla ord läsa vi i Es. 43: 24. Mina älskade, kännen I igen den röst, som talar här, tycken I eder förstå hvem det är, som med skäl kan säga så, som här står? Det är väl ingen ibland oss, som ej i dessa ord igenkänner den korsfäste Frälsarens röst, det är väl ingen, som, då han hör dessa ord, ej påminnes om honom, hvars minne vi på denna högtidsdag fira. Eller hafva vi icke, mina älskade, i dag kommit upp i detta tempel för att tillsammans fira minnet af den lidande och korsfäste Frälsaren? Ja, vi hafva kommit hit, icke för att af gammal vana fira Långfredagen och på densamma afhöra predikan i kyrkan, utan vi hafva kommit hit för att med spänd uppmärksamhet, med hjärtats innerliga begär, längtan och åtrå betrakta, noga beskåda den lidande Frälsaren, ja, så lefvande, så innerligt föreställa oss honom, som om han nu i denna stund hängde på korset. Vi hafva kommit tillsamman i dag, mina älskade, för att vara vittnen till Jesu korsfästelse såsom en alldeles ny händelse, en händelse af det egendomligaste och märkvärdigaste slag, en händelse, som närmare än alla andra angår oss, och som därför mer än alla andra fordrar vår uppmärksamhet, vårt allvarliga och innerliga behjärtande. Hafven I

på vägen hit bedit, att Gud genom sin Ande måtte välsigna dessa betraktelser, att han måtte göra edra hjärtan allvarligt och högtidligt stämda på denna högtidsdag, att I med verklig nytta till välsgnelse och salighet mån fira densamma? O, den som har försummat detta, han bedje nu! Ja, bed i ditt innersta hjärta, att Herrens Ande må öppna dig ögonen, att du må få se någonting stort, märkvärdigt och underbart i vår dyre Frälsares lidande och korsfästelse.

Låtom oss lyssna till de ord, vi hörde af profeten. Det heter: "Mig har du gjort arbete" o. s. v. Vi höra där tydligen den lidande Frälsaren tala. Det är, såsom hörde vi honom i dag säga till oss genom dessa ord: vänd i dag ditt öga till mig, betrakta mig, huru jag lider, huru jag kämpar, lyssna till mina ord, men i synnerhet tänk efter, hvarför jag så lider, hvarför du ser mig så ömkligen misshandlad, så bespottad, så föraktad hänga på korsets träd, tänk noga härpå!

"Mig har *du* gjort arbete uti *dina synder.*" Till hvem är det Herren här talar? Förnämligast är det till Israel, judafolket, han så säger, såsom vi se hos profeten. Men månne det icke är om några andra dessa ord gälla? Hvad tänken I, mina älskade, kanhända är det ock till oss den lidande Frälsaren så talar! Ja, mina älskade, till dig säger den korsfäste i dag: "Mig har *du* gjort arbete uti *dina* synder, och möda uti *dina* missgärningar." Jag skulle således, säger du, hafva föröfvat synder och missgärningar, som skulle förorsaka Jesus lidande och smärtor. Ja, månne det icke är så, månne du icke är en syndare, som på det allra svåraste plågat din Jesus med dina missgärningar?

Det torde finnas några här, som ej inse detta, som ej *af hjärtat* känna detta. Herre, öppna deras ögon, annars hafva de ingen välsignelse af att stå vid ditt kors i dag, annars stå de där såsom främmande, som ej veta, hvarför de kommit dit. Men det gifves väl ock många fattiga syndare, och de måste djupt känna smärtan öfver sina synder, då de höra, huru du klagar öfver dem, o Jesus, men de få ock erfara den stora saligheten och välsignelsen af ditt lidande.

Herre, vi församla oss i anden omkring ditt kors, vi bedja dig om nåd att där se någonting underbart, någonting annat än de, som gingo dig förbi och hädade dig. Vi bedja dig om nåd att lefvande och tydligt få se dig, Guds Lamm, som bär världens synd. Vi vilja lyssna till ditt ord, men först förena vi oss i den bön, du själf lärt oss: Fader vår, som är i himmelen m. m.

Text: Den femte akten.

Men krigsmännen togo Jesus och afklädde honom purpurmanteln och klädde honom i hans egna kläder, samt förde honom bort till att korsfästas; och han bar sitt kors. Och när de gingo ut, funno de en man från Cyrene, som hette Simon, Alexanders och Rufi fader, hvilken kom från landet och gick förbi, honom togo de och tvingade honom att bära hans kors och lade korset på honom, att han skulle bära det efter Jesus.

Men honom följde en stor hop folk och kvinnor, som jämrade sig och gräto öfver honom. Och Jesus vände sig om till dem och sade: I Jerusalems döttrar, gråten icke öfver mig, utan gråten öfver eder självfva och öfver edra barn; ty se, dagar skola komma, då de skola säga: Saliga äro de ofruktsamma och de kvedar, som icke hafva födt, och de spenar, som icke hafva gifvit di. Då skola de begynna säga till bergen: fallen öfver oss, och till kullarna: skylen oss. Ty om de göra detta med det friska trädet, hvad skall då ske med det torra?

Och äfven två andra, som voro ogärningsmän, utfördes med honom till att aflifvas. Och de förde honom till det ställe, som kallas hufvudskalleplatsen, på ebreiska Golgata. Och de gåfvo honom att dricka myrrablandadt vin eller ättika blandad med galla, men när han hade smakat därpå, ville han icke dricka.

Och de korsfäste honom på Golgata och med honom de två ogärningsmän, en på hvardera sidan och Jesus i midten. Och så blef skriften fullbordad, som säger: "Och ibland ogärningsmän vardt han räknad." Och det var den tredje timmen, då de korsfäste honom. Och Jesus sade: Fader, förlåt dem, ty de veta icke hvad de göra. Men Pilatus skref en öfverskrift och satte den på korset; och det var skrifvet: Jesus från Nasaret, judarnes konung. Denna öfverskrift läste många af judarne, ty det ställe, där Jesus var korsfäst, låg nära staden, och det var skrifvet på ebreiska och grekiska och latin. Då sade judarnes öfversteprästerna till Pilatus: Skrif icke judarnes konung, utan att denne har sagt: Jag är judarnes konung. Pilatus svarade: Hvad jag har skrifvit, det har jag skrifvit.

Då nu krigsmännen hade korsfäst Jesus, togo de hans kläder och gjorde fyra delar, en del åt hvarje krigsman, och lifklädnaden med. Men lifklädnaden var icke sömmad, utan väfd, uppifrån och allt igenom. Därför sade de sins emellan: Låtom oss icke skära sönder denna, utan kasta lott om honom, hvem han skall tillhöra; på det att skriften skulle fullbordas, som säger: "De hafva skiftat mina kläder mellan sig och kastat lott om min klädnad." Och detta gjorde nu krigsmännen. Men vid Jesu kors stodo hans moder och hans moders syster Maria, Klopas hustru, och Maria Magdalena. När nu Jesus fick se sin moder och bredvid henne den lärjunge, som han älskade, sade han till sin moder: Kvinna, se din son! Sedan sade han till lärjungen: Se din moder! Och från den stunden tog lärjungen henne hem till sig.

Och folket stod och såg på. Och de, som gingo förbi, hädade honom, riste sina hufvud och sade: Tvi dig, som bryter ned templet och bygger upp det på tre dagar. Hjälp dig själf! Är du Guds Son, så stig ned af korset! Sammaledes begabbade honom ock öfversteprästerna med de äldste och sade: Andra har han hulpit; sig själf kan han icke hjälpa. Är han Israels konung, så stige han nu ned från korset, och vi skola tro honom. Han har förtröstat på Gud; han frälse honom nu, om han har lust till honom, ty han har sagt: Jag är Guds Son. Och äfven krigsmännen begabbade honom och gingo fram och räckte honom ättika och sade: Är du judarnes konung, så hjälp dig själf.

Och en af de ogärningsmän, som voro upphängda, hädade honom och sade: Är du Kristus, så hjälp dig själf och oss. Då svarade den andre, näpste honom och sade: Fruktar du icke ens Gud, då du är under samma dom. Och oss sker rätt, ty vi lida det våra gärningar äro värda, men denne har intet ondt gjort. Och han sade till Jesus: Herre, kom ihåg mig, då du kommer i ditt rike. Och Jesus sade till honom: Sannerligen säger jag dig: I dag skall du vara med mig i paradiset.

Och vid sjätte timmen vardt mörker öfver hela landet ända till nionde timmen, och solen miste sitt sken. Och i nionde timmen ropade Jesus med hög röst och sade: Eli, Eli, lama sabaktani? hvilket betyder: Min Gud, min Gud, hvarför har du öfvergifvit mig? Och några af dem, som stodo där bredvid och hörde detta, sade: Se, han åkallar Elias. Därefter, emedan Jesus visste, att allt redan var fullkomnadt, sade han, på det att skriften skulle fullbordas: Jag törstar. Och där stod ett käril fullt af ättika. Och strax lopp en af dem och fyllde en svamp med ättika och satte den på en isopstängel och förde den till hans mun. Men de andre sade: Håll, låtom oss se, om Elias kommer för att taga

honom ned. Då nu Jesus hade tagit ättikan, sade han: Det är fullkomnadt, och ropade med hög röst och sade: Fader, i dina händer befaller jag min ande! Och då han hade sagt detta, böjde han ned hufvudet och gaf upp andan.

Och se, förlåten i templet remnade i två stycken, från ofvan och ända ned, och jorden skalf och hällebergen remnade: och grafvarna öppnades, och många af de afsomnade heligas kroppar stodo upp och gingo ut ur sina grafvar efter hans uppståndelse och ingingo i den heliga staden och uppenbarades för många.

Men när höfvitsmannen, som stod där midt emot honom, och de, som med honom höllo vakt om Jesus, sågo, att han med ett sådant rop gaf upp andan och sågo jordbäfningen och de ting, som skedde, blefvo de högeligen förskräckta, prisade Gud och sade: För visso var denne en rättfärdig man och Guds Son. Och allt folket, som hade sammankommit till att se därpå, då de sågo hvad som hade skett, slogo de sig för sina bröst och vände tillbaka.

Men alla hans vänner och de kvinnor, som hade följt med honom från Galileen, stodo långt ifrån och sågo detta. Och bland dessa voro Maria Magdalena och Maria, Jakob den lilles och Joses' moder, och Salome, Sebedei söners moder, hvilka, medan han var i Galileen, hade följt och tjänat honom, och många andra kvinnor, som med honom hade gått upp till Jerusalem.

På det att nu kropparna icke skulle blifva kvar på korset öfver sabbaten, emedan det var tillredelsedag, och den sabbatsdagen var stor, bådo judarne Pilatus, att deras ben måtte sönderslås och kropparna borttagas. Då kommo krigsmännen och sönderslogo benen både på den förste och på den andre, som var korsfäst med honom. Men när de kommo till Jesus och sågo honom redan vara död, slogo de icke sönder hans ben, men en af krigsmännen stack upp hans sida med ett spjut, och strax gick där ut blod och vatten.

Och den, som har sett detta, har vittnat därom, och hans vittnesbörd är sant, på det att ock I skolen tro. Ty detta skedde, på det att skriften skulle fullbordas: "Intet ben skall sönderslås på honom." Och åter säger en annan skrift: "De skola se upp till den, som de hafva stungit."

Hvad ställer oss denna berättelse för ögonen, hvilken bild blifver kvar i vårt sinne, sedan vi hört dessa ord? Det är en smärtornas man, vi här skåda, vi tycka oss höra såsom grundämne för denna akt dessa Johannes döparens ord:

Se, Guds Lamm, som borttager världens synd.

Detta utgöre ock ämnet för vår betraktelse.

Det är en *lidande,* vi här skåda, men det är icke en af de vanliga. Vi höra väl mycket talas om lidande och plågor, ja, världen är så att säga full af jämmer och vedermödor, många, många omkring oss och ibland oss lida och plågas, den ene på ett sätt, en annan på ett annat. Lidande och nöd äro icke ovanliga bland oss människor utan tvärt om mycket vanliga, allt sedan synden kom i världen och för syndens skull döden. Men, mina älskade, det lidande, som vi i dag äro vittnen till, detta lidande är ovanligt, en sådan man, som den vi i dag se plågas, en sådan har blott *en* gång funnits i världen. Han är, denne lidande, alldeles ensam i sitt slag, och därför är hans lidande högst märkvärdigt. Det är ett lidande, som mer än vanligt måste väcka vår uppmärksamhet och vårt deltagande, det är värdt att århundraden igenom betraktas och beundras.

Vi förstå ock, att det måste vara någonting särdeles, ty därom har ju så mycket blifvit skrifvet, predikadt och taladt, men ännu är ej detta höga och djupa ämne uttömdt. Ännu är det lika underbart och outgrundligt för människotanken, många tusende människor, fattiga syndare, hafva här funnit någonting nytt och märkvärdigt, och dock är detta ämne ännu nytt för hvar och en, som med hjärtats allvar och längtan efter förlossning fördjupar sig uti detsamma. Hvaruti består då det märkvärdiga i detta lidande, det, som gör, att detta lidande är väsentligt åtskildt från hvarje annat lidande? Jo, det märkvärdiga, underbara och egendomliga i Kristi lidande ligger uttryckt i de ord, som vi tagit såsom betraktelseämne, dessa: "Se, Guds Lamm, som borttager världens synd!" Härutaf se vi, att det lidande, vi i dag hafva att betrakta, är märkvärdigt och underbart både i anseende till personen, som lider, och i anseende till själfva lidandet.

Om vi se på själfva lidandet och jämföra Jesu lidande med vanliga människors, så skola vi finna en märkbar och tydlig skillnad. Hvilken ibland de lidande människorna på jorden kan icke i sanning och verklighet säga med den botfärdge röfvaren: "Vi lida det våra gärningar äro värda."

Visserligen, det gifves många människor, som tycka, att de lida oskyldigt, att Gud är hård och obarmhärtig, men dessa hafva aldrig känt synden, sådan den är, dessa äro sådana människor, som tycka sig ingenting ondt hafva gjort, dessa hafva ungefärligen samma sinnelag som den obotfärdige röfvaren, som vi läst om i dag. Ja, det gifves verkligen brottsliga människor, som äro så blinda, att de tro sig intet ondt hafva gjort. Visst är det ock sant, att många människor synas få lida oskyldigt för andras ondskas skull, men om vi rätt tänka på synden, att den är ett majestätsbrott mot den helige och rättfärdige Guden, då skola vi inse, att intet lidande kan kallas oskyldigt, om Gud ville handla med oss efter våra synder och vedergälla oss efter våra missgärningar. Om vi ej inse detta, så är felet det, att vi ej inse, hvad synd är i detta ords fulla och djupa betydelse. Sägen, mina älskade, hvem ibland oss vågar, om Gud skulle pålägga oss ett lidande, hvem af oss vågar uppträda emot Gud och säga, att han straffar oss orättvist? Så är det ock ännu en sak, som vi hafva att behjärta vid en vanlig människas lidande, och det är detta, att det i vårt lidande aldrig kan ligga någonting förtjänande, icke ens för oss själfva, mycket mindre för andra. Finnes det någon ibland oss, som tror, att han skulle med sitt lidande kunna förtjäna salighet inför Gud, eller att han skulle till och med utverka något godt för en annan? O, det vore en grundfalsk, mot allt Guds ord stridande tanke!

Men tänka vi nu återigen på Kristi lidande, kan man säga, att det var oskyldigt, d. v. s., att Jesus själf var oskyldig, så att han ej led för någon egen synd? Jo, inför männikor var han oskyldig, det intygar flere gånger själfva hans domare Pilatus. Inför Gud var han ock oskyldig, ty skriften intygar ju på många ställen, att han var utan synd. Den himmelske Fadern sade om honom vid dopet: "Denne är min käre Son, i hvilken jag har ett godt behag." Det fanns då ingenting vare sig för Gud eller rättvisa och sanningskära människor att klandra hos Jesus. Han var ren, utan synd.

Och här är just det märkvärdiga i Jesu lidande. Vi se

då, att han ej led för egna synder, utan, såsom det heter, han var Guds Son, som bar *världens* synd, eller, såsom det heter hos profeten: "Herren kastade allas *våra* synder uppå honom. Han är sargad för *våra* missgärningars skull, och slagen för *våra* synders skull." Så säger ock Petrus om Kristus: "Hvilken *våra* synder själf bar på sin kropp upp på trät, på det att vi skulle vara döda från synderna och lefva för rättfärdigheten, genom hvilkens sår *I* hafven blifvit helade." Kristus led ock en gång för synderna, nämligen våra, rättfärdig för orättfärdiga. Så intyga ock nästan otaliga andra ställen i Guds ord. När vi rätt behjärta detta, mina älskade, huru märkvärdigt blir ej då Jesu lidande, när vi betänka, att Jesus lider för världens synder, ja, för våra. Ack, min åhörare, när du betänker, att Jesus lider för *dina* synder och missgärningar, hvad säger du då, är icke detta lidande då för dig underbart, rör det dig icke på det närmaste, är det icke något märkvärdigare än ett vanligt lidande af en bland oss?

Om vi nu härtill betrakta den person, som lider, blir detta lidande oss särskildt märkvärdigt. Det är icke en vanlig person, vi här skåda. Det är visserligen en, som är oss i allting lik, dock utan synd, och redan detta är en märklig åtskillnad från vanliga människor, men ännu mer, det är Guds Son, ja, Gud själf i människonatur, som lider, så säger oss aposteln i Apg. 20: 28: "Så hafven nu akt på eder själfva och på hela hjorden, i hvilken den Helige Ande har satt eder till biskopar att vårda Guds församling, hvilken han har förvärfvat med sitt eget blod." Här se vi tydligen, att aposteln talar om Gud i människonatur såsom lidande för oss. Det är Jesus Kristus, Gud öfver allting, högtlofvad evinnerligen, det är honom, vi i dag skåda på förbannelsens kors. Här kan man utropa: Af Herren är det skedt och är ett *under* för våra ögon. Ja, sannerligen, ett under är det, ty hvem af oss kan fatta denna stora hemlighet, att Gud i människonatur åtager sig att lida och försona människosläktet. "Ty Gud försonade i Kristus världen med sig", säger aposteln.

Kunna vi tänka oss någonting så stort och högt, månne

detta icke skall vara ett ämne till lofsånger i all evighet för de återlösta, såsom de många sinom tusen sjunga i Uppenbarelseboken: "Lammet, som är slaktadt, det är värdigt att taga makt och rikedom och visdom och starkhet och pris och ära, och lof: lof och pris och ära och kraft i evigheters evighet."

Sen, mina älskade, här är gudaktighetens stora hemlighet, här är det, som gör, att Kristi lidande har ett så oändligt värde framför hvarje annat lidande, detta är det, som gör, att Kristi lidande är förtjänande för hela världen, det är ett offer, som evinnerligen gäller. Därför heter det ock: Se, Guds Lamm, som *borttager* världens synd.

Betrakta denne lidande, som på samma gång är Gud och människa, Gudssonen i människonatur, hvad gör han i detta sitt lidande? Hans lidande är ett *görande* lidande, det har välsignelserika frukter, han *verkar* någonting oändligt stort och viktigt med detta sitt lidande. Hvad är detta? Jo, han borttager världens synd. Detta ord "borttager" innebär ock, att han *bär* världens synd, han bär bort den, likasom detta bildlikt i gamla testamentet framställes genom det djur, på hvars hufvud öfversteprästen skulle lägga sina händer och bekänna folkets synder. Synderna lades då på djuret, hvilket sedan fördes ut i öknen, att bocken skulle bortbära alla deras missgärningar på sig uti vildmarken, hvarom vi läsa i 2 Mos. 16. Detta jämte syndaoffren vid samma tillfälle är en träffande och lefvande bild af Jesus, Guds Lamm, som borttager världens synd. Hela världens syndaskuld ligger på Jesus. Ack, hvilken börda!

Och sen, mina älskade, Gud har icke skonat sin egen Son, han har hemsökt synden på honom tillräckligt, han har icke gifvit efter något af straffet, han har fordrat betalning allt intill yttersta skärfven. Därför voro ock Jesu kval öfvermänskliga, vi kunna icke ens ana djupet däraf. Jesu ord på korset: "Min Gud, min Gud, hvarför har du öfvergifvit mig?" ord sådana som dessa låta oss kasta en blick in i det hemska mörker, hvaraf Jesus omgafs, då evigheternas kval

bemäktigade sig hans själ, då helvetets alla makter utgöto sin vrede öfver detta Guds Lamm, som bar världens synd.

"Skåden, skåden nu här alle,
huru Jesus plågad är!
Tårar flyte, klagan skalle,
då vår syndaskuld han bär!
Så, som Jesu smärta var,
Aldrig någons varit har."

Märken, mina älskade, att synden är ingen småsak, ingenting att skämta med, ty är detta skedt på det färska trädet, hvad skall då ske på det torra. Har Gud så hemsökt synden på sin egen Son, den oskyldige, huru skall det då gå den skyldige, som i otro och lättsinne föraktar och förbigår det enda räddningsmedlet, som är detta Guds Lamm, som borttager världens synd? Ack, hören, mina älskade, Jesus borttager på korset världens synder, han bär all världens syndaskuld. Finnes det här någon fattig syndare, för hvilken detta är ett ljuft tal, som utaf detta lockas allt närmare Jesu kors? Är det någon, som är arbetande och betungad under sina synder, som känner synden såsom en tung börda, såsom David kände den, är det någon, som ser sig förtappad och fördömd, om han betraktar sig själf, någon, som märker, att, huru mycket han än sträfvar, han ej kan på egna gärningar blifva rättfärdig inför Gud, utan upptäcker fast mer allt mera synd och fördärf hos sig?

Ack, är du en sådan, se Guds Lamm, som borttager världens och dina synder, betrakta noga Jesus, som lider, och du skall få se, att vid denna betraktelse din syndabörda förr eller senare faller af, och du skall slutligen under glädje utbrista: Jesu Kristi, Guds Sons, blod renar mig af alla mina synder. O, huru saligt för en fattig syndare att få stå vid Jesu kors! Ack, känner du dig vara en syndare, utblottad på allt godt, du blyges då icke att stå vid korset. Äfven om många gå förbi och håna den korsfäste och äfven dig, det rör dig icke. Visserligen kan det göra dig ondt, visserligen kunde också tvifvel uppstå i din själ: månne dessa hafva rätt, som förkasta och

förakta den korsfäste? Visserligen kunde du ock till följd af din köttsliga svaghet vilja blygas mången gång att vara bland den föraktade hopen, som har all sin salighet i den korsfäste.

Men om du rätt besinnar dig, så vill du dock med aposteln ej veta af någonting annat än Jesus Kristus och honom korsfäst. Se, där är din salighet! Hvilken blandad, brokig skara af människor vimlar icke omkring Jesu kors, såsom vi se af vår text. Några fattiga syndare, som i honom finna sin salighet, en mängd, som begabbar och bespottar honom, åter andra, som med likgiltighet gå korset förbi. Så är det än i dag. Gud till pris finnes det några, som på allvar fråga efter den korsfäste och icke finna salighet och frid annat än i honom. O, att denna lilla skara måtte förökas, ja, att vi alla, mina älskade, måtte komma att höra till dem, som bekänna sig vara de förnämligaste bland syndare, men att barmhärtighet är dem vederfaren genom Jesus, den korsfäste!

Det gifves ock andra, som vandra fiender till Kristi kors, såsom aposteln gråtande beklagar, sådana, som förakta och bespotta den korsfäste, om icke öppet, dock i hjärtat, hvilkas ände är förtappelse, hvilkas gud är buken, och hvilkas ära ligger i deras skam, som trakta efter det jorden tillhör, såsom aposteln säger. Det gifves ock många, som likgiltigt och kallsinnigt betrakta denna händelse såsom alla andra, det gifves människor, som öfverlämnat sig åt slöhet och liknöjdhet, de där röras snart sagdt af ingenting. Det är dessa, hvilkas valspråk lyder: Låtom oss äta och dricka, ty i morgon måste vi dö. Måtte Herren bevara oss alla för ett sådant lättsinne, en sådan tanklöshet! Ack, fastän Jesus bär världens synder, så äro dock många människor så blinda, att de vilja bära dem själfva. Du, som finner ditt nöje i synden, du, som ej vill öfvergifva dina syndavanor, du vill själf bära din synd, du vill icke mista synden, den är dig kär, ack, skynda i tid att lägga den för Jesus i bättring och tro, annars skall den slutligen trycka dig ned i fördärfvets djup! Den människa, som ej tycker sig vara någon syndare, som litar på sin egen rättfärdighet, som ej tror sig hafva gjort något ondt, som menar, att Jesus blott skall fylla, hvad som fattas

i hennes rättfärdighet, hon vill ock bära sin syndabörda, ty hon känner den ej. Men du, som är i detta tillstånd, du skall en gång få se, att du är en fattig syndare. Måtte det ske, medan tid är, att det ej är för sent att se på Guds Lamm, som borttager världens synd!

Ja, gif du, o Jesus, oss alla nåd att rätt betrakta dig i dag såsom lidande för våra synder, så skola vi blifva ryckta ur våra villfarelser och till sist icke veta någon annan väg än att såsom i dödsfara fly till dig, du Guds Lamm, på det vi måtte genom dig evinnerligen varda saliga! Amen.

Jesu uppståndelse åtföljd af under både i naturens och nådens rike.

Påskdagen.

Hvarför söken I den lefvande bland de döda? Han är icke här, utan han är uppstånden. Kommen ihåg, huru han talade till eder, då han ännu var i Galileen.

Så lyda änglarnes innerligt tröstande, uppmuntrande och hugsvalande ord till de vid grafven sörjande och bekymrade kvinnorna på uppståndelsemorgonen. Dessa änglar äro glädjens och segerns budskap, det är som ville de säga till kvinnorna: i eder stora sorg öfver att hafva förlorat den älskade Mästaren glömmen I, hvad han var och är. I glömmen hans ord, de ord, som I ofta af honom hörden om hans död och uppståndelse. Dessa hans ord äro nu gångna i fullbordan. Tron I det icke? I hörden ju honom alltid tala sanning, han var ju sanningen själf, skulle han då hafva sagt något, som ej skulle uppfyllas? Dock detta tal var eder för högt, I kunden ej fatta dess djupa betydelse. Talet om hans lidande förstoden I ej, I villen ej tro det. Men nu till eder stora sorg hafven I varit vittnen till dess uppfyllelse, och nu i dag skolen I ock bevittna sanningen af talet om hans uppståndelse. Till eder stora glädje förkunna vi eder, att lifvets Herre ej mer ligger i grafven. Han är uppstånden, eder sorg skall nu vändas i glädje, I skolen finna eder Mästare åter lefvande.

Hvad som försiggick i dessa Jesu lärjunginnors själ vid sådana ord, kunna vi blott ana. Det var den allra största sorg,

som förbyttes till den största glädje, som en människa här på jorden kan erfara. Det heter ock om kvinnorna i vår text, att de gingo från grafven med stor glädje.

Mina älskade, det är en glädjens och segerns dag vi i dag fira, minnet af den följdrikaste seger, som någonsin vunnits på jorden, en seger, som i sin fortgång skulle blifva uppenbar för hela världen. Minnet af stora hjältars segrar kan visserligen länge fortlefva ibland människosläktet, följderna af sådana segrar kunna ock vara långvariga, men dessa följder utplånas dock till sina verkningar i tidens och händelsernas virrvarr. Men minnet af den stora seger i andens värld, som vi i dag fira, minnet af denna seger skall aldrig slockna och förblekna, följderna skola fortfara, så länge världen står, ja, hvad ännu mer är, följderna af Jesu uppståndelse sträcka sig in i evigheternas evighet. Det är förnämligast för evigheten, som Jesu segerrika uppståndelse är betydelsefull och följdrik, det är i evigheten frukterna mogna på det lifvets träd, som knoppades vid Jesu uppståndelse, det är där man skall se denna seger i sin fulla härlighet. Det är denna seger, mina älskade, som utbredt sina välsignelser tiderna igenom, fastän mången gång i det tysta och stilla i hjärtats förborgade djup.

Mången gång har ock denna seger visat sin stora inflytelse på världshändelsernas gång, ja, Jesu uppståndelse var en vändpunkt för hela världshistorien. Kyrkan har i alla tider, i synnerhet i sin första lifsfriskhet, vetat uppskatta denna betydelse af Jesu uppståndelse, den har alltid firat denna dag såsom en glädjens och segerns dag. I förstån dock, huru beskaffad denna glädje är, det är icke världssinnets yrande tanklösa och lättsinniga fröjd, nej, det är en sådan glädje, som stämmer hjärtat till en högtidlig himmelsk fröjd, det är den glädje, som vidgar hjärtat, gör det öppet och mottagligt för himmelska ting, det är den glädje, som sprider ett himmelskt ljus öfver den annars dystra tiden.

O, att vi alla finge erfara något af den sanna, den ljufva och djupa påskglädje, som lifvade Jesu lärjungar och lärjunginnor på uppståndelsemorgonen. O Jesus, vi bedja dig

därom, under det vi hvar för sig utgjuta våra härtan i din egen bön: Fader vår, som är i himmelen, o .s .v.

Text: Matt. 28: 1—8.

Men vid sabbatens slut, i gryningen till första dagen i veckan, gingo Maria Magdalena och den andra Maria för att bese grafven. Och se, det vardt en stor jordbäfning, ty en Herrens ängel steg ned från himmelen och gick och bortvältrade stenen från dörren och satte sig på honom. Och hans utseende var såsom en ljungeld och hans klädnad hvit såsom snö. Och väktarne skälfde af fruktan för honom och vordo såsom döda. Men ängeln svarade och sade till kvinnorna: Rädens icke I; ty jag vet, att I söken Jesus, den korsfäste. Han är icke här, ty han är uppstånden, såsom han hade sagt. Kommen och sen rummet, där Herren har legat; och gån strax och sägen hans lärjungar, att han är uppstånden från de döda. Och se, han går före eder till Galileen; där skolen I få se honom. Se, jag har sagt eder det. Och de gingo hastigt ut från grafven med räddhåga och stor glädje och lupo att kungöra det för hans lärjungar.

Vår text utgör en enkel men intagande och högtidlig skildring af de händelser, som timade vid Jesu uppståndelse. Underbara äro dessa tilldragelser, såsom uppståndelsen är det, ja, såsom Jesus själf. Hvem må förvånas, om under skulle åtfölja denna tilldragelse, hvilken står ensam i sitt slag bland händelser, som timat på jorden? Hvem skulle icke tro, att under måste förhärliga den, som heter Underlig, Råd, Gud, Hjälte, Evig Fader, Fridsfurste. Vi vilja genom Guds nåd på denna högtidsdag betrakta:

Huru under åtfölja Jesu uppståndelse både i naturens och nådens rike.

I.

Det är en stilla och högtidlig söndagsmorgon. I ro och självförnöjdt lugn sofva väl Jesu fiender tillfredsställda, sedan de kunnat i sin mening afdagataga och bortskaffa honom, som var dem så förhatlig, säkra, sedan de väl förvarat grafven med en stor sten och därpå satt romerskt insegel och därtill för fullkomlig säkerhets skull ställt romerska soldater såsom väktare. Inom detta i sanning starka och säkra fäng-

else trodde de sig fullkomligt hafva öfverlämnat Jesus åt evig glömska, här skulle då den, som sagt sig vara Guds Son, Herre öfver lif och död, här skulle han hemfalla åt den allt uppslukande förgängligheten. Nu menade de sig säkerligen kunna fira en fullständig seger öfver den man, som de förut både fruktade och föraktade. Allt var ock tyst och stilla ända från fredags afton öfver den stora sabbaten och till söndagsmorgonen. Det syntes verkligen, som hade Jesu fiender skäl att berömma sig af seger. Rädda och förskräckta hade de få hans lärjungar flytt för att gömma sig undan, hvar de bäst kunde, emedan de hvarje stund måste frukta att blifva uppsökta och straffade såsom den förhatade Jesu anhängare.

Vi kunna göra oss en föreställning om de arma lärjungarnes nedslagenhet, sorg, fruktan, ja, förundran, då de sett alla sina stora förhoppningar gå med den älskade Mästaren i grafven och öfverlämnas åt förgängelse och glömska. Vi kunna tänka oss, att de varit såsom i en dvala, utmattade af sorg, fruktan och ängslan. Nu syntes allt vara förloradt, allt borta, blott förtviflan, sorg och skam återstå. Så var det för lärjungarne, ty de hade icke fattat Jesu tal om uppståndelsen. Det se vi däraf, att de så svårligen och endast med mycken möda kunde öfvertygas om verkligheten däraf, äfven sedan de hade de kraftigaste intyg därom. Lärjungarne voro öfverlämnade åt sin sorg, öfversteprästerna och deras tjänare gjorde sig troligen ej den mödan att spana efter dessa föraktade och bespottade lärjungar till den där förföraren, såsom de kallade Jesus.

Allt var då lugnt. Men hvad händer? Den stora morgonen randas, i stillhet och tysthet hvilar naturen före dagbräckningen eller gryningen. Då uppstod härlighetens och lifvets Herre ur sin graf, klippan, den stora stenen, inseglet, vakten, allt detta, stora hinder för en blott människa, är intet hinder för honom, hvars lekamen nu är andlig, himmelsk och förklarad. Sen, mina älskade, det är Herren Jesu segerrika uppståndelse; det är uppfyllelsen af hans utsagor, medan han ännu var i sitt förnedringstillstånd; det är kronan

på hans återlösningsverk här på jorden. Det är den härliga segern efter den svåra och häftiga kampen; det är ändpunkten af Jesu bana såsom återlösare här på jorden. Härmed har han fullkomligt visat sig berättigad att vara människosläktets förlossare, att vara segervinnaren öfver synden, döden, djäfvulen och allt ondt.

Det är denna stora tilldragelse, som är så viktig, att aposteln säger: "Om Kristus icke är uppstånden, så är eder tro fåfäng, och I ären ännu i edra synder. Om Kristus icke är uppstånden, så är vår predikan fåfäng, så är ock eder tro fåfäng. Då befinnas vi vara falska Guds vittnen." Det är denna tilldragelse, med hvilken hela kristendomen står eller faller, ja, hvarpå vårt eviga väl eller ve beror. Detta kände också medlemmarna af den äldsta kristna kyrkan, och därför var påsken den fest, som först började firas, och som allt jämt intog första platsen bland kristna högtider. Apostlarne kände ock vikten af detta ämne, ty i sina tal rörde de sig alltid omkring den uppståndne Frälsaren. Om vi i Apostlagärningarna läsa predikningar af apostlarne, se vi, att det är till Jesu uppståndelse de vilja leda sina bevis ur gamla testamentet. Att hafva varit vittnen till denna stora tilldragelse, Jesu uppståndelse, det räkna de för sin högsta ära, sitt högsta berättigande såsom apostlar.

Jesu uppståndelse var tvistepunkten mellan judarna och de kristna, såsom vi se, då Paulus stod till rätta inför den hedniske landshöfdingen Festus. Då berättar Festus för konung Agrippa om Paulus och säger om judarne: "De framhöllo mot honom några tvistefrågor om deras gudsdyrkan och om en viss Jesus, som var död, men hvilken Paulus sade vara vid lif," d. v. s., Paulus bedyrade och försäkrade sanningen af Jesu uppståndelse. Det är då en oändligt viktig och betydelsefull tilldragelse, hvars minne vi i dag fira.

Den har ock på det trovärdigaste blifvit bevittnad. Förutom det, att lärjungarne och kvinnorna många gånger sett Jesus efter hans uppståndelse, säger oss Paulus, att han blifvit sedd af mer än 500 bröder på en gång, af hvilka flere

lefde på Pauli tid, och på sistone hade han ock blifvit sedd af Paulus själf.

Jesu uppståndelse förorsakade ock en uppståndelse både i himmelen och på jorden. Självfa den liflösa naturen måste komma i rörelse vid denna stora händelse. Sedan Jesus före dagningen uppstått, stiger en ängel ned af himmelen, stenen vältras bort från grafven, de romerska soldaterna öfverväldigas af förskräckelse och bäfvan och vordo, såsom hade de varit döda. Jorden bäfvade och rörde sig, och flere änglauppenbarelser följde därpå.

II.

Dessa under i himmelen och på jorden i naturen voro endast ett tecken till de stora under och händelser, som skulle tima i andens värld i nådens rike efter denna betydelsefulla händelse. Allt sedan dess har bland människosläktet varit ett buller om den vägen, såsom det heter, det har varit en oro, ett frågande efter den uppståndne Frälsaren, predikan om honom har, mer eller mindre ren, fortfarit genom alla tider. Alltid har det, äfven i de mörkaste tider, funnits någon eller några, som i andens och kraftens bevisning vittnat om den uppståndne förlossaren. De människor, som med större allvar frågat efter sanningen, som ej öfverlämnat sig åt sorglösheten och lättsinnet, de som ej varit tillfredsställda med lögnen, mörkret och villfarelsen, sådana hafva med glädje vändt sina ögon till den uppståndne och i honom funnit sin salighet, sin frid, sitt allt, ja, de hafva hos honom funnit sanningen midt i världens mörker, fristaden och den lugna hamnen under världens bullrande oro, strider, elände och fördärf. Det har sedan den tiden timat många under i nådens rike, under, som bestått däruti, att människor, nedsänkta i syndens och lastens pölar, genom den uppståndne Frälsaren och predikan om honom blifvit räddade undan både lekamligt och förnämligast evigt fördärf. Människor hafva genom den uppståndnes kraft uppstått ur sin dvala och förblindelse till ett nytt lif med Kristus i Gud, människor hafva med sina sinnen blifvit dragna från denna jordens fåfäng-

lighet och vända till himmelen till att söka det, som ofvantill är, såsom aposteln säger: "Om I hafven uppstått med Kristus, så söken det, som är ofvan. Trakten efter det, som är ofvan, icke efter det, som är på jorden."

Det har, mina älskade, inträffat sådana under, att de största fiender och förföljare till den uppståndne Frälsaren hafva måst böja sig i stoftet för den uppståndnes makt, deras stolthet har fallit, de hafva knäböjt i Jesu namn och såsom ovärdiga syndare mottagit den nåd och förlåtelse af Jesus, som han förvärfvat genom sitt lidande, sin död och sin uppståndelse. Det har inträffat sådana under, att de svagaste människor med den gräsligaste död bekräftat sin tro på den uppståndne förlossaren, som varit deras enda hopp. Och dessa under skola fortfara intill dagarnas ända, så har den uppståndne sagt. Människor skola genom den uppståndne Jesus och vittnandet om honom omvändas, pånyttfödas och heliggöras, och se, detta är ett under större än de, som skedde i naturen vid Jesu uppståndelse, att en syndens träl, en människa, fången i mörkret och lögnen, pånyttfödes, blir en ny människa, en sann kristen, en himmelsk prydnad, se, detta är verkligen ett under, som är en värdig frukt af Jesu uppståndelse. Sen på de under, som skedde på pingstdagen och allt sedan dess genom apostlarnes predikan om den uppståndne Frälsaren, så skolen I få se, att de alla äro idel uppståndelseunder.

Och ännu ett stort under återstår, det är detta, att de trogna äfven med sina kroppar skola uppstå till ett evigt saligt lif med Jesus, den uppståndne, se, det är ett under såsom en frukt af Jesu uppståndelse. Läs härom 1 Kor. 15. Detta märkvärdiga kapitel utgör en värdig sidobetraktelse till berättelserna om Jesu uppståndelse.

Och nu, mina älskade, hvad skola vi säga och göra? Hvad för intryck gör denna märkvärdiga tilldragelse på oss? Skola vi ej böja oss ned för den uppståndne Frälsaren, prisa och lofsjunga hans majestät, hans makt, härlighet och ära, skola vi ej deltaga i segerfröjden? O, det kanhända gifves många, som ännu vilja förblifva syndens fångar, fastän Jesus vunnit

en så härlig seger för att göra dem evigt fria. Skola vi ej alla af hjärtat bedja, att vi på våra egna hjärtan lefvande må erfara de under, de nådens under, som åtfölja Jesu uppståndelse, de under, som bestå däruti, att vi, som äro orena, oheliga och syndare inför den rättfärdige Guden, måtte i och genom Jesus Kristus framstå såsom heliga, rena, obefläckade, iklädda hans rättfärdighet, i hvilken vi kunna bestå, då vi kallas inför Guds domstol, att vi måtte få erfara det under, som består däruti, att vårt sinne, som af naturen är jordiskt och köttsligt, måtte blifva himmelskt och andligt? Vi vilja såsom kvinnorna i vår text i anden gå åstad för att söka Jesus, och så skola vi göra samma saliga erfarenhet som de.

Se, dessa svaga kvinnor, huru hjältemodiga de äro i sin kärlek till Frälsaren, de tänka ej på judarnes vrede, på den stora stenen, den starka bevakningen, de tänka blott på att få se sin Mästare, om också död. Ske dig, som du tror. De, fingo ock se sin älskade Mästare, men Gud, som alltid gör öfver allt det, vi bedja eller tänka, han gjorde här ett så härligt under, att kvinnorna fingo se sin Mästare uppstånden, förhärligad och förklarad. Så skola ock vi finna den uppståndne mycket härligare, än vi kunna föreställa oss honom, om vi på allvar vilja söka honom. O, jag tillönskar eder alla af hjärtat denna sanna påskfröjd, att den uppståndne Jesus må blifva lefvande, härlig och förklarad för eder alla. Därtill gifve han sin nåd för sitt namns skull! Amen.

Sanningen af Jesu uppståndelse bevittnad.

Första Söndagen efter Påsk.

Herren är sannerligen uppstånden.

Så lyder den glada och triumferande hälsning, hvarmed de från Emaus återvändande lärjungarne möttes af de elfva apostlarne, som de funno samlade i Jerusalem. Detta var en glädjehälsning. Tanken på Jesus uppfyllde lärjungarnes hela själ, alla deras samtal rörde sig omkring honom. De hade fått flere budskap, förkunnande, att han var uppstånden, men hade på länge ej kunnat tro. Nu hade de fått kraftigare intyg på sanningen häraf. Jesus, den uppståndne, hade visat sig för Simon Petrus, och dennes vittnesbörd måste de sätta förtroende till, emedan Petrus var en af de mest framstående bland apostlarne. Nu rörde sig säkerligen alla deras samtal omkring detta stora ämne, och, när någon af deras vänner besökte dem, hade de ingen gladare hälsning att bringa än denna om Jesu uppståndelse, de hade intet kärare samtalsämne än om den uppståndne Jesus. Detta var den gladaste nyhet de hade att förtälja. "Herren är sannerligen uppstånden." Det är, som ville de säga: det måste dock vara sant, hvad man berättat oss, vi hade icke kunnat tänka oss någonting så stort och utomordentligt, vårt jordiska förstånd var för inskränkt att begripa ett så högt ämne som talet om Jesu uppståndelse, vi fattade icke Herrens egna ord därom. Därför har vår otro tagit öfverhanden, vi hafva

varit förblindade, men hvad vi icke kunnat tro, det måste sannerligen hafva inträffat. Gud måste sannerligen vara större än vårt förnuft, vår otro, våra tankar och tycken. "Herren är sannerligen uppstånden." Det är en verklig tilldragelse, det har händt, och en händelse, en tilldragelse kan man ej bestrida med några förnuftsgrunder, den eller den historiska tilldragelsen må synas aldrig så obegriplig. Det hjälper ej, att man ej inser, huru det så har kunnat inträffa, det har så händt, och detta är nog, man måste erkänna sanningen af hvad som skett.

"Herren är sannerligen uppstånden", sade de elfva. De voro redan, åtminstone somliga ibland dem, öfvertygade därom. Men de fingo ytterligare bekräftelser. Lärjungarne från Emaus hade att förtälja en märkvärdig tilldragelse, huru Jesus uppenbarat sig för dem. Och som lärjungarne voro inbegripna i ett lifligt samtal om allt detta, då stod Jesus midt ibland dem.

Det är denna tilldragelse, som vår text för i dag förtäljer. Mina älskade, tänk, om vi ur hjärtats djupa och innerliga erfarenhet och öfvertygelse kunde bringa hvarandra denna glada hälsning: Herren är sannerligen uppstånden och är sedd af mig. Det är i dag första sabbatsdagen efter den stora uppståndelsefesten. Ack, månne berättelserna om den lidande och uppståndne Frälsaren ha lämnat något djupt intryck efter sig i någons hjärta ibland oss? O, att det funnes någon ibland oss, som kunde säga: Herren är sannerligen uppstånden, jag har erfarit den uppståndnes kraft och lif på mitt hjärta, jag måste erkänna, att Jesus är uppstånden. Jag har förut icke trott på den uppståndne, han har för mig varit död, men nu lefver han för mig i sitt ord och i mitt hjärta, jag måste erkänna sanningen af hans uppståndelse, ja, till min eviga glädje och salighet är Herren sannerligen uppstånden.

Men ack, hvarför göras så sällan ibland oss sådana erfarenheter? Ja, emedan vi så sällan samtala om honom, den uppståndne, emedan vi sällan på allvar fråga efter honom och sanningen såsom lärjungarne. Ty där man är församlad

för att samtala om dessa stora ämnen, där man längtar efter att få veta sanningen, där man söker efter Jesus, där uppenbarar han sig med sin frid och salighet, såsom vi få se af vår text.

Herre Jesus, uppenbara dig ock i dag för någon ibland oss, visa dig för oss så kraftigt och tydligt, att vi måste erkänna sanningen af din uppståndelse. Hör oss: Fader vår, som är i himmelen m. m.

Text: Luk. 24: 36—48.

Och under det de talade härom, stod Jesus själf midt ibland dem och sade till dem: Frid vare med eder! Då blefvo de förskräckta och bäfvande och menade, att de sågo en ande. Och han sade till dem: Hvarför ären I förfärade, och hvarför uppstiga sådana tankar i edra hjärtan? Sen mina händer och mina fötter, att det är jag själf; tagen på mig och sen. Ty en ande har icke kött och ben, såsom I sen mig hafva. Och då han hade sagt detta, visade han dem sina händer och fötter. Och då de ännu icke trodde, för glädjes skull, utan förundrade sig, sade nan till dem: Hafven I här något att äta? Och de gåfvo honom ett stycke stekt fisk och något af en honungskaka; och han tog och åt däraf i deras åsyn. Och han sade till dem: Dessa äro de ord, som jag talade till eder, då jag ännu var med eder, att allt måste fullbordas, som är skrifvet om mig i Moses' lag och i profeterna och i psalmerna. Då öppnade han deras sinne, så att de förstodo skrifterna, och han sade till dem: Så är det skrifvet; och så måste Kristus lida och på den tredje dagen uppstå från de döda och bättring och syndernas förlåtelse predikas i hans namn bland alla folk och först i Jerusalem. Men I ären vittnen om detta.

Vår upplästa text innehåller en berättelse om Jesu uppenbarelse för sina lärjungar efter sin uppståndelse. Många sådana uppenbarelser förtälja oss evangelisterna, de skedde alla för att fullkomligen öfvertyga de tviflande lärjungarne om sanningen af uppståndelsen. Man kan ock om vår text använda Johannes' ord: "Dessa äro skrifna, på det att I skolen tro, att Jesus är Kristus, Guds Son, och att I genom tron skolen hafva lif i hans namn." Vi vilja på denna stund med anledning af vår text genom Guds nåd betrakta:

Sanningen af Jesu uppståndelse bevittnad

genom: 1) hans uppenbarelse för lärjungarne; 2) skriftens fullbordan på honom; 3) den fortsatta predikan i hans namn.

I.

Det är märkvärdigt att se, huru noggrant och omständligt Jesus söker förebygga alla tvifvel om sin uppståndelse. För lärjungarne, som länge tviflade, visade sig Jesus flere gånger och sökte härvid på det mest lefvande och kraftiga sätt öfverbevisa dem om att han sannerligen var uppstånden. Lärjungarne voro icke, såsom man förmenat, några lättrogna varelser, som snart läto bedraga sig och trodde hvad som helst. Nej, vi se af evangelisternas berättelser och deras egna bekännelser alldeles raka motsatsen, vi se, att det behöfdes förnyade kraftiga intyg för att öfverbevisa dem. Guds Ande har, så att säga, likasom tillåtit dessa lärjungar att hårdt fångas af otro, på det att intygen och bevisen om Jesu uppståndelse, denna stora och öfver allt viktiga tilldragelse, skulle blifva så mycket mer stark och öfvertygande för oss. Vi lära ock däraf, att Herren har tålamod med oss, att han icke genast förkastar oss för vår otro, utan att han försöker allt för att öfvertyga oss om sanningen.

Men någonting finna vi hos dessa lärjungar, som vi icke se hos många otrosmänniskor. Det är det djupa allvaret, den innerliga åstundan att kunna tro, den stora sorgen öfver synden och otron. Dessa lärjungar gycklade ej med det heliga, de söka ej att förlöjliga berättelserna om Jesus, den uppståndne, de tänka därpå, öfverväga allvarligt, om de kunna vara sanna eller ej. De fröjdas ej öfver hvarje tanke, som kan styrka dem i otron, utan de fröjdas, om något ljus uppgår för dem, som kan visa dem på Jesus, den de förlorat. Bilden af den lidande och så misshandlade Frälsaren står så lefvande för deras ögon, att de ej kunna tro denne så sargade man vara uppstånden i härlighet. Sorgen öfver att hafva varit trolösa emot Jesus i hans lidande är så stor, att de ej anse sig värdiga att se honom, de kunna ej tänka

sig en så stor glädje som att få se Jesus uppstånden. Dock samtala de med hvarandra om hvad som händt, många af dem fröjdas redan i tron på hans uppståndelse. De hade börjat att tro, och bäst som de tala härom, står Jesus midt ibland dem och hälsar dem med ett ord, som måste hafva trängt till deras hjärtans innersta, i synnerhet som det uttalades af honom i en sådan stund som denna och till sådana, som så väl behöfde tröst. "Frid vare med eder", säger han.

Tilldragelsen är särdeles lefvande och naturenligt skildrad i vår text. Först, när lärjungarne fingo se Jesus, blefvo de förskräckta och menade sig se en ande. Vi kunna lätt tänka oss in i deras förhållande; de sitta där inneslutna i tysthet, försjunkna i förtroliga och allvarliga samtal. Då visar sig Jesus för dem; de stängda dörrarna voro intet hinder för hans förklarade lekamen. Hans uppenbarelse liknade en andes. Måhända omgafs han af något öfverjordiskt sken. Allt detta gjorde, att lärjungarne trodde sig se en ande, och detta förorsakade förfäran. För oss, som lefva på jorden, måste alltid en högre uppenbarelse väcka en viss häpnad. Men Jesus började tilltala lärjungarne på sitt vanliga milda sätt: "Hvarför ären I förfärade, och hvarför uppstiga sådana tankar i edra hjärtan? Sen mina händer och mina fötter, att det är jag själf; tagen på mig och sen. Ty en ande har icke kött och ben, såsom I sen mig hafva." Och då han hade sagt detta, visade han dem sina händer och fötter.

Hören och sen, mina älskade, huru öfvertygande Jesus vill bevisa sanningen af sin uppståndelse. Han visar, att det var ingen tom syn, lärjungarne sågo, utan de hade framför sig en lefvande gudomlig personlighet i människonatur och gestalt. Man kan ana, hvilken glädje skulle öfverväldiga lärjungarne vid detta tal, dessa som voro nedtyngda af den allra djupaste sorg, nästan hopplösa, emedan de trott sig helt och hållet hafva förlorat sin älskade Mästare, dessa få nu plötsligen se honom lifs lefvande framför sig. De måste vid denna syn och vid hans ljufliga och milda tal erfara en känsla af glädje, som var outsäglig. Vår text uttrycker deras öfverraskning och fröjd med dessa ord: "De trodde än-

nu icke för glädjes skull," de kunde icke tro, att allt detta var sant, så glada voro de. Jesus gör allt för att öfvertyga dem därom, att det är han, den samme, med hvilken de förut umgåtts, hvilken älskat dem intill döden, ja, intill korsets död. Ehuru Jesus i sitt nuvarande förklarade tillstånd ej behöfver naturlig mat och dryck, så frågar han dock efter mat och äter inför deras åsyn såsom en människa för att desto tydligare kunna öfverbevisa lärjungarne därom, att han icke var en blott ande, utan att han var Guds Son, som antagit människonatur, och som i köttet lidit för våra synder. Att Jesus var öfvermänsklig och gudomlig, därpå syntes ej lärjungarne nu behöfva tvifla, men att han tillika var den samme som förut; att han nämligen var Gud i *människonatur*, därom behöfde han på det klaraste öfvertyga dem.

Det ligger i allt detta en märkvärdig Guds styrelse, ty hade icke Jesus så omständligt och tydligt visat sig för lärjungarne, hade han icke på ett mänskligt sätt talat till dem och umgåtts med dem efter sin uppståndelse, så kunde man hafva trott, att lärjungarne bedragit sig, att de blott sett syner, att dessa andebilder blott uppstått i deras förvirrade hufvuden. Men nu vore ett sådant påstående omöjligt, ja, alldeles orimligt. Vår text framställer ju Jesu uppenbarelse för lärjungarne på ett så lifs lefvande sätt, att man måste erkänna allt detta såsom en verklighet. Jesu uppståndelse äger sin giltighet och sanning i och för sig själf såsom en verklig och oemotsäglig tilldragelse, men skall allt detta blifva sant för oss, så måste Jesus på något sätt få uppenbara sig för oss såsom för lärjungarne i texten. Men om vi skola känna ett verkligt behof af Jesu fridsuppenbarelse, om dessa ord: "Frid vare med eder", skola få någon betydelse för våra hjärtan, då måste vi först få känna en stor sorg, en hjärtegripande bedröfvelse, vi måste få se våra synder och känna den ofrid, som synden har åstadkommit emellan oss och Gud. Och får man rätt känna synden, mina älskade, då blir det en sorg, som öfvergår all annan sorg, då, när man får se sig såsom en brottsling inför den rättfärdige Guden, när Guds i lagen uttryckta eviga vilja framträder

klar för ens samvete, när man ser, huru Guds lag vill vara uppfylld till alla delar, och man känner sig såsom oren i sitt innersta hjärta. Det går då icke an att längre skämta med Gud och synden såsom de lättsinniga. Ack, man får då se, att Gud icke låter gäcka sig, och att hvad människan sår, det skall hon ock uppskära. O, det gifves lättsinniga människor, som vilja bortförklara både Gud och synden, som anse ånger, bättring och allvarlig syndasorg såsom ett skrymteri, en galenskap. Dessa kunna ej få erfara Guds frid, ty i själfva verket hafva de ingen Gud. Men för den, som har en Gud, och som på allvar känner sig såsom en syndare inför Gud, huru godt är det icke för en sådan att få höra af Jesu mun: Frid vare med dig, se mina händer och mina fötter, se, huru jag på korset blifvit plågad för din skull, för dina synder. Se, jag är uppväckt för din rättfärdighet, du behöfver ej längre sörja, tag på mig, skåda mig i tron. Jag är uppstånden för din skull, jag har besegrat alla dina fiender, försonat alla dina synder, förvärfvat dig frid och evig salighet. Det är en verklig glädje för en fattig syndare att så finna Jesus; då får man en frid, som världen icke kan gifva, ja, en frid, som öfvergår allt förstånd. Ty för det kalla och blotta människoförnuftet låter allt detta såsom barnsligt och obetydligt, men för den ödmjuka själen, som känner behof af Jesus, är det obeskrifligt ljuft att få hälsas med Jesu frid. När man får göra denna erfarenhet, att man såsom en förlorad syndare får nåd för Kristi skull, o, då har man det säkraste intyg för egen del om sanningen af Jesu uppståndelse.

Det gifves väl sådana ibland eder, som erfarit sorgen öfver synden, men också glädjen öfver benådningen, och I veten, att Jesus sannerligen är uppstånden, ty I hafven erfarit hans kraft på edra hjärtan, och I viljen ju icke förlora Jesus, I finnen ju eder salighet i den enfaldiga predikan om hans lidande, död och uppståndelse för edra synder. När I sen många, som förakta honom, som sorglöst gå honom förbi, så frågar eder Herren: Viljen I ock gå bort? Ack, sägen I väl då: Herre, till hvem skola vi gå, du har eviga

lifvets ord, hvar skola vi söka frid om icke hos dig, o Jesus, hvar skola vi söka sanning annat än hos dig, världen har hvarken sanning eller frid att gifva.

II.

Sanningen af Jesu uppståndelse bevisar sig ock genom gamla testamentets profetiors uppfyllelse på honom. Jesus framhåller i vår text för lärjungarne, att skrifterna måste fullbordas, och att det i gamla testamentet var förutsagdt, att Jesus skulle lida, dö och uppstå. Detta hade väl lärjungarne många gånger hört, men icke gifvit akt däruppå, ej heller förstått. Nu öppnade Jesus deras sinne, så att de förstodo skrifterna. Däraf se vi, att, huru klara än dessa bibelställen äro, så fatta vi dem ej, om icke Guds Ande får upplysa oss därom. Den naturliga människan kan väl förstå själfva bokstafven, men någonting underbart och gudomligt ser hon ej, förrän Herren Jesus får öppna ögonen. Det skulle vara för vidlyftigt att anföra alla de bibelställen i gamla testamentet, som handla om Kristus såsom lidande, död och uppstånden. Ett ibland de märkvärdigaste är dock Esaias 53 kapitel, jämte många andra ställen. Det gamla testamentet erhåller sitt ljus och sin förklaring genom det nya.

Tillika visar oss Jesus i vår text, att hans lidande, död och uppståndelse är hufvudämnet i gamla testamentet så väl som i det nya. Jesus, den lidande och uppståndne, är bibelns kärna och stjärna. Vill du dörför lära rätt förstå bibeln, måste du söka Kristus där, det är hufvudsaken. Den som i bibeln ej vill finna Jesus såsom en Frälsare för sina synder, han ser idel stötestenar där, men den som söker Jesus i ordet, han finner ett ljus, som belyser hvad som annars kan vara mörkt och dunkelt. Om man därför vill göra sig den saliga mödan att i gamla testamentet söka de ställen, som förutsäga Kristus, och i det nya dem, som handla om honom såsom kommen, så skall man få se den uppståndne i ett klart ljus.

III.

Hvad som slutligen utgör ett kraftigt intyg om sanningen af Jesu uppståndelse är den fortsatta predikan i hans namn.

Så heter det i vår text, att i Jesu namn måste predikas bättring och syndernas förlåtelse. Bättring och syndernas förlåtelse i Jesu Kristi namn, se där det enkla ämnet för den predikan, som fortgått genom århundraden och omskapat tusental människor. Om man allvarligt betraktar detta, så måste det förefalla märkvärdigt och underbart, att en så enkel predikan har kunnat åstadkomma så stora förändringar i världen, under det de mest prisade världsligt visas läror hafva högst för en kort tid och bland några få åstadkommit någon verkan. Predikan i Jesu Kristi namn, det fortsatta vittnesbördet om honom och detta vittnesbörds verkan, där det frambäres i enfald samt i andens och kraftens bevisning, detta är ett ovedersägligt intyg för sanningen af Jesu uppståndelse.

Af intet blir intet; så skulle ock snart denna predikan hafva förlorat sin kraft, om icke Jesus vore uppstånden. Men nu är det märkvärdigt att se och erfara, hvilken makt denna enkla predikan har öfver människohjärtat, huru det lefvande talet om bättring och syndernas förlåtelse i Kristus Jesus griper människan. Detta är ingen konstig vishets- och sällhetslära, den är så enkel, att den mest obildade människa kan fatta den. Här hafva vi hela nådesordningen så enkel och klar, denna bättring och syndernas förlåtelse i Jesu Kristi namn är hela vägen till lifvet. Tillika hafva vi ock här kännetecken på en kristlig predikan, hvars grund och hufvudämne måste vara: bättring och syndernas förlåtelse i Jesu Kristi namn.

Vill du veta, huru du skall blifva lycklig för tiden och evigheten, huru du skall få sann frid i ditt hjärta, bed då Guds Helige Ande att lefvande få erfara och förstå denna enkla predikan: bättring och syndernas förlåtelse i Jesu Kristi namn.

Herre Jesus, lär oss alla att fatta denna enkla sanning, så skola vi på ett lefvande sätt öfvertygas om din uppståndelse och säga: "Herren är sannerligen uppstånden" till vår eviga frid och salighet. Amen.

Kännetecken på en sann och en falsk herde.

Andra söndagen efter Påsk.

Herren är min Herde, mig skall intet fattas.

Bilden af en herde med sin hjord förekommer ofta i bibeln för att beteckna det förhållande, i hvilket Herren Gud står till sitt folk Israel och till alla människor, men särskildt de trogna. Vi se ofta, att i de heliga skrifterna begagnas jordiska bilder, synliga föremål och förhållanden för att därigenom tydliggöra himmelska och osynliga ting. Bilden af en herde med sina får är synnerligen enkel, behaglig, lefvande och tydlig, särdeles då vi tänka på de förhållanden, som förefunnos i österlanden. I det heliga landet och trakterna däromkring voro de flesta herdar, och deras största egendom bestod åtminstone i äldsta tider i deras hjordar. Exempel härpå se vi i Josefs bröder, hvilka, då de kommo till Egypten och skulle framställas för Farao, skulle på hans tillfrågan, hvad deras yrke var, säga, att de voro herdar och sådant folk, som med boskap umgingos ända från deras barndom. Man ägnade således hela sitt lif åt herdekallet, och en sådan österländsk herde vårdade på det allra noggrannaste sin hjord och var så att säga så förtrolig med sina får, att han hade namn på hvart och ett af dem, och fåren kände mycket väl sin herdes röst. Så se vi då, att likneisen om en herde med sina får är en bild af trogen, omsorgsfull och huld omvårdnad.

Särskildt träffande blir denna bild, om vi tänka oss litet närmare in i fårens natur och art. Fåret är af naturen det

milda, stilla och lättböjliga djuret, i synnerhet är det ock jämförelsevis försvarslöst emot vilddjuren. Det är således en bild af människan, som, öfverlämnad åt sig själf, är utan försvar och väl behöfver hjälp och stöd mot sina många fiender. Särskildt skall fårets milda natur afbilda den ödmjukhet och stilla undergifvenhet, som alltid bör vara ett kännetecken på den åt Gud hängifna människan.

Nu säger David i våra anförda ingångsord (Ps. 23: 1): "Herren är min herde". Det är, som skulle han vilja säga: jag känner mig svag och öfvergifven i denna världen gent emot mina många fiender, särdeles de andliga, som äro farligast, och jag behöfver stöd och ledning i detta lifvet, annars skall jag förgås. Till människor kan jag ej alltid hålla mig, ty de äro svaga som jag, de kunna intet hjälpa, deras hjälp är fåfäng. Därför behöfver jag ett starkt stöd, och hvilken kan vara starkare och mäktigare än han, som skapat himmel och jord och uppehåller allt med sitt kraftiga ord. Se, Herren själf har åtagit sig att vara min herde, min förlossare, hjälpare och försvarare, jag vill nu hålla mig till honom, ty då är jag trygg, då skall intet fattas mig, då har jag lif och öfvernog. Och Herren har en så trogen omvårdnad om mig, som hade han intet mer att sköta, han är *min* herde.

Ack, Herren är vår herde, mina älskade. Han vill vara det, blott han får det, blott vi ej förskjuta hans tillbjudna vård och mena oss kunna vara honom förutan. Är Gud vår herde, så äro vi förtroliga med honom, vi kunna ingen dag vara honom förutan, vi måste vända oss till honom i alla angelägenheter med bön om hjälp och bistånd. Gud själf kallas i skriften ofta sitt folks herde. Men han har ock sina underherdar, de där i hans stad och ställe skola förvalta herdeämbetet, och därför benämnas på många ställen i gamla testamentet folkets ledare, i synnerhet lärarne, herdar. Vi se detta särskildt i profeten Hesekiels 34 kapitel jämte andra ställen. Också i nya testamentet förekommer samma bild, såsom vi få se af vår text.

Men dig, o Herre, vår store öfverherde, bedja vi, att du i

dag genom ditt evangelium ville föra oss på ordets friska, gröna äng, att vi må finna ett rikligt bete, och att vi närmare må lära känna dig såsom vår rätte herde och ledare. Hör oss, Fader vår, som är i himmelen, o. s. v.

Text: Joh. 10: 1—10.

Sannerligen, sannerligen säger jag eder: Den som icke går genom dörren in i fårahuset, utan stiger in från annat håll, han är en tjuf och en röfvare. Men den som går in genom dörren, han är herde för fåren. För denne låter dörrvaktaren upp, och fåren höra hans röst, och sina egna får kallar han vid namn och för dem ut. Och när han har släppt ut sina egna får, går han framför dem, och fåren följa honom, ty de känna hans röst. Men en främmande följa de icke, utan fly ifrån honom, emedan de icke känna de främmandes röst. Denna liknelse sade Jesus till dem, men de förstodo icke hvad det var, som han talade till dem. Då sade Jesus åter till dem: Sannerligen, sannerligen säger jag eder: Jag är dörren till fåren. Alla, som hafva kommit före mig, äro tjufvar och röfvare, men fåren hafva icke hört dem. Jag är dörren; om någon ingår genom mig, skall han blifva frälst, och han skall ingå och utgå och finna bete. Tjufven kommer icke utan för att stjäla och slakta och förgöra. Jag har kommit, på det att de må hafva lif och hafva öfver nog.

Den upplästa texten och dagens gamla evangelium äro tagna ur samma kapitel och utgöra hvar sin del af ett och samma Herren Jesu tal. Vår nya text börjar kapitlet, och det gamla evangeliet fortsätter omedelbart därpå. Till meningen äro dessa båda texter hvarandra något olika, fastän samma bild och grundtanke genomgår dem båda. I vårt gamla evangelium framställer Jesus sig själf såsom den gode herden; i vår text, som anknyter sig till det föregående, nionde kapitlet, talar han om sanna och falska mänskliga herdar och lärare i deras förhållande till hjorden eller människorna, som de hafva att undervisa. Vi vilja på denna stund genom Guds nåd med ledning af vår text betrakta:

Kännetecken på en sann och en falsk herde eller lärare.

I.

Närmaste anledningen till den liknelse och det tal, som vår text innehåller, var den händelse, som berättas i det näst

föregående kapitlet af Johannes' evangelium. Vi läsa där om huru Jesus botade en man, som varit blind född. Denne kallades sedan inför fariséerna och de skriftlärde, och på deras tillfrågan aflade han en härlig bekännelse om Jesu gudomskraft. Fariséerna gjorde sig all möda att förmå mannen till att förneka och bespotta Jesus, men då detta icke var möjligt, uteslöto de honom ur sitt samfund. Jesus tager sig af denna händelse anledning att framställa, huru falska och fördärfliga herdar och lärare fariséerna voro, som ville fördärfva människors själar i stället för att frälsa dem. Falska herdar voro de, i det att de sökte på allt sätt draga människorna från deras rätte Frälsare och herde, Jesus. Vår text börjar: "Sannerligen, sannerligen säger jag eder." Detta är ett talesätt, som Herren Jesus ofta begagnar. Han vill härmed lägga en synnerlig vikt på hvad han har att säga. Han vill ock härmed göra oss förvissade om att, hvad han talar, är en evig orygglig sanning, ty han är sanningen själf. Hvad han här säger, är också af allra största vikt, ty på en sann eller falsk ledning i andliga ting kan ofta ens väl eller ve bero och det icke endast för tiden utan ock för evigheten. Det är således högst nödvändigt att göra en bestämd åtskillnad mellan sanna och falska herdar och ledare, på det man må veta, till hvilka man med säkerhet kan ansluta sig utan fara.

"Den som icke går genom dörren in i fårahuset, utan stiger in från annat håll, han är en tjuf och en röfvare", heter det i vår text.

För att rätt förstå själfva ordalydelsen af så väl detta som det öfriga af denna liknelse måste vi tänka oss in i de förhållanden, som då förefunnos. Om kvällarna plägade nämligen i österlanden flere herdar med sina hjordar slå sig tillsamman och föra dem inom en inhägnad, som utgjordes af en stenmur eller dylikt. Det är detta, som i vår text kallas fårahuset. In i denna inhägnad ledde en port, vid hvilken ställdes en beväpnad vakt, som i texten kallas dörrvaktaren. Denna vakt kände naturligtvis igen alla herdarne, och, när någon af dem kom, släppte han in eller ut denne genom

porten. Men om någon främmande, som kom för att stjäla, anlände dit, blef han, såsom vi väl förstå, ej insläppt genom porten, utan, om han skulle komma in till fåren, måste han försöka hoppa öfver muren på något ställe. Nu liknar Herren Jesus alla falska andliga herdar och lärare vid sådana tjufvar och röfvare, som icke gå in genom dörren utan stiga in på ett annat ställe, från ett annat håll.

Här hafva vi ett kännetecken på en falsk herde och lärare, det nämligen, att han ej går in genom dörren till fårahuset. Hvad menas då i andligt afseende med dörren, ty i hela denna text afbilda de jordiska föremålen andliga ting och förhållanden. Jesus förklarar det själf, då han längre fram i vår text säger: "Sannerligen, sannerligen säger jag eder: Jag är dörren till fåren. Alla, som hafva kommit före mig, äro tjufvar och röfvare." Således äro alla de falska herdar, som icke genom Jesus ingått i sin verkningskrets, d. v. s. alla, som icke af hjärtat själfva hafva anammat Jesus såsom sin Frälsare och förlossare, alla, som icke såsom fattiga syndare hafva sin rättfärdighet i Jesus, den korsfäste.

All predikan och alla tal i andligt afseende, som ej hafva Jesus, den korsfäste, och syndernas förlåtelse i hans namn såsom sitt hufvudföremål, sin kärna och stjärna, allt sådant är röster af falska herdar. Hvar och en som icke predikar bättring och syndernas förlåtelse i Jesu Kristi namn, Jesus, sådan han är oss af Gud gjord till visdom, rättfärdighet, helgelse och förlossning, hvarje sådan är en falsk herde, han må för öfrigt hafva aldrig så goda egenskaper. Hvarje predikan, som gör anspråk på att vara kristlig och ändock vill veta någonting annat såsom hufvudsak än Jesus Kristus och honom korsfäst, måste vara falsk.

Härvid är också att märka, att de falska lärarne icke själfva följa Jesus, äfven om de skulle tala om honom, ty då Jesus i texten säger om de sanna herdarne, att de gå före fåren och leda dem genom dörren, som är han själf, så är det tvärtom med de falska. På blotta talet kan man icke alltid känna den falske herden, ty Paulus antager, att man kan tala med änglars tungor utan att hafva den rätta kär-

leken till Herren Jesus. Om vi därför såge lärare, som väl med ordet predikade Jesus, men ej i lifvet bekände honom, så måste de vara falska. Då Kristus i vår text säger: "Alla, som hafva kommit *före* mig, äro tjufvar och röfvare," så få vi icke fatta detta så, som skulle alla, som till tiden varit före Kristus, anses såsom falska herdar. Jesus menar här: alla, som hafva gått mig förbi, som föraktat mig, som icke anse mig såsom den där är öfver alla, de hafva varit och äro falska, de må till tiden hafva varit före mig eller komma efter mig. Johannes döparen faller således icke under denna dom, ty han säger om Jesus: "Efter mig kommer en man, som har varit före mig, ty han var förr än jag". Johannes menar: jag är visserligen kommen före Kristus ibland eder, men han är långt före mig, före all tid, framför mig i heder, ära, värdighet, makt och betydelse.

Ett annat kännetecken ger oss Herren Jesus på de falska herdarne, då han säger, att de äro tjufvar och röfvare, som komma blott för att stjäla, slakta och förgöra. Här se vi, hvad de falska herdarne göra. De söka blott sin egen ära och fördel, de vilja blott hafva vinning och njutning af sitt ämbete, men Herren Jesu ära och själars eviga frälsning söka de icke. Det är också icke annat möjligt, än att sådana, hvilka själfva ej äro i sanning Jesu egna och med honom förenade, när de göra sig till herdar öfver Kristi hjord, måste anställa skada och fördärf. Vore en sådan än den allra störste predikant i världen och icke af kärlek till Jesus sökte hans ära och sina åhörares eviga frälsning genom Jesus, den korsfäste, så vore han falsk. Ty Paulus säger: "Om jag talade med människors och änglars tungor, men icke hade kärlek, så vore jag intet." Det är väl möjligt, att den, som själf går och älskar en orätt väg, kan leda en annan den rätta, men vanligen undervisar man väl andra efter sitt eget sinne, åtminstone i det enskilda lifvet, äfven om man offentligen måste tala, hvad som ej är ens egen lefvande öfvertygelse och hjärtats erfarenhet.

Ännu ett kännetecken på de falska herdarne angifver Herren Jesus i vår text. Det är detta, att fåren icke känna

deras röst, ej heller följa dem. Här talar Jesus, såsom vi tydligen förstå, om sina sanna får, om dem, som af hjärtat höra honom till. Dessa följa icke en falsk lärare, ty de hafva ett mycket fint öra, de märka, om herden själf går i den store öfverherden Jesu skola; i annat fall äro de rädda för honom, äfven om de nödgas höra honom. Se, så var det med den blindfödde mannen. Han hörde ej fariséernas röst, ty han märkte, att de ej sökte hans själs frälsning utan blott sin egen ära och fördel. Så är det än i dag med hvarje sann Jesu lärjunge. Han är rädd för hvarje lära och lärare, där han ej förnimmer rösten af sin Frälsare. Väl kan en främmande mycket nära efterhärma den sanne herdens röst, men det gifves dock ett kristendomens "schibboleth", som är svårt att uttala för en främmande, och som snart märkes af ett fint öra, ett sinne öppet för den fulla sanningen.

II.

Men låtom oss komma till de sanna herdarne och höra, huru Jesus beskrifver dem i vår text. Då finna vi såsom kännetecken på en sann herde, att han går in genom dörren. "Den som går in genom dörren, han är herde för fåren." Den herde och lärare, som själf vill blifva frälst i Kristus Jesus och vet, att det gifves intet annat namn under himmelen, i hvilket vi skola blifva frälsta än Jesu Kristi, den korsfästes, namn, den som med Paulus säger: "Vi predika den korsfäste Kristus, för judarne en förargelse och för grekerna en dårskap, men för dem, som äro kallade, Guds kraft och Guds vishet", och: "Jag skämmes icke vid evangelium, ty det är en Guds kraft till frälsning för hvar och en, som tror," den som så talar, han är en rätt herde, den som säger med samme apostel: "Jag lefver icke mera jag, utan Kristus lefver i mig; och det jag nu lefver i köttet, det lefver jag i tron på Guds Son, som har älskat mig och utgifvit sig själf för mig." Den som med afseende på sitt ämbete säger: "Äro vi utom oss, så äro vi det för Gud," d. v. s. med afseende på den helige Guden och hans sak; "eller vi äro vid sans, så äro vi det för eder," d .v. s. äro vi milda och efterlåtna, så är

det för att vinna eder, ja, eder alla för Jesus. "Ty Kristi kärlek tvingar oss så."

Jesus säger i vår text, att dörrvaktaren låter upp för den rätte herden. Hvem är då dörrvaktaren? Det är Gud själf, som genom sin Helige Ande öppnar människornas hjärtan för en rätt herdes röst, så att de lyssna till hans ord och lägga dem på hjärtat. Det heter t. ex. i Apg. 14: 27, att Gud upplåtit trons dörr för hedningarna, och om purpurkrämerskan Lydia, att Herren öppnade hennes hjärta, så att hon gaf akt på det, Paulus talade. Så gör Gud än i dag. Han öppnar människors hjärtan för ett lefvande vittnesbörd om Kristus, så att ordet får bevisa sin omskapande kraft åtminstone på någon, om än dess verkningar många gånger gå i det tysta och stilla. Herren säger: "Jag är dörren; om någon ingår genom mig, skall han blifva frälst, och han skall ingå och utgå och finna bete."

Så är det med den sanne herden och läraren, han vill själf blifva salig i Kristus Jesus och frälsa andra på samma sätt. Och så skall det blifva, säger Jesus, ty hvem som ingår genom honom såsom dörren, han skall varda salig, den herde, som själf går in genom dörren, och alla de får han kan draga med sig genom dörren Jesus, de skola blifva frälsta, ingå och utgå och finna bete. Den sanne herden för sina får på bete, vill behålla dem vid lif och på bästa sätt sköta dem, under det att de falska herdarne blott vilja slakta och förgöra. Den sanne läraren vill på allt sätt vårda deras andliga lif, som blifvit anförtrodda i hans vård, och vill föra dem på friskt bete.

Genom in- och utgåendet betecknas det förtroligaste umgänge. Så hafva de sanna herdarne tillika med sina får det förtroligaste umgänge i ordet, bönen och sakramenten med Herren Jesus. Sins emellan hafva de ock umgänge genom brödrakärlekens innerliga och starka band, som förenar dem. En gammal kyrkans lärare uttrycker ock en ganska vacker tanke med afseende på detta in- och utgående, då han säger: "De gå in genom tron och ut genom kärleken i goda gärningar." Jesu sanna lärjungar införlifvas allt mera med ho-

nom i tron och blifva på samma gång allt mera verksamma utåt i kristlig kärlek eller goda gärningar.

Jesus säger om den sanne herden i vår text: "Fåren höra hans röst, och sina egna får kallar han vid namn och för dem ut. Och när han har släppt ut sina egna får, går han framför dem, och fåren följa honom, ty de känna hans röst." Så är det ock, de, som älska Herren Jesus, känna igen rösten af den herde, som vill leda dem till Jesus, på det de skola hafva lif och öfvernog.

"Sina egna får kallar han vid namn." Detta afser den trogne herdens omsorg om hvart och ett af sina får, han vill icke, att något skall förloras. Han förer dem ut och går själf framför dem, och de följa honom. Här måste vi stanna och behjärta, hvad som säges, mina älskade. Här tyckes vara ett ämne till självpröfning för oss å ömse sidor. Göra vi hvarandra sällskap till Jesus på den vägen, som drager till lifvet, sådan den är i Guds ord utstakad? Skulle det icke vara skönt, om, såsom här står, lärare och åhörare i en församling följde hvarandra? Vilja vi icke gemensamt bedja, allvarligen anropa vår Gud, att vi måtte få nåd att alla i sanning lära känna honom och den han sändt, Jesus Kristus, på det vi måtte få evigt lif? Vilja vi icke uppmuntra och understödja hvarandra i denna viktigaste sak, som gäller vår själs eviga frälsning? Här vore mycket att säga såsom tillämpning, men vi torde bäst kunna göra den själfva hvar och en för sig. Emellertid hafven I, mina älskade, rättighet att efter detta Herren Jesu tal pröfva edra lärare, ja, I hafven icke blott rättighet, utan det är eder plikt i en så viktig sak. Endast Guds eget ord är det säkra och vissa.

Men denna text gäller icke blott präster, den gäller lekmän, barnalärare, föräldrar, uppfostrare, ja, man kan säga oss alla, i den mån vi hafva något andligt inflytande på våra medmänniskor, och i den mån vi alla utöfva inverkan på hvarandra i det allmänna lifvet.

Till sist vilja vi lyssna till Herren Jesu slutord i vår text: "Tjufven kommer icke utan för att stjäla och slakta och förgöra. Jag har kommit, på det att de må hafva lif och

hafva öfvernog.” Det är, som ville Jesus säga: ty värr finnas många falska lärare och läror, många, som vilja leda eder bort från den saliggörande sanningen. De sanna äro få, men jag vill vara eder herde; flyn till mig, så skolen I hafva lif och öfver nog. Ja, låtom oss alla fly till Jesus midt i världens virrvarr och falskhet, så skola vi hafva det sanna lifvet, ja, det eviga lifvet! Amen.

Sorgen och glädjen inom Guds rike på jorden.

Tredje söndagen efter Påsk.

Den sorg, som är efter Guds sinne, kommer åstad bättring till frälsning, som man icke ångrar; men världens sorg kommer åstad döden.

Dessa allvarliga ord talar i 2 Kor. 7: 10 aposteln Paulus, som så djupt hade erfarit, hvad sorgen efter Guds sinne är, och hvilka saliga frukter däraf härflyta, och som troligen tillika i sitt förra lif erfarit världens sorger och sett, att de ingenting annat medföra än döden. Att sorg och glädje omväxla i lifvet, det är en erfarenhet, som hvarje människa får göra, som någon längre tid lefvat i världen, och det synes ofta, såsom om en tyngre del af sorger skulle hopa sig på somliga människor och ett större mått af glädje och sällhet tillfalla andra. Men, mina älskade, det gifves en himmelsk sorg och en himmesk glädje, en jordisk sorg och en jordisk glädje. De senare, både sorgen och glädjen, äro förgängliga och medföra döden.

Huru många äro icke, som få erfara världens sorg och under bördan af densamma tryckas ned i grafven eller dessförinnan upphäfva jämmerskri öfver jordens elände och den nöd, som trycker många af dess bebyggare. Huru många äro icke dessa olyckliga, som så förtäras af nöd, jämmer och sorg, utan att dock hafva erfarit sorgen efter Guds sinne, som för dem skulle hafva varit ett medel till bättrng och

salighet. Ack, härpå finnas otaliga exempel både i den förflutna och den närvarande tiden. Dessa hafva tillräckligt erfarit, hvad aposteln säger, att världens sorg åstadkommer döden.

Åter en mängd andra finnas, som äro i tillfälle att få åtnjuta jordisk fröjd, glädje och lycka, men också dessa måste vid en djupare eftertanke erkänna, att den blott världsliga och jordiska glädjen och lyckan är idel fåfänglighet. Många utaf dessa utbrista slutligen i en vemodsfull och tröstlös klagan med Salomo: "Allt är förgängligt under solen."

Men nu gifves det, säger aposteln, en sorg efter Guds sinne, som kommer åstad bättring till frälsning, som man icke ångrar, det gifves en himmelsk sorg, hvarpå följer en himmelsk och evig hugsvalelse och glädje. Det gifves en sådan sorg, där man kan vara glad midt i bedröfvelsen, där man kan utropa med samme apostel: "Vår bedröfvelse, som är kort och lätt, bereder åt oss på öfversvinneligt sätt i öfversvinneligt mått en evig fullvikt af härlighet, åt oss, som icke se efter de ting, som synas, utan efter dem, som icke synas; ty de ting, som synas, äro timliga, men de, som icke synas, äro eviga." Att lära känna denna sorg och denna glädje måste för oss vara af högsta vikt, emedan vi endast då äro verkligen lyckliga och sälla, om vi få erfara denna sorg till lifs i våra hjärtan samt tillika den himmelska fröjd och glädje, som är en frukt af densamma.

Vi få anledning att närmare tala härom vid betraktelsen af dagens text, men vilja först därtill utbedja oss den Helige Andes nåd och välsignelse i vår Herre Jesu Kristi egen bön: Fader vår, som är i himmelen, o. s. v.

Text: Joh. 16: 16—22.

En liten tid, och I sen mig icke, och åter en liten tid, och I skolen se mig, ty jag går till Fadern. Då sade några af hans lärjungar sins emelan: Hvad är detta, som han säger: en liten tid, och I sen mig icke, och åter en liten tid, och I skolen se mig, och: jag går till Fadern? Då sade de: Hvad är detta, som han säger: en liten tid? Vi förstå icke, hvad han talar. Då märkte Jesus, att de ville fråga honom, och sade till dem:

Därom frågaen I hvarandra, att jag sade: en liten tid, och I sen mig icke, och åter en liten tid, och I skolen se mig. Sannerligen, sannerligen säger jag eder: I skolen gråta och jämra eder, men världen skall glädjas; I skolen varda bedröfvade, men eder bedröfvelse skall vändas i glädje. När kvinnan föder barn, har hon bedröfvelse, emedan hennes stund är inne, men när hon har födt barnet, kommer hon icke mer ihåg sin nöd för glädjen, att en människa är född till världen. Så hafven ock I nu bedröfvelse; men jag skall åter se eder, och edert hjärta skall glädjas, och ingen tager eder glädje från eder.

Vår text är tagen ur Herren Jesu utomordentligt sköna och härliga afskedstal till sina lärjungar, hvilket evangelisten Johannes för oss har upptecknat i 14, 15, 16 och 17 kapitlen af sitt evangelium. Hvem läser dessa kapitel utan att i dem se någonting öfvermänskligt, någonting, som kunde talas så blott af Guds egen Son? Hvem läser dem utan att känna fläkten af den himmelska frid och salighet, som däri uttalar sig? Det går genom dessa kapitel en kraft, sådan den endast kunde flyta ur Guds eget sköte. Här uttalar sig en kärlek till det fallna människosläktet, sådan den endast kunde hysas af den Frälsare, som gått i döden för våra synder.

Längtar du efter en sann frid och glädje i din själ och efter ett fast hopp att kunna med lugn och fröjd se evigheten till mötes, så läs under bön om Guds Andes upplysning detta Herren Jesu afskedstal och bed, att du må kunna blifva delaktig af den frid och den salighet, som här utlofvas. Märk, det är vår Frälsares sista längre tal till sina lärjungar, då han snart skulle lämna denna jorden och ej längre vara med dem i synlig måtto. Men det gäller icke blott hans lärjungar, nej, det gäller äfven oss, det är taladt för hela hans församling. Jesus tog icke afsked af de sina såsom en, som aldrig mer skulle återse dem, utan såsom den, som sedermera skulle för dem framträda i en härligare gestalt och ses af dem med nya, förklarade ögon. Han tager afsked af dem såsom den, som skulle allt innerligare och innerligare förenas med dem. Natt var det, då han höll detta tal, men han talade såsom den, för hvilken ingen

mörkrets eller ljusets omskiftelse är, och hvad han talade, det skulle blifva en källa med springande vatten, hvaraf skulle flyta salighet, tröst och frid till hans församling genom alla tider, till dess han själf i synlig måtto återkommer. Så må vi då med glädje och fröjd ösa ur denna aldrig utsinande flod. Guds ord är nämligen sådant, att det ständigt förblifver nytt såsom Gud själf. Ja, vi vilja ösa vatten utur hälsobrunnen, under det vi med Guds Andes bistånd närmare betrakta dagens evangelium och därvid taga till hufvudämne för vår betraktelse:

Sorgen och glädjen inom Guds rike på jorden eller den himmelska sorgen och den himmelska glädjen.

I.

"En liten tid, och I sen mig icke, och åter en liten tid, och I skolen se mig, ty jag går till Fadern." Med dessa vår Frälsares ord börjar vårt evangelium. Vi se af det följande, att lärjungarne icke förstodo, hvad Herren här menade. Först och främst kunde de icke rätt fatta, hvad Herren talade till dem om sitt förestående lidande. Det förorsakade dem en sådan smärta, att den kärleksfulle Frälsaren, af hvilken de hade erfarit så mycket och hvilken de så älskade, nu skulle lämna dem, det smärtade och förundrade dem så på samma gång, att de hvarken ville tro eller kunde begripa detta. Det var med dem såsom med oss, då vi höra någon oförmodad händelse, som förorsakar oss antingen en ovanlig sorg eller en ovanlig glädje, vi utropa då: det är icke möjligt. Vidare kunde icke lärjungarne begripa, att han efter en liten tid skulle åter visa sig för dem; de förstodo nämligen icke, att han skulle uppstå ur grafven, eller, rättare sagdt, de trodde det icke. Slutligen kunde de alls icke begripa, hvad han menade, då han sade, att de skulle återse honom just därför, att han gick till Fadern.

Jesus ingår egentligen icke närmare på lösningen af det, som för lärjungarne var en gåta, utan säger vidare: "I skolen gråta och jämra eder, men världen skall glädjas; I skolen varda bedröfvade, men eder bedröfvelse skall vändas

i glädje.” En stor, öfverväldigande sorg skulle komma öfver lärjungarne, och de hade redan nu en förkänsla däraf, ehuru de, så länge Jesus var med dem, icke egentligen kunde sörja. Men huru gick det sedan? Jo, Jesus blef gripen och öfverlämnade sig frivilligt i onda mäns händer till att korsfästas och dödas. Då, då var det, som de fingo anledning att gråta och jämra sig. Och vi må icke undra på deras sorg. Hvaröfver månde de då hafva sörjt? Månne de icke vid en lugnare besinning erinrade sig, huru de öfvergåfvo honom i farans stund, och huru orätt, otacksamt och syndigt detta var att så förneka honom, som så hade älskat dem intill döden? Och månne denna erinran återkallades i deras minne utan känsla af sorg och smärta? O nej! Låtom oss särskildt tänka på Petrus, huru han, som så modigt hade lofvat gå i döden för sin Mästare, förnekade honom, och huru detta vid Jesu anblick gick honom så djupt till hjärtat, att han gick ut och grät bitterligen. Huru månde icke han hafva kvalts och våndats under dessa dagar! Och hvad som för Petrus och de andra lärjungarne ännu mer förökade denna smärta, var, att de icke mer kunde tala med honom, han låg nu i grafven. Huru måste icke Petrus hafva längtat att få tala med Jesus och inför honom erkänna sitt brott! Men se, dessa smärtor voro nödvändiga för lärjungarne, på det att synden i deras hjärtan skulle kunna blifva framdragen i ljuset, och på det att de sedan skulle få den fullkomliga glädje, som ingen kunde taga ifrån dem. Det var födslosmärtor till ett nytt lif med Herren Jesus. Och sen, dessa smärtor måste äfven vi i mer eller mindre mån erfara, vi måste känna födslosmärtor, om vi skola kunna födas till ett nytt lif i Kristus.

Och hvad äro dessa födslosmärtor annat än känslan och erkännandet af våra synder och vårt djupa syndafördärf, känslan däraf, att vi öfvergifvit och förnekat den kärleksfulle Fader, som upptagit oss till sina egna i det heliga dopet: känslan däraf, att vi varit olydiga den Frälsare, som älskat oss intill döden, ja, som utgifvit sig själf på korset för våra synder. När en människa får känna och inse detta

rätt djupt, månne då detta försiggår utan smärta, ja, djupa smärtor? O nej! Kan du af hjärtat känna och inse ditt djupa syndafördärf och affall ifrån ditt lifs Gud utan smärta? Nej, det är omöjligt. Och denna med smärta förenade syndakännedom och syndasorg, hvilken aposteln kallar en sorg efter Guds sinne, den är, såsom nämndt, nödvändig för hvar och en, som födes till ett nytt lif i Kristus, och som vill blifva delaktig af den glädje, frid och fröjd, som syndaförlåtelsen, reningen i Jesu blod medför. Utan densamma söka vi icke Jesus, utan den blir icke Jesus dyrbar för en syndare. Denna sorg och denna smärta kan vara mer eller mindre häftig. Hufvudsaken är, att den går till hjärtat, att den är en sorg öfver hela hjärtats djupa fördärf och öfver synden i så väl dess enskildhet, som i dess allmänhet.

II.

Men en rätt syndasorg och smärta, mina älskade, är en salig och himmelsk smärta, emedan därpå följer den öfverjordiska glädje, som ingen skall kunna borttaga. Så gick det med lärjungarne. Eder sorg skall vändas i glädje, säger Herren Jesus. Ord fulla af himmelsk tröst. Hur har icke Petrus erfarit denna syndaförlåtelsens tröst, då Jesus på uppståndelsemorgonen särskildt hälsade till honom. Denna hälsning var säkerligen för Petrus såsom ett helande balsam på hans svidande hjärta. Hvilken glädje har det icke förorsakat honom, då han tänkte: se, Jesus tänker särskildt på mig, fastän jag i synnerhet har förnekat honom. O, då har han förlåtit mig mina många synder! Sådan glädje erforo ock de andra lärjungarne och Johannes, som så lifligt framställer för oss Guds Lamm, som borttager världens synd.

Denna syndaförlåtelsens glädje och tröst får ännu hvar och en öfver sina synder bedröfvad själ förr eller senare erfara, så snart Guds Ande hos henne fått uppväcka en lefvande tro på den lidande Frälsaren. Hvilken himmelsk glädje utgjuter sig icke öfver en bedröfvad själ, då Jesus hälsar henne: "Frid vare med dig, var vid godt mod, dina

synder förlåtas dig." Denna glädje är öfversvinnelig och kan icke beskrifvas, utan måste lefvande erfaras.

Har du, min vän, erfarit denna smärta, dessa födslosmärtor till ett nytt lif i Kristus, om hvilka vi hafva talat, och har du tillika erfarit glädje däröfver, att dina synder äro aftvagna i Jesu blod? "En liten tid, och I sen mig icke", säger Frälsaren till sina lärjungar. Och detta innebar, att de icke mera skulle få se honom och njuta af det lekamliga umgänget med honom. De hade måhända föreställt sig, att han skulle länge vistas ibland dem och slutligen framträda inför världen i all sin härlighet och makt Men nu blef han plötsligt tagen från dem, och huru skulle de åter få honom lefvande, då han låg där kall och liflös i grafven. Tänken, mina älskade, hvilken smärta detta måste hafva förorsakat kärlekslärjungen Johannes, som hade legat vid Jesu bröst. Och huru skulle det ej sedan kännas för Jesu moder! Nu gick säkerligen ett svärd genom hennes själ, såsom den gamle Simeon hade profeterat. Nu kunde icke mera Maria i Betanien sitta vid den himmelske lärarens fötter och höra lifvets ord. Och Maria Magdalena utbrister, under det hon med tårar söker Jesu lekamen: "De hafva tagit bort min Herre, och jag vet icke, hvar de hafva lagt honom." Hennes och de öfrigas enda tillflykt och beskärm var borta, det käraste de någonsin ägt var ifrån dem taget.

III.

Detsamma, som här vederfors lärjungarne, vederfares ännu i dag hans trogna. Mången, som erfarit syndaångerns förtärande smärta, men sedan tillika känt syndaförlåtelsens öfversvinneliga tröst och glädje, mången sådan har föreställt sig, att han sedan alltjämt skulle få behålla dessa ljufva känslor och ständigt i sitt öfriga lif få skåda sin Frälsare liksom ansikte mot ansikte. Han har föreställt sig, att synden och all nöd skulle vara viken ifrån honom. Men se, plötsligen förlorar han sin Frälsare ur sikte, och synden och frestelserna börja vilja öfverväldiga honom. Han ser efter

Jesus, men han är icke att finna; det går såsom med bruden i Höga Visan, hon sökte, men hon fann honom icke. Då uppstår nöd och jämmer i själen. Hon förstår icke, hvarför Jesus har undandragit henne de ljufva känslorna af sin närvaro; hon vet icke, att Jesus blott för en liten tid dragit sig undan, likasom lärjungarne förstår hon icke meningen med detta tal. Mången kristen har på detta sätt våndats och ängslats, då Jesus undandöljt för honom sin nådesrika närvaro, och denna lilla tid har varit lång, mycket lång, såsom en Herrens tjänare i gamla tider utropade: "O du lilla, lilla tid, huru lång är du icke!" Och David utbrister på många ställen: "Ack, Herre, huru länge?"

Men detta är en salig, en himmelsk sorg; ty den skall förvandlas i glädje. "Jag skall åter se eder, och edert hjärta skall glädjas, och ingen tager eder glädje ifrån eder." Så tröstade Jesus redan på förhand sina lärjungar, och det skedde så. Jesus såg dem åter. Han såg dem åter strax efter sin uppståndelse. Vi erinra oss, huru han kom till dem, då dörrarna voro stängda, stod midt ibland dem, hälsade dem och sade: "Frid vare med eder!" O, hvilken glädje månde icke då såsom en ström hafva utgjutit sig öfver lärjungarne! Evangelisten Johannes säger uttryckligen: "Då voro lärjungarne glada, att de sågo Herren."

Men denna glädje, som många gånger vederfors dem under de fyratio dagar han ännu tedde sig för dem, var blott en försmak af den ännu högre och djupare glädje, de sedermera efter den Helige Andes utgjutelse öfver sig fingo erfara. Då, på pingstdagen, när Hugsvalaren af höjden blef dem gifven, då blef det för lärjungarne klart och tydligt, hvad Jesus menade, då han sade: "En liten tid, och I sen mig icke, och åter en liten tid, och I skolen se mig, ty jag går till Fadern." Då fingo lärjungarne se, att Jesu rike icke var af denna världen, utan att de skulle rikta sina ögon åt ett högre fädernesland, dit Jesus hade gått förut för att bereda dem rum. Då fingo de plötsligt genom Hugsvalaren, som sändes dem från höjden, insikt i återlösningens stora hemlighet, och det blef för dem klart, att Kristus måste

lida och dö och sedan ingå i sin härlighet. Visserligen var han undanryckt deras lekamliga ögon, men de fingo åtnjuta en andlig, mera innerlig gemenskap, en sådan gemenskap, som var inskränkt hvarken af tid eller rum. Han hade ju lofvat dem: "Se, jag är när eder alla dagar intill världens ända." Och denna Jesu andliga närvaro hos de sina var högre och härligare än den lekamliga vistelsen ibland dem.

Häraf kunna vi också förklara den glädje och frimodighet, som städse följde lärjungarne äfven under den största yttre nöd och förföljelse. Vi se dem vid pingsten endräktigt uppstämma lof- och glädjesånger till den uppståndne. Vi se dem vara glada, därför att de få lida smälek för Jesu namns skull. Denna lärjungarnes fröjd och glädje kunna vi icke förklara på annat sätt, än att den var en uppfyllelse af det löfte, som Jesus gifvit dem i dagens evangelium: "Jag skall åter se eder, och edert hjärta skall glädjas, och ingen tager eder glädje från eder." Det var ett åskådande af Jesus i anden, så var det också en andlig glädje. Aposteln Paulus hade erfarit denna andliga glädje, då han utropar: "Välsignad vare Gud och vår Herre Jesu Kristi Fader, barmhärtighetens Fader och all hugsvalelses Gud, som hugsvalar oss i allt vårt betryck. Ty såsom Kristi lidanden rikligen komma öfver oss, så kommer ock vår hugsvalelse rikligen genom Kristus."

Men likasom vi sade, att trogna själar än i dag få erfara lärjungarnes sorg och bedröfvelse, då de förlora den saliga känslan af Jesu närvaro, så få de ock erfara samma glädje, då de åter med mera andliga och himmelska ögon få se honom. Har du efter en sann omvändelse känt Herren Jesu närvaro och fröjdat dig i hans ljuflighet, men åter tror dig hafva förlorat honom ur ditt hjärta, så skall han, så framt du uppriktigt längtar efter honom och med lärjungarne sörjer öfver hans bortovaro, åter komma till dig och lära dig att med glädje skåda honom i tron och i hoppet. Denna de trognas glädje i tron och i hoppet är stor och är sådan, att ingen kan taga den från dem. Och om den ock ofta icke är kännbar, så är det dock den, som uppehåller dem och

lifvar dem under striden med synden och världen, och den skall blifva evigt fullkomnad, då de en gång få se Jesus, såsom han är, och känna honom, såsom de ock af honom äro kända.

Så växlar sorgen och glädjen också inom Kristi församling ibland hans trogna. Men hvilken ibland dem, som af hjärtat vilja höra Jesus till, hvilken ibland dem är det, som icke erkänner, att, om han mera innerligt hölle sig till Herren Jesus och hans ord, om han, förgätande det, som är tillryggalagdt, mera sträckte sig mot det, som är framför, efter den lön, som förehålles ofvanefter, om han vore mera himmelskt sinnad, han då skulle få smaka mera af den himmelska glädje, fröjd och frid, som Jesus lofvar åt sina lärjungar i dagens evangelium? De flesta Guds barns sorger komma däraf, att de äro för mycket jordiskt sinnade, att de med sitt hjärta fästa sig vid det jorden tillhörer, däraf att de icke fasthålla för sin andliga blick den eviga sammanvaron med Frälsaren såsom det högsta ändamålet med sin bestämmelse. Ju mer man kommer att med Jesus fatta detta lifvet såsom en bortgång till Fadern, desto mer kommer jordisk lycka eller olycka, motgång och medgång att anses såsom en bisak i förhållande till den eviga hvilan hos Gud, som står för en sann kristens ögon såsom det högsta mål, dit han slutligen vill komma. Det, som dock mest förorsakar en kristen bedröfvelse och smärta, är synden, som städse låder vid honom och gör honom trög, men den kan icke fördöma honom inför Gud, ty han är försonad i Jesus, och äfven får han fröjda sig däröfver, att Jesus dagligen vill gifva honom kraft i striden mot densamma; också skall den slutligen i döden alldeles försvinna. Denna bedröfvelse är således jämförelsevis kort, men glädjen öfver försoningen och förlossningen är evig. Och redan här får en sann kristen känna försmaken af denna eviga glädje, och redan en försmak däraf är nog för att öfvertyga honom, att den glädje, som Jesus gifver, är ojämförligt härligare än all världens lust och fröjd utom Gud. Med hänseende härtill kan en sann kristen med den fromme psalmsångaren uppstämma:

Af fröjd mitt hjärta sjuder;
jag kan ej säga mer.
I sång min glädje ljuder,
jag idel solsken ser.
Den sol, som ler, är Herren,
min Herre Jesus Krist.
Min sång den kom från fjärran,
den kom från himlen visst.

Min vän, längtar du därför efter en verklig fröjd, så sök den hos Jesus och i hans ord. På annat ställe är den ej att finna. Fröjdar du dig öfver kära vänner, de kunna hastigt ryckas från din sida; fröjdar du dig öfver ägodelar, de äro förgängliga; fröjdar du dig öfver ett i allo lyckligt lif, det kan i hast förändras. Annat allt förgängligt är, utom Jesus. Önskar du en vän, till hvilken du kan hålla dig i alla lifvets skiften? Se, Jesus är densamme! Men framför allt önskar du en Frälsare, som kan försona dina synder och gifva dig frid med Gud? En sådan är just Jesus, och han är den ende. O, så låt oss då alla fly till honom, på det vi må födas till ett nytt lif i honom och blifva delaktiga af den glädje, som ingen skall kunna taga ifrån oss, och på det att vi må finna en evig hvilostad för vår odödliga ande! Amen.

Den törstige, nådesbrunnen och nådesströmmen.

Fjärde söndagen efter Påsk.

O Herre Sebaot, åter har du låtit en ny sabbatsdag uppgå för oss, vi hafva genom din nåd åter upplefvat en dag, som särskildt kan kallas en nådens dag för oss. Du låter din nåd hvarje morgon vara ny, men i synnerhet måste det vara så de morgnar, som begynna dagar, på hvilka vi genom den yttre hvilan äro fritagna från jordens mångahanda bestyr, då denna yttre hvila och detta yttre lugn skulle afbilda hvad som föregår i vår själ. Du har, o Gud, gifvit oss sabbatsdagen såsom en dag till stilla betraktelser, högtidligt allvar och samvetsgrann eftertanke af hvad vår eviga frid tillhörer. Vi hafva nu åter en af de ljufliga men tillika allvarliga dagar, på hvilka du ger oss tillfälle att både gemensamt och enskildt betrakta ditt ord, evighetens ord. Det är du, o Herre, som vill tala till oss på dagar sådana som denna, du vill visserligen alltid tala till oss, men under sträfvandet och jäktandet i de jordiska sysslorna är det, som om vi vore lomhörda och döfva, ja, världen, fåfängligheten och synden larma och bullra på det färfärligaste för att döfva vårt öra för ditt ord. Nu är dock en dag, på hvilken vi hafva dragit oss tillbaka från bullret för att i stillhet få lyssna till ditt ord. Men, Herre, v anropa dig i vår nöd, ty den är stor, fåfängligheten är så mäktig, så inrotad hos oss, att den följer oss äfven till templet och vid ditt ords betrak-

tande. Ack, dessa gårdar äro icke fridlysta för fåfängligheten och synden, ehuru de borde vara det. Vi bära med oss det onda hjärtat, som alltid vill den orätta vägen, vi hafva omkring oss fiender, som vilja taga bort ordet ur våra hjärtan, att vi icke skola tro och varda frälsta. Och därför gå vi mången gång härifrån, från ditt ords betraktande, lika kalla och sorglösa, som vi gingo hit. O Herre, hjälp, förbarma dig öfver oss, väck oss, rör oss, öppna oss ögonen, att vi må se under i ditt ord! Därom bedja vi dig, o Jesus, i din egen bön: Fader vår, som är i himmelen o. s. v.

Text: Joh. 7: 37—39.

Men på den sista, den stora dagen i högtiden stod Jesus och undfå, ty den Helige Ande var icke ännu gifven, emedan Jesus och dricke! Den, som tror på mig, af hans lif skola, såsom skriften har sagt, flyta strömmar af lefvande vatten. Men detta sade han om Anden, hvilken de, som trodde på honom, skulle unfå, ty den Helige Ande var icke ännu gifven, emedan Jesus ännu icke var förhärligad.

Vår upplästa text är åter en af de ljufliga, lockande, inbjudande och kärleksfulla. Vi förnimma här åter den ljufva rösten af den gode herden, som låter sitt lif för fåren. Känna vi nu hans röst, så löpa vi strax till honom, att vi hos honom måtte hafva lif och öfver nog. Jesus talar i vår text återigen i en bild, som är mycket skön, älsklig och träffande. Vi se, att Jesus ofta begagnar sig af detta lärosätt för att göra de himmelska sanningarna mera påtagliga, lefvande och lättfattliga. Ofta anknyter han sitt tal till något yttre förhållande, som ligger honom nära. Så var det ock nu. Den högtid, som omtalas i vår text, var löfhyddohögtiden. Denna fest var hos judarne en glädjens och fröjdens högtid. Den firades vid slutet af den fullbordade vinskörden. Ännu större var denna högtids betydelse såsom en åminnelse af Israels barns vandring genom öknen. För att rätt lefvande föreställa sig deras då flyttbara lif bodde man i löfhyddor under denna högtid, hvaraf den äfven fått sitt namn. Under vandringen genom öknen, där ofta vatten saknades, måste Israels barn mången gång vara törstiga. Man kan väl göra

sig en föreställning om huru glada de skulle vara, när de efter en lång mödosam vandring i solhettan utan skugga och vatten, funno en af löfträd beskuggad källa. För att vid högtiden äfven framställa detta plägade en präst hämta vatten ur källan Siloam, hvilket han bar till templet, åtföljd och mött af den jublande mängden och de från templet kommande öfriga prästerna, som sjöngo lofsången. Detta vatten göts sedan öfver altaret, allt under jubel och fröjdesånger. Denna vattenösning ur källan Siloam utgjorde löfhyddohögtidens största glädjeämne, ända därhän, att det blifvit till ett ordspråk, att ingen visste, hvad glädje var, som ej bevistat en sådan högtid. Tillika skulle väl denna vattenösning bildlikt framställa de nådesvälsignelser, som till följd af Messias' ankomst skulle utströmma från Jerusalem enligt de många profetiorna i gamla testamentet, som handla härom. Detta är den yttre anledningen till de Jesu ord, som vi läsa i texten. Vi vilja nu genom Guds nåd betrakta dem, i det vi taga till ämne för vår andakt:

Den törstige, nådesbrunnen och nådesströmmen.

I.

"Men på den sista, den stora dagen i högtiden, stod Jesus och ropade", så börjar vår text. Jesus hade väl nu såsom ofta obemärkt gått in ibland mängden och varit en tyst åskådare af all denna glädje och högtidlighet vid vattenösningen. Men han, som såg, hvad i människan var, han märkte väl, att det var tomt i de flestas hjärtan, och att glädjen hos många var ytlig. Han såg, att de flesta af hans folk fäste sig blott vid ceremonier utan att söka det, som egentligen afbildades härmed, att de foro efter skuggan utan att söka verkligheten. Vid denna högtid sjöngos de sköna orden hos profeten Esaias: "I skolen ösa vatten med glädje utur hälsobrunnen." Måhända såg Jesus vid detta tillfälle några, i hvilkas inre han läste dessa suckar: ack, att den rätta hälsobrunnen vore här, o, att vi kunde finna den, ty vi känna, att vattnet från källan Siloam icke kan tillfredsställa våra själars törst och trånad efter förlossning. O, huru

tomt och tungt det kännes i vårt hjärta midt under all denna yttre glädje, och våra synder äro ej försonade, vi hafva ej den sanna friden, hvar är den rätta hälsobrunnen, vi törsta till döds i denna världens öken.

Nu kunna vi till en del förstå, hvarför det står, att Jesus *ropade,* vi höra ej ofta honom *ropa;* sakta och lugnt talar han mestadels, men vid synnerligen högtidliga, viktiga och allvarliga tillfällen står det om honom, att han *ropade.* Så var det nu. Hans frälsarekärlek upprörde honom på det allra djupaste, han var så öfverväldigad, att han ej kunde förtiga, hvad han kände. Tänken eder honom, som så brann af nitälskan att frälsa hvar enda människosjäl, att han gaf sig i döden för oss alla, tänken eder honom vid åsynen af en stor människomassa, af hvilken de flesta vandra i mörker och sorglöshet, men några få sucka och längta efter frälsning. Vi må då ej undra, att han högt ropar. Det är, som ville han säga: o, att I alla visste, hvem jag är, I, som låten tillfredsställa eder själ af fåfänglighet och ytlighet. I, som ären sorglösa, under det eder Frälsare vandrar midt ibland eder, men förnämligast I, som längten efter frälsning och förlossning och ej veten, huru I skolen komma därtill, o, att I känden mig, o, att I villen komma till mig, så skullen I få lif och allt. Detta är ungefär betydelsen af Jesu ord, som han uttalade, då han ropade bland mängden: "Om någon törstar, så komme han till mig och dricke."

Hvad det vill säga att vara törstig i naturligt afseende, veten I alla af erfarenhet. I måsten dock tydligt föreställa eder detta tillstånd för att få en lefvande bild af hvad Frälsaren menar i vår text. Den brännande törsten är ett af människans häftigaste, mest oemotståndliga begär. Tänken eder en människa, som under en het sommardag vandrar i en öken, där intet vatten finnes. Trött och matt trånar hon blott efter vatten. Om I försökten att bjuda en sådan törstig guld, ja, all möjlig härlighet, om I bemödaden eder att lifva honom med alla slags nöjen och glädjeämnen, skulle han intet akta. Han kunde väl för en stund döfvas af allt detta, men åter igen vaknar hans begär efter att släcka sin

törst ännu häftigare. Om I klart kunnen föreställa eder detta, då hafven I en lefvande bild af hvad Frälsaren vill säga i texten. Den naturliga törsten är ofta i Guds ord en bild af en själs längtan efter frälsning och salighet. Så säger David: "Såsom hjorten ropar efter friskt vatten, så ropar min själ, Gud, till dig, ifrån den ena morgonväkten till den andra." Och samma bild användes på mångfaldiga andra ställen.

Man kan föreställa sig detta andliga förhållande med en bild ur den naturliga verkligheten. Det är med människan i andligt afseende så som med en, som gått vilse och kommit in på en främmande väg. Där är det visserligen många föremål, som upptaga hans uppmärksamhet, så att han till en tid kan glömma, att han kommit af rätta vägen. Men till sist kommer han in i en ödemark, börjar blifva törstig, finner intet vatten, utan börjar nu längta efter rätta vägen. Så går det med människan här i kristenheten. Hon har i det heliga dopet blifvit öfverlämnad åt sin Gud, druckit af lifvets källa, och blifvit förd på rätta vägen, men Herren får dock ty värr sedermera klaga öfver de flesta såsom hos profeten: "Mitt folk gör en dubbel synd, mig, som är en lefvande källa, öfvergifva de och göra sig brunnar, ja, usla brunnar, ty de gifva intet vatten." Hafva icke så många lupit bort från sin Gud i synder och öfverträdelser, i fåfänglighet och världskärlek, blifvit främmande för honom och tillfredsställt sitt hjärta med det vatten, synden och världen har att bjuda.

O, synden och förförelserna äro så mäktiga! I kännen det väl, den andliga smaken hos människan blir slutligen så fördärfvad, att hon i sitt begär efter dess tillfredsställande dricker idel gift och död. Hon ser det icke, utan lyssnar blott till förförarnes röster. Så kommer hon in i en ödemark, blir förvirrad och förvildad i mer eller mindre mån, ja, mången gång finner man, att synden störtar människan äfven i timligt elände. Om då Guds Andes röst får tränga till människans öra, så börjar hon törsta och längta efter rätta vägen och brunnen med det friska vattnet; hon börjar

längta att få komma tillbaka till sin Frälsare. I detta tillstånd börjar människan få känna sina synder, det svider i hennes inre, hon törstar efter förlåtelse och försoning, hon ropar med fångvaktaren i Filippi: "Hvad skall jag göra, att jag må varda frälst?" Och såsom det är med en naturligen tröstig, att ingenting annat kan tillfredsställa honom än något, hvarmed han kan släcka sin törst, så ock med den, som blifvit bekymrad rörande sin frälsning och salighet, och som fått känna sina synder. Ingenting annat än syndaförlåtelse kan tillfredsställa honom. O, när man rätt fått lära känna synden, då blir den en plåga icke mindre svår än naturlig törst.

Men tänken eder en törstig, huru söker och längtar han icke efter en källa. Månne han ej blir glad, när han finner en sådan, månne han icke i den stunden aktar den källan mera än hela världen? Tänken eder ock en själ, som fått känna synden, som fått se, att hon vandrar i ödemarken, långt borta från sin Gud, månne icke en sådan längtar och trängtar efter en Frälsare. Månne hon icke söker öfver allt och på allt sätt efter nåd?

II.

Hvar är då nådesbrunnen, hvar är den källa, där en fattig syndare får dricka lif, hälsa, salighet och frid? Hvart skall en andligen törstande taga vägen? "Om någon törstar, så komme han till mig och dricke", säger Jesus. Hos Jesus, i honom, ja, han själf är nådesbrunnen, han är hälsobrunnen. Skulle icke en syndare, en andligen törstig blifva glad, när han här hör denna inbjudning? Skulle han icke skatta denna nådesbrunn högre än alla världens skatter, än allt annat? Jo, säkerligen, om han törstar efter rättfärdighet, då är Jesus såsom en nådesbrunn honom dyrbar.

Men hvarför äro de jämförelsevis så få, som söka lif, hälsa och salighet i denna nådesbrunn, eller hvarför akta många, som komma dit, den så ringa? Jo, därför, att de ej äro törstiga. Det är här såsom i naturligt afseende. Så länge man ej är törstig, sätter man ej högt värde på vattnet, ju mera

det finns, desto mindre dyrbart är det. Men när man är verkligen törstig, huru dyrbara äro då icke några droppar! Så förhåller det sig ock med nåden i Kristus, när man verkligen får känna sig såsom en syndare. Så länge man i lättsinnighet aktar Gud och synden för ingenting, är Frälsaren alls icke efterlängtad, men när Gud framträder för själen såsom helig och rättfärdig, när synderna blifva stora och tunga för samvetet, då är en Frälsare kär och efterlängtad.

O, att hos oss alla måtte uppstå en brännande törst efter det lefvande vatten, som Jesus har att gifva! Men om så skall ske, då måste vi ifrigt bedja om nåd att kunna jaga bort lättsinnigheten, sorglösheten och all sömnaktighet, vi måste bedja om mera allvar, mera fruktan för synden och fåfängligheten, mera ifver att rädda våra odödliga själar för evigheten. Jesus lockar oss så vänligt till sig i vår text, han framställer sig såsom nådes- och hälsobrunnen. Så heter det ock hos profeten, där Herren säger: "Nu väl, alle I, som ären törstiga, kommen hit till vatten, och I, som icke hafven penningar, kommen hit och köpen utan penningar och för intet." Så heter det äfven på ett annat ställe: "Den som törstar, han komme, och den som vill, han tage lifvets vatten för *intet.*"

Så rik är nåden, så fri och öppen är brunnen mot synd och orenlighet. Ack, hvarför söka så få på allvar denna brunn, hvarför är man så likgiltig härför? Man tycker sig hafva nog i världens usla brunnar, man tillfredsställer sin själ på annat sätt. Ack, kommen dock alla till lifsbrunnen Jesus! Hvad är att komma till honom? Jo, det är att med lefvande tro anamma honom såsom sin Frälsare, såsom Jesus själf antyder med dessa ord: "Den som kommer till mig, han skall icke hungra, den som tror på mig, han skall aldrig törsta."

III.

Det talas i vår text vidare om strömmar af lefvande vatten. Sen, mina älskade, det försiggår någonting underbart med den, som dricker af nådesbrunnen Jesus. Från den, som

druckit af Jesus, det lefvande vattnet, skola flyta strömmar af lefvande vatten. Så säger Jesus i vår text. Jesus talar här på samma sätt som till den samaritiska kvinnan: "Hvilken som dricker af det vatten, som jag skall gifva honom, han skall icke törsta till evig tid, utan det vatten, som jag skall gifva honom, skall blifva i honom en källa med springande vatten till evigt if."

Strömmar af andlig välsignelse, salighet och lif skola utflyta från hvar och en, som tror på Kristus, och från hela församlingen, därigenom att hvar och en i denna församling af de troende på sitt vis vittnar för världen och för sina bröder om Jesus såsom nådesbrunnen, dit alla, som törsta, inbjudas. Evangelisten förklarar, hvad Jesus menar, då det om Jesu ord i vår text heter: "Men detta sade han om Anden, hvilken de, som trodde på honom, skulle undfå." Jesus förutsade nu den rika andeutgjutelse, som skedde på pingstdagen och allt sedan dess har fortfarit i hans kyrka, fastän ej så synligt och kraftigt som då. Genom denna andeutgjutelse blefvo Jesu lärjungar och alla troende i alla tider utrustade med kraft och vishet till att inför sina medmänniskor vittna om Jesus såsom syndares Frälsare och därigenom utbreda evangelii välsignelse öfver jorden. Och när man betraktar, med hvilken kraft vittnesbördet och predikan om Kristus spridde sig från Jerusalem och öfver hela världen, så kan man verkligen säga, att det var en nådesström. Frälsningens budskap, som har åstadkommit ett nytt lif i den af synden fördärfvade världen, är en nådesström, som från den på Kristus troende församlingen flutit öfver jorden.

Allt detta afbildas härligt i en syn, som framställes i profeten Hesekiels 47 kapitel. Där ser profeten en ström, som flyter ut från templet i Jerusalem. Ju längre den flyter, desto djupare blir den, och när den kommer ut i hafvet, gör den dess salta och osunda vatten sött och friskt och sundt. Vid stränderna af denna flod växa träd, hvilkas löf icke vissna, och hvilkas frukt aldrig förruttnar. Hvilken skön bild är ej detta af nådens evangelium, som genom den Helige

Andes kraft verkar lif bland människorna och i deras hjärtan! Det är denna nådesström, som återställer hvad syndens flod fördärfvat, denna ström af den Helige Ande är det, som verkar lif midt i den död, som synden utbreder ibland människorna.

Om denna nåd, som är kommen genom Jesus öfver världen, tala profeterna ofta under bilden af strömmar i ödemarken. "Jag vill utgjuta vatten uppå det törstiga och strömmar uppå det torra, jag vill utgjuta min Ande uppå din säd och min välsignelse uppå dina efterkommande", heter det hos Esaias. "Jag gör en väg i öknen och vattenströmmar i ödemarken"; "vatten skola flyta i öknen hit och dit, och strömmar i vildmarken."

Med de sista orden i vår text, som äro ett tillägg af evangelisten: "Den Helige Ande var icke ännu gifven, emedan Jesus ännu icke var förhärligad," därmed vill ej Johannes säga, att den Helige Ande ej förut fanns till såsom gudomlig person, utan han vill blott säga, att en rikligare och allmännare andeutgjutelse ej kunde ske, förrän återlösningsverket var fullbordadt och Jesus intagit sin härlighet samt därigenom helgat människonaturen till den Helige Andes boning. Att den Helige Ande äfven förut var verksam, intygas på många ställen i gamla testamentet, och aposteln Petrus säger, att den Helige Ande var i profeterna. Men här är fråga om en mera allmän, väldig, kraftig och stadigvarande närvaro af den Helige Ande. En sådan kunde icke inträffa förrän efter Jesu förklaring, såsom vi se på apostlarne själfva, som ej blefvo delaktiga af Andens kraft, fullhet och ljus, fastän de umgingos så nära med Jesus, förrän han var uppfaren i härlighet.

O Herre Jesus, uppfyll äfven oss med din nåd, och utgjut öfver oss din Ande, att äfven vi måtte af hjärtat fröjdas i din salighet! Amen.

Huru Jesus lär att bedja.

Bönsöndagen.

Herre, lär oss bedja!

Detta är den bön, som lärjungarne i dagens text framställa till Jesus, och som blef anledning till den framställning af och om bönen, som vi i dag hafva att betrakta. Herre, lär oss bedja! Detta är redan en bön, ja, den första nödvändiga bönen. Vi se här, att lärjungarne kände ett innerligt behof af bön. De anade ock, att i bönen måste ligga någonting oändligt saligt och härligt, ja, de visste, att lifvet redan här på jorden är fridlöst, tomt och hopplöst utan bön. Ett lif utan bön, mina älskade, det är ett lif utan Gud, och hvad det är att lefva utan Gud i världen, det kunnen I lätt tänka eder. Ja, ty värr se vi dagligen exempel på, hvad ett lif utan Gud är. Lifvet utan Gud är ett lif utan tröst, utan hopp. Ja, den, som har förlorat Gud, har förlorat allt, äfven om många, som lefva utan Gud, åtminstone till en del synas vara lika lyckliga som de, hvilka äga Gud, och mången gång ännu lyckligare i jordiskt afseende efter människors sätt att bedöma lyckan. Dock, ett lif utan Gud är ett lif i synden, i elände, fåfänglighet och hopplöshet. Det är genom bönen, som människan uttrycker sitt behof af Gud. Bön är i viss mening föreningsbandet mellan människan och Gud, det är härigenom, som själen lyftes från jorden till himmelen och himmelen i och med det samma nedsänker sig till jorden. En bedjare har sin umgängelse i himmelen redan här, det är

genom bön i förening med ordets betraktande, som vi kunna lära känna Gud. I ordet talar Gud till oss, i bönen få vi tala med honom. Vi hafva, mina älskade, ett innerligt behof af bön, äfven om vi ej känna det. Vår själ kan ej lefva i förening med Gud utan bön, själen lefver icke i egentlig mening, förrän hon beder, intet kristligt lif kan finnas hos en människa utan bön, det finnes ingen sann kristen utan bön, utan dagligt umgänge med Gud. Bönen är en troendes andedräkt. I veten, huru det är, om man ej kan andas, om man ingen luft har. Det är den mest plågsamma belägenhet; får ej människan andas, så kväfves och dör hon inom kort. Så är det ock i andligt afseende. Får ej en sann kristen bedja, aftager bönelifvet med Gud, slocknar det alldeles ut, så dör han, han lefver ej mera det fördolda lifvet med Kristus i Gud, han är lefvande död, såsom aposteln säger.

Ja, så är det. En människa utan bön är lefvande död, hon lefver i naturligt afseende, men är död i andlig mening. Och till och med en ogudaktig och otrogen kan understundom känna behof af bön. Sen, om någon kommer i en svår nöd eller fara, skall han vara förhärdad, om han icke då börjar bedja. Äfven om han icke vill tillstå detta, bryta sig dock suckarna oemotståndligt fram ur hans hjärta. Han kan så att säga icke behärska sig, behofvet af en lefvande Gud och bön till honom är för starkt. Hafven I ej erfarenhet däraf, är det icke mången gång, som I ropat till Gud i bönen, när I hafven varit i nöd? Men, ty värr, de som ej i sanning känna Gud i Kristus Jesus, de glömma honom, så snart faran är förbi, de tycka sig ej behöfva Gud annat än i nöden, då fordrar man, att han skall vara färdig att hjälpa, fastän man annars sorglöst glömmer och går honom förbi. Tron I icke, att bönen är någonting annat än en nödhjälp, som man i nödfall måste begagna sig af! Bönen är i nöden den enda tillflykten, men hela vårt lif måste blifva en bön. Bedjen utan återvändo, säger aposteln, alltid bedjande i anden. Men vi måste såsom lärjungarne bedja Herren själf lära oss, hvad bön är. Viljen I ej alla i dag säga: Herre, lär oss bedja!

Ja, vi säga med förenade hjärtan: Herre, lär oss bedja, lär oss du själf, o Jesus, genom din Helige Ande i dag, i synnerhet på denna dag, som kallas bönsöndag. Herre, vi bedja dig ock hjälpa oss, att det må blifva en verklig bön. Fader vår, som är i himmelen, m. m.

Text: Luk. 11: 1—13.

Och det begaf sig, att, då han var på ett ställe och bad, sade en af hans lärjungar, när han hade slutat, till honom: Herre, lär oss att bedja, såsom ock Johannes lärde sina lärjungar. Då sade han till dem: När I bedjen, sägen så: Fader vår, som är i himmelen! Helgadt varde ditt namn; tillkomme ditt rike; ske din vilja, såsom i himmelen så ock på jorden; vårt dagliga bröd gif oss för hvar dag; och förlåt oss våra synder, ty ock vi förlåta alla, som oss skyldiga äro; och inled oss icke i frestelse, utan fräls oss från ondo. Och han sade till dem: Hvilken af eder har en vän och går till honom midt i natten och säger till honom: "Min vän, låna mig tre bröd; ty en min vän har kommit till mig vägfarande, och jag har ej något att sätta fram åt honom"; och den, som är innanför, skulle svara och säga: "Gör mig icke omak; dörren är redan stängd, och mina barn hafva med mig gått till sängs; jag kan ej stiga upp och gifva dig"? Jag säger eder: Om han än icke stiger upp och gifver honom, därför att han är hans vän, så står han dock upp för hans oförsynthets skull och gifver honom så mycket han behöfver. Så säger jag ock eder: Bedjen, och eder skall varda gifvet; söken, och I skolen finna; klappen, och eder skall varda upplåtet; ty hvar och en som beder, han får, och den som söker, han finner, och för den som klappar, honom varder upplåtet. Och hvilken bland eder är den fader, som, om hans son beder honom om ett bröd, gifver honom en sten? Eller ock om han beder om en fisk, icke gifver han väl honom en orm i stället för en fisk? Eller ock om han beder om ett ägg, icke gifver han väl honom en skorpion? Om nu I, som ären onda, förstån att gifva edra barn goda gåfvor, huru mycket mer skall icke den himmelske Fadern gifva den Helige Ande åt dem, som bedja honom!

Vår text är oändligt rik, den afhandlar ett af de allra viktigaste ämnen. Också är det Herren Jesus själf, som här talar, därför böra vi väl med allra största uppmärksamhet lyssna därtill. Vår text utgör en undervisning om bönen, som vi i förberedelsen hafva betraktat såsom så viktig, så

oumbärlig, i synnerhet för en troende. Hvilken nåd, att Herren ej har lämnat oss i okunnighet om huru vi skola bedja! Vi kunna ej själfva bedja, förrän Herren lär oss. Så låtom oss då höra, huru han undervisar om bönen, under det vi taga till betraktelseämne:

Huru Jesus lär att bedja, och huru han med exempel visar bönens makt.

I.

Det heter i början af vår text, att Jesus bad. Så står det om honom på många ställen, att han gick för sig själf till att bedja, och att han ofta genomvakade hela nätter under bönesamtal med sin himmelske Fader. När lärjungarne sågo detta, väcktes ock hos dem en längtan att kunna bedja. Törhända märkte de något af Jesu gudomliga härlighet, som på ett särskildt sätt framstrålade efter sådana samtal mellan Fadern och Sonen. Säkert är, att de anade, huru saligt det skulle vara att kunna bedja. Det står till och med om Moses såsom en människa, att hans ansikte blef skinande, sedan han länge samtalat med Gud. Det föregår någonting underbart med en bedjare, som af Herren själf lärt bedja.

Men är då bönen en konst, som man måste lära? Ja, det är en konst öfver all annan, så hög och hemlig, att icke den visaste i världen med sin lärdom kan lära den, och så enkel, att den allra fåkunnigaste och mest barnsliga, som vill lära af Herren, kan blifva djupast invigd i denna hemlighet. Att bedja är en konst, som endast Herren själf kan lära en människa. Härom får man en rätt undervisning endast i den Helige Andes skola. Bedjande lär man att bedja, såsom lärjungarne i vår text.

Vi hafva i dag framför oss såsom text den bön, som vi alla från barndomen lärt. Här är således ett ämne, med hvilket vi skulle vara förtrogna ibland alla andra. Och dock, om vi rätt tänka efter, så är det väl knappast något Guds ord, som vi i egentlig mening äro mindre bekanta med än detta. Ack, huru litet vi i sanning och verklighet känna af denna sköna bön! Tänken ej, mina älskade, att Jesus

gifvit oss denna bön för att understödja vår lättja och tanklöshet. Vi kunna ingalunda bedja därmed, att vi lärt oss "Fader vår" utantill och många gånger upprepat detsamma. Det vore det allra största bedrägeri, om vi tänkte, att bönen skulle utgöra ett uppläsande af utantill lärda ord. Ofta har man härutaf velat göra sig en förtjänst inför Gud. Mången tror, att Gud skall räkna det för en synnerligen god gärning, om han ofta bedit Fader vår och andra böner. O, det är alldeles tvärtom. Tänken, mina älskade, om Gud skulle straffa oss för alla de gånger vi med tanklöshet läst denna bön! Sannerligen, mångfaldigt flere gånger hafva vi läst denna bön utan tanke än med verkligt allvar och hjärtligt behof af hvad orden utsäga. Ja, själfva vår bön har på detta sätt blifvit en synd, ett Guds namns missbruk. Orden i denna bön äro hvar för sig viktigare ach dyrbarare än guld, det ligger i hvar och en af dessa korta böner ett djup af himmelska tankar och sanningar. Och Jesus har gifvit denna bön åt dem,.som af hjärtat sucka: Herre, lär oss bedja. Han har gifvit den åt dem, som känna ett innerligt behof att utgjuta hjärtat för sin Gud, men i sin nöd ej kunna finna ord för sina tankar och sin åstundan. Vi vilja bedja Guds Ande om nåd att kunna ägna några korta betraktelser åt denna bön, som är ensam i sitt slag.

Men vi vilja ock bedja om nåd att kunna pröfva vårt hjärta därefter, om detta instämmer i hvad munnen i ord uttalar. Hvarje ord är så betydelsefullt, att vi väl behöfde flere dagar för att betrakta denna bön, ja, en sann kristen har därpå att lära hela sitt lif. Därför är ock den seden skön, att man lär de små barnen denna bön, så snart de börja tala. Ack, att man ock lade hvarje ord på deras hjärta och sökte förklara betydelsen däraf, så att det ej blefve en tanklös utanläxa. Ack, mina älskade, hören I alla, som hafven barn, detta är viktigt för hela lifvet och icke blott för tiden utan förnämligast för evigheten. Men huru skola de äldre lära de små, om de ej själfva kunna bedja af hjärtat? Här känna vi rätt betydelsen af Jesu ord: Utan I omvänden eder och varden såsom barn, skolen I ej komma i himmelriket. Men här beror

det ej blott på undervisning. Det är endast genom en lefvande erfarenhet af nåden i Kristus, man kan lära bedja. Vi måste födas på nytt af Guds Ande, vi måste omskapas till vår invärtes människa, vi måste blifva en ny skapelse i Kristus Jesus, om vi skola kunna bedja denna bön. Vi märka detta strax i bönen. Fader vår, så börjar det, det är inledningen och nyckeln till hela bönen.

Här stanna vi. Ordet *Fader vår* är så betydelsefullt, att, om vi kunna säga detta i sanning, då hafva vi lärt hela bönen. Hvilken är det, som i verklighet kan kalla Gud fader? Ingen annan än den, som är Guds barn i Kristus Jesus, såsom aposteln säger: "Alla som drifvas af Guds Ande, de äro Guds barn. Ty I hafven icke fått träldomens ande åter till räddhåga, utan I hafven fått barnaskapets ande, i hvilken vi ropa: Abba, Fader. Anden själf vittnar med vår ande, att vi äro Guds barn." Här besannas, hvad Jesus säger: "Ingen kommer till Fadern utan genom mig." Vi måste i en sann och lefvande tro vara förenade med Jesus, innan vi kunna kalla Gud fader. Och hvem är det, som kommer till Jesus? Det är ingen annan än den, som genom Guds Ande lärt känna sig såsom en fattig syndare, den, som i sin nöd börjat ropa: Hvad skall jag göra, att jag må blifva salig? den, som i denna nöd fått till svar: Tro på Herren Jesus, så varder du och ditt hus saligt. Inbillen eder ej, att I kunnen bedja Fader vår, förrän I gjort denna erfarenhet, förrän I lärt känna Jesu namn såsom det enda, i hvilket I kunnen varda saliga. Och den, som fått känna synden, vill göra bättring och gå till sin Fader såsom den förlorade sonen. Denne börjar lära bedja, det är därefter han längtar, att han skall kunna kalla Gud sin Fader i Kristus Jesus.

Vi se tydligen, att den, som skall bedja Fader vår, måste hafva blifvit en ny människa i Kristus, han måste hafva blifvit andligt sinnad, så att han nu icke mera såsom sin hufvudsak söker det, som på jorden är, utan det, som ofvantill är, där Kristus sitter på Guds högra hand evinnerligen.

I de tre första bönerna beder man, att Gud måtte komma hit ned på jorden med sin kraft, sin makt, sin nåd, att han

måtte utvidga sitt rike och göra så många som möjligt till sina barn. Icke är allt detta en jordiskt och världsligt sinnad människas innerligaste önskan, icke är det detta hon söker. Nej, blott den, som låtit sig fattas af nådens Ande, han beder: Helgadt varde ditt namn, måtte din nåd, o Gud, uppenbara sig för mitt hjärta och i mitt lif, måtte du, min Jesus, blifva den jag mest älskar, helst söker, helgar och har för ögonen i alla mina företag, måtte ditt namn vara min dyrbaraste skatt, mitt allt i alla, måtte jag alltid frukta att vanhedra detta på något sätt. Se, detta är den första bönen.

I den andra: "Tillkomme ditt rike", beder man, att Gud skall genom ordet och sin nåd omvända allt flera ifrån mörkrets välde till sin älsklige Sons rike, att deras antal måtte ökas, som på allvar söka sin salighet i Kristus, så att ett andligt rike, där Gud lefver genom tron i de troendes hjärtan, måtte uppstå här på jorden.

Sedermera bedes: "Ske din vilja, såsom i himmelen så ock på jorden." Häri uttrycka de troende sin barnsliga undergifvenhet under Gud såsom sin Fader. De önska här att kunna allt mera kufva och dämpa sin köttsliga egenvilja, som gör dem osaliga och hindrar Gud att fullborda sina kärleksfulla afsikter med dem. En sann kristen erkänner genom denna bön, att, när Guds vilja sker, då är allt godt och saligt, äfven om man mången gång till följd af sin egen mäktiga vilja ej förstår det.

Så bedja ock Guds barn i Fader vår: "Vårt dagliga bröd gif oss i dag." Därmed vill den bedjande erkänna, att han tager äfven de jordiska gåfvorna, som äro honom nyttiga och kära, såsom en skänk af den himmelske Fadern och vill tacka honom därför. Men det är icke meningen att genom denna bön understödja girigheten och världskärleken. Ingalunda. Det märkes tydligen, att de, som här bedja, äro sådana, som bekänna sig här vara gäster och främlingar och säga: Vi hafva här ingen varaktig stad, utan söka efter den tillkommande. Det visas ock genom det följande i bönen.

En sann kristen aktar det jordiska högt såsom Guds gåfvor, men han känner ock djupt behofvet af någonting mera, om

han skall vara salig, han känner, att här äfven det bästa kan blifva honom till en frestelse och draga honom från Jesus, han önskar visserligen att till sist blifva förlossad dit, där ingen synd, brist och lidande är, utan där han får se Gud, sådan han är, och det skall varda uppenbart, hvilken härlighet det innebär att vara ett Guds barn. Därför beder han såsom Jesus har lärt: "Och förlåt oss våra skulder, ty ock vi förlåta alla, som oss skyldiga äro. Och inled oss icke i frestelse, utan fräls oss ifrån ondo." Det är att märka, att bönen Fader vår är både bön och förbön på samma gång. En troende sammanfattar sig här med hela församlingen, och i de sista bönerna erkänner han, att utan full syndaförlåtelse i Kristus Jesus kan ingen blifva salig.

Därefter sträcker han en längtansfull blick upp till den saliga förlossningen och segern och slutar: "Ty riket är ditt och makten och härligheten, i evighet. Amen." Detta sista står ej i dagens evangelium, men vi läsa det hos Matteus. Orden äro något olika hos Lukas och Matteus. Därmed har Jesus visat, att han ej fäster sig blott vid orden, så att man ej kunde bedja med andra ord, än denna bön innehåller. Hufvudsaken är, att man af hjärtat uttalar denna bön, och då utgör den en sammanfattning af allt, hvarom man vill och kan bedja.

II.

Jesus framställer sedan tvenne exempel eller bilder, hvarigenom han visar, att den ifriga och allvarliga bönen i Jesu namn har en stor makt, eller fast mer att Gud själf har gifvit den bedjande många och stora löften.

Det första exemplet föreställer en självisk och maklig man, som, då hans vän kommer till honom nattetid för att låna något af honom, icke vill göra sig besvär och omak. Dock, vännen, som står utanför, är så ifrig, att den andre får ingen ro, utan måste hjälpa; äfven om han icke gör det för vänskapens skull, så måste han göra det för den ifver, hvarmed han anropas. Med detta exempel visar Jesus, att Gud är en vän framför alla vänner, så att den, som flyr till honom, ej

skall gå ohulpen ifrån honom. Men det händer mången gång, att han ställer sig så, som ville han ej hjälpa. Han måste göra så för att likasom se, om den bedjande är i verklig nöd och behof, ty om man genast finge, hvad man begärde, så skulle man ingenting värdera af det undfångna.

Så händer det ock, att man kommer i oläglig tid till Gud. Sedan man länge vandrat främmande för honom i synder och öfverträdelser utan att fråga efter honom, då kommer slutligen mången och fordrar, att Gud genast på några herre-, herre-rop skall taga emot dem, som utslitit sig i fåfänglighetens tjänst. Guds kärlek är oändligt stor, men icke må vi härmed smickra vårt lättsinne. För jordiska ting kan man arbeta, strida, kämpa, vaka, ja, man är outtröttlig. Skulle det ej så mycket mer vara af behofvet i andliga ting? Om ett barn gärna önskar någonting af sin fader, icke beder det honom blott en gång, nej, åter och åter upprepas samma bön. Så borde det väl ock vara med Guds barn i förhållande till deras himmelske Fader. Icke så, att vi förtjäna någonting med vår ifriga bön. Det vore ett groft misstag, om vi tänkte så. Då vore bönen icke en bön, om vi ville däraf göra en gärning, som skulle vara förtjänande. Jesus ger de allra härligaste löften om bönhörelse och uppmanar på det innerligaste till bön, då han säger: "Bedjen, och eder skall varda gifvet, söken, och I skolen finna, klappen, och eder skall varda upplåtet. Ty hvar och en som beder, han får, och den som söker, han finner, och för den, som klappar, varder upplåtet."

Sist tager Jesus ett exempel af en jordisk fader och menar, att den naturliga faderskärleken förbjuder honom att gifva sin son sten i stället för bröd o. s. v. De, som äro verkliga föräldrar, känna, huru stark deras känsla är för barnen, och är det så med människan, hvars hjärta är fullt af synd och ondska, huru mycket mera skall då icke Gud, som är självfva godheten, älska sina barn. Hvilken skön bild är ej detta, hvilket förtroende skulle den ej ingifva oss för vår himmelske Fader, om vi vilja vara hans barn.

Sist visar oss Jesus, hvad vi nödvändigt behöfva bedja om, och hvari vi med all visshet skola bönhöras. Hvad är det,

som för oss är så nödvändigt? Jo, den Helige Ande. Få vi den Helige Ande, skall han leda oss i all sanning och lära oss allt, som hör till vår eviga salighet. Utan denne Ande kunna vi ej bedja, därför är det honom vi behöfva, om vi skola kunna bedja i sanning. Mina älskade, hafven I bedit om den Helige Ande? Hafven I ej börjat, så gören det nu. Tagen med eder hem såsom minne från denna dag uppmaningen att ifrigt bedja om den Helige Ande! I skolen sannerligen erfara de saliga verkningarna af denna bön. Herre, hjälp oss att kunna bedja om din Helige Ande, ja, Herre, lär oss bedja för ditt namns skull! Amen.

Kristi himmelsfärd en försäkran för alla trogna, att de en gång skola få evigt vara där han är.

Kristi Himmelsfärdsdag.

Fader, jag vill, att hvarest jag är, där skola ock de vara med mig, hvilka du har gifvit mig; ty du har älskat mig före världens grundläggning.

Så talar, så beder vår Frälsare i sin bön till den himmelske Fadern, hvilken bön Guds Ande för oss bevarat i evangelisten Johannes' 17 kapitel. Orden i denna bön äro så enkla och enfaldiga, att hvar och en kan fatta dem, men betydelsen är så hög och djup, att vi icke rätt kunna förstå den utan att hafva inträngt i hela Guds kärleks omätliga djup. I den anförda 24:de versen frambär Jesus en särskild bön till sin Fader, ja, icke blott en bön, utan han uttrycker sin fullkomliga och bestämda vilja, att det skall gifvas, hvarom han beder. Det synes, såsom om Frälsaren här icke tänkte sig i sitt förnedringstillstånd, i hvilket han var sin Fader lydig intill döden, ja, intill korsets död. Han framställer sig här i sin ursprungliga värdighet, där han är ett med Fadern. Han vet, att hvad han vill, det vill också Fadern, han är så ifrig att erhålla det, hvarom han beder, att han icke säger: Fader, jag beder, utan: Fader, jag *vill*. Jesus vet, att han skall få sin bön hörd, emedan det, hvarom han beder, är från evighet inom gudomen beslutadt.

Men hvad var det, hvarom han så ifrigt bad, och hvilket han så bestämdt ville, att det skulle gifvas honom? Jo, säger han: "Jag vill, att hvarest jag är, där skola ock de vara med mig, som du har gifvit mig." Han ville ingenting mer och ingenting mindre, än att några af det arma, i synd fallna människosläktet skulle få evigt vara hos honom. Och månne han ville hafva blott några hos sig, månne blott lärjungarne, som nu omgåfvo honom? O nej! Han ville göra alla delaktiga af sin härlighet och salighet. Han säger ju på ett annat ställe i kapitlet, att han beder icke allenast för lärjungarne, utan ock för dem, som genom deras ord skulle komma till tro på honom. Denna Jesu bön gäller sålunda alla dem, som af Fadern låtit sig dragas till hans Son, således äfven oss, om vi vilja komma till Jesus.

O, hvilken kärlek till oss människor uttalas icke här i denna bön! Den himmelske Frälsaren, som är Gud öfver allting, vill taga oss, som en gång hafva vändt oss bort ifrån honom i synder och öfverträdelser, oss, som äro i oss själfva orena och oheliga, vill han, Jesus, den helige, i hvilken ingen synd och orenhet är, taga till sig och göra oss delaktiga af den oändliga härlighet, som han hade hos Fadern, förrän världens grund var lagd. Det är oss således erbjudet att i ännu rikare och härligare mått genom Jesus få återtaga det himmelska barnaskap, som vi förlorade, då vi öfvergåfvo den ende och rätte Fadern. Det är oss erbjudet att evigt få vara hos Gud och njuta den högsta salighet, som hos honom allena är att finna. Detta är Jesu uttryckliga vilja, och den skall också blifva förverkligad för hvar och en, som genom Fadern låter draga sig till honom.

Vi vilja af högtidsdagens betydelse taga oss anledning att närmare tala härom, sedan vi uppläst texten och först anropat Guds Ande om nåd och bistånd till en lefvande betraktelse och ett högtidsfirande i Jesu egen bön: Fader vår, som är i himmelen, o. s. v.

Text: Mark. 16: 14—20.

Och sedan uppenbarade han sig äfven för de elfva, när de sutto till bords, och förebrådde dem deras otro och deras hjärtas hård-

het, att de icke hade trott dem, som hade sett honom vara uppstånden. Och han sade till dem: Gån ut i hela världen och prediken evangelium för hela skapelsen. Den som tror och blifver döpt, han skall varda frälst, men den som icke tror, han skall varda fördömd. Men dem, som tro, skola dessa tecken åtfölja: I mitt namn skola de utdrifva onda andar, de skola tala med nya tungor; ormar skola de bära, och om de dricka något, som är dödande, skall det icke skada dem; på sjuka skola de lägga händerna, och de skola blifva helbrägda. Då nu Herren hade talat med dem, vardt han upptagen i himmelen och sitter på Guds högra sida. Men de gingo ut och predikade allestädes, och Herren verkade med dem och stadfäste ordet med åtföljande tecken.

Vi fira i dag Kristi himmelsfärdsdag, och, såsom hvarje tilldragelse i Jesu lefnad är för oss viktig och betydelsefull, så har också den tilldragelse, hvarom denna dag påminner oss, stor betydelse för oss. Vi vilja med Guds Andes bistånd försöka att utreda denna tilldragelses betydelse, då vi taga till ämne för vår betraktelse:

Jesu himmelsfärd en försäkran för alla trogna, att de en gång skola få evigt vara där han är.

Nu hade Jesus fullbordat det värf, som var honom ålagdt, och som han i sin obegripliga kärlek till det fallna människosläktet hade åtagit sig att utföra. Skrifterna voro nu i detta hänseende till punkt och pricka uppfyllda. Jesus, Guds egen Son, hade åtagit sig att återförsona människosläktet med Gud. Han hade nu genom sitt lidande och sin död hos Gud inbetalt den skuld, som för syndens och olydnadens skull återstod för människorna att betala genom evigt straff och evig förkastelse från Guds ansikte. Jesus hade smakat lidandets, dödens och fördömelsens bitterhet till dess högsta höjd. Han hade äfven varit innesluten under grafvens insegel; men, såsom det var omöjligt, att han, lifvets furste, kunde kvarhållas genom dödens och grafvens band, såsom han måste uppstå ifrån de döda, så kunde han icke heller nu, sedan han framgått ur grafven med en förklarad lekamen längre inskränkas af ändlighetens band,

utan måste nu återintaga den härlighet, som han haft hos Fadern, förrän världens grund var lagd.

Men dit han nu själf gått, dit vill han också en gång föra alla dem, som i tron anamma honom. Därför hade han kommit i världen för att återföra människorna till deras ursprungliga bestämmelse; därför hade han utstått så bittra kval i Getsemane örtagård och utdruckit lidandets kalk till sista droppen; därför hade han på korset känt sig öfvergifven af sin Fader; därför hade han utstått så mycket hån och försmädelse; allt för att en gång göra alla dem, som i tron anamma honom, delaktiga af sin eviga salighet.

Icke var det Guds mening, då han skapade människan, att han ville göra henne evigt olycklig. O nej! Han ville göra henne evigt lycklig i föreningen med sig själf. Därför utrustade han henne med så stora och höga egenskaper, därför begåfvade han henne med en odödlig själ. Icke kunde människan heller finna någon sällhet utan i gemenskapen med Gud, ty han måste vara den högsta saligheten, och utan honom måste vara idel osalighet. Men människan förirrade sig, hon vek ifrån salighetens källa och ursprung och sökte den i sig själf och i de skapade tingen. Hon öfverträdde öppet Guds heliga lag, och sedan dess hade hon måst blifva evigt förkastad och lämnad åt sig själf, om icke Gud förbarmat sig och sändt henne sin Son. Han är kommen för att återförena människan med Gud, för att åter insätta henne i det härlighetsrike, som var henne af evighet tillredt. Han har åter öppnat paradisets portar, som för evigt syntes vara stängda sedan Adams fall. Han har själf genom lidandets väg ingått i härligheten, återgått till sin Fader. "Ty det höfdes honom, för hvilkens skull allt är, och genom hvilken allt är, att, då han förde många barn till härlighet, genom lidande fullkomna deras frälsningshöfding", såsom aposteln säger. Och på den väg, som Jesus själf gått, vill han föra alla sina trogna till det mål, som han själf upphann, då han vid sin himmelsfärd återgick till sin eviga salighet i förening med Fadern och den Helige Ande.

Det är denna eviga härlighet, som aposteln framställer

för oss i Ebreerbrefvet, då han säger: "Således står en sabbatsro åter för Guds folk." Aposteln förklarar också på ett annat ställe, att Gud genom Kristus vill göra alla, d. v. s. alla, som i en sann och lefvande tro omfatta honom, delaktiga af denna eviga rolighet. "Därför, då Gud ville fullständigare", så lyda orden i Ebr. 6, "visa löftets arfvingar oföränderligheten af sitt beslut, trädde han med en ed emellan, på det att vi skulle genom två oföränderliga ting (nämligen genom löftet och eden), i hvilka det är omöjligt att Gud skulle hafva ljugit, hafva en stark uppmuntran att hålla oss vid det förelagda hoppet, hvilket vi hafva såsom ett själens ankare, som är säkert och fast och sträcker sig till det, som är innanför förlåten, dit Jesus såsom förelöpare har ingått för oss, vorden öfversteprästt till evig tid efter Melkisedeks sätt." Jesus kallas här förelöpare, d. v. s., den som gått förut in i den himmelska härligheten, och som sedan vill taga sina vänner till sig. Jesus tog vid sin himmelsfärd icke farväl för alltid af de sina, nej, blott för en tid i synlig måtto, men tillika hälsade han dem välkomna efter dit han gick.

Detta uttrycker han, då han i Matt. 26: 29 säger: "Härefter skall jag icke dricka af denna vinträdets frukt intill den dagen, då jag dricker det nytt med eder i min Faders rike." Här gifver han således lärjungarne den fasta förhoppningen, att de skulle få komma till honom i hans eviga rike, eller, som är det samma, att de skulle få ingå i den eviga saligheten, om hvilken aposteln talar. Och i vårt ingångsspråk ger han dem samma förhoppning, där han säger: "Fader, jag vill, att hvarest jag är, där skola ock de vara med mig, hvilka du har gifvit mig." Icke var det Jesu mening, att han skulle öfverlämna dem åt timlig nöd, förföljelse och bedröfvelse, och att de sedan skulle lämna denna världen utan något vidare, utan någon förhoppning på en evig salighet. Hvarför skulle Jesus annars hafva lidit och kämpat så mycket, om detta hans lidande och hans uppenbarelse på jorden icke hade haft några vidare följder än blott för den korta tiden människan här lefver, och om Jesu

uppenbarelse i människonatur blott hade haft den följden, att han blottställde sina bekännare för nöd, förföljelse och bedröfvelse? O, då hade lärjungarnes lott här i världen varit ganska usel, såsom Paulus säger: "Om vi allenast i detta lifvet hafva hoppet till Kristus, så äro vi de uslaste af alla människor." O nej, de voro förvissade om att med Jesus, hvilkens lidande, död och uppståndelse var dem till godo kommet, genom tron få ingå i den härlighet, "som intet öga har sett, intet öra hört och hvad i ingen människas hjärta har uppstigit, hvad Gud har beredt åt dem, som älska honom."

Och är icke detta den högsta salighet, en människa kan ernå, är icke detta den högsta nåd, dit en odödlig varelse som människan kan komma? Gifves det väl något saligare på jord och i himmel än att i evighet få vara hos Gud och Herren Jesus? Där måste vara det högsta goda, där måste vara den högsta glädjen, friden och fröjden, och där är det högsta och ursprungliga målet för människans bestämmelse. Icke kan denna jorden och vårt lif här vara det högsta målet för vår bestämmelse. O nej! Då skulle många, många människor önska, att de aldrig blifvit födda hit till världen, ty så mycken nöd och jämmer finnas här. Nej, vi äro hitkomna för att ärfva evigt lif genom Jesus Kristus. Oss är genom honom öppnad vägen till den himmel, där ingen död skall vara mer, där Guds tabernakel är ibland människorna, och där han skall bo med dem och de skola vara hans folk, och Gud själf vara med dem deras Gud. Och Gud skall aftorka alla tårar från deras ögon, och döden skall icke vara mer, icke heller sorg, icke heller rop, icke heller värk varder mer, ty det första har gått till ända. Och intet förbannadt skall vara mer, och Guds och Lammets tron skall vara där inne, och hans tjänare skola dyrka honom. Och de skola se hans ansikte, och hans namn skall vara på deras pannor.

Sen, mina älskade, sådana stora och härliga ting äro oss beredda genom Jesus, en sådan salighet har han förvärfvat åt oss. Vi kunna med honom få deltaga i den eviga

härligheten, och hvad är för oss viktigare än att nå det mål, hvartill vi äro skapade, nämligen att komma i förening med honom, från hvilken vi ursprungligen äro utgångna.

Men hvad är villkoret, för att vi en gång skola kunna få göra en himmelsfärd med Kristus och komma dit, där han är? Jo, vi måste hafva blifvit delaktiga af hans död och uppståndelse, och utan detta, utan Kristus kunna vi icke ingå i den eviga saligheten. Han allena är vägen, sanningen och lifvet; i ingen annan är salighet; ty det är icke heller något annat namn under himmelen bland människor gifvet, i hvilket vi skola blifva frälsta. Vi måste vara i Jesu blod rentvagna från våra synder, och vi måste vara iklädda hans rättfärdighets hvita dräkt, som allenast är den klädnad, i hvilken vi kunna skåda Gud, om vi vilja inkomma i den eviga roligheten. Vi måste hafva blifvit pånyttfödda och införlifvade med Herren Jesus, om vi skola kunna se Guds rike, ty utan en varder född på nytt, kan han icke se Guds rike, säger Frälsaren själf. Vi måste, om vi skola kunna vara, där Jesus är, hafva fått ett nytt hjärta och ett nytt sinne, som riktar sina tankar hän mot himmelen, och som där ser sitt rätta fädernesland, såsom Paulus säger: "Om I nu hafven uppstått med Kristus, så söken det, som är ofvan, där Kristus är sittande på Guds högra sida. Trakten efter det, som är ofvan, icke efter det, som är på jorden." Endast för en sådan själ, hos hvilken Guds Ande har fått verka ett sådant sinne, att hon icke mera hufvudsakligen ser efter de ting, som synas, endast för en sådan själ är den försäkran dyrbar och oskattbar, att hon för Jesu skull och genom tron på honom en gång skall vinna inträde i hans eviga härlighet. En sådan bekänner med psalmisten: "Herre, när jag har dig så har jag icke behag till något på jorden. Om än min kropp och min själ försmäktar, så är dock Gud mitt hjärtas klippa och min del evinnerligen."

Till en sådan innerlig förening med vår Frälsare måste vi komma, om han skall kalla oss sina egna och såsom sådana upptaga oss i sin härlighet, om Jesu bön skall gälla oss: "Fader, jag vill, att hvarest jag är, där skola ock de

vara med mig, som du har gifvit mig.” Våra utsikter måste blifva vidgade utöfver detta lifvets trånga synkrets, så att vi med Paulus förgäta det, som är tillryggalagdt och sträcka oss mot det, som är framför, den segerlön, som förehålles af Guds kallelse ofvanefter i Kristus Jesus, ja, så att vi hålla allt för ingenting, på det vi må vinna Kristus och varda funna i honom, icke hafvande den rättfärdighet, som kommer af lagen, utan den, som kommer af Jesu tro.

Icke är Jesu försäkran att få deltaga i hans härlighet dyrbar och kärkommen för en sådan människa, som har gjort denna världen till det högsta målet för sin diktan och traktan, som har sin högsta förnöjelse i hvad jorden tillhörer, som skulle önska att här få lefva kvar för beständigt. O nej! Blott för den, som fått se vikten däraf, att han har en odödlig själ, som icke kan finna ro, frid och salighet utom Gud, blott för den, som fått se, att han är bestämd för något högre än att här lefva en liten tid, blott för den, som ser sig vara en evigt förlorad syndare utan Frälsaren; blott för en sådan är den försäkran oskattbar, att han först och främst skall finna rening i Jesu blod för sina synder och, sedan han uppstått med Jesus från synden, också en gång få fara med honom till himmelen och där njuta outsäglig frid och glädje i all evighet.

Likasom nu det inre troslifvet i Herren Jesus är nödvändigt, ty utan tron är omöjligt täckas Gud, så är det lika nödvändigt, att detta inre troslif visar sig i ett yttre lif i gudaktighet och ett heligt lefverne, eller att man blifvit delaktig af Jesu uppståndelses kraft till att uppstå från synden. Ty trädets lif visar sig uti dess frukt, och, likasom det är omöjligt att säga, det ett träd, som icke bär frukt, är friskt, så är det ock omöjligt att kalla den en kristen, som icke i lifvet visar en kristens frukter, huru klena och späda de än må vara. “De rättfärdiga skola grönska såsom palmträd, de skola växa såsom cedrar på Libanon. De äro planterade i Herrens hus; de skola grönska i vår Guds gårdar. Ännu, när de blifva gamla, skola de skjuta skott, de skola frodas och grönska, på det att de må förkunna, att Herren

är rättfärdig, att han är min klippa, och att intet orätt finnes i honom.”

Se, till ett sådant lif i tron och i kärleken vill Jesus genom sin Helige Ande föra oss först här nere, och sedan vill han göra oss delaktiga af den eviga härligheten i himmelen. Han vill föra oss alla därhän, det är hans högsta åstundan. Höra vi honom icke på så många ställen i sitt ord med de mest bevekande förmaningar och tilltal framställa denna sin afsikt med oss, och är icke hans lidande och död det bästa beviset härpå? En så stor salighet är oss beredd genom Kristus och en så stor nåd oss bevisad, att det ock lyster änglarne i himmelen att se in i denna stora hemlighet. “Välsignad vare Gud och vår Herre Jesu Kristi Fader, som har välsignat oss med all andlig välsignelse i det himmelska, i Kristus”, utbrister Paulus i sin hälsning till efeserna. Och det är en sådan salighet, att samme apostel, bunden med kedjor och ansedd såsom en ogärningsman, sade till Agrippa: “Jag önskade till Gud, att med litet eller mycket, icke allenast du utan alla, som i dag höra mig, måtte blifva sådana, som jag är, dessa bojor undantagna.” Sen, mina älskade, det är oss beredt genom Kristus att få blifva himmelrikets arfvingar, att få komma dit, där Gud och alla heliga änglar äro, och där det skall vara fröjd och glädje och ett lustigt väsende på Guds högra hand evinnerligen.

O, besinnen, mina vänner, det förestår oss antingen en hel evighet full af fröjd och salighet eller en hel evighet af idel osalighet och evig förkastelse från Guds ansikte. O evighet, du höga och stora ord, det kan icke utsägas af människotunga, hvad du innebär, du som efter tusende och åter tusende års förlopp skall vara lika lång, du som icke vet af någon ända! Men Jesus har för oss öppnat ljusa utsikter i denna omätliga tidsrymd, han har borttagit dess förskräckelse, han har gjort det för oss möjligt att få blifva delaktiga af hans eviga härlighet.

Men hvad är för oss nödvändigare, mina vänner, än att under bön till Guds Ande pröfva oss efter Guds ords osvikliga rättesnöre, om vi äro sådana, att vi kunna finnas vär-

diga att inträda i denna härlighet med Jesus? Den tanken: inom några år, inom en månad, en dag, en timme eller kortare skall jag antingen fara med Jesus till himmelen för att vara hos honom, eller utkastas i det yttersta mörkret, där det skall vara evig gråt och tandagnisslan, denna tanke måste uppfylla vår själ med outsäglig glädje eller förtärande sorg.

Men alla de, som i en lefvande tro omfattat Jesus såsom sin Frälsare och lefva i honom, de utropa gladeligen med Paulus: "Vårt samfund är i himmelen, hvarifrån vi ock vänta Frälsaren, Herren Jesus Kristus, som skall förvandla vår förnedrings kropp, så att han varder lik hans härlighets kropp, efter den kraft, hvarmed han förmår att äfven underlägga sig allt." Glada se de trogna Jesus uppfara i skyn och säga: O Jesus, du går före att bereda oss rum, men du skall komma åter och taga oss till dig, och då skola vi vara hos dig, vår Herre, alltid och evinnerligen. Amen.

Den Helige Andes sändande.

Pingstdagen.

Däraf att han gifvit oss sin Ande, veta vi, att vi förblifva i honom och han i oss.

I dessa ord, som vi läsa i 1 Joh. 4: 13, uppgifves ett bestämdt kännetecken, hvaraf vi kunna veta, om vi stå i förening med Gud eller ej. Gud är ju den högsta salighet, frid och glädje, äro vi icke med honom förenade, då äro vi osaliga, utan frid, utan glädje, utan hopp, stöd och hjälp. Framför allt hafva vi att märka, att ingen salighet finnes för den kommande evigheten utan förening med Gud. Därför säger ock Herren Gud själf i sitt ord: "Kommen till mig, alla världens ändar, så varden I saliga, ty jag är Gud och ingen mer." Här lofvas ingen salighet utom honom, men i gemenskap och förening med honom finnes all salighet och nåd, såsom otaliga ställen i Guds ord betyga.

Månne det icke då är oändligt viktigt för oss alla att få veta, om vi äro med Gud förenade eller ej? Kan detta vara likgiltigt för någon, finnes någon ibland eder, mina älskade, som ej känner, huru nödvändig denna fråga är: är jag med Gud förenad, är Kristus mitt lif? O, måtte icke själafienden få bedöfva edra sinnen för dessa allvarliga frågor. Gifve Gud, att det äfven midt i den kristna församlingen, öfver hvilken Herrens Ande skulle hvila, och i hvilken han i sanning verkar, icke gåfves så många, som vore likgiltiga för andliga och himmelska ting. Låtom oss vakna

upp på denna högtidsdag, måtte en varm pingstfläkt få beröra alla kalla och döda själar.

Det är den stora frågan, om vi äro med Gud förenade, som för oss skall blifva lefvande. Men huru kan man veta detta, om man är med Gud förenad, behöfves någon särskild och egendomlig förening, någon annan än den, som äger rum mellan den öfriga skapelsen och Gud? Ja, människan måste stå i ett särskildt förhållande till Gud, hennes innersta lif och hennes hela varelse måste vara med honom på ett särskildt sätt förenad. Man måste ock veta, om man står i denna förening eller ej, så lär oss Guds ord öfver allt.

Hvad är då kännetecknet på gemenskapen med Gud? Jo, det är den Helige Ande, hafva vi hört af aposteln Johannes. "Däraf att han har gifvit oss af sin Ande, veta vi, att vi förblifva i honom (i Gud) och han i oss." "Om någon icke har Kristi Ande, så hör han icke honom till", säger aposteln Paulus. I sammanhang härmed uppstår nu en ny lika viktig fråga: har jag den Helige Ande, bor han i mitt hjärta, känner jag hans verkningar? Den Helige Ande känner man igen på hans verkningar och de rörelser, han genom ordet uppväcker i människans hjärta. Icke kunna de hafva Guds Ande, som ej veta, hvad ny födelse och omvändelse vill säga, som ej känna till någon sorg öfver synden, något lefvande flyende till och omfattande af Kristus såsom Frälsaren, och som hålla allt detta för en galenskap och öfverdrift; icke kunna de hafva Guds Ande, hvilka ej känna igen honom. Den, som länge bor i ens hus, honom känner man väl igen, den, med hvilken man dagligen umgås, är väl icke främmande. Så skulle det ock vara, om Guds Ande bodde i våra hjärtan, då skulle vi känna honom, vi skulle glädjas, hvarhelst vi se något af hans verk, äfven om det i början synes svagt och ofullkomligt. Pröfva dig noga, har du Guds Ande, eller behöfver du icke Guds Ande? Behöfver du icke någon, som är din ständiga ledsagare, som varnar dig för synden, som visar dig den sanna friden, någon, som råder och hjälper dig i allt, som manar dig till Guds ord och bönen, som försvarar dig mot onda och förföriska mak-

ter, som bevarar dig obesmittad af världen och dess lockelser, någon, som ger dig ett fast hopp för den kommande evigheten, och som förenar dig med Gud allt innerligare och innerligare, på det du må blifva allt mera salig? Behöfver du icke en sådan, behöfver du icke Guds Ande? O, bed då i dag på denna pingsthögtid, att Herren må låta dig erfara någonting af hvad lärjungarne på denna dag kände.

Ja, du nådens och kraftens Ande, kom öfver oss, meddela dig åt många ibland oss, låt oss erfara makten af de ord vi läsa: "En Ande skall blåsa ifrån mitt ansikte, och jag skall gifva lif." Helige Ande, låt ett starkt pingstväder, en fläkt af lif genomfara din församling och våra hjärtan. Hör oss, då vi samdräktigt bedja härom i Jesu egen bön: Fader, vår, som är i himmelen, m. m.

Text: Joh. 14: 15—21.

Älsken I mig, så hållen mina bud. Och jag skall bedja Fadern, och han skall gifva eder en annan Hugsvalare, att han skall förblifva hos eder evinnerligen, sanningens Ande, hvilken världen icke kan undfå, emedan hon icke ser honom, icke heller känner honom; men I kännen honom, ty han förblifver hos eder och skall vara i eder. Jag skall icke lämna eder faderlösa, jag skall komma till eder. Ännu en liten tid, och världen ser mig icke mer, men I sen mig, ty jag lefver, och I skolen lefva. På den dagen skolen I förstå, att jag är i min Fader, och I i mig, och jag i eder. Den som har mina bud och håller dem, han är den, som älskar mig; och den, som älskar mig, skall varda älskad af min Fader, och jag skall älska honom och uppenbara mig för honom.

Vi fira i dag minnet af en stor tilldragelse, en händelse, som haft mera inflytande på mänskligheten, än alla de storartade omhvälfningar, som inträffat i världen. Det var på pingstdagen, den Helige Ande utgöts öfver apostlarne, och denna händelse hade en omätlig inverkan på dem själfva, hela deras samtid och eftervärld. Ty alltsedan dess flödar öfver hvar och en troende samma nådesström, som då så att säga bröt lös och började utgjuta sig öfver jorden. Det var nu på pingstdagen för första gången den kraft visade sig uppenbart och synligt, som skulle omskapa världen och

förnämligast den enskilda människan. Det är den Helige Ande vår högtid gäller, det är ock om honom, hans sändande och utgjutande, vår text handlar. Låtom oss nu följa vår text och genom Guds nåd efter densamma betrakta:

Den Helige Andes sändande.

Betrakta vi vår text, se vi, att Jesus förut beskrifver, hvilka de äro, som kunna undfå den Helige Ande. Vår text börjar: "Älsken I mig, så hållen mina bud." Det är, såsom vi se, till sina lärjungar Jesus här talar, det är till dem han längre fram i texten säger, att den Helige Ande skall sändas och gifvas. Men att vara en Jesu lärjunge, detta beror icke på några yttre företräden och omständigheter, det är icke heller en sak, hvartill man tvingas med yttre band och lagar. Att man är en Jesu lärjunge, visar sig icke blott i yttre åthäfvor. Ty skall man vara en Jesu lärjunge i sanning, så måste detta bero på hjärtats innerliga öfvertygelse och af Gud verkade böjelse, där måste finnas en hjärtats hängifvenhet och frivillighet, ty att man är en Jesu lärjunge, det beror på om man älskar Jesus. Så angifver då Jesus med dessa ord: "Älsken I mig, så hållen mina bud", ett kännetecken därpå, hurudana och hvilka de äro, som kunna kallas Jesu lärjungar. Att älska Jesus och hålla hans bud, det är att vara hans lärjunge, i hvad stånd och yttre förhållande man än befinner sig. Men märken, man måste först älska Jesus, innan man kan hålla hans bud. Jesus vill icke hafva några lagträlar och slafvar till sina lärjungar, han vill hafva älskande barn, bröder och systrar till sina, sådana, i hvilkas hjärtan Guds kärlek blifvit utgjuten. Kärleken, där den är sann, är en af människans djupaste och innerligaste böjelser, hvarigenom hon oemotståndligt liksom drages med sina tankar, sin diktan och traktan, sin hela personlighet till den, hon älskar. Så måste hon ock dragas till Jesus med sina tankar, sitt hjärta; man måste i andlig måtto hålla sig till Jesus såsom barnet till sin moder, om man skall sägas älska honom. Och då utropar man med aposteln: "Hans bud äro icke tunga", man klagar då icke öfver att Gud är för sträng

i sina bud. Icke klagar barnet, som verkligen älskar sina föräldrar, öfver för många fordringar, nej, det vet fast mer, att föräldrarne ej lägga mera på detsamma, än det tål, och sörjer, då det ej kan gå deras önskningar till mötes, ty det utgör ju ett älskande barns fröjd att få åtlyda föräldrarnes små bud. Så är det ock verkligt goda vänner emellan, och så är det ju ock med ett Guds barn, en lärjunge i förhållande till Jesus.

Vi måste noga tänka oss in i de jordiska bilderna, som Jesus begagnar, och så skola vi se och erfara, hvad Jesus menar. "Älsken I mig, så hållen mina bud". De bud, som Jesus här menar, äro i synnerhet de, som hafva afseende på den innerliga gemenskapen mellan honom och hans lärjungar. Likasom en vän uppmanar den andra att ofta tänka på honom, att göra allt för att bibehålla vänskapen och öka förtroendet, så manar ock Jesus här sina lärjungar, såsom vi för öfrigt finna på många andra ställen i det afskedstal, ur hvilket vår text är tagen. Det är här i synnerhet Jesus talar om, huru nära han är förenad med de troende, och huru de skola behållas, bevaras och stärkas i denna förening. Det är sådana bud han här i synnerhet talar om, kärleken till honom är det stora budet, hvarur sedan alla goda gärningar skola flyta.

Men huru skall man så kunna älska Jesus, att man med skäl kan benämnas hans lärjunge, kan man arbeta sig till en sådan kärlek af egna krafter, genom egna gärningar? Ack, nej, det är här man så ofta misstager sig, det är härvid Gud själf genom sin Ande måste omskapa och pånyttföda människan, göra henne till ett barn i omvändelsen, innan hon kan lämna sitt hjärta åt Jesus. Det är endast då, när en människa, sörjande öfver sin synd, såsom en förlorad kastar sig ned vid korsets fot och där lär känna Guds kärlek i Kristus Jesus, som först älskat henne ända in i korsets död, det är först då kärlek till Jesus tändes i hennes hjärta. Det är sedan hon med sina tankar, sitt hjärta drages till den Frälsare, som förlåtit henne alla hennes synder, som skänkt henne den frid, som världen icke gifva kan, det är då hon

önskar att i evighet blifva förenad med den Jesus, som så älskat henne.

Ack, låtom oss då höra, huru härligt Jesus talar till dem, som älska honom, eller som åtminstone vilja älska honom och vara hans lärjungar. "Och jag", säger han, "skall bedja Fadern, och han skall gifva eder en annan Hugsvalare, att han skall förblifva hos eder evinnerligen." Detta är nu det stora hufvudämnet för dagen om sändandet af Hugsvalaren eller den Helige Ande. Vi hafva förut hört, till hvilka denne Ande gifves, vi få nu höra, hvilka saliga gåfvor och välsignelser som följa denne Ande. Hören dock, huru vänligt och kärleksfullt Jesus talar! Det är, som ville han säga: mina kära lärjungar och bröder, jag ser, att I ären bedröfvade däröfver, att jag skall lämna eder, att I måsten lefva i denna onda världen och känna synden och fördärfvet. Jag ser, att I behöfven en tröstare och hjälpare. Sörjen icke. Jag skall bedja Fadern, att han gifver eder, skickar eder en annan Hugsvalare, och denne skall icke gå bort ifrån eder, såsom I nu sen mig göra, utan han skall blifva när eder evinnerligen, ären I icke då glada? Hugsvalare, tröstare, hjälpare, bistånd heter denne, som Jesus skall bedja Fadern gifva sina lärjungar. Huru härligt är icke detta! Hvem är denne Hugsvalare? Sanningens Ande, säger Jesus.

Vi se häraf, hvad den Helige Andes ämbete är hos de troende. Han skall trösta och styrka dem, då de sörja öfver synden, visar han dem till Jesus, Guds Lamm, som bär världens synder; han är i allt och alltid deras Hugsvalare, så snart de behöfva någon sådan. Sanningens Ande kallas han, därför att han skall leda de troende i all sanning och lära dem alltmera känna Jesus, som är självfva sanningen. Häri ligger tillika uttryckt, att den Helige Ande skall bestraffa, tukta och förmana de troende för all lögn, all synd, han skall undervisa dem och leda dem såsom barn. De, som hafva fått denne Ande, behöfva då icke gå vilse och misstaga sig, blott de lyssna till denne sin ledare och lärare. Men huru leder den Helige Ande de sina till hela sanningen? Det är icke genom några drömmar eller särskilda ingifvelser

i människans egen inbillning, utan det är därigenom, att han påminner om Jesu ord, tillämpar och förklarar detta i människans hjärta. Såsom Jesus säger om denne Ande: "Han skall påminna eder allt, hvad jag har sagt eder." Det är på detta sätt Anden bor och verkar i ett hjärta, att han gör Guds ord lefvande, att han med detta ord bestraffar, tröstar och undervisar, att han förklarar och tillämpar detta på människan själf. Hvilken härlig och salig gåfva att hafva den Helige Ande. Då lär man sanningen, och i sanningen är man salig och lycklig, ty utan den Helige Ande kan ingen med all möjlig visdom komma till sanningen.

Men blott de, som i tron hafva anammat och vilja anamma Jesus såsom sin Frälsare, kunna undfå sanningens Ande; världen kan icke blifva af honom delaktig. Ty Jesus säger i vår text: "Sanningens Ande, hvilken världen icke kan undfå, emedan hon icke ser honom, icke heller känner honom; men I kännen honom, ty han förblifver hos eder och skall vara i eder." Hvad menar då Jesus här med världen? Är det några företrädesvis onda och lastfulla människor? Nej, världen är alla de människor, som icke i sann och lefvande tro äro förenade med Jesus, alla, som i sitt hjärta och lif äro främmande för honom, de må nu vara grofva syndare eller i utvärtes måtto fromma människor. Månne icke Jesus räknade till världen alla fariséer och alla, som ej af hjärtat voro honom tillgifna, fastän de iakttogo den yttre gudstjänsten och voro i sitt lif anständiga? Månne icke också bland oss i kristenheten Jesus måste räkna många, ja, de flesta såsom tillhörande världen? Jo, alla med ett världsligt och jordiskt sinne, som söka blott det, som på jorden är såsom hufvudsak, alla dessa måste vara värld. Är det farligt och skadligt att i denna mening tillhöra världen? Ja, ty världen kan icke undfå den Helige Ande. Och detta därför, att världen icke kan se Guds Ande. När Guds Ande verkar med sin nåd och makt, ser ej världen detta, utan håller alltsammans för ett gäckeri och galenskap.

Så var det ju från början, redan på första pingstdagen. När apostlarne talade i Andens kraft, sade många: "Dessa

äro druckna af sött vin.” Och så är det ännu i dag. “Den naturliga människan fattar icke det, som tillhör Guds Ande, ty det är henne en dårskap, och det emedan det måste andligen bedömas,” säger aposteln. När det är fråga om ny födelse, omvändelse, lefvande tro, syndaförlåtelse, ett fördoldt lif med Kristus i Gud, detta allt är för en världsligt sinnad människa såsom en galenskap, ett främmande språk, det hon icke fattar. Om man därför skulle säga till en sådan människa: Se där ett Guds barn, en människa, hos hvilken Guds Ande bor och verkar, så skulle hon svara: icke ser jag någon Guds Ande, utan idel galenskap och egna inbillningar. När Guds Ande uppenbarar sig i kraft och härlighet, så att världen måste se, att det är någonting underbart och utomordentligt, så känner hon honom dock icke, såsom det var på första pingstdagen, hon söker då att förklara det underbara och märkvärdiga på annat sätt, hon vill blott icke se och känna igen Guds Ande, därför är han ock odräglig för många, som vilja vandra i mörkret och lögnen.

Det var, såsom vi kunna tänka oss, med en känsla af djup smärta, Jesus talade om världen, huru den icke kunde mottaga hans Ande, utan smädade och föraktade hans verk. Det är ännu samma frälsarekärlek, som måste se många gå främmande för honom, som måste se, att, midt under det mången firar pingst, han dock är långt aflägsen från Guds Ande, och högtidens betydelse är för honom ingenting. O, pröfven eder, mina älskade, om I ären bland världen, så att I ej kunnen undfå den Helige Ande, emedan I ej kännen och sen honom, utan misstyden och förakten hans verk. Sörjer Jesus öfver världen, så glädes han öfver sina få trogna och säger till dem: “I kännen honom, Guds Ande, ty han förblifver hos eder och skall vara i eder.” Hör, huru Jesus upphöjer dessa svaga, fattiga och ringa lärjungar. De känna den Helige Ande, och han bor hos dem, han verkar i dem. Hvilken ära vederfares icke härigenom ovärdiga syndare! Dessa lärjungar voro icke då för mera än några andra. Hos dem förefanns samma svaghet och skröplighet, men ock samma längtan och åstundan efter Jesus, samma barnsliga

förtroende till och hängifvenhet åt honom, som ännu i dag förmärkes hos en människa, som blifvit väckt till allvarligt bekymmer om sin själs salighet. Säkert tänkte dessa lärjungar, såsom ännu i dag hvarje benådad själ: denna ära är allt för stor, jag är ovärdig, skall mitt hjärta, detta orena, syndiga, befläckade, blifva en boning för den Helige Ande? Ack, det är nåd öfver nåd.

Men ännu mera tröstande, hjärtligt intagande, ömt och deltagande talar Jesus, alldeles som en Fader för sina barn. "Jag skall icke lämna eder faderlösa", säger han, "jag skall komma till eder." Häraf se vi, att, då Jesus sade, att en annan Hugsvalare skulle sändas dem, så var det icke meningen, att han själf skulle öfvergifva dem helt och hållet. Nej, den Helige Ande skulle alltmer förklara Jesus för dem, tills de slutligen skulle lära känna honom i hela hans gudomliga härlighet, och då skulle de veta, att han kunde vara hos dem, fastän de ej med lekamliga ögon sågo honom. Hvilket saligt löfte är ej detta för alla, som känna sig faderlösa, öfvergifna och värnlösa utan Jesus. Till alla sådana vill han komma, och då äro de ej ensamma och olyckliga, i hvad yttre belägenhet de än måtte befinna sig. Hör, hvad Jesus själf säger: Du är faderlös, d. v. s., du är utan allt stöd, allt hopp, all tillflykt, om du icke äger honom genom tron i ditt hjärta, men sörjer du däröfver, att du förlorat Jesus, önskar du innerligen, att du åter måtte blifva med honom förenad, känner du dig osalig utan honom, då vill han komma till dig, han vill då icke låta dig vara faderlös, såsom han här säger till sina lärjungar.

Jesus fortsätter hela texten igenom att visa, hvilka saliga erfarenheter lärjungarne skulle göra, sedan de fått den Helige Ande, huru han skulle förklara allt för dem. Det heter: "Ännu en liten tid, och världen ser mig icke mer; men I sen mig, ty jag lefver, och I skolen lefva." Snart, vill Jesus säga, sedan jag lidit och dött, skall världen tro, att jag är för alltid död och bortglömd, hon skall då icke mera se mig, men helt annorlunda skall det blifva med eder, mina älskade lärjungar. Då, när världen icke mer ser mig, då skolen I

först rätteligen och klarligen se mig, då, när världen tror mig vara död, då lefver jag i härlighet, I skolen ock då lefva genom och af mig i evighet, ja, I skolen se mig med trons ögon, som den Helige Ande öppnat. Då skolen I ock erfara ett nytt lif, edra hjärtan, hela lifvet skall blifva ett annat, ett mera verkligt, ett oändligt mera saligt och hoppfullt än världens lif, ty världen är andligen död, emedan den icke känner lifvet i och genom mig.

Vidare säger Jesus: "På den dagen skolen I förstå, att jag är i min Fader och I i mig och jag i eder." På den dagen, när den Helige Ande blifvit utgjuten öfver lärjungarne, då skulle denne Ande förklara för dem, hvad Jesus flere gånger talat om, huru innerligt han var förenad med Fadern, huru nära de troende äro förbundna med honom, och huru han är hos och i dem med sin kraft, nåd och makt. Här uttalas en af dessa djupa sanningar, som genom enfödde Sonen blifvit oss uppenbarade. Det är här fråga om Faderns och Sonens förening såsom gudomspersoner i ett väsende, hvaraf lärjungarne skulle förstå, att allt, hvad Jesus sade, var gudomligt, ja, att han var Gud själf. Likaledes talas här om den oändligt saliga sanning, att hvarje troende är så innerligt förenad med Jesus, att Jesus tager all den troende själens synd, brist, elände, sorg och nöd på sig, och i dess ställe skänker henne sin rättfärdighet, nåd, renhet, lif, salighet, frid och glädje. Detta allt skulle den Helige Ande förklara för lärjungarne.

Vår text afslutas med några ord, som ännu mera bestyrka, huru nära Jesus förenas med en troende, ja, huru en, som anammat Jesu bud, blir af Gud älskad såsom barn. Och vi kunna tänka oss, att det ligger någonting saligt och härligt däruti att vara af Gud älskad. "Den som har mina bud och håller dem, han är den, som älskar mig; och den, som älskar mig, skall varda älskad af min Fader, och jag skall älska honom och uppenbara mig för honom."

Hvad återstår nu för oss, mina älskade, att önska på denna högtidsdag? Jo, jag önskar, att vi alla måtte blifva delaktiga af den Helige Ande, så att vi få lefvande erfara, hvad

vår härliga text innehåller. Ty jag förmår ingalunda tolka dessa härliga, gudomliga sanningar för eder, om icke Guds Ande får öppna edra hjärtan och göra dem för eder alla lefvande och kraftiga. Därför bedjen om Guds Ande, och I skolen få se och erfara stora ting, I skolen få känna på edra egna hjärtan betydelsen af pingst, såsom en den Helige Andes fest, därvid nåd, salighet, lif och kraft skulle strömma ned öfver alla, som af hjärtat åkalla Jesu Kristi namn.

O, du nådens Ande, kom öfver oss alla och förklara för oss Jesus, att vi må erfara saligheten af hvad vi hört af hans egen mun. Hör oss i Jesu namn! Amen.

Treenigheten, dopet och nya födelsen.

Trefaldighetssöndagen.

Utan att en varder född på nytt, kan han icke se Guds rike.

Vi erinra oss dessa ord ur dagens gamla evangelium. De utgöra, såsom vi veta, ämnet för det märkvärdiga samtal, som Jesus höll med Nikodemus. Det var här fråga om den stora sanningen, att en människa måste helt och hållet omskapas af nåden, om hon skall kunna inkomma i Guds rike, det var en lifsfråga, som nu skulle besvaras, ett viktigt ögonblick var detta för Nikodemus, då han stod framför Jesus, viktigt och afgörande var det svar, som Jesus gaf honom på hans tilltal. Detta svar gäller dock icke blott Nikodemus, det se vi af själfva ordalagen: "Utan att en varder född på nytt, kan han icke se Guds rike." Vi höra tydligen meningen vara denna: ingen kan se Guds rike, utan att han varder född på nytt, hvar och en, som vill komma i Guds rike, måste genomgå denna nya födelse. Vi höra ock, huru bestämd och otvetydig denna sanning här är uttalad. Det gick icke an att halta på båda sidor i en så viktig angelägenhet. Jesus var ej heller den, som i sådana lifsfrågor gaf tvetydiga och undvikande svar. Enkelt, bestämdt och tydligt uttalade han sanningen till hvem som helst. Här är ock en sanning, som vi alla djupt och allvarligt måste taga till hjärtat.

Denna dag, som vi nu fira, har däruti sin särskilda betydelse att visa oss nödvändigheten af en ny födelse, en hjärtats omskapelse af Gud, om vi skola kunna se Gud. Vi

hafva från och med julen firat en kedja af kyrkliga och heliga fester, hvilka alla skolat påminna oss, hvad Gud i sin outgrundliga kärlek har gjort för att frälsa oss. Vi hafva varit vittnen till huru Guds Son låtit sig födas såsom människa för vår skull, huru han på så obeskrifligt sätt lidit för våra synder, huru han uppstått och farit till himlen, allt för att frälsa oss och förvärfva oss salighet.

I det gamla evangeliet likasom i dagens nya text lära vi, att allt detta, all Guds stora kärlek, den försoning och nåd, som Jesus oss förvärfvat, icke hjälper oss, om icke denna nåd blir mottagen och särskildt tillämpad på hvar och en. Denna dag med sina betraktelseämnen skall visa oss, att nåden i Kristus Jesus måste omskapa, förnya och förändra oss till hjärta, håg, sinne och alla krafter, om den verkligen af oss mottages. Vi hafva under de föregående högtiderna sysselsatt oss med betraktelser af det stora .kärleksundret, att Gud sändt sin Son i världen till en försoning för våra synder, nu skola vi betrakta, hvilka under detta ena stora åstadkommer i världen och förnämligast hos den enskilda människan.

Vi komma nu att ägna vår uppmärksamhet åt verkningarna och följderna af Jesu Kristi ankomst i köttet. Vi skola få se, att genom Jesu lidande och död, hvarje enskild människa har blifvit så dyrt och högt aktad, att hela den heliga treenigheten vill taga henne i sin särskilda omsorg och omvårdnad. Vi skola få se af vår text, att en människas nya födelse och tillägnelse af nåden i Kristus anses för någonting så stort och viktigt, att hela den gudomliga treenigheten därvid är verksam och närvarande. Så stor är den ära, som genom Jesus Kristus kan vederfaras hvarje människa, till och med den mest föraktade, så hög och innerlig är den kärlek, hvarmed Gud älskar alla, till och med den uslaste. Här visar sig, huru dyrköpta våra själar äro, att Gud icke vill någon syndares död, utan att han omvänder sig och lefver. Måtte vi prisa och tillbedja den heliga treenigheten, som bevisat sin kärlek så oändligt stor öfver oss alla, och som på oss alla ville tillämpa och förverkliga den stora kärlek och nåd, som

visar sig i försoningen vid frälsningen genom Kristus. Måtte också detta för oss få blifva en dag, på hviken vi i våra hjärtan få erfara kraften af den Ande, som under pingsten utgöts öfver apostlarne och sedan dess är närvarande och verksam i den kristna församlingen. Vi bedja härom, under det vi uppstå och sjunga följande högtidspsalm: no 23.

"Fader vår, som är i himmelen", o. s. v.

Text: Matt. 28: 18—20.

Och Jesus gick fram och talade till dem och sade: Mig är gifven all makt i himmelen och på jorden. Gån för den skull ut och gören alla folk till lärjungar, döpande dem till Faderns och Sonens och den Helige Andes namn, lärande dem att hålla allt det, jag har befallt eder. Och se, jag är med eder alla dagar intill världens ände.

Denna dag har en trefaldig betydelse. Först skall den vara en fest till den gudomliga treenighetens ära, sedermera skall den erinra oss om det heliga dopet och på samma gång om det stora under, som där försiggår med en människa, i det hon varder född på nytt. Detta allt hänger på det innerligaste tillsammans. I det heliga dopet visar den treenige Guden sin nåd och kraft på en människa, där varder hon pånyttfödd, där uppenbara sig alla tre personerna i gudomen såsom med människan förenade och verksamma till hennes frälsning.

Ännu härligare blir denna dags betydelse såsom en erinring om dopet och nya födelsen, om vi tänka på, att den kommer strax efter pingsthögtiden. Därmed visas, hvad den Helige Ande, som blifvit sänd i församlingen, har att göra, det visas, hvad som försiggår med en människa, när denne Ande får verka på hennes hjärta. Och detta, att en människa kan i dopet upptagas i förening med den treenige Guden, att hon kan födas på nytt, detta är en frukt af Jesu död, uppståndelse och himmelsfärd och af den därpå följande utgjutelsen af den Helige Ande. Så se vi, huru allt i det gudomliga frälsningsverket på det innerligaste och härligaste hänger tillsamman, huru den gudomliga treenighetens

kärlek och förbarmande öfver människosläktet visar sig från början till slut. Allt detta framhålles ock på det härligaste i vår text, hvilken utgöres af det ställe, som visar instiftelsen af det heliga dopet. Låtom oss närmare betrakta densamma, under det vi därur framställa trenne synpunkter för våra betraktelser, nämligen

Treenigheten, dopet och nya födelsen.

Detta ämne är allt för högt och vidtomfattande, att vi skulle kunna här gifva en nöjaktig lösning på alla de frågor, som härvid uppstå. Allra minst kunna vi tillfredsställa en köttslig nyfikenhet, och det själfsvåldiga och högmodiga förnuftet, som vill begripa allt och tror sig kunna fatta och mäta allt inom sina trånga gränser.

Våra betraktelser öfver dessa stora sanningar kunna endast hafva någon betydelse för den enfaldiga, ödmjuka tron, som vill gifva Gud äran och fröjdar sig öfver att se hans frälsarekärlek afmålad och afspeglad öfver allt och i allt. Vår text gäller blott såsom ett vittnesbörd för sanningen af treenigheten, dopet och nya födelsen, icke såsom en vidlyftig och klyftig bevisning, och detta vittnesbörd äger en oomkullkastlig visshet och grund för dem, som veta och känna, hvem det är, som här talar, dem, som af lefvande erfarenhet hafva den mest öfvertygande bevisning. Vi kunna med allt skäl säga, att Herren Jesus i vår text lägger grundstenen till den kristna kyrkan. Så viktiga äro de sanningar, som här framläggas, att, om de rubbas och förflyktigas, stora refvor på samma gång måste brytas i det sanna Sions murar. Jesus Kristus själf är grunden, säger aposteln, och en annan grund kan ingen lägga än den, som är lagd. Men här visas oss, huru den kristna kyrkan skulle uppbyggas på denna grund, här gifves åt de första byggningsmännen, apostlarne, undervisning, hvarest, på hvad sätt och genom hvilka medel de skulle uppföra den stora byggnad, som heter Jesu Kristi församling.

Det var vid sitt förestående afsked från jorden Jesus talade, hvad vi läsa i texten. Här fingo apostlarne den sista

stora kallelsen till sitt ämbete, på pingstdagen fingo de sin fullmakt, nämligen den Helige Andes gåfva, som visade, att de voro berättigade och skickliga till den kallelse, de erhållit. Vår text börjar: "Och Jesus gick fram och talade till dem (lärjungarne) och sade: Mig är gifven all makt i himmelen och på jorden." Då det heter, att Jesus gick, talade och sade, så betecknar detta, att Jesus med ett högtidligt allvar vände sig till lärjungarne för att visa dem, att det var någonting oändligt viktigt, han hade att säga dem. Hans åtbörder och hela ställning motsvara här talets betydelsefulla innehåll. Då Jesus börjar sitt tal med dessa ord: "Mig är gifven all makt i himmelen och på jorden", så förstå vi, hvad hans mening är med denna inledning. Han vill nämligen med dessa ord visa sig fullt berättigad att till lärjungarne utfärda en sådan kallelse, som den vi vidare få höra. Jesus vill likasom säga till lärjungarne: när I kommen ut ibland folket för att predika evangelium, så skola de säkert fråga, hvem som gifvit eder rättighet och fullmakt att så frimodigt och oförskräckt tala inför alla människor om den enda sanningen, de skola fråga, huru I kunnen tro eder till att förkasta all annan lära och gudstjänst och säga, att endast den, som I förkunnen, är den rätta. Människorna skola blifva förvånade, när de höra, med hvilken ifver och kraft I uppmanen dem att tro ovillkorligt och uteslutande, hvad I sägen, många skola undra, om de böra tro eller icke, men hälsen dem ifrån mig, sägen dem, att himmelens och jordens Herre sändt eder. Jorden är Herrens med allt hvad därpå är. Om I därför betygen, att I ären kallade af allas Herre, så ären I fullt berättigade att predika evangelium öfver hela jorden. Och, mina älskade lärjungar, när I kommen inför mäktiga konungar och herrar på jorden, som vilja drifva eder ur sina länder och riken, under det de mena sig vara de allena härskande, som hafva makt att befalla öfver jorden, när I sådant sen och hören, så behöfven I icke vara bekymrade eller förskräckta, ty kommen då ihåg, att jag, åt hvilken är gifven all makt i himmelen och på jorden, jag har sändt eder. Jag skall bevara eder, och, om de göra eder något ondt, så är det

mig de förolämpa, och en gång skola de göra räkenskap inför mig, då jag uppenbart inför all världen skall visa, huru stor och vidsträckt min makt är. O, var icke detta en skön kallelse och rekommendation. Det är godt att vara förordad af en mäktig man på jorden, men ännu härligare måste det vara att hafva kallelse och fullmakt från den, som har all makt i himmelen och på jorden. Lärjungarne behöfde ock en sådan gudomlig kallelse, ty deras verk var stort, deras ämbete viktigt, de voro Guds sändebud, därför skulle de hafva Guds kallelse. Vi höra här tydligen, att Jesus talar såsom Gud, annars skulle hans ord vara blott en hädelse, eller en svärmares högtsväfvande inbillningar.

"Gån fördenskull ut och lären allt folk", heter det vidare. Här är själfva kallelsen. Den, som kallar, är stor och har en vidsträckt makt, därför är ock den kallelse, han utfärdar, storartad. Han gör här apostlarne till hela världens lärare. Han säger här tydligen, att de och inga andra kunna göra anspråk på att vara de, som utan lögn och villfarelse predika sanningen. Vi se också här, hvart vi skola vända oss för att få reda på sanningen, det är till apostlarne och deras skrifter, sedan de nu icke mera personligen finnas ibland oss. Om vi betrakta grundtexten, så finna vi, att orden: "lären allt folk", egentligen betyda, gören alla folk till lärjungar. Häruti låg således en uppmaning till apostlarne att göra alla människor till Jesu lärjungar och bekännare, Jesus ville åt sig i andlig måtto eröfra hela världen, och nu utsände han denna här af tolf lärjungar, hvilka skulle påbörja denna eröfring. Det var dock icke våld och världsliga vapen, som härvid skulle begagnas, andliga vapen måste begagnas i en andlig strid. Allt folk skulle lära känna Jesus såsom världens Frälsare, han ville på alla tillämpa den nåd och salighet, som han förvärfvat.

Huru skulle detta tillgå, genom hvad medel skulle människorna tillägna sig nåden i Kristus och blifva hans lärjungar? Detta visas oss i de följande betydelsefulla orden, där det heter: "döpande dem till Faderns och Sonens och den Helige Andes namn, lärande dem att hålla allt det, jag har

befallt eder.” Här är dagens egentliga hufvudämne. Vi se här, huru den heliga treenigheten förbindes med dopet eller visar sig i dopet verksam, och om vi tänka på dagens gamla evangelium, finna vi, att det är i dopet en människa blir född på nytt och upptagen till Guds barn eller, såsom det heter i texten, gjord till Jesu lärjunge, hvilket är det samma. Att i sanning vara Jesu lärjunge och vara Guds barn genom tron på Jesus, det är ett. Nu höra vi här tydligen, att Jesus lägger en så stor vikt och betydelse vid det heliga dopet, att han säger, det en människa där varder hans lärjunge eller Guds barn. Vidare höra vi, att Herren Jesus själf så upphöjer denna för människoögon obetydliga och ringa handling, att han visar, huru hela den gudomliga treenigheten är närvarande och verksam vid hvarje dop, som förrättas i dess namn.

Det ligger i dessa få ord en djup och dyrbar hemlighet, som för tron är härlig att beskåda, men för otron omöjlig att fatta och begripa. Vi höra utaf dessa ord, att det är genom tvenne medel, som människorna göras till Jesu lärjungar, nämligen genom dopet och genom undervisning i allt hvad Jesus befallt eller i alla Jesu ord. Dopet står här såsom det första medlet. Om vi betrakta Apostlagärningarna, få vi en närmare förklaring på huru apostlarne själfva uppfattade dessa så viktiga ord om dopets instiftelse. Vi se nämligen där, att icke apostlarne först döpte utan någonting vidare, ej heller se vi, att de läto sina åhörare genomgå en lång undervisningskurs, innan de meddelade dem dopet. Apostlarne gingo en medelväg mellan dessa båda ytterligheter. De predikade först evangelium om bättring och syndernas förlåtelse i Jesu Kristi namn, sedan döpte de dem, som hade fått en längtan efter att blifva saliga i Kristus Jesus. Så tillgick det på första pingstdagen. Sedan Petrus hållit sin väldiga predikan, fingo många ett styng i sina hjärtan och frågade: “Hvad skola vi göra för att varda saliga? Petrus sade till dem: Gören bättring, och hvar och en af eder låte döpa sig i Jesu Kristi namn till syndernas förlåtelse.” Det var då icke tid till lång och vidlyftig undervisning, utan

Petrus åsyftade blott med sitt tal vidare, att de måtte få känna sina synder och längta efter frälsning. Det heter då: "De som då gärna anammade hans tal, de läto sig döpa.

Häraf se vi, att aposteln med sin undervisning före dopet åsyftade blott att verka mottaglighet för nåden, känsla af synden och längtan efter frälsning. Efter dopet följde sedermera den fullständigare undervisningen och stadfästelsen i Herren Jesu ord. I första tiden döptes mest äldre personer, emedan vi väl kunna förstå, att apostlarne icke kunde döpa barnen, så länge ingen församling fanns, och så länge föräldrarne voro otrogna hedningar eller judar. Barnen hade då icke fått den kristliga undervisning, som vi höra att Jesus fordrar, då han visar i vår text, att alla, som döpas, också nödvändigt måste läras att hålla allt det, som han befallt. Annorlunda blef förhållandet, sedan kristna församlingar blifvit grundade och barndopet blifvit allmänt. Då döptes barnen. Vi tro, att vid barndopet Herrens Ande själf verkar den villighet och mottaglighet för nåden hos barnen som det hörda eller lästa ordet hos de äldre, vi tveka ock icke att döpa något barn, emedan vi veta, att de icke göra uppsåtligt motstånd mot nåden såsom de äldre, och emedan Jesus har sagt: "Låten barnen komma till mig, och förmenen dem icke, ty sådana hör Guds rike till," och således tillhör dem äfven dopet, hvarigenom man varder Jesu lärjunge eller medlem af Guds rike. Men låtom oss behjärta, hvad som försiggår i själfva dopet med en människa. Detta lära vi af de orden: "i Faderns och Sonens och den Helige Andes namn," eller såsom det egentligen heter: "döpande dem till Faderns, Sonens och den Helige Andes namn."

Om vi jämföra detta talesätt med andra ställen i Guds ord, så finna vi, hvilken djup betydelse dessa få ord hafva. Vi veta alla, att Guds namn i den heliga skrift betecknar Gud själf, hans väsende och personlighet, såsom då vi uppmanas att helga och åkalla Guds namn. Vi förstå, att därmed menas Gud själf. Så ock här. Här afses hela det gudomliga väsendet, föreningen af alla de tre gudomliga personerna, som här hvar för sig nämnas. Vi förstå då, att

Frälsaren menar med sitt uttryck: döpa dem till gemenskap och förening med Fadern, Sonen och den Helige Ande, visen dem, att de genom dopet öfverlämnas åt Fadern, Sonen och den Helige Ande, och att hela gudomen är närvarande vid dopet. O, detta är någonting stort och underbart, att den gudomliga treenigheten särskildt uppenbarar sig vid hvarje dop, vid hvarje människas nya födelse. Där förena sig Fadern, Sonen och den Helige Ande med allt hvad de hafva gjort och göra för att frälsa människan. Fadern, som sändt Sonen till världens frälsning, förklarar vid dopet, att han upptager den döpte för Sonens skull, som nu i dopet skänker hela sin förtjänst, sitt lidande, sin död, sin uppståndelse, ja, sig själf, såsom aposteln säger: "I, så många som hafven blifvit döpta till Kristus, hafven iklädt eder Kristus." Den Helige Ande verkar tron och bereder människan för mottagande af nåden samt förklarar, att han vill fortfarande bo hos den människan och förvara henne i nåden, så länge hon låter sig förvaras, samt förklara för henne allt detta och förena henne allt innerligare med hela den gudomliga treenigheten. Så uppenbarar sig vid dopet och i dopet denna heliga treenighet, som icke kan begripas men blott beskådas af tron i de under, den åstadkommer.

O, här vore så mycket att betrakta, här är ett så rikt ämne till att beskåda den uppenbara gudomliga kärleken, så ringa det än i början vid första påseendet synes vara. När Gud inom sig själf vid människans skapelse rådslog och sade: "Låtom oss göra människan till ett beläte, det oss likt är", då såg det icke mycket ut, så att man knappast kunde hafva trott, att Gud ämnade och kunde skapa ett sådant konstverk som människan, ty det heter, att han hade blott en jordklimp, hvaraf han skapade denna underbart sammansatta kropp. Af det ringa gör Gud det stora. Så är det ock i dopet vid en människas nya skapelse till ett Guds barn. Därvid har Gud, så att säga, med flit valt ringa medel för att visa sin makt och nåd och för att blifva för förnuftet och otron outgrundlig men för tron stor och härlig.

Med några ord, som andas makt, kraft, ljuf tröst och saligt

hopp, slutar Jesus detta märkliga tal. Det heter: "Och se, jag är med eder alla dagar intill världens ände". Hvilken stor betydelse få icke dessa ord i Jesu mun, hans, som hade all makt i himmelen och på jorden. Det är, som ville han med dessa ord trycka sanningens stämpel på allt hvad han sagt och visa, att han med sin gudomliga närvarelse allt fort skall bevisa sanningen af sina ord. Det låg häri en oändlig tröst för lärjungarne, att de icke gingo allena i den stora striden, att de icke behöfde lita på sina egna svaga krafter utan på honom, som alltid skulle vara med dem Så visar han ock, att det icke är människor, som göra dopet verksamt och kraftigt, icke heller kunna människor försvaga och tillintetgöra detsamma, ty han själf är närvarande alla dagar öfver allt, där hvarest hans namns åminnelse stiftas, intill världens ände.

Mina älskade, denna vår text är så oändligt rik, vi hafva blott gifvit några vinkar till dess djupare betraktande. Måtte Herrens Ande därtill förhjälpa oss! Men en fråga, innan vi lämna detta ämne. Vi hafva alla i det heliga dopet blifvit födda på nytt och blifvit Guds barn, äro vi ännu barn, hafva vi lust att hålla det Jesus befallt? Märken noga, hvad som står: "lärande dem hålla allt det, jag har befallt eder." Detta är kännetecknet på om vi hafva kvar de välsignelser, eller, såsom Jesus säger på ett annat ställe: "Om I blifven i mig och mina ord blifva i eder, så ären I mina rätta lärjungar." Det är icke nog med att vi en gång varit Guds barn, vi måste ännu och allt jämt vara det, om vi skola se Guds rike. Kanske det är med oss såsom med den förlorade sonen. O, gå då samma väg tillbaka till fadershuset som han. "Utan att I omvänden eder och varden såsom barn, skolen I icke komma i himmelriket," säger Jesus. Herre, utransaka oss och få veta vårt hjärta, bepröfva oss och förnim, huru vi mena det, om vi på en ond väg äro, så led oss på den eviga vägen för ditt namns skull! Amen.

Hvad är lycka, hvad är olycka i Guds ords mening?

Första Söndagen efter Trefaldighet.

Genom många bedröfvelser måste vi ingå i Guds rike.

Dessa betydelsefulla ord äro, så att säga, ett valspråk från den tiden, då kristendomen stod i sin blomma, då denna senapsplanta växte upp under häftiga och skakande stormar. Vi höra här grunddraget i de första kristnas hela lif. Det är aposteln Paulus, som i Apg. 14: 22 talar dessa ord till de kristna församlingar, hvilka han grundlagt genom predikan om den korsfäste Kristus. Redan vid sitt inträde på den vägen, som drager till lifvet, fingo dessa kärleksvarma första lärjungar erfara, att himlavägen är törnbeströdd. Förvånade kunde de väl vara till en början, när de sågo, hvilka stormar som hotade dem, undrande kunde de väl tänka: skola människorna hata och förfölja oss, därför att vi vilja söka det, som evigt är, därför att vi icke ohejdadt vilja rusa fram i synd, sorglöshet och gudsförgätenhet såsom förut? Hafva de kunnat tåla så mångfaldiga gudar, hafva de med lust och nöje antagit den ena uppdiktade vidunderliga gudomligheten efter den andra såsom föremål för sin dyrkan, hvarför kunna de då icke lida, att vi dyrka den sanne Guden, att vi fly till Jesus såsom Frälsaren och förlossaren ur vårt syndaelände? Skall så mycken nöd, bedröfvelse, så många svårigheter möta oss i hans tjänst, genom hvilken vi fått löfte om all frid, glädje, salighet, tröst och vederkvickelse? Sådana tankar kunde väl

uppstiga hos dessa nyfödda barn i Kristus, men snart fingo de göra sig förtroliga med lidandets och korsets väg, snart sågo de, att detta var den enda vägen till härligheten, såsom Paulus genom Guds Ande sade dem i ofvan anförda ord. O, mina älskade, när vi blicka tillbaka på denna skara af trogna vittnen, som voro färdiga att försaka allt för sin Herres och Frälsares skull, som utstodo nästan otänkbara lidanden och kval, hvilka den helvetiska ondskan hos de förbittrade fienderna beredde dem, när vi betrakta dem, hvad skola vi säga om de många kristna, som söka blott hvad jorden och världen tillhörer, hvad skola vi tänka om vår skygghet att efterfölja Kristus på korsets väg, så snart den minsta motgång möter?

Men om vi äfven gå till vår tid och betrakta tillståndet i världen, om vi se på det myckna lidande, den nöd, genom sjukdomar, fattigdom och motgångar af alla slag, som träffa människorna, somliga mer, somliga mindre, så tycka vi, det är underligt, vi skulle vilja fråga mången gång: har Gud sin lust uti att plåga människorna, ser han gärna, att människor lida och våndas, leker allmakten på ett så hårdt sätt med den svaga mänskliga varelsen? O Gud, förlåt oss, om vi så fråga, det ligger nästan någonting hädiskt i dylika frågor. Hvarför svarar icke Gud på sådana frågor, som uppstiga i månget förbittradt människohjärta, men ock i månget krossadt och blödande bröst? Jo, han svarar på ett tillfredsställande sätt, men vi få icke söka svaren i luften eller i våra fladdrande tankar och gissningar. Den som söker svaren på sådana frågor hos sig själf genom egna drömmar, han blir grymt bedragen, han straffas för sin envishet och otro. Hvar skola vi då finna svaren? I Guds eget ord, i den dyra bok, som vi kalla bibeln. Ack, huru väl löser den icke många af våra frågor, fastän den ock lär oss, att

"skickelsen, som dunkel var,
skall synas klar,
när tidens förlåt remnat har,

när den stora förklaringens tid, evigheten inträdt. Vi få dock i bibeln höra svar, som äro mycket förödmjukande. Det

är ock därför mången studsar tillbaka och säger: detta är ett hårdt tal, ho kan det lida, men det är lika visst sant. Det är sant, mina älskade, att våra lidanden och svårigheter oftast äro en följd af våra synder. Ack, om vi ville erkänna detta, så skulle vi få erfara en härlig hjälp och vederkvickelse. Hvarför talade Jesus så ofta till de sjuka, han botade, om deras synder: "Dina synder förlåtas dig", och: "Synda icke härefter, att dig icke må vederfaras något värre." Han ville visa, att människans lidanden sammanhänga med hennes synder, och att hon först skulle söka förlåtelse och befrielse från synden genom honom, och då skulle hennes lidande tjäna att uppenbara Guds Sons härlighet och blifva ett medel att föra henne till längtan efter evig frälsning och salighet genom honom. Vi vilja genom Guds nåd med ledning af vår text närmare öfverväga dessa sanningar, sedan vi därtill utbedit oss nåd, hjälp och välsignelse af höjden i bönen: Fader vår, som är i himmelen, m. m.

Text: Matt. 16: 24—27.

Då sade Jesus till sina lärjungar: Om någon vill efterfölja mig, han förneke sig själf och tage sitt kors på sig och följe mig. Ty hvilken som vill bevara sitt lif, han skall mista det, men hvilken som mister sitt lif för min skull, han skall finna det. Ty hvad skall det hjälpa en människa, om hon vinner hela världen, men förlorar sin själ? Eller hvad kan en människa gifva till lösen för sin själ? Ty Människosonen skall komma i sin Faders härlighet med sina änglar och skall då löna hvar och en efter hans gärningar.

Vi talade i förberedelsen om huru vi skulle i Guds ord söka lösningen på de frågor, som hos oss uppstå, när vi betrakta den nöd, de lidanden och svårigheter, som möta människorna i världen. I vår text belyser Herren Jesus själf saken. Han, som är sanningen, måste ock kunna gifva oss de bästa upplysningar rörande det, som angår lifvets allvarligaste angelägenheter. Vår text blir för oss klarare, om vi sammanställa och jämföra den med dagens gamla evangelium. Där framställas, såsom vi minnas, tvenne män, den ene ägande fullt upp af lifvets goda, så att han hvarje dag

kunde lefva i kräslighet, yppighet och nöjen, efter som han behagade, den andre fattig, sjuk och eländig, saknande det nödvändigaste till sitt lifs uppehälle och utan förmåga att försörja sig själf. Hvilken af dessa skulle vi hafva kallat lycklig? Mången skulle utan betänkande hafva ansett den rike lycklig och den fattige olycklig. Mången skulle ock med full öfvertygelse hafva sagt: måste den fattige lida här, så får han väl bättre sedan, såsom han ock fick, dock icke utan afseende på sitt själstillstånd för öfrigt. Låtom oss närmare betrakta vår text, under det vi därur söka svar på tvenne frågor:

Hvad är lycka, hvad är olycka i Guds ords mening?

Att blifva lycklig önskar ju hvar och en, därefter sträfvar man, därefter äflas människorna i världen och hafva ingen rast eller ro, tills de uppnått, hvad de ansett såsom lycka. Oräkneliga äro de vägar, på hvilka detta goda sökes, som man kallar lycka. Huru ofta säga och tänka vi icke: hade jag det eller det, vore jag så eller så, då vore jag lycklig. Och om vi uppnått än det ena, än det andra målet för våra önskningar, så är det ändock någonting, som fattas, någonting, som gör, att vi ej äro rätt lyckliga. Just detta "någonting", som alltid fattas, visar, att den egentliga, fulla och ostörbara lyckan ej finnes här på jorden. Därför sträcker man ock längtansfullt sina blickar upp mot ett annat land, där man tror, att den sökta lyckan måste finnas. Och det är sant, dessa eviga förhoppningar, där de äro sanna och grundade, ingifva det oroliga människohjärtat en oändlig tröst, outsäglig äfven i de ögonblick, då man lefvande erfar dess kraft.

Vi måste dock redan här i tiden vara lyckliga i gemenskap med Gud, om vi hos honom skola blifva lyckliga i evigheten. Redan om denna tiden måste det gälla, att vårt hjärta är skapadt till Gud, att det icke finner någon ro och frid, förrän det genom den sanna tron hvilar i Gud såsom sin tröst och salighet. Vi höra i vår text, huru Herren Jesus själf beskrifver den sanna lyckan. Därvid måste vi noga märka.

att Jesus betraktar lifvet i evighetens ljus, allt hvad han talar har afseende på den kommande evigheten och odödligheten. Jesus uppställer aldrig några jordiska sällhetsläror utan afseende på evigheten. Evigheten ger lifvet sin fulla vikt och betydelse, alla målningar af lifvet utan afseende på evigheten, de må vara aldrig så härliga, äro matta och betydelselösa, de motsägas af verkligheten. Men det är sant, Jesus skildrar icke den sanna lyckan på ett för köttet tjusande och intagande sätt, den naturliga människan klappar icke händerna af ögonblicklig hänförelse vid åhörandet af detta enkla och allvarliga tal. O, man vänder sig mången gång bort bedröfvad, såsom den rike ynglingen, emedan man har för mycket, som fäster hjärtat vid de jordiska tingen. Hören, huru det heter i vår text: "Då sade Jesus till sina lärjungar: Om någon vill efterfölja mig, han förneke sig själf och tage sitt kors på sig och följe mig. Ty hvilken som vill bevara sitt lif, han skall mista det, men hvilken som mister sitt lif för min skull, han skall finna det."

Att följa Jesus, det är den sanna lyckan för tiden och evigheten. Huru stor betydelse ligger ej i detta "att följa Jesus". Detta innebär ju tydligen, att vi förut måste vara med Jesus förenade, att vi måste i sanning vara hans lärjungar. Hvad detta är, lär oss Guds ord på mångfaldiga andra ställen. Vi måste då hafva fått känna oss såsom fattiga och förlorade syndare, som funnit all vår salighet, syndaförlåtelse och rättfärdighet hos Jesus. Att följa Jesus, det är att förneka sig själf, att försaka sig själf, sin egen vilja, sitt högmod, sina egna tankar och tycken, sin egen visdom och ära, det är att icke vilja veta af någon annan vishet än Jesus Kristus och honom korsfäst, att icke känna någon annan väg till salighet och lycka än Jesus, att uppskatta allt, eftersom det förhåller sig till Jesus och vårt lif i honom, att ge allt sitt värde, eftersom det för oss till honom eller aflägsnar oss från honom, att i sitt hjärta vara beredd på att uppoffra allt för hans skull, att se hans nåd, godhet och kärlek i allt, som han skickar och låter öfvergå oss. Hvad det vill säga att förneka sig själf, lär oss aposteln Paulus, då han säger om sig själf:

"Jag lefver icke mera jag, utan Kristus lefver i mig; och det jag nu lefver i köttet, det lefver jag i tron på Guds Son, som har älskat mig och utgifvit sig själf för mig." På ett annat ställe säger han: "Ingen af oss lefver för sig själf, och ingen dör för sig själf. Ty lefva vi, så lefva vi för Herren, och dö vi, så dö vi för Herren. Ehvad vi nu lefva eller dö, så höra vi Herren till." Det är detta själstillstånd, hvari en människa öfverlämnar sig åt Herren med allt hvad hon är, har och erfar. "För mig är lifvet Kristus", utropar aposteln i glad frimodighet. Jag skulle icke anse lifvet vara ett lif utan Kristus, menar han, jag har intet utan Kristus, ingen nåd, ingen salighet och lycka, allt hvad jag erfar, både sorg och glädje, kommer ifrån honom.

Då är det dock skönt att taga sitt kors på sig och följa honom, skönt för den nya människan i Kristus, men svårt och motbjudande för den gamla naturen, som vill lefva sig själf till behag. Det är godt att få taga allt lidande, nöd och motgång ifrån Kristus, att få anse det såsom ett kors, som han pålägger. Vi förstå väl, att Jesus med kors utmärker lidande af hvad slag som helst, som bäres i hans efterföljd.

Men icke allt lidande, icke all nöd är ett kors i den mening, som Jesus här tager detta ord, märken denna sanning väl. Om lidandet kan kallas ett kors, det beror därpå, i hvad förhållande den lidande står till sin Frälsare. Vi människor ådraga oss ju en myckenhet lidanden och sorger genom våra synder och öfverträdelser. Se vi icke, huru lastens trälar ådraga sig oerhörda lidanden, huru synden förbittrar lifvet inom och utom hus människorna emellan. Skola vi kalla sådana lidanden ett Kristi kors? Nej, icke förr, än en människa är i lefvande tro med Jesus förenad, kan hennes lidande vara af den art, som Jesus i texten menar. Äfven en sann kristen får bära följderna af sina synder och förvillelser, men hans lidanden blifva ett kors, som han bär i Kristi efterföljd, en nöd, som påminner honom om hans synder och drifver honom närmare och närmare till hans Frälsare. Icke en gång där, hvarest vi tycka oss ej se några särskilda synder, som förorsaka nöden, icke en gång där finna vi ett Kristi kors-

dragare, om ej den sanna tron och den lefvande gemenskapen med Herren där förfinnas. Men öfver allt, hvarest vi finna nöd och lidande, måste vi höra en väckelseröst från Herren Gud. Han vill draga människornas hjärtan till sig, därför slår han, men han vill ock hela. Det är äfven här Guds mildhet, som lockar till bättring.

I tron väl ej, att det var fattigdomen och nöden, som förtjänade salighet åt Lasarus, ej heller rikedomen, som gjorde den rike osalig. Nej, det är icke Jesu mening, så ytlig är han aldrig i sin framställning af de viktiga sanningar, som angå evig salighet. Lasarus var en sådan, som låtit sin nöd blifva ett medel att draga hjärtat till Herren, och som nu bar korset i Kristi efterföljd, han var en troende, den rike en otrogen, fastän ingen lastbar människa.

Är det då lycka att bära korset och följa Jesus? Ja, sannerligen, alla lidande skulle vara lyckliga, om de vore Jesu lärjungar. O, att denna sanning stode klar och lefvande för alla, som tryckas af tidens elände, af hvad namn det vara må. Man skulle då spåra en den största lycka midt i olyckan, glädje midt i bedröfvelsen, medgång i motgången, himmelsk frid i pröfningens stunder. Huru lättas ej sorgen, då man kan dela den med Jesus, huru ljuf är ej glädjen, då man får tacka honom därför. Så säger aposteln: "Såsom *Kristi* lidanden rikligen komma öfver oss, så kommer ock vår hugsvalelse rikligen genom Kristus." Han känner sig så innerligt med Kristus förenad genom tron, att han delar med honom både sorg och glädje.

Ack, att vi själfva i verklighet kunde lära denna sanning och predika den för våra lidande bröder omkring oss, huru skulle ej då eländet och jämren i världen förmildras och förljufvas. Detta, mina älskade, är ej blott en skön dröm, ty vi hafva hört och sett sanningen i verklighet, vi kunna dessutom framför allt lita på Herren Jesu egna ord.

Men hvad skola vi säga, då vi finna så mycken olikhet i detta fall? Många synas vara hemfallna såsom offer för lidandet och nöden, andra åter igen synas undgå nöden, eller hafva, som man säger, jämn medgång. Jesus går icke med

tystnad förbi detta vid första påseendet underliga förhållande, då han talar om att hvar och en skall taga *sitt* kors och följa honom, hvarmed han tydligen visar, att icke alla bära samma kors, eller att de icke dricka lidandets kalk i samma mått.

Vi måste härvid noga lägga vikt därpå, att Jesus talar till sina lärjungar, att det är fråga om sant troende kristna. Om vi icke göra den skillnad mellan sant troende och icke troende, som Guds ord alltid iakttager, så förvirra vi hela kristendomen. Att de ogudaktiga ofta hafva medgång eller lycka i mänsklig mening, det är för dem en dom, ett straff mången gång. Men om vi tänka oss Jesu sanna lärjungar, hvarför finna vi då en skillnad äfven i deras kors? Alla måste i någon måtto bära korset efter Jesus, men hvarför den ene mer, såsom oss kunde synas, den andre mindre? Ack, om den sanna brödrakärlekens eld tillika med den lefvande tron funnes ibland oss, så skulle vi snart finna ett svar på dessa frågor; vi skulle finna, att Herren Jesus utväljer somliga för att på dem bevisa sin nåd och härlighet genom lidandet och nöden. Tänken eder, mina älskade, om Kristus vore allas vårt lif, hvilka ömsesidiga lyckönskningar, hvilken gemensam lofprisning af Herrens underbara nåd! Den friske skulle stå vid den sjukes säng, och man skulle där höra och känna någonting sådant, att man måste utropa: här är ett heligt rum, här bor visserligen Gud. Ty de skulle trösta och uppmuntra hvarandra, de skulle veta att förtälja hvarandra om Jesu nåd och kärlek, den sjuke skulle lära den friske att tacka sin Gud för hälsans gåfva, han skulle visa, huru underbart Jesus kan bevisa sin godhet, äfven då man lider, han skulle i många fall tolka bibelns ord för den friske, ty det är i nöden man oftast skådar djupast in i dessa underbara hemligheter, fulla af lif och tröst. Ja, de sjuka skulle predika för de friska om lifvets förgänglighet och allvar, de skulle uppmana dem att med mera ifver söka det, som är ofvan, att ej för mycket fästa sina hjärtan vid de jordiska tingen. Och hvad skulle de friska göra för att tjäna sina lidande bröder? Jo, de skulle med Guds ord i hand och i hjärta uppmuntra och styrka de sjuka,

hvilkas själskrafter ofta äro försvagade, så att Guds ord undfaller dem, de skulle understödja de lidande i anfäktningens och mörkrets stunder, hvilka äro många för en svårt lidande kristen. Ack, I förstån mig, I veten, hvad jag menar, men I tycken måhända, att jag är för öfverdrifven, att jag framställer någonting, som ej kan tillämpas i verkligheten. Jo, det kan tillämpas, det har blifvit tillämpadt, hvarhelst kristligt lif finnes. Men hvad fattas? Lifvet i Kristus Jesus fattas, den innerliga brödrakärlekens band är brustet, dess eld är slocknad.

O Jesus, du himmelska kärlekseld, upptänd våra hjärtan, låt oss känna vår syndanöd, vår olycka utan dig, så skola vi finna vår salighet och lycka i dig, då skall i oss och ibland oss blifva ett annat lif, ett lif, som något liknar dina första bekännares, på hvilka du fick bevisa en så härlig nåd.

Att följa Jesus och bära korset efter honom för att sedan med honom få ingå i den eviga härligheten, det är den högsta lycka i tid och evighet. Äfven om man skulle mista det naturliga lifvet för Kristi skull, så vinner man dock det eviga. Att icke följa Jesus, att vara främmande för honom och hans kors, att söka blott det jorden tillhörer, detta är den högsta olycka, äfven om man kunde vinna hela världens härlighet. Detta, kunna vi säga, är hufvudsumman af Jesu tal i vår text. I helig och djup smärta, sådan som endast den in i korsets död trogna, gudomliga frälsarekärleken kunde känna den, utropar Jesus: "Ty hvad skall det hjälpa en människa, om hon vinner hela världen men förlorar sin själ? Eller hvad kan en människa gifva till lösen för sin själ?" O, hvilka talande ord! De äro så allvarliga, så hjärtgripande, de behöfva ingen förklaring, de behöfva endast djupt behjärtas för att blifva förstådda. O I olyckliga, vill Jesus säga, som tänken blott på jordiska ägodelar, att vinna och njuta detta lifvets goda, huru mycket tänken I vinna, när skall edert omättliga begär hejdas, när skolen I använda någon allvarlig stund att betänka edert tillstånd? Och om I kunden förvärfva all världens glans och härlighet, hvad hjälper det eder i döden, i domen, i evigheten? Jag säger med det allvar, hvaruti jag

skådar vikten af edert tillstånd för evigheten, hvad hjälper det eder, hören dock min röst, menar Jesus, jag säger eder sanningen. Jesu apostel Paulus erfor en god del af denna heliga smärta, då han utropar: "Många vandra, såsom jag ofta sade eder, och nu till och med *gråtande* säger, såsom fiender till Kristi kors, hvilkas ände är förtappelse, hvilkas gud är buken, och hvilkas ära ligger i deras skam, och hvilka trakta efter det jorden tillhörer." Ack, mina älskade, att vi alla i glad visshet öfver att i tron bära Kristi kors och älska detsamma kunde säga vidare med samme apostel: "Ty vårt samfund är i himmelen, hvarifrån vi ock vänta Frälsaren, Herren Jesus Kristus, som skall förvandla vår förnedrings kropp — den af korset och lidandet tryckta och plågade lekamen —, så att han varder lik hans härlighets kropp, efter den kraft, hvarmed han förmår att äfven underlägga sig allt."

Ja, Jesus skall komma, och då skall det visa sig, hvilka varit och äro lyckliga eller olyckliga. Han säger det själf, han trycker med följande ord det heliga allvarets insegel på sitt tal och slutar sålunda: "Ty Människosonen skall komma i sin Faders härlighet med sina änglar och skall då löna hvar och en efter hans gärningar." Med gärningar förstås här hela människans tillstånd både till hjärta, håg, sinne och yttre handlingar. Vi förstå, hvad Jesus vill säga med dessa ord, måtte vi ock djupt behjärta dem, och måtte vi då få lott och del ibland dem, som helgade äro i Kristus Jesus! Amen.

Kostnaden vid Kristi rikes uppbyggande, försvar och utbredande.

Andra Söndagen efter Trefaldighet.

Herre, om någon församling bör vara en bedjande församling, så är det församlingen vid ett synodalmöte. Om din första församling heter det, att alla, apostlar och öfriga medlemmar, "framhärdade endräktigt i bönen". Så kom kraft från höjden, så kom endräkt och kärlek i hela församlingslifvet och verksamheten.

Herre, i alla våra strider, i alla våra sorger och bekymmer hafva vi en fridsdag, den kära och härliga sabbatsdagen. Till och med i den stridande församlingen, ett synodalmöte, hafva vi en fridsdag. Tack, o Herre, för den stora gåfvan. Här finnes mången trött själ, som behöfver stärkande, vederkvickande, uppfriskande frid. O Jesus, låt ditt fridsregn falla i rika skurar öfver våra torra, törstande hjärtan. Här väntas rika skördar af kärleksverk. Icke kunna vi älska, o Herre, om du ej först gifver oss din kärlek. Gif oss din kärlek, o Gud, du som är kärleken.

Fader vår, som är i himmelen, m. m.

Text: Luk. 14: 25—35.

Och mycket folk gick med honom; och han vände sig om och sade till dem: Om någon kommer till mig och icke hatar sin fader och moder och hustru och barn och bröder och systrar och därtill äfven sitt eget lif, han kan icke vara min lärjunge. Och

hvilken som icke bär sitt kors och följer efter mig, han kan icke vara min lärjunge. Ty hvilken af eder, som vill bygga ett torn, sätter sig icke först ned och beräknar kostnaden, om han äger hvad som behöfves till dess fullbordan, på det att icke till äfventyrs, sedan han har lagt grundvalen och icke förmår fullända det, alla, som se det, begynna göra spe af honom och säga: Denne man begynte bygga och förmådde icke fullända? Eller hvilken konung, som går att i krig sammandrabba med en annan konung, sätter sig icke först ned och öfverlägger, om han förmår att med tio tusen möta den, som kommer emot honom med tjugu tusen? Annars, medan denne ännu är långt borta, sänder han budskap till honom och underhandlar om fred. Sammalunda hvar och en af eder, som icke försakar allt hvad han äger, han kan icke vara min lärjunge. Saltet är godt; men om saltet mister sin sälta, hvarmed skall det då återställas? Det är tjänligt hvarken för jorden eller för gödselhögen; man kastar ut det. Den som har öron till att höra, han höre.

Den upplästa texten är den mest allvarliga och passande för ett synodalmöte. Kristi rikes uppbyggande, försvar och utbredande — det är vår kallelse och vårt arbete. Kostnaden vid detta arbete — det är vårt dagliga bekymmer, icke allenast vid mötet, utan alla dagar af vårt lif. Räkningar och åter räkningar äro vårt samtalsämne från morgon till afton, skulder vår sorg, betalda skulder vår glädje. Och bakom alla dessa siffror ligger den djupare kostnaden, som griper in i vårt andelifs allra innersta och mest förborgade verksamhet. Den, som ytligt hör på våra dagliga förhandlingar, kunde nästan tro, att vi äro en samling af affärsmän, som hålla på att öfverlägga om bolagets vinster och förluster under året, eller ett sällskap af politici, som hålla möte för att uppsätta kandidater för viktiga ämbeten, och som äro på det högsta upprörda öfver frågan om krig eller fred. Ja, affärsmän äro vi, politici äro vi, statsmän äro vi ock, krigare likaså, men hvad gäller det, är det blott denna världen vi sysselsätta oss med? O, det gäller ju allt en annan värld, men ock på samma gång denna närvarande världen, det gäller ju ett evigt lif, men ock vårt närvarande dagliga lif.

Låtom oss nu enligt vårt text beräkna:

Kostnaden vid kristi rikes uppbyggande, försvar och utbredande.

"Hvad kostar det? Det kostar för mycket, det är för dyrt!" Ack, huru ofta vi utropa sådana ord inom oss själfva vid ett synodalmöte. Nu skulle vi höra från Herren Jesus själf, huru mycket det kostar att vara medborgare i hans rike, och i synnerhet hvad det kostar för dem, som innehafva själfva de höga ämbetena i hans rike.

Vi höra då strax i vår text, att det för det första kostar *lifvet,* och att det för det andra kostar *allt det vi äga* att vara Jesu lärjungar. Ett är då visst, det förstå vi strax, att ingenting är dyrare på jorden än medborgarskap i Kristi rike. Hvad sade vi nu? Var det sant, det vi sade? Hvem kan då vara en Jesu lärjunge? Är icke Kristi rike just ett rike för de fattiga? "För de fattiga predikas evangelium." Huru kunna vi då säga, att lärjungaskap hos Jesus är det dyraste utaf allt dyrt på jorden? Det, som kostar lifvet och därtill kostar allt det vi äga, måste vi kalla det dyraste af allt dyrt.

I.

Rent af fasliga äro de ord, med hvilka vår text begynner: "Om någon kommer till mig och icke hatar" m. m. Vill då Herren förstöra det enda, som förljufvar det annars så sorgliga och dystra mänskliga lifvet, vill han ödelägga "home, sweet home"? Nu äro vi strax färdiga att utropa: Detta är ett hårdt tal, ho kan det höra? Nu äro vi redo att genast draga oss tillbaka från lärjungaskapet och att icke längre gå med honom. Till hvem skola vi då gå? Till fader, moder, hustru och barn, broder och syster utan Jesus? Men låtom oss åtminstone stanna, tills vi hafva frågat Herren Jesus, huru mycket det kostade honom att blifva vår Frälsare, att grunda ett nåderike på jorden.

Det är icke länge, sedan vi firade Kristi lidande och död, det är blott en kort tid, sedan vi stodo på Golgata. Hvad kostade det Herren Jesus att blifva vår Frälsare? Aposteln svarar med följande ord: "Hvilken, då han var i Guds skepelse, icke aktade såsom rof att vara jämlik Gud, utan utblottade sig själf och antog en tjänares skepelse och vardt lik människor och i åthäfvor funnen såsom en människa;

han ödmjukade sig själf och vardt lydig intill döden, ja, intill korsets död." Det kostade då Herren Jesus lifvet och allt det han ägde att blifva vår Frälsare. Han måste i sanning försaka och öfvergifva sin himmelske Fader, hela den himmelska familjen, det himmelska hemmet, den himmelska härligheten för vår skull. "Han blef *fattig* för vår skull," utropar samme apostel på ett annat ställe. Här hafva vi *självförsakelsen* i dess allra djupaste och mest underbara betydelse.

Huru svag, huru ringa Herren Jesus var. "Han var den allra mest föraktade och vanvördade, han var så föraktad, att man gömde bort ansiktet för honom," utropar profeten. Var det rätta sättet att blifva en konung, att uppbygga, försvara och utbreda ett rike? Det var en "dårskap" för de visa människorna, erkänner Paulus. Det var Guds "svaghet", men "det svaga från Gud är starkare än människorna", försäkrar oss samme apostel. "Och det dåraktiga från Gud är visare än människorna." Och den dåraktiga predikan om denna Guds dårskap och svaghet blef den kraft, som uppbyggde, försvarade och utbredde Kristi rike. Predikan "om Jesus Kristus och honom korsfäst" blef den största räddande och frälsande makt, som någonsin visat sig på jorden. Huru var en sådan den yttersta *självförsakelse* hos härlighetens Herre möjlig? Hans *kärlek* gjorde det möjligt, svarar skriften. "Han som älskar oss;" "Så älskade Gud världen, att han utgaf sin ende Son."

Mina älskade, vi förstå ju då det fasliga ordet "*hata*" i vår text, hata sitt eget lif och sina närmaste. Det är ju den gudomliga kärleken, som här talar, vi höra ju här Kristi kärlek, som här ropar efter ett svar från djupet af vårt hjärta och lif. "Detta har jag gjort för dig, hvad gör du för mig?" Den stora, den största af alla frågor ljuder genom hela texten: "Älskar du mig?" Utan kärlek kan intet åstadkommas i eller för Guds rike. Gud är kärlek, så är ock hans rike. När sändebref komma med innehållet: "Jag har det emot dig, att du har öfvergifvit din första kärlek", då mörknar det i Guds rike, då förestå hemska

tider. När tider komma, om hvilka Herren själf säger: "Då skall kärleken kallna hos de flesta," då är antikrist i annalkande, han, det stora mänskliga "jaget", som upphäfver sig öfver allt, som kallas Gud och heligt.

Men vi hafva alla en förskräcklig antikrist i vårt eget hjärta, detta öfvermodiga, själfviska *jag*, som alltid anställt sådan förödelse i Kristi rike. O, mina bröder, om denne vår egen antikrist ej vore med vid våra synodalmöten, huru skönt det vore då, allt för skönt här i den stridande kyrkan. Denne antikrist, det egna högfärdiga "jaget" uppträder med makt, så snart den första kärleken kallnat.

Vi se af vår text, huru Herren Jesus genomskådar hela sin kyrkas historia, huru han ser, att de kristnas stora egna "jag" är kristendomens värsta fiende, att den stora hufvudsaken i Kristi rike heter "utblotta sig själf," "ödmjuka sig själf". Så mycket kostar det att vara en sann Jesu lärjunge. Hvem är villig att betala ett så högt pris, att betala ut sig själf, sin egen ära och storhet, sin egen fördel och bekvämlighet, sitt eget stora mäktiga "jag"? Gäller det att söka efter det verkliga kännetecknet på en kristen — här hafva vi det. Här är det ständiga korset, lika för alla Jesu lärjungar i alla tider. Häruti är det likheten med Kristus spåras bäst, ty detta var Kristi rätta kors, att han antog en tjänares skepelse, att han vardt lik människor och i åthäfvor funnen såsom en människa, en ringa, en tjänande människa, en slaf, att han ödmjukade sig själf till det yttersta och slutligen vardt räknad bland ogärningsmän på korset. Här är Kristi sinne, om hvilket aposteln talar så underbara ord i Fil. 2 kap. Läs dem!

Bröder, borde vi icke böja oss ned på våra knän och i brinnande bön utbedja oss ett sådant sinne för detta vårt möte? I älskade vänner, som sen oss präster, som vänten så mycket af oss, som kalla oss Kristi *tjänare* framför andra, bedjen för oss! I sen ju vår stora fara. Tidens ande kan ej vara förborgad för eder, I som sen med öppna ögon, I som hören med skarpa öron.

De där allvarliga orden om hatandet af fader, moder m. m.

vilja ej släppa oss. De ropa till oss: Hafven I öron att höra, I som blifvit kallade att uppbygga Kristi rike i ett nytt land och med ett nytt språk; förstån I betydelsen af dessa Herrens ord till eder?

Vi stanna, vi häpna, vi undra, vi stirra på hvarandra. Kan det vara sant, att vi höra af Herren de orden: hvilken som älskar sitt eget modersmål mera än mig, han är mig icke värd; hvilken som älskar allehanda kärvordna kyrkliga ting mera än mig, han är mig icke värd; hvilken som älskar allehanda amerikanismer mera än mig, han är mig icke värd. Vi tystna, vi våga ej disputera öfver sådana ord. Vi se utöfver den stora mängden af vårt svensk-lutherska folk i detta land, vi se ungdomsskarorna — hvar äro de, hvart tåga de hän; vi se de gamla, som bekänna sig vara Kristi lärjungar och lärjunginnor, hvad göra de med sin stora missionskallelse, förstå de, att nu är tiden, just nu, om några år är det för sent? Bröder, sägen icke ett ord om dessa ord, sen blott uppåt, annars är det förbi med oss. Den allvarlige är tyst och bara beder, den tanklöse bara pratar och förstör allting med sitt prat. Den allvarlige bara ser och ser, mäter och mäter Augustana-synodens torn och frågar: Har synoden det, som behöfves till tornets fullbordan? Den allvarlige undrar med förskräckelse, om det kära samfund, som varit hans enda andliga fädernehem i så många år, skall blifva ett ämne till spe för dem, som komma och se. Den allvarlige önskar, att han icke måtte lefva den dag, då det kunde sägas: Denna Augustana-synod begynte bygga och förmådde icke fullända, denna synod förstod icke sin kallelse och har därför lämnat efter sig en ruin af ett torn, hvars grundval sträckte sig öfver hela landet.

Den allvarlige sysselsätter sig med att öfverlägga om Augustana-synodens försvars- och eröfringsarmé. Här är ett ämne, mina älskade, så djupt, så förskräckligt, så öfverväldigande, att det visst icke vore underligt, om flere af oss glömde att gå ut ur kyrkan efter gudstjänsten i dag.

II.

Men skulle vi icke snart komma till vår andra och sista del, till den frågan, att Kristi rike kostar oss allt det vi *äga?* Skulle vi icke begynna att hålla en dundrande väckelsepredikan öfver dem, som hafva fått mycket af det jordiska goda, men gifvit litet eller intet för Kristi rike? Ack, ack, våra ord förmå intet. Det är detta, som är vårt stora misstag vid våra möten, att vi tro, att våra många, långa, stora och breda ord skola uträtta stora ting. Här reser sig åter vårt eget stora och prålande "jag" i all sin makt och myndighet och menar, att vi hafva skapareordet i vår mun eller i vår penna. O du store dåre, som tager munnen så full af stora och granna människoord, månne tornet i Kristi rike fullbordas af dina ord, månne den mäktige konungen, som kommer emot dig med sina tusenden, flyr för dina Rabsake-tal? Det är den *bedjande* synoden, som är mäktig, den *talande* synoden har makt då endast, när Kristi sinne är saltet och kraften i talen.

Vi lyckönska våra fäder, som fingo flytta hem, innan den stora öfvergångstiden, sållningens tid, kom. Vi tyckte väl, att begynnelsen af vår verksamhet, vår nybyggaretid var den tid, då de svåraste uppoffringarna måste göras. Ack, det blott syntes och kändes så, det var ej så. Det är nu den svåra uppoffringens tid är kommen, nu då tornet skall fullbordas, nu då så många af oss fått kärlek till denna världen, nu då de, som kunde göra så mycket för Guds rike med sina stora jordiska gåfvor, ofta göra minst; det är nu det skall pröfvas, om vi äro ett folk, som kan användas i främsta leden af Kristi eröfringsarmé, eller om vi likna spanjorerna, som förlorat sina besittningar i den nya världen. Ja, den svensk-lutherska kyrkans besittningar i den nya världen, bland det uppväxande släktet, hvad kosta de i underhåll, i försvar och utbredande? Tänk, om det kostar oss allt det vi äga att nu fostra ett Kristi rike bland vårt folk för framtiden i detta land, hvad säga vi då? "Allt det vi äga." Hvad äga vi då, som måste uppoffras för Kristi skull? Är

det blott penningar, det är fråga om? Här tystna vi åter och stirra på hvarandra. Hvad äger du, hvad äger jag, som just nu måste uppoffras för tornet, för hären, för byggnaden, för det heliga kriget? Gack in i din kammare, tala med din Frälsare, han skall säga dig, hvad du måste uppoffra, han skall ock gifva dig det sinnet, att du med glädje och tacksamhet kan göra det, som annars är omöjligt.

Herre Jesus, kasta oss icke ut från dig och ditt rike, låt oss ännu få hålla på med vårt lilla torn, låt oss ännu få vara en liten afdelning i din stridande kyrka, att vi ock till sist må få vara en afdelning af din triumferande församling. Amen.

Det otidiga och det nödvändiga dömandet.

Fjärde Söndagen efter Trefaldighet.

Åter är det en sabbatsdag, en af de betydelsefulla, allvarliga, sköna och viktiga, som vi företrädesvis kalla "Herrens dagar"; "Herrens helga hvila", detta är betydelsen af sabbaten. Hvila böra vi på sådana dagar, men det skall ej vara en hvila blott i den mening, att vi afhålla oss från det vanliga arbetet i världsliga ting, det skall vara en hvila, som är helgad åt Herren, Herrens helga hvila. Fåfängligheten skulle hvila, de världsliga bestyren, de oroliga bekymren om denna tidens mångahanda, de fåfängliga tankarna, de stormande lidelserna, det onyttiga talet, den tidsförstörande förströelsen skulle hvila, allt, som gör sinnet och hjärtat fåfängligt och världsligt, skulle hvila. Lugnt och öppet för Herren skulle hjärtat vara dessa dagar, om de skulle kunna med skäl kallas Herrens helga hvila. Endast i det stilla vattnet afspeglar sig solens klarhet, endast i det stilla hjärtat lyser med full klarhet rättfärdighetens sol, som är Jesus Kristus, med salighet under sina vingar. Fåfängligheten, världssinnet måste dämpas, om strålarna af denna rättfärdighetens sol skola bevisa sin upplysande och uppvärmande kraft på hjärtat. Dessa strålars kraft afbrytes och hämmas af fåfänglighetens och världslighetens stormar, som göra, att den ogudaktiges hjärta liknar ett stormande haf, som icke kan vara stilla, och dess vågor upphäfva orenlighet. Ack, hvarför hafva så få någon sann välsignelse af sin

söndag? O, de äro icke stilla för Herren, han får icke tala, i stormen höra de ej hans röst, han kommer i det stilla, sakta vädret. "Om i stilla voren, så vorde eder hulpet."

O Herre, du hör, huru många människor, när du uppmanar dem till omvändelse och omtanke om sin eviga salighet, ursäkta sig därmed, att de ej hafva tid att tänka härpå. De hafva för mycket att göra, mena de, sina plikter måste de uppfylla. Ack, de komma ej ihåg, att de hafva en sabbat, som skulle vara Herrens helga hvila. Denna behöfva de till förströelser och vederkvickelse, så mena de, och tro sig med allt detta vara väl ursäktade. Men du, o Herre, skulle icke kunna skänka vårt hjärta någon vederkvickelse, om vi i stillhet satte oss ned vid ditt ord? Många tro icke detta, de förstå det ej, öppna, o Herre, de blindas ögon, väck deras samveten, som sofva och älska sin andliga sömn, låt dem alla få en aning åtminstone om den frid och vederkvickelse, du skänker ett hjärta, som blir stilla för dig och hvilar i dig. Herre, vi bedja dig, att du härtill också i dag ville välsigna våra betraktelser öfver ditt lifgifvande ord. Hör oss! Fader vår, som är i himmelen, m. m.

Text: Matt. 7: 1—6.

Dömen icke, på det att I icke mån varda dömda; ty med den dom, hvarmed I dömen, skolen I varda dömda, och med det mått, hvarmed i mäten, skall det mätas åt eder. Hvarför ser du grandet, som är i din broders öga, men blifver icke varse bjälken i ditt öga? Eller huru kan du säga till din broder: Låt mig taga ut grandet ur ditt öga, och se, bjälken är i ditt öga? Du skrymtare, tag först ut bjälken ur ditt öga; sedan skall du se klart nog för att uttaga grandet ur din broders öga. Gifven icke det heliga åt hundarna, och kasten icke edra pärlor för svinen, att de icke nedtrampa dem med sina fötter och vända sig om och rifva eder.

Vi hafva här en text, som blifvit både förbisedd och missförstådd. Den har ofta af den otidiga och hetsiga ifvern för en varmt omfattad åsikt blifvit förbisedd och ej beaktad; men lika ofta har den af kallsinnigheten och världskärleken blifvit missförstådd och illa tillämpad. Vi skola dock, om vi betrakta texten i sitt sammanhang, finna, att ingen

ytterlighet och falskhet vare sig å ena eller andra sidan här finner stöd. Det är Herren Jesus, sanningen själf, som talat dessa ord, och då måste ock sanningen här vara framställd från båda sidor. Det är ock så. Människornas ensidighet gör Guds ord ensidigt, men i sig självt är det klart och fullt af sanning. Vi finna i vår text framställdt både det falska och otidiga dömandet och den sanna och nödvänliga domen människor emellan.

Det otidiga och det nödvändiga dömandet

vare därför genom Guds nåd ämnet för våra betraktelser öfver dagens text.

I.

Då Frälsaren i vår text börjar: "Dömen icke, på det att I icke mån varda dömda", så förstå vi väl, att han hvarken talar om den dom, som öfverheten bör handhafva, ej heller om den pröfningsdom, som vi äro skyldiga att iakttaga med afseende på vissa människor, hvartill vi också ofta uppmanas i Guds ord, såsom då Frälsaren uppmanar oss i samma kapitel att vakta oss för falska profeter, hvilka vi skola känna på deras frukt. Vi höra på ett ställe aposteln Paulus gifva en förmaning med afseende på de kristnas tal i allmänhet och det kan gifva oss en upplysning om Frälsarens mening i texten. Aposteln säger: "Intet dåligt tal gånge ut af eder mun, utan det som är nyttigt till uppbyggelse, där så behöfves, att det må vara dem tacknämligt, som höra det. All bitterhet och häftighet och vrede och rop och hädelse vare fjärran ifrån eder, äfvensom all ondska. Men varen mot hvarandra godhjärtade, barmhärtiga, förlåtande hvarandra, såsom ock Gud i Kristus har förlåtit eder."

Skall en kristens tal i allmänhet vara sådant, att det tjänar till förbättring och uppbyggelse, skall det icke vara fåfängligt, skall han tala blott då, när det behöfves, när det är nödvändigt, så måste detta särskildt gälla talet om andra människor, såsom ock Jesus visar i vår text. Man kan säga, att Jesus här talar om tungans synder i allmänhet, ty dessa synder bestå mestadels i förtal, illvilliga och hårda

domar om andra människor, obetänksamma och förhastade yttranden, bannor, smädelser och bittra utlåtelser emot medmänniskor. Dessa synder äro så mycket svårare att utrota, som man vanligtvis ej anser något af detta såsom synd. Vi betänka alltför litet Frälsarens allvarliga ord här och på ett annat ställe: "För hvart och ett fåfängt ord, som människorna tala, skola de göra räkenskap på domedag." Hören ock aposteln Jakobs träffande och betydelsefulla ord med afseende härpå: "Se, vi lägga betslen i hästarnas mun, att de skola lyda oss, och styra därmed hela deras kropp. Se, äfven skeppen, som äro så stora och framdrifvas af starka vindar, styras af ett litet roder, hvarthän rodermannens åstundan vill. Så är ock tungan en liten lem och gör stort väsen af sig. Se, en liten eld, huru stor skog han antänder. Tungan är ock en eld, en värld af orättfärdighet. Tungan ställer sig bland våra lemmar, såsom den där besmittar hela kroppen och antänder lifshjulet, själf antänd af helvetet. Ty all natur, både fyrfota djurs och fåglars och kräldjurs och vattendjurs, tämjes och har blifvit tamd genom den mänskliga naturen, men tungan förmår ingen bland människor tämja, ett obändigt ondt, full af dödande gift. Med henne välsigna vi Herren och Fadern, och med henne förbanna vi människorna, som äro skapade till Guds afbild. Från samma mun utgår välsignelse och förbannelse. Det bör icke, mina bröder, så vara" (Jak. 3: 3—10).

I dessa ord, likasom i förra delen af vår text, bestraffas på det allvarligaste förtalet, det onda ryktets utspridande, denna kräftskada, som så förbittrar lifvet människorna emellan, som uppväcker hat, afund, hämndlystnad, som utsläcker gnistorna af den kristliga kärlek, hvilken borde finnas inom den kristna församlingen, där hvar och en skulle söka den andres bästa icke blott i det jordiska utan förnämligast i det himmelska och eviga. O, dessa Herren Jesu ord i vår text äro i sanning ett ord i sinom tid för våra dagar. Men de betänka det icke, dessa, som finna ett nöje i att smäda och nedsätta andra människor, de som snart sagdt hafva gjort detta till sitt lifs uppgift, till en förtjänst, och dessa, som

finna ett nöje uti att höra och läsa smädelser, gyckel och förtal, och som med sådant fördrifva lediga stunder. Månne de därför äro mindre straffvärda? Ack, man må väl rysa därvid, då man tänker därpå, att sabbatsaftnarna af många, som heta kristna, användas till att åhöra och läsa dylika ting.

Och hvad åsyfta dessa, som i tal och skrift utösa smädelser, utsprida förtal, uttyda allting till det värsta? Månne de vilja förbättra människorna på detta sätt? Det synes åtminstone icke så, ty då skulle de ej göra sig lustiga och glada öfver andra människors fel, dårskaper och synder. Åtminstone visar sig ej här den kristliga kärleken, ty om denna säger aposteln, att han *icke gläds* öfver orättfärdigheten, men han fröjdar sig öfver sanningen. Men huru ofta finna vi icke denna glädje öfver orättfärdigheten, som är alldeles motsatt den sanna kristliga kärleken! Vi finna, att synden ligger djupt rotad i vår natur, ty hvarför skulle vi annars vara så beredvilliga att höra och utsprida det onda, det syndiga? Det är nästan, som skulle människans hjärta fröjdas, när hon hör, att hennes medmänniska syndat, eller det gått henne illa, i synnerhet om det är en ovän, en sådan, för hvilken man hyser vedervilja och hat.

Hvarför går det så lätt att utsprida onda rykten, hvarför hör man sådant så gärna, hvarför faller det sig så lätt att tyda allt till det värsta, hvarför röra sig så gärna våra samtal om andras fel och synder? Det måste i vårt hjärta finnas ett hemligt behag till synden, en dold skadeglädje öfver dess utöfvande. Vi känna ofta icke mycket af den kärlek, som utgöt bittra tårar öfver Jerusalems synder och ondska och med sorg uttalade straffdomen öfver dem. Vi komma sällan ihåg, hvad Paulus kände, då han säger, att han under många tårar skref till korintierna och upptäckte samt bestraffade deras synder, eller hvad han menar, då han säger: "Många andra, såsom jag ofta sade eder och nu till och med gråtande säger, såsom fiender till Kristi kors, hvilkas ände är förtappelse", eller då han säger, att han hade en stor sorg och oaflåtligt kvål i sitt hjärta för sina köttsliga

bröder judarna, som vandrade i otro och synd. Eller betänka vi ofta, hvad samme apostel säger på ett ställe: "Mina bröder! Om ock en människa råkar falla i någon synd, I, som ären andliga, upprätten en sådan med saktmodig ande, och se på dig själf, att icke äfven du varder frestad." O, huru har icke hvar och en, som vill höra sanningen, att bestraffa sig själf i detta afseende!

"Dömen icke, på det att I icke mån varda dömda; ty med den dom, hvarmed I dömen, skolen I varda dömda; och med det mått, hvarmed I mäten, skall det mätas åt eder." Blott denna tanke skulle vara nog att hejda tungan: hvad ville jag, att andra skulle göra mig? "Allt hvad I viljen människorna skola göra eder, det gören I ock dem." Vi tala ej här om dem, som synas ha en lust till att smäda och förtala, för att återigen i sin ordning af andra blifva smädade, likasom för att ömsesidigt få mäta sin styrka i denna ondskans konst. Huru skall allt detta onda hejdas, eller hvar ligger roten och grunden härtill? Jesus säger oss det i de följande orden. "Hvarför ser du grandet, som är i din broders öga, men blifver icke varse bjälken i ditt öga? Eller huru kan du säga till din broder: Låt mig taga ut grandet i ditt öga, och se, bjälken är i ditt öga? Du skrymtare, tag först ut bjälken ur ditt öga; sedan skall du se klart nog för att uttaga grandet ur din broders öga." Träffande och talande äro i sanning dessa ord, de visa oss, hvar grunden ligger därtill, att vi på ett förvändt sätt döma vår nästa, att vi baktala och illa berykta honom, att vi uttyda allt till det värsta. Hvarför vilja vi så gärna förstora andras fel och synder, hvarför märka vi dessa så snart? Jo, därför att vi ej känna vår egen synd. Däraf kommer det, att många kunna berömma sig af ett godt och rent hjärta, under det de äro så färdiga att förtala och lasta andra.

Men den som ej lärt känna sig själf, han kan ej känna andra, och däraf komma så många falska omdömen och tankar. Ack, den som får känna sitt eget hjärta, han börjar först sörja öfver sina egna synder, han får så mycket att tänka på sig själf, att han ej onödigtvis hinner tänka på

andra i detta fall. Och den som sörjer öfver sin egen synd, han gläds ej öfver andras, han tänker, då han ser och hör synden: om icke Guds nåd får bevara mig, kan jag falla i samma elände och dårskap. Han blir allt mera rädd för sin egen synd och sitt eget onda hjärta. Den som hatar synden hos sig själf, han kan i sanning hata densamma hos andra, han är sträng i omdöme om sig själf och mild i talet om andra, fastän han ej kan gilla synden. Den som först bestraffar sig själf, han kan ock, då det behöfves, bestraffa andra, fastän det ej bör ske genom förtal och ondt rykte. Skall man i detta afseende få ett klart öga, så måste man först se på sig själf, äfven då man ser på andra.

Vi hafva mycket att lära af dessa Herren Jesu ord. Hvar och en som hör sanningen, han hör ock Jesu ord, och säkert är, att, hvarest Guds Ande bor, där lämnar han ej förbrytelserna emot dessa ord obestraffade. I, som viljen lyssna till Guds Andes röst, fån I ej i edert inre erfara bestraffningar, visar han ej eder på *allt*, hvad Herren Jesus har sagt? Om icke så är, då ären I i fara, då hafven I bedröfvat Guds Ande, så att han vikit bort. Men kännen I hans tuktande nåd också i detta hänseende, så märken I, att han ännu är kvar och vill med ordet uppfostra, lära och förmana.

II.

Vi må ock låta förra delen af vår text framträda i all sin skärpa, vi må låta bestraffa oss af densamma, ty tungans synder äro i sanning många. Men, fråga vi, skola vi då kalla det onda godt, skola vi kalla de människor fromma, hvilka vi tydligen se, att de äro ogudaktiga, skola vi på allt sätt ursäkta synden? O nej, detta är ingalunda Jesu mening, hvilket vi tydligen se i slutet af vår text. Det är därhän många hafva syftat, då de anfört detta språk: "Dömen icke", de hafva velat sammanblanda Guds barn och världens barn, de hafva velat häfva den motsats, som både Guds ord och den dagliga erfarenheten så klart framvisa. De som kalla det onda godt och det goda ondt, de som göra af mörker ljus och af ljus mörker, de äro båda en styggelse för Herren.

Men att icke Jesus vill med dessa ord vi hört leda oss härtill, det se vi, utom af många andra yttranden af honom och hans apostlar, äfven af de orden, som följa: "Gifven icke det heliga åt hundarna, och kasten icke edra pärlor för svinen, att de icke nedtrampa dem med sina fötter och vända sig om och rifva eder." Här se vi, att Jesus gör en skarp och bestämd skillnad mellan människor, mellan heliga och oheliga, Guds barn och världens barn, omvända och oomvända, denna skillnad, som vi alltid se i Guds ord iakttagen. Om vi vika från Guds ord i detta hänseende, så skulle det vara att insöfva både oss själfva och andra i säkerhet. Jesus jämför här de oheliga människorna med tvenne slags djur, som bland judarne ansågos särskildt orena. Hundarna, menar Luther, äro de människor, som förakta Guds ord, svinen äro de, som söla sig i laster och allehanda vällust. Om vi älska Guds ord, icke kunna vi då så tala med dem, som förakta det, vi hålla heligt, som med dem, hvilka älska detsamma som vi, icke kunna vi tala om evangelii hemligheter för dem, som förakta evangelium, som ej känna något behof däraf. Om vi älska Jesus såsom vår gudomlige Frälsare och förlossare, icke kunna vi då finna oss väl i deras sällskap, som förakta honom, icke kunna vi mycket tala om de erfarenheter, vi gjort, då vi i anden vistats vid hans kors, de skulle blott le däråt, de fatta ej ett sådant tal.

Det måste här ovillkorligen blifva ett dömande, vi måste mången gång känna vid umgänget med människor, att vi ej äro af lika tankar med dem, att vi ej kunna tala om vårt hjärtas högsta angelägenheter, om de begabba Guds ord, som vi hålla heligt. Icke kunna vi då finna oss väl i deras sällskap, nej, vi äro ej där hemmastadda, vi söka då andra, som med oss älska samme Frälsare, vandra till samma eviga fadershem och hafva enahanda hopp. Det är härom, aposteln talar, då han säger: "I ett stort hus finnas icke blott käril af guld och af silfver utan äfven af trä och af ler, och somliga till heder, somliga till vanheder. Om därför någon håller sig ren från sådana människor, varder han ett käril till heder, helgadt och nyttigt för husbonden, beredt till allt godt verk.

Far efter rättfärdighet, tro, kärlek, frid med dem, som åkalla Herren af rent hjärta.” Och på ett annat ställe heter det: “Bären icke främmande ok tillsammans med de otrogna, ty hvad har rättfärdighet att göra med orättfärdighet, eller hvad gemenskap har ljus med mörker? Och huru förlikar sig Kristus med Belial, eller hvad del har en troende med en otrogen? Eller huru kan Guds tempel stå tillsamman med afgudar? Ty I ären ett den lefvande Gudens tempel, såsom Gud har sagt: Jag skall bo hos dem och vandra bland dem, och jag skall vara deras Gud, och de skola vara mitt folk. Därför gån ut ifrån dem och skiljens från dem, säger Herren, och kommen icke vid det orent är; och jag skall mottaga eder och vara eder en Fader, och I skolen vara mina söner och döttrar, säger Herren, den allsvåldige.”

Huru detta utgående från världen bör tillgå, och i hvad mån det bör ske, skall visserligen Guds Ande genom ordet lära hvar och en, som gärna lyssnar till hans röst. Det är just den rätta konsten att midt i världen fly världen, därför beder ock Jesus med afseende på sina lärjungar: “Icke beder jag, att du skall taga dem bort ifrån världen, utan att du skall bevara dem från det onda.” En sann kristen skall lefva och verka i världen och därvid behålla sig obesmittad af världen. Detta är ett dömande öfver världens ondska och synd, ja, en sann kristen skall finna, att, om han är bland ogudaktiga människor och ej deltager i deras synder och fåfänglighet, så säga de, att han fördömer dem, om han ej talar ett ord.

Hvarefter hafva vi då rätt att döma i detta fall? Jo, säger Jesus: “På deras frukt skolen I känna dem”, och: “Hvaraf hjärtat är fullt, däraf talar munnen, ty af dina ord skall du varda rättfärdigad, och af dina ord skall du varda fördömd.” Till de troende säger Jesus, att de ej skola kasta pärlor för svinen. Sina dyrbaraste erfarenheter af nåden kan ej en kristen meddela för dem, som söka allt sitt nöje i synd och vällust, ty dessa skulle blott drifva gäckeri med det dyrbara, trampa det under fötterna och smäda Guds namn. Så skulle

det t. ex. vara, om man talade om nådens hemligheter med en drucken människa.

Det skulle emellertid vara både vidlyftigt och omöjligt att gifva regler för alla de fall, som härvid förekomma. Den kristliga visheten skall lära hvar och en, hvad som är att göra i detta afseende. Finnes blott den sant kristliga kärlek, som Paulus beskrifver i 1 Kor. 13, så skall man veta utvägar, huru man bör skicka sig. Guds eget ord där och på många andra ställen skall alltid lära en sann kristen den bästa lefnadsvishet.

Därför låtom oss, om Guds Ande fått öppna våra hjärtan för ordet, allvarligt och träget lyssna därtill under bön om nåd och visdom, så skola vi få sanningens kunskap, hvilken för till gudaktighet. Härtill gifve Herren Jesus alla dem, som älska hans uppenbarelse, sin nåd! Amen.

Den kristna kyrkans och vår salighets-grundval.

Femte Söndagen efter Trefaldighet.

Herre, dina ögon se efter tron. Ja, du frågar, om icke där är någon, som längtar efter den sanna och lefvande tron, på det du måtte få vara honom nådig. Du söker ibland oss här, om du måtte finna några, som af hjärtat, i allvar och sanning bekänna och tillbedja Jesus Kristus, den korsfäste, såsom sin Frälsare, på det de måtte genom honom varda saliga. Du drager oss, o Gud, med ditt ord, din mäktiga nåd, du ger oss så många tillfällen att betrakta ditt lifgifvande ord. Huru många äro väl de, som känna din nåds kraft på sina hjärtan? Hvilka äro de, som högre akta dig, din kärlek, din gemenskap än världens fåfänglighet och syndens lockelser? Ack, Herre, här i detta tempel läsa vi så ofta ditt ord, vi göra däröfver våra betraktelser, vi sjunga, vi bedja, månne detta allt inverkar något på vårt hjärta, vårt lif? Månne ditt ords heliga utsäde faller i god jord, månne det skall växa upp och bära frukt till evinnerligt lif, månne vi därigenom i sanning lära känna dig, månne vi af hjärtat söka dig, så att vi en gång kunna gå ur tiden i lefvande tro på det frälsarenamn, i hvilket vi allena kunna varda saliga? Herre, du ser själf ned i våra hjärtan, du vet själf, hvad ditt ord hos oss verkar, antingen död eller lif, ty för somliga är det en dödens lukt till döden. Måtte det icke vara så för oss, utan låt det, o Herre, blifva

en lifvets lukt till lifvet. Ropa till våra hjärtan också i dag dessa allvarliga ord: Vakna upp, du som sofver, och stå upp från de döda, så skall Kristus lysa öfver dig. Du har själf sagt, att ditt ord icke skall komma fåfängt tillbaka. I förtröstan på uppfyllelsen af dina löften, förlitande oss på din nådeskraft, när vi känna vår ovärdighet och oskicklighet, taga vi också nu ditt ord för oss. Öppna, o nådens Ande, våra öron och hjärtan, tala, ty dina tjänare vilja lyssna. Hör oss, vi bedja ännu, såsom du, o Jesus, själf lärt oss: Fader vår, som är i himmelen, m. m.

Text: Matt. 16: 13—19.

Men när Jesus kom till trakten omkring Cesarea Filippi, frågade han sina lärjungar och sade: Hvem säga människorna mig, Människosonen, vara? Då sade de: Somliga Johannes döparen, men andra Elias och andra Jeremias eller en af profeterna. Han sade till dem: Men hvem sägen I mig vara? Och Simon Petrus svarade och sade: Du är Kristus, den lefvande Gudens Son. Och Jesus svarade och sade till honom: Salig är du, Simon, Jonas' son, ty kött och blod har icke uppenbarat det för dig, utan min Fader, som är i himmelen. Jag säger ock dig, att du är Petrus; och på denna klippa skall jag bygga min församling, och dödsrikets portar skola icke varda henne öfvermäktiga. Och jag skall gifva dig himmelrikets nycklar, och allt hvad du binder på jorden, det skall vara bundet i himmelen, och allt hvad du löser på jorden, det skall vara löst i himmelen.

Vår text innehåller en berättelse om huru Petrus aflägger sin trosbekännelse, och huru han till följd häraf visar sig berättigad att bära namnet Petrus, som betyder en klippa. Hvad Petrus här i korta ordalag uttalar, är en sanning, hvarpå hela den kristna församlingens tillvaro beror, ja, en sanning, som vi alla måste af hjärtat tro och bekänna, om vi vilja varda saliga. Låtom oss då med innerlig bön och allvarlig eftertanke begrunda densamma, under det vi såsom hufvudämne för våra betraktelser framställa:

Den kristna kyrkans och vår salighetsgrundval.

En stor och brännande lifs- och tidsfråga rörde sig i mångas inre, då Jesus vandrade här på jorden. Det var

honom, denna fråga gällde. Hvem var han, hvad ville han, hvartill var han kommen? Dessa frågor sysselsatte mångas tankar och sinnen. En märkvärdig personlighet var han, ovanlig syntes han, det kunde ingen neka, men hvem kunde veta, hvad man egentligen borde anse honom för att vara. Han var så ringa, fattig och nedlåtande och dock så stor, han var mången gång den allra mest föraktade och vanvördade, och dock framlyste än mer, än mindre en gudomsglans i hela hans väsende. Han gick omkring, gjorde väl och hjälpte alla. Han var oförvitlig, ingen kunde straffa honom för den minsta synd och förseelse, ingen hade så lefvat som han, ingen hade heller så talat som han, det erkände många. Med ett ord, han var oförklarlig, den mänskliga tanken kunde icke utgrunda, hvem han var, därför blefvo omdömena om honom så olika. Somliga utaf dem, som lyssnade till honom, menade, att han var Johannes döparen, som å nyo uppträdt. Den meningen hyste Herodes, såsom vi hörde i förra högtidsdagens evangelium, andra höllo honom för att vara en annan Jeremias eller någon af de öfriga profeterna i gamla testamentet.

Då kom ordningen till lärjungarne. De måste också öppet uttala sitt hjärtas tankar, de måste bekänna, huru den stora frågan om Jesus hos dem blifvit löst, fritt skulle de uttala sin öfvertygelse. Jesus sade till dem, så heter det i texten: "Men hvem sägen I mig vara?" Petrus, den djärfve, öppenhjärtige, eldige lärjungen, stiger fram och svarar i de öfrigas namn, och hvad han uttalar, tyckes vara allas deras öfvertygelse, ty ingen af dem lägger något härtill eller säger något häremot. "Och Simon Petrus svarade och sade: Du är Kristus, den lefvande Gudens Son. Och Jesus svarade och sade till honom: Salig är du, Simon Jonas' son: ty kött och blod har icke uppenbarat det för dig, utan min Fader, som är i himmelen."

Petri korta och kraftfulla bekännelse innebär den djupa, gudomliga sanning, på hvilken vår kristna kyrkas bestånd och vår eviga salighet beror. Hvad betyda Petri ord annat, än att han erkänner Jesus vara Gud, Messias, som skulle

komma i världen, och den ende Frälsaren, som kan förvärfva och skänka oss nåd och salighet och allt, hvad vi för vår själ behöfva. Jesus Kristus, Guds Son, är grundvalen för församlingen och allas deras salighet, som tro på honom. Ingen kristen församling skulle finnas eller äga bestånd, om icke Kristus såsom Guds Son varit dess grundval. I alla de stormar, som skakat församlingen, skulle den för länge sedan hafva sjunkit och förgåtts, om den ej varit grundad på klippan Kristus. Men nu kunna icke helvetets portar vara henne öfvermäktiga, så länge hon bibehåller sin tro på Kristus såsom Guds Son och sin Frälsare.

På många ställen i nya testamentet framställes Kristus under bilden af en grundval eller grundsten. Så säger aposteln Paulus: "En annan grund kan ingen lägga än den, som är lagd, hvilken är Jesus Kristus." Så kallar han Jesus Kristus hörnstenen eller grundvalen, i hvilken hela byggnaden eller församlingen växer till ett heligt tempel i Herren. Så heter det på ett annat ställe om Kristus: "Se, jag lägger i Sion en utvald, dyrbar hörnsten, och den som tror på honom, han skall icke komma på skam." Den, som tror på Jesus och vandrar efter hans ord, liknas i bergspredikan vid en man, som byggt sitt hus på ett hälleberg. Kristus såsom Guds Son är den enda grunden för vår salighet, utan honom finnes ingen salighet: "I ingen annan är frälsningen, ty det är icke något annat namn under himmelen, bland människor gifvet, i hvilket vi skola blifva frälsta." Så predikar Petrus efter Kristi himmelsfärd. "Ty", säger Paulus, "om du med din mun bekänner Jesus såsom Herre — Frälsaren, Guds Son — och tror i ditt hjärta, att Gud har uppväckt honom från de döda, så varder du frälst. Ty med hjärtat tror man till rättfärdighet, och med munnen bekänner man till frälsning. Ty skriften säger: Hvar och en, som tror på honom, skall icke komma på skam. Ty hvar och en, som åkallar Herrens namn, skall varda frälst."

Här är föreningspunkten för alla, som af rent hjärta åkalla Herren Jesus Kristus, Guds Son, världens Frälsare, den ende, genom hvilken vi kunna varda saliga. Detta är

hufvudbekännelsen inom den kristna kyrkan, och, om hon viker från denna tro och bekännelse, då försvinner hon, då är hon icke mera till såsom kristen församling.

Många ibland eder torde veta, att inom kristenheten finnas många olika bekännelser, många kyrkosamfund, många sekter och partier, som man plägar kalla dem. Tviflare skola ock bry eder med den invändningen: huru skall man veta det rätta ibland så många olika meningar? Tron I då ej, att det finnes ett föreningsband mellan sanna kristna af olika tankar och åsikter, finnes ingen sanning, som förenar dessa människor, som i sanning äro kristna, och som dock äro af många olika tankar, många olika folkslag, språk, seder m. m.? Jo, det är denna bekännelse och tro, som går ur hjärtats djup: det finnes ingen annan än Jesus Kristus, Guds Son, i hvilken vi kunna varda frälsta, intet annat namn under himmelen, som kan åkallas, tillbedjas såsom frälsande, lifgifvande och saliggörande nåd. Så säga då alla sanna kristna om och till hvarandra, äfven om de hafva något olika plägseder, de säga, såsom det heter i Apg. 15: 11: "Vi tro, att vi genom Herren Jesu Kristi nåd blifva frälsta likasom ock dessa", nämligen alla de, som i sann tro åkalla Herren.

När Jesus i vår text säger: "Du är Petrus; och på denna klippa skall jag bygga min församling, och dödsrikets portar skola icke varda henne öfvermäktiga", så förstå vi, att Petrus fick det uppdraget att vara likasom den främste bland grundläggarna till den kristna församlingen. Petrus betyder klippa, hälleberg, och han hade af Jesus fått detta namn med afseende på sin kraftfullhet och frimodighet i bekännelsen. På sig själf kunde ej Petrus bygga, utan på Kristus, och just därigenom, att Petrus så frimodigt bekände Kristus såsom frälsningens grundval, blef han själf ett hälleberg. När Petrus litade på egna krafter, när han vek från Jesus med sin tro och förtröstan, då veta vi, huru det gick honom — han föll. Kanhända tänkte han på Jesu ord i vår text, då han vågade sig i striden, förlitande sig på egna krafter, men då fick han bittert erfara, att han misstydt sin Herres ord. I sig själf var Petrus svag som ett rör, i Kristus var

han fast och stark såsom ett hälleberg. Efter pingstdagen höra vi Petrus i anda och kraft framträda med vittnesbördet om Jesus såsom Guds Son. Läsen i början af Apostlagärningarna hans predikningar, så skolen I märka, huru fast hans tro är grundad på Kristus såsom Guds Son och den ende, genom hvilken vi kunna varda saliga.

Apostlarne kallas själfva i en mening grundvalar, emedan de voro de första och kraftigaste vittnena om Kristus, men de äro grundvalar af andra ordningen. Så heter det i Ef. 2: 20, såsom redan är anfördt, där Paulus säger om de kristna, att de äro uppbyggda på apostlarnes och profeternas grund, där hörnstenen är Jesus Kristus själf. Med sin hjärtinnerliga öfvertygelse och tro, att Jesus är Kristus, Guds Son, var Petrus en klippa i världens och tidens stormar, han var salig på denna sin tro, det säger honom Jesus själf. Vi förstå väl, att detta ej var någon död tro eller en blott kunskapens öfvertygelse,. nej, det var hjärtats innerliga förvissning. Därför säger honom Jesus, att icke kött och blod, icke mänsklig vishet och lärdom, icke egna förståndsöfverläggningar hade uppenbarat det för honom, utan Fadern, som är i himmelen.

Vi märka härutaf, att till en sådan öfvertygelse och lefvande hjärtats tro på Jesus såsom Guds Son och Frälsare kan ingen komma genom blott mänskliga kunskaper, de må vara aldrig så mångfaldiga och djupa, det är endast Guds lefvandegörande Ande, som kan gifva denna saliga tro och öfvertygelse. Ännu i dag måste denna tro verkas af Guds Ande, fortfarande måste Fadern i himmelen uppenbara kunskapen om sin Son, ty dessförutan är vår kännedom om Kristus en blott död utanläxa utan ande och kraft.

Till eder ställes ock nu den frågan, hvem I tron Kristus vara. Hvad skolen I svara? I skolen säkerligen säga ungefär det samma som Petrus, ty så hafven I lärt från eder barndom. Det är godt och väl, om I veten, att Jesus Kristus är Guds Son, världens Frälsare, men den sanna tron består ej blott i kunskap. I måsten genom lefvande daglig erfarenhet förnimma och tro denna sanning, annars är dock Kristus

för eder okänd. Hafven I blott i hufvudet en liten kunskap om honom, då kunnen I snart vara färdiga att öfvergifva och förkasta honom för ett ringa pris. Man fäktar på många sätt i vår tid att sätta Kristus af tronen. Han skall ej längre få vara Guds Son, världens Frälsare. Kanhända skola ock sådana läror nå edra öron. Och har någon ibland eder redan förnummit ljudet däraf, skolen I då hastigt låta Kristus fara och taga eder andra gudar i hans ställe? Men säkert är, att, om Kristus såsom Gud och eder ende Frälsare är eder dyrbar, då släppen I ej honom så lätt. När Petrus i sin första epistel talar om Kristus såsom grundvalen för vår salighet och vårt hopp, säger han: "För eder, som tron, är han dyrbar, men för dem, som icke tro, har den sten, som byggningsmännen förkastade, blifvit en hörnsten och en stötesten och en förargelseklippa, för dem, som icke tro ordet utan stöta sig därpå."

Huru hade Petrus kommit till den saliggörande, fasta och vissa tro på Kristus, som vi höra honom uttala i texten, huru hade Jesus för Petrus blifvit så kär och omistlig? Om vi erinra oss dagens gamla evangelium, så få vi veta det. Där läsa vi nämligen, att Petrus lärde känna sig själf såsom en stor syndare och utropade: "Jag är en syndig människa". Ännu mera lärde Petrus känna djupet af sitt fördärf efter sitt svåra fall, då, när han grät bitterligen öfver sin synd, och när han sedan af Jesus fick full förlåtelse, nåd och rättfärdighet. Då blef Kristus, Frälsaren, dyrbar för Petri hjärta, ja, så att han aldrig ville öfvergifva sin Herre och Frälsare, utan offrade hela sitt lif till att predika om detta enda Jesus-namn, i hvilket vi kunna varda saliga, så att han slutligen, efter som det berättas från gamla tider, led en smädefull död för sin tro på Kristus, denna tro, som öfvervinner världen.

Och alla dem vi läsa om i nya testamentet, som i sanning älskade Jesus, huru hade de funnit honom så dyrbar och omistlig? Jo, de hade genom Guds Ande först fått känna sina synder och sedan Jesus såsom sin Frälsare och förlossare. Tänken på alla lärjungarne, på Maria och Magdalena och

många andra, läsen apostlarnes bref, så skolen I finna, hvarför Jesus är dem så kär, läsen aposteln Paulus, den förut så bittre förföljaren, huru hade han kommit till en så djup och fast kunskap och tro på Kristus? Jo, han hade fått se, att han var den förnämligaste bland syndare, men barmhärtighet hade af blott nåd blifvit honom vederfaren i Kristus Jesus. Därför vill han ej veta af något annat såsom sitt hopp, sitt allt än Jesus Kristus. På denna väg hafva alla Kristi sanna bekännare i alla tider kommit till sann kunskap och sann tro på honom, som kunde göra deras själar saliga. På denna väg måsten I alla gå, om I skolen i sanning lära känna Kristus, "som har blifvit för oss till visdom från Gud och till rättfärdighet och till helgelse och till förlossning".

Läsen därför ifrigt under bön Guds ord, bedjen, att I måtten såsom Petrus och de öfriga få lära känna edra synder, edert hjärtas fördärf, bedjen, att I måtten allvarligt och djupt få känna synden, så att det förorsakar eder en hjärtans sorg, att I hafven öfvergifvit Herren, eder Gud. O, detta är en sorg efter Guds sinne, som kommer åstad bättring till frälsning, som man icke ångrar, säger aposteln. Bedjen ock sedan Guds Ande, att han må undervisa eder genom ordet om Kristus och verka hos eder den sanna tron på honom! O, hvilka saliga erfarenheter skullen I icke sedan göra, om I villen så söka Herren på allvar, huru skulle icke Kristus då blifva eder dyrbar, hvilka skatter skullen I ej då finna i Guds ord, i stället för att nu mången tycker det vara tråkigt och svårt att läsa detsamma. Tron I ej då, att det gifves någon annan glädje och frid än den, som sökes genom förströelser och nöjen, ja, genom dryckenskap och fåfänglighet. O, huru söka icke människorna nöje till och med i dryckenskap och i många andra dem ovärdiga sätt, och de tycka det vara nästan grymt, om sådant skulle beröfvas dem, hvari de finna lust och tillfredsställelse. Att på allvar lära känna Jesus såsom vår salighets och frälsnings grundval, skulle det ej vara någon glädje, någon fröjd och frid? Kanske det gifves många ibland eder, som mena, att man icke bör läsa Guds

ord, tänka på Jesus och söka få någon kunskap om honom mer än då, när sed eller yttre förhållanden nödga en därtill. Kanhända det gifves många i synnerhet bland ungdomen, som tycka, att det är någonting stort, om de midt på söndagen kunna uthärda att öfvervara gudstjänsten i kyrkan. När de väl hafva lärt sig så mycket af kristendomen, att de hafva fått tillåtelse att begå Herrens heliga nattvard, då må det vara nog, då tänka de lämna det öfriga, tills de blifva gamla. O, de förstå ej, att det ligger den största salighet och glädje uti den sanna kunskapen om och tron på Kristus. Mången tror visst, att det är nog, om han kan eftersäga trosbekännelsen och för öfrigt har litet reda på sin katekes och några smulor här och där af trossanningarna. Men om denna lilla kunskap är död, utan ande och kraft, hvad glädje och salighet hafven I då däraf? Det är dock sant, att, om I läsen natt och dag, så kunnen I ändå ej få någon sann kunskap om Kristus, om ej Guds Ande med ordet finge verka på edra hjärtan, så att I själfva måtten få erfara, hvad där står skrifvet. Det är ej tomma ord, hvad I hafven läst i tredje artikeln af eder katekes om den Helige Ande och hans nådeverk. Det var ej betydelselöst, när Jesus i dagens text sade till Petrus, att kött och blod ej uppenbarat för honom den saliggörande kännedomen om världens Frälsare. Det är en orubblig sanning, att Guds Ande än i dag måste verka på våra hjärtan, om vi skola komma till sann kunskap och tro på Kristus. Därför måste vi af hjärtat anropa honom, hvarje gång vi läsa Guds ord, att det må tillämpas på oss själfva. Vi måste komma därhän, att vi känna igen oss själfva i Guds ord. Förr har icke den Helige Ande fått öppna vårt hjärta, förr är icke Guds ord oss kärt; men då vi få se, att bibeln är liksom särskildt skrifven till hvar och en ibland oss, då blir han oss särdeles märkvärdig.

I kännen grundvalen för vår salighet, som är Kristus, byggen I ock eder salighet på honom, såsom Guds ord lär? Tänken eder dödens allvarliga stund, då inträder den hårda stormen, det bepröfvande ögonblicket. Är edert salighetshopp då grundadt i sanning på Kristus, så blifven I räddade,

annars icke. Men sen till, att I ej byggen på falska grundvalar, på något, som *liknar* Kristus men ej *är* det, liten ej på en tro, som ej är den sanna, den lefvande, som Guds Ande verkat. O, huru många finnes det ej, som mena sig hafva tro, och den är död, falsk, utan lif och sanning. Huru kan man då säga så? Läsen själfva under bön Guds eget ord, så fån I se, hvad som är sanning eller icke. Eller liknen folket i Berea, om hvilka det heter, att de forskade dagligen i skrifterna, om det så förhölle sig, om det var så, som de hörde af dem, som predikade om Kristus. Om I ock för hvarje dag ej haden tid att betrakta mer än en enda liten vers i edert nya testamente, blott I därvid båden på allvar Guds Ande om upplysning, så skullen I komma till sanningens kunskap. Hvarför kunde icke en sådan betraktelse af ett litet bibelspråk upptaga en stund af de många, som annars bortslösas till fåfänglighet och onyttiga ting. Månne det icke vore rätt, månne I skullen anse den stunden illa använd, månne icke under edert dagsarbete edra tankar emellanåt kunde fästas vid detta Guds ord, månne icke bönesuckar kunde uppstiga till Fadern i himmelen, under det I vandren på fälten, på vägen, när I nedläggen eder eller uppstån?

Ack, det behöfves icke att säga mera, tala du själf, o Guds Helige Ande, till våra hjärtan. Lär oss sanningen, som är Jesus Kristus, och låt oss blifva saliga i den sanna och lefvande kunskapen, att han är Guds Son, vår Frälsare. Amen.

Den sanna rättfärdigheten.

Sjätte Söndagen efter Trefaldighet.

Helig, helig, helig!

Så tilltala vi vår Gud, hvarje gång vi börja att här i templet gemensamt bedja. Vi erkänna härmed om Gud det samma som seraferna, då Esaias hörde dem ropa till hvarandra: "Helig, helig, helig är Herren Sebaot", eller då det i Uppenbarelseboken talas om dem, som ingen ro hade natt eller dag, utan ropade: "Helig, helig, helig är Herren Gud, den allsvåldige, som var, och som är, och som kommer". Och vid dessa röster föllo de fyra och tjugu äldste ned och kastade af sina kronor. Men månne vi, när vi säga detta helig, helig, helig, tänka det samma som dessa serafer och himmelens invånare, månne vi hafva samma vördnad för vår Gud, månne vi såsom de veta och känna, hvad detta helig innebär. Ödmjuka sig så dessa saliga inför den helige, hvad skulle icke vi då göra! Eller hvad mena vi, då vi kalla Gud helig, eller hvad menar han, då han om sig-själf säger: Jag är helig? Innebär icke detta, att hos Gud ej finnes den minsta synd och orenlighet, att han är ett ljus och intet mörker är i honom, att han afskyr den allra minsta orenlighet, att han är en förtärande helighetseld för alla oheliga och orena? Om vi jämföra vår orenhet med Guds helighet, hvad skola vi säga, om vi skulle träda fram inför Guds ansikte, sådana vi nu äro i denna stund, huru skulle det gå oss, vore vi nog rena för att uthärda hans helighets blick, som genomtränger

hela vår själ, våra tankar, hela vårt lif och vår varelse? Skulle vi icke säga med Esaias, då han såg Guds helighet och härlighet: "Ve mig, jag förgås, ty jag har orena läppar och bor ibland ett folk, som har orena läppar?" Ack, att det blefve fullt allvar i vår bekännelse om Gud såsom helig! Då skulle vi ock på allvar tänka efter, söka och se efter, huru vi skulle blifva heliga, så att vi kunna se Gud ansikte mot ansikte. Snart kunde vi stå inför den helige. Tänken eder, huru det då skulle gå, om vi ej vore heliga och rena. Vi måste då förgås för hans blickar. O Herre, lär oss genom din Helige Ande rätt betrakta din helighet och renhet. Du, inför hvilken icke en gång himlarna äro rena, lär oss att söka den sanna heligheten och rättfärdigheten, såsom du i ditt ord uppenbarat vägen därtill. Hör oss! Fader vår, som är i himmelen, m. m.

Text: Matt. 5: 27—42.

I hafven hört, att det är sagdt till de gamla: "Du skall icke göra hor." Men jag säger eder: Hvar och en, som ser på en kvinna till att begära henne, han har redan gjort hor med henne i sitt hjärta. Och om ditt högra öga är dig till förförelse, så rif det ut och kasta det från dig; ty det är dig bättre, att en af dina lemmar förloras, än att hela din kropp kastas till helvetet. Och om din högra hand är dig till förförelse, så hugg henne af och kasta henne från dig; ty det är dig bättre, att en af dina lemmar förloras, än att hela din kropp kastas till helvetet. Det är sagdt: "Hvilken som skiljer sin hustru från sig, han gifve henne skiljebref." Men jag säger eder: Hvilken som skiljer sin hustru från sig utom för hors skull, han kommer henne till att göra hor, och hvilken som tager en frånskild till hustru, han gör hor. Åter hafven I hört, att det är sagdt till de gamla: "Du skall icke svärja falskt; utan du skall gälda Herren dina eder." Men jag säger eder, att I skolen alls icke svärja, hvarken vid himmelen, ty han är Guds tron, eller vid jorden, ty hon är hans fotapall, eller vid Jerusalem, ty det är den store konungens stad. Ej heller må du svärja vid ditt hufvud, ty du förmår icke göra ett enda hår hvitt eller svart; utan edert tal skall vara: "ja ja", "nej nej"; hvad därutöfver är, det är af ondo. I hafven hört, att det är sagdt: "Öga för öga och tand för tand." Men jag säger eder, att I icke skolen motstå den, som är ond; utan, om någon slår dig på det högra

kindbenet, så vänd honom ock det andra till; och om någon vill gå till rätta med dig och taga din lifklädnad från dig, så låt honom få manteln med; och om någon tvingar dig en mil, så gå två med honom. Gif den, som beder dig, och vänd dig icke bort ifrån den, som vill låna af dig.

Vår text är hämtad ur en märkvärdig predikan, som Herren Jesus höll, den vi känna under namn af bergspredikan. Han visar där först, hvaruti den sanna saligheten och lyckan består. Sedermera är det ock en af hans hufvudafsikter med denna predikan att visa, huru lagen bör rätt uppfattas, att icke blott gärningarna äro synd inför Gud, utan att tankarna och själfva sinnesstämningen inför Gud anses såsom synd, då de strida mot lagen. Detta vill ock Jesus i vår text för i dag lära oss. Låtom oss med Guds nåd och hjälp betrakta densamma, under det vi med anledning däraf söka visa, hvaruti *den sanna rättfärdigheten* består.

Den sanna rättfärdigheten

vare då ämnet för vår betraktelse. Då Gud talar, så måste i hans ord ligga allvar och full mening; då han kungör sin vilja, så måste det vara hans oryggliga befallning, att den skall efterkommas. Så var det ock, när han skref sin lag, sin vilja i människans hjärta och samvete. Det var då säkerligen hans mening, att människorna borde tänka, tala och handla efter denna lag; ännu mer måste det så vara, när han i ord på de två stentaflorna uttalade sin vilja i bestämda bud. Det måste vara Guds vilja med de tio buden, att vi skola rätta oss därefter i tankar, ord och gärningar, därför tillägger ock Gud vid sin lag dessa allvarliga ord: Förbannad vare hvar och en, som icke håller all denna lagens ord, så att han gör därefter. Märkvärdigt är härvid, att, fastän vi ej voro med, då Gud utgaf sin lag, fastän vi ej då personligen svarade ja till detta förbund, som Gud slöt på Sinai, ty det var ju omöjligt, att hela människosläktet där kunde vara tillstädes, fastän vi ej sett de två stentaflorna, så svarar dock vårt inre ja och amen därtill. Eller huru, säger det icke inom eder, att allt är rätt, som Gud där befallt? Hafva vi icke mer

kvar af samvetslagen, så hafva vi dock detta, att vi måste medgifva, att det bör så vara, som Gud vill hafva det. Äfven om våra begärelser och lustar säga nej, så är det dock någonting annat inom oss, som säger: Ja, det bör så vara, hvad Gud befaller, är det enda rätta. Till och med en människa, som helt och hållet tjänar sina lustar, skall medgifva, att det ej är rätt att så göra, att det borde vara annorlunda. Ja, det är så, det måste så vara, så säger Herren: I skolen vara heliga, ty jag är helig, Herren eder Gud. Gud fordrar ovillkorligen och med rätta af oss, att vi äro heliga och rättfärdiga. Då han gifvit oss lagen såsom rättesnöre för våra tankar, ord och gärningar, så vill han, att vi skola gå därefter och vika hvarken till höger eller till vänster. Om vi skulle vara heliga och rättfärdiga i sanning, så måste vi till alla delar göra Guds vilja, ty ingen annan kan ju kallas rättfärdig än den, som i tankar och gärningar helt och hållet öfverensstämmer med Guds vilja. Om vi hålla hela lagen, och synda på ett, så äro vi saker till allt, vi kunna då ej i sanning kallas rättfärdiga.

Icke fordrar väl Gud blott, att vi skola vara rättfärdiga i gärningar. Han vill säkerligen, att våra tankar, hela vår sinnesstämning skall öfverensstämma med våra handlingar; finnes intet ondt i våra gärningar, så skulle ej heller ondt finnas i våra tankar, i vårt hjärta. I veten väl, huru det är oss emellan. Om någon visar sig annorlunda mot oss, än han tänker och för öfrigt är sinnad, så kalla vi denna en falsk och skrymtaktig människa. Månne icke Gud skulle tänka det samma om oss, månne han ej framför allt fordrar, att vi älska honom af hjärtat, att vårt sinne är vändt till honom, att våra tankar skulle afhålla sig från det onda lika väl som våra gärningar? Jo, säkerligen, ty hans första bud säger oss ju, att vi skulle älska honom öfver allt, detta är det yppersta budet: "Du skall älska Herren din Gud af allt ditt hjärta, af all din själ, af alla dina krafter och af all din håg". Det var icke Guds mening att göra oss till skrymtare, då han i sina bud synes nämna blott de grofva gärningarna, nej, han ville därmed blott visa synden i sin rätta

gestalt, han ville visa, att våra hatfulla, hämndgiriga, ondskefulla tankar också heta dråp, att våra orena begär heta hor, och så i alla buden.

Men här visar sig åter människohjärtats fördärf. Antingen är hon sådan, att hon ej frågar efter Guds bud, utan lefver efter sitt köttsliga sinne och tyder lustarnas bud såsom sin lag, eller ock söker hon lefva efter lagen ärligt och rättskaffens. Men då menar hon, att det är nog med blotta gärningarna, hon tror det vara väl, då hon afhåller sig från de synder, för hvilka hon ej af naturen har någon synnerlig böjelse. Blott icke andra kunna straffa henne för något särskildt brott, så tror hon sig vara rättfärdig, äfven om hon inom sig bär ett hjärta främmande för Gud, fullt med orena begär, hat, afund, ovänskap, oförsonlighet, vrede, obarmhärtighet, girighet och annat mera. Så var det med fariséerna och de flesta judar på Kristi tid. De tolkade lagen efter eget tycke, gjorde endast grofva gärningar till synd, men hjärtat och sinnesstämningen tänkte de ej på. De mente, att man med ett oomskuret hjärta, ett opånyttfödt sinne kunde uppfylla Guds lag och vara honom behaglig. Emot denna falskhet och detta skrymteri vände sig Jesus med all kraft. Han framställde lagen efter Guds mening, att den fordrade icke blott goda gärningar utan först hjärtats fullkomliga renhet och lydnad. Vi se af vår text, huru Herren Jesus visar, att lagens uppfyllande ej blott består däri, att man afhåller sig från grofva gärningar, utan att äfven tankarna äro synd.

Om I med uppmärksamhet läsen, skolen I finna, att Jesus här särskildt bestraffar otuktssynderna och andra onda begärelser, svordom och missbrukandet af Guds namn, hämndgirighet, trätlystnad och begär efter att gå till rätta med sina medmänniskor samt ohjälpsamhet och obarmhärtighet. I skolen här finna, att han visar, det lagen fordrar, att vi skola vara rena i vårt hjärta, att Jesus vill hos oss se den kärlek till vår nästa, som lider allting, tror allting och hoppas allting. Han vill, att vi skola älska vår nästa såsom oss själfva.

Först talar Herren Jesus om synderna emot det sjätte budet, hvilka man då såsom nu sökte förringa. Han visar,

att orena begär äro synd. O, hvad heta icke alla dessa synder, som äro så afskyvärda och dock så vanliga! Om vi offentligt skulle nämna dem med deras rätta namn, så skulle många blygas och anse det för groft. Men, ack, hvarför blyges man då icke att begå dem i hemlighet, då Gud dock ser! Huru gripa icke dessa synder omkring sig, huru vanliga äro ej brotten emot Herrens sjätte bud, ja, så vanliga, att det snart ej anses för en synd. Man förstår så väl att undanskylla synden, man kallar den en svaghet, mån tröstar sig därmed, att så många begå den. Ack, skulle det icke så mycket mera bedröfva oss, att synden är så vanlig, skulle vi ej tänka: icke allenast jag. utan så många andra föröfva denna synd, och vi måste därmed ådraga oss och vårt land fördärf och Guds vrede. Huru illfundigt är dock icke människohjärtat, huru väl förstår det ej att ursäkta synden! Man anför till och med exempel ur bibeln, man tänker på David, huru han felade så groft, men man tänker ej på hans bot och bättring, huru han länge icke åt och drack, utan grät och bad. Läsen den femtioförsta psalmen. O ungdom, som rusar så blindt i fördärfvet på denna stråt under allehanda lekande och tjusande bilder och föreställningar därom, att det ej är så farligt.

När nu är fråga om dessa synder, då tro de, som ej hafva grofva gärningar på sitt samvete, att de ej behöfva taga någon bestraffning af dessa Herrens ord. Hvad äro då alla dessa orena tankar, begär, ord och blickar, månne de icke äro självfva roten till synden? Hvem är ren? Men det är därvid såsom i naturligt afseende, man tror ej, att man är så oren, om någon annan säger det, förrän man själf får se i en spegel. O, komma vi rätt att spegla vårt hjärta i Guds lags spegel, i synnerhet sedan Kristus med sin rena hand fått göra den klar, ack, hvad vi då skulle få se! Och det går icke an att sluta ögat till för sin orenhet, ty den skall en gång uppenbaras, om den ej blir aftvådd och renad. Men då icke en gång de, som gjort grofva gärningar, vilja göra allvarlig bättring inför Gud, huru skola då de öfriga öfvertygas om sina hjärte- och tankesynder? Sägen nu, huru många, som

äro rättfärdiga, om vi börja rätt rannsaka detta enda bud, hvar är den, som kan framträda inför Gud och säga sig vara alldeles ren? Detta är blott ett bud. Vore vi så lyckliga att hafva blifvit bevarade från orenhet i tankar, hjärta, ord och gärningar i detta afseende, huru är det då med de öfriga buden, äro vi rena och heliga? Men, säger mången, skulle man så hårdt döma människornas svagheter, Gud måtte väl ej taga det så noga, man kan icke göra allt rätt, vi äro svaga. Ack, att vi blott med Guds ord kunde döma oss själfva så, att vi blefve tvungna så att säga att göra bättring på allvar och fly till Kristus såsom förlossare! Må vi väl akta oss för att göra Gud till en så slö och liknöjd varelse, att han ej sköter om våra synder. Huru skulle det gå i ett samhälle, om man sade om den världsliga lagen, att det ej är så noga, att lagens handhafvare ej få taga det så strängt? Skulle man räkna allt för en mänsklig svaghet, då blefve slutligen alla synder svaghetssynder, och hvarthän går det då slutligen? Det är lätt att inse.

Det är just därför, att man anser synden så ringa, som man anser Kristus så ringa och snart är färdig att bortkasta honom. När människorna äro likgiltiga för Jesus, Frälsaren, då visar det ock, att de akta synden ringa, ty om de djupt kände synden, så kunde de ej undvara Jesus såsom en gudomlig Frälsare. Betrakten noga, så skolen I snart märka, att de människor, som ej älska Jesus, de ursäkta sina synder såsom mänsklig svaghet och säga, att Gud ej tager det så noga, de anse blott det för synd, som skadar samhället, men de däremot, som hafva Jesus såsom sitt hjärtas högsta skatt, de hafva ett djupt och innerligt medvetande om sina synder, de ursäkta dem ej, utan vilja i Jesu blod söka full rening och sedan kraft till att undfly all synd.

De synder, Jesus sedan bestraffar i vår text, äro svordomar, och vi kunna med full sanning tillägga Guds namns missbruk. Ibland synder är väl svordom en af de ohyggligaste och så att säga onyttigaste, ty den synes ej ge någon njutning åtminstone. Märkvärdigt är härvid att betrakta, huru människor, som från predikstolen ej vilja höra talas om, att det

finnes någon ond ande, som regerar människorna, de nämna i dagligt tal hans namn, bedja honom taga sin boning i deras själ och säga honom redan vara där. O, det är hemskt att tala om huru förblindad människan kan blifva. Guds namns missbruk är ock en *vanlig* synd. Tron I, att det är synd? Så hafven I åtminstone läst i eder katekes, men I veten kanske ej, att I utöfven denna synd, och därmed tron I er vara ursäktade. Så mycket värre, om den öfvergått till en vana. Lären då af Jesus i dagens text, att I ej behöfven bekräfta edert dagliga tal om småsaker med djäfvulens eller, hvad värre är, med ett lättsinnigt bruk af vår återlösares namn. Hvad tron I väl en hedning skulle tänka om oss, om han komme och finge höra, att Jesu namn så lättsinnigt brukas! Skulle han tro, att vi hade någon vördnad för honom, om hvilken vi bekänna, att han är Gud och vår Frälsare?

Jesus bestraffar vidare hämndgirigheten och hatet. Hvar är det hjärta, i hvilket ej hämndlystnad och hat upplåga vid lidna oförrätter? Se blott på små barn, huru benägna äro de ej att hämnas, huru spårar man icke snart ett ondt öga, och huru stark är ej hos de större denna hämndkänsla! Den utbryter åtminstone i bittra ord eller hatfulla tankar. Är ej detta synd?

Ännu flere synder bestraffar Jesus, såsom begäret att tvista och gå till rätta med människor. Detta är ock en synd människorna emellan. Huru många hatfulla rättegångar skulle ej undvikas, om Kristi sinne funnes hos Kristi bekännare. Vidare visar Jesus, att ohjälpsamhet och obarmhärtighet är en synd.

Om vi nu på allvar betrakta allt detta jämte annat Guds ord, månne vi ej då skola finna, att vi måste få ett nytt sinne och ett nytt hjärta till att hålla Guds lag, månne det är någon, som kan stå fram och säga, att han är rättfärdig, att han i allt uppfyllt Guds vilja? Vi måste säkert medgifva, att den sanna rättfärdigheten ej finnes hos oss, utan att profeten har rätt, då han säger, att "all vår rättfärdighet är såsom ett orent, befläckadt kläde, att vi aldrig själfva kunna aftvå vår orenlighet. Dock måste vi vara rena och rättfär-

diga, om vi skola se Gud, dock fordrar Gud fullkomlig rättfärdighet. Så är det, och "han är af Gud för oss gjord till synd, på det att vi skulle varda Guds rättfärdighet i honom."

Till Kristus måste vi således komma, om vi skola få den sanna rättfärdigheten. Vi måste då lefvande erfara, hvad aposteln menar, då han bevisar, att allesamman äro syndare och hafva intet att berömma sig af för Gud, och att vi "varda rättfärdigade utan förskyllan af hans nåd genom återlösningen i Kristus Jesus", eller då han säger: "Vi hålla således före, att människan rättfärdiggöres genom tro utan lagens gärningar." Här, i Kristus Jesus, genom tron måste vi söka rättfärdighet, om vi skola hafva den. Men denna tro är icke en tanke i hufvudet, som vi göra oss, utan den är ett Guds Andes verk i oss, det oss förändrar och pånyttföder till hjärta, håg och sinne och alla krafter. Ty ingen kan i sanning kalla Jesus en Herre och Frälsare utan genom den Helige Ande. Först komma vi då att med sorg och smärta inse vår orättfärdighet och orenlighet, vi vilja då icke längre ursäkta våra synder inför Gud, utan vi erkänna gärna med ödmjukhet inför honom, att vi syndat mot hans heliga lag, vi erkänna med Paulus, att vi äro de förnämligaste bland syndare, vi känna, att det har med sig sorg och smärta, att vi öfvergifvit Herren, vår Gud, och hans vilja.

När Guds Ande så fått förödmjuka en människa och visat henne synden, sedan visar han henne ock nåden, så att hon får tro på Kristus såsom sin rättfärdighet, så ovärdig och orättfärdig, som hon är. Hon ser då, att, om hon sträfvade aldrig så mycket, hon dock icke kan blifva rättfärdig, om hon ej såsom en utfattig och betungad syndare får komma till Kristus. När då en människa såsom den förlorade sonen får komma hem igen till fadern, då blir hon iklädd Kristi rättfärdighet, då ser fadern för Kristi skull hos henne ingen synd, då blir ett nytt lif hos den människan, hon är ett Guds barn, ett helgon, helig i Kristus, men ännu oren uti sig själf, ty ännu finnes synden kvar hos henne.

När någon blir rättfärdiggjord i Kristus Jesus, tages då all orättfärdighet bort ur hans hjärta? Nej, sade vi. Johan-

nes, som talar om de troende, säger, att Jesu Kristi, Guds Sons, blod renar dem från alla synder, men han säger ock, att de hafva synd, att sanningen icke är i dem, om de ej känna och se detta. Detta är då den märkvärdiga läran, som vi icke förstå, förrän Guds Ande genom bibelordet och erfarenheten lär oss den. Läsen Romarebrefvet och Galaterbrefvet, så fån I lära, hvad den sanna rättfärdigheten är. När en människa fått sin rättfärdighet i Kristus, då har hon ett nytt sinne, då vill hon ock fara efter helgelse, hon vill af Kristus dagligen hämta så väl ny förlåtelse som ny kraft till att strida mot synden. Nu kan hon börja att lyda Guds lag, ty nu är Guds kärlek utgjuten i hennes hjärta genom den Helige Ande, som är gifven henne. I sig själf kan hon aldrig här i lifvet blifva fullkomligt helig och rättfärdig. Men det blir åtminstone ett farande därefter, en strid mellan anden och köttet. Nu vet hon, att hennes kropp är den Helige Andes tempel, och detta tempel vill hon ej orena genom otuktssynder. Men striden blir ofta hård mot syndens mäktiga begärelser, det kännes, såsom Kristus säger i texten, såsom om en lem skulle slitas från kroppen. Vi veta, att, om en lem blifvit så skadad, att han skulle förorsaka hela kroppens fördärf, så låter man aftaga den för att dock få lefva. Så måste det ock gå med onda begärelser, som äro nästan fastväxta i själen. De måste hellre afhuggas än förorsaka människans eviga död.

Här är just striden mellan anden och köttet, som endast i Kristi kraft kan utkämpas. Den som lärt att af hjärtat bedja i Jesu namn, han lär ej heller vilja bruka sin tunga till svordom, den som aktar Jesu namn så högt, att det är för honom det enda, i hvilket han kan varda salig, han vill ej heller missbruka det i fåfängligt tal. Den, som fått sina många synder förlåtna i Kristus Jesus, vill ock i hans kraft dämpa hämndkänslan, han vill se på Jesus, som när han blef bannad, icke bannade igen, utan ställde hämnden till den, som rätt dömer. Den, som erfarit så oförskylld barmhärtighet i Kristus, vill ock vara barmhärtig mot andra.

Så fråga vi då till sist med aposteln: Göra vi nu lagen om intet genom tron på Kristus såsom vår sanna rättfärdighet? Bort det, utan vi befästa lagen. Herre, lär oss känna den rätta vägen till den sanna rättfärdigheten i Kristus! Amen.

Herren Jesu frälsarehärlighet.

Kristi Förklarings Dag.

Herre, vi äro dig så nära, och du är oss så nära, hvarför se vi dig icke med lekamliga ögon, hvarför känna vi icke din närvaro så, att hela vår kropp och själ fröjda sig i lefvande Gud? Ack, den kroppslighet, den lekamen, vi nu hafva, är en slöja, ja, genom synden, som däri bor, en tjock och mörk slöja, som döljer dig för oss. Men ju mera ditt ord får tränga in i vårt hjärta, desto mer klarnar det, desto mera se vi ljus i ditt ljus. Därför säger ock din apostel: "Men vi alla, som med aftäckt ansikte skåda Herrens härlighet i en spegel, varda förvandlade till samma bild från härlighet till härlighet, såsom från Herrens Ande." Ack, Herre, det är dock många, som sitta i det kristna templet, och, när ditt ord läses, sjunges och predikas, hänger täckelset för deras hjärta, så att de med seende ögon icke se och med hörande öron icke höra. "Men om de omvände sig till Herren, så vorde täckelset borttaget". Herre, omvänd då oss alla till dig, att täckelset, som döljer dig för oss, må varda borttaget. O, de olyckliga, som med våld hålla detta täckelse för sina ögon och hjärtan! Vi vilja icke göra så, o Herre. Vi låta upp för dig i dag; vi vilja omvända oss nu, o Herre. Får du komma in i våra hjärtan nu, så skall du en gång gifva oss en himmelsk kroppslighet, en himmelsk lekamen. Och denna himmelska lekamen skall icke skilja oss från dig, utan den skall förena oss med dig, ja, i denna himmelska lekamen skola vi sammansmälta med själfva din härlighet, o Gud.

Det blifver vår eviga förklarings dag. I dag vilja vi betrakta din förklaring, o vår Frälsare. Gif oss nåd, att i din förklaring se vår förklaring! Fader vår, som är i himmelen, m.m.

Text: Matt. 17: 1—8.

Och sex dagar därefter tog Jesus med sig Petrus och Jakob och Johannes, hans broder, och förde dem afsides upp på ett högt berg. Och han vardt förvandlad inför dem, och hans ansikte sken såsom solen, och hans kläder vordo hvita såsom ljuset. Och se, dem syntes Moses och Elias, samtalande med honom. Men Petrus svarade och sade till Jesus: Herre, här är oss godt att vara. Vill du, så låtom oss här göra tre hyddor, åt dig en och åt Moses en och åt Elias en. Medan han ännu talade, se, en ljus sky öfverskyggde dem, och se, en röst ur skyn sade: Denne är min älskade Son, i hvilken jag har ett godt behag; honom hören! Och när lärjungarne hörde det, föllo de på sina ansikten och blefvo storligen förfärade. Och Jesus gick fram och rörde vid dem och sade: Stån upp och rädens icke. Men då de upplyfte sina ögon, sågo de ingen utan Jesus allena.

Med anledning af denna sköna text vilja vi nu på en stund samla våra tankar omkring detta ämne:

Herren Jesu frälsarehärlighet.

Det första, som bör fästa vår lifligaste uppmärksamhet i texten, är Herren Jesus själf. Det heter, att han tog tre af sina lärjungar afsides på ett högt berg, "och han vardt förvandlad inför dem, och hans ansikte sken såsom solen, och hans kläder vordo hvita såsom ljuset." Stanna här, försök att se en verklig människa, en lifs lefvande människa så skinande klar, att ansiktet glänser som solen, och kläderna äro strålande som ljuset. Hela människan är helt och hållet idel ljus. Märk, här är *icke* fråga om en förtärande eld, utan här är det ett mildt, himmelskt, outsägligt ljufligt ljus, en härlighet. Evangelisten Lukas säger: "De sågo hans härlighet". Och ljuset kom inifrån, icke utifrån. Det är ett ljus, som uppfyller lärjungarnes hjärtan med den innerligaste förnöjelse och frid, så att de saligt utbrista: "Här är oss godt att vara."

Men ack, det är nästan omöjligt att fästa vår blick stilla vid denna i ljus strålande människa, Herren Jesus. Låt oss taga bilder ur naturen, såsom evangelisterna göra, då de framställa Kristi förklaring. När jag påsken 1879 bevistade gudstjänsten i Dresdens evangeliska diakonisskapell, såg jag på altaret en stor vaxbild af den uppståndne Frälsaren. Bakom denna vaxbild voro flere starka ljus placerade. Skenet från ljusen gjorde, att vaxbilden syntes genomskinlig, klar, strålande, härlig! Jag har ofta tänkt på denna bild. Kan du föreställa dig en människa strålande i idel ljus redan här nere i mörkrets och dödens land? Har du tänkt på huru underbart ljuset är bundet och doldt i naturen? Det svarta, mörka kolet innehåller ju det skönaste ljus, blott ljuset befrias. Det är ju ur det svarta kolet, som den gas framskaffas, hvarmed man åstadkommer belysning. Och det klara, hvita, rena elektriska ljuset, huru får man det? Det är ju bundet i mörka naturföremål och behöfver blott lösas ur sitt fängelse, så lyser det så starkt, att våra ögon svårligen kunna fördraga dess sken.

Det ljus, hvari Herren Jesu kropp strålade vid förklaringen, synes närmast hafva liknat det elektriska, ty evangelisten Markus säger, att Herrens kläder voro hvita som snö. Det var sålunda ett snöhvitt ljus, alldeles rent och fritt från allt mörker. Om du icke så noga vet, huru det elektriska ljus, som lyser på våra gator, tillverkas, så har du dock sett, huru Gud själf framkallar ljus vid åskväder. Då se vi mörka, kolsvarta moln, och ur dessa mörka moln utflöda floder af ljus med en förfärande hastighet, som vi kalla blixtens hastighet. Vi hafva ju sett det under kolsvarta nätter, då himmelen varit betäckt med de tjockaste moln. Helt plötsligt har då hela naturen för några ögonblick varit ett haf af idel bländande ljus. Således är naturen full af ljus. Vi se ock, huru Gud har gifvit människorna visdom att leta fram mer och mer ljus ur naturens rike. Tänk hvilken skillnad det är mellan städerna nu och för några hundra år sedan. Då voro de försänkta i nästan idel mörker, nu ser man nästan idel ljus. Och ljusets kraft utbreder sig allt mer och mer. Jag menar

nu det lekamliga. Är det nu en sådan massa af ljus i Guds yttre skapelse, tänk hvad det då måste vara för ett oändligt härligt ljus hos Gud själf, och hvilket outtömligt förråd af gudomlig ljuskraft!

Det var detta gudomens ljus, som så genomträngde Herren Jesu mänsklighet, ja, hans lekamen, att hans ansikte sken såsom solen, såsom det heter i vår text. Ack, att vi nu äro så oförståndiga, annars kunde vi här få se Guds härlighet! Men vårt oförstånd är icke det svåraste hindret, vår *liknöjdhet* är det värsta. När vi här i vår text se en verklig människa genomstrålad af Guds härlighet, så borde väl en sådan händelse uppväcka vår allra lifligaste efterfrågan, hvad sådant måtte vara och betyda. Har nu det gudomliga ingått en så innerlig förening med det mänskliga, att själfva den mänskliga kroppen lefver i Guds härlighet? Är all synd, brist och ofullkomlighet så helt och hållet borta från denna mänskliga natur, att hon helt och fullkomligt är ett tempel och en boning för Guds härlighet, ja, för en gudomlig person? Aposteln Paulus svarar oss mycket enkelt och bestämdt på dessa våra frågor: "I honom bor gudomens hela fullhet lekamligen" (Kol. 2: 9).

Alltså, i Kristus, vår Frälsare, är en fullkomlig gudomlig natur förenad med en verklig människa, en vår broder. Vår Frälsare är den verkliga gudsmänniskan. Hela den himmelske Faderns gudomliga härlighet är af evighet utgjuten i Kristus, så att Kristus är den gudomliga fullheten, härligheten, fullkomligheten, och denna fullhet af gudom bor nu i den människan Jesus Kristus. Om hvem han är i förhållande till Fadern, se Kol. 1: 15 och Ebr. 1: 3.

Men hvem är nu denne Jesus Kristus i förhållande till oss och hela skapelsen? Han är "förstfödd före all skapelse", säger aposteln. "Ty i honom skapades allt, det som är i himmelen och det som är på jorden, det synliga och det osynliga. Och han är före allt, och allt har bestånd i honom" (Kol. 1: 15—16). Genom ordet är allting gjordt, som är gjordt, heter det hos evangelisten Johannes. Allt är således skapadt genom Kristus och till honom. Kristus är så-

lunda hufvudman för hela skapelsen. "Mig är gifven all makt i himmelen och på jorden", säger han själf. Han är den nye stamfadern för hela det mänskliga släktet, ja, han var före människosläktet, så att vi alla voro ursprungligen skapade att vara hans afbilder och likhet, liksom han själf är Faderns afbild och rätta beläte.

Redan genom skapelsen lämnade Fadern människosläktet åt Sonen. Ännu mer har detta skett genom återlösningen Ja, icke blott människosläktet utan allt skapadt är lämnadt åt Sonen genom återlösningen. "Ty det har behagat Gud, att all fullhet skulle bo i honom, och att genom honom, sedan han genom blodet på hans kors stiftat frid, genom honom med sig försona allt, vare sig det, som är på jorden, eller det, som är i himmelen" (Kol. 1: 19—20).

Därför ropar Fadern i dagens text till hela skapelsen, till hela människosläktet och till oss särskildt: "Denne är min älskade Son, i hvilken jag har ett godt behag; honom hören."

Sen och hören nu på honom! Hvad som sker med honom, det sker för eder, eder till frälsning, förlossning och salighet. Ja, Fader, så ville vi då rätt innerligt, djupt och allvarligt se hvad som skedde med enfödde Sonen, vår förstfödde broder, på förklaringsberget.

Vi se, att din härlighet, o Fader, genomstrålade äfven hans mänskliga natur, ja, till och med lekamen. Vi minnas, att det om honom såsom barn heter, att han växte till i *visdom, ålder* och *nåd* för Gud och människor. Nu se vi, att den gudomliga fullheten och saligheten redan hafva genomträngt honom helt och hållet. Här stå nu vi, *fallna människobarn,* bredvid vår förklarade Frälsare. Hela vår ande, själ och kropp äro genomträngda af syndamörker och syndakrafter.

Låtom oss taga ut några exemplar af det syndiga släktet och ställa dem bredvid den strålande Frälsaren! Det synes ju särskildt på vissa människor äfven utvärtes, att de äro obeskrifligt djupt nedsjunkna i syndamörkret. Ack, så rå, så hård, så vild, så djurisk, så afskyvärd en människa kan blifva! Har du aldrig sett någon i synden djupt sjunken, om hvilken du måst utropa: är detta en människa, eller är det ett vild-

djur, som fått mänsklig skepnad? Eller har du lärt känna dig själf, huru det onda är sammanväxt med din själ och kropp? Frågar du icke då: kan en sådan återställas till Guds beläte och afbild, kan all syndaorenlighet utrotas ur denna själ och kropp, så att den varder idel renhet och ljus? Det vore ju ett under öfver alla under, kan det ske? Mina älskade, äro vi vakna för denna fråga? Kan hvilken stor fördärfvad syndare som helst förvandlas, förklaras och förhärligas till likhet med den förhärligade Frälsaren, hvars ansikte sken såsom solen?

Hvad är det för en härlighet, vi se hos Jesus i dag? Det är hans frälsarehärlighet. Det vill säga: denna härlighet är så stark, att den förmår att förvandla den mörkaste syndare till idel helighetsljus, likasom det starka elektriska ljuset förmår att förvandla den kolsvartaste natt till klara middagen.

Ack, om vi nu vore upptända af en brinnande ifver efter en djup bibelkunskap! Då skulle vi hålla en grundlig undersökning om hvad bibeln menar med Guds *härlighet,* med Kristi förklaring och härlighet. "Härlighet är det stora ord, hvarpå hela nya testamentet hänger", säger en gammal djupsinnig bibelforskare. *Härlighet* är just Guds frälsningsverksamhet. Därför heter det: "Vi skådade hans *härlighet* såsom den af Fadern enföddes härlighet—full af nåd och sanning." "Kristus är uppväckt genom Faderns *härlighet"* (Rom. 6:4). Därför talas det i Kol. 1: 11 om Guds *härlighets makt,* när det gäller vår frälsning. Likaså om hans *härlighets* rikedom i Ef. 3: 16. Och i 2 Kor. 4: 6 skrifver Paulus härliga ord om *Guds härlighets* kunskap i Jesu Kristi ansikte.

Men här måste vi åter tänka på det naturliga ljusets kraft till att *lysa* och *rena.* Släpp ut elden, där det är ruttet och osundt, och han förtär och förstör det ruttna och osunda; släpp in det starka ljuset midt i mörkret, och där är intet mörker mer. Så lyser Jesu Kristi frälsarehärlighet in i människovärldens mörker, och det ljusnar, ja, ljuset skall segra. Likasom i våra dagar allt mer och mer ljus upptäckes i naturens rike och användes till människornas belysning på jorden,

så skall ock mer och mer Guds frälsningshärlighets ljus i Kristus utstråla öfver människovärlden.

Hufvudsaken är nu, att Jesu Kristi härlighet måtte få stråla in i ditt hjärta. Vill du släppa in detta ljus? Det är först såsom en förtärande eld, det bränner i de sjuka syndasåren, det uppdagar och upptäcker synd och elände. Där blifver sorg, en brännande sorg, men det är en sorg efter Guds sinne. Guds härlighet i lagen är en förtärande eld; men Jesu Kristi härlighet i evangelium är ett mildt läkande, helande och förhärligande ljus. Frukta icke Guds härlighet vid nådastolen, Guds härlighet i Jesu Kristi ansikte! Det är idel sällhets ljus, mildt och lifgifvande, uppfriskande och läkande såsom vårsolen.

När vi nu efter dagens text skulle betrakta vår Herre Jesu Kristi frälsare-*härlighet*, så få vi ingalunda glömma samtalsämnet mellan Herren Jesus, Moses och Elias på förklaringsberget. "Moses och Elias syntes i härlighet och talade om hans bortgång, som han skulle fullborda i Jerusalem", säger evangelisten Lukas. Alltså, Herren Jesu bittra lidande var samtalsämnet på förklaringsberget. Från *härlighet* till lidande kom han, genom lidande till härlighet måste han gå. Från härlighet hade människan genom synden fallit i lidande. Skulle vi åter komma till härlighet, måste härlighetens Herre lida och dö. Guds vredes och lags förtärande elds härlighet måste taga ut sin rätt öfver syndares synder. Syndaskulden måste förtäras af Guds doms och vredes eldsglöd. Detta skedde i Kristi död. Härlighetens Herre vardt gjord till synd och därmed till förbannelse för oss. Det är den till synd gjorde, som är förhärligad, det är han, som vardt en förbannelse för oss, som nu är upptagen i härlighet.

Döden är uppsvulgen i segern, mörkret är uppslukadt af ljuset. Se det på Moses och Elias, lagens och dödens män, nu stråla de i härlighet. Men hvarifrån hafva de sin härlighet? Från den bortgång, som härlighetens Herre skulle fullborda i Jerusalem. Det visste de, och därför talade de så gärna om denna hans bortgång.

Det var under bönen Herren Jesus förklarades på berget.

"Han gick upp på berget för att bedja. Och under det han bad, vardt hans ansiktes utseende förändradt", säger evangelisten Lukas. Vilja vi fatta denna Herrens förklaring och blifva delaktiga däraf, så måste vi lefva ett bönelif vid Guds ord. Hvarför hafva vi i vår tid en så ytlig bibelkunskap? Emedan vi ägna liten eller ingen tid åt enskild bibelforskning och bön. Hvilken oändlig vinst du skulle göra, om du toge dig någon stund afsides med Herren i bönen, antingen allena eller i några förtrogna vänners sällskap.

Alla lärjungarne fingo icke vara med på förklaringsberget, ty alla hade icke den inre andliga mogenheten för åskådandet af Kristi härlighet. I Guds rike äro somliga förstlingar, andra komma efter. Det är som med skörden i naturen; en del mognar tidigt, en annan del sent. Guds rikes dag är indelad i många timmar, där finnes både första och elfte timmen. Där äro ock årstider, ja, tidsåldrar, en underbar mångfald i tidsbestämmelser. Men uti allt råder bredden, längden, höjden och djupet af Kristi kärleks härlighet, den kärlek, som öfvergår all kunskap.

Låtom oss särskildt besinna och i våra hjärtan fästa den sanningen, att ljuset är rent, Herrens härlighet är renhet, helighet. Ljuset är *renande*. Ljus och renhet trifvas tillsammans. Ljuset är hälsa; men hvarest mörker är, där är orenhet och osundhet. När världens ljus, Herren Jesus, kommer i världen, då renas världen från synd och härliggöres. När vi efter apostelns ord "varda förvandlade till samma bild från härlighet till härlighet såsom från Herrens Ande", då skall ock genom oss "kunskapen om Guds härlighet i Jesu Kristi ansikte framlysa." Tänk, när ett litet nådens ljus begynner lysa i ett människohjärta! Men hvilken kamp måste då ej utkämpas mellan ljus och mörker hos en enda människa! När de trogna få erfara Kristi härlighet; när de få en försmak af den tillkommande världen, så vilja de icke mer sysselsätta sig med det jordiska. Så Petrus i vår text. Han glömmer familj, sin jordiska kallelse och allt jordiskt och säger: "Här är oss godt att vara — här vilja vi stanna för alltid. Vill du, så låtom oss här göra tre hyddor" o. s. v.

Nog torde detta förefalla oss hvardagsmänniskor som ett underligt och barnsligt tal! Huru mycket Petrus ännu måste genomgå, innan han fick flytta till himmelen! Hvilka frestelser, hvilket fall, hvilken upprättelse, hvilka lidanden!

Luttras måste, såsom han själf säger i sin epistel, hans tro, att hon måtte blifva "kostligare än det förgängliga guld, som pröfvas med eld, till lof, pris och ära, när Herren Jesus blifver uppenbar."

Såsom Herren själf måste gå genom lidande till härlighet, så hans trogna! Herre, hjälp oss du, att vi med dina trogna och med din Son, vår Frälsare, måtte lära att försaka världen och så gå samma väg som han: genom lidande till härlighet! Amen.

Vår tids falska profeter.

Åttonde Söndagen efter Trefaldighet.

Ack, Herre, vi äro förlorade barn. Vi hafva gått långt, långt bort från dig, vår käre himmelske Fader. Somliga hafva gått längre bort än andra. Somliga hafva vistats borta en längre tid än andra. Somliga känna, åtminstone emellanåt, att de äro borta. Det är dem bittert, att de äro borta. De kämpa och kämpa för att försöka gå hem till dig, sin Fader, men de falla och falla om och om igen i samma gamla synder. Hemska, starka, oöfvervinneliga andemakter hålla dem, ondskans andekrafter hafva så hårdt fängslat dem i sina bojor, att de synas, dessa förlorade barn, vara ohjälpligt förlorade. Men, Herre, du söker dem ju? Ja, du söker dessa förlorade, dessa fångna syndare, du söker dem allt jämt med din allsmäktiga kärlek och nåd.

Ack, att vi såsom din församling djupt kände, hvilken allvarlig sak det är, när det gäller, att en arm syndare skall lösas ur syndens band och bojor, ur mörkrets rike! Många äro borta från dig och känna det likväl icke. De äro lyckliga nog att hafva undsluppit det grofva och inför världen nesliga syndalifvet. De äro för den skull obekymrade, ja, de ropa om sig själfva: det är frid, frid, allting utan fara! De likna den äldre sonen i evangelium; de säga: vi hafva aldrig afvikit från Guds bud. Men midt under allt sitt förlitande på sin fullkomliga laglydnad synda de på det allra djupaste mot kärlekslagen, såsom den äldre sonen gjorde, då han har-

mades och förbittrades däröfver, att den förlorade mottogs i fadershemmet.

Det värsta, o Herre, är med dem, hvilka kallt och likgiltigt kunna åse synden, jämmern och eländet i människovärlden utan att röras till medlidande, till verksamt och kraftigt ingripande för att hjälpa.

Herre, den, som med likgiltighet kan se sina egna och andras synder, måste vara två resor död. En eld borde ju brinna i allas våra hjärtan mot synden och självförstörelsen bland människorna på jorden. Det är om denna eld, du sade, o Herre Jesus: Jag har kommit att upptända en eld på jorden, och hvad ville jag hellre, än att den allaredan brunne. Fader vår, som är i himmelen, m. m.

Text: Matt. 7: 15—21.

Vakten eder för de falska profeterna, som komma till eder i fårakläder, men invärtes äro glupande ulfvar. Af deras frukt skolen I känna dem. Icke hämtar man väl vindrufvor af törnen eller fikon af tistlar? Så bär hvart och ett godt träd god frukt, men det dåliga trädet bär ond frukt. Ett godt träd kan icke bära ond frukt, icke heller kan ett dåligt träd bära god frukt. Hvart och ett träd, som icke bär god frukt, afhugges och kastas i elden. Alltså skolen I känna dem af deras frukt. Icke skall hvar och en inkomma i himmelriket, som säger till mig: Herre, Herre, utan den, som gör min Faders vilja, som är i himmelen.

Vi vilja på denna stund låta våra betraktelser röra sig omkring följande ämne:

Vår tids falska profeter.

Först måste vi fästa vår uppmärksamhet vid ordet *profet*. En profet är en man, som står i nära förbindelse med den *osynliga* världen, *andarnas* värld. En profet är ock en sådan, som förmår att ställa vår ande, människosjälen, under inflytande af den osynliga världens *krafter*. I ursäkten mig, om jag åter tager en bild ur naturens rike. Har du någonsin kommit i beröring med en elektrisk maskin? Har du känt den elektriska strömmens kraft? Du vet, att man med en elektricitetsmaskin kan binda den starkaste man med osynliga

band, så att han icke kan röra en enda lem, ja, en stark elektrisk ström kan döda en människa ögonblickligt. Du skulle få erfara det, om du i oförsiktighet eller öfvermod med din hand berörde de många elektriska trådar, som nu genomlöpa våra städer, under det den osynliga elektriska kraften är i verksamhet. Detta är en naturkraft, men en osynlig. Har du någon gång sett verkan af en stark magnet? En mycket stark magnet skulle på långt afstånd kunna draga till sig och lyfta ett tungt stycke stål. Tänk, när det nu finnes så oerhördt starka osynliga krafter i naturens rike, som med en sådan allmakt verka på vår kropp till lif eller till död, hvilka obeskrifliga krafter måste det då icke finnas i andens rike. Tänk, om vår själ kommer i beröring med ondskans och fördärfvets andemakter, hvilken förhärjelse och ödeläggelse då måste uppkomma!

Jag tror icke, att någon, som besöker en gudstjänst, förnekar den osynliga världens tillvaro. Man behöfver för den skull ej upptaga tiden med att försöka bevisa, att en sådan osynlig, andlig värld finnes till. Det är ju de, hvilka aldrig besöka någon kyrka, som förneka och försmäda de andliga, osynliga tingen. Emellertid är det lika oförnuftigt att förneka den andliga världen och den andliga världens krafter som att förneka de osynliga naturkrafterna. En vilde, som aldrig lärt känna elektricitetens makt, skulle med största tvärsäkerhet gripa uti en elektrisk tråd, icke anande, att därigenom spelar en osynlig kraft. Eller fast mer, vildarne, som betraktat de många krafterna i naturen, hafva dragit den förnuftiga slutsatsen: det måste finnas osynliga andekrafter, som regera öfver människan.

Vända vi oss nu åter till vår text, så finna vi där, att det finnes falska profeter, sådana som själfva stå under inflytande af fördärfvande andekrafter och därför själfva äro fördärfliga för alla, som lyssna till dem och följa dem. Sådana falska profeter äro invärtes glupande ulfvar, säger Herren Jesus. Det är, de uppsluka, sönderslita och fördärfva människosjälar, likasom vargen söndersliter en kropp. Likasom vargar icke hysa någon ömhetskänsla, utan med den yttersta

grymhet och blodtörst sönderslita äfven ett litet oskyldigt barn, så hafva ej heller de falska profeterna den ringaste ömhet för människorna, utan vilja fördärfva, pina och sarga såsom törne och tistel. Hvem väntar, att törne och tistel skall bevisa barmhärtighet? Den enda vägen att undslippa att blifva uppslukad af vargar, stungen och sårad af törne och tistel är att akta sig, att fly, att alls icke hålla sällskap med vargar, törne och tistel.

I naturens rike kan man dock se en varg, ty han är en varg och ser icke heller annorlunda ut. Törne och tistel hafva ock sitt naturliga utseende. Men värre är det med de falska profeterna, de se icke ut såsom vargar, utan de kläda sig i det oskyldiga och oskadliga fårets dräkt. Därför får man icke döma efter deras utseende och sätt utan efter deras gärningar och frukt. Dessa falska profeter — det få vi icke glömma — stå i den onda, fördärfvande andevärldens tjänst och begagna sig därför vid sin verksamhet af andekrafter, mörkrets rikes krafter. I 1 Kon. 22: 21—22 läsa vi om konung Akab, huru han till straff för sina synder föres in i ett olyckligt krig, däri han stupar. Men huru kom han att så besluta sin egen olycka, huru kunde han så blindt rusa sin egen undergång till mötes tvärt emot Herrens profets varning? Jo, "en *ande* gick ut och steg fram för Herren och sade: Jag vill komma Akab i det sinnet — att han går i detta olyckliga krig —. Herren sade till anden: Hvarmed? Han sade: Jag vill utgå och vill vara en *falsk ande* i alla hans *profeters* mun." Månne det nu icke finnes sådana andar, som vilja vara falska andar i vår tids falska profeters mun? Visserligen finnes det sådana falska andar i vår tid, annars skulle icke synden, fördärfvet, eländet och jämmern vara af så gräslig beskaffenhet, som de äro.

Men vi skulle nu försöka få reda på vår tids falska profeter. Först böra vi då märka, att det icke är vår mening att söka uppspåra idel ondt i vår tid. Vi få icke se vår tid blott i mörka färger. Vi få med ett ord icke vara orättvisa och otacksamma emot Gud och våra medmänniskor. Finge vi välja och kunde vi välja med förstånd, så skulle vi af alla

tider, som äro förflutna, säkert önska allra helst att lefva just i vår tid. En kristen är icke kallad att utösa förbannelser öfver sin samtid. Vi skulle fast mer välsigna, vetande, att vi äro kallade att ärfva välsignelse. Men vi få icke heller smickra oss själfva och vår tid. Vi äro kallade att bekänna sanningen och att motarbeta lögnen.

Falska profeter äro alla de, som beröfva människorna tron på den andliga och tillkommande världen, ett lif efter detta och nödvändigheten af förberedelse för detta tillkommande lif. Det är tydligen ett kännetecken på vår tid, att man menar detta *jordiska* lifvet vara det enda, som är visst och säkert, och som är värdt att lefva för. Med ett ord: *jordiskheten,* det *jordiska* sinnet, är vår tids värsta falska profet. Just detta, att man ej har lust, ej intresse, ej glädje i något högre än blott det jordiska, just detta hårda, kalla, likgiltiga, döda sinne, som saknar alla känslor, all sympati för det öfverjordiska, just detta är det farligaste, det mest förstörande i vår tid. Just af detta jordiska sinne blifver snart en ny babylonisk fångenskap, ett nytt andens slafveri. Hvad kan vara en hemskare fångenskap än den, när den odödliga människoanden insättes i ett mörkt fängelse, där han intet ser eller får se annat än jord, bara jord, intet får njuta af annat än jord och åter jord, ingen utsikt har annat än *förgängelse,* idel *förgängelse.* Om man skulle anställa en religiös folkräkning i denna stad, hvad tron I man skulle finna? En stor mängd bespottare, det är sant. Men den största mängden skulle svara vid frågan om religion: "Jag vet ej, om det finns en Gud, ett lif efter detta; jag bryr mig ej om den frågan, det rör mig icke." "I don't know. I don't care. May be!" Huru outsägligt hemskt, då människorna begynna tala så i de frågor, som röra människans högsta ära, värdighet och härlighet. Kan den civiliserade världen aflägga något förfärligare fattigdomsbevis om sig själf, än när hon säger: jag vet ej, om det finns en Gud och en odödlig människa? Pilati fråga och sätt att fråga: "Hvad är sanning?" var ett bevis därpå, att den romerska civilisationen gjort konkurs. Månne den nuvarande civilisationen är på branten af andlig konkurs?

Men låtom oss riktigt på allvar föreställa oss, att det icke finns något annat lif än detta *jordiska,* låtom oss försöka tro vår tids lärda naturforskare, hvilka påstå, att en oöfvervinnelig naturlag behärskar hela naturen, och enligt denna naturlag lefva vi här en kort tid, därpå måste vi under långa, många och svåra plågor dö. Därmed är det slut på den enskildes lif och tillvaro. Låtom oss försöka på allvar tro, att vi äro djur, blott och bart djur! "Af deras frukt skolen I känna dem", heter det i vår text. Vår tids profeter, lärde och författare (alla lärde, poeter, filosofer och författare, hvilka med sina böcker söka upplysa människorna, äro profeter), vår tids profeter böra vi lära känna af deras frukt. Låt oss nu ock se, om människan kan lefva lika stilla, fredligt och förnöjsamt som ett djur, i fall hon är ett djur. Gif du oxen godt gräs och godt vatten i tillräcklig mängd, så lefver han lycklig och nöjd och dör helt fredligt. Likaså en häst. Men är människan ett djur, så är hon ett vilddjur af värsta slag.

Hafva vi tänkt på, mina älskade, hvilka de förfärliga förstörelsekrafter äro, som finnas inom människan? Hafva vi besinnat, huru fort och huru djupt människan sjunker, djupt, djupt under djuren? Det måste vara alldeles rysliga ondskans krafter, som med en så oemotståndlig makt draga människan nedåt, allt jämt nedåt, allt djupare nedåt i de uslaste laster och det största elände. Om vi skulle företaga en noggrann undersökning för att utröna, huru många af våra landsmän i denna stad redan äro drinkare eller på väg att blifva det förr eller senare, så skulle vi säkert finna ett antal så stort, att äfven vårt hjärta, så liknöjdt och kallt det än är, skulle blöda af bitter sorg. Hvad kan det vara, att i det bildade och upplysta nittonde århundradet en sådan massa män ligga slafvar under denna så grofva, stygga, afskyvärda last, dryckenskapen? Hvad är det för orsak, att mången gång de ädlaste och mest begåfvade män hemfalla åt denna nesliga last? Frestelsen måste vara otrolig, annars kunde icke en sådan mängd förståndiga och godhjärtade män duka under för sådana styggelser. Det måste finnas en magnetisk kraft från själfva afgrunden i "saloon"-dörrarna, efter det finnes så

många till och med inom en församling, som för sitt lif icke kunna gå förbi krogen.

Mången tror icke, att det ligger en så satanisk makt i de starka dryckerna. Han leker med dessa saker. Han säger: jag är stark, jag tar mitt glas, när jag tycker, sedan låter jag bli. Och hvad händer? Inom några år är vår aktningsvärde vän, vår älskvärde bekante en förhärdad drinkare, en fånge, som ingen mänsklig makt kan lösa. Så leker mången med själfva satan, och årtusendens jämmer i mänskligheten visar, hvem som alltid vinner denna lek. O du starke, du är oerhördt svag, jämmerligt svag. Ett enda glas af den förfärliga drycken kan bringa dig i evig fångenskap.

Skulle vi sedan nämna de synder, som man ej gärna vill nämna, jag menar otukten, o, hvilket bottenlöst haf af orenlighet, jämmer och elände i mänskligheten! Hvilket djur, hvilket otäckt djur människan är, hvilket orent vilddjur! Men hjälper icke civilisationen, bildningen och upplysningen? Vi förakta ingalunda bildning, god bildning. O nej, allt hvad skönt, ädelt och upplyftande som finnes behöfves sannerligen för att hjälpa till att lyfta upp den arma olyckliga människovarelsen ur träcken. Men ack, hvilken svag kraft den mänskliga bildningen och sköna konsten äro, om intet starkare kommer därtill. Nyligen läste jag i en af landets största politiska tidningar om Paris. Denna stad gör anspråk på att vara medelpunkten för bildningen och ett förfinadt lif i världen. Emellertid, utom allt annat elände, som är för orent att nämnas, står där så till, att bland 100 barn äro 30 oäkta. Kan man tänka sig det elände, den olycka, som döljer sig bakom sådana siffror?

Vi behöfva blott tänka på de tvenne synderna dryckenskapen och orenligheten, så hafva vi bevis nog, att de gräsligaste förstörelsekrafter äro i gång i mänskligheten, att människorna dragas ned oupphörligt i smuts och orenlighet.

Och med dessa oerhörda syndakrafters rysliga verksamhet för sina ögon finns det ändå personer, som äro hjärtlösa nog att föreslå, att man borde afskaffa all religion, all kristendom, alla kyrkor, kristliga skolor och präster. Eller hvad mena de,

som förakta all kristlig verksamhet, de som säga: jag vet ej, om det finns en Gud, ej heller rör det mig, jag bryr mig ej om religiösa frågor. Säg mig: hvad skall man taga sig till med den arma människan, som dagligen är utsatt för de hemskaste och starkaste frestelser? Behöfs det icke himmelska krafter för att draga henne uppåt i stället för nedåt? Man tycker mången gång, att äfven då, när man har tillgång på den kraft, som utgår från Guds ord, det ändå icke vill räcka till. Hvilken nöd, hvilka bekymmer har man icke i en församling! Man ser, huru medlemmar sjunka än i en, än i en annan synd. Huru får man icke kämpa med den otäcka dryckenskapslasten. Tänk, huru många krogar det finnes blott i denna stad, hvad skulle några få kyrkor och predikanter hjälpa emot en sådan mängd?

Tänk, hvilken massa af falska profeter blott inom detta samhälle! Alla fabriker och allmänna arbeten äro fulla af dem, som håna religionen eller åtminstone visa likgiltighetens förakt för all kristendom. Här i detta rum samlas vi blott någon stund hvarje vecka, men de falska profeterna måste du höra och se dag ut och dag in. Är det underligt, att de arma människorna sjunka? Och dessa falska profeter söka i all synnerhet att förföra ungdomen. Inbilla våra stackars unga män och jungfrur, att de äro blott djur utan utsikt och hopp om ett evigt lif, och du skall få se, huru de skola till din förskräckelse förverkliga den läran, att de äro djur. En ung man, som betraktar en flicka såsom ett vackert djur, hvad frågar han efter, om han förför och förstör detta vackra djur. Det är ju blott ett djur, hvad gör det, om det dör i elände förr eller senare. Visserligen skyddar den borgerliga lagen ännu till någon del människodjuren, men ack, hvilket dåligt skydd. Förstör man den skyddsängel, som heter ett vaket samvete, sedan må vi förtvifla så gärna först som sist. Huru kan ett djur hafva ett vaket samvete? Det är endast den odödliga människan, hvilken tror på en lefvande Gud, som kan hafva ett vaket samvete.

Hvarje människovän ropar ur djupet af sitt hjärta: gif mig krafter, allsmäktiga krafter, att jag måtte få skänka

och gifva dem åt de unga, hvilka behöfva starka andliga krafter för att bestå i lifvets starka frestelser. Människonaturen drages oupphörligt nedåt mot synd och fördärf; hvar äro nu de krafter, som kunna draga oss uppåt? Hela vår vandring genom lifvet är en trång stig utmed ett bråddjup. Har man då hjärta att säga oss, att där är ingen fara? Då kejsar Napoleon på Helena såg en ung flicka, sade han: Mitt barn, du behöfver religionens tröst och kraft i lifvet, annars är du förlorad, låt mig undervisa dig i bibeln." Jag läste för en tid sedan om en rik man i Boston, som höll osedlighetshus. Likväl gaf han pengar till kyrkor. Man frågade honom, huru han kunde gifva pengar till kyrkor, då han själf ingenting trodde. "Kyrkorna äro nödvändiga", sade han, "annars blir ungdomen idel onda andar."

Tänk därpå, när du hör de falska profeterna tala med förakt och kall likgiltighet om kyrka och gudstjänst. Synden är det värsta onda på jorden, och mot detta onda biter ingenting annat än himmelska andekrafter, Guds-krafter.

Men vi undra och undra om och om igen, huru en människa kan blifva så ond, att hon kan och vill fördärfva sig själf och andra både till kropp och själ. En engelsk predikant har liknat människohjärtat vid ett väl uppeldadt lokomotiv, som är uppfylldt af de starkaste ångkrafter. Fyra ting kunna ske med detta lokomotiv. Antingen måste ångan utsläppas till ingen nytta, eller ock kan det stängas och tvingas att stå stilla. Men om det stänges och tvingas att stå stilla, så exploderar det, slites själf i stycken och sprider ödeläggelse omkring sig. Eller ock kan det släppas i full fart utan förare. Då rusar det åstad till fördärf, ty det kan icke styra sig självt. Eller ock, hvilket är det rätta, sättes det i gång och styres af en förståndig maskinist sin väg framåt; då går det självt och för andra med sig på en lång resa till nytta och glädje. En kraft kan aldrig hållas stilla, den måste vara i rörelse antingen till ödeläggelse eller välsignelse. En sådan oerhörd kraft är människohjärtat. Det är skapadt till Gud och vill ändtligen åstad på sin resa till himmelen. Får det icke sätta sig i rörelse mot sitt eviga

hem, så rusar det åstad i vild fart i allehanda synder, utan att fråga efter, om det fördärfvar sig självt och andra människor. Eller ock kan människohjärtat explodera strax, och människan blir genast en ruin.

Den vise mannen har i Predikareboken 3: 11 uttryckt detta med de underbara orden: *"Gud har inlagt evigheten i människornas hjärtan!* Försök då att binda människohjärtat blott vid jorden, försök att gifva det blott jord, får man se, hvad det starka hjärtat åstadkommer. I harmen tvingar hjärtat den arma människan att blifva en drinkare, en vällusting, med ett ord, det törstande hjärtat kastar den arma människan i de vildaste och uslaste synder. Ack, huru ofta jag tänker på denna sanning, när det gäller de unga, som hafva starka, hetsiga hjärtan. O, hvilka krafter till förstörelse eller välsignelse! Huru skall man styra människan under den tid, då själens och kroppens lifskrafter utveckla sig i all sin styrka och häftighet? Det stilla kristliga hemmet är den bästa platsen för det unga hjärtat. Huru skall det då gå dem, som hvarken äro barn i ett kristligt hem ej heller bry sig om att vara medlemmar i en kristlig församling? Är det underligt, att vi i lifvet möta så många hemska ruiner af människor?

Men det gifves mångahanda ondt i mänskligheten, som står i sammanhang med synden. Bland detta onda är fattigdom och sjukdom. Om vi nu lyssna till vår tids falska profeter, som vilja inbilla oss, att ingenting annat finnes för oss än detta jordiska lifvet, hvad skall då hålla den fattige och sjuke uppe i hans nöd och bekymmer? "Af deras frukt skolen I känna dem." Huru outsägligt bittert lifvet måste blifva för den fattige och sjuke, då han intet hopp har för evigheten. Denna tidens rika falska profeter, hvilka söka och äga sitt goda blott här på jorden, håna naturligtvis den fattige för hans fattigdom, sägande: det är din dumhet, som gör, att du är fattig. Sådant är i sanning att lägga törne och tistel ännu ytterligare på den fattiges väg. Tänk blott, huru många olyckor en fattig arbetare är underkastad, huru många, som i maskinerier och på annat sätt blifva helt plöts-

ligt dödade eller ock gjorda till sjuklingar och krymplingar för lifvet! Och huru göra denna världens herrar med sådana, som i deras fabriker blifvit gjorda till krymplingar eller sjuklingar för lifvet? Kasta dem ut. Sådant sker i denna stad. Jag har själf sett det till min djupaste grämelse. Men det finnes ju fattigvård. Ja, vi vilja hvarken vara orättvisa eller otacksamma, men fattigvårdens bröd är i sanning ett hårdt bröd.

Och de många änkorna och faderlösa barnen, skola de ock lyssna till vår tids falska profeter, som ropa: det finns ingen Gud, intet lif efter detta? Hvad vore lifvet för en fattig änka med flere små barn utan en himmelsk Fader? Vi förmå icke tänka en sådan tanke ut. Vårt hjärta brister därvid, ja, vårt hjärta utbrister i en triumfsång: "Vi hafva en Gud, den där hjälper, och Herren, Herren, den ifrån döden frälsar."

Men vår tids falska profeter, som komma till oss i vetenskapens fårakläder, håna och säga: religionen, kristendomen är för gamla änkor och präster, men ej för det nittonde århundradets bildade folk. O, du stolte rike, huru länge räcker din rikedom? Du, som är öfvermodig öfver dina friska kroppskrafter, huru länge räcker din hälsa? Hvad du gör, smäda ej kristendomens hopp och tröst. "Världen förgås och hennes lusta." Allting förändrar sig här på jorden, och skulle du än hafva penningar i öfverflöd till din död, huru länge kan du njuta af det jordiska? Världens *lusta* förgås. Det, som nu är dig ett sådant nöje i världen, förvandlas snart till bitter vämjelse.

Men jag fruktar, att många mina åhörare tycka, att jag behandlat denna text för världsligt. Här skulle man ju tala om påfven och de många andliga falska profeter, som uppträda äfven i vår tid. Jag vet, att det finns en fin förförande andlighet; jag vet, att själfva kristendomen missbrukas till lögn och bedrägeri. Men det är likvisst sant, att världsanden är den farligaste falske profeten i vår tid. Det gagnar icke Guds rike, att predikanter af det ena kyrkosamfundet uppträda och kalla predikanter af det andra samfundet falska

profeter. Det måste lända Guds fiender till stor fröjd, när kristna kyrkosamfund ömsesidigt förkättra hvarandra. När åter igen andra samfund uppträda i andligt öfvermod och självberömmelse för att värfva anhängare bland oss lutheraner, då böra vi visserligen med all frimodighet värja oss såsom emot falska profeter. Vi hafva nämligen Guds ord i en sådan renhet och klarhet, att intet annat samfund kan gifva oss ett bättre Guds ord.

Nu är hufvudsaken, att vi begynna rätt allvarligt lefva och verka i den lära vi bekänna. Härom talar Herren Jesus allvarliga ord i vår text: "Hvart och ett träd, som icke bär god frukt, afhugges och kastas i elden." "Icke skall hvar och en inkomma i himmelriket, som säger till mig: Herre, Herre, utan den, som gör min Faders vilja, som är i himmelen." Amen.

Den visa hushållningen med det jordiska goda.

Nionde Söndagen efter Trefaldighet.

Herre, lär mig betänka, att jag måste få en ände, och hvilket mina dagars mått är, så att jag förstår, huru förgänglig jag är. Se, såsom en handsbredd har du gjort mina dagars mått, och min lifslängd är såsom ett intet inför dig; fåfänglighet allenast äro alla människor, huru säkra de än stå. Sela. Såsom en drömbild allenast gå de fram, fåfänglighet allenast är deras oro; de samla tillhopa och veta icke, hvem som skall få det. Och nu, hvad förbidar jag, Herre? Till dig står mitt hopp (Ps. 39: 5—8).

Så ropade, o Herre, ur djupet af sitt hjärta, din tjänare David för 3,000 år sedan. Och, Herre, vi människor äro alldeles likadana nu, som våra släktingar voro för så många hundrade år sedan. De lefva så säkra, de göra sig mycken onyttig oro för detta jordiska. Somliga samka tillhopa det jordiska goda med mycken möda och omsorg. Andra äro helt och hållet vårdslösa, vilja icke ens arbeta, och, om de hafva något af det jordiska, så förskingra och förslösa de det på djuriska njutningar. De flesta lefva utan något mål för sitt lif. Ty det kan icke vara målet med vårt lif, att vi skulle släpa här nere som slafvar och sedan dö och blifva till intet, eller att vi skulle lefva här i lättja och liknöjdhet såsom de vilda djuren. Vårt lif måste hafva ett högt och härligt mål, ehuru vi lefva här en så kort, mödosam, af sorg och vedermöda

uppfylld tid. Ack, Herre, just detta, att lifvet här är så kort och mången gång så bittert, just detta borde bringa oss till djup och allvarlig eftertanke.

Här kan jag icke vara hemma, mitt hjärta känner det. Jag måste vara en landsförvist. Hvar är då mitt verkliga hem? Här är det icke. Eller ock är det så, att någon har fördärfvat denna jord, som ursprungligen var ett paradis. Men ack, min Gud, det värsta af allt är, att mitt eget hjärta är fördärfvadt. Detta mitt hjärta var ämnadt att vara ditt hem, o min Gud. Därför är det så oroligt, så ödsligt som ett obebodt hus, tills du åter kommer och tager din boning där inne. Så kom då, o Herre, redan i dag till ditt hem hos mig, så får jag ock en gång komma till mitt hem hos dig. Nu får jag i tron på min Frälsare säga, ja, vi få alla af hjärtat säga: Fader vår, som är i himmelen, m. m.

Text: Luk. 16: 1—9.

Men han sade ock till sina lärjungar: Det var en rik man, som hade en förvaltare, och denne blef angifven för honom såsom förskingrande hans ägodelar. Då kallade han honom till sig och sade till honom: Hvad är detta, som jag hör om dig? Gör räkenskap för din förvaltning; ty du kan icke längre vara förvaltare. Och förvaltaren sade för sig själf: Hvad skall jag göra? Ty min herre tager från mig förvaltningen. Gräfva orkar jag icke, tiga blyges jag. Jag vet hvad jag skall göra, att, när jag varder satt ifrån förvaltningen, de må upptaga mig i sina hus. Och han kallade till sig hvar och en af sin herres gäldenärer och sade till den förste: Huru mycket är du skyldig min herre? Och han sade: Hundra bat olja. Då sade han till honom: Tag ditt skuldebref och sätt dig strax ned och skrif femtio. Sedan sade han till en annan: Och du, huru mycket är du skyldig? Och han sade: Hundra korer hvete. Och han sade till honom: Tag ditt skuldebref och skrif åttio. Och husbonden prisade den orättfärdige förvaltaren, att han handlade klokt. Ty denna världens barn äro visare än ljusets barn i förhållande till sitt släkte. Och jag säger eder: Gören eder vänner medelst orättfärdighetens Mammon, på det att, när den tagit slut, de må mottaga eder i de eviga hyddorna.

Denna gripande liknelse, som vår Frälsare här framställer, gifver oss en osökt anledning att betrakta:

Den visa hushållningen med det jordiska goda till själens och det himmelskas tjänst.

Först måste vi noga akta på det sammanhang, hvari vår text förekommer. Vi minnas alla det 15:de kapitlet i Lukas' evangelium. Det är ju där vi hafva de härliga liknelserna om Guds frälsarekärlek till de förlorade. Det är där vi se, huru Herren Jesus tager emot syndare, de längst bort komna syndare. Bland dessa publikaner och syndare, som Herren Jesus mottog och frälste, funnos sådana, som hade lyckats förvärfva större eller mindre jordiska ägodelar. De hade alla, innan de kommo till Jesus, lefvat blott för det jordiska. Hvad skulle de nu göra med det jordiska, sedan de af Herren hade fått det eviga och himmelska goda? Skulle de akta allt jordiskt för ingenting? Skulle de öfvergifva sitt arbete, sin jordiska kallelse, skulle de kasta bort alla jordiska ägodelar på en gång? Dessa frågor blefvo nu mycket viktiga för dessa Jesu vänner.

Du torde själf hafva någon erfarenhet i detta stycke. När du först på fullt allvar begynte söka din själs frälsning och himmelska ägodelar, när du först begynte fara efter det, som är ofvan, hvad betydelse fick då det jordiska för dig? Allt timligt och jordiskt blef dig då en styggelse. Det, som förut var ditt hjärtas lust, blef dig nu ytterst vedervärdigt. Men åter igen, hvad skulle du nu göra med det jordiska? Hellre ville du mista allt än förlora den himmelska skatten, som du nu funnit?

Hvad säger Herren Jesus om saken? Det är det viktigaste för dig. Hvad sade han till de omvända publikanerna i Judeen? Vår text i dag är det afgörande svaret på dessa obeskrifligt viktiga frågor, nämligen huru det jordiska skall skötas så, att det tjänar själen och det himmelska.

Och vår käre Frälsare svarar helt enkelt, att det jordiska skall skötas af oss efter vår omvändelse på ett helt annat sätt, än det sköttes före vår omvändelse. Allt hvad vi nu göra med ord eller gärning, det skola vi göra i Herren Jesu namn, förut gjorde vi allt i vårt eget namn. Hafva vi fått ett himmelskt

sinne, så skola vi sköta det jordiska på ett himmelskt sätt. När vi hafva ett jordiskt sinne, så lefva vi för jorden och göra allt blott för det jordiska lifvet. När vi få ett himmelskt sinne, så lefva vi för himmelen och göra allt med afseende på det himmelska. Men huru underligt, tycka vi, att Herren i vår text jämför sina barn med en otrogen, orättvis, bedräglig förvaltare, ja, Herren uppmanar ju rent af, synes det, de sina att taga exempel af denne otrogne och bedräglige man. Vi måste härvid märka, hvad som är hufvudsaken och hufvudämnet i vår text. Det är *visheten, klokheten*. Den otrogne förvaltarens husbonde eller herre prisade honom, att han handlat klokt, vist och förståndigt, att han tänkte på sin framtida bärgning. När förvaltaren blef afsatt, var hans första tanke denna: hvad skall jag nu få till mitt uppehälle? Jag orkar ej arbeta, jag är ej van därvid, att tigga är skamligt för den, som varit en så stor herre, jag måste skaffa mig vänner, som af tacksamhet försörja mig i sina hus. Förvaltaren var klok, "smart", *rättvisan* frågade han ej efter. Han hade ju varit en slösare, som förut förskingrat sin husbondes ägodelar. Nu säger Herren Jesus: Så är det med denna världens barn, de "äro visare än ljusets barn i förhållande till sitt släkte." Världens barn beräkna allt för framtiden, de söka och fika efter jordiska rikedomar, på det att de må hafva mycket för sin ålderdom. Så sade ju den rike kornbonden: "Själ, du har mycket godt förvaradt för många år; gif dig ro, ät, drick, var glad". Guds barn skulle nu vara så visa, att de förvara mycket godt för evigheten. "Församlen eder ägodelar i himmelen", ropar Herren Jesus till de sina. Aposteln Paulus var viss på att Herren skulle bevara hans ombetrodda gods till den stora dagen.

Till detta himmelska gods hör ock enligt Herren Jesu ord i vår text *himmelska vänner*. Så heter det i vår text: "Och jag säger eder: gören eder vänner medelst orättfärdighetens Mammon, på det att, när den tagit slut, de må mottaga eder i de eviga hyddorna." Således skola Guds barn använda det jordiska att därmed förvärfva vänner, som taga emot dem i sina eviga hyddor.

I fordren, mina åhörare, att jag skulle förklara denna underbara vers för eder. Jag kan icke lofva eder någon djup, grundlig förklaring. Jag kan endast säga, att Herren måste mena någonting verkligt med dessa ord. Att vännerna måste förvärfvas bland människor här på jorden, är tydligt. Herren Jesus har själf i sitt domsutslag på den yttersta dagen gifvit en afgörande förklaring öfver den underbara versen i vår text. Då säger Herren till dem på högra sidan: "Så vidt I hafven gjort det mot en enda af dessa mina minsta bröder, hafven I gjort det mot mig." Hvilka äro då dessa Herrens bröder? Det är alla lidande, sjuka, fattiga, hungrande, nakna, fängslade. Alla lidande och elända människor äro Herren Jesu bröder. Att förvärfva vänner med den orätta Mammon är att gifva den hungrige mat, den törstige vatten, att härbergera den husville, kläda den nakne, besöka den sjuke och visa medlidande med den fängslade. En svensk skald har sjungit:

"På Nova Semblas fjäll, i Ceylons brända dalar,
hvarhelst en usling finns, är han min vän, min bror."

Herren Jesus har sagt: "Människosonen har kommit för att uppsöka och frälsa det förtappade". Alla förlorade och elända ligga därför Herren Jesus ömt om hjärtat. När han nu ser någon, som är af samma sinne, så känner han igen en sådan.

Efter Herren själf är kärleken, så glädes han, hvarhelst han ser, vore det blott ett grand af sann kärlek. Till och med en bägare kallt vatten, som gifves i kärlek, skall icke blifva olönt, säger Herren. O, huru högt värde han sätter på kärleken! Människans värsta synd är kärlekslösheten, vår högsta ära och härlighet är kärleken. Kärleken gör oss lika Gud, ty Gud är kärleken.

Men märk, att de vänner, Herren Jesus omtalar i vår text, hafva eviga hyddor. De äro således Guds sanna barn. Tänk, hvad det då måste vara för en stor sak att vara med om den verksamhet, hvarigenom människor göras till arfvingar af eviga hyddor. Vi skulle då icke mera klaga öfver de ut-

gifter vi hafva för kyrkor, skolor och mission. Ju flere invånare af de eviga hyddorna vi kunna sända från jorden, desto mera välkomna skola vi blifva, när vi komma efter. Hvilken obeskriflig fröjd det skall blifva, när vi träffa dem, till hvilkas omvändelse vi på något, kanhända för oss okändt, sätt fått vara ett medel! Betänkte denna församling, hvad Herren säger i denna text, så skulle hon snart med en gemensam kraftansträngning betala sin kyrkas skuld. Men hvad har nu vår text att göra med kyrkoskulder? O, mina älskade, vi kunna icke förneka det, en kyrka, där så mycket folk kan samlas som här, är dock en stor evighetsvälsignelse för en stor massa människor. Betänkte vi detta djupt, så skulle vi öfva vår kristliga verksamhet med den innerligaste glädje. Våra försakelser skulle blifva oss ljufliga och sköna.

Jag vet, att en fråga med anledning af orden i vår text ligger på djupet af mångas hjärtan, och det är denna: skola då äfven de oomvändas kärleksgärningar belönas? Om en otrogen människa bevisar en kristen en kärlekstjänst, kan då den trogne upptaga denne oomvände i eviga hyddor? Jag skall svara med ett par Guds ord, och därefter vilja vi ju alla rätta oss. Om höfvitsmannen Kornelius heter det, innan han var en kristen: "Dina böner och dina allmosor hafva uppstigit till hågkomst inför Gud". Denna hågkomst inför Gud gjorde, att Kornelius genom en särskild Herrens styrelse fick anvisning på en evangelii budbärare, Petrus, ty evangelium måste dock Kornelius höra, om han skulle blifva salig. Petrus förkunnar ock i sin predikan för Kornelius de härliga orden: "I sanning inser jag, att Gud icke har anseende till person, utan i hvarje folk, är den, som fruktar honom och öfvar rättfärdighet, honom täckelig." Hvilka vidhjärtade ord! De gå långt öfver vår synkrets. Vid ett tillfälle läsa vi, att de äldste bland judarne bådo för en hednisk höfvitsman. "Då de kommo till Jesus, bådo de honom fliteligen, sägande: Han är värd, att du gör honom detta, ty han älskar vårt folk, och det är han, som byggt synagogan åt oss" (Luk. 7: 4—5). Kunde judarne så bedja för en hedning, tänk, huru ifrigt då Guds sanna barn skola bedja

för hedningar, som bevisa kärlek mot Guds folk. Ja, hvilka under vi skola få se, när allt blir uppenbart!

Vi sade, att vår text lär oss den *visa* hushållningen med det jordiska goda till själens och det himmelskas tjänst. Herren Jesus kallar sina vänner och lärjungar ljusets barn, de öfriga kallar han denna världens barn. Låtom oss noga tänka på dessa märkvärdiga ord. Denna världens barn äro sådana, som tänka endast på detta närvarande lifvet, de sörja således blott och bart för denna lilla korta tid, som människan lefver på denna jord. De fråga alls icke efter andra ägodelar än sådana, som bereda njutning och anseende här. De kalla intet annat rikedom än det, som synes för lekamliga ögon. Ljusets barn återigen se mycket längre än blott denna lilla korta tid, de se ända in i den oändliga evigheten. De hafva fått ett ljus, som belyser och uppenbarar eviga hyddor och boningarna i Faderns hus. De se därför de eviga ägodelarna. Därför beräkna de allt efter dess *evighetsvärde.*

Alla jordiska ting få sin betydelse af evigheten. För ljusets barn är äfven det jordiska goda viktigt, emedan det kan användas till tjänst för själen och det himmelska. Bland allt det jordiska goda är vår egen kropp det dyrbaraste. Besinna vi rätt djupt, hvad vikt och betydelse vår kropp har med alla dess under? Af barndomen hafva vi lärt att bekänna, att Gud gifvit oss stora gåfvor, då han gaf oss kropp och själ, ögon, öron, förnuft och alla sinnen. Vår kropp är den odödlige andens boning och verkstad. Ack, att vi så vårdslöst och liknöjdt tänka på vår kropps höga värde inför Gud! Ack, att vi äro så vårdslösa angående vår kropps rätta skötsel och vård. Aposteln Paulus lär oss, att vår kropp skulle vara den Helige Andes tempel. "Om någon fördärfvar Guds tempel, honom skall Gud fördärfva." Tänk, huru många sjukdomar och kroppsliga svagheter vi ådraga oss genom oförstånd och vårdslöshet om kroppens rätta vård. De unga, som ännu hafva tillfälle att taga vård om sin kropp, skulle ur goda böcker lära sig den rätta visheten att så hushålla med sin kropp, att den kan tjäna själen och det himmelska. Men vi måste då hafva en hög åskådning af vår höga bestämmelse, vår himmelska

kallelse. Den otrogne gårdsfogden i texten hade försummat öfva sig i nyttigt arbete; därför måste han gripa till bedrägeri för att vinna sin bärgning. O, hvilken välsignelse arbetsamheten ändå är!

Framför allt gäller det att förvara vår kropp för köttsliga begärelser, som strida emot själen. Vår kropp är besläktad med djuren. Vi kunna därför lätt sjunka ned i det djuriska, ja, än värre, ty, när människan sjunker, så sjunker hon djupt under alla andra skapade varelser, emedan hon är skapad att vara så hög och härlig. Här behöfves en stark lyftning från det jordiska och djuriska till det himmelska. Här skulle ljusets barn vara *visa,* att till och med deras kropp måtte allt mer och mer blifva genomträngd af det himmelska, rena och heliga. Här vore nu mycket att tala om, som man icke får bringa upp på predikstolen.

Med det jordiska goda mena vi vanligen jordiska ägodelar. Vi hafva ju ej mycket däraf, de flesta af oss äro fattiga. Men tänk ändå, huru skönt det är, när en mängd fattiga arbetare förena sig om en församling för att på ett *vist* sätt bringa det jordiska till själens och det himmelskas tjänst. Nog fån I mången gång höra försmädelser af denna tidens bespottare, de där hånfullt fråga: hvarför ären I så dumma, att I af eder lilla dagspenning underhållen kyrka, skola och präster? Ja visst, vore det ingenting mer än denna världen, detta lifvet, så vore det ju icke mödan värdt att underhålla någonting andligt och himmelskt, då vore ju bäst att hafva djurens religion, där det heter: "Låtom oss äta och dricka, ty i morgon måste vi dö".

Men det är sant; huru ginge det med samhället, om det icke vore någonting, som lyfte människan uppåt? Detta kände en af de störste fritänkarne i den franska revolutionen, då han sade: "Finns det icke en Gud, så måste vi uppfinna en". Lifvet på jorden blefve omöjligt, om allt himmelskt försvunne. Men när vi förena våra små jordiska gåfvor och ägodelar, så kunna vi åstadkomma en verksamhet, som länder äfven det världsliga samhället till stor välsignelse.

Ack, att vi alla måtte så bemöda oss att varda rika för Gud i tro och goda gärningar! Huru äflas icke människorna att på alla möjliga vis förvärfva det jordiska goda. Skulle då icke Herrens trogna göra allt för att fullborda sin himmelske Faders vilja och försäkra sig om att varda mottagna i de eviga hyddorna? Herren gifve därtill sin nåd! Amen.

Guds godhet och stränghet.

Tionde Söndagen efter Trefaldighet.

Så se nu Guds godhet och stränghet, stränghet mot dem, som föllo, och godhet mot dig, så framt du förblifver i godheten.

Vi läsa dessa ord i Rom. 11: 22. Aposteln Paulus talar i detta kapitel om judar och hedningar samt deras förhållande till Kristus och den nåd, som genom honom erbjöds åt alla syndare. Judarne hade först genom Herren Jesus själf och hans apostlar på det allra enträgnaste blifvit kallade att söka sin rättfärdighet i Kristus Jesus och inympas i det sanna vinträdet. Men sedan Herren länge förgäfves kallat dem både med kärleksfulla inbjudningar och uppskakande hotelser, öfverlämnade han dem slutligen till straff och förkastelse, de fingo falla i förhärdelse och förblindelse, det var Guds stränghet på judarne, som motstodo hans nåd. Detta folk utan land går ännu i dag såsom ett lefvande vittne inför all världen både om Guds godhet och stränghet. Hvilka stora nådesförmåner har icke detta folk haft framför andra, huru hade icke Herren särskildt sökt dem med sin godhet, men då de icke aktade på hans nåd, hemföllo de ock åt ett större straff, en större förblindelse än något annat folk. Det är här aposteln förmanar oss, uppmanar och beder, att vi skola se Guds stränghet såsom en varning för oss, att vi ej måtte gäckas med hans nåd. Å andra sidan visar aposteln oss, hvilken obeskriflig godhet Gud bevisat däri, att han upptagit

många hedningar till sina barn genom nåden i Kristus Jesus. Däruti framstår Guds godhet på ett särskildt sätt, då man betänker, huru hedningarne voro försjunkna i de hemskaste laster och således mest ovärdiga Guds barmhärtighet. Därför visar sig ock Guds godhet så mycket större. Judarne däremot foro efter rättfärdigheten, hade nit om Gud, voro ifriga i sin gudstjänst, ändock blefvo de förkastade, därför att de ej ville blifva saliga af nåd för Kristi skull utan af gärningar genom egen förtjänst. Här visar sig Guds stränghet i sitt fulla allvar. Det är märkvärdigt att läsa i sammanhang 9, 10 och 11 kapitlen af Romarebrefvet. Där lära vi, huru Gud kan rättfärdiggöra den störste syndare, då han på allvar söker nåd för Kristi skull, och där se vi Guds godhet, men vi lära ock, huru Gud kan förkasta den allra mest fullkomliga i människoögon, då han vill blifva salig på egen förtjänst och värdighet. Här se vi Guds stränghet. Det är hälsosamt och lärorikt att betrakta både Guds godhet och stränghet. Genom den förra lockas vi att söka Herren, genom den senare drifvas vi till mera allvar och ifver att skaffa med fruktan och bäfvan, att vi varda saliga. Låtom oss ock i dag med dessa ämnen uppväcka vårt sinne till allvar och ifver i det, som gäller vår eviga salighet, att icke någon af oss måtte blifva tillbaka och gå miste om Guds godhet. Herre, lär oss akta på ditt ord! Vi bedja: Fader vår, som är i himmelen m. m.

Text: Matt. 11: 20—24.

Sedan begynte han förevita de städer, i hvilka hans flesta krafter hade blifvit gjorda, att de icke hade gjort bättring: Ve dig, Korasin, ve dig, Betsaida! Ty om i Tyrus och Sidon de krafter blifvit gjorda, som hafva blifvit gjorda i eder, skulle de länge sedan hafva gjort bättring i säck och aska. Men jag säger eder: För Tyrus och Sidon skall det vara drägligare på domedag än för eder. Och du, Kapernaum, som har varit upphöjd ända till himmelen, du skall varda nedstörtad ända till afgrunden; ty om i Sodom de krafter blifvit gjorda, som hafva blifvit gjorda i dig, hade det stått intill denna dag. Dock säger jag eder, att för Sodoms land skall det vara drägligare på domedag än för dig.

Vår text innehåller ett tal af Jesus, däri han på det allvarligaste bestraffar några städers invånare, som icke af hjärtat omvändt sig utan ännu voro förhärdade i sitt köttsliga sinne, fastän han hade bevisat dem så mycken nåd, godhet och barmhärtighet. Den mycket gifvet är, af honom skall ock mycket varda utkräfdt, där stor nåd är, där följer ock ett stort straff, om icke nåden mottages och beaktas. Vi lära i texten känna den samme kärleksfulle Frälsaren, som alltid träder oss till mötes ur evangelierna, men vi se ock där hans stränghet och allvar. Låtom oss allvarligt behjärta

Guds godhet och stränghet

såsom ämne för våra betraktelser på denna stund.

I.

De städer, till hvilka Jesus talar i dagens text, lågo omkring sjön Gennesaret. I denna trakt lefde och verkade Jesus mest, ja, det heter till och med, att han kallade Kapernaum *sin stad,* emedan han där äfven vistades. Vi kunna väl förstå, att Jesus där predikat, talat och gjort mycket, som för oss icke är uppteckuadt, ty Johannes säger oss, att om allt hvad Jesus gjorde det ena med det andra skrefves, tror jag, säger han, att hela världen icke skulle rymma de böcker, som skrifvas skulle. Huru måste icke Jesus hafva talat och predikat för dessa städers invånare, tänken eder honom, som ofta försakade hvila och vederkvickelse för att kunna hjälpa nödställda människor och för att kunna draga arma syndare till att söka sin eviga salighet på allvar. Kunde redan en Paulus till lärarne i Efesus säga om sig, att han icke undandragit sig att förkunna dem allt Guds råd, kunde han ropa till dem och säga: "Vaken och tänken därpå, att jag i tre år natt och dag icke har låtit af att under tårar förmana hvar och en," kunde Paulus så säga, hvad skulle ej då Jesus säga, hvilkens hjärta måste klappa ännu varmare för arma syndares frälsning? Han var det ju, som grät öfver Jerusalem, där han utstått så mycken smälek och så mycket förakt. Hvad han måtte hafva arbetat i

Korasin, Betsaida och Kapernaum. Stor nåd var dessa städer vederfaren.

Landskapet Galileen, i hvilket dessa städer voro belägna, var före Jesu ankomst vanlottadt, uppfylldt af andligt mörker, hedenom och ogudaktighet, dess invånare voro aflägsna från Jerusalem, många hedningar bodde ibland dem, därför voro de af öfriga judar föraktade och ansedda såsom mycket råa och okunniga. Därför anför ock evangelisten Matteus en profetia ur gamla testamentet, då han omtalar, att Jesus bodde i Kapernaum. Detta skedde, menar evangelisten, på det fullbordas skulle det, som sagdt var genom profeten Esaias: "Folket, som satt i mörkret, har sett ett stort ljus, och dem, som bodde i dödens ängd och skugga, är ett ljus uppgånget." Nådens och rättfärdighetens sol med salighet under sina vingar lyste i klarhet öfver detta folk, särskildt öfver de städer, som omtalas i texten.

Det heter, att Jesus begynte att förevita de städer, i hvilka han hade gjort sina mesta krafter, och de hade likväl intet bättrat sig. Då det här talas om krafter, så menas väl i synnerhet de underverk, Jesus gjorde för att bevisa sin gudomsmakt och för att hjälpa dem, som voro sjuka och i allehanda svårigheter. Till dessa krafter kunde man väl ock räkna hans af gudomlig frälsarekärlek eldade tal, hvarigenom han sökte beveka människorna att tänka på sin odödliga själs frälsning och salighet. Dessa tal voro verkliga krafter, ty de voro, såsom Guds ord i allmänhet är, lefvande och kraftigt och skarpare än något tveeggadt svärd och går igenom, till dess det åtskiljer själ och ande, leder och märg och är en domare öfver hjärtats tankar och uppsåt. Säkert är, att folket i dessa städer ofta kände ett djupt intryck af hans ord, ty de vordo förskräckta, heter det, öfver hans lärdom, ty han predikade väldeligen, med kraft, och icke som de skriftlärda. Det ligger alltid en egen makt i kärlekens ord, så måste det särskildt hafva känts såsom en dragande kraft, då den eviga kärleken talade. Det måste hafva varit rörande, så att till och med de, som förut varit

fiender, måste komma tillbaka och förklara: "Aldrig har någon så talat som denne."

Jesus talade till människorna under ett djupt och innerligt deltagande och medlidande för deras eviga väl. Det heter så ofta, att han varkunnade sig öfver dem. Men icke blott hans gärningar och ord, utan i själfva hans väsende och person måste hafva legat en kärlekens dragande kraft. Ack, människorna måste ju se, att han helt och hållet i egentligaste mening offrade sig för deras eviga väl, de kunde icke säga, att han gick omkring i egennyttiga afsikter, de måste se, att han ej sökte sitt, utan deras frälsning och salighet. Här var den stilla självförsakande och världsförsakande kärlekens makt, som förmår mera än någon världslig konst och vältalighet. Den senare berusar för ögonblicket, men den förra lämnar efter sig ett djupt allvarligt intryck: till och med den lättsinnigaste måste stanna något litet för en sådan bild af självförsakande kärlek. Väl hafva invånarne i dessa städer omkring Gennesaret haft kraftiga påminnelser om att de måste göra bättring. Ack, huru Jesus måtte hafva talat till deras hjärtan, ja, han har väl blandat sina förmaningar med tårar såsom i Jerusalem.

Vi kunna göra oss en liten föreställning om med hvilken kärlek Jesus sökte syndare, om vi på allvar sörja för vår själs salighet, och om vi därvid hafva några kära och älskade, dem vi gärna önskade draga in på samma väg. Detta är dock blott en svag bild af hans kärlek, som uträcker sina händer hela dagen till ett ohörsamt folk, som efter sina egna tankar vandrar på den väg, som icke är god. Om vi läsa evangelium, se vi, huru han på allt sätt i ord och i gärning söker visa, att han icke är kommen till att fördärfva utan till att frälsa människors själar. Han är kommen till att frälsa det, som var förtappadt.

I påminnen eder hans liknelser om det borttappade fåret och den förlorade sonen m. fl. andra, och huru mildt och inbjudande talar ej där frälsarekärleken. Det är omöjligt att beskrifva, huru han på allt sätt söker visa, att han vill människan väl. "Jerusalem, Jerusalem," ropar han, "huru

ofta har jag velat församla dina barn, likasom hönan församlar sina kycklingar under sina vingar, och I villen icke." O, de ville icke lyssna till hans ord och gärningar. Ack, se, hvilken makt människan har, hon kan motstå Guds kärleks kraft, så stark är den svaga varelsen människan, och detta är en förfärlig makt att kunna strida emot Gud.

II.

Tillräckligt hade Herren Jesus visat sin godhet och nåd mot dessa människor, nu var deras syndamått fullt, han måste nu visa sin stränghet, han måste förkunna dem straff och lära dem, att Gud icke låter gäcka sig, och att hvad människan sår, det skall hon ock uppskära, den som sår i sitt kött, han skall af köttet uppskära.

Men månne det var gärna och med lust och nöje han uttalade straffdomen? O nej, Herren har icke lust till att straffa, så läsa vi på många ställen, utan han har lust till barmhärtighet. Men då han icke får bevisa barmhärtighet, då människorna fortfarande gäckas med hans nåd, då måste han efter sin rättfärdighet straffa, ty Gud är icke lik en gammal förslöad människa, som är likgiltig, antingen man hatar och älskar. Gud är sådan, att han måste visa de föraktare, att han är Gud. Han drager sin nådeshand tillbaka, han begagnar stafven "ve" för att tukta de olydiga, och ve dem, när jag ifrån dem viken är, säger han.

I vår text ropar Frälsaren ve öfver de städer, som icke ville göra bättring. Säkerligen var det djupt upprörande för Jesus, att han så måste tala. Vi komma ihåg utaf dagens gamla evangelium, att han utgöt bittra tårar, då han måste uttala straffdomen öfver Jerusalem. Jesus visar i vår text, att, ju större nådestillfällen dessa folk hade haft, desto större skulle deras straff blifva, då de försummat all denna nåd. Det skulle gå dessa städer värre än Tyrus och Sidon, i hvilka härskat högfärd, öfvermod och öfverflöd och andra synder. Ja, Kapernaum skulle straffas hårdare än Sodom, den stad, som i alla tider stått såsom ett exempel på de mest himmelsskriande synder och det förfärligaste

straff. Här se vi Herrens stränghet. Den framstår så mycket allvarligare, som det är Jesus vi höra uttala dessa straffdomar. När han, som är mild och ödmjuk i hjärtat, måste så tala, o, då gäller det någonting högst allvarligt.

Guds stränghet visar sig här så mycket mera, som Jesus måste förkunna densamma, han som dock icke var kommen till att döma världen, utan att världen skulle blifva salig genom honom. Här måste han dock döma, och hans ord äro en domares, de uppskaka själens innersta, om man vill akta därpå. Säkerligen hafva ock vi, mina älskade, att lära mycket häraf, vi se här, huru vi böra akta på Guds godhet, så att vi ej måtte blifva föremål för Guds stränga dom.

Du kan ju icke neka, att Gud bevisat dig mycken godhet? Om vi skulle tala om det lekamliga, så måste vi i detta afseende spåra mycket af Guds godhet, hvarigenom han vill locka oss till bättring, men vi vilja nu tala om det andliga. Tänker du öfver din lefnad, du skall då påminna dig många gånger, då Herren velat kalla dig till bättring. Du upptogs första gången i det heliga dopet af Gud till hans nådebarn, du öfverlämnades då åt din Frälsare, men ack, huru länge blef du kvar hos honom, var det icke världen, flärden och synden, som snart fingo första rummet i ditt hjärta? Du glömde Jesus och älskade i stället världen och de ting, som äro i världen, ögonens begärelse, köttets begärelse och ett högfärdigt lefverne. Du blef snart främmande för den, som skulle vara din vän den bäste, du hade icke mera din lust i att umgås med honom i bön och i hans ord, att lyda hans vilja, du ville blott lyda dina egna tankar. Är du i detta tillstånd, huru ofta kallar dig dock Herren Jesus med sin nåd? Trifves du rätt utan Jesus, är du lugn, har du frid utan honom? Nej, du känner, att något hufvudsakligt fattas dig. Ack, det är ofta din vän, som står för ditt hjärta och klappar, fastän du ej känner hans röst. Gif akt därpå, och du skall få se, huru han med sin kärlek drager dig. Än låter han dig höra något allvarligt ord, så att du känner dig kraftigt rörd i ditt hjärta och beslutar att börja ett annat lif, än skickar han dig någon sorg, att du

måste i din nöd taga din tillflykt till Guds ord och bönen. Ack, han söker på många sätt draga ditt hjärta till sig. Du har ju många tillfällen att höra talas om hans nåd och salighet. Du har tillfälle att läsa hans ord. Där ligger i ditt hem ett nytt testamente, och hela denna bok vittnar om Herrens nåd och kärlek till dig, men kanske du låter denna bok ligga gömd, kanhända du aktar Guds kärlek så ringa, att du ej ens anser den värdig att betraktas. Du har kanhända ej varit i någon nöd för dina synder, så att du behöft taga din tillflykt till Jesu nåd. O, det är då ej underligt, att du icke känner hans godhet. Hör dock, huru Herren alltid kallar dig med sin nåd.

Han vill icke fördärfva dig. Han vill icke straffa dig, icke en gång då du lefver i synd och obotfärdighet, han vill först locka och varna dig i kärlek. Han har många gånger varnat. Har du ej hört det, så hör då nu i dag ett kärlekens rop ifrån Herren din Gud! Eller föraktar du hans godhets, tålsamhets och långmodighets rikedom, icke förstående, att Guds mildhet lockar dig till bättring? O, att du kände den tid, däruti du sökt varder af Herren din Gud. Ingen här lär kunna ursäkta sig därmed, att han ej blifvit kallad af Herren till allvarlig bättring, tvärtom skola vi säkert intyga, att vi haft rika nådestillfällen.

Huru hafva vi tagit dessa i akt? Vi hafva sett Jesu godhet emot oss, men må ingen gäckas med honom. Han skall ock komma för att visa sig i sin stränghet, och då är han en förtärande eld, som motståndarena förtära skall. Därför hyllen Sonen, att han icke förtörnas och I förgåns på vägen, ty hans vrede skall snart begynna att bränna, men saliga äro de, som hoppas uppå honom. Detta är hufvudsaken, det viktigaste, att vi måtte hylla Sonen, att vi måtte i lefvande tro omfatta Jesus såsom vår Frälsare, annars kunna vi icke undgå Guds stränga dom.

Det är häri Guds stränghet visar sig som klarast, då han förkastar alla, som vilja blifva saliga utan Jesus. Om människorna vore aldrig så fullkomliga, rättrådiga och oförvitliga i sitt lif, ja, om de vore aldrig så fromma, blifva de

dock af Gud förkastade, om de lita på sina egna gärningar, om de icke såsom fattiga och ovärdiga syndare vilja söka nåd i Kristus Jesus. Det är denna lära, som möter oss öfver allt i Guds ord, det är ock denna lära, som för de egenrättfärdiga är en förargelse och för de världsligen visa en galenskap. De förbittras öfver en sådan lära, som så i stoftet vill förödmjuka dem inför Gud. Ja, här synes Guds stränghet, att han måste förkasta alla, de må nu vara huru sinnade som helst, som ej i en sann tro fly till Jesus såsom sin Frälsare.

Men å andra sidan visar sig ock här Guds oändliga godhet. Han kan nämligen upptaga den allra mest usla och ovärdiga syndare till sitt barn och arfvinge till den eviga härligheten, blott han af hjärtat vill förödmjuka sig och falla ned inför Jesus såsom den förnämligaste bland syndare. Det är denna nåd och salighet, som han erbjuder oss alla för intet. O, att det icke vore någon, som i stolthet och egenrättfärdighet stötte den bort ifrån sig, ty då måste Herren låta sin stränga rättfärdighet blifva gällande. Och ho kan bestå, då han tager till att döma, ho vill svara honom, när han drager fram i ljuset alla hemliga och uppenbara synder? Då skall icke ens den mest egenrättfärdige kunna svara honom ett emot tusende. Söken därför alla, medan tid är, hans nåd och godhet. Därtill gifve han nåd för sitt namns skull. Amen.

Fariséen och publikanen.

Elfte Söndagen efter Trefaldighet.

Jesus, låt mig städse börja
i ditt namn allt, hvad jag gör,
att jag måtte framgång spörja
och så sluta, som jag bör!
Kom, o Jesus, blif mig när,
låt mig blifva, där du är!

Jag har icke kommit för att kalla rättfärdiga utan syndare till bättring.

Jesus hade tillträdt sitt läroämbete och redan någon tid verkat såsom lärare och undergörare ibland sitt folk. Man hade väl väntat, att han såsom sådan skulle sälla sig till de skriftlärda och lagkloka eller åtminstone afskilja sig från de mest föraktade ibland folket. Då nu fariséerna tvärtemot sin förmodan fingo se, att han satt till bords med publikaner och syndare, uttryckte de till hans lärjungar sin förundran häröfver. Jesus angifver ibland annat med ofvan anförda ord, hvilka vi läsa i Luk. 5: 32, orsaken till sitt beteende. "Jag har icke kommit för att kalla rättfärdiga utan syndare till bättring," säger han. Hade människosläktet kunnat uppfylla Guds lag helt och hållet af egna krafter, så hade icke Kristus behöft komma, men detta var efter syndafallet för människan en omöjlighet. Detta visste också Gud, då han utgaf sin lag skriftligen till Israels folk, men han utgaf den dock, på det att den skulle blifva en tuktomästare till Kristus. Han ville genom densamma visa, huru det

äfven med bästa vilja och yttersta ansträngning var omöjligt för människan att på denna väg återvinna sitt genom syndafallet förlorade arf. Strax efter syndafallet gaf Gud löftet om förlossaren, hvilket sedermera åtskilliga gånger förnyades. Men lagen kom nu också härtill för öfverträdelsens skull, på det att den skulle, såsom sades, föröka längtan efter uppfyllelsen af det gifna löftet, i det att den visade, huru omöjligt det var för människan att själf fullgöra Guds vilja. Lagen skulle göra synden öfver måttan syndig, såsom Paulus säger.

Nu hade dock fariséerna uppfattat lagen så ytligt, att de trodde sig genom uppfyllandet af några dess yttre bud hafva fullkomnat all rättfärdighet. De hade också lagt härtill en mängd stadgar, genom hvilkas iakttagande de ännu mer styrktes i sin inbillade fromhet. Dessa ansågo sig således icke vara i behof af någon ställföreträdare inför Gud, hvarför Jesus för dem icke var särdeles välkommen. Så länge de trodde sig kunna bestå inför Gud med sin egen fromhet, så länge behöfde de ingen medlare; innan de kände sig vara syndare, behöfde de ingen Frälsare. Men voro då dessa icke syndare? Ack jo! Men de läto blända sig af ett yttre sken af fromhet, så att de icke kunde se sitt hjärtas fördärf. Däremot var det mycket lättare för publikaner och uppenbara syndare att få se sitt syndaelände och därigenom behofvet af en Frälsare. För dem blef också Jesus välkommen. För sådana säger han sig också vara kommen. Han kom visserligen för att frälsa alla; men han kan icke frälsa någon människa, förrän hon känner sig vara i behof af frälsning, d. v. s. förrän hon känner sig vara en syndare. Och, såsom sades, till denna öfvertygelse kan Guds Ande lättare föra en uppenbar syndare än en sådan, som har att berömma sig af en viss yttre fromhet. Härmed är icke sagdt, att människan skulle behöfva utöfva uppenbara köttets gärningar för att kunna bringas till erkänsla af sin syndfullhet och fördömelsevärdhet i sig själf. O, nej! Får blott Guds Ande andligen förklara lagen för en människa, så skall hon snart af hjärtat med Paulus erkänna, att hon är den förnämligaste

bland syndare. För en sådan skall Jesu ord: "Jag har icke kommit för att kalla rättfärdiga utan syndare till bättring", blifva kärt och dyrbart.

Finnes nu här någon, som verkligen känner sina synder? Finnes här någon, som har fått se, att, om icke Jesus räddar honom af nåd och "för intet", han evinnerligen måste förgås? Denne, som så känner, skall uppstämma lof och pris till honom, som har sagt: "Jag har icke kommit för att kalla rättfärdiga utan syndare till bättring."

Ja, dig, o Herre Jesus, tacka och prisa vi, att du kommit för att frälsa oss såsom syndare, annars hade vi allesamman måst förtappas! Finner du, o Jesus, att vi hittills inbillat oss vara fromma nog i oss själfva, o, så visa oss då i dag, att vi äro syndare, på det att vi i dig må söka hjälp och räddning, medan ännu tid är!

Här finner du måhända mången, som hittills varit alldeles likgiltig för dig, som ännu aldrig på allvar undersökt, huru han har sin sak med dig, kom du då, o Jesus, och väck honom i dag ur hans dvala, på det han icke må gå för evigt förlorad! Härom bedja vi dig i din egen bön: Fader vår, som är i himmelen, m. m.

Gud Fader, Son i himmelstron
och Helge And' tillsamman,
upptag vår bön
och oss bekrön
med nåd och sällhet! Amen.

Text: Luk. 18: 9—14.

Och han sade äfven till somliga, som förtröstade på sig själfva, att de voro rättfärdiga, och som föraktade andra, denna liknelse: Två män gingo upp i templet för att bedja, den ene en farisé och den andre en publikan. Fariséen stod och bad så för sig själf: Jag tackar dig, Gud, att jag icke är såsom andra människor, röfvare, orättfärdiga, horkarlar eller ock såsom denne publikan. Jag fastar två gånger i veckan; jag gifver tionde af allt hvad jag förvärfvar. Och publikanen stod långt ifrån och ville icke ens lyfta sina ögon upp till himmelen, utan slog sig för sitt bröst och sade: Gud, miskunda dig öfver mig syn-

dare! Jag säger eder: Denne gick hem rättfärdigad mer än den andre; ty hvar och en som upphöjer sig, han skall varda förnedrad, men den som förnedrar sig, han skall varda upphöjd.

Med anledning af vårt evangelium vilja vi genom Guds nåd på denna stund betrakta:

Den egenrättfärdige fariséen och den botfärdige publikanen.

I.

Fariséen i vårt evangelium säger: "Jag tackar dig, Gud, att jag icke är såsom andra människor, röfvare, orättfärdiga, horkarlar eller ock såsom denne publikan." Denne man trodde sig således i sig själf vara rättfärdig inför Gud, han trodde sig hafva uppfyllt lagen, han kände sig i ingenting brottslig. Han tackar visserligen Gud därför, dock är det sig själf, han vill upphöja. Huru mången i kristenheten liknar icke denne farisé! Till äfventyrs är du en bland dessa? Pröfva dig själf! Många finnas, som väl med munnen säga: vi äro alla syndiga människor, utan att denna syndabekännelse ännu någonsin har gått af hjärtat. Skulle man komma till dig och säga: du är en syndare, du måste bedja Herren om nåd att få se dina synder, och sedan måste du med allvar fly till honom i bön om nåd och förlåtelse, om rening i Jesu blod, annars blir du evigt förkastad från Guds ansikte — om man så sade till dig, så skulle du kanske känna dig förnärmad? Du skulle kanhända säga, att man ville fördöma dig, under det du ursäktade dig och sade: jag har hvarken röfvat, stulit eller bedrifvit hor, mig har du ingenting att förebrå. Du anser dig således icke hafva brutit emot något af Guds bud, därför att du icke utöfvat den grofva gärningen, som budet förbjuder. Men lagen är andlig. Vi måste tränga djupare in i densamma, vi få icke stanna vid blotta ytan, såsom fariséerna och de flesta bland judarne gjorde.

Låtom oss betrakta det första budet, som lyder: "Du skall inga andra gudar hafva för mig". Här är icke blott meningen, att vi icke få dyrka beläten, såsom hedningarne, i stället för Gud, utan hvad helst i världen, som är oss kärare

än Gud, det är vår afgud. Ack, för huru mången är icke t. ex. rikedomen den gud, på hvilken han förtröstar. Denne skall hjälpa honom. Ja, här äro oräkneliga gudar, som sättas framför den sanne Guden. Du skulle t. ex. vilja göra någonting, men du fruktar för människor, du fruktar att blifva vanärad och skymfad af dem. Du frågar icke så mycket efter, hvad Gud skall säga därom, utan fast mer, hvad människor skola säga. Se här orsaken, hvarför många människor afhålla sig från synder, som de annars med lust och glädje skulle utöfva, blott de icke fruktade att råka illa ut inför sina medmänniskor. Bevisar icke detta, att de mer frukta människor än Gud och således hafva brutit mot det första budet? Lägga vi nu också härtill hvad som står: "Du skall älska Herren, din Gud, af allt ditt hjärta, af all din håg" o. s. v., hvem har fullgjort detta helt och hållet? Åter igen veta vi, att en ond begärelse, en syndig tanke förbjudes såsom synd. Du som berömmer dig af din fromhet, du som säger dig icke hafva gjort någonting särdeles ondt, du som med fariséen i dagens evangelium menar dig vara hvarken någon röfvare, tjuf eller horkarl, har då aldrig hos dig uppstått en syndig tanke mot ett bud? Och se, har du hyst blott en sådan tanke stridande mot Guds lag, då är du skyldig till hela lagen; ty hör, hvad aposteln Jakob säger i sin epistels 2: 10: "Ty om någon håller hela lagen men felar i ett, är han saker till allt". Kan du ännu berömma dig inför Gud, att du icke brutit hans bud, så låtom oss läsa Rom. 3, hvarest bland annat står: "Alla hafva syndat och äro utan berömmelse inför Gud. Alla hafva afvikit, ingen finnes, som gör godt, det finnes icke en enda".

Nu måste vi då alla gifva Gud rätt. Ja, säger du, det vet jag väl, att jag är en syndig människa. Det är godt, att du erkänner detta; men, så länge du ännu har något kvar att berömma dig utaf, kan du icke komma till Jesus. Det måste komma därhän, att du under sorg och bekymmer erkänner dig vara lika fördömelsevärd i dig själf som en tjuf, mördare och sköka, annars säger Kristus till dig, såsom han sade till fariséerna: "Jag har icke kommit för att kalla rättfärdiga

utan syndare till bättring. De helbrägda behöfva icke läkare utan de kranka." När du icke är sjuk, söker du icke läkare. Innan du känner dig vara en förtappad syndare, söker du icke Frälsaren. Och innan du blifvit helt och hållet renad i Jesu blod, måste du själf försvara dig inför Gud. Huru utgången häraf skall blifva, kan du lätt tänka dig, efter hvad vi förut hafva sagt.

Har du därför hitintills bländat dig själf med skenet af egen fromhet och förträfflighet, så låt nu i dag Herrens Ande öfverbevisa dig om att du är en syndare, på det du må söka rening i Jesu blod. Låt icke bedraga dig i en så viktig sak! Här gäller lif eller död, evig salighet eller osalighet. O, huru kunna vi vara så likgiltiga om hvad som i evighet skall blifva vår lott! Se på Paulus! Huru noggrann var icke han i iakttagandet af fädernas stadgar, huru nitisk om lagen och Guds ära. Och se, när ögonen öppnades, att han fick lära känna sig själf, då gällde alltsammans intet. Han aflägger själf ur djupet af sitt hjärta den bekännelsen, att han är den förnämligaste bland syndare. Så skulle det också gå med dig, som hittills ansett dig rättfärdig i dig själf, om Herren finge öppna dina ögon.

Man har predikat om bättring och omvändelse. Detta allt har du slagit i vädret, emedan du ansett dig ingen bättring behöfva. Du tänker kanhända: om bättring och omvändelse kan man tala med dem, som lefva i grofva synder; jag har alltid varit from och anständig. Har du sett någon börja sörja öfver sina synder, som du ansett vara en ordentlig människa, så har du sökt trösta honom därmed, att han icke gjort någonting ondt. Står du ännu fast i denna inbillning, då är du en bland de rättfärdiga, hvilka Jesus icke är kommen att kalla i den ställning, hvari de nu äro.

Låtom oss vidare höra, hvaraf fariséen i dagens evangelium berömmer sig! Han säger: "Jag fastar två gånger i veckan, jag gifver tionde af allt hvad jag förvärfvar". Hvaraf berömma sig då vår tids fariséer? Af sina böner, sitt läsande, sin kyrko- och nattvardsgång. O, om ögonen blefve öppnade, så skulle de flesta få se, huru de just för det, hvaraf

de fordom så mycket berömde sig, äro mest fördömelsevärda inför Gud, emedan det varit ett blott Guds hädande i stället för en gudstjänst. Hvad är väl bönen hos de flesta kristna i våra dagar? Jo, blott ett munpladder, icke en bön, som går af hjärtat. Skulle man tänka på flertalet af s. k. kristna, så lefva de utan bön. Om dessa sorglösa människor vilja vi nu icke tala. Det är förskräckligt att tänka sig en kristen utan bön, en kristen, som icke känner behof af att samtala med sin Gud!

Finnes här någon sådan, som lefvat utan bön, o, tänk dock på, hvarför du kallas kristen, betänk, om detta är blott en titel, som icke innebär någonting vidare! O Herre, väck de många sorglösa! Men mången berömmer sig och säger: jag läser mina morgon- och afton-böner, och detta har jag gjort allt ifrån min barndom. Hurudan är då den bönen? Det är kanske några utantill lärda böner eller några skrifna böneformulär, hvilka du läser utan att vidare tänka därpå? Hvarför gjorde du detta? Jo, kanske blott af vana såsom en from sed, eller på det du icke skulle blifva ansedd såsom en gudlös människa? Men där är intet inre behof, som oemotståndligt drifver dig att utgjuta ditt hjärta för din Gud. Du beder kanske efter en skrifven bön, att Gud skall förlåta dig dina synder, men du känner dig icke vara en syndare. O, huru mången gång har du icke i kyrkan sagt: "Jag fattig, syndig människa"; men om man sedan sagt dig, att du är en syndare, så har du trott, att man velat fördöma dig, under det du ansåg dig hafva intet ondt gjort, som kunde vara att klandra. Och på detta sätt har du begått en lögn inför Gud, då du sagt: "Jag fattig, syndig människa". Man missbrukar allt för ofta skrifna böner till ett Guds namns hädande. Härmed vilja vi ingalunda förkasta bedjandet efter skrifna formulär, blott hjärtat instämmer i hvad munnen talar. Annars besannas på oss profetens ord om Israel: "Detta folket nalkas mig med sin mun och hedrar mig med sina läppar, men deras hjärtan äro fjärran från mig". Dock påstå vi, att den som fått känna sin nöd, honom fattas icke ord att

uttrycka den inför Gud, huru enfaldiga orden än må vara, såsom vi få se hos publikanen.

En annan berömmer sig af sitt flitiga kyrkogående. Hvad var det, som bevekte dig att gå? Var det ditt behof att höra Guds ord, att få din törst efter det lefvande vattnet stillad? Eller var det af en vana du gick, på det du skulle kunna berömma dig däraf inför Gud? Pröfva dig noggrant! Många berömma sig af sitt flitiga nattvardsbegående. Hvad är det då, som drifver dig till nattvardsbordet? Är det längtan efter Jesus, din Frälsare? Är det behofvet af förnyad kraft till kamp mot synden? Pröfva dig här noga! Här är ingenting att skämta med. O, man måste häpna, då man tänker på huru många som gå till detta dyra sakrament af en blott vana, därför att det är så brukligt i kristenheten. Man anser det för sin plikt att, sedan man första gången begått Herrens nattvard, en eller flera gånger på året åtnjuta detta sakrament. Mången vill också här då och då göra upp sin räkning med Gud för att åter igen kunna få synda på nytt. O, stanna och besinna, att Gud icke låter gäcka sig. Till sådana fräcka föraktare säger Jesus, såsom han sade till Judas: "Judas, förråder du Människosonen med en kyss?" Mången, som kommer att tänka härpå, torde, om Guds Ande får upplysa honom, få se, att det, hvaraf han gjort sig en förtjänst inför Gud, det är det, som mest trycker hans samvete.

II.

Vi vilja nu betrakta den botfärdige publikanen. Denne säger: "Gud miskunda dig öfver mig, syndare!" Han har inga goda gärningar att ställa fram inför Gud, icke heller höra vi honom uppräkna sina många synder. Han är alldeles öfverväldigad af sin syndabörda. Den trycker honom till jorden. Han vill icke upplyfta sina ögon. Han slår sig för sitt bröst för att därmed uttrycka den smärta, han känner öfver sin synd. Och vi höra en suck framgå ur djupet af hans hjärta: "Gud, miskunda dig öfver mig, syndare." Vi höra honom icke göra Gud några löften, att han skall

försöka själf godtgöra sin skuld. O nej, han känner sig alldeles oförmögen därtill. Han har nu ingen annan utväg än att kasta sig i Guds barmhärtighets armar. Månne hans bön uttrycker ett förtviflans rop? Nej, vi tycka oss märka däri ett hopp om bönhörelse, om än aldrig så svagt.

Se, så blir det också med dig, då du får känna dina synder. Men det dröjer ofta länge, innan Herren får föra en själ i den ställning, hvari publikanen i dagens evangelium var. Då Herrens Ande börjar klappa på ett människohjärta, och människan då får se, att hon är stadd på en orätt väg, så ångrar hon naturligtvis, att hon förut farit så vilse. Hon får då allt mer och mer se sin skuld. Men merendels har hon då den föreställningen, att hon icke kan få komma till Jesus, sådan hon nu är, utan att hon förut måste försöka att bättra sig, att aflägga flere synder, att sörja djupare öfver synden, att gråta mera o. s. v. Då hon någon tid arbetat härmed, så finner hon, att hon blir allt sämre och sämre, hon blir mer och mer syndig i stället för att hon förut trodde, det hon skulle blifva bättre. Hon läser, hon arbetar och strider mot synden; men den blir allt mäktigare öfver henne, och lagen, som nu blifvit lefvande för henne, uppväcker i henne all begärelse, såsom Paulus säger. Hon finner ingen frid i detta sitt sträfvande. Men till Jesus kan hon icke komma, ty hon har enligt sin mening icke sörjt nog öfver synden.

Finnes någon här, som är i detta tillstånd? Du måste komma i den ställning, hvari publikanen var. Men, säger du, det är ju omöjligt, att jag kan få komma till Jesus, så syndig och eländig jag är. Åtminstone skulle jag mer sörja öfver min synd, än jag gör; ty godtgöra skulden, det ser jag, att jag icke kan. Ja, när du kommer i den ställning, hvari publikanen var, då behöfver du icke fråga efter någonting af detta, utan då säger du: ack, Herre, här ligger jag för dina fötter, jag har försökt att strida mot synden, men jag kan icke, icke heller kan jag sörja öfver min synd, som jag skulle, dock ville jag blifva frälst. Herre, nu är jag alldeles hjälplöst förlorad, om icke du tager mig, sådan jag är.

Och se, när du ingenting kan göra själf, då är det, som rätta tiden är för Jesus att komma och göra nåd och barmhärtighet med dig. Du längtar blott efter hjälp och utsträcker handen efter Jesus, och se, detta är den längtande tro, som Guds Ande då verkat hos dig. När du så får känna synden, o, då blir din syndabekännelse någonting helt annat, än hvad den fordom var, då du blott med munnen sade: "Jag fattig, syndig människa". Då går detta rop: "Gud, miskunda dig öfver mig, syndare", ur djupet af ditt hjärta. Då lyssnar du icke till deras röst, som vilja trösta dig därmed, att du icke varit någon särdeles stor syndare framför alla andra. O nej, det blir då med dig, såsom med en, som sofver i ett brinnande hus. Han skulle icke lyssna till några föreställningar, som man gjorde honom, för att dölja faran för honom. Nej, han måste ut, kosta hvad det vill. Så också med dig, du vill blifva fri från syndaskulden, du vill hafva frid med Gud, huru det än skall gå med allt annat.

Mången kommer härvid på den tanken, att han är för stor syndare, för att han skulle få nåd. Hvar i sitt ord har Herren sagt, att någon, som blott vill blifva förlossad, är för stor syndare? Nej, Jesus säger: "Den, som kommer till mig, skall jag sannerligen icke kasta ut," d. v. s. hvar och en, som blott vill komma, honom kastar han icke ut. Och åter: "Kommen till mig, I alle, som arbeten och ären betungade, och jag skall vederkvicka eder."

Äfven för dig, som har erhållit rening i Jesu blod och blifvit rättfärdiggjord, och som nu genom Guds nåd sträfvar att fullborda helgelsen i Guds räddhåga, innehåller detta evangelium en viktig lärdom, den nämligen, att du alltid skall behålla detta publikanens sinne, så att du aldrig börjar upphöja och prisa dig själf, hvad du är eller hvad du gör, utan att du städse erkänner dig vara den förnämligaste bland syndare, som blott beror af nåden i Kristus Jesus. Hvarför låter Herren dig dagligen upptäcka allt mer och mer fördärf och synd hos dig själf? Jo, på det du skall blifva mera förödmjukad och lära mer uppskatta försoningsnåden i Kristus. Hvarför undandrager han sig ofta för dig och synes liksom

gifva dig till pris åt frestelsens stormar? Jo, på det du skall få se, hvad du är i dig själf förutan honom. Hvarför synes det dig ofta snarare gå tillbaka än framåt i din kristendom? Du känner ingen kraft af Guds ord, ingen glädje i bönen, därtill komma frestelser inifrån och utifrån, hvilka tyckas alldeles vilja öfverväldiga dig, och du synes, snart sagdt, hvarken ha kraft eller vilja att motstå dem. Härmed skall visas för dig, att du blott som syndare, ja, såsom den förnämligaste bland syndare kan blifva frälst.

Stor fara är för en själ, då hon lik fariséen i vårt evangelium börjar spegla sig i sina egna verk, sitt arbete för Herrens skull, sina uppoffringar för hans sak, då hon börjar bygga sitt nådastånd härpå och anser sig icke mer behöfva ropa med publikanen: "Gud, miskunda dig öfver mig, syndare." Ty se, alla sådana falska stöd ramla i dödens stund. Ehuru dessa goda gärningar äro nödvändiga såsom bevis på den sanna och lefvande tron — ty tron utan gärningar är död —, så står dock i Guds ord, att de följa Guds barn efter, icke att de gå förut och bereda vägen. O nej, vid rättfärdiggörelsen gälla dessa icke, utan då måste hvar och en, som skall blifva frälst, blifva det af nåd och för intet. "Ty af nåden ären I frälsta genom tron, och det icke af eder, Guds gåfva är det; icke af gärningar, på det att ingen må berömma sig", säger Paulus.

Har du därför en gång med publikanen legat vid Jesu fötter och där blifvit benådad, så glöm icke, att detta skedde af nåd, och att du ännu dagligen behöfver samma nåd. Ja, detta skall också hvar och en uppriktig själ få erfara. Ty under sin fortsatta vandring får hon se sin syndfullhet allt mer och mer, och, om hon icke då finge gå till korsets fot med publikanens bön, så hade hon ingen utväg. Men nu skall hans bön dagligen uppstiga ur djupet af hennes hjärta. Amen.

Jesus en hjälpare i lekamlig och andlig nöd.

Tolfte Söndagen efter Trefaldighet.

Jag vill näpsa dig med måttlighet, på det att du icke skall hålla dig oskyldig.

Vi läsa dessa Herrens ord i Jer. 30: 11. Läsa vi Jeremias och de öfriga profeterna, så finna vi, att de härleda de plågor, hemsökelser och straffdomar, som drabbade Israels folk, från de synder och öfverträdelser, som föröfvades ibland folket, hvarmed Herren Gud förtörnades, och hvarför han måste tukta och straffa. Profeterna visade människorna, att det var för deras synders skull, som de så plågades, och för sina missgärningar, som de så näpstes. Härutaf se vi, att det icke är en blott slump och tillfällighet, som åstadkommer de många lidanden, hvilka plåga människorna. Människans lidanden stå alltid i ett nära sammanhang med hennes synder; vore ingen synd i världen, då funnes ej heller lidande. Såsom vi höra af de anförda orden, hemsöker oss Gud med sjukdomar och andra lidanden, på det vi icke midt under våra många synder emot honom måtte anse oss oskyldiga. Lidandet skall förödmjuka oss och påminna oss om vår synd, det skall lära oss att allvarligen inför Herren Gud bekänna våra synder och fly till honom, att han måtte få blifva vår hjälpare både till kropp och själ.

Dock uppstå vid betraktelsen af mänsklighetens lidanden

många frågor, som tyckas vara omöjliga att besvara; åtminstone skall vårt förnuft icke räcka till att begripa Guds handlingssätt i detta afseende. Redan i gamla testamentet var detta en fråga, som sysselsatte många: är det så, att lidandet oftast är ett straff och en följd af synden, hvarför skickar Gud äfven sina barn och dem, som på allvar vilja frukta honom och fly synden, mångahanda lidanden? Ja, det tyckes, som skulle de få lida mest, och som skulle många ogudaktiga gå fria och ostraffade. Läsa vi Guds ord, så finna vi tillräckligt svar härpå. Vi se t. ex. i Jobs bok, huru Jobs vänner söka öfverbevisa honom, att han begått några särskilda synder, ty annars skulle ej sådana lidanden träffat honom. Slutet och meningen af denna bok finna vi då vara den, att Herren ofta hemsöker dem, som älska honom, med lidanden för att låta dem desto djupare lära känna synden och dess förskräckliga följder, för att uppenbara mycket orent, som ännu finnes hos dem, och för att ännu mer förödmjuka dem och låta dem erfara, att han är den enda tillflykt i all nöd, äfvensom för att lösslita deras hjärtan från det fåfängliga och komma dem att blicka upp mot det eviga och oförgängliga. Säkert är, att den som vill söka i Guds ord, han skall där finna den bästa förklaringen på de många frågor, som hos oss uppstå vid betraktelsen af tidens och händelsernas gång, han skall ock där finna den mäktigaste tröst under lidandet och den gladaste förvissning om dess ändamålsenlighet.

Herre, vi se, att du hemsöker människorna med lidanden af många slag. Måste vi än tänka, att de förorsaka sig de flesta svårigheter själfva, så måste vi ock se, att du har din hand med i allt detta, vi måste mången gång öppet tillstå: det är Guds finger. Ack ja, o Herre, det är ditt finger, hvad pekar du då på? Jo, du visar oss vår svaghet, vårt hjälplösa tillstånd, om du vill lämna oss, du visar, att människan, den mången gång så stolta varelsen, kan ingenting, om du vill bryta hennes kraft. Du visar oss, o Herre, våra synder, du pekar så tydligen därpå genom mångahanda medel. Skola vi ändock säga, att vi äro oskyldiga? Nej, vi vilja i ödmjuk-

het erkänna vår skuld, vår förbrytelse emot dig, du helige Gud. Och, o Gud, du är icke obarmhärtig emot oss. Visar du oss vår nöd både i det andliga och lekamliga, så visar du oss ock vår hjälp. Herre, lär oss ock i dag, hvar vi skola finna hjälp i all vår nöd, vi behöfva det så väl. Hör oss! Fader vår, som är i himmelen, m. m.

Text: Matt. 15: 29—31.

Och Jesus gick vidare därifrån och kom till det Galileiska hafvet och gick upp på berget och satte sig där. Och till honom kom mycket folk, som hade med sig halta, blinda, döfstumma, lytta och många andra och kastade dem för Jesu fötter, och han botade dem, så att folket förundrade sig, när de sågo döfstumma talande, lytta färdiga, halta gående och blinda seende, och de prisade Israels Gud.

Vår text är åter en af de många, där vi lära känna Jesus såsom en hjälpare i nöd och svårighet af alla slag. Att mycken nöd finnes i världen, behöfva vi icke bevisa och omtala, det är någonting, som vi dagligen erfara. Ho skulle kunna beskrifva alla de slag af nöd och lidanden, som hemsöka människorna? Den enda nödvändiga frågan är nu denna: finnes någon hjälpare, gifves det någon, till hvilken vi alltid och allestädes kunna taga vår tillflykt? Ack ja, vi behöfva ej förtvifla, vi hafva en hjälpare, och denne är sådan, att han kan hjälpa i all nöd. Han vill ock hjälpa, ja, han vill hjälpa alla, som anropa honom.

Låtom oss något mera tala om denne hjälpare. Det är, såsom vi alla veta, Jesus, som vi tro vara en sådan, ja, den ende, som vill och kan hjälpa i all nöd.

Jesus en hjälpare i lekamlig och andlig nöd,

vare därför vårt ämne.

I.

Sen på texten, där finnen I Jesus sittande på en klippa, utmed sjön Gennesaret. Och hvarför satt han just på en klippa? Jo, såsom vanligt var omkring honom mycket folk församladt, alla ville se honom, och han ville se alla. Alla

hade de något ärende till honom, och han hade ock något att säga alla.

Men denna gång är det icke fråga om någon predikan, nu söka de Jesus såsom en läkare, en hjälpare i den lekamliga nöd och sjukdom, hvari många befunno sig. Där äro många, som hafva en släkting, en nära anförvant, som mycket led af något slags sjukdom. Till Jesus ville de med denne sjuke. Jesus var ju beryktad såsom en, som både ville och kunde hjälpa alla, som sökte honom. "Till honom kom mycket folk", heter det, "som hade med sig halta, blinda, döfstumma, lytta och många andra och kastade dem för Jesu fötter." Huru många lidande måste icke här hafva varit församlade, och ingen gick ohulpen tillbaka. "Han botade dem," heter det i vår text. Så läsa vi ock på många andra ställen. Ofta upptogs han på detta sätt hela dagarna, så att han icke en gång hann att taga sig nödvändig vederkvickelse, ja, så att hans köttsliga släktingar mente, att han var galen och utom sig, som så glömde sig själf för andras skull.

Under sin jordiska vandring såg Jesus nästan ingenting annat omkring sig än nöd och lidande; med ingenting annat sysselsatte han sig än att hjälpa och lindra all nöd. Vi höra honom ingen gång klaga öfver att de för mycket sökte honom eller öfver för många besvär. Han var aldrig grufvelig eller knorrisk, alltid mild och beredd att hjälpa, blott däröfver klagar han, att människorna allt för litet sökte hans hjälp; däröfver gråter han vid Jerusalem, att han hade ofta velat hjälpa, men att de icke velat. Vi kunna således ej tvifla på Jesus såsom en hjälpare, vi se tydligen, att han gick omkring, gjorde väl och hjälpte alla, då han var här på jorden.

Men här kommer dock tviflet, här visar sig vår otro, då vi tänka och säga: det må vara, att så skedde då, nu är det dock icke mera så, nu lönar det ej mödan att söka Jesus såsom en hjälpare, ty man hör ju ingen, som fått hjälp på denna väg. Det är ock sant, de mera i ögonen fallande och för alla uppenbara underverken hafva upphört, sedan de uppfyllt sitt ändamål att i kristendomens början vara ett bevis för dess sanning. Men det är ock sant, att vi skulle få erfara äfven mera lekam-

lig hjälp hos Jesus, om vi hade en mera sann, enfaldig och hjärtlig tro. Vi komma ihåg, huru Jesus lade stor vikt vid tron: "Ske dig, som du tror, din tro har frälst dig", sade han ofta. Det ligger en underbar kraft i en bön, som går af tron, men vi känna och erkänna denna kraft allt för litet, just emedan vi allt för litet veta, hvad tro är. Det är otron, som hindrar oss att komma till Gud och se honom sådan han är, "stor i råd och mäktig i gärningar". Dock skall väl ännu i församlingen fortlefva en liten kvarlefva af tron på Jesus såsom en hjälpare äfven i lekamlig nöd. Hvarför låten I i kyrkan bedja för edra sjuka? Det vore väl meningen att på detta sätt bära dem till Jesus. Men ack, huru dödt och likgiltigt tillgår icke detta. Är det af hjärtat och i tron vi deltaga i bönen för de sjuka? Kanske det mestadels är blott så, att vi höra, hvem som är sjuk, utan att af hjärtat frambära den sjuke i trons bön inför Jesus. Huru ofta glömma vi ej helt och hållet under veckan denne, som hela församlingen särskildt skulle ihågkomma i trogna förböner, och då är ju vår förbön blott en tom sed, och huru kunna vi då vänta att få se någon bönhörelse? Vi hafva då ej att anklaga Gud, utan vi må i stället vända anklagelsen mot oss själfva för vår tröghet och kallsinnighet i bön både för oss själfva och andra. Exempel saknas icke, att Herren efter trogen bön förunderligen kan hjälpa äfven i lekamlig sjukdom också i vår tid.

En sak hafva vi att betänka, då vi tala om Jesus såsom en hjälpare i lekamlig sjukdom, och det är denna: vore det nu allmänt, att människor på några lösa böner blefve hulpna från lekamliga plågor, då skulle de flesta göra Gud blott till en nödhjälpsgud, de skulle visserligen söka honom i nöden men lika fullt i hjärtat vara för honom främmande. Nu har Gud gifvit oss lekamliga läkemedel, dem han vill bjuda oss använda för vår kropp, fastän välsignelsen dock kommer ifrån honom. Det är härmed såsom med vårt naturliga uppehälle, utan Guds välsignelse skulle vi ingenting få, men icke desto mindre har han bjudit oss arbeta. Jesus är

dock ännu en hjälpare äfven i lekamlig nöd, ty han är den samme i går, i dag och desslikes i evighet.

II.

Men icke var han egentligen kommen för att vara en naturlig läkare; detta kan människan vara. Då han hjälpte i lekamlig sjukdom, så var det för att bereda sig väg till att få hjälpa på ett annat och ännu härligare sätt.

Det gifves, mina älskade, en annan nöd, en annan sjukdom, som är ännu svårare än den kroppsliga, och få vi lära känna denna rätt, då glömma vi nästan det kroppsliga eländet i mänskligheten, vi vända då våra ögon inåt, till vårt eget hjärta, och tänka efter, i hvilket förhållande vi med vår själ stå till honom, som har skapat oss, att vi måtte söka honom, om vi till äfventyrs kunde känna oss för och finna honom. Vi tänka då på honom, som vi skulle älska öfver allt och lyda framför alla andra. O, då öppnar sig för oss ett haf af andligt elände, då utropa vi med aposteln: "Hela världen är i det ondas våld", i stället för att den skulle tjäna den lefvande Guden. Då säga vi: när människorna här på jorden vilja vara skilda från Gud, när de icke vilja älska och lyda honom, när de hellre vilja tjäna synden och sina egna tankar, o, då måste de säkerligen för evigt vara från honom skilda, de måste vara osaliga, så har han ock sagt oss i sitt ord. Ack, då är allt jordiskt och kroppsligt lidande ringa mot det olyckliga tillstånd, i hvilket en människa är, så länge hon lefver i otro med en skuldbelastad själ. Det är själens sjukdom att vara bortkommen från det lif, som är af Gud, död i öfverträdelser och synder, att öfvergifva Gud, som är en lefvande källa, och göra sig brunnar, ja, usla brunnar, de där intet vatten gifva. Ack, finge du rätt känna denna sjukdom och nöd, hvilket osaligt tillstånd det är att icke i sanning känna Gud, att icke hafva syndernas förlåtelse och vara Guds barn, då skulle du utropa med Herren Jesus: Hvad hjälper det människan, om hon vinner hela världen med all dess lycka och härlighet, men förlorar sin själ? Eller hvad kan en människa gifva till lösen för sin själ?

Då skulle du ock säga: hvad skadar sjukdom och nöd, blott jag slutligen för evigt blir frälst och salig; då skulle du framför allt fråga: hvar är den hjälpare, som kan göra mig evigt salig, som kan försona mig med Gud, gifva mig mina synders förlåtelse och en sann frid, ett fast hopp för den kommande evigheten, en grundad frimodighet till att möta min Gud i döden och domen?

Det måste dock vara den störste hjälpare, som kan gifva oss allt detta, som kan göra oss till Guds barn och himmelrikets arfvingar, som kan gifva oss ett nytt hjärta och en ny anda. Hvem kan här hjälpa, i andlig nöd? O, det är ingen annan än Jesus. Här vill han ock så gärna hjälpa, här är han den samme Frälsare än i dag, som söker fattiga syndare, och som med hela himmelen glädes, då han finner ett borttappadt får, det han får lägga på sina axlar och föra hem till Faderns hus. Och därför att han så åstundar att frälsa människors själar, därför måste han ofta pålägga dem lekamlig sjukdom, nöd och bedröfvelse för att på denna väg till äfventyrs vinna deras hjärtan.

Men hvarför brukar han så hårda medel? Hvarför? frågen I. Jo, sen på eder själfva och på andra människor. När allt går väl och efter önskan, då förgäta de Gud och fästa sig blott vid detta jordiska, då älska de öfver allt det fåfängliga, då slå de bort alla tankar på döden och evigheten, då blifva de högmodiga, säkra och förmätna. Skall något tal om det andliga och eviga finna väg till människans hjärta, så är det mestadels i nöden och bedröfvelsen. O, då måste man ropa till Gud med ängslan, när han slår och näpser, ehuru det ock gifves sådana, som icke känna Herrens slag. Är det någon möjlighet, så skall människans hjärta förödmjukas i bedröfvelsen och nöden.

De sjuka och deras anförvanter, om hvilka vi läsa i dagens text, hade kanhända aldrig kommit till Jesus, om ej den yttre nöden drifvit dem. Nu kommo de, och säkert fingo de något ord, någon blick, som kunde påminna dem om evigheten. Vi kunna väl ej hoppas, att alla, som fingo sin lekamliga hälsa hos Jesus, också funno hos honom sin själs frälsning

och salighet. Vi läsa om tio spetälska, af hvilka blott en, sedan de blifvit helbrägda, kom till Jesus. Men om många läsa vi ock, att de trodde på honom, att de först och främst sökte och fingo syndernas förlåtelse, sin själs hälsa och salighet.

Viljen I icke då alla gå till Jesus och låta honom hjälpa eder till eder själ, ty han är en mästare till att hjälpa. I skullen få erfara stora ting. I som nu ären döfstumma, så att I blott kunnen tala om fåfänglighet och världsliga ting, I skullen lära eder att tala om honom och prisa hans namn. I skullen få lära likasom ett nytt tungomål, som nu för eder låter obehagligt, galet och vämjeligt, om I hören det, om I hören någon tala om Jesus såsom en Frälsare för syndare. De som hafva brukat sin tunga till att svärja och missbruka Guds namn, de skulle lära något annat. O, finnes det sådana här, som pläga så groft missbruka sin talförmåga, att de därmed åkalla djäfvulen, de behöfva sannerligen gå till Jesus för att blifva botade från en så förfärlig självssjukdom. De som nu icke kunna bedja, de skulle lära det af Jesus, deras tungor skulle röras till bön och samtal med honom. De som äro andligen blinda, så att de se hvarken sin synd ej heller Jesus, de som äro så förblindade, att de ej se sig själfva i Guds ord, ej där känna sig bestraffade, deras ögon skulle öppnas, och de skulle få se någonting nytt och märkvärdigt. De halta, som ej veta, hvilken de skola tjäna, Gud eller världen, de som en gång t. ex. i kyrkan vilja tjäna Gud men annars synden och världen, de behöfva gå till Jesus att blifva botade. Då skulle de börja att sjunga:

Dig, min Gud, jag hjärtat gifver,
din, min Jesus, vill jag blifva
alltid här och evigt där.

De, som nu gifva sina lemmar till orättfärdighetens tjänst och därför äro andligen lemlösa, skulle börja att tjäna Gud och offra sin lekamen åt honom.

Och många skulle förundra sig, huru Jesus kan omskapa en människa. De skulle säga: af den svärjaren har blifvit en bedjare, af den drinkaren en nykter, af den bedragaren en

ärlig, af den sorglöse, som aldrig talade om annat än världsliga ting, har blifvit en sådan, som vill älska Herren Jesus, tala om honom och draga andra i ord och gärningar till honom. Och man måste då prisa Herren Jesus och erkänna honom vara en mäktig hjälpare. För dem, som i Jesus funnit sin hjälpare i andlig nöd, och till dem, för hvilka han blifvit den-ende, i hvilken de kunna varda saliga, till sådana skall han ock föra en hugsvalande hjälp och tröst i alla lekamliga lidanden. De skola midt under sjukdomen prisa honom och säga med aposteln: "Denna tidens lidanden äro att akta för intet mot den härlighet, som på oss kommer att uppenbaras"; och: "Hvad intet öga har sett och intet öra hört, det har Gud beredt dem, som älska honom." "Såsom Kristi lidanden rikligen komma öfver oss, så kommer ock vår hugsvalelse rikligen genom Kristus." "Hvem skall skilja oss från Kristi kärlek? Nöd eller trångmål eller förföljelse eller hunger eller nakenhet eller fara eller svärd?" "I allt detta öfvervinna vi genom honom, som har älskat oss." Sen på denne Paulus, huru mycket kroppsligt lidande måste han ej genomgå, och hvar finna vi någon mera glad och lycklig? Hvad var grunden till hans lycka midt under så mycket lidande? Icke var han en svärmare? Nej, han var en nykter, tänkande människa, så känna vi honom af hans skrifter. Hvaraf kom det sig då, att han var så lycklig i lidandet? Jo, han hade funnit Jesus såsom en hjälpare i andlig och lekamlig nöd. Läsen, hvad han skrifvit, och I måsten röras af det sätt, hvarpå han framställer Jesus såsom vår enda tillflykt. I skolen därvid blifva tillräckligt förvissade, att vi under alla omständigheter kunna hafva en mäktig tröst och hjälp i lifvet och i döden, om vi gifva Jesus vårt hjärta och blifva med honom förenade.

Söken då honom i dag, så länge nådens tid varar, nu är den behagliga tiden, nu är salighetens dag. I behöfven säkerligen söka andlig hälsa hos honom, ty vår hälsa är allena hos honom. Då skola vi ock få en kroppslig hälsa, om icke förr, så dock i den saliga uppståndelsen, där de trognas kroppar skola förklaras till likhet med Jesu förklarade lekamen. Amen.

Människornas otacksamhet och fientlighet mot Herren Jesus.

Fjortonde Söndagen efter Trefaldighet.

Jag utsträcker mina händer hela dagen till ett ohörsamt folk, som efter sina egna tankar vandrar på den väg, som icke är god.

Hvilken är det, som här talar? Det är, som vi kunna förstå, Herren Gud af himmelen. Men kan en Gud så tala? Det låter ju, som om den ömmaste mänskliga varelse utgöte sin varma känsla för ett älskadt människobarn, dessa ord äro ju såsom rösten af en älskande moder, en röst, som icke tröttnar att ropa efter ett förirradt barn, en röst, som icke mattas utan stärkes af de bannor, det förakt, hvarmed den bemötes af den förvillade. Mina älskade, I rörens, om I sen en jordisk öm moder åtaga sig alla möjliga försakelser för att sörja för sitt barn. I förvånen eder öfver en moders ömhet äfven för det förvillade, olydiga och otacksamma barnet. Och väl må moderskänslan, denna den mest ömma och själfförsakande böjelse i det naturliga människohjärtat med rätta väcka vår förvåning. I förvånens icke mindre öfver ett barn, som kan med hån och förakt bemöta den ömmaste föräldrakärlek. I tycken eder se här å ena sidan den största, den innerligaste kärlek och å andra sidan hos det olydiga barnet den största fräckhet, den mest hårda känslolöshet. Visserligen är också en älskande moder, som skulle uppoffra allt för sitt barns väl, och däremot ett gen-

sträfvigt, känslolöst barn, som oaktadt alla kärleksbevis, varningar och förmaningar löper vildt på fördärfvets väg, detta är sannerligen ett af de mest rörande skådespel, jordelifvet framvisar.

Men det gifves, mina älskade, någonting ännu mera upprörande, någonting, som skulle komma vår själ att genombäfvas af den innerligaste, djupaste och renaste känsla, det gifves en kärlek, som öfvergår all annan. Det finnes ock en hårdnackenhet, ett förakt och en känslolöshet, som öfvergår allt annat. Och hvar skola vi skåda denna den innerligaste kärlek och denna den hårdaste känslolöshet? Jo, vi behöfva icke gå långt för att se det ena, vi behöfva blott gå till oss själfva, vi behöfva icke heller gå långt för att få se det andra, vi behöfva blott gå till Gud och hans ord. Betrakta vi Gud och människan i deras förhållande till hvarandra, då få vi se både den mest beundransvärda kärlek och den mest afskyvärda känslolöshet. Hören än en gång de ofvan anförda orden: "Jag", säger Herren, "uträcker mina händer hela dagen efter ett ohörsamt folk, som efter sina egna tankar vandrar på den väg, som icke är god." Se, huru kort och kraftigt uttrycka icke dessa ord sanna förhållandet. Hör, huru Gud talar, han uträcker sina händer hela dagen, han tröttnar icke, han sitter såsom en moder, som med största och innerligaste längtan väntar hem sitt förirrade barn. O, varen förvissade, mina älskade, att den Gud, som redan i naturen ingjutit en sådan mäktig känsla i en moders bröst, denne Gud måste själf i ännu oändligt högre mått äga denna känsla, och den är hos honom i alla afseenden fullkomlig, ren och ädel, om vi så få säga.

Det är, som ville Herren säga till oss människor: ser du mig icke, huru jag uträcker mina händer efter dig, hör du icke min varma, ömma, kärleksfulla röst? O nej, du löper alltjämt längre bort i synd och sorglöshet såsom ett ohörsamt barn. Men, säger du: jag ser ju icke Guds kärleksbevis, jag hör icke hans röst. Huru vill du då, att Gud skulle yttra sin kärlek till dig, kan han göra det på annat sätt än med ord och gärningar? Nej, har han då talat till mig?

Ja, läs hans ord, så får du höra hans röst. Ack, hvarför hör du icke efter, när Herren talar! Du är lik det barn, som löper så vildt, att det icke hör moderns röst. Ser du icke heller hans kärleksgärningar? Nej, du vänder dig bort, därför ser du icke de utsträckta händerna. Ack, vänd dig dock mot Jesu kors, då får du se Guds kärleksyttring på det härligaste, vänd dig till att betrakta ditt eget lif, så får du ock se. Herre, Herre, förbarma dig öfver oss, olydiga barn, som så vilja löpa bort från dig! Tröttna icke ännu, uträck också i dag hela dagen efter oss dina händer. Det är en sabbatsdag, vi äro församlade i ditt tempel, skall ingen i dag höra din kärleksröst, så att han kan uppröras i hela sin själ och beslutar att kasta sig i din kärleksfamn, som står öppen, så länge nådatiden varar? Herre, hör oss, då vi bedja vår barnabön: Fader vår, som är i himmelen, m. m.

Text: Luk. 4: 23—30.

Då sade han till dem: Visst skolen I säga till mig detta ordspråk: Läkare, läk dig själf; alla de ting, som vi hafva hört att du gjort i Kapernaum, gör ock här i din fädernestad. Men han sade: Sannerligen säger jag eder: Ingen profet är väl upptagen i sitt fädernesland. Men i sanning säger jag eder: Många änkor voro på Elias' tid i Israel, då himmelen var igenlyckt i tre år och sex månader, så att stor hunger kom öfver hela landet, och till ingen af dem blef Elias sänd, utan till en änka i Sarepta vid Sidon; och många spetälske voro på profeten Elisas tid i Israel, och ingen af dem gjordes ren, utan syrern Naeman. Och alla, som voro i synagogan, uppfylldes med vrede, när de hörde detta, och de stodo upp och drefvo honom ända till branten af det berg, hvarpå deras stad var byggd, för att att störta honom där utföre. Men han gick midt igenom dem sin väg.

Vår text framställer till vårt betraktande en högst sorglig tafla. Det är icke ovanligt att se någonting sådant, som det vi genom texten blifva vittnen till, men ju vanligare det sorgliga är, desto bedröfligare är det. Och hvarför är sådant upptecknadt för oss? "Jo", säger aposteln, "det är skrifvet till varning för oss, inpå hvilka tidernas ända har kommit." Således skola vi betrakta texten såsom en varning, en allvarlig bättringspredikan.

Vi taga till betraktelseämne:

Människornas otacksamhet och fientlighet mot Herren Jesus.

Den händelse, som i vår text berättas, tilldrog sig i Galileen, i den lilla staden Nasaret. I minnens, att det var här, som Herren Jesus tillbragte hela sin ungdomstid i stilla tillbakadragenhet. Det står icke om honom, att han under denna tid, före sitt trettionde år, lärde och predikade någonting i Nasaret. Stilla och obemärkt lefde han och predikade med sin vandel, och tilläfventyrs med något ord till de honom omgifvande. Men då han var trettio år, såsom evangelisten Lukas berättar, började han offentligt predika och lära i alla städer och byar. Så kom han ock under sina vandringar tillbaka till Nasaret, där gick han in i deras synagoga, eller församlingshus, läste upp ett ställe ur profeten Esaias och höll däröfver en märkvärdig predikan, så att alla förundrade sig öfver de "nådefulla ord, som gingo af hans mun", såsom evangelisten säger strax före vår text. Detta var dock blott en snart öfvergående berusning. Så fort Jesus började bestraffa dem för deras otro och sorglöshet, vände de sig i ett annat sinne, såsom vi se af vår text. De hade, såsom det där beskrifves, på det allra grymmaste velat mörda den, öfver hvilken de förut hade jublat. En så förfärlig omkastning i människohjärtat är icke så ovanlig, människan kan känna sig kraftigt rörd och dragen af Guds ords och sanningens makt, men helt hastigt tager det gamla otrogna sinnet öfverhand, och hon blifver den bittraste förföljare af sanningen. Vi läsa ett likartadt exempel i apostlagärningarna. På ett ställe predikade Paulus med en af sina följeslagare evangelium och gjorde något underverk. Folket förvånades häröfver och trodde, att Paulus och hans vän voro gudar i människoskepnad, de ville offra åt dem, såsom de plägade göra för sina afgudar. Genom ett kraftigt tal hindrade Paulus dem från detta förehafvande. Och hvad hände? Jo, icke långt därefter stenade samma folk aposteln Paulus, såsom vi läsa i apostlagärningarnas 14 kapitel.

Hvad var nu orsaken till att människorna i Nasaret blefvo så fientliga mot Herren Jesus? Hade han gjort dem något ondt? Nej, visserligen icke, han blott bestraffade deras otro och hjärtas hårdhet. Detta tålte de icke höra. I allmänhet är det ju så med oss människor, vi mottaga högst ogärna bestraffning, äfven om den är sann, vi höra med missnöje vårt hjärtas ondska uppdagas, vi vilja allt för gärna hålla oss bättre, än vi i verkligheten äro. O, denna egenkärlekens förfärliga makt i människans hjärta! Så är det ju, man tycker om den predikant, som säger, att allting står väl till, och det står dock icke väl till, man hör gärna, att det ropas: Frid, frid och allting utan fara, och där är dock ingen frid. Ack, se, huru det gick Herren Jesus, huru fientliga människorna voro mot honom, och hvem kunde bevisa mera kärlek än han, hvem var ödmjukare, mildare och vänligare än han? Men tron I, att han smickrade synden och otron, tron I, att han höll med om ondskan och fientligheten? Nej, ingalunda. Det finnes knappast någon, som så allvarligt bestraffade skrymteri och sorglöshet som han, vi nästan bäfva, då vi höra hans tal till fariséerna. De äro skarpa, de bestraffa skoningslöst all falskhet, likgiltighet och skrymtan inför Gud. Det var detta, som gjorde Jesus så förhatlig för skrymtare och obotfärdiga. Han uppenbarade deras hjärtans tankar, han sade dem rent ut, på hvilken väg de voro stadda.

Det är märkvärdigt att betrakta vår text i sammanhang med hvad som förut berättas i samma kapitel. Vi hörde, att alla där förundrade sig öfver Jesu tal, de mente sig väl aldrig hafva hört någonting sådant förut. När nu Jesus såg och hörde detta, så kunde han likasom tänka: jag vill försöka, huru djupt Guds ord har gripit deras egna hjärtan, jag vill se, om de själfva blifvit träffade däraf, eller om det är blott en lös berusning, ett beröm, som de tilldela mig. Och huru skulle Jesus pröfva detta, huru skulle han kunna se, om de tagit Guds ord till sitt eget hjärta? Jo, det finnes ett pröfvomedel, och det är *bestraffning* med Guds ord. Detta är i många fall ett säkert medel att finna, huruvida

människan tagit Guds ord till sitt eget hjärta. Många kunna väl tåla att höra Guds ord i allmänhet framställdt, ja, de kunna förvånas däröfver, de kunna berömma den, som så härligt talar. Men om det gäller, att Guds ord skall tillämpas just särskildt på dem själfva, då skygga de tillbaka, då blifva de såsom invånarne i Nasaret uppfyllda med vrede och ville gärna hafva den ur vägen, som är så djärf, att han vågar bestraffa. Besinna dig här, min åhörare, du kan höra Guds ord, du kan förundra dig öfver dess härlighet, du kan rosa och berömma det, du tycker det är rätt godt och vackert, men hvad skall du säga, om Guds ord vill tränga in på ditt eget lif och hjärta, om det vill bestraffa just dig och ingen annan för synd, otro och sorglöshet. Ack, då skall det kanske gå med dig såsom med Nasarets invånare, då skall du börja frukta dig och säga: icke är jag ogudaktig och syndfull framför alla andra, jag har väl ej lefvat värre än de, utan mången gång bättre. Då skall du veta uppräkna allt möjligt godt, som du gjort, då har du ingen synd, utan då kanske du vredgas öfver den, som med Guds ord vill bestraffa dig och locka dig till bättring.

O, du liknar då helt och hållet människorna i vår text, du är bland de fientliga mot Herren Jesus. Se vi på vår text, så finna vi lätt, hvilka tankar dessa människor i Nasaret hyste. Jesus sade till dem: "Visst skolen I säga till mig detta ordspråk: Läkare, läk dig själf; alla de ting, som vi hafva hört att du gjort i Kapernaum, gör ock här i din fädernestad." Hvar och en kan lätt förstå meningen med dessa ord. Det kan ju hända, att en läkare, som hjälper många andra i deras sjukdomar, icke kan hjälpa sig själf. Då förundra sig alla däröfver. Så gjorde ock Jesus många tecken och under på andra ställen, många lyssnade på andra ställen till hans ord, men i Nasaret, där han växt upp, kunde han inga tecken göra, såsom det heter på ett annat ställe, för *deras otros* skull, icke heller trodde många där på honom. Att så redan skett förut, visade Jesus därmed, att han omtalade ett par exempel från gamla testamentet. Profeterna Elias och Elisa kunde hjälpa sådana, som voro från

främmande land, men dem, som bodde dem nära, kunde de ej hjälpa, emedan dessa föraktade dem.

När nu invånarne i Nasaret hörde detta, uppfylldes de med vrede, heter det. Nu, tänkte de, vill han göra oss ogudaktigare än alla andra människor, nu säger han, att vi äro värre än några andra. Han menar, att ingen gudsfruktan finnes hos oss, hvad tager han sig för, denne simple man, den vi alla så väl känna. Han är ju Josefs, timmermannens, son, skall han våga på detta sätt bestraffa oss, han, som är en fattig och olärd man? Om någon af de öfversteprästerna eller höglärde, de visa och högt uppsatta sade detta, då kunde vi höra det, men denne, som vi alla känna, kunna vi icke fördraga. Och så ville de i sin förbittring störta honom utför ett berg. Men de visste icke, med hvem de hade att göra. Han gick midt igenom dem sin väg, de kunde i all sin vrede, och fastän de voro så många, ingenting göra honom. Han var mera än en svag människa. De blefvo säkerligen slagna med häpnad, då han gick dem förbi, de måste känna, att där var en gudomskraft, de stodo där handfallna med sitt grymma hjärta.

Hvad tänkte de sedan? Vi veta det icke, men det veta vi, att allt detta är en trogen bild utaf hvad som ännu kan hända här midt i kristenheten. Tänken eder, om en fattig, ringa man, den I alla känden, komme ibland eder för att vittna om sanningen, om han började bestraffa eder med Guds ord, predika bättring och lefvande tro. Då kanske några skulle förundra sig, men snart skulle många säga och tänka: denne straffar oss för synd och ogudaktighet, han, som är så simpel och olärd, vi veta allt detta bättre än han, vi måtte väl ej vara så okunniga, att en sådan behöfver lära oss. Om en höglärd, uppsatt och mäktig man ville tala till oss, den kunde vi fördraga, men att denne upphäfver sig till en lärare, det kunna vi ej lida. Just så har man talat på många ställen, då enfaldiga och simpla män velat förmana till en allvarligare kristendom, då de bestraffat likgiltigheten, synden och ondskan, som så tillräckligt finnes ibland oss. Men tänk, om nu en sådan ringa man vore en Herren Jesu tjä-

nare, som ville föra dig till omtanke om din själ, som ville leda dig till Jesus och uppväcka dig ur din slummer och död, hvad skulle du då tro? Du skulle icke tro, att Gud kunde begagna sig af så ringa och oansenliga redskap till sin nåds förkunnande. Invånarne i Nasaret trodde icke heller, att det var Guds ende Son, som de så behandlade, såsom vi läsa i dagens text. De mente väl, att han var en bedragare och oförvägen människa, som så kunde straffa dem, och dock var han Guds Son, fastän i tjänareskepelse. Herren Gud uppenbarar sig oftast så ringa, på det att människor ej må taga till sig äran, och på det han måtte få se, huru vi i hjärtat äro sinnade mot honom. Kanhända vi icke känna igen vår Gud, då han visar sig i ringhet, kanhända det är först då, som vårt hjärtas fiendskap mot honom uppenbaras.

Ack, huru stor är icke ännu fiendskapen mot Herren Jesus! Ack, här i kristenheten, som skulle vara Jesu rätta fäderneslånd, där varder han icke afhållen, där blir han föraktad och bespottad antingen med vett och vilja af de fräcka eller ock ovetande af dem, som snart sagdt mena sig göra Gud en tjänst med sitt motstånd mot Kristi sanna evangelium. Det gifves ock många, som likna folket i Nasaret. De berömma Guds ord och dem, som tala det, men snart vänder sig deras sinne, snart äro de mätta, då Guds ord vill bestraffa och tukta dem. Då det vill tränga till deras hjärtas innersta, då vredgas de, då säga de: detta veta vi förut, vi kunna det bättre än den och den, som säger oss det, vi hafva hört det nu så många gånger, vi äro väl icke så onda, som det där och där säges oss, vi äro icke värre än andra.

Man har många ursäkter, då man vill värja sig från Guds ord, det finnes ock många sätt att dölja sin fientlighet mot Herren Jesus. Och dock, om du är en bland dessa, dock söker dig Herren med sin nåd. Han ömmar för ditt eviga väl, han ropar dig tillbaka från villovägen. Du hör icke hans röst, så hör den nu, stanna och betänk dig något, fråga dig själf: Hvart går jag, är jag en Jesu vän eller hans fiende? Afgör icke dessa lifsfrågor på några ögonblick, betänk dig noga, gå till Guds ord, bed Guds Ande, att han öppnar dina

ögon, att du där måtte få se ditt rätta själstillstånd. Icke vill du likna det ohörsamma folk, som vandrar på den väg, som icke är god, fastän Herren Gud dagligen uträcker sina armar efter dig. Fly då till Jesus i allvarlig bön, erkänn, att Guds ord har rätt, då det bestraffar dig för synd och sorglöshet, äfven om det vore den allra ringaste, som talade till dig och visade dig därpå. Låt Guds Helige Ande i ditt hjärta straffa dig för synd, göra dig till en ödmjuk, fattig syndare, som under ånger och tro söker all nåd hos Jesus, då skall du sedan känna honom såsom din Frälsare, och du skall glädja dig, hvarest du ser något af Jesus, han må framträda aldrig så simpelt.

Ja, Herre, fortfar i din kärleksverksamhet, oaktadt människors otacksamhet, gå midt igenom dina fienders och föraktares leder, och utför ditt verk bland människors barn till evig seger. Ja, du skall det ock visserligen göra, vi förtrösta på ditt trösterika namn. Amen.

Det jordiska och det himmelska sinnet.

Femtonde Söndagen efter Trefaldighet.

Gud har gjort hela människosläktet af ett blod, — — — på det att de måtte söka Herren, om de till äfventyrs kunde känna sig för och finna honom.

Vi läsa dessa rader i apostlagärningarnas 17 kapitel, 26 och 27 verser. Här lära vi, hvarför vi blifvit satta hit på jorden, vi se här, hvad vårt stora, höga, hufvudsakliga och enda mål i lifvet skulle vara. När vi djupt betrakta människolifvet, så förefaller det oss underbart. Här se vi på jorden en skara af människor, och af dessa millioner icke en alldeles lik den andra. Här lefva rika och mäktiga människor, här finnas fattiga och föraktade, bortgömda och bortglömda, här äro så kallade lyckliga, dem allt synes gå väl i hand, här äro ock olyckliga, dem sorgen, motgången och nöden möta vid hvarje steg på deras lefnadsbana. Här äro friska, som ofta lita på sina krafter och ej tycka sig behöfva någon omedelbar hjälp af en lefvande Gud, här äro ock otaliga sjuka och lidande, många af dessa sakna en deltagande, kärleksfull vård af människor, de äro mången gång likasom tvungna att ropa till Herren Gud i sin nöd. Är det då ingenting, som skulle vara gemensamt för alla dessa många i så olika yttre lefnadsomständigheter? Jo, menar aposteln, detta skulle vara det gemensamma och högsta för alla människor, de skulle söka Herren, om de måtte kunna känna sig för och finna honom.

Men ack, många människor hafva glömt sitt högsta mål, sin bestämmelse för evigheten, många tänka, tala och lefva, som om de blott ville söka jorden, världen och synden. Den rike och mäktige tänker och talar nästan om intet annat, än huru han skall förmera sin rikedom och utvidga sin makt, huru han som bäst må njuta af lifvets goda; den fattige sysselsätter sig ock mest med dessa tankar: Hvad skola vi äta, hvad skola vi dricka, hvad skola vi kläda oss med? Den sjuke och betryckte tänker på det hårda öde, som träffat honom, och sannerligen hans lott är hård, om han icke känner Herren sin Gud. Så tänka och söka människorna hvar och en sitt, men Herren sin Gud förgäta de. Huru skola de öfvertygas om någonting bättre?

Det svåraste är, att många mena sig söka Herren Gud, fastän han för dem är en bisak, och det jordiska och fåfängliga hufvudsak. Är du ibland dessa, som hafva förgätit den största uppgift, de hafva i lifvet, har du förgätit, hvarför du blifvit skapad, så hör dock ur Guds ord, att Herren din Gud har icke satt dig hit blott för att samla jordiska skatter, icke heller för att blott njuta och lefva, eftersom ditt sinne och hjärta lyster, icke heller har Gud skapat dig blott för att lida nöd och brist, sjukdom och elände. O, Gud har haft större tankar om dig, då han lät dig komma hit på jorden, han har velat göra någonting stort och härligt med dig, o, han har tänkt, att det skulle vara ditt skönaste mål i lifvet, din innerliga åstundan och längtan att söka honom och lära känna honom. Och du skulle blifva oändligt salig, om du lärde känna honom, du skulle blifva hans barn och Jesu Kristi medarfvinge till evig härlighet. Så högt har Gud älskat dig, att han utgifvit sin Son för dig till din salighet och härlighet. Då måtte Gud anse dig dyrbar, när han måst lösa dig med sitt eget blod. Och du skulle förgäta en sådan Gud, du skulle söka blott fåfängliga och världsliga ting i stället för honom, du skulle göra dig själf ringare, än han vill göra dig. Herren vill lyfta dig öfver jorden till evig härlighet, han vill sätta dig oändligt högt däruti, att du får känna och älska honom. Men du vill ofta böja

dig till jorden, söka blott det världen tillhör, du vill älska synden och fåfängligheten, du frågar icke efter all den härlighet, Herren vill gifva dig, om du i sanning lärde känna honom. Du älskar ofta stoftet mera än honom, som gifvit himmel och jord, hafvet och allt hvad däruti är.

Herre, du har skapat oss till dig, att vi skulle söka dig, vårt hjärta har därför icke heller någon sann ro och frid utan dig. Herre, drag oss du med din mäktiga nåd, att vi icke måtte få någon ro, förrän du är vårt hjärtas skatt och vårt allt. Låt oss också i dag erfara din kraftigt dragande nåd på våra hjärtan. Hör oss, Fader vår, som är i himmelen, m. m.

Text: Matt. 6: 19—23.

Samlen eder icke skatter på jorden, där mal och rost förstöra, och där tjufvar bryta sig in och stjäla, utan samlen eder skatter i himmelen, där hvarken mal eller rost förstöra, och där tjufvar icke bryta sig in ej heller stjäla; ty där eder skatt är, där är ock edert hjärta. Kroppens ljus är ögat. Om därför ditt öga är ofördärfvadt, så varder hela din kropp ljus. Men om ditt öga är ondt, så varder hela din kropp mörk. Om nu ljuset, som är i dig, är mörker, huru stort varder då icke mörkret!

Allvarliga äro Frälsarens ord i vår text, de vilja utrannsaka hela vårt hjärta, de äro skarpare än något tveeggadt svärd och gå igenom, till dess de åtskilja själ och ande, leder och märg och äro domare öfver hjärtats tankar och uppsåt. O, att vi nu ville låta Guds Ande tala till våra hjärtan genom dessa betydelsefulla ord, ty de äro säkerligen också för oss ord i sinom tid. Vi vilja genom Guds nåd något närmare betrakta vår text, under det vi taga såsom ämne:

Det jordiska och det himmelska sinnet.

Det gifves tvenne slag af människor, såsom det gifves tvenne stora delar af Guds skapelse, himmelen och jorden. Den ena delen af människorna söker och älskar denna jorden såsom sitt rätta hem, en annan del af dem anser denna jord såsom ett främmande land, genom hvilket vi böra vandra så-

som gäster och pilgrimer, och dessa söka sitt rätta hem i himmelen. Detta är den stora hufvudskillnaden människorna emellan, de äro antingen jordiskt eller himmelskt sinnade. Det tyckes visst, som om mången skulle vilja stå midt emellan, de vilja gå en medelväg; men här finnes ingen sådan, här måste man tillhöra endera delen bland människor, man måste här älska antingen Gud eller världen. Ett haltande på båda sidor är icke länge möjligt, antingen hit eller dit, antingen med eller emot Herren Jesus. Vi erinra oss från dagens gamla text, huru Herren Jesus bestämdt förklarade, att vi ej kunna tjäna två herrar, utan att vi måste hata den ene och älska den andre. Det samma skall ock visas oss i vår nya text. Du har således icke att tänka på något mellantillstånd, du måste antingen höra till de jordiskt sinnade eller de himmelskt sinnade, antingen är jorden eller himmelen ditt rätta fädernesland och hem, vid ett af dessa båda måste ditt hjärta mest vara fäst. Att Herren Jesus vill draga vårt hjärta till himmelen, kunna vi lätt förstå, han kan icke trifvas med det jordiska och världsliga sinnet.

I.

"Samlen eder icke skatter på jorden", så börjar vår text, "där mal och rost förstöra". Vi kunna väl förstå, att Herren Jesus icke vill hindra människorna att förvärfva jordiska ägodelar. Att arbeta och sträfva för de jordiska plikternas skötande har alltid varit människans kallelse, den vill icke heller Jesus förändra. Hvad Jesus vill säga är, att vi icke skulle göra detta jordiska till hufvudsak, att icke hela vårt hjärta skall hänga därvid. Gud har befallt människan att arbeta, men icke har han därmed velat göra henne till en mullvad, nej, han har menat, att vi skulle använda arbetet till ett medel för vårt uppehälle under den tid, vi vandra här. Men nu ha många människor gått öfver Guds befallning, nu vilja de icke tänka, tala och lefva i annat än jord och värld. Nu fäktar mången, såsom om han skulle fylla ett förrådshus för en hel evighet, så äflas den ene på det sättet, den andre på ett annat sätt, allt för att samla

flere ägodelar. Ack, en sådan samlare hinner icke att tänka på himmelska ägodelar, dem bespottar han, himmelska ting håller han för en galenskap, en inbillning, han tror blott på hvad han har och ser, sina hus, sina åkrar, sina pengar, detta är hans allt, ja, hans allt, han har intet mer. Om han då finge bo här för evigt, skulle han tyckas bra lycklig, men snart ljuder ett rop i hans öron, det tränger in till djupet af hans själ, det är en kallelse från Herren Gud, han är omutlig, inga hus, åkrar och skatter hjälpa, ty det heter: "Du dåre, i denna natt skall din själ tagas ifrån dig, hvem skall då få det du har tillredt"; hvad skall du äga, när du skall ställas fram för den allsmäktiges ögon, o, har du då ingenting mer än jordiska ägodelar, då är du eländig och jämmerlig, fattig, blind och naken.

Herren Jesus visar med några enkla ord, huru fåfängliga och förgängliga alla jordiska ägodelar äro, mal och rost fördärfva dem, och tjufvar bryta sig in och stjäla. Ingenting är i full säkerhet här på jorden. Tidens gnagande tand bortfräter det mest härliga, allt är här osäkert. Du fröjdar dig öfver sköna hus, stora ägodelar; tänker du ock någon gång på huru hastigt alltsammans kunde på ett eller annat sätt tagas ifrån dig? Frågar du någon gång dig själf: om nu jag skulle lämna hus och hem, ägodelar och skatter, har jag då något annat hem, då jag skall flytta för att aldrig komma tillbaka, har jag då något hus, det icke med händer byggdt är, det evigt är i himmelen? O, det är underbart att se människorna, huru de fäkta och sträfva för att få ett hus, där de skola vistas blott en liten tid, men på det ställe, där de skola vistas en hel evighet, tänka de ej, där söka de ej bereda sig ett hem. Och dock uppmanar oss Herren Jesus på det allra enträgnaste att söka himmelska skatter. Där fördärfva icke rost och mal, där gräfva och stjäla icke tjufvar, dessa himmelska skatter äro eviga och oförvanskliga. Aposteln Petrus talar om ett oförgängligt, obefläckadt och ovanskligt arf, som i himmelen är förvaradt åt dem, som med Guds makt bevaras genom tron till salighet. Detta himmelska arf måste vara af oändligt högre värde än de jor-

diska arfven. Ack, huru man fikar efter jordiska arf, men det himmelska aktas ringa. Att lämna åt barnen stora ägodelar, detta anses stort och berömvärdt; att föra dem till Jesus, på det de måtte få eviga ägodelar, ack, detta anses icke så nödvändigt.

Men hvarför akta många människor de himmelska skatterna så ringa? Jo, somliga mena, att man icke här kan tänka på himmelska ting, ty då skulle man här blifva oduglig till arbete och nödig omtanke om det jordiska. Man kan icke, så tror mången, tänka på döden och domen, ty då skulle friden och glädjen i lifvet störas och afbrytas. Ack, detta är falskt, ingen blir mera verksam för detta lifvet än den, som har ett evigt hopp, ett oförvanskligt arf i himmelen. Se på Paulus och de öfriga apostlarne, som lefde med sina hjärtan i himmelen, huru verksamma voro de icke här på jorden. Säg, är du icke glad, när du om hösten har inbärgat din gröda, du har då uppehälle för vintern, du fruktar då icke storm och snö. Så skulle det ock vara i andligt afseende, om du hade samlat skatter för evigheten, då skulle du med frid och lugn kunna motse döden och domen. Ack, detta skulle säkert vara en outtömlig källa till frid och glädje, om du visste dig i sanning hafva ett evigt hem i himmelen. Denna tanke skulle upplifva och styrka dig i sorger och motgångar, du skulle hafva många glada stunder i lifvet vid tanken på dessa eviga skatter.

Det var åtanken af detta eviga hem, som kunde ingifva de första kristna mod i de fasansfulla lidanden, de hade att utstå af den arga och förbittrade världen. Dock, huru det än må beskrifvas, huru saligt det än är att hafva eviga skatter och ägodelar, så söka så få efter dem. Tänk, om man började att tala om, att i det och det långt aflägsna landet finnes guld och mycket ädelstenar, det står fritt för alla att taga däraf, så mycket de önska, o, huru skulle icke då människorna skynda dit, de skulle icke sky någon ansträngning, försakelse och möda. De skulle icke heller tänka på hvad andra sade därom, utan de skulle alla skynda för att komma först. Men då det nu talas om eviga skatter, himmelska

ägodelar, någonting som öfvergår guld och ädelstenar i härlighet, då äro människorna så liknöjda och kalla, likasom skulle de vilja säga: har du ingenting annat att tala om, då vilja vi ej höra dig, detta veta vi förut, detta är ingenting för vårt sinne. Nej, talet om det himmelska och eviga är ingenting för många människor med ett köttsligt och världsligt sinne, de hålla det för galenskap.

Hvarför äro dessa likgiltiga? Jo, de mena, att man icke behöfver söka de eviga skatterna, de komma af sig själfva. Man tror det vara helt naturligt, att vi skola blifva evigt saliga, vi behöfva icke söka därefter, åtminstone kan detta lämnas till sist, tills man blir gammal. Skulle du vilja vänta med att så, tills skördetiden är inne? O, du människa, i det naturliga aktar du noga på tiden och tillfället, men i det andliga är det icke så noga, menar du, d. v. s., evigheten är icke så viktig som denna korta tid. O, huru förblindad människan kan blifva af ett jordiskt sinne! I stället för att lämna det andliga och eviga till sist skulle du sörja för detta först. Vid dina bestyr här på jorden plägar du väl ej lämna det viktigaste och mest maktpåliggande till sist. Så säger ock Jesus: "Söken *först* efter Guds rike och hans rättfärdighet."

II.

Vi se ock i vår text, att Herren Jesus förmanar oss att församla ägodelar i himmelen. Vi måste redan här lefva *för* himmelen, om vi där en gång skola lefva *i* himmelen. Vore det öfverflödigt att tänka härpå, så skulle väl icke Herren så enträget förmana oss att församla ägodelar i himmelen. På många ställen talar Herren Jesus om huru vi skola vara beredda att öfvergifva allt jordiskt och följa honom. Men ack, det går mången ännu i dag såsom den rike ynglingen, när Jesus bad honom sälja allt det han ägde och gifva de fattiga. Då öfvergaf han hellre Jesus, än han lämnade sina ägodelar.

Det är dock icke egentligen fråga om själfva ägandet af de jordiska skatterna; det är fråga om hvarvid hjärtat mest

är fäst. Man kan vara rik och vara himmelskt sinnad, man kan vara fattig och dock hafva ett jordiskt hjärta. Frestelsen till ett jordiskt sinne ligger närmare för den, som äger mycket här på jorden. Här är icke heller fråga om blott gods och penningar, det kan vara mycket annat af det jordiska och mänskliga, som fäster hjärtat och gör det jordiskt. Där står i vår text ett ord, som är tillräckligt att kunna bepröfva hela vårt själstillstånd i detta afseende. "Där edra ägodelar äro, där är ock edert hjärta". Det är tydligt, att det man mest älskar, därpå tänker man som mest, därefter längtar man innerligast, därför kunna vi ock säga: Där vårt hjärta, vår kärlek, våra tankar, vår längtan är, där är vår skatt.

Vill du nu vara uppriktig mot dig själf, så är icke svårt att finna, antingen du är jordiskt eller himmelskt sinnad. Hvilketdera älskar du innerligast, hvarpå tänker du helst, och, om du skulle välja mellan Jesus och detta jordiska, hvad blefve ditt val? Finner du dig bäst uti samtal om jordiska och fåfängliga ting, eller är det ditt största nöje att höra talas om Jesus och det himmelska? Äro jordiskt sinnade människor dina bästa vänner, eller trifves du bäst bland dem, som vilja älska och söka det himmelska?

Det faller sig icke svårt att härigenom pröfva, hvaråt ens sinne är riktadt. "Kroppens ljus är ögat", heter det i texten. "Om därför ditt öga är ofördärfvadt, så varder hela din kropp ljus." Det är genom ögat, som människan mottager ljuset. Är ögat friskt, enfaldigt, ej skelande, så mottager man fullt ljus, så att man ser att gå rätt. Så är det ock med själens ljus, som kommer från Herren Gud, det måste mottagas i ett enfaldigt, uppriktigt hjärta, sinnet måste vara friskt, det måste vara himmelskt, annars kan det ej mottaga det himmelska ljuset. Men är ditt öga argt, sjukligt, så varder hela din kropp mörk. "Om nu ljuset, som är i dig, är mörker, huru stort varder då icke mörkret!" Om ögat är sjukligt, så kan ej människan mottaga något ljus, ögat är skelande, det ser i ett sjukligt tillstånd åt två håll, men kan ej uppskatta något i dess rätta ljus. Om nu

själfva ögat är sjukligt och ej kan mottaga ljus, huru skall då människan få något ljus? Så är det ock i andligt afseende. Om hjärtat och sinnet äro jordiska, då kan människan ej mottaga himmelskt ljus, allt blir mörkt för henne, det himmelska blir henne en galenskap. Eller hvarför äro så många fiender till en lefvande Kristus och kristendom? Jo, de hålla alltsammans för en dårskap. Att tala om himmelska ting är dem en vämjelse, de hafva ej sinne därför, de lefva blott för denna jorden, därför svider det i deras jordiska ögon, då de få se någon himmelsk ljusstråle. Likasom ett sjukligt öga ej kan fördraga solljuset, så kunna ej de jordiskt sinnade fördraga, att man söker himmelen och det eviga. Aposteln Paulus talar redan om sådana, då han säger: "Många vandra, såsom jag ofta sade eder och nu till och med gråtande säger, såsom fiender till Kristi kors, hvilkas ände är förtappelse." Men hvarför voro de fiender till Kristus? Jo, de hade en annan Gud, de aktade på helt annat än frälsning och salighet, deras buk var deras gud, deras ära låg i deras skam, och de traktade efter det jorden tillhör. Ett jordiskt sinne och hjärta berusar människan, gör henne döf och kall för alla Herrens nådeskallelser, jorden och fåfängligheten är allt hvad hon söker, hon ser ingenting annat, hon hör ingenting annat, allt tal om himmel och salighet, om frälsning i Kristus förefaller henne galet och afskyvärdt. O, vakna upp, du som sofver, och stå upp ifrån de döda, så skall Kristus lysa öfver dig.

Det finnes väl några, som i ödmjukhet med aposteln vilja bekänna: "Vårt samfund är i himmelen, hvarifrån vi ock vänta Frälsaren, Herren Jesus Kristus, som skall förvandla vår förnedrings kropp."

Ack, I, som viljen först och främst söka edra skatter i himmelen hos eder Frälsare, I ären saliga i edert hopp om ett evigt arf, men kommen noga ihåg, hvilken hög kallelse I hafven, låten icke det jordiska sinnet öfverrumpla eder. O, huru gärna jordens stoft låder vid edra fötter och göra eder tröga på vandringen till edert eviga, himmelska fädernesland! Bedjen dock allvarligt om nåd att kunna

göra eder rena från all köttets och andens besmittelse, på det I kunnen fullborda helgelsen i Guds räddhåga. När världskärleken blir stark i edra hjärtan, så gån nära Jesu kors, betrakten eder Frälsare, skåden upp mot höjden, låten döden och domen träda fram för eder själ, sen på målet, som är en evig salighet hos Herren Jesus, stärken eder till striden med nåden, som är i Kristus Jesus, kämpen en god trons kamp; ingen krönes, utan han redligen kämpar.

Men all nåds Gud, som har kallat eder till sin eviga härlighet i Kristus Jesus, sedan I en liten tid lidit, han skall fullkomna, stödja, styrka och stadfästa eder. Honom vare ära och makt i evigheters evighet! Amen.

Jesus är lifvet.

Sextonde Söndagen efter Trefaldighet.

Herre Jesus, du, som lefver ifrån evighet till evighet, af dig kommer lif, du kan och vill gifva lif åt både lekamligen och andligen döda. Nu ser du, o Herre, i kristenheten mycken andlig död, människors gärningar vittna tydligen därom, att de äro döda i öfverträdelser och synder. Det är, såsom när profeten såg ett helt fält fullt af döda ben, men när Herrens Ande kom, blef det lif i de döda benen. Kom nu, käre Frälsare, med din Helige Ande och verka ett nytt gudomligt lif hos alla andligen döda människor! Ack, blott de ville bekänna sin andliga död, blott de ville ropa efter lif från dig, så skulle de få det, ty du vill gifva. Ack, att då så många skola stöta bort dig, som är lifvet! Men tröttna icke du, käre Herre Jesus, tala lifvets ord till de döda, att de måtte blifva lefvande, och att de, som genom din nåd lefva, måtte få ett allt kraftigare gudomligt lif. Hör oss, vi bedja dig i bönen: Fader vår, som är i himmelen, m. m.

Text: Joh. 11: 1—45.

Och en vid namn Lasarus från Betania, Marias och hennes syster Martas by, låg sjuk. Och Maria var den, som smorde Herren med smörjelse och torkade hans fötter med sitt hår, och hennes broder Lasarus låg sjuk. Då sände hans systrar till honom och sade: Herre, se, den du har kär ligger sjuk. Och när Jesus hörde det, sade han: Denna sjukdom är icke till döds, utan till Guds förhärligande, på det att Guds Son må därigenom varda förhärligad. Och Jesus älskade Marta och hennes syster och Lasarus. När han nu hörde, att han var sjuk, förblef han väl ännu

två dagar på det ställe, där han var, men därefter sade han till lärjungarne: Låtom oss åter gå till Judeen. Lärjungarne sade till honom: Rabbi, nyss sökte judarne att stena dig, och åter går du dit? Jesus svarade: Är det icke tolf timmar på dagen? Om någon vandrar om dagen, stöter han sig icke, emedan han ser denna världens ljus. Men om någon vandrar om natten, stöter han sig, emedan ljuset icke är i honom. Detta talade han, och sedan sade han till dem: Lasarus, vår vän, sofver, men jag går för att uppväcka honom af sömnen. Då sade hans lärjungar till honom: Herre, sofver han, så blifver han återställd. Men Jesus hade talat om hans död, och de menade, att han talade om vanlig sömn. Då sade Jesus nu oförtäckt till dem: Lasarus är död. Och för eder skull, på det att I skolen tro, är jag glad, att jag icke var där; men låtom oss gå till honom. Då sade Tomas, som kallades Didymus, till medlärjungarne: Låtom ock oss gå, på det att vi må dö med honom. När nu Jesus kom, fann han honom redan hafva legat fyra dagar i grafven. Och Betania låg nära Jerusalem, vid pass femton stadier därifrån. Och många af judarne hade kommit till Marta och Maria för att trösta dem öfver deras broder. När nu Marta hörde, att Jesus kom, gick hon honom till mötes, men Maria satt hemma. Då sade Marta till Jesus: Herre, hade du varit här, vore min broder icke död. Men äfven nu vet jag, att allt hvarom du beder Gud, det skall Gud gifva dig. Jesus sade till henne: Din broder skall uppstå. Marta sade till honom: Jag vet, att han skall uppstå i uppståndelsen på den yttersta dagen. Jesus sade till henne: Jag är uppståndelsen och lifvet; den som tror på mig, han skall lefva, om han än dör, och hvar och en som lefver och tror på mig, han skall icke dö evinnerligen. Tror du detta? Hon sade till honom: Ja, Herre, jag tror, att du är Kristus, Guds Son, som skulle komma i världen. Och när hon hade sagt detta, gick hon bort och tillkallade hemligen Maria, sin syster, och sade: Mästaren är här och kallar dig till sig. När denna hörde det, stod hon strax upp och kom till honom. Men Jesus hade ännu icke kommit in i byn, utan var på det ställe, där Marta hade mött honom. Då nu de judar, som voro hos henne i huset och tröstade henne, sågo, att Maria hastigt stod upp och gick ut, följde de henne och sade: Hon går till grafven för att gråta där. När nu Maria kom dit, där Jesus var, och fick se honom, föll hon till hans fötter och sade till honom: Herre, hade du varit här, hade min broder icke dött. När nu Jesus såg henne gråta och äfven judarne, som hade kommit med henne, gråta, blef han förbittrad i sin ande och uppskakades och sade: Hvar hafven I lagt honom? De sade till honom: Herre, kom och se. Och Jesus grät. Då sade judarne: Se, huru kär

han hade honom! Men somliga af dem sade: Kunde icke han, som öppnade den blindes ögon, äfven hafva så gjort, att denne icke hade dött? Då vardt Jesus åter förbittrad inom sig och gick till grafven. Och det var en grotta, och en sten låg framför henne. Jesus sade: Tagen bort stenen. Den dödes syster, Marta, sade till honom: Herre, han luktar redan, ty han har varit död i fyra dygn. Jesus sade till henne: Sade jag dig icke, att om du trodde, skulle du få se Guds härlighet? Då togo de bort stenen. Och Jesus upplyfte sina ögon och sade: Fader, jag tackar dig, att du har hört mig. Jag visste väl, att du alltid hör mig, men för folkets skull, som står här omkring, sade jag detta, på det att de skulle tro, att du har sändt mig. Och då han hade sagt detta, ropade han med hög röst: Lasarus, kom ut! Och den döde kom ut, lindad om fötter och händer med bindlar, och hans ansikte var ombundet med en duk. Jesus sade till dem: Lösen honom och låten honom gå. Då trodde på honom många af judarne, de som hade kommit till Maria och sett, hvad Jesus hade gjort.

Den nu upplästa texten är i många hänseenden märkvärdig. Om du med uppmärksamhet har under bön betraktat denna text, så har du säkert måst förundra dig öfver de stora sanningar, som äro uttalade med så enkla ord. Det är Herren Jesus, som träder oss till mötes här såsom öfver allt i evangelium. Det är förunderligt att här se, huru Jesus visar sig både såsom människa och Gud. Att den, som uppväckte Lasarus icke kan vara endast en människa, det måste du strax inse, om du sätter någon tro till denna berättelse. Du måste inse, att det fordras en gudomskraft för att kunna uppväcka en död. Men det är icke blott själfva underverket, som är märkvärdigt, utan det är ock särdeles de ord, som Jesus talade vid detta tillfälle, som måste tilldraga sig vår synnerliga uppmärksamhet, om vi något allvarligare betrakta dem.

Om du med uppmärksamhet har läst evangelierna, så måste du inse, att de underverk, som där berättas, stå i den allra närmaste förbindelse med de ord, som Jesus talade. Därför kunde man med rätta säga, att underverken utan Jesu ord och tal icke skulle hafva någon betydelse, och att hans ord utan underverken också skulle sakna sin kraft.

Men det allra största undret är hans egen person. Du ser ju öfver allt i evangelierna, att allt rör sig omkring honom. Han är medelpunkten, om sig själf talar han öfver allt, "kommen till *mig*", så höra vi öfver allt i evangelierna. Har du märkt, huru ofta Jesus säger "jag"? I hela bibeln finna vi ingen, som så mycket talar om sig själf. Du ser, hvar helst du läser i evangelium, att Jesus framställer sig själf såsom den allra viktigaste och märkvärdigaste person. Om en blott människa talade så om sig själf, som Jesus har gjort, så skulle vi genast med afsky vända oss bort ifrån en sådan och säga: hvem vill höra denne, han är en storskrytare, som berömmer sig själf. Men jag har icke hört någon, som vill säga detta om Jesus, man beskyller icke honom för högmod och självberöm.

Många bland eder veta, att det finnes många i våra dagar, som säga om Jesus, att han var en blott människa, men de flesta ibland dessa söka att öfverträffa hvarandra uti att upphöja Jesus och prisa honom såsom den ädlaste människa, som någonsin lefvat på jorden. Om Paulus vilja några påstå, att han för mycket berömmer sig själf, men om Jesus säger man icke så. Det tyckes då, som om Jesus vore den enda människa, som hade rättighet att tala om sig själf och upphöja sig själf. Ja, det är sant, han var den ende, som kunde vittna om sig själf och berömma sig själf. Men är det så, då är han icke en blott människa, utan då är han äfven Gud, såsom han också framträder i vår text.

Nu kunna vi väl icke begripa, huru det var möjligt, att Gud kunde blifva människa, men det som är omöjligt för människor, det måste vara möjligt för Gud. Dessutom finns det mycket, som vi icke kunna begripa, men som dock är verkligt. Skulle du förneka allt, som du icke kunde fullkomligt begripa, då skulle du icke få mycket kvar utaf skapelsen, ja, då skulle allt vara död för dig, ty lifvet kan du icke begripa och förstå, ja, icke ens de lärdaste kunna nöjaktigt förklara självfva lifvet. Lifvets verksamhet kan man fatta och erfara, men självfva lifvet är för människotanke outgrundligt. Kan du icke en gång begripa det jordiska

lifvet, t. ex. lifvet hos en växt och ett litet djur, huru skulle du då med ditt förnuft kunna fatta Guds lif, det eviga och fullkomliga? Nu hafva vissa människor tagit sig för att förkasta och förneka allt, som de icke kunna förstå. Däraf kommer det ock, att somliga säga om Jesus, att han var en blott människa. Men det är ändå märkvärdigt att se, hvilket intryck Jesus gör äfven på sådana, ty de upphöja och berömma honom öfver måttan, ehuru detta beröm är oförtjänt, ja, oriktigt, om han, såsom de tro, var en blott människa. Vi se ju, huru han talar om sig själf, och hvar skola vi få kunskap om honom annat än i våra evangelier och i hela nya testamentet? Om du vill göra dig mödan att med noggrannhet genomläsa nya testamentet icke blott en utan många gånger, så skulle sanningen träffa ditt hjärta. Men du måste läsa det med allvarlig bön, ty annars är du blind och ser intet.

Låtom oss nu betrakta något af vår öfvermåttan sköna text. Vi hvarken kunna eller hinna tömma det gudomliga sanningsdjup, som ligger i dessa enkla ord, men vi vilja särskildt fästa oss vid den stora sanning, som är uttalad i vår text både med ord och exempel:

Jesus är lifvet.

Det ligger en stor betydelse i denna stora sanning, att Jesus är lifvet. Denna sanning betyder: Du kan icke få ett evigt, saligt lif utan igenom Jesus. Nu torde det vara många ibland eder, som icke veta, hvad det egentligen kan betyda, att man kan blifva salig endast igenom Jesus. I torden härom göra eder allehanda föreställningar, men nu är meningen, att vi skulle försöka göra oss reda för hvad Guds ord betyder, när det lär oss, att vi kunna blifva saliga endast genom Jesus Kristus.

Men innan du kan fatta, hvarför en lefvande tro på Jesus Kristus är så nödvändig för saligheten, måste du göra dig reda för några särdeles viktiga frågor, på hvilka redan ditt samvete kan gifva dig ett svar. Ibland de allra viktigaste frågor är denna en: skall jag lefva mer än här på jorden,

är mitt lif längre, än till dess själen flyr ur min kropp? Eller med andra ord: är min själ odödlig, finns det för mig ett evigt lif efter detta, ett lif, som aldrig tar slut? Nu måste du söka ett bestämdt svar på denna fråga. De allra flesta människor vilja väl med full öfvertygelse säga: Ja, min själ är odödlig. Eller är det icke så, tror du verkligen icke, att din själ är odödlig? Jo, du tror det, ty det är någonting inom dig, som kan säga dig detta, och när du läser i Guds ord härom, så måste du säga: ja, det är sant. Tänker du verkligen ofta därpå, att en hel evighet ligger framför dig efter detta jordiska lifvets slut? Nu är det visserligen många människor, som helt hastigt säga: Hvem kan veta något om lifvet i evigheten, det måste gå därmed, huru det kan, dessutom har jag icke tid att tänka mycket därpå. Men ditt eget samvete säger dig säkerligen, att det icke är rätt att vara så likgiltig och vårdslös om det eviga. Kära människa, hur kan det vara möjligt, att du kan lefva utan att allvarligt tänka på evigheten? I jordiska saker beräknar du ju mycket framför dig, skulle du icke med mycket mera omsorg räkna ut, huru det skall gå dig i evigheten. Huru tänker du, att det skall blifva i evigheten? Du måste väl där komma i något slags beröring med Gud. Ditt samvete säger dig väl också, att den som är innerligast förenad och förtrolig med Gud, han måste i evigheten blifva lycklig. Huru tror du då, att det skall gå med den, som icke är förenad med Gud, den som icke har sin lust och glädje i Gud?

Men nu en fråga: är du sådan till ditt inre, att du kan blifva salig och lycklig i förening med Gud? Har du en innerlig kärlek till Gud, så att det är din högsta glädje, när du får tjäna honom och göra hans vilja? Nu kommer den viktiga frågan: är människan af naturen så beskaffad, att hon i detta tillstånd kan blifva salig, eller behöfver hon undergå en väsentlig förändring till hela sin sinnesbeskaffenhet, om hon skall kunna blifva salig? Är det sant, hvad Frälsaren säger, att utan en varder född på nytt, kan han icke se Guds rike? För denna fråga måste du göra dig reda, ty denna fråga sammanhänger på det innerligaste med Jesus

Kristus och hans uppenbarelse på jorden. Medgifver du icke, att ett nytt gudomligt lif måste födas i en människas hjärta, om hon skall blifva salig, då kan du icke heller fatta, hvarför Guds Son måste komma ned på jorden, lida och dö för våra synder? Tror du, att du kan med ditt naturliga, syndiga, från Gud vända sinne frälsas, då lönar det sig icke att tala med dig om Jesus Kristus, den korsfäste Frälsaren, ty då anser du allt vara en galenskap. Alltså, huru är det, tror du, att du måste få ett nytt sinne, ett nytt gudomligt lif, om du skall blifva salig? Tror du, att Gud själf måste utgjuta sin kärlek i ditt hjärta, om du skall kunna älska honom och blifva salig i hans gemenskap? Huru är det, medgifver du, att det finnes synd i världen? Ja, ser du, att det finnes något ondt och syndigt i ditt eget hjärta? Får ditt samvete säga dig, att du någon gång tänker, talar och gör det, som är ondt, syndigt och orätt inför Gud? Vi veta väl, att det finnes människor, som säga, att de hafva ingenting ondt gjort, de tycka, att de hafva ett godt hjärta o. s. v. Huru det är möjligt att säga och tycka så, det kan man icke fatta, om man har någon liten kännedom om sig själf.

Men det finnes ju ändå många ibland oss, som måste erkänna, att de äro syndare. Eller hur, känner du icke, att samvetet anklagar dig för många synder? Du kanske är en, som lefver i uppenbara synder. Säger icke då samvetet dig, att du gör orätt, medgifver du icke, att du ej borde vara så, undrar du icke emellanåt: huru skall det gå med mig i evigheten, som lefver så? Om du lefver i synd, det må vara finare eller gröfre, huru är det då, har du någon kärlek till Gud, är det då din glädje att få göra Guds vilja, har du lust att umgås med Gud i bön, har du dina synders förlåtelse? Nej, samvetet säger dig, att det är tvärtom, du har glädje i synden i stället för i Gud. Guds vilja frågar du icke efter, utan din egen vilja är din lag, utom då du stäfjas af människor. Bönen är dig en afsky eller ett tvång eller ock en sed, som du iakttager för att kunna lugna ditt samvete något.

Kanske du nu kan förstå, hvarför aposteln säger, att köttets sinne är fiendskap mot Gud, ty det är icke Guds lag under-

dånigt och kan icke heller vara det. Har du icke märkt det, att det är dig alldeles omöjligt att med egna krafter böja din vilja under Guds vilja? Att gifva kärlek till Gud i hjärtat, det står icke i din förmåga. Ack, om du är fången i synden, t. ex. dryckenskap, otukt eller någon annan synd, har du icke då ofta gjort löften att aldrig mer falla i synder, men snart låg du åter midt i eländet, ty syndens makt var dig för stark. Väl kan det lyckas för en människa att med sin kraftansträngning rycka upp sig ur de grofva lasterna, men den fina världskärleken och fiendskapen mot Gud, huru skall du därifrån befrias, hvem skall gifva dig ett nytt sinne och en ny ande? Det kan endast Gud, det visste David, då han bad: "Skapa i mig, Gud, ett nytt hjärta och gif mig en ny viss ande."

Men, mina älskade, huru skall en från Gud bortvänd syndare omvändas och öfvertygas? Ingenting annat än Guds stora kärlek kan försmälta det af synden hårdnade hjärtat. Men säg nu, huru skall du blifva öfvertygad om att Gud verkligen älskar dig? Kan samvetet säga dig det? Nej, om ditt samvete vaknar, så säger det dig, att du är en fördömd syndare. När du betraktar Guds lag, så säger ju samvetet dig, att det, som säges i lagen, är rätt. Du borde vara sådan, men du är icke sådan, det visar dig också ditt samvete. Synden skiljer dig från Gud, samvetet anklagar och straffar, du försöker att blifva bättre, men du kan icke, du finner icke hos dig det lif, som skulle vara. Hvad kan då öfvertyga dig om Guds kärlek, hvad kan borttaga förskräckelsen för den rättfärdige, hvad kan tysta den förfärlige anklagaren i ditt inre, hvad kan gifva dig frid och glädje i Gud, hvad är det, som kan hjälpa dig att i bönen få nalkas Gud såsom en fader och vän? Ack, här finnes ingen annan, som kan hjälpa och gifva lif än Jesus Kristus, den korsfäste Frälsaren, som för din skull lidit döden. När därför Jesus visade Nikodemus, att han måste födas på nytt, så visade han honom ock, huru detta skulle tillgå, då han sade: "Så älskade Gud världen, att han utgaf sin enfödde Son, på det att hvar och en, som tror på honom, icke må förgås, utan hafva evigt lif. Det är då ingen annan än Jesus Kristus, den för dina synder li-

dande Frälsaren, som kan gifva dig det nya andliga lifvet i hjärtat, i hvilket du kan blifva salig.

När du finner, att du är en ovärdig syndare, som icke har kärlek till Gud, när du då i tron får se på den korsfäste Jesus, då blir du öfvertygad om att Gud verkligen älskar dig, då kan du tro, att han förlåter dig dina synder, då uppstår ock genom hans kärlekskraft en kärlek till honom i ditt hjärta, då får du frid och glädje i Gud, då uppkommer det nya, andliga lifvet, som är lika obegripligt för människoförnuft som Guds eget lif, men det är dock verkligt. Förstår du nu något, hvarför Jesus i vår text säger: "Jag är uppståndelsen och lifvet; den som tror på mig, han skall lefva, om han än dör, och hvar och en som lefver och tror på mig, han skall icke dö evinnerligen"?

Ja, så är det, mina älskade, endast den lefvande tron på Jesus Kristus, lefvande Guds Son, kan gifva ett nytt lif i en arm syndares hjärta; endast genom honom kunna vi blifva födda på nytt, så att vi kunna se Guds rike. Nu kan du se, hvarför Gud måste blifva människa, nu kan du ock se, att Jesus måste lida och dö för våra synder, om vi skulle kunna få ett nytt lif i vårt hjärta redan här på jorden och sedan ett evigt, saligt lif i himmelen.

Mina älskade, det är ett outsägligt skönt och djupt ämne, som vi nu hafva att betrakta. Det är blott skada, att jag i min svaghet icke kan utveckla det så för eder, som jag önskade, och som det borde vara. Men bäst är det, att I själfva fån på edra hjärtan erfara, att det är så, då skolen I kunna med full öfvertygelse bevittna, att det är verkligen sant, att Jesus är det lif, som kan hjälpa oss ifrån döden. Är det icke rysligt att tänka sig döden utan att äga det sanna lifvet i Kristus Jesus? Tänk, att möta en Gud, som du icke har varit förtrolig med, att kastas in i evigheten, som du icke har tänkt på eller förberedt dig för! Tänk, huru det skall gå med din kropp, den skall förmultna, dina käraste måste sky dig, sedan du är död. O, huru rysligt! Men det är dock saligt att få tänka på döden, om du har det nya lifvet genom Jesus Kristus, ty då får din själ ett evigt saligt hem att flytta till,

då är du uppfylld af nytt, gudomligt lif, så att du icke skall behöfva att i evigheten lefva skild från Gud, ty att lefva skild från Gud är evig död. Och äfven om du skulle få lefva med Gud och icke hade i din själ det nya gudomliga lifvet, så skulle det eviga lifvet för dig vara död och fördömelse.

Ack, sök då Jesus, att du redan här måtte få det nya lifvet och blifva delaktig af Guds natur. Då skall du kunna säga: "Vårt samfund är i himmelen, hvarifrån vi ock vänta Frälsaren, Herren Jesus Kristus, som skall förvandla vår förnedrings kropp, så att han varder lik hans härlighets kropp." Amen.

Den kristliga friheten.

Sjuttonde Söndagen efter Trefaldighet.

Herre, vi nalkas åter aftonen af en bland de sköna dagar, som vi företrädesvis kalla dina dagar, Herrens, vår Guds, dagar. Alla våra dagar äro i din hand, du ger oss dem, och du tager dem ifrån oss, när dig så behagar. Men sådana dagar som denna hafva en särskild betydelse såsom dina dagar, o Gud, det är i dag en särskild nådens dag, ty vi äro i tillfälle att mer än annars höra rösten af din kallande nåd. Alla dagar äro dina, de skulle vara helgade till din tjänst, men ack, de göras oftast till syndadagar, blott synden och världen, blott fåfänglighet få tala till människorna. Du har väl, o Gud, sett förut, hvilken dragningskraft synden och världens fåfänglighet skulle hafva för den arma människan. Därför har du i din kärlek bestämt för oss en dag, som särskildt skulle vara din, då du så att säga skulle hafva en helig rättighet att tala till oss genom ditt ord, emedan det är din dag. Månne du nu vinner målet för din kärleks åstundan, månne vi vilja vara så mycket stilla, att du får tala med oss, såsom du önskar. O, vi se ty värr många, på hvilka icke en gång sabbatens högtidliga allvar gör något intryck, vi se ock sådana, som tyckas hafva en fröjd i det sköna i en gudstjänst och en Herrens dag, de tåla äfven att höra din röst, men du får ej ändock tala med dem själfva, de tåla ej att själfva beröras och gripas af lifvets kraftiga, genomträngande ord. När du talar, o Herre, så vill du med dina ord gripa hela vårt hjärta, dina ord äro många gånger domsord, såväl som de

äro tröstens och hugsvalelsens milda, ljufva röst. Du vill icke, o Gud, att vi skola stoppa öronen till för din röst, äfven om den är skarp och genomträngande. Du vet själf, hvad vi behöfva, därför skulle vi af dig mottaga både bestraffning och tröst. Vilja vi ej mottaga det ena, så få vi ej heller det andra, åtminstone icke af dig.

Äfven nu, o Herre, vill du tala till oss, du vill tala här, din röst ljuder äfven till oss i våra boningar. Ack, att många ville lyssna, ty du har viktiga ord att säga oss, ord, som gälla icke blott tiden utan evigheten. Huru gärna lyssna vi icke ofta blott till fåfänglighet, och detta tal förvaras så lätt i vårt hjärta, men ditt ord, vår Gud, det behjärtas icke, det förgätes så ofta, man borttager dess kraft med fåfänglighet och onyttiga tankar och samtal. Herre, hjälp oss på denna stund, öppna oss öronen, att vi må höra dina bud och hafva dem i minne. Sänd med ordet din Helige Andes nåd, kraft och välsignelse. Fader vår, som är i himmelen, m. m.

Text: Gal. 5: 1—14.

Till frihet har Kristus frigjort oss; stån därför fast och låten eder icke på nytt fångas under träldomsok. Se, jag, Paulus, säger eder, att om I låten omskära eder, så gagnar Kristus eder till intet. Och jag betygar åter för hvar och en, som låter omskära sig, att han är pliktig att hålla hela lagen. I ären alldeles skilda från Kristus, I som genom lagen viljen rättfärdiggöras; I ären fallna ifrån nåden. Ty vi vänta genom Anden af tron rättfärdighetens hopp. Ty i Kristus Jesus gäller hvarken omskärelse eller förhud något, utan tro, som är verksam genom kärlek. I lupen väl. Hvem har hindrat eder från att lyda sanningen? Det öfvertalandet kom icke från den, som kallade eder. Litet surdeg syrar hela degen. Jag tillförser mig af eder i Herren, att I icke skolen tänka något annat; men den som förvillar eder, han skall bära sin dom, hvem han än må vara. Men om jag, mina bröder, ännu predikar omskärelse, hvarför lider jag ännu förföljelse? Då har ju korsets förargelse blifvit om intet. Väl vore, om de ock ville skära af sig själfva, de som uppvigla eder! Ty I ären kallade till frihet, mina bröder; låten allenast icke friheten gifva köttet tillfälle, utan genom kärleken tjänen den ene den andre; ty hela lagen är fullbordad i ett ord, i detta: "Du skall älska din nästa såsom dig själf."

Redan vid första påseendet af texten gifver sig med lätthet det ämne, som bör tjäna oss till ledning under vår betraktelse. Låtom oss då allvarligt behjärta, hvad Herren i vår text säger oss, och därunder anse densamma såsom en betraktelse öfver

Den kristliga friheten.

Frihet är nu för många ett lösensord och valspråk, och man gör sig härvid allehanda föreställningar om friheten. Den ene vill åtnjuta frihet på det sättet, den andre på ett annat. Vi hafva nu icke att tala om den världsliga och borgerliga friheten, vårt ämne är en frihet så beskaffad, att man kan äga den, antingen man är borgerligt fri eller slaf. Den frihet, hvilken aposteln här genom Guds Ande predikar, är sådan, att den i många afseenden höjer människan öfver tidens inskränkningar. Det är den mest eftersträfvansvärda, den nödvändigaste frihet, ja, så, att hvar och en, som vill blifva evigt säll och salig och lycklig här i tiden, måste äga denna frihet, antingen han i världsligt afseende är tjänare eller fri.

Hvar och en ibland oss, som är något bekant med de apostoliska brefvens innehåll och apostlagärningarnas berättelser, känner väl anledningen till de ord, vi läsa i vår aftonsångstext. Aposteln Paulus var nämligen hedningarnes apostel, som vidt och bredt förkunnade ordet om den korsfäste Frälsaren. Denna predikan om en Frälsare, som af nåd och för intet förlåter, var då såsom ännu lifskraftig, mäktigt drog den många hjärtan äfven bland hedningarne. Frågan var nu, när hedningarne lärde känna och ångra sina synder af hjärtat, om de icke hade någonting vidare att göra för att varda saliga än att tro på blotta nåden i Kristus och i kärleken följa hans fotspår. Många af dem, som förut varit judar, påstodo, att hedningarne för att blifva helgjutna kristna måste låta sig omskäras och hålla Moses' lag. I dessa sina påståenden voro de mycket häftiga, och vände sig med bitterhet mot Paulus, denne den fria nådens predikare. Frågan kunde väl synas på det hela taget oväsentlig, men så var

den icke för Paulus, han mente ingalunda, att hvar och en varder salig på sin- tro. Med heligt allvar, med mycken kraft och innerlig kärlek vänder han sig till sin älskade församling i Galatien i ett bref, däri han visar, att det var en lifsfråga, som nu var på tal. De pilar, som de falska lärarne riktat mot Paulus, träffade själfva hjärtat af kristendomen. Det gällde nu ingenting mindre än att behålla Kristus eller mista honom. Antingen hela Kristus eller också intet af honom, detta är hufvudämnet i apostelns varma tal.

"Till frihet har Kristus frigjort oss; stån därför fast och låten eder icke på nytt fångas under träldomsok", så börjar vår text. Här angifves redan, huru den frihet är beskaffad, om hvilken vi hafva att tala, det är en sådan, som Herren Kristus skänker, denna frihet och ingen annan är den sanna, kristliga och nödvändiga. Hvar och en, som icke äger denna frihet, han är i ett eller annat afseende en träl. För att rätt förstå vår text äfvensom annat Guds ord måste vi först göra oss reda för de tvenne onda hufvudböjelserna i människohjärtat, hvilka strida emot predikan om den korsfäste Kristus. I erinren eder, huru Herren Jesus, då han vandrade här på jorden, med Andens svärd hade att kämpa mot sadducéer och fariséer. Alldeles samma strid fortgår än i dag och har fortgått genom alla tider i olika gestalter. Människans hjärta är ondt, ack, denna sanning behöfver ej bevisas, ty otaliga exempel därpå framstå dagligen på gator och gränder, i husen öfver allt och i den enskildes erfarenhet. Det gifves i vårt inre en böjelse till frihet, en gräslig frihet, frihet att synda. Där äro sadducéerna, dessa ofta vilda hopar af människor, som blott vilja tjäna den eller den synden, eller ock många på en gång, ty synden står aldrig ensam. Här äro dessa människor, af hvilka finnas så många i själfva kristenheten, de där ropa hemligt och uppenbart:

Vi intet annat bud
än våra lustars höra,

om Gud och hans ord ropa de: "Låtom oss sönderslita deras bojor och kasta deras band ifrån oss." Här, mena dessa, är den rätta friheten att få göra hvad hjärtat lyster och ögonen

behaga. Med vrede eller förakt betrakta de enhvar, som i kärlek vill hejda dem i syndaloppet. O, det är en hemsk frihet, du njuter, om du betraktar blott synden såsom den rätta friheten, eller om du till och med icke vill veta af namnet synd, utan tycker dig kunna göra hvad dig lyster, och ingen skall våga stämpla dig såsom en syndare. Du menar, att det icke gifves någon helig och rättfärdig Gud; jo, du känner det emellanåt, samvetet talar och dömer, hjärtat blir beklämdt, du oroas, du har icke frid i synden, du känner, att det icke är rätt att lösslita sig från Gud och hans ord, Guds rättfärdighets hand trycker dig redan nu. Ack ja, han fattar dig med sina kärleksarmar, han klämmer dig på ett eller annat sätt genom någon nöd, han vill draga dig till sig, men du förstår icke hans kärleksafsikter, du förstår mången gång, men du vill icke lyda, du vill lös, du rycker dig med våld undan hans nåd, du vill lösgöra dig från dessa allvarliga tankar, som uppstiga inom dig, du vill blifva fri från fördomar och grubblerier, såsom du kallar det, och så lyckas det dig, emedan du har din fria vilja att blifva fri, fri att synda. Kanske fröjdar du dig då öfver att hafva återfått lugnet och friden, såsom du benämner den, du kan snart synda utan anklagelse, och du tycker dig nå målet för din frihet allt mer och mer, och detta mål skulle vara att kunna synda fritt, utan någon ånger, någon varning och förebråelse. Se, just då är du en slaf, ja, så fullkomligt, att du icke ens tänker på frihet. Ack, hör nu dock en röst ur Guds ord, att Herren Gud har kallat dig till en skönare frihet än den ,som blott består i tillfället att utöfva synden och följa det onda hjärtats böjelser. Om denna förskräckligt falska frihet, friheten att synda, talar aposteln i slutet af vår text, han varnar på det allvarligaste häremot, då han säger: "Ty I ären kallade till frihet, mina bröder; låten allenast icke friheten gifva köttet tillfälle". Se, denna böjelse i människohjärtat till syndafrihet är ett af de starkaste motvärn mot predikan om den korsfäste Jesus.

Nu finnes ock inom oss en annan böjelse, och det är till egenrättfärdighet. Här finna vi alla tiders fariséer, för hvil-

ka talet om korset och rättfärdigheten af tron är en galenskap. Det gifves människor, som sträfva efter att blifva sedliga och oförvitliga i sin vandel, och de kunna visserligen vara aktningsvärda i detta sitt sträfvande i jämförelse med de grofva lastens trälar, men se, då mena dessa, att ingenting vidare behöfves än en sådan oförvitlighet inför människor. Ibland dessa kunna ock vara många, som hafva vördnad för Gud och gudstjänst, ja, de kunna vara noggranna att iakttaga dess ordningar, gå till kyrka och nattvard, hvilket i sig självt är godt, de kunna få vara hvad man kallar religiösa. Se, så voro ock fariséerna, dock förkastade de Kristus. Så ock dessa egenrättfärdiga. De mena, att, om blott människorna blefve sedliga och anständiga, kyrksamma och ordentliga, så skulle det vara nog, allt öfrigt är blott svärmeri, öfverdrift och inbillning. Då det för sådana predikas om att människan måste få känna sig såsom en förtappad och fördömd syndare samt i denna ställning fly till Jesus för att mottaga nåd och förlåtelse för intet, då tycka dessa, att de icke behöfva detta, det må gälla för brottslingar, men ej för anständiga människor, eller ock hålla de detta tal för en galenskap. Så söka många människor att inför Gud blifva rättfärdiga på sina egna gärningar, de mena, att Gud icke kan förkasta dem, ty de hafva ej gjort någon människa orätt, de hafva vandrat ärligt och anständigt sin värld igenom, de hafva flitigt besökt Guds hus och brukat nattvarden, hvad kan Gud mera fordra, tycka de. Hafva de några svaghetssynder, dem kan och bör icke Gud tillräkna dem.

Men, mina älskade, om så vore, om vi kunde blifva inför Gud rättfärdiga genom våra gärningar, hvartill vore då Kristus nyttig? Jo, menar man, han skulle gälla såsom ett dygdemönster, ett exempel på en skön och ädel människosjäl. Detta är dock icke den Kristus, som Guds ord framställer, Guds ord vet ej af någon annan Kristus än den, som lidit för våra synder, och som är för vår rättfärdighets skull uppväckt. Aposteln visar oss tydligen i texten, att, om vi vilja blifva saliga på vår egen förtjänst, så är Kristus oss till ingen nytta. "Se, jag Paulus säger eder", så heter det, "att om I

låten omskära eder, så gagnar Kristus eder till intet". Vidare heter det: "Och jag betygar åter för hvar och en, som låter omskära sig, att han är pliktig att hålla hela lagen". Hör här, du som menar dig vara ren och rättskaffens för Gud med dina egna gärningar. Det är till äfventyrs något eller några bud, som du tycker dig af egna krafter kunna uppfylla, emedan du af naturen icke har särdeles böjelse till den eller den synden, emedan det bringar dig jordiska fördelar att vara anständig och rättrådig. Men det är icke nog med något eller några bud. Om du vill vara rättfärdig inför Gud, är du pliktig att hålla *hela* lagen med hjärta, håg, sinne och alla krafter.

Försök då på allvar att hålla Guds lag i tankar, ord och gärningar, var sträng mot dig själf för att få se, om du af egna krafter kan blifva ren för den helige, räkna då icke alla dina små synder för svagheter, utan låt synden behålla sitt rätta namn såsom brott mot en helig Gud. Om du gör allvar med detta ditt laguppfyllande, så skall du efter någon tid komma att inse, att du är en syndare, ond och fördärfvad af naturen. Visserligen kan du hos dig upptäcka några goda sidor, något, hvari du icke har så stark böjelse att synda, men detta bättre fördunklas helt och hållet af den mängd af synder, som du skall upptäcka i ditt hjärta och ditt lif. Men märk härvid, du får icke taga din egen lag, dina tankar till mått för pröfningen, du måste rätta dig efter Guds lag och bedja Guds Ande om nåd till rätt allvar och uppriktighet. O, då skall du få känna dig rätt bunden och ofri, bunden af dina synder och ditt onda hjärta.

Då vill du säkerligen söka en befriare, och här finnes då ingen annan att tillgå än Jesus, han som offrat sitt lif för dina synder. När Guds Ande genom ordet rätt får öfvertyga en människa om hennes synder, då får hon känna likasom en tung börda, hon är bunden, icke fri, hon söker att uppfylla lagen, men kan icke. Och det är Guds Ande, som måste verka denna öfvertygelse, ty genom egna förnuftsslut kommer man ej härtill. Då gifves ingen frihet, förrän man får komma till Jesu kors, där faller bördan af, där lättas hjärtat, och

syndabanden falla af, där är den sanna frigörelsen. Detta är en salig frihet, när den korsfäste Frälsaren får af nåd och utan någon människans förtjänst förlåta henne synden, detta är en frihet, hvarmed följer nåd, frid och salighet. Denna saliga frihet hade de kristna i Galatien åtnjutit, men nu voro de komna på en afväg, de ville nu sätta något jämte Kristus såsom grund för sin rättfärdighet, sin frid och salighet. Allvarligt tilltalar dem aposteln i följande ord: I ären alldeles skilda från Kristus, I som genom lagen viljen rättfärdiggöras; I ären fallna ifrån nåden.

Sen, mina älskade, I som hafven erfarit den saliga frigörelsen i Kristus Jesus, sen, huru farligt det är att sätta något bredvid Kristus, då det gäller vår rättfärdighet, salighet och frid. Du har till exempel länge vandrat med Herren, du har lyckats öfvervinna världens förförelser och syndens lockelser, du har kunnat vara andäktig och varm i bönen, du har öfvervunnit den eller den synden, kanhända du nu börjar sola dig i dessa dina företräden, du kanske icke behöfver gå såsom den fattige, ovärdige syndaren till nådastolen, du kan kläda dig i egen dräkt, då du träder fram för Gud, du kanske icke såsom en fattig tiggare behöfver af Jesus mottaga klädnaden, i hvilken du vill visa dig för Gud. Vakta dig, att du icke mister Kristus, då mister du allt. Ack, när du rätt tänker efter, hvad äro dina företräden, i fall du har några, annat än nåd af Gud? Hvad har du, som du icke har undfått? Men om du också har undfått något, hvarför berömmer du dig? Den, som berömmer sig, han berömme sig i Herren. Men se, det synes så helt naturligt, att vi, då vi göra något godt, däraf skola berömma oss och anse detta såsom någon förtjänst.

Det är så människans sed att vilja taga äran från Gud och taga ut lönen här, det strider mot vårt förnuft, att det goda icke skulle vara förtjänstfullt. Vi hafva icke ro att vänta utslaget af Herren, utan vi vilja själfva afgöra eller låta andra döma, vi vilja hafva någonting handgripligt, vi vilja se och höra vår rättfärdighet redan. Om vi hafva eller göra något godt, vilja vi låta detta gälla såsom rättfärdighet eller åt-

minstone såsom bevis på rättfärdighet. Inför människor kan det ock få gå och gälla så, men inför Gud gäller ingenting annat än Kristus. Intryck detta djupt i ditt hjärta: inför Gud gäller ingenting annat än Kristus, inför honom rättfärdiggöres ingen annan än den, som i tron omfattar Kristus såsom sin hela salighet. Så säger oss aposteln: "Ty vi vänta genom anden af tron rättfärdighetens hopp." Amen.

Kristi pilgrimsförsamlings korståg.

Adertonde Söndagen efter Trefaldighet.

"Genom tron lydde Abraham, då han vardt kallad att draga ut till det land, han skulle få till arf, och drog ut, icke vetande hvart han skulle komma. Genom tron vistades han såsom främling i löftets land, såsom ett främmande land, och bodde i tält med Isak och Jakob, medarfvingarne till samma löfte, ty han väntade på den stad, som har grundvalar, hvilkens byggmästare och skapare Gud är" (Ebr. 11: 8—10).

Det är en pilgrimshögtid vi fira. Vi undra, om vi hafva rätt att på oss tillämpa orden om den gamle trospilgrimen Abraham. Icke kunna vi åberopa oss på en särskild Guds kallelse, som bjöd oss att öfvergifva vårt fädernesland i höga Norden för att tåga öfver till den Nya Världen? Dock var Guds hand med äfven vid vår pilgrimsfärd, dock är Abrahams Gud vår Gud, dock äro vi medarfvingar till samma löfte, dock vänta ock vi att komma till samma stad, dit Abraham styrde sin pilgrimsfärd. Således äro ock vi Guds pilgrimer, således är för oss icke Amerika utan himmelen det rätta löftets land. Så hafva ock vi, äfven om vi sökte blott en jordisk ny värld, funnit, att vi behöfva en evig ny värld, "där rättfärdighet uti bor", en ny värld, som har eviga grundvalar, där vi pilgrimer kunna evigt bo och ej blott gästa en liten tid, såsom vi göra här nere. Under de flydda fyratio åren hafva många af våra medpilgrimer företagit den sista pilgrimsfärden, och för

många af oss här närvarande kan denna färd ej vara särdeles långt aflägsen. Det är därför helt och hållet en pilgrimsjubelfest vi fira.

Text: 1 Kor. 1: 4—8.

Jag tackar min Gud alltid för eder skull för den Guds nåd, som har blifvit eder gifven i Kristus Jesus, att I uti alla stycken hafven blifvit rika i honom, i allt ord och all kunskap, såsom vittnesbördet om Kristus har blifvit stadfäst hos eder, så att I icke stån efter i någon nådegåfva, medan I vänten vår Herre Jesu Kristi uppenbarelse, hvilken ock skall stadfästa eder intill änden, så att I blifven oförvitliga på vår Herre Jesu Kristi dag.

Vår text ger oss osökt anledning till fortsättning af vår pilgrimsbetraktelse. Då vi nu hafva hört dessa Guds ord, äro vi säkert ense om att betrakta:

Kristi pilgrimsförsamlings korståg till härlighetens land,

så mycket mera som detta ämne väl passar såsom inbördes afskedshälsning vid slutet af vår härliga jubelhögtid.

Korståg — det ordet är för oss ej främmande. Alla hafva vi läst och hört om den öfverväldigande hänförelse, som under tvenne århundraden i medeltiden satte hela Europas furstar och folk i rörelse mot Österlandet för att med svärdet eröfra det heliga landet och Kristi graf. “Det heliga pilgrimslandet är i de otrognas våld”, ljöd sorgebudskapet och veklagan bland medeltids-kristenhetens folkskaror. “Gud vill det”, “Gud vill det”, svarade de i gränslös hänförelse, och så togo de korstecknet och svärdet för att i vildaste blodsutgjutelse göra den mark, där Kristi kors stod, till kristenhetens arf och egendom. Omöjligt är det för oss att fatta denna hänförelse, dessa försakelser, lidanden, pilgrimståg och blodiga slaktningar, som i historien bära namnet *korstågen*.

Det är icke om sådana korståg vår text handlar, det är ej heller sådana korståg Kristi sanna pilgrimsförsamling är kallad att företaga. Det är om korståget med *korsets evangelium*, det är om korståget med nåden, “som är gifven genom Kristus Jesus”, om “vår rikedom i Kristi ord och Kristi kun-

skap", det är om "kraften af predikan om Kristus", som vår text talar. Det är ock om ett sådant fyratio-årigt korståg med korsets evangelium hela vår jubelfest har handlat. Hvad är det, som har värmt våra hjärtan så mäktigt och så ljuft under dessa högtidsdagar? Det är de gamla evangeliipilgrimernas berättelser, huru "vittnesbördet om Kristus blifvit stadfäst" under dessa flydda fyratio åren bland de förskingrade pilgrimerna från gamla Sverige i Minnesotas och Wisconsins urskogar, på samma staters, Dakotas och Manitobas urslätter, huru evangeliska hem blifvit planterade i tusental i dessa vildmarker, huru rik denna ödemark blifvit "i alla stycken, i allt ord och all kunskap genom Kristus." Men ett korståg har det varit, ett arbete under många mödor, försakelser och lidanden, ett sående under tårar.

Så hafva vi nu hört om dessa "ringa dagar" och ringa år. Och det är just berättelserna om de "ringa dagarna", som uppfyllt våra hjärtan med sådant jubel. Hvarför så? Emedan vi se, att Herren är mäktig i de svaga, att predikan om Kristus är kraftig äfven i våra dagar, äfven bland oss, äfven i den nya världen, att Herrens hand icke heller i vår tid är förkortad, att underverkens tid icke är förbi, att Herren lefver midt ibland oss, hvilket vi måste se, om vi blott vilja öppna ögonen. Detta *förr* och *nu* i nybyggarelifvet med Guds ord är ett ämne väl värdt de största jubelfester.

Korsets banér är nu upprest öfver hela den ofantliga Nordvästern, och vi, ett ringa pilgrimsfolk, hafva haft och hafva ännu en så stor och betydande kallelse i detta korståg. Våra pilgrimsförsamlingar äro det himmelska frälsningsljusets riddarvakter, uppställda öfver hela det stora pilgrimslandet. Hvad skulle våra pilgrimer, som redan aftågat till pilgrimshemmet där ofvan, säga, om de finge tala vid denna högtid? Hvad skulle de säga om den kraft, som evangelium gaf dem under deras pilgrimsfärd här nere och vid tåget öfver Jordan?

Detta ger oss anledning att ur vår text höra något vidare om Kristi pilgrimsförsamlings *rikedom* redan här nere *under korstågsfärden*. Det heter i vår text: "Så att I icke stån efter i någon nådegåfva, medan I vänten vår Herre Jesu

Kristi uppenbarelse." Älskade vänner, huru mycket hafva vi samlat under våra flydda fyratio pilgrimsår? Du börjar tänka på dina förvärfvade jordiska ägodelar. Vi förakta ej de jordiska gåfvorna. I synnerhet tacka vi Herren innerligt för ett jordiskt hem. Vi glädjas af hjärtat öfver vårt folks framgång såsom nybyggare. Men här äro andra gåfvor i fråga — himmelska, eviga gåfvor och skatter. En församling, ett kyrkosamfund kan samla andliga gåfvor och rikedomar, men en församling, en kyrka kan ock förskingra. Huru stå Minnesota-konferensens räkningar i dag, när det gäller behållningen af de andliga gåfvorna efter det fyratio-åriga arbetet? I församlingen i Korint fattades ingen gåfva, och därjämte fanns den stora andliga gåfvan, väntan efter vår Herre Jesu Kristi uppenbarelse. Dock veta vi, att församlingen i Korint var ganska skröplig, behäftad med många svagheter och synder. Huru underligt — så skröplig och dock ägarinna af så stora andliga gåfvor och skatter. Är Kristi pilgrimsförsamling sådan här på jorden, är Minnesota-konferensen sådan? Ja, just sådan är pilgrimsförsamlingen, hennes korståg är ett förnedringstillstånd, en ständig strid mot synd och värld inom och utom.

Passar en sådan församling för oss, för dig och för mig? Hvem är du? Är du ett helgon? Paulus firar i början af brefvet, närmast före vår text, jubelfest i församlingen i Korint, i "Guds församling", bland "de helgade i Kristus Jesus, de kallade heliga", således i en församling af idel helgon. Men underliga voro dessa helgon, ty den första hälsning de behöfde var denna: *"Nåd* vare med eder." *Helgon,* som behöfva *nåd;* kan man begripa sådana helgon? Låtom oss läsa vidare i brefvet, så skola vi nog få se, att pilgrimsförsamlingen i Korint behöfde *nåd, stor nåd.* Hörom det inre af Minnesota-konferensens historia, och vi skola snart märka, att dessa pilgrimshelgon måste lefva och dö af nåd, om de skola räddas. Det är just därför, som evangelium om *rättfärdiggörelsen af nåd* är den största gåfvan i den evangelisk-lutherska kyrkan. Den gåfvan hafva vi haft hittills, den gåfvan hafva vi ännu. Lefver du i den gåfvan?

Hvarför väntar pilgrimsförsamlingen så ifrigt Jesu Kristi uppenbarelse? Hon känner, att det är denna uppenbarelse, Herrens återkomst, som skall bringa hennes korståg till ett lyckligt slut, som skall föra henne in i härlighetens land.

Kristi pilgrimsförsamlings korståg är därför en fortfarande *heliggörelse* och en slutlig *härliggörelse*. Det är därom sista versen i vår text talar. Att blifva "stadfäst intill änden", det är *helgelsen;* att "vara oförvitlig på vår Herre Jesu Kristi dag", det är *härliggörelsen.* Hvem utför detta stora underverk med den skröpliga pilgrimsförsamlingen? Det gör Kristus själf, församlingens Herre och hufvud, han som är hennes rättfärdighet. Så säger vår text.

Så fira vi då med allt skäl jubelfest, därför att vi äro medlemmar af Kristi pilgrimsförsamling; så hafva vi jublat under de flydda åren, hvarje gång vi intagit pilgrimer från höga Norden i våra pilgrimsförsamlingar, och utropat: "Det är i sanning en stor och ovärdig förmån redan det att få tillhöra Kristi stridande kyrka på jorden."

Den stora hufvudfrågan är nu den om vår personliga erfarenhet i vår gemenskap med Kristi korsförsamling. Vi minnas det underbara korståget på vägen till Damaskus. "Dig är svårt att spjärna emot udden", korsets udd. Udden af Kristi kors, har denna udd också inträngt i ditt hjärta, så att ock du med Paulus måste lämna dig med hela ditt lif åt din Frälsare? Hvilket underbart korståg Pauli lif var; icke ett korståg med köttsligt svärd utan med det evangelium, om hvilket han sade: "Jag höll icke före, att jag bland eder visste något annat än Jesus Kristus och honom korsfäst." Hvilket lif och hvilken verksamhet i svaghet, försakelser och lidanden, och hvilket lif i korsets kraft och seger! Sådan är ännu kraften af korsets predikan. Sådan har den varit bland oss.

Nu tänka vi särskildt på vårt korståg genom allehanda frestelser, vedervärdigheter och lidanden under vår pilgrimsfärd. O, du sargade och trötte pilgrim, hvad väntar du nu? Jesu Kristi dag, den stora, den största, den eviga jubeldagen, den yttersta dagen i högtiden, den ock störst är. Den kommer,

och den kommer snart. Hvem uppehåller oss till dess? Hvem har hjälpt och burit oss under de flydda pilgrimsåren? Han skall upplyfta, bära, hjälpa och stadfästa intill änden. Inför honom jubla vi i hoppet, det saliga hoppet, som icke skall komma på skam. Amen.

Jesu makt att bota både kroppens och själens sjukdomar.

Nittonde Söndagen efter Trefaldighet.

Sannerligen, han bar vår krankhet och lade uppå sig vår sveda.

I ett sådant tillstånd ser profeten Esaias i profetians ljus vår Frälsare, långt innan han var kommen i världen, såsom vi läsa i orden i Es. 53: 4. Hvem vet och ser icke, att sjukdom, elände, jämmer och nöd blifvit de flesta människors lott, allt sedan synden och med densamma döden kom i världen, och detta icke blott i lekamligt utan förnämligast i andligt hänseende, framför allt ett elände och en nöd, som rör själen och till följd däraf äfven kroppen. O, kunde vi i ett ögonblick öfverskåda hela jorden, hvilken tafla skulle icke då framställa sig för våra ögon, vi skulle få se tusental människor, som våndades på plågans läger, den ena angripen af en sjukdom värre än den andras. Ännu mer, kunde vi på en gång se in i många människors hjärtan, skulle vi få se, huru tusental plågas af den förfärligaste ofrid, huru åter andra äro nära förtviflan och önska sig för den skull döden. Med ett ord, vi skulle i världen se elände, jämmer och nöd, som skulle förorsaka oss en sådan häpnad och förskräckelse, att vi fortast möjligt ville vända bort ansiktet.

Se, sådant är tillståndet i världen, sådant var det ock, då han kom, om hvilken Esaias säger: "Sannerligen, han

bar vår krankhet och lade uppå sig vår sveda." Ack ja, människosläktet behöfde en Frälsare och förlossare både i andligt och lekamligt afseende, äfven om det icke kände behofvet af en sådan, äfven om det icke framför allt kände sin andliga krankhet såsom den svåraste och såsom orsaken till det lekamliga eländet. .

Och se, han är kommen, denne Frälsare och förlossare, han kom, denne, som bar vår krankhet och lade uppå sig vår sveda, våra smärtor. Vi se också, om vi läsa evangelierna, huru under hans jordiska vandring till honom församlas allehanda sjuka och elända, både de, som behöfde en läkare för sin kropp, och de, som behöfde en Frälsare för sin själ och en försonare för sina synder. Och han lät ingen gå ifrån sig ohulpen. Han botade alla, heter det Hvarför sysselsatte han sig så mycket med sjuka och elända, hvarför läsa vi öfver allt i evangelierna nästan blott om sådana kranka och elända, som han hjälpte? Jo, säger evangelisten, "på det att det skulle fullbordas, som var sagdt genom profeten Esaias, som sade: Han tog på sig vår skröplighet, och våra sjukdomar bar han."

Våra söndagsevangelier handla så ofta om sjuka och kranka, som Jesus helade både till själ och kropp, på det att vi skola lära känna Jesus såsom en verklig Frälsare för mänskligheten, på det att vi skola se, att han lider *med* människorna, på samma gång som han lider *för* dem. I veten, hvad det vill säga att hafva medlidande med någon. Hafven I känt det? Det är, då man känner en annans lidande, såsom vore det ens eget. Så led Jesus *med* människorna, så bar han våra krankheter och lade uppå sig våra smärtor. Denna medlidande kärlek var det, som gjorde, att han, då han till följd af sin mänskliga natur understundom var uttröttad, dock icke visade ifrån sig de hjälpbehöfvande; detta var det, som frampressade hans tårar vid Lasari graf, ja, det står till och med, att han, då han såg de omkring stående gråta, blef förbittrad i sin ande och uppskakades. Dessa starka uttryck brukas för att visa dels Jesu ovilja öfver otron, dels hans djupa medlidande med det mänskliga

eländet, som i döden och dess förödelser uppnår sin spets. Så djupt, så innerligt går vår nöd Jesus till hjärtat. Detta Jesu medlidsamma och kärleksfulla hjärta gjorde, att han fällde tårar öfver den otrogna staden Jerusalem, just då han skulle förkunna de kommande straffdomarna. Ja, Jesus led så med människosläktet, att han bad för sina förhärdade fiender vid tanken på de eviga straff, som skulle drabba dem, därför att de i otro hade förkastat härlighetens Herre. "Fader", sade han, "förlåt dem, ty de veta icke, hvad de göra."

Så se vi, att profetens ord hafva gått i fullbordan. Jesus, Guds Son, blef människa "och i åthäfvor funnen såsom en människa", ja, så att han på det innerligaste deltog i vår nöd, våra smärtor, vårt elände för att afhjälpa detsamma. Han stod i en så nära beröring med dem, han botade, att han kände, det kraft gick utaf honom, ja, så att han utmattade sig själf för att stärka andra. Han bar våra lekamliga och andliga krankheter, vår syndaskuld bar han ensam, denna tunga börda bar han, den oskyldige. Han bar den uppå korset, såsom aposteln säger, och lämnade den där, på det att vi skulle blifva frigjorda och genom hans sår varda helade. Genom hans sår kunna vi finna både lekamlig och andlig helbrägdagörelse.

När vi tänka härpå, när vi betänka, huru Jesus lider *med* oss, huru djupt han känner vår lekamliga och andliga krankhet och nöd, så låtom oss tillika se på hans makt att hjälpa, och denna hans makt få vi af vårt evangelium anledning att närmare betrakta.

Men du, o Jesus, sänd oss själf din Helige Ande, som lär oss att skåda in i djupet af ditt hjärta, sådant det ligger uppdagadt för oss i ditt heliga ord, på det att vi alla må söka dig och finna dig, såsom du har blifvit för oss till visdom från Gud och till rättfärdighet och till helgelse och till förlossning. Därom bedja vi dig, hör oss: Fader vår, som är i himmelen, o. s. v.

Text: Matt. 9: 1—8.

Och han steg i en båt och for öfver och kom till sin egen stad. Och se, de förde till honom en lam, som låg på en säng. Och när Jesus såg deras tro, sade han till den lame: Var vid godt mod, min son; dina synder förlåtas. Och se, några af de skriftlärde sade för sig själfva: Denne hädar. Och när Jesus såg deras tankar, sade han: Hvarför tänken I ondt i edra hjärtan? Ty hvilket är lättare, att säga: dina synder förlåtas, eller att säga: stå upp och gå? Men på det att I mån veta, att Människosonen har makt på jorden att förlåta synder — då sade han till den lame: Stå upp, tag din säng och gå hem. Och han stod upp och gick hem. Och när folket såg det, förskräcktes de och prisade Gud, som hade gifvit en sådan makt åt människorna.

Återigen är det en nödställd inför den himmelske hjälparen, som ställes oss för ögonen i vårt evangelium, återigen en krank hos den öfvermänsklige läkaren, ja, återigen en arm, fridlös syndare inför Frälsaren och förlossaren, ett förloradt människobarn framför räddaren Jesus. Åter är det en förkastelsevärd syndare, som icke vågar nalkas den helige Guden utan förlåtelse, hvilken nu kommer eller rättare föres till medlaren, som är vår frid och har försonat oss med vår Gud. Se, härom handlar hufvudsakligen vårt evangelium. Det är således ingenting nytt, det är den gamla läran om syndaren och Frälsaren, om synden och nåden, om syndaskuld och syndaförlåtelse, om stor nöd och mäktig hjälp. Men kanhända dessa läror börja blifva för gamla för oss, ehuru de skulle vara ständigt nya, kanhända dessa höga sanningar begynna att förlora sin vikt och sitt värde för oss, därför att vi höra dem så ofta, ehuru de dock för hvarje gång skulle blifva för oss allt kärare, allt viktigare och värderikare. Ack ja, det finnes väl ty värr många, som höra predikan om synden och nåden, om syndaren och Frälsaren, om evig salighet eller evig fördömelse, det finnes väl många, som höra detta med döfva öron såsom någonting helt och hållet likgiltigt, som man icke så noga behöfver lägga på hjärtat. Måtte det icke vara så med oss, mina älskade, och så är det icke heller, om vi hafva någon omtanke om vår odödliga själ, om salighet och osalighet.

Då är det oss ändå kärt att få höra talas så väl om vår synd och skuld, på det kännedomen härom må drifva oss till Kristus, som i synnerhet om Frälsaren och hans stora kärlek, hans makt att hjälpa och förlossa oss från synd, evig död och allt ondt. Och såsom "all skrift af Gud ingifven, är ock nyttig till undervisning, till bestraffning, till upprättelse, till tuktan i rättfärdighet", så låtom också denna dagens text tjäna oss därtill, då vi med anledning af densamma vilja betrakta:

Jesu makt att bota både kroppens och själens sjukdomar,

hvarvid vi vilja tillse, 1. hvilketdera han helst och förnämligast gör, samt huru det sker; 2. om han ännu i dag bevisar denna sin helande makt i andligt och lekamligt afseende.

I.

"Och se", heter det i vår text, "de förde till honom en lam, som låg på en säng. Och när Jesus såg deras tro, sade han till den lame: Var vid godt mod, min son; dina synder förlåtas." Denne lame var krank både till kropp och själ. Liksom hans kropp var förlamad, så var hans sinne nedböjdt och nedtryckt af syndasorgens smärtor, syndens makt och syndaskuldens börda nedböjde hans själ så, att den icke kunde i glad frimodighet lyfta sig upp till sitt lifs Gud. Hans själ var full med jämmer liksom hans kropp, och synden gjorde honom sorgse mod. Om nu de, som buro honom fram till Jesus, väntade, att han först skulle göra den sjuke frisk till kroppen eller till själen, är svårt att afgöra, säkert är, att Jesus själf såg, hvad som var nödvändigast för den sjuke, därför säger han också: "Var vid godt mod, min son; dina synder förlåtas." Och härmed visar Jesus, hvad han först och främst och allra helst vill göra med en människa: han vill hela henne från hennes syndasjukdom, och detta sker därigenom, att han ger henne syndernas förlåtelse. Jesus visade tillika nu, hvilket som är det viktigaste och nödvändigaste, kroppens hälsa eller själens. De, som buro fram den sjuke, torde förnämligast

hafva väntat, att Jesus först skulle göra hans kropp helbrägda, ty den yttre nöden synes för människor vara den största. Så uppfattade också de flesta af judafolket Jesu person. Då han på underbart sätt gaf dem bröd och mättade dem, ville de göra honom till konung, då han botade deras sjuka, förundrade de sig och prisade Gud, som sådan makt hade gifvit människan. Men då han ville uppdaga för dem deras onda hjärtas tillstånd och visa dem behofvet af honom såsom andlig Frälsare från synden, då togo de upp stenar till att kasta på honom. Men Jesus var icke kommen blott för att vara en jordisk läkare. Ty hvad gagnade det människan, om Jesus endast för en liten tid frälste dem från plågor och den timliga döden, om de dock sedan skulle hemfalla åt den eviga döden och fördömelsen?

Han visar i dagens text, att han såg, hvad den sjuke förnämligast behöfde, att han framför allt ville frälsa själen genom att skänka frid och syndaförlåtelse. Jesus visar, att själssjukdomen är den farligaste, att dess läkemedel, syndaförlåtelse, är det nödvändigaste. Jesus var kommen i världen för att frälsa det, som var förtappadt, för att frälsa syndare. Detta bevisade han också här. Först själens helbrägdagörelse genom syndaförlåtelse och frid med Gud, sedan går det väl med allt annat. "Söken först Guds rike och hans rättfärdighet, så skall allt detta därjämte tillfalla eder." Och är icke detta det viktigaste och nödvändigaste? Hvad är kroppslig hälsa, hvad är rikedom, hvad är ära, ungdom, lycka och glädje, hvad är allt dylikt utan själens hälsa, utan syndaförlåtelse och hjärtats frid med Gud, då jag vet, att jag inom några ögonblick kan vara färdig att lämna allt bakom mig samt flytta till ett annat land, där evig osalighet väntar mig, om jag icke äger syndaförlåtelse, frälsning och salighet i Kristus Jesus? Ja, hvad är allt skönt och ädelt, allt stort och högt i världen, om icke vår själ har frid med Gud genom syndaförlåtelsens nåd? Och däremot, hvad är kroppslig sjukdom, hvad är nöd, jämmer och sorg, om vi äga denna stora skatt, syndernas för-

låtelse i Kristus Jesus och därigenom hopp om evig salighet och förening med Gud?

Att Jesus framför allt och först och främt vill bota vår själs sjukdom, det kunna vi förstå af det sätt, hvarpå han framställes för oss i ordet. Det kunna vi vidare finna, om vi fråga oss själfva: hvilket är viktigare, den dödliga kroppen eller den odödliga anden, hvilket är nödvändigare att sörja för, denna korta jordiska tillvaro eller den oändliga evigheten, hvilket är svårare, kroppens smärtor eller själens plågor och det onda samvetets kval? Så låtom oss då pröfva oss själfva, hvilket vi mest skulle hafva åstundat, om vi vore i den lame mannens ställe. Föreställom oss, att vi låge på sjuksängen, kroppen ansattes af plågor, själen och samvetet våndades under känslan af Guds vredes domar, som hvarje ögonblick syntes kunna drabba oss och evigt bortkasta oss från Guds ansikte. Hvilken skulle vi då först och främst åstunda, kroppens hälsa eller själens, nämligen syndaförlåtelse och frid med Gud? Att den lame kände sin själssjukdom, att han hade ett bedröfvadt och förkrossadt hjärta öfver synden, det kunna vi förstå af Jesu ord: "Var vid godt mod, min son; dina synder förlåtas." Själens sjukdom kan icke botas på annat sätt än därigenom, att syndaförlåtelse meddelas en människa. Härigenom botade ock Jesus den lames själssjukdom, hans syndanöd.

Många vilja väl låta Jesus först och främst blifva deras själs Frälsare, de vilja hafva frid med Gud, lugn i samvetet och ett fast opp, men de vilja icke hafva detta på syndaförlåtelsens väg, och om än till någon del, dock icke helt och hållet. De vilja icke vara helt förkastelsevärda syndare inför Gud, utan söka att undskylla och rättfärdiga sig i någon mån inför honom. De söka att inför honom dölja något och vilja icke fram med en hel och öppen syndabekännelse inför sin Gud. Och se, då går det, såsom David säger: "Så länge jag teg — nämligen med synden — försmäktade mina ben vid min ständiga klagan. Ty dag och natt var din hand tung öfver mig. Då uppenbarade jag min synd för dig och öfverskylde icke mina missgärningar.

Jag sade: Jag vill bekänna för Herren mina öfverträdelser; då förlät du mig min synds missgärning.” Andra återigen önska en Frälsare och hjälpare från nöd och elände, men icke från synden, ty den känna de icke, de vilja begagna sig af Jesu makt att hela och hjälpa, men icke från deras egen syndaskuld, ty de erkänna icke synden såsom orsak till allt elände. De söka efter befrielse blott från lekamlig nöd, lekamliga plågor, just såsom många bland judarne under Jesu jordiska lif. Men för sådana blir icke Jesus af stort värde, ja, knappast så mycket, att de vilja tacka honom för lekamlig hjälp, såsom vi se på många, som under en sjukdom eller annan nöd lofvat Gud, att, om han hjälpte dem, de sedan skulle vända sig till honom, men, sedan nöden gått förbi, hafva alldeles förgätit honom. Får icke Jesus bevisa sin makt att förlåta oss, då kunna vi lika gärna vara honom förutan. Men hafva vi sett, att han, endast han har makt att förlåta oss våra synder, och har han fått bevisa denna sin makt på våra hjärtan, då blir han oss outsägligt dyrbar och kär.

Min vän, önskar du dig en himmel, där du kan få skåda Gud och i all evighet lefva tillsammans med din Frälsare, en sådan himmel, dit man vinner inträde genom syndaförlåtelse och rening i Jesu blod, önskar du en sådan salighet, så är en sådan beredd, och den kan Jesus gifva. Men önskar du en himmel, där du blott blir befriad från elände, nöd, mödor och besvär, utan afseende på om man där är befriad från synden i tankar, ord, begär och gärningar eller icke, se, en sådan himmel finnes icke, och en sådan kan icke Jesus gifva. Utan Gud ingen salighet, med Gud all salighet; förenade med Gud genom syndaförlåtelsens nåd, befriade från synden genom Kristi segermakt hafva vi salighet och frid; bortkomna från Gud, icke delaktiga af syndernas förlåtelse och därigenom Guds barn äro vi osaliga, hvar vi än må vara, och hvad vi än må äga. Där Gud är, där är salighet och lif, där han icke är, där är osalighet och evig död. Och till Gud kunna vi icke komma utan syndaförlåtelse och slutlig befrielse från synden.

Det är därför, som Jesus vill bevisa sin makt att hela och hjälpa först och främst däruti, att han meddelar syndernas förlåtelse. Så gjorde han i dagens text med den lame. Jesus såg, att, om han väl hade syndaförlåtelse och därigenom frid med Gud och fast hopp om evinnerlig salighet med Kristus, om han väl ägde detta, så skulle han vara öfvermåttan lycklig och säll, äfven om hans kroppsliga sjukdom icke hade slutat förrän i döden. Men sedan Jesus hade helat hans själ, ville han också hela hans kropp, på det den sjuke skulle få erfara, att Jesu ord: "Dina synder förlåtas dig", icke voro tomma ord utan lif och sanning.

Likaledes ville Jesus med detta yttre kraftiga under bevisa sin makt att förlåta synder inför de otrogna skriftlärda, som betviflade denna hans makt och menade, att det var en hädelse att begagna sådana ord. Men Jesus bevisade, att till bådadera, både till att förlåta synder och att med ett ord bota denne sjuke, fordrades gudomlig makt, och att för honom såsom Gud i människonatur bådadera voro lika lätta, att lika omöjligt som det var för människor i egen kraft, lika möjligt var det för Gud. Härpå vill han göra dem uppmärksamma genom den frågan: "Hvilket är lättare, att säga: dina synder förlåtas, eller att säga: stå upp och gå?" Sedan säger han: "Men på det att I mån veta, att Människosonen har makt på jorden att förlåta synder — då sade han till den lame: Stå upp, tag din säng, och gå hem." Således bevisade nu Jesus fullkomligt med denna mäktiga gärning, att det icke var en självtagen makt, han utöfvade, då han sade: "Dina synder förlåtas", utan att han verkligen ägde den makten.

Så har nu Jesus med detta exempel visat, att han har makt att hela och bota både kroppens och själens sjukdomar, men att han först och främst och framför allt vill hela den genom synden kranka själen, och att detta sker därigenom, att han åt den botfärdige och ångerfulle syndaren gifver syndernas förlåtelse såsom en fri nådegåfva för intet.

II.

Sedan vi nu i korthet hafva sett, att Jesus har makt att hela kroppens och själens sjukdomar, samt sett, huru han utöfvade denna sin makt, under det han vandrade här på jorden, så låtom oss nu korteligen öfverväga och betrakta, om han ännu i dag bevisar denna sin makt till kroppens och själens hälsa och lif? På denna fråga kunna vi först och främst svara med apostelns ord: "Jesus Kristus är den samme i går och i dag och i evighet". Således är han den samme ännu i makt, i härlighet och framför allt i kärlek och barmhärtighet mot arma syndare.

Men hvarför se vi honom icke då än i dag lika underbart bota sjukdomar som då under sitt förnedringstillstånd, är då hans arm förkortad, att han icke kan hjälpa, kan han likgiltigt och, om vi så få säga, känslolöst se de många, som nu våndas på plågans bädd? Dessa gåtor synas svårlösta, men först måste vi betänka, att dessa yttre tecken och under icke voro hufvudsaken i Jesu verksamhet på jorden, utan att han alltid förnämligast med dessa åsyftade och genom dem förmedlade en högre själens helbrägdagörelse. Vidare voro dessa omedelbara under i början nödvändiga för att vid kristendomens första framträdande i en otrogen, i laster och sinnlighet försjunken värld bevisa dess gudomliga sanning. Men nu, sedan den genom århundraden bevisat sin gudomliga kraft till syndares frälsning och salighet i Kristus Jesus, äro dessa omedelbara under så icke mera af nöden. Sedermera böra vi ock besinna, att Gud ofta begagnar sjukdom och nöd såsom hälsosamma medel att draga själar till sig, hvilka kanske annars aldrig skulle fråga efter någonting högre, efter någon verklig salighet för sin odödliga själ. För sanna kristna blifva ofta dessa medel till en erkänd nåd af Gud, emedan de se, att de dessförutan skulle lupit bort från sin Herre och Gud och icke lärt känna sin synd och sitt fördärf så, som de nu få känna det. Men om de nu icke förstå, hvad Herren gör, så skola de en gång förstå det.

Men härvid måste vi noga besinna en sak, och det är, att

det fattas oss och vår tid tro och hjärtlig bön. Vore vi mera allvarliga och ödmjuka bedjare, och hade vi en barnslig tro, skulle vi då få se Herrens makt att hjälpa äfven i lekamliga sjukdomar uppenbaras i ännu härligare mått, än som nu sker. Herren fordrar trogen, innerlig, allvarlig och ödmjuk bön, om han skall hjälpa: "I hafven intet, emedan I icke bedjen; I bedjen och fån icke, emedan I bedjen illa", säger aposteln. Herren fordrar tro, ödmjuk tro, barnslig tro, om han skall kunna hjälpa. "Då han såg deras tro, sade han till den lame: Var vid godt mod, min son, dina synder förlåtas", heter det i evangelium. Och se, detta allt fattas oss så mycket, det fattas oss barnslig tro och ödmjuk bön, men där detta finnes, där hjälper Herren Jesus ännu i dag underbart. Eller hvad menen I, mina älskade, då I här i kyrkan låten bedja för edra sjuka? Är det en tom plägsed, eller är det med en hjärtinnerlig förtröstan till Jesus, att han på bästa sätt skall kunna hjälpa? Instämmer slutligen hela församlingen af innersta hjärta med i bönen för dessa sjuka, eller höra vi blott efter hvilken det är, som ligger sjuk? Frambära vi sedan under veckan i våra böner dessa sjuka inför vår Gud i hjärtinnerlig tro, att han framför allt måtte hjälpa dem till deras själar, eller förgäta vi dem, genast vi lämnat kyrkan.

Låtom oss noga besinna denna viktiga sak, så att vi icke skjuta skulden på Gud, att han icke hjälper! Jag tror, att vi alla hafva att anklaga oss själfva i denna del, och då få vi också beskylla oss själfva, att vi icke se Guds finger i allt. Det är någonting märkvärdigt, som står i vårt evangelium. "Då Jesus såg deras tro", nämligen deras, som framburo den sjuke. Hvad? Kan min tro hjälpa en annan, som icke själf har tro? Nej, icke så. Men en ödmjuk kristens tro kan göra, att han i allvarlig bön vänder sig till Herren för den andre, så att Guds Ande hos honom själf får uppväcka en lefvande, sann tro; ty, säger aposteln, "en rättfärdig mans bön förmår mycket, där hon är i verskamhet." Så förstå vi, hvad det har att betyda, när det heter: "Bedjen för hvarandra, på det att I mån varda helade".

Där Jesus har fått bevisa sin helbrägdagörande makt på en själ, därigenom att han fått skänka henne syndernas förlåtelse och upptaga henne till sitt nådebarn genom tron, där skall han ock bevisa sin helande makt till att bota kroppens sjukdomar, om än icke i detta lifvet, hvaruti han handlar, såsom honom synes bäst vara, dock visst i det kommande. Du ser en troende kristen ligga på sin sjuksäng, hans själ lefver i Gud, sin Frälsare och har syndernas förlåtelse i hans namn, hans kropp är utmärglad och vanställd af plågor och sjukdomar, slutligen flyr själen, den liflösa kroppen lägges ned i jorden för att förmultna och varda till stoft. Men se, likasom hvetekornet lägges ned i jorden och förmultnar, men ur detsamma framstår en brodd, ett strå, ett ax med förnyade mångdubblade korn, så är det ock med denna dödens kropp. Ur den sammas stoft skall genom Jesu makt uppstå en lekamen, lik vorden Jesu förklarade lekamen, hvilket han skall göra, som med sin kraft förmår att underlägga sig allt, såsom aposteln säger: "Det varder sådt i vanära, det uppstår i härlighet. Det varder sådt i svaghet, det uppstår i kraft. Det varder sådt en naturlig kropp, det uppstår en andlig kropp", såsom Paulus så härligt beskrifver detta i 1 Kor. 15: 43, 44. Se, detta är Jesu makt att slutligen fullständigt bota kroppens sjukdomar, sedan han först fått helbrägdagöra själen genom meddelad syndaförlåtelse och rättfärdiggörelse i sitt dyra blod.

Men om vi icke kunna vara fullkomligt vissa, att Jesus på vår bön skall ovillkorligt bevisa sin makt till kroppens hälsa, utan att vår bön i detta afseende just för vår kortsynthets skull alltid måste vara förenad med det tillägget: "Ske icke min vilja, utan din", om vi här icke kunna vara fullkomligt vissa, så kunna vi vara det så mycket mer, då det gäller vår själs sjukdom, vår syndanöd. Ty här i synnerhet är Jesus den samme i går och i dag och i evighet. Här veta vi fullkomligt hans vilja, och den är, att icke några skola förgås, utan att hvar och en vänder sig till bättring, och i hans namn predikas ännu i dag lika kraftigt bättring och syndernas förlåtelse, således själaläkedom. Aldrig äro vi mera välkomna

till Jesus, än då vi komma med ett öfver synden bedröfvadt hjärta för att söka helande balsam för det svidande samvetet, och denna balsam är syndernas förlåtelse och frid i Kristus Jesus.

Hvarje gång vi höra eller läsa Guds ord, hvarje gång som aflösning förkunnas från detta altare, ljuder till oss de orden: "Låten försona eder med Gud! Ty Gud försonade i Kristus världen med sig, icke tillräknande dem deras öfverträdelser, och nedlade hos oss försoningens ord". I synnerhet vid aflösningen höra vi ju så tydligt dessa trofasta och trösterika Guds löftesord: "Var vid godt mod, min son, min dotter, dina synder förlåtas". Härliga, orubbliga och hugneliga äro dessa ord, men för hvem? Hvem är det, som skall vara vid godt mod? Jo, den som förut icke är det, d. v. s. den som med hjärtats sorg känner sin syndaskuld, den som innerligen längtar efter syndaförlåtelse och frigörelse från sin synd. Bättring och syndernas förlåtelse predikas i Jesu Kristi namn. Bättring, d. v. s. syndakännedom, först och sedan syndernas förlåtelse. Syndaförlåtelse meddelar Jesus åt den, som behöfver den, och åt den, som känner sitt behof däraf. Läkedom ger han åt den sjuke. Ingen annan väg gifves det till salighet än syndaångerns och syndaförlåtelsens väg.

Detta var vägen till själens och kroppens helbrägdagörelse för den lame i dagens text. Detta är ännu i dag den väg, som Herren Jesus visar oss alla, om vi vilja undfå salighet och lif. Men denna väg står lika öppen nu som fordom, syndaförlåtelsens skatt är lika stor nu som fordom. Den har icke under århundraden förminskats, ty det är Herren Jesus själf som meddelar den, och han blifver, såsom han är, och hans år taga ingen ända. Är det då icke mödan värdt att söka denna stora skatt, syndernas förlåtelse, hvarigenom våra själar kunna blifva helbrägdagjorda från syndens farliga sjukdom, som till sist medför den eviga döden för den oförsonade syndaren. Där syndernas förlåtelse är, där är lif och salighet. Vilja vi då icke äga lif och salighet, vilja vi bära vår syndaskuld, då Kristus vill förlossa oss därifrån?

Men låtom oss vakta oss, att vi icke taga emot en gåfva, som vi i verkligheten icke känna något behof af. Det är icke gjordt med några tomma suckar och några lösa ord. Ur djupet af hjärtat gå syndabekännelsens ord, ur djupet af hjärtat kommer längtan efter frälsning och förlossning, och då är Jesus i sitt ord närvarande och säger: "Var vid godt mod, min son, min dotter, dina synder förlåtas". Men är icke lif och salighet någonting, som är värdt bön och tårar, är icke själens och kroppens hälsa genom Jesu makt någonting, som lönar kamp och strid? Anse vi det för en så ringa ting, att vi icke vilja offra några bönerop därpå, då ligger det oss icke mycket på hjärtat, antingen vi blifva evigt saliga eller evigt osaliga.

Vi hafva nu hört, att Jesus ännu i dag är lika mäktig och villig att hjälpa, som han var, under det han vandrade på jorden i människonatur. Viljen I nu icke begagna eder af denna Jesu helande makt, att I mågen få en genom syndernas förlåtelse helbrägdagjord och därigenom slutligen förklarad, oförgänglig och för sjukdom icke utsatt kropp? O du, som ännu lefver i synden, sakta dig, stanna! Hör, hvad Jesus vill göra med dig! Jo, han vill gifva dig syndaförlåtelse, frid och evinnerlig salighet. Kastar du bort alla dessa härliga gåfvor för dina syndalustar, vill du förblifva oförsonad med ditt lifs Gud, vill du icke låta försona dig med honom? Men I, som af Jesus hört och anammat de orden: "Var vid godt mod, dina synder förlåtas", och som nu önsken att allt mer blifva befriade från synden, glädjens i hoppet, att denna befrielse en gång skall inträffa, då edra själar skola blifva fullkomligt helbrägdagjorda i Kristus Jesus och edra kroppar, om de än nu äro skröpliga och af sjukdomar angripna, dock en gång skola genom Jesu makt härliggöras och blifva förklarade fria från syndens alla följder. Men låten också syndernas förlåtelse, som är lif och salighet, bevisa sig i edert lif såsom en makt att i Jesu kraft allt mera öfvervinna synden med dess lustar och begärelser, hvilka strida emot själen och just utgöra dess sjukdomar, på det att redan här den helbrägdagörelse må börja, som i en salig död skall nå sin fulländning. Amen.

Det himmelska ljuset.

Tjuguandra Söndagen eft. Trefaldighet.

Jag är världens ljus; den mig följer, han skall icke vandra i mörkret, utan han skall få lifvets ljus.

Vi känna strax, hvilken det är, som talat dessa ord. Det är blott en, som kunnat med sanning säga så. Om det än funnits blott svaga människor, som i öfvermod velat upphöja sig till världens ljus, så hafva de allt för snart slocknat, skenet af deras ljus har varit flämtande, och i tidens lopp har det allt mer och mer mattats. Det har funnits blott en, som utan öfvermod kunnat kalla sig världens ljus. Så kunde han tala, han kunde kalla sig världens ljus, och var dock så ödmjuk, att han gjorde sig till allas tjänare, ja, att han umgicks med de sämsta syndare och brottslingar, blott de ville erkänna sig vara fattiga syndare. Ser du icke här en gudomsperson? Jo, du ser Jesus Kristus, den lefvande Gudens lefvande, enfödde Son. O, hvilken skillnad det ändå är mellan Jesus såsom världens ljus och människor, som vilja uppträda såsom sitt släktes och sin tids ljus! Se på dessa mänskliga stora, huru de försvinna, deras ljus har nått blott några få, de hafva aldrig kunnat lysa in i den låga hyddan, de hafva varit obekanta för största delen bland människor, och, hvad värre är, de hafva aldrig kunnat lysa någon i dödens och domens mörka timmar. Hvar skola vi finna ett ljus, som kan lysa den fattige och enfaldige, den, som känner sig vara en ovärdig syndare? Hvar är det ljus,

som icke är för högdraget att lysa in hvar som helst, där man vill öppna någon lucka för dess inträngande sken? Hvar är det ljus, som skall upplysa lifvets mörker, hvar det sken, som skall göra den dunkla evigheten klar, hvar skall du finna ljus i döden? Har du någonsin frågat dig själf efter detta ljus, har du uppriktigt sökt därefter? Och hvad har du funnit? Har du fått se Jesus Kristus, din Frälsare, såsom världens och ditt enda rätta ljus? Han är det, som kan och vill vara världens och ditt ljus, den honom följer, han skall icke vandra i mörkret, utan han skall få lifvets ljus, ljus i detta lifvet, ljus i döden, ljus i det eviga lifvet. Allt detta vill Jesus blifva för dig.

Månne det finnes något ljus, någon sann frid och ro redan i detta lifvet utan Jesus? Det synes ty värr, som om det vore så, det tyckes, såsom om många människor skulle kunna vara lugna utan att äga Jesus till sitt ljus. Ja, man kan vara lugn i sömnen, då man icke vet af att huset, däri man hvilar, brinner. Men ack, detta är ett farligt lugn, en förfärlig ro. Sådant är ock det lugn, en människa kan hafva utan att i lefvande tro äga Herren Jesus såsom sitt allt i alla. Tänk noga efter, hvad det är för ett lugn, du äger, hvilken frid du har, som gör dig så förnöjd. Hvad för ljus har du i ditt lif, hvilken ledstjärna har du valt, som skall kunna med säkerhet leda dig genom tiden in i en evig salighet? Har du ett sådant ljus, att det icke slocknar i dödens mörka dal? Det är väl icke lifvet i synden, som utgör din ro och din glädje. O, då är du omgifven af idel mörker, om du tycker det vara din förnöjelse, att du ostraffadt kan göra, eftersom köttet och sinnet lyster, då behöfver du i sanning låta Jesus upplysa dig. Därför, "vakna upp, du som sofver, och statt upp ifrån de döda, så skall Kristus lysa öfver dig."

Månne det är något annat, som ger ditt hjärta ljus och ro? Kanhända detta, att du tycker dig vara ganska rättskaffens, att du icke är sämre än andra utan tvärtom bättre. Då är ju icke Kristus ditt ljus, utan det är dina egna gärningar, din egen fromhet, i hvars matta sken du fröjdar dig så myc-

ket. O, en sådan olja i lampan räcker icke till, din lampa slocknar, innan du hinner fram till målet. Sök därför ljus hos Jesus, medan tid är, och innan dörren ännu är stängd.

O Jesus, du är kommen till att vara världens ljus. Märkvärdigt är då, att så många människor icke vilja komma till dig för att blifva upplysta med det rätta ljuset. Ack, de vilja nödvändigt famla efter alla möjliga irrbloss, innan de kunna bevekas att söka dig. Herre, hjälp oss, att vi måtte söka dig, vi hafva dock ingen ro, förrän vi finna dig. Upplys oss med ditt ljus af höjden också på denna stund! Hör oss! Fader vår, som är i himmelen, m. m.

Text: Mark. 4: 21—25.

Och han sade till dem: Icke kommer väl ljuset in för att sättas under skäppan eller under bänken? Månne icke för att sättas på ljusstaken? Ty intet är fördoldt, utan för att det skall varda uppenbart; icke heller vardt något förborgadt, utan för att det skulle komma i dagen. Om någon har öron till att höra, han höre. Och han sade till dem: Sen till, hvad I hören. Med det mått, hvarmed I mäten, skall det mätas åt eder, och åt eder, som hören, skall mera varda tillagdt. Ty den som har, honom skall varda gifvet, men den som icke har, från honom skall tagas äfven det han har.

I vår text talas om ljus. Att härvid är fråga om ett himmelskt, ett andligt ljus, förstå vi lätt. Låtom oss då under bön om den Helige Andes nåd och upplysning i all korthet betrakta vår text och därur hämta de lärdomar, som kunna leda oss till

Det himmelska ljuset.

Vår text börjar: "Och Jesus sade till folket: Icke kommer väl ljuset in för att sättas under skäppan eller under bänken? Månne icke för att sättas på ljusstaken?" Vi kunna med skäl säga, att dessa ord gälla först och främst Herren Jesus själf, han som var, och som är det stora världsljuset. Han var icke kommen hit i världen blott för några få människor, utan han ville vara allas Frälsare, ty "Gud vill, att alla människor skola varda frälsta, och komma till sanningens kunskap." Jesus kom icke heller för att stifta

en särskild sekt eller ett enskildt parti, ehuru hans verksamhet blef annorlunda ansedd af de ondskefulla, som kallade dem, hvilka af hjärtat ville tro honom, nasareernas parti. Detta är ock det stora och härliga hos Herren Jesus, att han är tillgänglig icke allenast för de lärda och bildade, de stora och mäktiga i denna världen utan ock för de olärda, de mest okunniga, de fattigaste och ringaste i denna världen. Jesus har intet anseende till personen, utan i allehanda folk vill han vara allas Frälsare.

Innan Herren Jesus kom, hade det himmelska ljuset i viss måtto stått under skäppan. Hvad Gud hade talat och uppenbarat i gamla testamentet, det visste blott judarne, ett ringa folk, afskildt från den öfriga världen, för att icke förvillas af hedendomens mörka natt. Enskilda strålar af det himmelska ljuset spridde sig väl till några enskilda, ljussökande hedningar, men detta nästan blott undantagsvis. Uppträdde ibland hedningarne några stora män, som ville vara andliga ljus i världen, så voro dessa så högtrafvande och lärda, att blott några få, som af naturen hade gåfvor och tid att sysselsätta sig med lärdom, kunde förstå dem, men den stora massan af folket måste vandra i okunnighet och anses nästan som djur. För öfrigt voro dessa förnuftsljus så otillförlitliga, och det ena af dem gäckade det andra. Så var det icke med det himmelska ljuset. Herren Jesus Kristus, han ville uppbygga alla, och hans ljus var ett himmelskt ljus, som kunde leda den rätta vägen till en evig salighet. Skulle du icke fröjdas och glädjas, skulle du icke tacka och prisa din Gud, när du tänker härpå? Du, som är ringa och olärd, du kan få samma ljus i Kristus Jesus som den lärde och kloke, ja, om Guds Ande får göra ditt sinne ödmjukt och barnsligt i sann mening, kan du blicka mycket djupare in i Guds hemligheter, än någon med sitt naturliga förnuft och sin stolta vishet förmår; du, den mest föraktade och bortglömde, är lika högt aktad af din Frälsare som någon hög och mäktig på jorden. Han har återlöst din själ med samma blod, han ömmar lika innerligt för din salighet som för någon annans, hans ljus vill skina lika klart för dig som

för någon annan. Ack, om du blott ville akta på denna stora salighet, som är i Kristus Jesus! Herren Jesus själf, som af profeten kallas rättfärdighetens sol med salighet under sina vingar, är det himmelska ljuset, men då han själf icke kunde blifva kvar här på jorden i synlig gestalt, så har han gifvit oss en ledstjärna, som skall leda oss till honom. Detta är hans ord, som vi hafva ibland oss, detta är ock ett himmelskt ljus.

Om Guds ord gäller ock det, som står i början af vår text. Se vi på det sammanhang, i hvilket vår text står med det öfriga af kapitlet, så finna vi, att Herren Jesus nyss förut har talat liknelsen om de fyrahanda sädesåkrarna, däri det visas, att många människor icke taga Guds ord till hjärtat, eller fatta det, såsom de borde. Jämföra vi härmed, hvad som står i Matt. 13 kapitel, näst efter samma liknelse, så finna vi, att Herren Jesus där säger till lärjungarne: "Eder är gifvet att förstå himmelrikets hemligheter, men dem (de andra) är det icke gifvet. Fördenskull talar jag i liknelser, emedan de, seende, icke se och, hörande, icke höra och icke förstå. Och på dem fullbordas Esaias' profetia, som säger: Med öronen skolen I höra och icke förstå, och seende skolen I se och icke förnimma".

När vi nu läsa detta, så kunde vi måhända komma på den tanken, att det är Gud, som icke vill upplysa dessa människor, och att de således själfva ingen skuld hafva, om de blifva oupplysta af det himmelska ljuset. Vi kunde tänka, att Gud ville så att säga uppsåtligen dölja det himmelska ljuset för många, så att blott några få skulle kunna se det. Men nej, säger Jesus i vår text, så är icke hans mening. "Icke kommer väl ljuset in för att sättas under skäppan eller under bänken? Månne icke för att sättas på ljusstaken?" Så är ock Guds innerliga, allvarliga mening, att han vill upplysa alla med sitt ords ljus. Här är ingen hemlighetslära, som man ej får intränga uti, det står öppet för hvar och en, som vill, att mottaga af detta himmelska ljus, den som vill, han komme och tage.

Här komma då många med den invändningen och ursäkten:

det är så mycket i bibeln, som jag icke förstår, så mycket dunkelt och mörkt, huru skall jag såsom olärd kunna fatta allt detta? Hör då på, hvad Frälsaren säger vidare i vår text: "Ty intet är fördoldt, utan för att det skall varda uppenbart; icke heller vardt något förborgadt, utan för att det skulle komma i dagen". Om du gåfve dig ro att vänta, skulle du få se, huru det allt mer och mer klarnade för din blick, du skulle göra den ena upptäckten efter den andra. Gud har icke lagt salighetsskatterna så på ytan, att de skulle nedtrampas och nedsölas af hvar och en, som springer lättsinnigt däröfver. Aposteln Petrus omtalar, huru profeterna och de fromma i gamla testamentet hafva sökt och rannsakat, likasom en, den där söker skatter, arbetar med mycken ihärdighet och ifver för att finna hvad han söker, då han är förvissad, att, där han gräfver, finnes en skatt. Tänk, om du söker jordiska ägodelar, huru ihärdig är du icke då, då räknar du icke på mödan, vakande och arbete, blott du finner hvad du söker, men den himmelska sanningen vill du finna utan något sökande, den skall gifvas dig på köpet, menar du. O, huru ringa du då aktar det himmelska ljuset och den eviga saligheten!

Hvad söker du i bibeln? Kanske du söker klyftigheter, du vill därur blifva förståndig och vis. O, då finner du idel stötestenar för ditt förnuft, och kanske Gud med afsikt lagt däri sådana för att visa dig, att du icke bör gå denna väg, då du söker sanningen. Man kan ju i naturlig mening vända en bok bakfram, och då är ju icke underligt, om man ej fattar mycket af hvad där står. Så gör ock mången med Guds ord.

Sök såsom en fattig syndare i Guds ord din Frälsare, då skall du få se, huru det klarnar omkring dig. Jesus Kristus, syndares Frälsare, är bibelns kärna och stjärna. Söker du denna stjärna, så skall hon belysa allt det öfriga för dig. Ingen, som i Guds ord på allvar har sökt, huru han måtte varda frälst och salig genom Jesus Kristus, har ännu haft skäl att klaga öfver att han ej förstått, hvad som hör till hans eviga salighet. Nej, tvärtom är det märkvärdigt att se, huru de mest enfaldiga men ödmjuka och sant barnsliga hjär-

tan i Guds ord under den Helige Andes ledning funnit ett stort och klart ljus. Det ena förklarar härvid det andra, och allt mer och mer går ljuset upp för ens inre syn, och hvad som ännu här var dunkelt, skall synas klart, när tidens förlåt har remnat.

Kanhända du ock förgäter ett, som är viktigt, ja, oundgängligen nödvändigt, då du söker det himmelska ljuset, det är bönen. Utan ödmjuk bön till din Gud finner du icke ljuset. Tror du dig med ditt naturliga ljus finna det sanna ljuset, då finner du i stället idel mörker.

Ännu från en annan synpunkt måste vi se dessa ord i texten: "Intet är fördoldt, utan för att det skall varda uppenbart; icke heller vardt något förborgadt, utan för att det skulle komma i dagen". När du läser Guds ord, kom i håg, att det är skarpare än något tveeggadt svärd och går igenom, till dess det åtskiljer själ och ande, märg och ben, och är en domare öfver tankar och hjärtans uppsåt. Guds ord vill icke blott upplysa ditt förstånd, det vill intränga i ditt hjärta och där uppenbara alla dina tankar, ja, alla dina synder, det vill förödmjuka dig till en fattig, ovärdig syndare inför Jesu kors. Ty intet är hemligt i ditt hjärta, som icke skall varda uppenbart, när Guds ords ljus får tränga in i ditt innersta hjärta. Det är kanhända detta, som du fruktar. Du vill icke blifva uppenbar inför Gud såsom en syndare, du vill behålla din goda, falska tanke om dig själf såsom en god människa med ett godt hjärta. Det är måhända därför, som du säger dig icke förstå Guds ord. Du förstår det icke heller, om du icke låter ljuset tränga in i din egen själ. Det är ju en egenskap hos ljuset, att det uppenbarar, hvad som är orent. Det, som icke tål ljuset, är sjukligt, man vill ju undangömma det, som är orent och eländigt. Är det så med ditt hjärta, att du vill likasom gömma det undan för Guds ords ljus, då står det icke väl till.

Men det är intet hemligt, som icke skall komma i dagen. En gång skall du uppenbaras inför Guds domstol, och då skall allt belysas. Ville du nu, medan du är i nådatiden, låta Guds ords ljus tränga in i ditt hjärta, så att du af hjärtat erkände

dig såsom en fattig syndare, då skulle ock samma ljus leda dig till rättfärdighetens sol, Jesus Kristus. Af honom skulle du blifva rentvagen och rättfärdiggjord, så att på dina synder aldrig mer skulle tänkas, du skulle i Jesus Kristus stå ren inför Gud. Tänk, huru härligt detta skulle vara emot att framträda i din egen smutsiga rättfärdighetsdräkt.

Det heter vidare i vår text: "Om någon har öron till att höra, han höre". Huru allvarliga ord! Frälsaren upprepar dem ofta, han måtte då lägga en synnerlig vikt därpå. Ja, dessa ord stå där såsom en uppmaning till dig, att du skall höra Herrens röst. Du må väl då icke fråga med Farao: "Hvem är Herren, hvars röst jag höra skall?" d. v. s. det samma som: jag frågar icke efter hvad Gud talar, han måtte väl ej hafva något särskildt att tala med mig, jag vet mig intet ondt hafva gjort. Suckar du icke i stället: Herre, öppna mig ögon och öron, att jag må se och höra, hvad du säger, öppna mitt hjärta, såsom du gjorde med Lydia, att jag må gifva akt på hvad du talar i ditt ord. Suckar du så, då skall säkert Herren upplysa dig med sitt himmelska ljus, ty den som beder, han får, och den som söker, han finner, och för honom, som klappar, varder upplåtet. Dessa ord stå såsom en särskild varning och förmaning till dig, du som genom Guds Andes nåd börjat lyssna till sanningens röst och öppnat ditt hjärta för det himmelska ljuset, Guds ord.

Tag noga vara på den nåd, som Herren gifvit dig, hör, medan du kan höra, lek icke med den Helige Andes nådeverk i ditt hjärta, trotsa icke på ditt ljus, som du fått af Herren, utan var i ödmjukhet, tro dig aldrig vara en mästare, utan förblif en ringa lärjunge vid Jesu fötter. Den som står, han se till, att han icke faller, beröm dig icke utan blott af din svaghet. "Var icke stolt i ditt sinne", säger aposteln, "utan var i räddhåga, ty har icke Gud skonat de naturliga grenarna, torde han icke heller skona dig". "Arbeten med fruktan och bäfvan på eder frälsning". "Och om I såsom Fader åkallen honom, som utan anseende till person dömer efter hvars och ens gärning, vandren i fruktan under edert främlingskaps tid". Det allvarliga i de föregående orden bekräftas ock af

det följande i texten: "Sen till, hvad I hören. Med det mått, hvarmed I mäten, skall det mätas åt eder". Herren Gud vill, att hans ord skall blifva mottaget och anammadt, annars drager han sin nåd tillbaka. Hans ord skall gömmas i hjärtat. "Varen ordets görare och icke allenast hörare, bedragande eder själfva". Gud ser ock på den beredvillighet, hvarmed människan vill mottaga ljuset. Är det en, som litet eller intet vill mottaga, så kan han litet eller intet gifva. Således är det icke hos Gud skulden ligger, utan hos oss själfva, i det att vi äro så tröga och försumliga.

Vår text slutar med några ord, som på samma gång innebära en outsäglig tröst och en förfärande dom; en tröst för alla dem, som vilja öppna sitt hjärta för det himmelska ljuset, en dom för alla dem, som tillsluta ögon, öron och hjärtan. "Ty den som har", heter det, "honom skall varda gifvet, men den som icke har, från honom skall tagas äfven det, han har". Förut hette det: "Och åt eder, som hören, skall mera varda tillagdt." O, I som viljen lyssna till mina ord med enfaldigt och öppet hjärta, vill Frälsaren säga, I skolen få ännu mera, I skolen få nåd på nåd, fördubbladt ljus, förnyade nådebevis, I skolen hafva nog och öfvernog, I som viljen komma till mig såsom den rätte herden och läraren, I skolen icke behöfva klaga, att något skall fattas eder å min sida, för intet skolen I få, så mycket I viljen mottaga. Ja, var förvissad, att, då Herren fått begynna ett godt verk hos dig, så vill han fullborda det. Har han fått visa dig din synd, så skall han ock visa dig sin nåd, har du fått se ditt mörker, så skall du ock få skåda Herrens ljus.

Men den som icke har, emedan han icke vill hafva, från honom skall tagas äfven det, han har. Den som fortfarande förhärdar sitt hjärta för Guds Andes nådeskallelser, från honom tages den nåd, han redan fått, såsom det gick den onde och late tjänaren i evangelium. Den människa i kristenheten, som icke omvänder sig i allvarlig bättring och tro, utan vill gå bort ifrån sin Gud i otro och sorglöshet, från henne skall ock tagas de härliga nådesförmåner, hon fick i dopet. Det skall icke hjälpa dig, att du varit döpt och gått till natt-

varden, om du vandrar fjärran från din Gud och går bort i ett obotfärdigt sinne. Men ännu har icke Herren tagit sin nåd från dig, du hör ju, huru han kallar dig med sitt ord äfven i dag, det är hans allvarliga mening, att han vill upplysa dig med sitt himmelska ljus, blott du vill låta det tränga in i ditt hjärta.

Så måtte då detta härliga ljus få blifva en ledstjärna på vår lefnadsväg, en lykta för våra fötter, så att vi till slut må skåda Gud ansikte mot ansikte och varda delaktiga af det eviga ljuset. Därtill förhjälpe oss Herren för sitt namns skull! Amen.

En sann kristens förhållande till den mänskliga ordningen.

Tjugutredje Söndagen eft. Trefaldighet.

Varen all mänsklig ordning undergifna för Herrens skull.

Detta är en förmaning, som aposteln Petrus gifver de kristna på sin tid; vi läsa den i hans första brefs 2 kap. 13 vers. En sådan förmaning kunde väl behöfvas, icke därför, att de kristna voro mera ohörsamma och upproriska än andra, men väl därför, att det kunde synas underligt och vara tveksamt, om de kristna skulle behöfva foga sig i en ordning, som var utgången från hedningar. I kunnen tänka eder, i hvilken svår belägenhet de första kristna voro, de hade ju rundt omkring sig idel hedningar, aldrig fästes i de påbud, de hörde från sin öfverhet, något afseende på den lefvande och sanne Guden, i afgudarnas namn utfärdades alla befallningar från den hedniske kejsaren. Hvad de kristna ansågo för den största synd, det kunde af hedningarne hållas för den högsta dygd. Äfvenså ibland judarne; de hatade ju Kristus och hans ord. Han som var de kristnas högsta tröst och skatt, han föraktades, bespottades och förföljdes af deras öfverhet. O, huru svårt skulle icke detta kännas!

Skulle nu de kristna behöfva att lyda en sådan öfverhet, voro de icke befriade från sin lydnadsplikt, på samma gång som de blifvit befriade från sin slaftjänst i synden under mörkrets furstes tyranni, när de fingo lära känna den lefvande

Guden och den han har sändt, Jesus Kristus? När de i honom fingo en Gud, som för dem var ny, fastän han lefver ifrån evighet till evighet, voro de icke också då berättigade att få en ny och kristlig öfverhet; när deras hjärtan blifvit nyskapade i Kristus Jesus, skulle då icke äfven staten och det borgerliga samhället omskapas? Men, säger man, hvad skulle de fåtaliga kristna göra? Ja, i början, men sedan växte deras antal till tusenden, när, såsom kyrkohistorien berättar, det fanns kristna i romerska rikets alla provinser, när det fanns tio tusen kristna soldater i Neros krigshär, månne icke dessa kunnat göra något, om de velat försöka. Men de skulle vara all mänsklig ordning undergifna, så lydde apostelns förmaning, och de kristne aktade i sanning Guds ord såsom rätta kungaord.

Men hvarför skulle de vara den mänskliga ordningen undergifna? Jo, för Herrens skull, säger aposteln. Hvad kan detta betyda? Jo, de kristna skulle se på Herren Jesus, huru han hade gjort, han var ju aldrig upprorisk, fastän han hade haft makt därtill. Judarne försökte visserligen att inför den romerska landshöfdingen anklaga Jesus såsom en upprorsstiftare, men till och med den stolte och misstänksamme romaren fann, att denna anklagelse var helt och hållet ogrundad. Jesus hade lämnat de kristna ett exempel, huru de skulle förhålla sig mot världslig ordning. Äfvenså menar väl aposteln med dessa ord "för Herrens skull", att, så länge Gud själf tål en ogudaktig, ond och hednisk öfverhet, så skulle ock de kristna tåla den; när Herren Gud själf i sin vishet fann för godt, skulle han öppna vägen till en ny, kristlig samhällsordning, men de kristna skulle icke genom brådstörtande våldsamhet gå Gud i förväg. Likaså skulle de kristna i allt väl akta sig, att icke Kristi namn med skäl blefve försmädadt bland hedningarna, så att de med rätt kunde anses såsom farliga, upproriska och skadliga för det jordiska.

Men, fråga vi, hvad gjorde de kristna då, när de fingo sådana befallningar från hednisk öfverhet, som de omöjligen kunde lyda utan att vara sin Gud och Frälsare ohörsamma? Läs Apostlagärningarna och kyrkohistorien, får du se, huru

de förhöllo sig. Månne de lydde den jordiska öfverheten då och bröto Guds bud? Nej, sade de då, vi måste mer lyda Gud än människor. Månne de då ville göra uppror, sägande: vi vilja icke längre höra under en sådan öfverhet; månne de öfverhopade den mänskliga ordningens förmän med smädelser? Nej, ingalunda, tysta och tåliga ledo de alla mänskliga kval, som pålades dem af en grym öfverhet för deras förmenta olydnad. Se, här är de kristnas hjältehistoria, här är deras frihetskrig, genom outsägliga lidanden segrade de första kristna, genom lidande segrade Herren Jesus själf, så ock hans första trogna efterföljare. Petrus, Paulus och många andra, som hafva utstått mångfaldiga lidanden, dessa äro de kristna hjältarne. Kyrkohistorien har ock sin hjältetid, du kan läsa därom i Apostlagärningarna, Döm därutaf, hurudana frihetskämpar de första kristna voro, se ock där, huru de förhöllo sig äfven mot en okristlig, grym och ofördragsam öfverhet. Om än en senare tids kristna hafva vansläktats, om de hafva tagit det världsliga svärdet i hand, i stället för att på Herrens vägar strida med lefvande tro på Gud med brinnande kärlek till honom i hjärtat med saligt hopp om en kommande evighet, så äro åtminstone icke de första kristnas häfder däraf befläckade. I vår text skola vi få se, huru Herren Jesus själf förhöll sig mot den mänskliga ordningen. Herre, öppna oss ögonen, att vi måtte se på dig äfven i detta stycke, hjälp oss, att vi måtte lära af dig, du som var mild och ödmjuk i hjärtat. Hör oss! Fader vår, som är i himmelen, m. m.

Text: Matt. 17: 24—27.

Och när de hade kommit till Kapernaum, gingo de, som uppburo skattepenningen, fram till Petrus och sade: Betalar icke eder mästare skattepenningen? Han svarade: Jo. Och när han hade kommit in i huset, förekom honom Jesus, sägande: Hvad synes dig, Simon? Af hvilka taga jordens konungar tull eller skatt, af sina söner eller af de främmande? Petrus sade: Af de främmande. Då sade Jesus till honom: Så äro ju sönerna fria. Men på det att vi icke må gifva dem anstöt, så gå till hafvet och kasta ut en krok och tag den fisk, som först kommer upp, och när du har öppnat hans mun, skall du finna ett mynt; tag det och gif åt dem för mig och dig.

Låtom oss nu försöka att under bön om Guds Andes nåd, hjälp och välsignelse draga de hälsosamma lärdomar, som i denna text såsom i allt Guds ord finnas så rikligen. Vårt ämne vare därunder:

En sann kristens förhållande till den mänskliga ordningen.

Texten börjar: "Och när Jesus och hans lärjungar kommo till Kapernaum, gingo de, som uppburo skattepenningen, fram till Petrus och sade: Betalar icke eder mästare skattepenningen? Han svarade: Jo". Den skattepenning, om hvilken här är fråga, var en tempelskatt, som plägade uppbäras bland judarne till gudstjänstens upprätthållande. Den fråga, som skatteuppbärarne här göra Petrus, innebär icke något tvifvel på huruvida Jesus vill gifva skatt eller ej. Deras fråga betyder: eder mästare plägar ju gifva skattepenning? Därpå svarar Petrus: Jo. Häraf synes då, att Jesus alltid plägade göra så. Som nu Petrus kom in i huset, förekom honom Jesus, sägande: "Hvad synes dig, Simon? Af hvilka taga jordens konungar tull eller skatt. Af sina söner, eller af de främmande? Petrus sade: Af de främmande. Då sade Jesus till honom: Så äro ju sönerna fria." Härmed menar Jesus: du vet väl, Petrus, huru det brukas; icke behöfva de kungliga barnen erlägga skatt till sin fader, det få andra göra, barnen äro fria, så må du ock veta, att templet i Jerusalem tillhör min Fader i himmelen, den skatt, som erlägges dit, är till min Faders ära, men jag, som är hans son, skulle väl vara fri från en sådan skatt.

Allt detta innehåller många viktiga lärdomar, om vi vilja akta därpå. Först är det någonting, som faller oss i ögonen, vi undra, att Herren Jesus erlade skatt till Jerusalems tempel. Visserligen var denna gudstjänst inrättad af Herren Gud själf, visserligen var det med hans vilja man där offrade och förehade allehanda ceremonier. Men gudstjänsten hade ju mycket urartat där, de flesta, som besökte templet, ropade: Här är Herrens tempel, här är Herrens tempel, och så mente de, att det var nog därmed, att de hade ett tempel och besökte detta. De trodde ej, att det vidare behöfdes nå-

gon hjärtats omskapelse af den Helige Ande, de kände ej behof af en Frälsare, de tyckte sig behöfva blott då och då besöka templet, så hade de uppfyllt allt, hvad Gud kunde fordra af dem. Dessutom voro ju de flesta bland lärarne bittra fiender och förföljare af Herren Jesus, ja, de ville stena honom, och alltid, när han var i Jerusalem, hade han att utstå mycken försmädelse. Skulle Herren Jesus ändock med sin skärf bidraga till detta tempel och dess gudstjänst? Ja, han gjorde det, han bidrog icke blott med penningar, utan han gick själf ofta dit, såsom vi läsa i evangelierna, han gick dit, fastän han måste lida så mycken försmädelse af både folk och lärare. Han älskade dem, därför sökte han upplysa dem med sitt lifgifvande ord. Hvad lära vi nu af allt detta?

Tillämpningen är lätt att göra. Den träffar väl in på vår tid och dess förhållanden, och om man icke vore utsatt för en stor fara att blifva missförstådd, skulle man efter texten kunna teckna en tidsbild lefvande och klar. Det är bekant och måste erkännas af hvar och en, som med allvar betraktar saken, att på senare tiden ibland oss uppvaknat ett allvarligt begär efter att höra lefvande Guds ord, det måste ock erkännas, att många tagit Guds ord lefvande till hjärtat, så att de icke åtnöja sig med en blott yttre gudstjänst, utan vilja tjäna Herren i anda och sanning. Många hafva fått inse, att Guds ord skall betraktas icke blott i kyrkan utan i hemmen, i hjärtat, att man kan tala därom och tänka därpå, när man sitter i sitt hus eller går på vägen, när man nedlägger sig eller uppstår. Det är ock en sorglig kännedom vi hafva, att många i kristenheten gått och ännu gå i kyrkan af blott vana. När de komma därifrån, borttager det fåfängliga talet, det förströende sällskapet all välsignelse och allvarlig eftertanke om hvad man hört, men de tycka sig ingenting mer behöfva, blott de då och då besöka Guds hus. Det är ock en ännu sorgligare erfarenhet, att många ibland dem, som varit satta att predika lefvande Guds ord, talat människofunder utan lif och värma, såsom det syntes.

Uttyden icke ett sådant yttrande illa. Man kan i detta stycke göra mångahanda betraktelser. Emellertid har hos

mången i vår tid, när han betraktat det sorgliga i den kyrkliga gudstjänsten, uppstått den tanken: skall jag bidraga till en sådan gudstjänst, befordrar icke jag därmed egenrättfärdighet och likgiltighet, är det icke åtminstone nog, om jag med penningar bidrager till templets underhåll, måste jag ock med min person vara närvarande och deltaga i en sådan gudstjänst, där jag ser så mångahanda ceremonier, om hvilka jag ej vet, hvartill de tjäna,. Jag tycker, att Guds ord framställes så torrt och liknöjdt, så konstladt och högdraget, jag vill höra ett enkelt, lefvande och kraftigt Guds ord utan alla tomma ceremonier. Dessutom finner jag så mycket i kyrkans gudstjänst, som icke är uttryckligen föreskrifvet i Guds ord, där äro så många människostadgar, huru skall jag nu förhålla mig? Är jag pliktig att lyda människostadgar, skall jag icke lyda Guds ord? Hör, min åhörare, om du slites med sådana tankar, vi döma dig icke genast såsom en svärmare, nej, vi tänka bättre om striden i detta afseende än den andliga liknöjdheten, då man frågar efter ingenting. Men detta fråga vi dig också, om du på allvar vill söka efter sanningen i Kristus Jesus, om du icke blott vill fara fram i köttslig ifver, om det icke blott är din lust att klandra och anmärka, om du vill hejda dina tankar något litet, de må synas än så rättmätiga. Älskar du Kristus lika varmt, som du försvarar dina älsklingstankar? Är det ditt allvar att söka din själs frälsning och salighet i Kristus, vill du äfven, att alla om möjligt måtte dragas till honom, då stannar du, för att se på Jesus, du tänker vid alla dina åsikter: ja, detta är min tanke, så vill jag göra, men hvad tänkte Jesus, huru gjorde han, jag vill noga tänka efter, att jag ej går en annan väg än hans. Huru förhöll han sig mot den mänskliga ordningen? Jo, du ser det i vår text, du ser det ock på många andra ställen, du behöfver då icke vara tvifvelaktig om huru han gjorde. Gör ock du såsom han, han har gifvit oss ett exempel i allt, att vi skola efterfölja hans fotspår. Finner du i den kyrkliga gudstjänsten mycket, som icke är så, som du skulle önska, så bed din Gud allvarligt, att det måtte bättras, och att du på hans vägar måtte få nåd att medverka därtill.

Det är märkvärdigt att i vår text se, huru Jesus blott åt Petrus nämner om sig själf såsom Guds Son, att han därför borde vara fri från skatter till templet. Hvarför sade icke Jesus detta åt dem, som uppburo skatten? Nej, de skulle icke hafva förstått, de skulle blott hafva gycklat med ett sådant tal, men Petrus borde fatta Jesu mening, hvilket han ock gjorde. Här har Herren Jesus gifvit sina trogna en märkvärdig vishetsregel. Den som fått en sann och lefvande tro på Herren Jesus, han är fri, ty om Sonen gör eder fria, så ären I rättsligen fria, han behöfver icke heller vara bunden of människostadgar, den rättfärdige är ingen lag satt. Han har dock icke denna frihet till att skyla ondskan med, ej heller bör han mycket berömma sig däraf, utan vara allas tjänare såsom Jesus själf, på det han måtte vinna många. Äro vi Guds barn genom tron på Jesus Kristus, så skola vi icke mycket tala om dessa höga hemligheter för dem, som icke kunna fatta eller förstå utan blott gyckla därmed. Lären af Jesus, han sade icke för alla, att han var Guds Son, väl talte han med alla om hvad deras eviga frid tillhörde, men de högsta sanningar uppenbarade han endast för dem, som kunde mottaga dem.

Vill du vara en Herren Jesu lärjunge, så rätta dig punktligt äfven efter de mänskliga stadgarna. Skulle det vara någonting, som alls icke är förenligt med Guds ord, då måste du öppet och ärligt bekänna detta, men är det sådant, som icke är helt och hållet stridande emot din Herres befallningar, så kan du med godt samvete iakttaga det, äfven om det synes dig onyttigt och galet. Kom ihåg Frälsarens ord i texten: "Men på det att vi icke må gifva dem anstöt." Det är någonting, som vi noga måste besinna, att vi icke onödigtvis förarga andra. Tänk, om du med din ovishet stöter bort många, som annars skulle komma till Kristus, då har du mycken skuld, därför bed om nåd att kunna troget se på Jesus äfven i detta afseende.

Märkvärdigt är ock att se, huru Herren Jesus i texten visar oss, att vi icke kunna stå i ett rätt förhållande till den mänskliga ordningen, förrän vi äro medvetna om att den gudomliga ordningen är den högsta. Det finnes människor, som äro

mycket punktliga i uppfyllandet af sina jordiska plikter. Detta är visserligen berömvärdt, men många af dessa lefva blott för denna jorden, den mänskliga ordningen är deras allt i alla, om Gud, himmel och salighet är icke fråga, det himmelska, det eviga är i deras tanke en bisak, en vacker dröm, som kan sysselsätta dem, som ingenting annat hafva att göra. O, dessa veta icke, hvilken tröst hoppet om evig salighet kan gifva en människa, de veta icke heller, hvilken kraft till verksamhet äfven här på jorden förvissningen om Guds ständiga närvaro inger.

Man har fruktat, att, om människorna mycket skulle börja att tänka på himmelska ting, skulle de blifva likgiltiga för sina jordiska plikter. Här är dock ingenting att befara, ty, om det än skulle synas i början, som om en sådan skulle vara likgiltig för det jordiska, är detta ingenting att undra på, hvem vill förvånas, om den, som hittills sökt blott synd och fåfänglighet, om en sådan börjar att tänka på evigheten? Det är icke underligt, om han stannar för en stund och blir likasom bedöfvad af häpnad och förundran. Jag, tänker han väl, jag, som är ämnad för en evig salighet, jag, som är återlöst med Jesu Kristi, Guds Sons, blod, jag, som skulle vara ett Guds barn och hafva min salighet i honom, jag har hittills tänkt blott på jorden, fåfängligheten och synden, o, huru bedröfligt! Tron I icke, att sådana tankar skola upptaga en människas hela uppmärksamhet? Det är icke underligt, om hon vid en sådan vändpunkt i lifvet blir mera likgiltig för det närvarande och tänker mera på det tillkommande. Men frukta icke, att en sådan människa blir en odugling, blott hon låter Guds Ande leda sig. Se på Jesus själf, han som väl lefde i himmelen, medan han var på jorden — var icke han verksam, har du sett någon mera outtröttlig? Se på Paulus, han som sade: Vår umgängelse är (redan nu) i himmelen, verkade icke han mycket här på jorden? Se på alla dem, som i Jesus velat söka sin högsta skatt, de hafva ej varit ofruktsamma drömmare, deras lif har varit en oafbruten kedja af mödor och arbete. När man vet, att man tjänar Gud och sin Frälsare, hvilken lust skall icke detta gifva till att uppfylla

de jordiska plikterna, allt godt och lofligt, som en sann kristen gör, är en gudstjänst från det minsta till det största. Så har Herren Jesus gifvit oss ett exempel, huru vi skola förhålla oss till den mänskliga ordningen. Du som vill tillhöra din Frälsare med själ och hjärta, du vill väl följa din Frälsare äfven i dessa fotspår.

Slutet af vår text visar oss, att. på samma gång Jesus var allas tjänare, han ock var alltings Herre. Petrus fick här skåda Jesus både såsom Gud och människa. Måtte vi alla se på honom, att han blir vår Frälsare för våra synder och vårt exempel i allt. Herre, drag oss till dig och sänd din Ande, som påminner oss om allt, hvad du sagt och gjort! Amen.

Herrens tillkommelses dag.

Tjugufemte Söndagen eft. Trefaldighet.

Fader vår, som är i himmelen, m. m.

Text: Matt. 24: 35—44.

Himmelen och jorden skola förgås, men mina ord skola icke förgås. Men om den dagen och stunden vet ingen, icke ens änglarne i himmelen, utan Fadern allena. Och såsom Noas dagar voro, så skall ock Människosonens tillkommelse vara. Ty likasom i dagarna före floden de åto och drucko, gifte sig och bortgifte intill den dagen, då Noa gick in i arken, och de visste intet af, förr än floden kom och tog bort dem alla; så skall ock Människosonens tillkommelse vara. Då skola två vara ute på marken; en upptages, och en lämnas kvar. Två kvinnor mala på kvarnen; en upptages, och en lämnas kvar. Vaken för den skull; ty I veten icke, hvilken stund eder Herre kommer. Men det skolen I veta, att om husbonden hade vetat, hvilken nattväkt tjufven skulle komma, skulle han för visso hafva vakat och icke tillåtit, att man bröt sig in i hans hus. För den skull varen ock I redo; ty den stund I icke menen kommer Människosonen.

Ett gripande allvar genomgår vår upplästa text, vi försättas till den stora tilldragelse, då Herren kommer till att döma jordens folk med rättfärdighet. Måtte dessa allvarliga ord i dag få blifva för oss tordönsljud, som väcka oss alla ur vår slummer och likgiltighet! — Vi märka strax, att texten handlar om

Herrens tillkommelses dag. Denna stora dag, och hvad som föregår densamma,

vare på denna stund ämnet för våra betraktelser.

Ett högtidligt "gif akt" står att läsa i början af vår text. Herren Jesus säger oss, att hvad han talar om de yttersta tingen är en evig, orygglig sanning; "himmel och jord skola förgås, men mina ord skola icke förgås." Ack, att alla besinnade detta! Det är för många så, som om Guds ord vore blott en dikt och fabel, i synnerhet talet om den yttersta dagen. Är du en bland dessa, som förakta Herren Jesu ord, menar du, att aldrig någon dag skall komma, då du af Herren själf skall dömas, kan du blifva fullkomligt viss i ditt sinne, att ingen dom finnes, kan du fullkomligt trotsa därpå, att Herren din Gud aldrig skall visa sig för all världen såsom en domare? Hör dock, huru Herren Jesus talar i vår text! Detta tror du måhända icke. Hör du icke någon röst i ditt eget inre, känner du icke emellanåt en oro i din själ, ett ropande, en tordönsröst, som säger dig: Tänk, om det ändå vore sant, att Gud har satt en dag före, på hvilken han skall döma världen genom Jesus Kristus. Huru skall det då gå dig, om du icke är förtrogen med Jesus såsom Frälsare?

Vi tro, att det är nästan omöjligt för människan att fullkomligt nedtysta rösten i hennes inre, som talar om en kommande dom och evighet. Visserligen kan man genom allehanda döfvande medel komma långt i sorglös fräckhet, men det gifves dock vissa stunder i lifvet, då man måste öfverväldigas af evighetstankar. Taflor från evigheten upprullas emellanåt för den häpnande människoandens inre syn. Har du icke erfarit detta, har du inga minnen från ljusare ögonblick i din lefnad? Säkerligen minnes du någon stund, då Herren, din Gud, talade med dig, fastän du nu kanhända icke vill erkänna det, utan håller allt sådant för en dröm, en inbillning, ett fåkunnigt griller. Nåväl, du tycker dig nu vara vis och förståndig, men du försöker väl ej att förneka döden? Nej, det måste du erkänna, att människan en gång skall dö. Huru går det då? Dör människan såsom djuret, är det ingenting med den högt begåfvade människoanden, blir den till intet? Nej, du häpnar för en sådan tanke, du känner, att människan måste vara någonting annat än ett djur, du anar, att också din själ skall lefva för evigt. Finnes det då någon

dom, någon salighet och osalighet? Huru skola vi finna ett säkert svar på dessa frågor?

Det lönar visserligen icke mödan för oss att tala hit och dit om dessa sanningar, vi skulle med våra slutsatser komma den ene åt ett håll, den andre åt ett annat. Vi hålla oss i dag enkelt till Herren Jesu ord, dem anse vi såsom Guds ord, de hafva för oss värdet af evighetssanningar, dem ingen svag människa kan rubba eller kullkasta. "Den som har öron till att höra, han höre"; ty sannerligen vår text innehåller hjärtgripande varningar och förmaningar.

Först och främst måste det stå fast och visst för en sann kristens förstånd och hjärta, att Herren Jesu ord äro fullkomlig sanning. Särskildt gäller detta hvad Herren Jesus talat om sin ankomst. Komma vi därhän, att vi hålla Jesu ord för lögn och fabler, då är det oss lätt att insomna i säkerhet och andlig dödssömn, då hafva vi ingenting att frukta eller hoppas, ingenting att vinna eller förlora, då kunna vi öfverlämna oss åt en hemsk trygghet. Men äro Jesu ord för oss sanning och verklighet, o, huru skall icke då vårt sinne uppväckas af hans tal! Då skola vi med uppmärksamhet betrakta hvarje ord, han talar om de yttersta tingen. Vårt eviga väl eller ve beror ju på om vi lyssna till Jesu ord eller icke, o, huru mycket vi kunna vinna, huru mycket vi kunna förlora — evig salighet!

Då Herren Jesus i vår text säger: "Men om den dagen och stunden vet ingen, icke ens änglarne i himmelen, utan Fadern allena", så äro dessa ord högst behjärtansvärda. Häraf skulle vi på det ifrigaste drifvas till verksamhet och allvar. Tänken: det är ju ovisst, *när* Herren kommer, *att* han kommer till att döma jordens krets, det är så visst, som han är Gud, men *när,* vet ingen utan han. Hade Gud bestämt en viss dag, då kunde, om vi så få säga, människornas sorglöshet mera ursäktas, men nu då dagen är så oviss, nu kan man i sanning förvånas, att människorna kunna hängifva sig åt en sådan likgiltighet och fräckhet. Herren kunde ju komma när som helst; vi kunna ju ingen dag vara säkra, och, om han icke kommer till den yttersta domen, så kan han ändock komma

till dig med dödsbudet. Har du icke ofta sett det, huru mången helt hastigt ryckes bort, har du icke då tänkt: En annan gång kan det gälla mig, jag måste då söka vara redo vid hvarje tillfälle.

Herren Jesus säger oss, att vid hans tillkommelse skola människorna vara insöfda i en hemsk likgiltighetssömn. Härvid tager han ett exempel från Noas dagar. Då varnade Gud människorna både med ord och tecken. Noa var en rättfärdighetens predikare, men hans samtida lyssnade icke till honom, de gycklade med hans tal och höllo honom för en dåre. De mente: Det är väl icke så farligt, som denne fromme ifrare säger, de öfverlämnade sig i sorglös likgiltighet åt blott världsliga förlustelser. I alla tider har Gud haft sina sändebud, som varnat och förmanat, men människorna hafva bespottat och föraktat dem. Också i våra dagar låter Gud rikligen förkunna sitt ord till vår varning och förmaning. Hör du icke, huru Herren din Gud på alla håll kallar dig till bättring och omvändelse, lyssnar du till detta tal? Kanhända du är en sådan, som hemligt eller öppet smädar alla dem, som tala om Herrens tillkommelse, om en förestående dom, en evighet utan ände, du ropar måhända: "Det är frid, frid och allting utan fara", och där är dock ingen frid. Ack, att du dock ville höra Herrens ord, det gäller ditt eget väl eller ve, din eviga salighet eller osalighet, huru kan du vara så likgiltig i det, som angår din själ? Tänk, om det är fråga om en jordisk skatt, den du kan förlora, hvad du då fruktar och ängslas. Oroas du då alls icke däröfver, att du kan mista din salighet för evigt? "Såsom Noas dagar voro, så skall Människosonens tillkommelse vara. Ty likasom i dagarna före floden de åto och drucko, gifte sig och bortgifte intill den dagen, då Noa gick i arken, och de visste intet af, förrän floden kom och tog bort dem alla; så skall ock Människosonens tillkommelse vara." Det skall blifva så vid Jesu ankomst, som det var vid syndafloden. Många människor skola vara förblindade af syndens bedragelse, så att de icke akta på Herrens varningar.

Det är högst märvärdigt att se, huru Frälsaren här icke

uppräknar några grofva synder och laster, i hvilka människorna på Noas tid lefde, de förehade, menar han, helt lofliga ting såsom att äta och dricka, taga hustrur och gifvas män. Säkerligen ursäktade de härmed sitt jordiska och världsliga sinne, de tänkte och talade väl så, som man ännu gör i våra dagar: jag gör ju ingenting ondt, jag är ju ej en lastfull människa. När Noa varnade dem, kanhända de talade till honom, såsom många än i dag: du vill visst, att vi skola sluta upp att äta och dricka, du fordrar, att vi icke skola göra annat än läsa, bedja och sjunga, du vill förbjuda oss att arbeta, du vill fördöma all glädje och förnöjelse, all njutning i lifvet; du vill göra oss till dystra, glädjelösa, suckande varelser, som blott tänka på evigheten och ingenting fråga efter jorden och allt det sköna, som därpå finnes; du håller allting, äfven det mest lofliga och oskyldiga, för synd. Är det icke ungefär så man talar i våra dagar, och med sådana tankar och ord tror du dig kanhända vara fullkomligt befriad från bättring och omvändelse till lefvande Gud. Du tänker möjligen så: det är alldeles omöjligt, att jag kan taga Herren Jesu tal om den yttersta domen så strängt och allvarligt, som det låter, ty då skulle jag aldrig kunna arbeta och försörja mig, då skulle jag icke kunna sköta mitt jordiska kall och hafva omtanke om hvad som är nödvändigt här, jag skulle blifva en odugling, som i en tafatt sysslolöshet skulle åse allt, jag måste väl då allt jämt läsa och bedja, jag måste vara rädd för allt såsom synd, all glädje skulle försvinna ur mitt lif, jag skulle blifva en, som går och hänger hufvudet till ett åtlöje för andra människor. O, det är förskräckligt, att det finnes människor i vår kristenhet, som kunna hafva så falska tankar! Tror du, att någon kan hafva en ljufligare och mera stilla fröjd än den, som är beredd på sin Frälsares ankomst hvarje dag? Tror du, att någon kan vara mera rättrådig och nitisk i detta lifvets åligganden än den, som har den innerliga och lefvande öfvertygelsen, att Herren Jesus kan komma hvad dag som helst för att ställa honom inför sin domstol? Föreställ dig en tjänare eller förvaltare, hvars herre och förman hade rest bort. Om nu denne tjänare tänkte så här: min herre kommer icke

ännu på lång tid, eller han kommer aldrig tillbaka, då kunde väl tjänaren under sådana tankar tillåta sig allehanda orättfärdigheter, konstgrepp och illgärningar, om ingenting annat hölle honom tillbaka. Om det nu vore en annan tjänare, som sade så: min herre kan komma hvilken dag som helst, han kan komma i dag, i morgon, eller på denna timme, jag måste skynda och ställa allting väl i ordning, tills han kommer, denne tjänare skulle hafva rika anledningar att vara trogen, nitisk och ifrig i sin tjänst.

Är du en sådan, som på allt sätt söker att beröfva dig själf och dina medmänniskor tron på en kommande dom och redogörelse, vill du förneka Herren Jesu ord om hans tillkommelse, så vet, att du på detta sätt lägger en säker grund till alla möjliga laster, brott, konstgrepp och otrohet bland vårt folk. Ömmar du icke för själarnas eviga salighet, så var dock öm om det jordiska samhällets bestånd, för hvilket du säger dig vara så nitisk, så uppoffrande. Bevisa din fosterlandskänsla bättre än därigenom, att du röfvar tron på det heliga från dina medmänniskor.

Ack, huru man dock i våra dagar söker att sockra otrosgiftet, huru man utsirar sina lögnpredikningar med all möjlig lös vältalighet, huru listig är icke lögnens ande. Otron och tviflet på en kommande dom och evighet vilja framställa sig såsom mycket mera ädla än tron på den lefvande Frälsaren och hans ord. Man säger: människan måste hafva ädlare bevekelsegrunder för sina handlingar än fruktan för den yttersta domen och Herrens ankomst, hon måste göra det goda för dess egen skull, dess skönhet och värde. Så långt har vår tids vishet kommit, att man nu menar, att människorna icke vidare behöfva de varningar, de hotelser och löften, som framställas i Guds ord. Dessa voro passande för en rå och obildad tid och äro ännu ett nödvändigt ondt, så länge bildningen ej hunnit nedtränga till massan. Hvilken rättänkande människa inser icke genast, att allt detta är idel svepskäl, hvarmed man söker bemantla sitt jordiska sinne och sitt hjärtas fiendskap mot lefvande Gud. Vi undra, hvilketdera är ädlare, om människan handlar rättrådigt, därför att hon tror Guds ord med

dess löften och hotelser, därför att hon väntar Herren Jesus, som en gång skall döma lefvande och döda, eller om hon är rättvis och trogen blott af jordiska beräkningar, därför att hon vet, att otrohet och falskhet bestraffas redan här på jorden. Döm själf, var uppriktig, utrannsaka ditt hjärta, framför allt bed Guds Ande göra det, så skall du komma till sanningen. Sanningen vittnar för sig själf, blott man vill lyssna till dess vittnesbörd; den talar ock i ditt eget inre, blott du ej döfvar samvetsrösten.

Men, kunna vi fråga, har Herren Jesus i vår text förbjudit att äta, dricka och vara glad, att taga hustru och gifvas män? Ingalunda, det kunna vi se på andra ställen i Guds ord. Men hvad Jesus härvid klandrar, är det jordiska och världsliga sinnet, då man icke tänker på någonting annat än denna värld och dess förlustelser, då man hängifver sig åt fåfängligheten, då man äter och dricker, inträder i äktenskap utan att tänka på Gud, utan att bedja och tacka och lofva honom. När man med ett ord gör allting utan Gud, utan gemenskap med honom, då är äfven det mest lofliga synd, ty gudsfruktan och kärleken till Gud äro ju rätta källan, hvarifrån alla gärningar skola flyta.

Ett annat förhållande blir det, när allting sker "i Herren", såsom aposteln säger, d. v. s., när man vill göra allt i Jesu namn under bön om nåd och välsignelse af honom, när man ingenting kan göra utan att fråga sin Gud, då man vid all jordens vederkvickelse och fröjd kommer ihåg, att den är kort, icke däraf blir försoffad, utan under allt är färdig att möta sin Frälsare, när han vill komma. Handen vid plogen och hjärtat i himmelen, så lyder Herren Jesu gyllene regel i detta afseende. Här kan man ock tillämpa, hvad aposteln Paulus säger: "Allt är rent för de rena, men för de besmittade och otrogna är intet rent, utan både deras förstånd och deras samvete äro besmittade." Och åter säger han: "Allt hvad Gud har skapat är godt, och intet är förkastligt, då det mottages med tacksägelse, ty det helgas genom Guds ord och bönen."

Ehuru vi nu veta detta, så vilja vi dock icke försvaga det gripande och allvarliga i de varningar, vi få af Herren Jesus i

dag. Vi känna väl, om vi äro vakna för Guds ord och vårt eget hjärtas rörelser, vi känna, huru benäget vårt hjärta är att för mycket fästas vid detta jordiska. Vill du af allt hjärta hålla dig till Herren, är du en af dem, som förbida hans ankomst, du har då erfarit, huru gärna man vill slumra, blifva trög och likgiltig. Det är då godt, ja, nödvändigt att låta Herren Jesu skarpa och allvarliga förmaningar tränga djupt till hjärtat.

En helig bäfvan må väl genomtränga oss, när vi läsa vår text, särskildt de ord, som nu följa: "Då skola två vara ute på marken, en upptages och en lämnas kvar. Två kvinnor mala på kvarnen, en upptages och en lämnas kvar." Ack, då måste de närmaste skiljas, om de icke varit förenade hvar för sig med Herren, sin Frälsare. Det skall då icke hjälpa oss, att vi varit tillsammans med kristliga bröder och vänner, Herren Jesus skall då icke fråga oss, huru flitiga kyrkogångare vi varit, huru många sammankomster vi bevistat, huru många vänner vi lyckats förvärfva oss bland dem, som älskat honom. Han skall fråga hvar och en af oss detta ena: Älskar du mig? Och då gäller det att svara icke blott med munnen utan af hela sin själ och sitt hjärta, ty Gud ser till hjärtat.

Ack, I som ären nära förbundna här på jorden, tänken I på att draga hvarandras hjärtan till eder Frälsare, att icke den ene en gång blifver upptagen till honom och den andre kvarlämnad i osalighet? Hören, om I älsken Herren Jesus såsom eder Frälsare, hören, hvilken kraftig uppmaning till eder att med ord och gärning verka för edra kära anförvanters frälsning och salighet.

Och I, som ännu lefven i synd och otro, men hafven släktingar och vänner, som älska Herren Jesus, betänken hvad Jesus säger i texten, tänken eder den stund, då han skall komma. Då skolen I kanhända med de fåvitska jungfrurna vilja begära olja, trons lif af dem, som I nu förakten och försmäden. O, besinnen detta, innan det är för sent, att den dagen icke kommer eder för hastigt uppå, dröjen ingen dag längre med att vända eder till eder Frälsare! Amen.

De trognas härliga utsikter för evigheten.

Tjugusjätte Söndagen eft. Trefaldighet.

O Jesus, du uppståndne Frälsare, som alltid lefver och beder för oss, kom och var när oss på denna heliga, dyra sabbatsafton, då vi ämna betrakta, hvilka ljusa utsikter och blickar vi kunna kasta in i den kommande domen och evigheten genom dig, vår Frälsare, men också blott genom dig. O, hvilka stora ting, hvilka högtidliga tilldragelser, som vänta oss människobarn, som här på jorden lefva i olika stånd och kallelser, dock de flesta af oss ringa och obemärkta, stora ting förestå oss, som nu så ofta sysselsätta oss med småsaker, med lumpna ting, ja, hvad ännu värre är, så ofta hängifva vårt hjärta åt synden och fåfängligheten. Så hjälp oss då, o Jesus, att skaka sömnen ur våra ögon och se upp mot hvad som komma skall. Hjälp oss att vakna upp ur vår tröghet, på det vi måtte allvarligt behjärta, hvad ditt ord uppenbarar oss om de kommande stora tilldragelser, som vänta. Att du ville med din nåd och välsignelse låta vår nu följande korta betraktelse härtill bidraga, därom bedja vi dig i den bön du själf har lärt oss: Fader vår, som är i himmelen, o. s. v.

Gud Fader, Son i himmelstron
och Helge And' tillsamman,
upptag vår bön
och oss bekrön
med nåd och sällhet! Amen.

Text: 1 Kor. 15: 22—28.

Ty såsom alla dö i Adam, så skola och alla i Kristus göras lefvande; men hvar och en i sin ordning, Kristus såsom förstling, sedan de, som tillhöra Kristus, vid hans tillkommelse. Därefter änden, då han öfverlämnar riket åt Gud och Fadern, när han har tillintetgjort allt herradöme och all väldighet och makt. Ty han måste regera, till dess han lagt alla sina fiender under sina fötter. Såsom den ytterste fienden varder döden tillintetgjord. Ty allt har han lagt under hans fötter. Men då det heter, att allt är honom underlagdt, så är det klart, att den är undantagen, som har lagt allt under honom. Men sedan allt har blifvit honom underlagdt, då skall äfven Sonen själf varda underlagd den, som har lagt allt under honom, på det att Gud skall vara allt i alla.

Vi erinra oss, hvad som gaf aposteln anledning att skrifva detta utomordentligt sköna kapitel, hvarur vår text är tagen. Det fanns nämligen i den korintiska församlingen sådana, som förnekade de dödas uppståndelse. Detta var ingen obetydlig villfarelse. Det gällde en af kristendomens hufvudläror, det gällde att förlora eller behålla det saliga hoppet, hvarom apostlarne i sina skrifter så ofta tala. Vi behöfva blott tänka oss de första kristna, så skola vi förstå vikten af det grundade hoppet om en kommande salig uppståndelse. Dessa kristna, som hade att utstå de häftigaste förföljelser, att lida de förskräckligaste kval af sina förbittrade fiender, som tänkte att utrota dem af jorden, beröfvade man dessa så grymt förföljda Jesu trogna lärjungar deras saliga hopp för den kommande evigheten, voro de då icke att anse såsom de olyckligaste varelser på jorden? Men när de behöllo detta hopp, när det eldade deras hjärtan, när de hade sina ögon stadigt riktade mot höjden, då kunde de utstå öfvermänskliga kval, hvarom martyrhistorien bär vittnesbörd.

Visserligen är det endast kristendomen, som kan sant och verkligt lyckliggöra människan redan här i lifvet, men här gäller att utstå många smärtsamma försakelser, här är lösen: genom mycken bedröfvelse. Om de kristna därför icke hade något saligt evighetshopp, kunde man mången gång med rätta anse dem olyckliga. Detta menar Paulus, då han strax

före vår text säger: "Om vi allenast i detta lifvet hafva hoppet till Kristus, så äro vi de uslaste af alla människor". Men i motsats mot dem, som ville betaga de kristna hoppet på Kristus för evigheten, framställer nu Paulus i vår text, hvilka oändligt rika, sköna och härliga förhoppningar de troende hafva för framtiden på andra sidan grafven. Detta skall genom Guds nåd gifva oss anledning att i korthet betrakta:

De trognas härliga utsikter för evigheten.

I.

För det första vilja vi betrakta den härliga sanningen, att de trogna skola genom Kristus *uppväckas* till ett evigt lif. "Såsom alla dö i Adam, så skola ock alla i Kristus göras lefvande", så börjar vår text. Såsom redan i ämnet är angifvet, fästa vi nu särskildt afseende på de sant troendes uppståndelse. Visserligen lär den heliga skrift lika bestämdt de otrognas uppståndelse, men det är en stor skillnad mellan de trogna och de otrogna i alla afseenden och så äfven i uppståndelsen. De trogna skola uppstå till ett evigt *lif*, de skola i sann mening lefvandegöras, frias från synd och allt ondt, men de otrogna skola uppstå till evig död, deras eviga lif är en stadigvarande död, ännu hemskare och förfärligare än den lekamliga döden, från hvilken ock de till sin osalighet äro friade genom uppståndelsen. Paulus har ock i vår text särskildt afseende på de troende, det är dem han vill trösta, lifva och uppmuntra, det är för dem han vill uppfriska det saliga hopp, som genom någras villfarelse höll på att fördunklas.

Det är viktigt för de trogna att påminnas om uppståndelsen och evigheten, ty, om man börjar förgäta detta höga och viktiga stycke af kristendomen, så går det som i Korint. Där uppstå tvister och strider, partier och söndringar, man börjar att fördraga och godkänna många synder, som man vid åsynen af uppståndelsen, domen och evigheten skulle förkasta och fördöma. Man börjar blifva trög och matt, man börjar halta såsom en ofärdig och stiga ovissa steg på vägen

till lifvet, om man förgäter de kristnas lofvande framtid. Men betraktar man uppståndelsen och hvad därefter följer, så genomströmmar en helig bäfvan själen, man inser, att det icke går an att taga saken likgiltigt, att halta på båda sidor, utan man måste helt hängifva sig åt Herren. En troende kan uppgifvas under striderna i världen, men lyfter han sina ögon upp och betraktar uppståndelsen, så eldas hans själ af nya lifs- och stridskrafter.

"Såsom alla dö i Adam", säger aposteln. Från Adam hafva vi synden och för syndens skull döden, och icke en gång de troende, som hafva blifvit frigjorda från syndens skuld, som blifvit rentvagna i Jesu blod, så att de inför Fadern anses med samma välbehag som hans egen Son, icke en gång de kunna undgå den lekamliga döden. Men ack, huru saligt, han skall icke kunna behålla dem i sitt våld, ty på samma sätt som de genom Adams synd dö den lekamliga döden, så skola de ännu rikare och härligare mått *lefva* genom Kristi rättfärdighet det eviga lifvet. Ty där synden öfverflödade och följaktligen döden var mäktig, där öfverflödade nåden mycket mer, och därför var ock lifvet ännu mäktigare.

"Hvar och en i sin ordning", heter det vidare, "Kristus såsom förstlingen, sedan de, som tillhöra Kristus, vid hans tillkommelse." Sedan aposteln visat på det saliga lif, som förestår de trogna genom uppståndelsen, så vill han med dessa ord liksom förödmjuka oss, på det vi skola så mycket högre skatta den saliga uppståndelsen. Han vill visa oss, att detta icke är vår förtjänst, han vill säga ungefär det samma, som Jesus sade till sina lärjungar med dessa ord: "*I* hafven icke utkorat mig, utan *jag* har utkorat eder." Det är Kristus, som först uppstår, sedan kunna vi uppstå; hade icke Kristus uppstått, så skulle icke heller hans trogna kunna uppstå till ett evigt lif. Kristus är genom sin uppståndelse den förstlingsfrukt, som har med sig hela den rika skörden af alla hans trognas saliga uppståndelse. Kristus är icke ensam i sin uppståndelse, den gäller icke blott honom själf, nej, alla de, som genom tron tillhöra honom,

äro meddelaktiga däraf liksom af hans lidande och död. Lika visst som de trogna äro genom tron delaktiga af Kristi död till sina synders förlåtelse, lika visst äro de ock delaktiga af hans uppståndelse till evigt lif. Att de icke uppstå förrän vid hans andra stundande tillkommelse, förändrar ingenting häri, ty han måste först insamla så många han kan med sin kärlek förvärfva och vinna, sedan skall han på en gång uppväcka dem alla till evigt lif. Se, detta är den saliga uppståndelsen, salig är den, som har del däri, detta är en af de trognas härliga utsikter för evigheten.

II.

För det andra vilja vi efter texten tillse, huru vid och genom denna uppståndelse alla de trognas fiender skola nedgöras. Vi läsa i texten: "när han tillintetgjort allt herradöme och all väldighet och makt. Ty han måste regera, till dess han har lagt alla fiender under sina fötter. Såsom den yttersta fienden varder döden tillintetgjord. Ty allt har han lagt under sina fötter". Paulus talar här om huru Jesus skall lägga alla sina fiender under sina fötter. Det är således fråga om Herren Jesu fiender; huru kunna vi då tala om de trognas fiender? Jo, det är härvid ett likartadt förhållande som vid uppståndelsen. Jesus måste först uppstå, på det de trogna skola kunna uppstå till ett evigt lif, så måste ock Jesus först nedgöra fienderna såsom sina fiender för at kunna nedgöra dem såsom de trognas, eller fast mer i och med detsamma Jesus öfvervinner sina fiender, öfvervinner han ock de trognas, ty fienderna äro gemensamma. Det är samma makter, som äro fientliga mot Jesus som mot de trogna, det är för de trogna Jesus strider. Han har en gång kämpat en het strid och vunnit, men detta var såsom vår öfverstepräst, nu kämpar han såsom vår konung mot våra andliga fiender.

Men är det några farliga fiender? Jo, jo, mina älskade, de trognas fiender äro många, och här gäller det daglig strid för en sann kristen. Och huru ofta framställes icke i skriften kristendomslifvet såsom en strid, ja, en kamp på lif och

död. Hvarför skulle det annars så ofta heta: "Vaken", hvarför skulle annars Guds Ande så mäktigt ropa till alla troende: "Behåll det du har, att ingen må taga din krona" (segerkrona); var vaken, vaken och bedjen; "tagen därför hela Guds vapenrustning, att I mån kunna motstå i den onda dagen". Ja, älskade, om vi vilja vara troende, så heter det: "Vi hafva icke strid mot blod och kött, utan mot herradömen, mot väldigheter, mot världshärskarne i detta mörker, mot ondskans makter i himlarymderna". Ack, kämpar du i Herrens leder, känner du icke då, huru synden, djäfvulen och världen och din egen natur träda upp emot dig såsom afgjorda fiender och vilja spärra för dig vägen till lifvet, och längtar du icke under dessa strider efter frid, efter ro, efter fullkomlig hvila? Jo, säkerligen, om du kämpar, så vill du vinna seger, och vill du vara en kristen, så måste du reda dig till strid emot dessa fiender. Det kan väl vara, att de ofta här vilja ingå fred med dig, att de icke ställa sig såsom fiender utan fast mer såsom vänner. Men då äro de farligast. Hafven I icke känt det, älskade? Det är de hetaste striderna, när hjärtat börjar blifva kallt för Jesus och man umgås allt förtroligare med fienderna. Då gäller det kamp, om man vill behålla sin krona.

Ja, här få vi aldrig hvila från striderna. Skulle vi då icke, om vi äro Jesu stridsmän, längta efter den tid, då fienderna skola vara fullkomligt öfvervunna? Skulle icke detta vara en af de skönaste utsikterna in i den kommande evigheten för en sann kristen? Jo, sannerligen. Ty tänken eder, mina älskade, hvad skulle himmelen vara, om synden skulle följa med dit? Detta förstå allenast de, för hvilka synden, djäfvulen och allt världsväsende äro afgjorda fiender. Ack, det finnes ju människor, som finna sitt högsta nöje i synden, men om sådana tala vi ej nu. Besinnen dock, att alla fiender skola vara öfvervunna, det säger ju vår text, allt, som vill hindra de troende från ett oafbrutet omedelbart umgänge med den allena salige Guden.

Och alla människor, som här icke vilja böja knä för Jesus i ödmjuk syndabekännelse samt underkasta sig honom i barns-

lig tro och så blifva hans egna och lefva under honom i hans rike, måste där läggas till hans fötter. Ty "i Jesu namn måste alla knän böja sig, deras som äro i himmelen, på jorden och under jorden, och alla tungor skola — med eller mot sin vilja — bekänna, att Jesus Kristus är Herren, Gud Fader till ära". Och "såsom den ytterste fienden varder döden tillintetgjord". Ty "döden skall icke vara mer, icke heller sorg, icke heller rop, icke heller värk varder mer, ty det första har gått till ända".

III.

Nu vilja vi för det sista i korthet betrakta, *huru de trogna skola tjäna Gud i evig rättfärdighet, oskuld och salighet.* I början af 24 versen af vår text läsa vi: "Därefter änden, då han öfverlämnar riket åt Gud och Fadern", och sista versen: "Men sedan allt har blifvit honom underlagdt, då skall äfven Sonen själf varda underlagd den, som har lagt allt under honom, på det att Gud skall vara allt i alla." Det heter i 27 versen: "Allt har han lagt under hans fötter."

Sedan människan genom syndafallet lösslitit sig från Gud och nu ville gå sina egna vägar samt lefva för sig själf, så hade hon ohjälpligen förlorats, om icke Gud i sin eviga, outgrundliga kärlek hade varit betänkt på ett medel till människans frälsning. Han öfverlämnade då åt Sonen att utföra denna frälsning, och Sonen åtog sig i oändlig kärlek att vara Fadern lydig intill döden, ja, intill korsets död. Så led och dog han för alla, så upptod han, och så upprättade han sitt nåderike på jorden, hvarigenom det är hans mening att draga alla till sig, att föra alla tillbaka till Gud i det tillstånd — så heliga, rena, oskuldsfulla och saliga —, hvari de första människorna voro före fallet. Härpå arbetar han alltjämt med sitt ord och med sin Ande, så länge nådens tid varar. Detta är afsikten med hans styrelse, att alla genom honom skola komma till Gud, detta var ock Faderns afsikt, då han öfverlämnade människosläktet åt Sonen.

Nu vid uppståndelsen är det slut på detta rike såsom ett nåde- och medlare-rike, nu har Jesus fullbordat sitt värf

såsom medlare. Nu har han dragit alla, så många som sig draga låtit, till sin nådesdelaktighet, och de, som motstått hans nåd och kärlek, nedgöras nu, de läggas till hans fötter såsom fiender. Nu öfverlämnar han åt Fadern riket, den skara af syndare, som han fått benåda och frälsa. Alla dem, som frivilligt gifvit sig under hans spira, medan nådatiden varade, framställer han inför Fadern såsom ett rike, en församling, den härlig är, den ingen fläck eller skrynka har, eller annat sådant, utan hon skall vara helig och ostrafflig. De framstå inför Gud lika heliga, fläckfria och saliga som före fallet och behöfva nu ingen medlare mer, ty ingen synd och död finnes; nu kunna de umgås med Gud såsom barn med sin Fader i sanning och verklighet.

Dessa äro då de, som kommit ur den stora bedröfvelsen; och de hafva tvagit sina kläder och gjort dem hvita i Lammets blod. Därför äro de inför Guds tron och tjäna honom dag och natt i hans tempel; och den, som sitter på tronen, skall bo öfver dem. "De skola icke mer hungra eller törsta, icke heller skall solen eller någon hetta falla på dem. Ty Lammet, som är midt för tronen, skall vårda dem och leda dem till lefvande vattenkällor, och Gud skall aftorka alla tårar från deras ögon."

Sen, mina älskade, då skall Gud vara allt i alla. Här på jorden är så mycket, som vill träda emellan Gud och de trogna, här är så mycket, som vill hindra, att de ej helt kunna gifva sina hjärtan åt honom, att de icke med full sanning kunna säga: Gud är för mig allt. Men då skall ingen synd, ja, intet finnas, som hindrar, då skall allt sådant vara borttaget, och de skola hafva ett omedelbart och saligt tillträde till Gud; han skall vara deras glädje, salighet och allt. Kan icke detta kallas att på ett saligt sätt undergifvas Gud?

Det är en stor skillnad mellan de trognas och de otrognas undergifvenhet, de otrogna skola nedläggas såsom hans fiender, de trogna skola undergifvas honom såsom goda barn sin älsklige Fader. Då det i texten talas om, att Sonen själf skall varda honom underlagd, så är detta åter i en helt annan mening. Sonens medlareskap skall nämligen upphöra och

han i egentligaste mening återtaga den härlighet, som han hade såsom Son, förrän denna världen var. Är icke allt detta en af de härligaste utsikter för de trogna in i den kommande evigheten?

Hvad är nu för oss viktigare, än att vi allvarligt efter Guds ord pröfva oss, om vi höra till de sant troende, om vi äro ibland dem, som hafva så härliga utsikter för den kommande evigheten? Böj dig här ned för din Frälsare såsom en fattig syndare och mottag af honom nåd, syndaförlåtelse och rättfärdighet, så skall du en gång få vara med ibland den skaran, som framför Lammet skall sjunga den nya sången och säga: "Lammet, som är slaktadt, det är värdigt att taga makt och rikedom och visdom och starkhet och pris och ära och lof". Men vill du icke här böja knä för Jesus såsom en fattig syndare, så måste du en gång falla ned inför honom full af fruktan, darrande och se i honom en sträng domare.

Måtte vi då alla fly till honom, att vi må blifva hans egna redan här, så skall han där uppe en gång odeladt blifva vårt allt i alla, till vår eviga glädje och salighet. Därtill gifve han oss sin nåd för sitt namns skull! Amen.

Nådens rikedom.

Kyndelsmässodagen.

Ty om genom den enes öfverträdelse de många hafva dött, så har Guds nåd och gåfvan mycket mer öfverflödat till de många genom den ena människans, Jesu Kristi, nåd.

Dessa ord, som vi läsa i Rom. 5: 15, äro åter ett utflöde ur aposteln Pauli hjärta, detta hjärta, som var så öfverfylldt af känslan och erfarenheten af Guds outgrundliga barmhärtighet i Kristus Jesus. Det är nämligen nåden i Kristus, som han här besjunger och beprisar. Märken I icke, huru varmt apostelns hjärta alltid är, då han talar om denna nåd, sen I icke, huru han söker efter uttrycksfulla ord för att kunna uttala, huru stor han känner denna nåd, varseblifven I icke, om I läsen hans bref, huru den ena tanken hopar sig på den andra, så att knappast orden hinna med, när han kommer på detta ämne att tala om nåden i Kristus Jesus? Nåden, den rika nåden i Kristus, det är grundtanken i alla hans bref. Vi läsa Galaterbrefvet, och vi förundra oss öfver apostelns stränghet och ofördragsamhet, vi höra honom uttala förbannelsens domar öfver sina motståndare, vi höra honom säga, att hvar och en som annorlunda förkunnade evangelium än han, om det ock vore en ängel från himmelen, han vare förbannad. Huru kunde den annars så ödmjuke aposteln tillåta sig så stränga utlåtelser? Jo, man höll på att förringa och nedsätta värdet af nåden i Kristus Jesus, man ville nedrifva den salighetsbyggnad, som Kristus hade upprättat, man ville för-

störa den väg till det eviga lifvet, som genom Jesus var öppnad; och här hade man träffat apostelns ögonsten, här gällde det hans enda hopp och stöd i lifvet och i döden, och skulle icke då en helig nitälskan bemäktiga sig den kärleksglödande mannen.

Här finna vi förklaringen på hans ifver. Men hvarför återkommer han så ofta till detta ämne, blir det icke tröttande att ständigt tala härom, förlorar icke saken härigenom i vikt och värde? Finnen I något svar på denna fråga, mina älskade? Har ditt hjärta något att säga härtill? Är det för dig, såsom för aposteln, att nåden i Kristus är ditt enda hopp, stöd och tröst i lifvet och i döden? Är det så, då finner du lätt ett svar på den gjorda frågan, då skall ingen egentligen kunna trötta dig genom att omtala och beprisa Herrens rika och omätliga nåd och kärlek. Eller huru är det, har du gjort samma erfarenhet som aposteln, har du varit eller är du den förnämligaste bland syndare, säger du som han: "Jag, som tillförne var en hädare, förföljare och våldsverkare; men barmhärtighet har vederfarits mig, emedan jag har gjort det ovetande i otro, och vår Herres nåd har rikligen öfverflödat tillika med tron och kärleken i Kristus Jesus. Det är ett fast ord och värdt att på allt sätt mottagas, att Kristus Jesus har kommit i världen för att frälsa syndare, bland hvilka jag är den främste. Men därför har vederfarits mig barmhärtighet, att Jesus Kristus skulle främst på mig bevisa hela sin långmodighet, till en förebild för dem, hvilka skulle tro på honom till evigt lif. Men evigheternas konung, den oförgänglige, osynlige, den ende Guden, vare pris och ära i evigheters evighet." Talar det så i ditt hjärta, min vän, då skall du gärna höra nåden och saligheten i Kristus beskrifvas och beprisas.

Ack, vi kunna aldrig uttömma detta öfver alla rika och outgrundliga ämne, men vi vilja dock i dag tala därom och behöfva då framför allt anropa Herren Jesus, nådens och salighetens höfding, att han själf är oss när, att han för oss öppnar sin nåd, denna aldrig torkande brunn mot synder och orenlighet. Ja, Jesus, kom med din Andes rika nåd öfver

oss, därom bedja vi dig, hör oss i din egen bön: Fader vår, som är i himmelen, o. s. v.

Text. Joh. 1: 16—18.

Och af hans fullhet hafva vi alla fått, och nåd för nåd. Ty genom Moses blef lagen gifven, nåden och sanningen kommo genom Jesus Kristus. Ingen har någonsin sett Gud; den enfödde Sonen, som är i Faderns sköte, han har uppenbarat honom.

I förberedelsen hafva vi omtalat, huru aposteln Paulus beprisar den rika nåden i Kristus Jesus. I vårt evangelium är det evangelisten Johannes, som på samma sätt, mättad af Guds hus' rika håfvor såsom med en ström, för oss öppnar den rika källa af nåd och salighet, som finnes i och hos Jesus. Det är på enahanda sätt med Johannes som med Paulus, han är helt och hållet fördjupad i det höga ämnet. Hans tankar äro så djupa och sköna, de kunna icke fattas eller begripas af det naturliga förnuftet, men för tron äro de fattliga, för det kristliga hjärtat äro de en söt lukt till salighet. Det är en särskild mildhet och ljuflighet, som låter förmärka sig hos Johannes, då han talar om nåden. Hvem är det, som med uppmärksamhet läser vår text, som icke däri skall känna igen den lärjungen, som en gång legat vid Jesu bröst och hjärta? Och denne lärjunge, "som Jesus älskade", månne icke han skall kunna för oss beskrifva Jesu nåds härlighet och salighet? Jo, väl. Hans ord äro korta, men mycket uttrycksfulla, de äro enfaldiga men ljufva, särdeles ägnade att afmåla nådens ljuflighet. De få orden innehålla en hel skatt af himmelsk rikedom och nåd. Vi skola af dagens text och hvad vi redan sagt taga oss anledning att genom Guds nåd betrakta

Nådens rikedom,

hvarvid vi vilja öfverväga så väl *nådens rikedom utom och för den troende som nådens rikedom uti den troende.*

I.

"Och af hans fullhet hafva vi alla fått, och nåd för nåd." I märken genast, hvilken evangelisten menar, då han säger:

hans. Det är ingen annan, som föresväfvar honom, än den Mästare, vid hvars bröst han förut legat, det eviga Ordet, om hvilket han talat förut i samma kapitel. Det är den, om hvilken aposteln säger, att gudomens hela fullhet bodde hos honom lekamligen, och att det behagat Gud, att all fullhet skulle bo i Sonen. Men hvad var detta för en fullhet? Jo, fullheten, öfverflödet af de gudomliga egenskaperna. Men hvilken fullhet är det Johannes i synnerhet menar? Jo, det är fullheten af nåd och sanning, såsom han säger förut om det människovordna Ordet: "Och Ordet vardt kött, och han bodde bland oss, full af nåd och sanning, och vi skådade hans härlighet, såsom den af Fadern enföddes härlighet."

Det är nådens fullhet och rikedom, som Johannes beprisar, såsom Paulus anser det för en nåd att få förkunna Kristi outgrundliga rikedomar, rikedomarna af hans nåd och salighet, den nåd, hvilken är rik öfver alla dem, som tro. Det är denna fullhet af nåd och salighet, som vi hufvudsakligen skåda i Kristus, då han uppenbarar sig såsom Gud i människonatur. Att icke denna rikedom af nåd kunde finnas hos Kristus, om icke hela fullheten af de öfriga gudomliga egenskaperna bodde hos honom, d. v. s. om han icke själf vore Gud, är klart och tydligt. Fullheten af den gudomliga rättfärdigheten och heligheten har uppenbarat sig på Sinai, men också blott denna fullhet, men på Golgata se vi i ännu högre grad fullheten af Guds helighet och i högsta grad rikedomen af Guds nåd och kärlek, såsom den aldrig förr blifvit skådad. Ja, i hela Jesu person, verk och lidande läsa vi denna rikedom af nåd målad lifslefvande för våra ögon. Hvar och en, som läser nya testamentet, skall finna denna nådens rikedom tecknad och beskrifven på hvarje sida af denna heliga bok.

Eller är det icke så? Om du med ett frälsningsbehöfvande hjärta tagit det nya testamentet i din hand för att läsa, har icke däri genast lyst dig i ögonen rättfärdighetens sol med salighet under sina vingar? Är det icke ett sken och en glans af nåd och salighet, som med sin härlighet och klarhet varit nära att förblända dina ögon, i fall dessa blifvit något litet

öppnade af nådens Ande, i fall du icke alldeles är förblindad af denna världens mörker, så att du icke ser den andliga solen vid klara middagen? Har icke i nya testamentet mött dig en gudomlig gestalt, i hvars mildt strålande ögon du läst nådens rikedom och fullhet? Att denna nådens rikedom finnes hos Jesus, det bevittnar Johannes, då han säger: "Af hans fullhet hafva vi alla fått". Johannes hade således själf erfarit nådens rikedom lefvande och kraftig på sitt hjärta, han talar af lefvande och rik erfarenhet. Den som nu grånat i sin Frälsares tjänst, han kunde väl mer än någon annan intyga detta.

"Vi alla", säger han. Hvilka menar han? Äro också vi med inberäknade? Ja väl, om vi kunna tillämpa på oss, hvad Johannes i samma kapitel har sagt: "Åt alla dem, som mottogo honom, gaf han makt att blifva Guds barn, dem som tro på hans namn". Således är det alla dessa han menar. Alla de som af hjärtat hafva mottagit Jesus sig till salighet, alla dessa hafva fått af Jesu fullhet nåd för nåd, fördubblad nåd. Nåd för nåd, det är, den ena nådesbevisningen hopad på den andra, den ena erfarenheten af nåden ett bevis och underpant på att ny nåd skall mig vederfaras. Kan nådens rikedom härligare beskrifvas?

Men vi hafva föresatt oss att tala om nådens rikedom *för* den troende. Hvad kunna vi mena med nåden för den troende? Jo, det är det samma som när vi pläga tala om Kristus för oss såsom vår rättfärdighet, vår salighetsgrund, då han offrat ett offer för synderna, det evinnerligen gäller, då Gud för Kristi skull förklarar en syndare rättfärdig af nåd. Och här är det denna nådens rikedom först uppenbarar sig såsom tillräcklig att utplåna allas syndaskuld? Det är visserligen i dopet, det är där vi första gången af hans fullhet alla få nåd för nåd. Ja, om vi någonsin blifva delaktiga af denna nådens rikedom utan all egen förtjänst, så är det där. Då är det, som nåd och salighet utgjutes såsom en ström på det nakna och utblottade människobarnets hufvud, då är det, som nådens rikedom helt och hållet omskuggar den döpte. Gud förklarar honom till följd af sin nåds rikedom fri från

den syndaskuld, som verkligen hvilar öfver människan såsom ett vredens barn af naturen.

Ack, Jesus bevisade då fullheten af rikedomen af sin nåd för syndare, då han sade, såsom profeten talar: "Men jag gick framom dig och såg dig liggande i ditt blod och sade till dig: du skall lefva, då du så uti ditt blod låg, ja, till dig sade jag, då du så uti ditt blod låg: du skall lefva. Och jag gick framom dig och såg uppå dig, och se, du var vanväxt. Då bredde jag min kjortels flik öfver dig och öfvertäckte din blygd, och jag trolofvade dig och gaf mig uti förbund med dig, säger Herren, Herren, att du skulle vara min, och jag twådde dig med vatten och utvaskade dig af ditt blod." Så talade Herren till Israel, så talar han ock till oss med afseende på vårt dop. Se, var icke detta nådens rikedom och fullhet? Där var Guds nådesbrunn, en öppen brunn mot synder och orenlighet, och denna brunn är omgifven med en krans af allra härligaste Guds nådelöften, och på dessa grundar en troende sin rättfärdighet. Se, detta är nådens rikedom för den troende.

Men när nu ett sådant nådebarn löper bort, såsom oftast händer, huru går det då, sinar då fullhetens nådeström ut, tages den rika nådesskatten bort, medan det förra nådebarnet går fjärran från fadershuset? Ack, nej. Se, här är nåd för nåd, förnyad nåd. När den förlorade sonen kommer tillbaka, så öppna sig fadersarmarna, redan medan han är på halfva vägen, för att omsluta den älskade sonen. Är icke detta nåd för nåd att blifva återupptagen, kan man icke kalla sådant nådens rikedom för syndare? Visserligen. Vi måste känna vårt öfvergifvande af fadersskötet såsom en verklig synd, ångern öfver vårt affall måste blifva så genomgripande, att den tränger till djupet af hjärtat, att den låter oss känna synden såsom vår egen synd, skulden såsom vår, ja, den eviga fördömelsen såsom vårt förtjänta straff, i fall vi icke åter finna full nåd, ny nåd, ja, hela rikedomen af den nåd, som Herren oss en gång utan all vår förtjänst tilldelat.

Då förklarar Gud å nyo den fattige och ångerfulle synda-

ren rättfärdig i den nya rättfärdiggörelsen för Kristi skull, ja, för de nådelöftens skull, som han i dopet gaf. Är icke detta nådens rikedom? Jo, ropar en ängslig själ, som känner lagens förskräckande i sitt samvete, som vet, huru allvarsam Gud är mot affällingar, som ser, huru helig Gud är. Ja, det är sant, öfver all sanning, ty väl blef lagen gifven genom Moses, denna lag, som fördömer och förskräcker, men ännu mer, nåden och sanningen kommo genom Jesus Kristus. Ja, Jesus är själf nåden och sanningen. Därför är vägen öppen för den återvändande. Ty det förbund, Gud gjorde med oss i dopet, var intet lagförbund, utan ett nådeförbund. Och till denna nådekälla får en troende kristen ofta återvända, då han får känna sina många fel och brister. Ja, då Moses med lagen börjar vilja fördöma honom, ack, då får han fly till Guds nådelöften, som äro så fasta och orubbliga, att, när han återkommer, han finner ny nåd, ty den förr undfångna nåden tillförsäkrar honom ny nådesbevisning, för hvarje gång han återkommer. Är icke detta nåd för nåd, fördubblad nåd, ja, förnyad nåd.

Och på denna nådesrikedom i Kristus Jesus måste en människa bygga sin rättfärdighet och salighet, annars finner hon ingen frid och har intet hopp; ty så snart hon råkar under lagen och Moses, är där för henne idel död och förbannelse, då är ingen nåd och förskoning, men i Kristus Jesus och hans nådelöften gifves det en outtömlig rikedom och fullhet af nåd och kärlek.

Men ännu en gång, är det sant, står en sådan nåd öppen för arma syndare, sådana som du och jag äro? Ja, det måste vara så, ty ende Sonen, som är i Faderns sköte, han har uppenbarat Gud i hans kärlek. Ingen har förut någonsin sett Gud eller känt hans sinne, ingen utom enfödde Sonen. Man hade förut måst förskräckas för den store, höge och helige Guden, men nu är nåden och kärleken uppenbarad genom Jesus Kristus. Och han, som är i Faderns sköte och ligger vid Guds hjärta, om vi så få säga, skall icke han känna Guds hjärtelag mot syndare? Jo, han måste veta Guds innersta tankar och rådslut, och hvad han talar, det måste

vara utgånget ur Guds eget hjärta. Är det icke då sanning? Jo, vi måste tro det. Ack, huru skall det kännas i en arm syndares hjärta, när han hör detta, när han vet, huru Jesus är sinnad emot honom.

Skall icke denna höga sanning om nådens rikedom finna någon genklang hos trötta himlavandrare, som en gång erfarit nådens rikedom, men som nu för sin olydnad och tröghet börja tänka, att nådens fullhet snart skall taga slut för dem? O, suckar en sådan själ, jag har så ofta bedröfvat min Gud, jag har så ofta varit honom olydig, ja, dagligen är jag gensträfvig mot honom, är han icke snart uttröttad vid mig, ledes han icke vid den myckna synd, som finnes i mitt hjärta?

Huru många gånger är det icke, som lögnaren från begynnelsen vill vända den troendes ögon bort från den rika nåden? Men då är detta segern, som öfvervinner, vår tro. Då jublar en troende kristen i glad frimodighet: nej, Gud har icke tröttnat, nådens fullhet är icke slut, ty min Jesus ligger vid Guds hjärta och beder för mig, och att min Jesus icke tröttnar att söka, draga och locka syndare, därpå har jag så många otaliga löften och bevis i hans ord, ja, det bevisar det förbund, han en gång med mig ingått, ett förbund i nåd och barmhärtighet. Ack, hvilken tröst för en troende själ ligger icke däri, att ende Sonen, hennes Frälsare och bäste vän, är i Faderns sköte. Se, detta är rätteligen nådens rikedom för en troende, härigenom kan en fattig syndare vara Guds älskling och skötebarn. Är detta nåd?

II.

Vi vilja nu något litet betrakta nådens rikedom *i* den troende. Det är Kristus i oss, hvarigenom han är oss gjord till helgelse. I detta hänseende kunna vi också säga: "Af hans fullhet hafva vi alla fått, och nåd för nåd". Sedan en syndare därigenom, att Jesus blifvit honom gjord till rättfärdighet, blifvit af Gud för Kristi skull upptagen till hans barn, gifves i och med det samma också helgelsens och kärlekens Ande, såsom det heter: "Guds kärlek är utgjuten i

våra hjärtan genom den Helige Ande, som har blifvit oss gifven". Nu heter det: "Låtom oss älska honom, ty han har först älskat oss". När en människa i rättfärdiggörelsen erfarit Guds stora kärlek till sina synders förlåtelse, huru är det möjligt, att icke genkärlek skulle uppväckas i hennes hjärta? Jo, från Kristi kärlek, som varit mäktig att försona och förlåta alla hennes synder, från denna kärlek går en kraft och en värme, som upptänder kärlekens eld till Gud och Frälsaren i hennes förut så helt och hållet döda och kalla hjärta. Där uppstår nu i själen en kärlekens åtrå efter den Gud, som hon förut sällan eller aldrig egentligen tänkte på, ja, hjärtat kan icke vara till freds, om det icke erfar hans nådesnärvaro. Synden har visserligen icke försvunnit ur hjärtat, nej, på långt när icke, men den får icke där hafva högsta väldet, ty Kristus har tagit sin boning i en troendes hjärta, och han vill drifva bort alla afgudar därifrån. Där uppstår en strid mellan den gamla människan och den nya, och af Jesu fullhet och segermakt får den troende alltjämt kraft att öfvervinna köttet med dess lustar och begärelser. Det är härvid, som nåd för nåd ständigt behöfves, ty man tröttnar så ofta, blir mången gång så kraftlös och liknöjd, att om man icke återigen af Kristi rikedom finge hämta styrka i sin fattigdom, så vore snart allt hopp ute. Men här är det också, som Jesus bevisar sig för den troende såsom den rika nådekällan, hvarur alltjämt flödar ny styrka, ny vederkvickelse, ny nåd. Huru ofta får icke en troende se, att han så underbart fick nåd och kraft i den eller den striden, att han så underligen blef bevarad undan den eller den faran. Och måste han icke tillstå, att han så mången gång erfarit nåd för nåd, då han varit helt utmattad och utfattig i sig själf, och att, om det icke varit denna rika och förnyade nåd, som uppehållit honom, hade han länge sedan varit bortviken från sin Gud.

På detta sätt är Jesus alltid närvarande i striden. Fastän osynlig mången gång, ger han sin kämpande vän en läskedryck, upprättar den fallande, stärker den trötte, uppmuntrar den tröge och går själf främst i ledet. Så har han ock

gifvit de troende sin Helige Ande, som bor hos dem, suckar och beder i dem, bestraffar dem för synden och försumligheten, tröstar dem i bedröfvelsen, drifver dem till bön och nådemedlens begagnande. Och i deras mörka och dystra stunder, då de tycka sig själfva icke kunna bedja, ingen nytta tro sig hafva af ordet och sakramenten, då manar denne Ande godt för dem med outsägliga suckar. Eller, om du vill vara ett troende Guds barn, har du icke hört och känt en röst i ditt inre, som mången gång oemotståndligt drifvit dig fram till nådastolen, har du icke erfarit, när det många gånger varit så mörkt i ditt hjärta, att strålar af ljus, frid och himmelskt hopp plötsligen lyst därin? Har du icke förnummit, huru denne Guds Ande talar i ditt inre, när du hör ordet, och huru han börjat bestraffa och tukta dig, när du gifvit syndens lockelser bifall? Detta är allt en frukt af Kristi nåds rikedom i hjärtat, det är en frukt af Kristus i de trogna, som drifver, drager och lockar till att fara efter helgelse, utan hvilken ingen får se Gud.

Är det ingen sådan strid i ditt inre mellan kött och Ande, är där i hjärtat ingen förmaning, ingen tuktan, ingen tröst och hugsvalelse emellanåt, då är stor fara, att Kristus icke bor i hjärtat. Finnes hos dig intet rop ur djupet, ingen hjärtats bön, intet Andens dragande och arbetande, är det i ditt hjärta tyst och stilla såsom i grafven, då är att befara, att du ännu sofver säkerhetens hemska sömn, att du icke har smakat nådens rikedom till rättfärdighet och syndaförlåtelse ej heller nådens rikedom till helgelse.

Men huru rik än nåden är *i* den troende till helgelse, till daglig strid mot synden, till uppväckande af ett himmelskt sinne och hjärta, huru stor den inneboende nådens fullhet är, så kan den aldrig göra nåden i Kristus *för* den troende oumbärlig. Nej, fast mer, ju rikare nåden i hjärtat är, desto nödvändigare blir nåden hos Gud i Kristus. Det är klart, att, ju närmare man kommer ljuset, desto bättre synes all smuts och orenlighet, ju ifrigare en kristen i Jesu kraft far efter helgelse, desto eländigare blir han i sina egna ögon, desto större ter sig för honom hans naturliga fördärf, desto

mera längtar han efter en utom honom varande rättfärdighet, efter rättfärdigheten af nåd för Kristi blotta förtjänst. Eller finnes det någon allvarlig kristen, som tror sig vara så långt kommen i helgelse, att han icke behöfver lefva såsom en syndare på den oförskyllda nåden? Nej, det finnes ingen, åtminstone ingen allvarlig, ty den som tänkte eller påstode någonting sådant, han vore en lögnare. Ack, fast mer är klagan öfver inre fördärf, synd och elände gemensam för alla sanna kristna, och de inse, att, om de icke få inkomma i himmelen af blott nåd för Kristi skull såsom ovärdiga i sina egna ögon, så är det omöjligt att någonsin hinna det målet.

Men nu är detta den stora trösten, att Kristus för oss är vår rättfärdighet. Därför säger hvarje troende med aposteln: "Jag förkastar icke Guds nåd, ty, om rättfärdighet kommer genom lagen, så har ock Kristus fåfängt dött". Ack, jag är icke helig, kan heller aldrig i detta lifvet blifva det i mig själf, men Kristus, min Frälsare, är helig och rättfärdig, han har tagit min synd, och jag har fått hans rättfärdighet. Denna enda tröst i lif och död, detta enda hopp för en arm syndare, vill jag icke bortkasta, nej, då vore jag evigt olycklig. Dock, denna stora sanning gäller blott för arbetande och betungade, för hungrande och törstande; icke skall den lägga hyenden under säkerheten eller skrymteriet. Nej, det vore att draga denna rika nåd till lösaktighet, därifrån Gud bevare oss alla.

Så stor och så rik är nåden i Kristus både *för* och *i* en troende. Låtom oss nu alla pröfva, om vi äro delaktiga af denna nåd, eller om vi längta efter densamma. Ack, skulle vi nu törsta till evig tid, då en sådan nådesflod flyter förbi oss och vid dess stränder alltid många stå, som bjuda och locka oss att komma och där dricka evinnerligt lif och salighet? Skulle vi försumma denna nåd? Ack, så pröfven eder då, mina älskade, om I hungren och törsten efter denna nåd, om I lärt känna eder synd och edert elände, så att nåden blifvit er efterlängtad och dyrbar. I kunnen ju se, att Gud ej vill någon syndares död. Och när han uppmanar dig att pröfva dig själf, så kan du väl förstå, att det icke är af ill-

vilja och kärlekslöshet, som ordets förkunnare göra detta, utan det är ju för din egen skull, att du icke må förspilla sådana nådestillfällen eller draga en sådan nåd till lösaktighet. Ack, det är ju din egen sak, det gäller oss alla att akta på Guds nåds fullhet och rikedom. Herren hjälpe oss därtill, att vi alla af hans fullhet må få nåd för nåd! Amen.

En troendes salighet.

Marias Bebådelsedag.

Sade jag dig icke, att, om du trodde, skulle du få se Guds härlighet.

Dessa ord af Jesus till Marta vid hennes broders graf igenfinna vi hos evangelisten Johannes i hans 11 kapitels 40 vers. Marta, vi känna henne, var en eldig själ, flyktig och lättrörd. Hon var visserligen en troende Herrens lärjunginna, ty vi höra henne förut i samma kapitel aflägga en härlig och innerlig bekännelse om sin tro på Jesus, men nu föresatte henne Jesus ett allt för svårt prof. Han fordrade nu, att hon skulle tro tvärt emot allt hvad förnuft och erfarenhet sade henne, han ville nu pröfva, om hon kunde tro, utan att se det allra minsta, som från naturlig ståndpunkt kunde understödja henne. Hon skulle med ett ord tro tvärt emot alla sina känslor och tycken, hon skulle veta, att hon hade Jesus framför sig. Profvet var väl henne för svårt, hon tordes väl icke vara så djärf och så att säga förmäten och oförskämd, såsom hon mente, att hon skulle begära för mycket af Jesus. Hon tvekar, men vågar heller icke öppet uttala sitt tvifvel, hon vill både tro och icke tro. Men vi tycka oss dock se, att hennes tro var starkare än hennes otro. Hon tillkännagifver emellertid sina små tvifvel med förtäckta ord, och hon behöfde icke säga så mycket, för att Jesus skulle förstå henne, ty han vet, hvad i människan är. I de ofvan anförda orden gifver han Marta både bestraff-

ning och tröst. "Om du trodde, skulle du få se Guds härlighet", säger han. Hvilka stora löften ger icke Herren här tron, och huru prisar han icke denna sin egen gåfva hos en fattig syndare. Marta blef väl af dessa kraftiga ord styrkt, så att hon kunde se Guds härlighet med trons öga, den härlighet, som Jesus vid detta tillfälle uppenbarade. Härligt var detta underverk för alla, som sågo detsamma, men icke alla sågo däri *Guds* härlighet, likasom många ännu i dag skåda mycket härligt och skönt både i naturens och nådens rike utan att dock se Guds härlighet. Det är endast den ödmjuka och barnsliga tron, som skådar Gud i hans härlighet och salighet. Mången ser och förnimmer väl Gud i hans verk, ty de framträda så mäktiga och öfverväldigande, att själfva hedningen spårar Gud i naturens under. Ja, det är ögonblick i lifvet, då den mest sorglöse och likgiltige måste tänka, om han än icke utsäger sin tanke: här är Guds finger, likasom de egyptiska trollkarlarne måste erkänna i känslan af sin vanmakt. Väldigt ljuder rösten af Guds närvaro i naturen och händelserna, både de enskilda och de allmänna, så att äfven den mest bedöfvade måste höra den och likasom se Gud lifs lefvande.

Men det är härmed icke sagdt, att man ser Guds *härlighet.* Det är blott tron förbehållet att vid sin Jesu sida träda inom förlåten till det allra heligaste och härligaste i nådens rike, och det är just här Gud visar sig i sin härlighet. Öfver nådastolen hvilar skenet af hans klarhet, ja, i Kristi anlete lyser Guds bild som klarast, och den som i tron fattat Jesus, han ser Guds härlighet, så mycket en dödlig människa här på jorden kan fördraga. Och märkvärdigt nog, ju ödmjukare och enfaldigare tron är, desto klarare lyser i hennes ögon Guds härlighet i enfödde Sonen. Tron är såsom en spegel, hvilken desto härligare återgifver solens glans ju klarare den är.

I vårt evangelium för i dag få vi tillfälle att se tvenne sådana trons klara speglar, från hvilka kastas en återglans af nådens och rättfärdighetens sol med salighet under sina vingar. O, huru härlig och salig är icke tron och den tro-

ende. Vi vilja bedja Gud om nåd att närmare kunna betrakta detta. Herre, lär oss bedja, men lär oss ock att med barnslig fullvisshet tro; hjälp vår otro, därom bedja vi dig i bönen: Fader vår, som är i himmelen, o. s. v.

Text. Luk. 1: 39—45.

I de dagarna stod Maria upp och for till bergsbygden med hast till en stad i Juda och gick in i Sakarias' hus och hälsade Elisabet. Och det begaf sig, att, när Elisabet hörde Marias hälsning, spratt barnet till i hennes lif, och Elisabet vardt uppfylld med den Helige Ande och ropade med hög röst och sade: Välsignad du ibland kvinnor och välsignad din lifsfrukt! Och hvarför sker mig detta, att min Herres moder kommer till mig? Ty se, då rösten af din hälsning kom till mina öron, spratt barnet af glädje till i mitt lf. Och salig är hon, som trodde, ty det skall fullbordas, som blifvit sagdt till henne från Herren.

Hvilken skön och älsklig bild möter oss icke i vår text, bilden af tvenne vänner! Är det då så ovanligt att få se tvenne vänner? Ja, verkligen ovanligt är det att se sådana vänner, som dem vår text framställer. Det är tvenne kvinnor, båda troende, barnsligt troende, båda af Herren benådade, välsignade och saliga. Ja, det är icke underligt, att de äro sälla, dessa vänner, den ena är moder till "den störste bland dem, som äro födda af kvinnor", den andra ännu härligare, ty hon är Guds moder. Guds moder, ja, studsen icke tillbaka för ett sådant uttryck, det är sant, en salig sanning för all världen. Då må man icke undra, att dessa kvinnor äro så glada och saliga, då de träffas. Ack, kunde jag blott för eder måla de känslor, som uppstiga i deras bröst vid detta saliga möte! Men detta är icke af nöden, vår text beskrifver i korta och kraftiga ordalag dessa kvinnors inbördes salighet och glädje.

Huru simpel och enfaldig synes icke vid första påseendet det vara, som i vår text berättas. Tvenne fattiga kvinnor besöka hvarandra på landsbygden i Judalandet, hvad för underbart ligger väl häri? Jo, vi hafva redan sagt det, där var visserligen Gud själf med vid detta möte. Där förberedes all världens salighet, under Marias hjärta ligger gudssonen, all

världens Frälsare och Herre. Må då icke dessa kvinnor vara glada, borde icke hela världen hafva jublat omkring den hydda, där de voro församlade. Men hvad var det då egentligen, som gjorde dem så saliga? Var det icke detta, att de i ödmjukhet och enfald trodde, hvad dem sagdt var? Och kanske vi kunna blifva lika saliga som dessa älskliga vänner. Ja, vi vilja söka tillse detta, då vi af vår text taga oss anledning betrakta:

En troendes salighet,

hvarvid vi vilja öfverväga: 1. hans salighet *i tron;* 2. hans salighet *i hoppet.*

I.

Det sades, att Maria och Elisabet voro så saliga, därför att de trodde, barnsligt och ödmjukt trodde, och detta är sant, ty hvad hade den stora nåd, som var dem båda vederfaren, gagnat dem, om de icke i ödmjuk tro hade mottagit och tillägnat sig densamma? Eller månne Maria hade kunnat blifva Frälsarens moder, om hon icke i barnslig enfald hade trott ängelns ord till henne vid hennes bebådelse? Nej, utan tron skulle alltsammans hafva synts dessa kvinnor omöjligt, de skulle hafva ansett dessa änglauppenbarelser för blotta inbillningar och narrverk, och äfven om de stora löftena hade uppfyllts oaktadt deras otro, så skulle de ingen glädje och salighet hafva haft däraf, de skulle i Guds ord hafva sett ett tomt tal utan kraft och lif, såsom så mången än i dag. All denna salighet, hvarom de benådade mödrarna tala, synes för otron och det naturliga förnuftet vara en obetydlighet och inbillning, men ack, hvilken salighet och härlighet ser icke tron däri. Tron tränger sig in genom den simpla förlåten och ser därinom idel salighet, ja, Guds hela härlighet, och detta icke en inbillad salighet, utan en sådan, som fyller hjärtat med öfversvinnelig frid och glädje, som ur djupet af den trogna själen frampressar jubelsånger och glädjerop. Ty hvaröfver fröjda sig dessa underbara kvinnor? Månne däröfver, att de skola blifva stora och berömda här i världen?

Nej, det låter icke så på deras tal, de nämna ingenting om en sådan ära, de tala blott om salighet och välsignelse, deras tro fröjdar sig öfver den saliga nåd, som dem och hela världen skall vederfaras i den nu aflade Frälsaren.

I vår text är det Elisabet, som talar, men i det efterföljande Maria. Elisabet uppdagar emellertid bådaderas själstillstånd. De voro båda barnsligt troende, det se vi af vår text, liksom ock, att de båda i denna tro voro saliga. Elisabet trodde, ja, ännu mer, hon fick genom den Helige Ande en salig förvissning därom, att Frälsarens moder stod framför henne. Hon jublar i sin tro, hon är öfverväldigad, hon anser sig för mycket ovärdig, och dock tror hon. "Hvarför sker mig detta, att min Herres moder kommer till mig?" säger hon. Jag är ovärdig, menar hon, men det är dock min, *min* Herre, som ligger under ditt hjärta, Maria. Och ännu mer. Johannes-barnet började redan i moderlifvet sitt ämbete att vittna om Jesus. Det spratt till uti Elisabets lif, och vittnade därigenom om Jesus för modern, och detta bidrog att göra hennes tro ännu starkare. Hon var så viss, att Frälsaren skulle födas af Maria, att i detta ögonblick hela världen med all sin vishet icke skulle hafva kunnat öfvertyga henne om motsatsen. Ack, sen, mina älskade, hvilken världsöfvervinnande kraft den barnsliga och enfaldiga tron är. Och dock är Elisabet så ovärdig och ringa, hon säger det själf. Men detta hindrar icke hennes enfaldiga tro, hon är fast mer desto saligare, ju ovärdigare hon är; hon har redan Frälsaren den troende Elisabet, han är hennes Herre, säger hon, fastän han icke ännu är född.

Kunnen I häraf märka, hvad det är att tro utan att se? Hvad ser Elisabet? En fattig kvinna från det föraktade Nasaret, blygsam och ödmjuk såsom hon själf. Elisabet ser ingenting stort för sina ögon, och dock tror hon; hon är viss, att det är hennes Herres moder, hon kände det på hälsningen, ty den var öfvermänsklig, menar hon. "*Min* Herres moder", säger hon. Glömmer hon då alla andra, ser hon blott på sig själf? Jo, just sådan är tron, när hon först finner Jesus, min är han, jag vet icke mera, men min är Jesus, behöfver

ingen annan honom också, så behöfver dock jag honom, han är min, och jag är hans. Så talar tron, och så talade Elisabet.

Men gifven vidare akt på Elisabet. Hon talar ingenting om sig själf och sina egna förtjänster. Var hon icke en prästhustru, härstammade hon icke från prästerlig ätt, ja, från Arons släkt, skulle hon icke blifva moder till Johannes, den störste bland profeter? Var icke detta stort? Och ingenting nämner hon om sin storhet. Nej, hon är så upptagen af den kommande Frälsaren och hans moder, att hon glömmer sin egen värdighet; ja, hon hade ju ingen värdighet, sade hon ju. "Hvarför sker mig detta, att min Herres moder kommer till mig?" som är så ringa och ovärdig, menar hon. Ack, sen den ödmjuka och enfaldiga tron, som ingen storhet och värdighet har i sig själf, utan blott i Kristus såsom Frälsaren för de förnämligaste bland syndare. Hvilket skönt och talande exempel af den ödmjuka trons salighet!

Men låtom oss ock betrakta Maria, till hvilken Elisabet talar. "Salig är hon, som trodde", säger Elisabet till Maria. Maria var salig i sin tro, ja, öfver alla saliga. Huru var då hennes tro beskaffad? Jo, hon trodde allt det, som Herren hade sagt henne. Om vi läsa det gamla evangeliet på denna dag, hvilken skön föreställning få vi icke om Marias ödmjuka och barnsliga tro. Tron är ju ingenting annat än att gifva Gud rätt i sitt ord, att af hjärtat hålla detta hans ord för sant och innerligen förtrösta därpå. Så gjorde ock Maria. I början ansåg hon det väl för omöjligt, att någonsin något så stort kunde vederfaras henne, men när ängeln hade talat Guds ord, sade hon: "Se, Herrens tjänarinna, varde mig efter ditt tal." Visst är jag ringa, mente hon, icke vet jag, huru detta skall tillgå, men du, Herre, är sannfärdig, jag böjer mig under ditt ord och tror, hvad du sagt. Och huru salig var icke Maria i denna ödmjuka tro, det säger ock Elisabet. Dessa båda kvinnor ägde redan Jesus, världens Frälsare, och skulle de då icke vara saliga, skulle de då icke jubla och glädjas, såsom de också göra, och man må icke undra därpå. De sågo Guds härlighet, emedan de trodde, de visste, hvad ingen utaf alla världens visa kunde ana, de fröjdades

och jublade i tysthet, de kände Guds salighet och gladde sig däröfver i barnslig tro. Mången otrogen, som sett dem, skulle hafva lett åt dem och ansett dem för galna, ja, mången i vår tid och kanske ibland oss skulle hafva gjort gemensam sak med en otrogen jude och hedning för att bele dessa saliga troende.

Men hvad otron icke anar, det ser den barnsliga tron. Den ser Guds härlighet och salighet, den träder in i nådens helgedom och varder mättad af Guds hus' håfvor såsom med en ström, under det otron måste blifva tom. "Salig är hon, som trodde." Kunna vi då vara lika saliga som Maria? Ja, hvarje troende är än i dag lika salig, ty i hans hjärta födes Kristus, han är såsom Maria, en, som vunnit nåd för Gud, som äger honom, hvars namn är Jesus, ty han skall frälsa sitt folk ifrån deras synder. Huru säger Kristus? Jo: "Hvar och en som gör min Faders vilja, som är i himmelen, han är min broder och syster och moder." Och hvad är då Guds vilja? Jo, säger Jesus, det är Guds vilja, att I tron på den, som han har sändt, Jesus Kristus. Huru salig är icke då en troende! Visserligen lika salig som Maria och Elisabet. Hvad är då att vara en troende, är det någonting konstigt och besynnerligt, efter han är så salig? O, nej, det är blott att vara en fattig syndare inför nådens tron, att vara en troende är blott att ödmjukt och enfaldigt gifva Gud rätt i sina ord och af hjärtat hålla dem för evig sanning. Se, när en människa börjar få erfara Guds kallande röst i sitt inre, när hon vaknar från sin sorglöshets slummer, får ögonen öppna för Guds helighets lag, får se, att hon är naken, att hon efter lagen är förtappad, fördömd, och därtill ser, att hon för sin del icke i hjärtat äger eller känner Frälsaren, försonaren, att hon är obekant med honom, att hon icke lefver i tron på honom; se, då uppstår ett rop i själen: "Hvad skall jag göra, att jag må varda frälst?" Då träder Jesus henne till mötes i ordet, då säges henne där: "Se, Guds Lamm, som borttager världens synd." Får då Guds Ande hos henne uppväcka tro på de många löftesorden, så omfattar hon dem i enfald och säger: visst är jag ovärdig, ja, den förnämligaste bland syn-

dare, men Kristus är död för mina synder, han är kommen i världen för min skull, ty så säger ordet, jag håller mig nu till honom, han är *min* Frälsare, mitt enda hopp, mitt allt. Se, detta är tron och en troende. Så lefver han dagligen på Guds oförskylda nåd och löften i Kristus, så håller han Jesus såsom sin Frälsare i ordet, och han är salig i denna tro. Ju ödmjukare och enfaldigare han kan tro, desto saligare är han, ty, när helst synden vill ängsla, plåga och förskräcka, flyr han till ordet och dit, där Jesus finnes, och säger: nej, Jesus, du är min, du är utgifven för mina synder, och sade mig än hela världen och mitt eget hjärta annorlunda, tror jag dem icke, utan varde mig efter ditt tal. Ja, en troende förnimmer på den hälsning, som i ordet gifves ett syndarehjärta, att det är Jesus, som är närvarande. Han ser honom i hans korsgestalt och tviflar icke, att det är han. Ack, hvad ser icke det efter nåden längtande och nåden troende hjärtat i Guds löftesord. Det ser och känner där Guds salighet och härlighet.

"Sade jag dig icke, att, om du trodde, skulle du få se Guds härlighet?" Eller är det icke så? Är icke den troende salig i sin tro? Behöfver han mer för att vara salig än att äga Jesus, världens salighet? Och om jag säger eder, att den troende äger Jesus, tron I icke då, att han är salig. Med Jesus har han ju allt, syndaförlåtelse, rättfärdighet, frid, glädje, hopp och tröst i lifvet och i döden, ja, evinnerligt lif och salighet. "Den som har Sonen, han har lifvet." säger Johannes, och Jesus själf: "Hvilken som tror Sonen, han har evigt lif", och: "Den som tror på mig, han skall lefva, om han än dör"; "Den som tror på mig, af hans lif skola, såsom skriften har sagt, flyta strömmar af lefvande vatten."

Mina älskade, behöfver man då räkna upp flere förmåner, som en troende äger med sin Jesus genom tron? Kunnen I icke själfva sluta till de öfriga? Ja, I behöfven det icke; läsen blott skriften, och I skolen få blicka in i förgården till trons helgedom, I skolen märka, att den ena skatten är härligare än den andra, att det är ett haf af nåd och salighet, som tron äger i Kristus. Kommen då och sen! Tron äger Jesus och all salighet i honom, är icke detta nog och öfver nog? Må

icke då tron i segerglädje utropa med aposteln: "Hvad skola vi då säga härom? Är Gud för oss, hvem kan vara mot oss? Han som icke har skonat sin egen Son, utan utgifvit honom för oss alla; huru skall han icke ock skänka oss allt med honom? Hvem vill åklaga Guds utkorade? Gud är den, som rättfärdigar. Hvilken är, som vill fördöma? Kristus är den, som har dött; ja, än mer, har uppstått, som ock sitter på Guds högra sida, som ock manar godt för oss."

Men, säger du, huru skall jag komma till en sådan salighet i tron? Jo, är du blott en syndare, känner du dig sådan, behöfver du en hel Frälsare, ack, tag då ordet, betrakta det under bön om upplysning, och tillämpa på ditt eget hjärta och tillstånd *allt* Guds ord. När lagen fått utöfva sin hälsosamma tuktan i ditt samvete, fly då in i evangelii fristad och stanna där, låt lagen blifva utanför, släpp icke Herren, förrän han välsignar dig, och du skall få se Guds härlighet och salighet i ordet och sakramenten. Kasta dig i Jesu armar, håll honom i löftet, och du är salig. Säg: varde mig efter ditt tal, och du är salig, äfven om du icke strax kan sjunga och prisa såsom Elisabet och Maria, ty se, din salighet kommer. Men kanhända det är någon, som tänker, att vi och Guds ord för mycket och öfverdrifvet prisa trons salighet, att allt är en dröm utan verklighet. Ja väl, en dröm, men en salig dröm. Du ser dem, om hvilka du hoppas att de äro troende, du ser dem så usla och eländiga, du väntade tilläfventyrs att få se några glänsande helgon, du ser efter en himmelsk gloria öfver deras anleten, du vill redan här se dem förklarade, men i dess ställe måste du ofta säga: han är såsom andra, såsom en af oss. Ja, hvarför äro då de troende så saliga i tron? Är det därför, att de äro så heliga i sig själfva? Nej, därför, att de äro så usla, eländiga, ovärdiga, men hafva sitt allt, sin rättfärdighet och helighet i Kristus, därför äro de just så saliga, midt under det mycken brist låder vid dem, mycken synd, som gör dem tröga i att löpa i den täflingskamp, som är dem förelagd. Men det är deras salighet, att de såsom syndfulla och ovärdiga äro rättfärdigade af tron och hafva frid med Gud genom vår Herre Jesus Kristus. För öfrigt svara vi med Johannes:

"Mina älskade, vi äro nu Guds barn, och det är icke ännu uppenbart, hvad vi skola varda, men vi veta, att, när han varder uppenbar, skola vi blifva honom lika, ty vi skola se honom som han är."

II.

Och härmed vilja vi då något litet betrakta en troendes salighet i *hoppet*. Vi taga här hoppet i den betydelse, det har såsom en yttring af tron, eller den egenskap hos den sanna tron, att hon sträcker sig till det, som är framför och jagar efter målet, såsom aposteln säger. Tro och hopp följa hvarandra; ingen sann tro finnes utan hopp, och intet sant hopp utan tro. Ja, säger man, hvad lönar det att tala om det man icke sett. Den som så talar, han vet icke, hvad tro är. Det är ju trons natur, att hon fattar det tillkommande såsom närvarande och tager det, hon redan fått, såsom en underpant och löfte om större tillkommande gåfvor, och såmedelst öfvergår tron i hopp, och i detta hopp är den troende öfver alla salig. "Ty i hoppet äro vi frälsta; men ett hopp, som synes, är icke hopp, ty huru kan någon hoppas det, han ser. Men om vi hoppas det, som vi icke se, så förbida vi det med tålamod och berömma oss af hoppet om Guds härlighet."

En troendes hopp är ingenting ovisst, det är fast grundadt på Guds ord och löften, och dessa skola bestå, när himmel och jord förgås. Därför säger ock Elisabet till Maria i texten: "Salig är hon, som trodde, ty det skall fullbordas, som blifvit sagdt till henne från Herren." Se, huru visst och säkert hon höll Guds ord. Det kan icke svika, menade hon, och skulle icke hon vara salig i ett sådant hopp? Deras tro hade fattat Frälsaren såsom redan närvarande, deras hopp, grundadt på Guds löften, fattade honom såsom den, som visserligen snart skulle komma. Och dessa trogna och hoppfulla kvinnor blefvo icke besvikna, de voro saliga i sitt hopp, särdeles Maria, menar Elisabet, och hon styrker henne ännu mera i detta saliga hopp. Se, det är dock så med en troende kristen än i dag. Hans tro fattar Jesus såsom redan kommen och nu närvarande i sitt ord och sina sakrament till att meddela syn-

daförlåtelse och frid. Hans hopp fattar Kristus såsom kommande, då "han kommer för att förhärligas i sina heliga och beundras i alla dem, som tro", då alla troende skola blifva honom lika, ty de skola se honom, såsom han är, ansikte mot ansikte. Och huru salig är icke en enfaldigt troende i detta hopp, han fattar Guds löften såsom så vissa, att de aldrig kunna svika. Och ju mera han lefver sig in i detta hopp, desto saligare är han. På jorden vandrar han såsom en profet, oaktadt både han själf och andra icke tänka så stort om honom. I veten väl, huru det är, om man väntar någon kärkommen jordisk gåfva. Man tänker därpå, undrar, huru den skall vara, gör sig allahanda föreställningar och fröjdar sig i förväg däröfver, i synnerhet om den blifvit utlofvad af en person, till hvilken man har det fulla förtroendet, att han icke kan svika sitt löfte. Skulle det icke ock vara så med en troende kristen, skulle han icke redan i förväg börja sjunga lofsånger, såsom Elisabet och Maria?

Men, mina älskade, huru långt stå vi efter dessa älskliga, enfaldiga kvinnor, äfven om vi såsom de vilja fatta Jesus såsom vår Frälsare. Se på dem, huru de tala härom, huru de sjunga och prisa, redan innan de sett den saliga gåfvan, de väntade. Ack, I kunnen af dessa exempel se, hvad den enfaldiga tron och det vissa hoppet är, och huru salig en människa härigenom blir. Och nu hvad hindrar, att icke vi kunde blifva lika saliga som de, hvad hindrar annat än vår otro, vår stolthet och förtröstan på oss själfva? Ack, låtom oss mera tänka på det eviga, mera begrunda Herrens löften, mera fördjupa oss i ordet, och vi skola få nåd att mera enfaldigt tro och hoppas. Och ju innerligare vi fatta Jesus i tron och i hoppet, desto saligare äro vi, det se vi af den sköna berättelsen i vår text. Däraf kunna vi tillika förstå, hvarför dessa kvinnor blefvo så särdeles högt benådade af Gud. Ack, hvar finner Herren en ödmjuk, enfaldig, hungrande och längtande själ, att han måtte få uppfylla henne med sina rika håfvor, sin nåd och salighet? Amen.

En kristens allvar och världens tanklösa sorglöshet.

Midsommardagen.

Gud har gjort hela människosläktet — — —, på det att de måtte söka Herren, om de till äfventyrs kunde känna sig för och finna honom. Apg. 17: 26—27.

Det är nu en tidpunkt på året, som vi företrädesvis kalla den sköna och ljufliga. Och det är sant, midsommaren är skön; vi behöfva icke försöka skildra allt detta ljufliga, hvar och en torde bäst känna det själf. I hafven väl alla, när I skåden omkring eder en af dessa aftnar, I hafven väl något särskildt intryck. I kännen eder upplyfta, och mångahanda tankar röra sig i edert inre, ho skulle kunna uttala dem alla, så olika allt efter edert själstillstånd, eder belägenhet, edra förhållanden. Men sägen, är det icke en fråga, som framför andra rör sig i edra hjärtans djup? Är det ej denna: Hvar är han, som är upphofvet till allt detta? Jag tycker mig se och höra honom öfver allt omkring mig, men finner honom ingenstädes; mina tankar och blickar sväfva i rymden, men jag ser honom icke. Mitt hjärta finner dock icke hvila i naturen, mitt hjärta är icke lugnt, förrän jag finner en lefvande personlig Gud. Ty icke är själfva naturen Gud, icke är det Gud själf, som på detta sätt visar sig blott en kort tid på året i sin härlighet och sedan gömmer sig, vissnar bort och försvinner. Midt under det vi stå i all denna naturens härlighet och beundra dess prakt,

tränger sig dock oemotståndligt in på oss den tanken: huru kort och förgänglig är all denna härlighet, finnes då ingen oförgänglig skönhet, ingen evig härlighet, finnes det ingen, för hvilken vi kunna knäböja och utgjuta vårt hjärta i lust och nöd? Vi kunna dock ej tillbedja träden och blomstren? Hvar är föremålet för vår tillbedjan, hvar är han, som kan förlåta våra synder? Hvar är han, som kan gifva vårt samvete frid, vårt hjärta tröst och glädje midt i bedröfvelsen, som kan ingifva oss ett fast hopp, en härlig utsikt mot döden och evigheten? Finnes det en Gud, som skådar ned i hvars och ens hjärta, som har en synnerlig omvårdnad om en hvar ibland oss, har Gud ägnat någon särskild uppmärksamhet åt oss, och stå vi inför honom på nära nog samma ståndpunkt, som naturen omkring oss? Likna vi blomman, som står några dagar eller månader och sedan går bort för att aldrig vara mer utan lämna rum åt andra af samma släkte, eller likna vi träden, som stå åratal och sedan huggas af för att slutligen blifva till intet? Hvad äro vi, eller hvad är vårt mål?

Ack, mina älskade, låtom oss slå upp vår bibel, vårt nya testamente, där skola vi finna svar på dessa frågor, svar, som underbart gripa våra hjärtan, om vi med allvar, ödmjukhet och bön vilja lyssna. Viljen I icke härtill använda denna dags afton och andra af dessa stilla högtidliga sabbatsaftnar, viljen I icke på några timmar forska i lifvets ord i stället för att föröda edert hjärta och eder tid med ändamålslösa förströelser, som tillkännagifva tanklöshet och själstomhet? I skolen, om Guds Ande får öppna edra hjärtan för lifvets ord i den heliga skrift, I skolen då där göra underbara upptäckter, I skolen där finna en Gud, som står högt öfver naturen, men som dock för eder skull så djupt förnedrat sig, att han blifvit människa för att kunna lida för edra synder, för att få skänka eder nåd och salighet, I skolen finna en Gud, som vill göra alla lyckliga och saliga, i hvad belägenhet de än måtte befinna sig, en Gud, som ser ned i hvarje hjärta, som särskildt vill närma sig dem, hvilka åkalla hans namn för att blifva frälsta och saliga. I skolen lära känna

honom, som kan göra äfven de lidande saliga och lyckliga, dem, som ej kunna njuta af denna världens och naturens härlighet.

Vi skola äfven i dagens text finna ett exempel härpå, vi skola se en man, som intill döden var ståndaktig i sin saliggörande tro på den Gud, som bibeln för oss framställer, en man, som inspärrades i hårdt fängelse och öfverlämnades åt mycket lidande, men som dock säkerligen var mycket lyckligare än de öfriga, som omtalas i texten, hvilka öfverlämnade sig åt allehanda njutningar och förströelser. Det är om Johannes döparen, hans martyrdöd och hvad därmed sammanhänger, vi i dag hafva att tala. Vi bedja dig, o Jesus, om nåd att i Johannes se ett väckande exempel på det allvar, som bör visa sig i vårt lif, våra ord och våra tankar, låt oss äfven i de öfriga personerna se ett exempel på den lättsinniga tanklöshet, som ej söker annat än sina lustars tillfredsställande och därunder glömmer ditt ord, ja, gärna ville rödja ur vägen alla, som med allvar vittna om dig. Hör oss! Fader vår, som är i himmelen, etc.

Text: Mark. 6: 14—29.

Och när konung Herodes fick höra detta, ty hans namn hade blifvit kändt, sade han: Den Johannes, som döpte, är uppstånden från de döda, och därför verka dessa krafter i honom. Och somliga sade: Det är Elias. Men andra sade: Det är en profet, såsom en af profeterna. Då Herodes hörde detta, sade han: Denne är Johannes, som jag halshögg; han har uppstått från de döda. Ty Herodes hade sändt och låtit gripa Johannes och satt honom i fängelse för Herodias', sin broder Filippi hustrus, skull; ty han hade tagit henne till hustru. Ty Johannes hade sagt till Herodes: Dig är icke lofligt att hafva din broders hustru. Men Herodias hade ondt i sinnet mot honom och ville döda honom, men kunde icke; ty Herodes fruktade Johannes, vetande, att han var en rättfärdig och helig man; och han beskyddade honom, och då han hade hört honom, rättade han sig i mycket efter honom och hörde honom gärna. Då nu en läglig dag kom, när Herodes på sin födelsedag gjorde ett gästabud åt sina stormän och åt krigshöfdingarne och de förnämste i Galileen, gick Herodias' egen dotter in och dansade, och hon behagade Herodes och hans bordsgäster, och konungen sade till flickan: Begär af mig hvad

helst du vill, så skall jag gifva dig det. Och han svor henne en ed: Hvad helst du begär skall jag gifva dig, ända till hälften af mitt rike. Och hon gick ut och sade till sin moder: Hvad skall jag begära? Och hon svarade: Johannes döparens hufvud. Och hon gick strax med hast in till konungen och begärde och sade: Jag vill, att du gifver mig genast på ett fat Johannes döparens hufvud. Då vardt konungen mycket bedröfvad, men för edernas och bordsgästernas skull ville han icke afvisa henne. Och strax sände konungen en drabant med befallning att hämta hans hufvud. Och han gick åstad och halshögg honom i fängelset och frambar hans hufvud på ett fat och gaf det åt flickan, och flickan gaf det åt sin moder. Och när hans lärjungar försporde det, kommo de och togo hans lik och lade det i en graf.

Af ålder har på denna dag varit predikadt öfver de texter, som handla om Johannes döparen. Vi väntade oss måhända en hänförande skildring af naturens härlighet, men i stället hafva vi här att betrakta denne stränge botpredikant till hans lefnad och död. Och i sanning är det på sin plats att vid en tid, då människorna mestadels hängifva sig åt tanklösa förströelser och ofruktsam naturbeundran, låta detta kraftiga och allvarliga vittne om den lefvande Guden lefva upp på nytt, det är hälsosamt att påminna sig Johannes' ifriga predikan om nödvändigheten af sann bot och bättring. Låtom oss i dag betrakta honom såsom ett lärande exempel och de öfriga personerna i vår text såsom ett varnande, under det vi såsom ämne för vår andakt uppställa:

En kristens allvar och världens tanklösa sorglöshet.

I.

Johannes döparen, om hvilken texten handlar, är till hela sin person, sitt uppträdande underbar; han står på sin tid nästan ensam ibland ett folk, som var till största delen försjunket i sorglöshet, lättsinne, världslighet och andefattig gudstjänst. Berömmelsen af hvad detta folk varit, hvilka stora löften det fått, huru nära det stått Herren Gud, denna berömmelse låg på det dåvarande släktets läppar; de berömde sig af Abrahams tro, af hans företräden inför Gud, men icke följde de Abrahams tros fotspår, icke gjorde de hans

gärningar, icke voro de ödmjuka och botfärdiga såsom han. Ty, mente de, Gud kunde icke straffa dem, då de hade sådana förfäder, sådant tempel och gudstjänst, de åtnöjde sig med att iakttaga de gamla plägsederna, de fromma åtbörderna, de besökte vid högtiderna templet, men i hjärtat voro de främmande för Gud, i lifvet tänkte de ej på honom, i sin dagliga umgängelse dyrkade de köttets och världens vanliga afgudar. Ibland ett sådant folk uppträdde Johannes döparen, en man, som mer än andra var af Gud kallad och passande för sitt ämbete. Han var af Gud själf uppfostrad och undervist. Eller hvem var hans lärare, då han vandrade i öknens stillhet, ensam, afskild från världens buller och inflytelser? Månne icke Herren, som kallat honom, under dessa år af enslighet också undervisade och förberedde honom för hans viktiga uppdrag? Slutligen framträdde han utrustad med kraft af höjden, ledd af det allvar, som anstår en Herrens profet. I påminnen eder från de ställen i nya testamentet, som handla om Johannes, huru han ute i den fria naturen predikade för stora folkskaror, huru han ej höll lysande och smickrande tal öfver naturen och dylikt, utan i enkelhet och sanning vittnade om folkets synder, om nödvändigheten af att förödmjuka sig inför Gud och göra bättring. Han tog liknelser ur naturen omkring sig, men dessa liknelser voro sådana, att de skulle gripa människans hjärta, väcka henne till allvarlig besinning och komma henne att med ifver söka sin Gud och begynna ett nytt lif i sann och fruktbärande tro, såsom då han sade: "Bären sådan frukt, som tillhör bättringen — — —, ty hvart och ett träd, som icke bär god frukt, varder afhugget och kastadt i elden." Midt ute i naturen predikade Johannes om den Gud, som straffar synden, och som fordrar hjärtats hela odelade hängifvenhet.

Johannes var ock den främste bland de män, som icke blott med ord utan med hela sitt lif predikade om bättring och lefvande tro. Icke blott hans röst predikade, hela hans person, full af allvar och kraft, måtte hafva uppskakat hans åhörare. I dagens text se vi, att Johannes' botpredikan hade trängt sig fram ända till konung Herodes. Hvilken fri-

modighet! Johannes bestraffade synden, hvar han såg den, han hade ej anseende till personen, han såg blott på sin store Herres i himmelen ära, hans ärende uträttade han inför höga och låga. Däruta kunna vi märka, att i Johannes' allvar icke låg något skrymteri, någon tillgjordhet, han var ärlig mot alla, sade hvar och en sanningen, icke af illvilja, utan af heligt nit för Guds ära och deras själars eviga frälsning.

Men den tid var kommen, att Johannes måste genom lidande besegla den allvarliga meningen med sin predikan. De stores och mäktiges hat, hvilkas synder han så djärft bestraffat, hvilade öfver honom, de sorglösa och lättsinniga kunde icke lida det allvar, som visade sig hos Johannes, och som bestraffade dem, äfven om han ej talade. Det gick här, såsom det så träffande heter i Vishetens bok, 2 kap: "Den rättfärdige gör oss mycken olust och sätter sig mot våra gärningar och straffar oss, att vi synda mot lagen, och utropar vårt väsende för synd. Han gifver före, att han känner Gud, och berömmer sig, att han är Guds barn, och straffar det vi i hjärtat hafva, varande oss svår ock till att se, ty hans lefverne rimmar sig icke med andra, och hans väsende är platt annorlunda. Han håller oss för flåk och flyr våra gärningar såsom slemhet och gifver före, huru de rättfärdiga stå väl på sistone, hvarför vi vilja plåga honom med smälek och kval, att vi måga se, huru from han är." Johannes blef ock plågad, och man måste se hans fromhet, ty han led med tålamod och undergifvenhet och blef intill ändan ståndaktig. Johannes var icke mera fri, han predikade ej mera på öppna fältet för skaror af människor. Innesluten i ett fängelse måste han afbida den dom, som hans hatfulla ovänner skulle fälla. Och slutligen blef han, såsom vi af texten se, en martyr för sanningen, han måste så lida, därför att han predikade bättring, bestraffade synden och uppmanade både höga och låga att på allvar vända sig till Herren.

Men månne hans predikan tystnat? Nej, ännu i fängelset predikade han om och mot världens synder, sorglöshet och förakt för Guds ord, han vittnade om den lefvande tro,

som kan stå fast intill ändan i glad förvissning om en härlig seger i de eviga boningarna, där ingen död skall vara mer, icke heller gråt, där de, som redligen kämpat, skola få lifvets oförgängliga krona. När Johannes' blodiga hufvud inbars på fatet till den blodtörstiga drottningen, månne han då icke predikade? Vi kunna tänka oss, att samvetet hos Herodias och de öfriga ropade väldigt, fastän de i brusande förlustelser döfvade dessa röster.

Johannes lefde, verkade och dog såsom ett talande exempel och vittnesbörd om det allvar, som utan anseende till person bestraffar synden hos sig själf och andra, som anser en genomgripande bättring och omvändelse vara af nöden, om man skall ärfva Guds rike, som söker framför allt Herrens ära och själens frälsning.

Om vi vilja vara sanna kristna, så låtom oss djupt inprägla bilden af denne oförgätlige man i vårt sinne, icke honom, sådan han var i sig själf, utan den Guds nåd, som verkade i och genom honom, ty han sade själf, såsom I erinren eder: "Han (Jesus) måste tillväxa, men jag måste aftaga." Johannes ville i sig själf vara ringa, men han vlle låta Herren vara stor uti och genom sig. "Må fördenskull ock vi, då vi hafva rundt omkring oss en så stor sky af vittnen, aflägga allt, som tynger, och synden, som alltid låder vid oss, och med uthållighet löpa i den täflingskamp, som är oss förelagd, och se på trons begynnare och fullkomnare, Jesus." Detta synes vara en värdig grafskrift öfver denne martyr jämte de tusental, som sedan följde honom efter.

II.

Kasta vi nu en blick på de öfriga personerna i vår text, så få vi se världen i hennes sorglöshet, vi få se världsmänniskan, huru hon förlustar sig, söker glädje och finner ingen; huru hon känner intryck af Guds ord, men döfvar sitt samvete för vänners skull, som hafva för stort inflytande; huru hon är grym och hämndgirig och gärna ville rödja ur vägen alla, som bestraffa hennes synder, varna och förmana; huru hon är lättsinnig och yr, frågar efter intet annat än nöjen

och tillfälle att behaga. Vi finna af dessa världsmänniskor i vår text trenne slag, alla i något olika själstillstånd, fastän lika däruti, att de tillhöra världen och äro främmande för Gud och hans rike, fiender till Kristi kors.

En stor hop af förnäma är församlad på ett gästabud vid en högtidlighet, en förlustelse hos konung Herodes. Först ådrager sig Herodes själf vår uppmärksamhet. Han är den svage slafven af sina lustar och begärelser, som dock ofta känner ett mäktigt intryck af Guds lefvande ord, som vet, hvad som är rätt, huru det borde vara, men icke mäktar lösgöra sig från syndavanorna, från inflytelserna af sina vänner. Ack, huru olycklig var ej Herodes i sin belägenhet, han visste sin Herres vilja men gjorde icke därefter, han kallades af nåden, men världen och fåfängligheten hade för mycken makt öfver honom. Märkvärdigt är, hvad i vår text står om Herodes. "Herodes", så heter det, "fruktade Johannes, vetande, att han var en rättfärdig och helig man: och han beskyddade honom, och då han hade hört honom, rättade han sig i mycket efter honom och hörde honom gärna." När han genom sitt obetänksamma löfte och sin gemåls konster och illvilja trodde sig tvungen att döda Johannes, står det, att han vardt bedröfvad. Huru plågsam var ej hans belägenhet, men säkerligen sökte han mer och mer insöfva sitt samvete. Det gick icke an att halta på båda sidor, den stund måste komma, då Herodes måste visa, att synden och världen hade mera makt öfver hans hjärta än Guds ord. Huru många likna ej Herodes, huru många äro ej de, som ofta känna kraftiga rörelser af Guds ord och Guds Ande, men i världens vimmel nedtysta Guds kallelser. När det kommer därtill, att de skola öppet visa och bekänna, om de älska Jesus mera än världens vänskap, då våga de ej för vännernas skull, då är det någon, som utöfvar ett för mäktigt inflytande på dem. Än är det någon synd, än något af världens lustbarheter, ja, mången gång är det någon af de närmaste, som genom enträgna föreställningar hastigt söker öfverrumpla dem och nedtysta rösten i deras inre. Hvilket varnande exempel i Herodes!

Vi hafva här ock ett exempel på andra världsmänniskor. Det är Herodias, den lastbara, lättsinniga och hämndfulla kvinnan. Hon är en bild af dem, som helt och hållet förakta Guds ord, som af hjärtat hata alla, som älska Herren Jesus och bestraffa synden. Det är dessa, som säga:

"Vi intet annat bud
än våra lustars höra."

De önska, att ingen sann kristen funnes i världen, att de aldrig behöfde höra eller se något Guds ord, i synnerhet det, som straffar synden och den ogudaktige. När de se någon lefvande kristendom, när Jesus i allvar och tro åkallas af några, när Guds ord betraktas och tages till hjärtat, så ropa de korsfäst, korsfäst, gif oss Barabbas lös. De kunna fördraga allt, men icke lefvande kristendom, de skulle snart sagdt hellre se, att människorna vore vildar, än se dem såsom allvarliga kristna, som med ord och gärning vittna om Kristus den korsfäste. Om sådana än icke kunna utföra hvad de önska, så bära de dock i hjärtat ett outsägligt hat till Kristus och hans sanna bekännare. När någon allvarlig varning och predikan om bättring och omvändelse förspörjes, så använda de alla ondskans, löjets och gäckeriets vapen för att nedstysta detta vittnesbörd. Mer eller mindre långt går deras hat och sorglöshet, mer eller mindre likna de Herodias i vår text.

Ännu ett annat exempel af världsmänniskor se vi i vår text. Det är Herodias' dotter vid sin dans med sina likar. Hvilka äro dessa? Det är ungdomen, som sörjer för intet, blott den erhåller lekar, nöjen och glädje. Det är hos dessa ingen öfverlagd ondska och fientlighet mot Kristi rike. De äro likgiltiga, fråga oftast ej, hvarför det och det är så eller så, blott de få roa sig och hafva tillfälle att få behaga. Det är dessa, för hvilka allt leker. Äro de redskap till fientlighet mot allvarlig kristendom, så göra de också detta i tanklöshet, emedan det roar. Allt, som de anse tråkigt och allvarligt, är dem nämligen afskyvärdt, allt, som vill hindra glädtigheten, bör i deras tanke rödjas ur vägen. Kanske var

det ock så med Herodias' dotter. Måhända sade henne modern, att, om Johannes finge lefva, skulle han göra lifvet dystert och glädjelöst. Var det måhända därför, hon så ifrigt bad om hans hufvud? Eller ock tänkte hon ingenting, utan gjorde, som modern ville. Blott hon fick leka, betydde det för henne mindre att vara medel till utförande af en afskyvärd grymhet. I alla händelser afspeglar sig i Herodias' dotter den tanklösa glädtigheten, den ystra leken, som dansar och ler åt allt, under det den skyr alla allvarliga tankar och djupa öfverläggningar med sig själf. Alla de, som lefva för det yra nöjet och däri hafva sin lust, de likna häri Herodias' dotter, och denna törst efter nöje och lek blir också ofta en anledning till fiendskap mot allvarlig predikan om bättring och omvändelse, såsom vi se af texten.

Jämföra vi nu Johannes döparen och dessa, så finna vi den stora motsatsen mellan en allvarlig kristen och världsmänniskans sorglösa likgiltighet för eviga ting. Och till sist en fråga: hvilken af dessa viljen I likna, hvilken ansen I lycklig, Johannes, den allvarlige mannen, som beseglade sin tro med sitt blod, eller de öfriga, som lefde i munter sorglöshet, bortkastande alla tankar på döden och domen? Månne icke i något hjärta uppstiger den önskan, som Bileam uttalade, då han såg Israels folk: "Min själ dö med de rättfärdigas död, och min ände vare såsom dessas ände"? Amen.

Den störste i himmelriket.

Mikaels dag.

Den som är minst ibland eder alla, han skall vara stor.

Dessa underbara ord talade Jesus till sina lärjungar vid ett tillfälle, då det naturliga högmodet hos dem hade uppväckt en tvist och föranledt en högst förmäten fråga: hvilken som månde vara den störste bland dem. Vi finna nämligen dessa ord hos evangelisten Lukas i berättelsen om samma tilldragelse, som vårt evangelium i dag framlägger för oss. I sanning högst besynnerliga synas dessa Jesu ord vara: den minste är stor. Vore meningen blott den, att den minste ibland dem skulle efter en lång tids utveckling, och sedan han hunnit att växa, blifva stor, då kunde vi tycka, att det vore helt naturligt, ty ett litet barn kan blifva en stor man. Men se, så är det icke, utan den minste ibland eder är redan nu stor, och just därigenom, att han är liten, är han stor. Underligt synes oss ju detta vara. Ja, men vi böra komma ihåg, att det är Gud, som säger det. Ack ja, det är sant, det är Gud, som talar, och han mäter visst storheten efter en helt annan måttstock än vi. Det kunna vi se af det anförda språket. Efter det vanliga sättet att tala anse vi t. ex. den, som är stor till växten, stor, men den, som är liten, liten. Likaledes äro de, som hafva stora själsgåfvor, i världen, ibland människorna ansedda för stora, men de, som äro mindre begåfvade i detta hänseende, hafva ett mindre anseende. Men Gud måste se saken från en helt annan syn-

punkt, eftersom han så talar. Befordringslagarna i Guds rike äro helt andra än de, som vanligtvis gälla i denna världens riken.

Vi kunna förstå, att Jesus med dessa ord: Den som är minst ibland eder alla, han skall vara stor", icke vill nedsätta och förringa vare sig naturens eller nådens gåfvor. Nej, han vill blott göra alla gåfvor till verkliga nådegåfvor. Han vill blott visa, att inför Gud beror icke en människas storhet på de större eller mindre gåfvor, hon har i ett eller annat afseende, det beror icke på hennes företräde framför andra i den eller den saken, utan det beror blott på hjärtats ställning inför Herren, blott därpå, om vi mottagit allt såsom nåd och gifva Gud allena äran för allt. Liten i sig själf, stor för Gud, detta är den högsta berömmelse, som kan gifvas en kristen. Ringa och förnedrad i sina egna ögon, fattig i anden, den förnämligaste bland syndare, den i sitt eget tycke ringaste bland bröderna, dessa äro de enda förtjänster, som gälla inför Gud, ty all inbillad storhet måste blifva bortstött från Guds ansikte. Öfver himmelens port står skrifvet med oförgängliga bokstäfver: "Gud står emot de högfärdiga, men de ödmjuka gifver han nåd; de mäktiga har han satt af sätet och uppsatt de ringa, de hungriga har han uppfyllt med goda ting, och de rika har han låtit blifva tomma." Ty "Gud ser uppå det nedriga i himmelen och på jorden, han är den, som den ringe upprättar utur stoftet och upplyfter den fattige utur träcken, den där upphöjer de nedriga och hjälper de förtryckta." Detta är den oeftergifliga lagen i Guds rike: "Den, som minst är ibland eder alla, han skall vara stor." Helt och hållet bakvändt och förvridet synes detta vara för allt människoförnuft, men "Guds galenskap är visare än människor, och Guds svaghet är starkare än människor, ty hvem har känt Herrens sinne? Eller hvem har varit hans rådgifvare?"

Vi få af vårt evangelium anledning att närmare betrakta denna stora, höga och djupa sanning. Men härtill behöfva vi framför allt den Helige Andes bistånd och nåd, ty hela vår salighet beror därpå, om vi rätt uppfatta och djupt be-

hjärta, hvad Jesus säger oss i dagens text. Därför, o Helige Ande, du som har makt öfver människohjärtan, ja, ock de hårdaste, hjälp, hjälp, o Herre. Låt väl gå! Därom bedja vi dig. Hör oss! Fader vår, som är i himmelen, etc.

Text: Matt. 18: 1—11.

I den stunden gingo lärjungarne till Jesus och sade: Hvilken är väl störst i himmelriket? Och han kallade till sig ett barn och ställde det midt ibland dem och sade: Sannerligen säger jag eder: Utan att I omvänden eder och varden såsom barnen, skolen I alls icke inkomma i himmelriket. Och hvilken som mottager ett enda sådant barn i mitt namn, han mottager mig. Men hvilken som förför en enda af dessa små, som tro på mig, honom är det bättre, att en kvarnsten hänges vid hans hals, och han sänkes ned i hafvets djup. Ve världen för förförelsernas skull! Ty förförelserna måste komma; dock ve den människa, genom hvilken förförelsen kommer! Men om din hand eller din fot är dig till förförelse, så hugg honom af och kasta honom ifrån dig. Det är dig bättre att ingå i lifvet lytt eller halt än att hafva två händer eller två fötter och kastas i den eviga elden. Och om ditt öga är dig till förförelse, så rif det ut och kasta det ifrån dig. Det är dig bättre att ingå i lifvet enögd än att hafva två ögon och kastas till eldens helvete. Sen till, att I icke förakten någon enda af dessa små; ty jag säger eder, att deras änglar i himmelen se alltid min Faders ansikte, som är i himmelen. Ty Människosonen har kommit för att frälsa det förtappade.

Af evangelisterna Markus och Lukas se vi, att lärjungarne först sins emellan hade talat om hvilken som skulle vara störst ibland dem, ja, det står till och med, att där uppstod en träta emellan dem. Ack, denna lilla, som man kunde tycka, fridlysta skara var icke befriad från det onda hjärtats försåt och list. De vandrade med Jesus, som var mild och ödmjuk i hjärtat, som icke var kommen för att låta tjäna sig, utan för att själf tjäna, som icke skriade eller ropade, och hvilkens röst man icke hörde på gatorna, som själf tvådde deras fötter, oaktadt han var Herre öfver himmel och jord, med honom vandrade lärjungarne, med honom lefde de, hans exempel sågo de dagligen, de sågo, huru ödmjuk

och ringa han var, och dock började de tvista emellan sig om företrädet, om högsta rangen.

De hade nyligen sett en skymt af Jesu härlighet på förklaringens berg och borde således veta, huru små de voro i förhållande till honom. Just detta torde hafva varit en orsak till strid om större eller mindre värdighet emellan de tre lärjungarne, som voro med Jesus på berget, och de öfriga, som icke blefvo bevärdigade med samma nåd. Detta lärjungarnes förhållande låter oss åter kasta en blick på människohjärtats djupa fördärf. Lärjungarnes fråga tillika med Jesu svar bekräftar för oss Herrens: "Edra tankar äro icke mina tankar, och edra väger äro icke mina vägar." Vi vilja på denna stund genom Guds nåd betrakta:

Jesu svar på lärjungarnes fråga: Hvilken är väl störst i himmelriket?

"Hvilken är väl störst?" Denna fråga är det, som här i världen icke lämnar många människor någon ro. Att vara den störste, att vara högre än de andra, därefter är det, som så många med ängslig och plågsam oro sträfva. Hvad är det, som mera kittlar ett människoöra än beröm och lof, hvad är det, som mera synes förnöja ett människohjärta än ära, anseende och storhet? Och hvilka äro medlen för ernåendet af denna storhet i världen? Ja, de äro många, såsom lysande själsgåfvor, vidsträckt makt, stora rikedomar och dylikt. Lärjungarne trodde väl, att, likasom i denna världens riken den ene är större och mäktigare än den andre, så måste det väl också vara i det rike, som Jesus var kommen att stifta, nämligen himmelriket, d. v. s. Jesu nåderike här på jorden.

Var det nu så, hvem skulle då ibland dem vara störst? Skulle det vara de tre, som voro bevärdigade med den höga nåden att se honom på förklaringens berg, och sedan skulle bland dessa tre den vara den högste, som hade de största gåfvorna, som modigast bekände Jesus, och som med största välsignelsen predikade om honom? Men huru förundrade måste icke lärjungarne hafva blifvit, då Jesus såsom svar

på deras fråga och såsom exempel på storhet inom Guds rike tog fram ett barn och ställde det midt ibland dem. Och han sade icke: den som så och så mycket har umgåtts med mig, den som så och så mycket har predikat och talat om mig, den som har gjort så och så stora gärningar, icke en gång, den som så och så högt har älskat mig, han är den störste i himmelriket, utan han sade: "Hvilken som nu så ödmjukar sig som detta barn, han är den störste i himmelriket." Alltså uti förnedring och förödmjukelse består storheten inom Guds rike. Med ett ord: den barnsliga ödmjukheten är den rätta storheten. Förunderliga förhållande och underbara svar!

En annan gång sade Jesus med afseende på samma fråga: "I veten, att folkens furstar härska öfver dem, och att de stora hafva makt öfver dem. Men så skall det icke vara bland eder, utan hvilken som vill blifva stor bland eder, han skall vara eder tjänare, och hvilken som vill blifva främst ibland eder, han vare eder dräng." Således skulle de bevisa sin storhet i barnslig ödmjukhet och ödmjuk självförnedring, och här säger nu Jesus, att endast den är stor och hög, som är ödmjuk såsom detta barn.

Ack, nu kunna vi förstå, huru Gud mäter en människas storhet, nu kunna vi förstå, huru Jesus på den yttersta dagen kan säga till de många, som hafva profeterat i hans namn, i hans namn utdrifvit djäflar och i hans namn gjort många kraftiga gärningar, vi kunna förstå, hvarför han oaktadt alla dessa lysande gärningar skall säga till dem: "Jag kände eder aldrig, gån bort ifrån mig, I ogärningsmän." Men då det för att vara den störste i himmelriket fordras att vara så ödmjuk och så förnedrad i sig själf som detta barn, så fordras väl mindre ödmjukhet för att vara den minste, och jag kan ju vara nöjd, om jag icke blir den störste, blott jag får inträde. Men nej, ingen får ens inträda i himmelriket utan detta barnasinne, ty Kristus säger här uttryckligen till lärjungarna: "Sannerligen säger jag eder: Utan att I omvänden eder och varden såsom barnen, skolen I alls icke inkomma i himmelriket." Behjärtansvärda ord af Frälsarens

egen mun! Och kom ihåg, att han icke sade detta blott till dem, som ännu voro främmande för honom, utan han sade det till sina egna lärjungar, och därigenom erhålla orden så mycket mera vikt och betydelse.

Ack, dessa ord skulle uppväcka oss alla, mina älskade, ur vår slummer och liknöjdhet. I, mina lärjungar, vill Jesus säga, oaktadt I så länge vandrat med mig, oaktadt I så många gånger hört mitt ord och äfven i tron anammat det, oaktadt I sett och trott mina mäktiga gärningar och själfva i mitt namn utdrifvit djäflar och botat sjukdomar, oaktadt några af eder åtnjutit mitt förtroligaste umgänge, oaktadt allt detta skolen I icke komma in i himmelriket, om I saknen detta barnasinne. Utan barnasinne är ingen ett verkligt barn. Ett barn utan barnahjärta är ett onaturligt barn. Så är det ock i andligt afseende. Ingen är ett Guds barn, om han icke har Kristi sinne och Ande, ty "om någon icke har Kristi Ande, så hör han icke honom till."

I veten, mina älskade, hurudan människan är af naturen, sedan hon börjar någorlunda kunna hjälpa sig själf, och innan hon blifvit ett barn i Kristus. Hon är stolt och högmodig, vill gärna mäta sig med andra och fröjdar sig af hjärtat, då hon tycker sig kunna öfverträffa dem i något. Ännu mer visar sig denna stolthet inför Gud, då hon icke vill gifva Gud rätt i hans ord, då han säger henne, att hon är alltigenom en syndare, som behöfver en hel Frälsare och försonare. Afskyvärd, förkastelsevärd och fördömelsevärd är denna vår naturliga stolthet inför Guds ögon, hans, som vill vara allt i alla och icke vill gifva sin ära åt en annan. Denna vår egen höghet måste brytas och krossas, om vårt hjärta skall blifva ett sådant, där han kan bo, som var mild och ödmjuk i hjärtat. Ty han bor i höjden och i helgedomen och när dem, som hafva en bedröfvad och förkrossad ande, och som frukta för hans ord.

Och huru skall detta tillgå, huru skall den högmodiga människan blifva ett barn med barnsligt sinne? Ack, detta är ett nådens verk, blott nåden, blott Herrens genomgripande, mäktiga nåd kan omskapa ett människohjärta. Alla andra

medel göra här icke till fyllest. Vi se det på så många människor, som träffas af de hårdaste pröfningar, som mötas af de svåraste motgångar, och mången gång är deras hjärta lika hårdt, lika högmodigt, lika stolt, ty profeten liknar icke förgäfves människohjärtat vid sten. Huru skall detta okufliga högmod böjas, huru skola dessa vilda människor blifva såsom barn? Jesus visar det, då han i dagens text säger: "Utan att I omvänden eder." Alltså i en sann omvändelse är det, som människonaturens högmod skall brytas. När Guds Ande får komma en själ nära och straffa henne för synd, för rättfärdighet och för dom, då är det, som en högmodig människa nedkastas i stoftet inför sin Frälsare, då är det, som en själ börjar ropa: Gud, miskunda dig öfver mig, den förnämligaste bland syndare, den ovärdigaste bland alla människor. Vi se det på Paulus, denne kraftige och förut i sina egna ögon så store och fullkomlige man, vi se honom ligga på vägen till Damaskus, och vi höra honom ropa: "Herre, hvad vill du, att jag skall göra?" Och sedermera utropar samme man: "Jag, den allra ringaste bland alla heliga." Här se vi, huru nåden kan omskapa ett människohjärta, här se vi, huru i en sann bättring och omvändelse det naturliga högmodet hos en människa brytes.

Men ack, det stannar mycket kvar i hjärtat, som är till stor förargelse för det af Gud födda barnet. Vår Frälsare visar, huru denna förargelse skall i den dagliga bättringen och förnyelsen allt mer borttagas och utrotas. Huru får icke en Jesu Kristi lärjunge med sorg erfara, att ett förargelsens öga finnes hos honom, ett öga, som ser efter stora ting, ett öga, hvarigenom man ser sig själf stor och andra små, ett öga, som i synnerhet icke fäster sin oafvända blick vid den ödmjuke Frälsaren, som var allas tjänare. Och detta öga måste rifvas ut, om det icke skall leda oss allt längre och längre bort från Frälsaren. Än är det en förargelsens fot, som vill löpa än hit än dit för att komma upp på höga höjder, där man får se alla andra under sig och sig själf på högsta toppen. Så måste denna fot huggas af, åtminstone stympas så mycket, att han icke må kunna föra oss upp

på sådana branter, därifrån vi störta ned i ett förfärligt bråddjup. Där är ock en bedräglig hand med, som, innan man vet det, nästan obemärkt har fattat uti något för att hjälpa oss upp på högmodets och själfkärlekens höjder. Alla dessa fördärfliga verktyg för själfupphöjelse och förargelse måste bort, ögat måste rifvas ut, handen och foten afhuggas. Men ack, detta är lättare sagdt än gjordt. Det kostar strid, ja, daglig strid. Här har en kristen att lära hela lifvet igenom. Här är hans svåraste kamp, som han för ingen del i egen kraft kan utkämpa, utan blott med den Herres makt, som själf öfvervunnit synd, djäfvul och värld.

Låtom oss tänka på den bild af ödmjukhet, som Jesus ställer oss för ögonen. Ett barn, och ett litet barn måste det hafva varit, ty han tog det och ställde det. En älsklig bild af ödmjukhet! Se vi på ett välartadt barn, hvad är det, som då faller oss i ögonen? Jo, det barnsliga förtroendet till fadern. Det väntar allt af honom, beder honom om allt, räknar icke på någon egen rättighet, utan tror sig få hvad det begär af fadern blott därför, att han är dess fader. När fadern talar, är det tyst och stilla, och när främlingar komma, träder det ängsligt tillbaka och lutar sig till fadern, det litar ej på sig själft, vågar icke företaga sig något på eget bevåg. Med ett ord, det anser sig själft ingenting vara, utan fadern allt. Se, så bör ock ett barn i Kristus vara, ja, sådana måste vi alla blifva, säger Jesus, om vi skola komma i himmelriket. Samma barnsliga förtroende måste vi hysa till vår himmelske Fader, samma misstroende för och ringaktande af oss själfva, då försvinner all förmäten själfupphöjelse och all inbillad storhet och höghet. En gammal lärare sjunger:

"Hvad har ett barn, hvad gör det då
för att så hjärtlig kärlek få?
Ack endast möda och besvär
det ju sin far åsamka plär!
Blif du ett barn och i din nöd
sök endast faderns hjälp och stöd!

Bed du och tro i barnslighet,
det vägen är till salighet.
Ja, Jesus, tag oss i din famn,
låt dina armar bli den hamn,
där ro vi finna, frid och tröst
och alltid hvila vid ditt bröst."

Men Jesus visar icke blott med detta exempel af ett barn och med sitt tal, hvilken som är den störste i himmelriket. Han är själf i egen person, i sitt förnedringstillstånd det lefvande svaret på denna fråga. Aposteln förmanar, att intet skall ibland de kristna ske med kif eller fåfäng ära, utan att hvar och en med ödmjukhet räknar den andre ypparе än sig. Sedan tillägger han: "Varen så till sinnes, som Kristus Jesus var, hvilken, då han var i Guds skepelse, icke aktade såsom ett rof att vara jämlik Gud, utan utblottade sig själf och antog en tjänares skepelse och vardt lik människor och i åthäfvor funnen såsom en människa; han ödmjukade sig själf och vardt lydig intill döden, ja, intill korsets död." Här hafva vi den mest lefvande och talande bild af ödmjukhet, ja, icke blott bilden däraf, utan ödmjukheten själf. Därför säger ock Jesus: "Lären af mig, ty jag är mild och ödmjuk i hjärtat." Men det kanhända tyckes oss utaf allt detta, såsom om Gud endast skulle vilja hafva att göra med uslingar, tölpiga människor. Ja, så är det i viss mening. Men vilja vi se, huru denna ödmjukhet kan stå tillsamman med den största frimodighet och manlighet, må vi betrakta aposteln Paulus i hans sätt att uppträda. Då han står inför sin Gud och ibland sina bröder, bekänner han sig vara den allra ringaste ibland bröderna och den förnämligaste bland syndare inför Gud, men, då det gäller att försvara sanningen och Guds ära, då är han djärf och modig och säger sig hafva mer arbetat än alla de andra, och Guds nåd hade icke varit fåfäng i honom, påstår han. Dock var han öfver allt och i allt af nåden, det han var, och af svagheten berömde han sig, emedan Guds svaghet är starkare än människor. Se, sådan är den sanna ödmjukheten och sådan den sanna högsintheten. Intet i

mig själf, intet af mig själf, ingenting att berömma och förhäfva mig af inför andra, men allt i Gud.

Mina älskade, här vandra vi, kallas kristna och vilja vara barn af samme Fader, men hafva vi barnasinne? Icke finna vi barnasinnet bland dessa, som till följd af sin rikedom, sitt stånd och sin börd, sina öfverlägsna gåfvor och förmågor m. m., äro så höga, att de se alla under sig. Icke heller bor barnasinnet hos dessa, som äro så stora i sin egen sedliga kraft och sin egen rättfärdighet, att de icke behöfva böja knä för Jesu fötter såsom utarmade och förlorade syndare.

Men än mer, äfven bland dem, som en gång hafva blifvit delaktiga af barnasinnet, uppstå många gånger sådana köttsliga tankar som hos lärjungarne. Den ene har mera ljus och kunskap i Guds ord än den andre, den ene har gjort flere nådeserfarenheter än den andre, en annan har verkat mera för Kristus, predikat mera om honom, ja, längre lefvat med honom, och se, alla dessa goda gåfvor kunna plötsligt framkalla sådana frågor: "Hvilken är den störste i himmelriket? Månne jag? Ack, det är så många föremål, som vilja vända oss bort från det ödmjuka barnasinnet. Men Johannes talar ju om barn, ynglingar och fäder i Kristus. Huru förhåller sig då därmed? Jo, alldeles så, som man brukar säga om en gammal människa i naturlig mening, att hon börjar blifva barn på nytt, så ock med en kristen, ju mera han nalkas en fullkomlig mannaålder i Kristus, desto mera blir han ett barn. Ju större Gud och Kristus blifva för en människa, desto mindre blir hon i sina egna ögon, ju större nåden blir, desto större blir hennes egen ovärdighet, och ju mera Kristus kommer till stadga uti henne, desto svagare blir hon i sig själf. Ty hennes styrka och höghet och berömmelse äro nu i Gud, i stället för att hon förut var stor i sig själf, hvilket, som hon nu funnit, var blott ett bländverk.

Sådant är det ödmjuka barnasinnet, och i detta allenast är det, som en kristen kan blifva bevarad i de många strider, han har att utkämpa här i världen. En ödmjuk kristen liknar ett vasstrå, som böjer sig för vinden, men afbrytes icke

af densamma. Så kan ock en sann kristen blifva anfallen af många köttets och världens stormvindar, men de böja honom blott allt djupare ner till korsets fot, och efter stormen uppreser han sig kraftigare än förut. En kristen med ett ödmjukt barnasinne liknar ett blomster bland buskarna i den undangömda dalen. Det växer långsammare och synes kanske icke så frodigt som det, hvilket står högre, men det har ett säkrare skydd mot kalla vindar, mot en allt för brännande sol, är bevattnadt af den friska källan och därför kraftfullt och friskt. Så förhåller det sig ock med den kristne med det ödmjuka sinnet. Han är skyddad mot många lifsfarliga väder, som blåsa på höjderna, han löper icke oförväget åstad i förtröstan på sin egen kraft och med den egna visheten såsom vägvisare, utan han är stilla för sin Gud och hans ord, han väntar och förbidar honom, och i farans stund skyndar han med barnsligt förtroende till fadersfamnen.

Finnes nu detta barnasinne hos oss, då är det icke fråga om, hvilken som är störst ibland oss, utan frågan är, om Guds nåd är mäktig och stor, och om denna hos oss har fått verka ett barnsligt förtroende till Fadern och en hjärtlig ödmjukhet och självförnedring, Men ack, huru mycket fattas oss icke häri, äfven om vi fått något af det sanna barnasinnet. Här hafva vi alltjämt att lära, huru långt vi för öfrigt må vara komna. Låtom oss bedja om mera barnaenfald, ty af Jesu fullhet hafva vi löfte att få nåd för nåd, fördubblad och förnyad nåd! Amen.

Vägen till salighet.

Alla helgons dag.

Text: Matt. 5: 1—12.

Och när han såg folket, steg han upp på berget; och när han hade satt sig, gingo hans lärjungar fram till honom. Och han öppnade sin mun, lärde dem och sade: Saliga äro de i anden fattiga, ty dem hör himmelriket till. Saliga äro de bedröfvade, ty de skola blifva hugsvalade. Saliga äro de saktmodiga, ty de skola ärfva jorden. Saliga äro de, som hungra och törsta efter rättfärdigheten, ty de skola blifva mättade. Saliga äro de barmhärtiga, ty dem skall ske barmhärtighet. Saliga äro de renhjärtade, ty de skola se Gud. Saliga äro de fridstiftande, ty de skola kallas Guds barn. Saliga äro de, som lida förföljelse för rättfärdigheten, ty de skola blifva mättade. Saliga äro de barm· I, när de försmäda och förfölja eder och, ljugande, säga allt ondt mot eder för min skull. Glädjens och fröjden eder, ty eder lön är stor i himmelen; ty sammalunda hafva de förföljt profeterna, som voro före eder.

Vår nu upplästa heliga text innehåller början af det utomordentligt härliga tal, som vår Frälsare en gång höll för sina lärjungar och en församlad folkmängd. Vi känna detta tal under namn af bergspredikan. Namnet bergspredikan tillkännagifver den plats, där detta tal hölls. Underbar är denna predikan i flere afseenden, både då vi se på den person, som här predikade, som ock när vi betrakta dess innehåll och det ställe, där den hölls. Tänk dig detta tillfälle, försätt dig i tanken till det ställe, där Jesus predikade. Under den öppna himmelen, i den sköna trakten omkring sjön Gennesaret

på ett sluttande berg, där satt Jesus måhända på en sten, där stod eller satt folket utefter bergets sluttning. Se, detta var templet, naturens enkla men storartade tempel. Och hvem var talaren? Himmelens och jordens Herre, medlaren mellan Gud och människor, Guds egen Son i en ringa tjänares skepnad. O, huru brann icke hans hjärta af kärlek till det fallna människosläktet! Tycker du dig icke se, huru hans öga strålar af innerligt medlidande äfven för dig, känner du icke, att dessa ord, han här talar, äro de kärleksarmar, med hvilka han vill draga dig till sig? Lyssna, och du skall höra, att gudomlig kärlek glöder i hvarje ord han talar, en kärlek, som gäller just dig, den mest elända.

Men det torde finnas sådana ibland eder, mina älskade, som här skulle vänta att få höra ett lysande, blixtrande och hänförande tal, ett sådant, efter hvilkets afhörande man bekransar talaren och öfverhöljer honom med blommor och bravorop. Nej, nej, ett sådant tal är icke detta, det har en helt annan verkan på människohjärtat, där det finner öppnade öron och sinnen, det åstadkommer djupa, innerliga rörelser, ett stilla, allvarligt eftertänkande. Ty detta tal flödar stilla och välsignande såsom dagg af Hermon, såsom ett ljufligt uppfriskande vårregn. Hör, huru enkelt det är, det är taladt likaväl till den mest bildade som den mest enfaldige och olärde. Men märkvärdigt, mina älskade, I som kännen något till Greklands och Roms gamla lagerbekransade talare, I kunnen i sanning bevittna, att detta enkla tal af vår Frälsare har åstadkommit oändligt mycket mera godt i mänskligheten än dessas lysande föredrag. Är det icke förunderligt, att dessa enkla ord kunnat förvaras århundraden igenom, att de bibehållit samma gudomliga dragningskraft. Tänken, huru många människor i flydda tider hafva icke af detta tal hämtat undervisning, tröst och hugsvalelse. Och ännu i dag talar det mäktigt till våra hjärtan, om vi vilja lyssna. Det är väl värdt, att vi något närmare betrakta detsamma. Ja, här är den stora rikslagen i Guds rike, och då är det nödvändigt, att vi allvarligen söka att taga kännedom om densamma, om vi vilja vara medborgare i detta rike. Alla I, som viljen

höra en sann undervisning om vägen till salighet, lyssnen till dessa ord af Herren Jesus, ty han måste ändock vara den, som bäst kan undervisa oss till salighet. Låtom oss då i dag höra en enkel undervisning om

Vägen till salighet.

När vi nu vilja lyssna till den undervisning om vägen till salighet, som Herren Jesus ger oss i vår text, så måste vi först märka, huru Herren Jesus börjar sin predikan. Hör då, huru han börjar: "Saliga äro de i anden fattiga, ty dem hör himmelriket till." Hören I, huru ljufligt Herren Jesus talar? "Salig" är det första ordet i hans predikan; han talar, såsom han är, ty han heter Jesus, en Frälsare och saliggörare, så snart han öppnar sin mun, flöda öfver hans läppar lifvets ord, som kunna göra våra själar saliga. Nu hör du, hvad han vill göra med dig: han vill göra dig salig. Se, huru han lockar och talar så ljufligt för att icke skrämma dig. Han hade väl skäl att straffa och hota, då han har framför sig en mängd människor, som glömt sin Gud och vandra i mångahanda synder; han hade väl skäl att straffa äfven dig, men detta gör han icke, nej, du hör, huru han lockar dig, han vill likasom säga: ack, kom till mig, o människa, jag vill göra dig salig och lycklig. Tror du, att någon kan göra dig så lycklig, som jag kan och vill göra det? Var icke rädd för mig, fly icke ifrån mig, jag vill dig så väl, om du blott visste det. Se, så uträcker Jesus sina händer efter ett ohörsamt folk, som vandrar på den väg, som icke god är; så ropar han: "Kommen till mig, alla världens ändar, så varden I saliga."

Ja, skulle du väl vilja fråga, nu hör jag väl, att Herren Jesus upplåter sin himmel och bjuder mig att komma, jag ser, att han framräcker alla sina nådeskatter och med kärlek lockar mig att taga emot, men hurudan bör jag vara för att kunna komma till Jesus? Jo, du skall vara fattig i anden. Hvad vill detta säga? frågar du. Du vet, hvad det vill säga att vara lekamligen fattig, det är ju att vara utan hus och hem, utan kläder och föda. Se, en andligen fattig är en sådan, om känner sig vara en förtappad och fördömd syn-

dare inför Gud. En sådan känner, att han saknar allt, hvad han behöfver till lif och salighet, han har ingen rättfärdighet i sig själf, ty han känner sig hafva många synder, och hans goda gärningar äro ock befläckade af synden, så att de ingenting kunna gälla inför Gud. En andligen fattig, den säger af hjärtat: jag fattig syndig människa, jag är den förnämligaste bland syndare. Han känner sig sakna sann kunskap om Gud, förmåga och vilja att göra efter Guds bud, med ett ord, allt hvad till lif och gudaktighet tjänar. Denna andliga fattigdom kan verkas endast af Guds Ande. Det tyckes nu visserligen vara ett bedröfligt och ömkligt tillstånd att känna sig så usel och eländig, det torde ock finnas de, som önska, att de aldrig måtte få så dåliga tankar om sig själfva, och dock säger Frälsaren, att himmelriket tillhör sådana andligen fattiga. O, då äro de oändligt rika. Hvem kan vara rikare än den, som äger hela himmelriket? Ja, Gud själf vill taga sin boning hos en sådan andligen fattig. Så säger han: "Jag bor i höjden och i helgedomen och när dem, som hafva en förkrossad och ödmjuk ande." Hör du detta, du som känner, att du är en stor syndare, du som suckar: huru skall jag blifva salig, jag som gjort min Gud så mycket emot, jag som föraktat hans bud, jag som är så full af all orenlighet, jag som icke kan göra en bön, utan att synden blandar sig däri, jag som är så utblottad på allt godt? Ja, känner du dig så af hjärtat, och är detta din förnämsta fråga: hvad skall jag göra, att jag måtte få evinnerligt lif, tänk, huru saligt då för dig, att Frälsaren så talar i dagens text och säger, att himmelriket tillhör de andligen fattiga. Om Jesus hade sagt: du måste vara helig och ren, innan du kan komma till mig, hvem skulle då hafva kunnat komma, om han hade fordrat många goda gärningar, ett ädelt och godt hjärta, hvem har något sådant. Ack, om sådant fordrades först, då skulle vi alla vara utestängda från nåden, vi skulle icke våga närma oss Herren Jesus i bön, så framt vi icke vore grofva skrymtare, som inbillade oss vara bättre, än vi verkligen äro.

Märk då, huru tröstligt det är, att Herren Jesus i texten

talar just så, som han gör, och icke annorlunda. Men fastän han nu talar så ljufligt, så säga dock många i sina hjärtan: "Detta är ett hårdt tal, hvem kan höra det?" Dessa tycka, att detta är för mycket förödmjukande. Skall man, fråga de, bekänna sig vara så eländig och usel, finnes då ingenting godt, ädelt och berömvärdt hos människan? Är du ibland dessa, så ville du, att Jesus skulle hafva sagt så: säll är du, som alltid varit en anständig och dygdig människa, du måste blifva salig, ty du har gjort så mycket godt, du har ett ädelt och ömsint hjärta, du har därtill varit ganska from. Du skulle hafva velat, att Jesus hade prisat och krönt människan, men så gör han icke. Han vill först förödmjuka i stoftet för att sedan få upphöja, han visar först människan, huru eländig hon är i sig själf, på det han måtte sedan få bevisa sin härliga nåd på henne. Du som säger: jag är rik, har nog och behöfver intet, du vet icke, att du är eländig och fattig, blind och naken.

Frälsaren fortsätter i vår text och säger: "Saliga äro de bedröfvade, ty de skola blifva hugsvalade." Vi kunna väl förstå, att här är fråga om en andlig bedröfvelse, såsom förut talades om andlig fattigdom. Här är således icke taladt om sorgen öfver jordiska förluster, utan om den sorg, som kommer åstad bättring till salighet, som man icke ångrar. Huru är denna sorg? Det är en sorg öfver synden, då man får känna, hvad sorg och smärta det har med sig, att man har öfvergifvit Herren sin Gud. Det kan icke annat än förorsaka sorg, då man rätt får känna sitt syndaelände, man måste känna det smärtsamt, att man brutit mot sin Gud och ofta föraktat hans kärlek. Det måste göra dig ondt, om du rätt besinnar, huru illa det är, att du glömt honom, som skulle vara din vän den bäste, du kan icke le, om du riktigt får inse, huru förskräcklig synden är. Något visst mått eller någon viss tid för denna sorg har Herren Jesus icke beskrifvit, men han har velat säga dig, att dina synder måste gå dig djupt till hjärtat, det vill säga, det måste göra dig hjärtligt ondt, att du har syndat. Sorgen öfver synden måste gå så långt, att den drifver dig att allvarligen ropa om nåd och förbarmande

genom Jesus Kristus. Sorgen öfver synden måste förödmjuka dig, så att du böjer dina knän inför din Gud. Det finnes visserligen människor till och med i kristenheten, som anse sorg öfver synden såsom någonting obehöfligt, såsom en galenskap, ett svärmeri och en öfverdrift. Men ack, huru litet akta icke sådana sin Gud. Dessa anse det dock vara värdt sorg och bekymmer, om de göra några jordiska förluster. Om de förlora penningar och ägodelar, då äro de bedröfvade. Då undrar ingen öfver om de äro nedslagna. Om de förlora en kär vän, då skulle hvar man kalla dem hårda och likgiltiga, om de icke visa något slags sorg och saknad. Ja, mina älskade, I sen, huru människan kan älska världen och det jordiska mer än Gud. Om det är skäl att sörja öfver jordiska förluster, skulle vi då icke hafva ännu mycket mera orsak att sörja däröfver, att vi öfvergifvit Herren, vårt lifs Gud, genom synder och öfverträdelser. När du ser, huru du hade varit pliktig att söka din högsta förnöjelse och glädje i honom, men i stället sökt din glädje i synd och fåfänglighet, måste icke detta smärta dig? När du framför allt borde sörja för din själs eviga salighet, men kanske helt och hållet glömt detta, icke kan du le, när du tänker härpå?

Sorg öfver synden är nödvändig, om icke för något annat så dock för att göra människan ödmjuk inför sin Gud. Du är kanhända så stolt, att du blyges för att knäfalla inför din Gud till att i ödmjukhet bedja honom. Det är visst förunderligt, att en människa kan blygas för sin Gud, likasom om han vore dålig, att han ej vore värd, att man visade honom vördnad. Det är förunderligt, att någon kan anse det vara onödigt att knäfalla och bedja om sina synders förlåtelse, men det är dock så med många. Är du i denna ställning, så är det ingenting annat, som kan drifva dig till allvarlig bön, än detta, att du med sorg och smärta får känna dig vara en fattig syndare. Det är på detta sätt en syndare kommer i det rätta förhållandet till sin Gud, det är så man blir ödmjuk och saktmodig.

Så menar ock Frälsaren, då han vidare säger: "Saliga äro de saktmodiga, ty de skola ärfva jorden." Hvad är det att

vara saktmodig? Det är att vara ödmjuk inför sin Gud, af hjärtat bekänna sig vara en syndare, en ovärdig, som söker salighet af blott nåd för Kristi skull. Se, då är man icke längre pockande, så att man fordrar, att Gud ovillkorligen skall belöna ens goda gärningar, som man kallar det, med himmelen. Det finnes människor, som tänka och säga: Gud måste nödvändigt göra mig salig, ty jag har alltid gjort, hvad i min förmåga stått, för att vara honom till behag. Dessa äro icke saktmodiga. Nej, den saktmodige säger annorlunda. Ack, suckar han, jag har ingalunda gjort hvad jag kunnat och bort, men af idel nåd, af blott barmhärtighet gör mig salig för din Sons, Jesu Kristi, skull. Dessa saktmodiga skola ärfva jorden, de skola ärfva den nya himmelen och den nya jorden, det vill säga, de skola blifva evigt saliga af nåd, ty af nåden ären I frälsta. Guds gåfva är det, på det ingen skall berömma sig.

I vår text heter det vidare: "Saliga äro de, som hungra och törsta efter rättfärdigheten, ty de skola blifva mättade." Dessa ord sammanhänga på det närmaste med det föregående. En sådan hunger och törst eller en sådan innerlig längtan efter rättfärdighet kan icke finnas hos någon annan än den, som är andligen fattig och sörjer öfver sina synder, ty blott en sådan har en lefvande kännedom om att all hans egen rättfärdighet är såsom ett orent och befläckadt kläde, och just därför, att han känner detta, längtar han så innerligt efter en annans, Jesu Kristi, rättfärdighet. Märk detta väl! Du värderar icke Kristus, förr än du hjärtligen lärt känna din syndanöd, likasom du icke värderar någon annan hjälp, om du icke är i svår nöd. Det finnes visst de, som tycka, att det är vackert att höra predikas om Kristus, hans lidande, död och stora kärlek till människor, men för egen del känna de intet synnerligt behof af honom såsom sin Frälsare. De kunde nästan vara honom förutan, han är för dem såsom en skön bild, den de med nöje betrakta, men som dock egentligen icke är till någon nytta och välsignelse. Men har du blifvit en andligen fattig, så att du verkligen sörjer öfver dig själf och dina många synder, har du fått se, att all din egen rätt-

färdighet duger till intet inför Gud, o, då längtar du innerligen efter Jesus, då säger du med full öfvertygelse:

Utan Jesus jag fördärfvas,
utan Jesu nådesken
är mig allt till ångst och men.

Finnes här någon sådan, som suckar öfver sin svaga tro, så hör de tröstefulla orden, att Jesus kallar dem saliga, som längta, hungra och törsta efter honom. Är då hos dig icke blott en tom önskan att tillhöra din Frälsare, utan är det ditt fulla allvar, att du vill blifva salig i Kristus, vill du såsom syndare ödmjuka dig inför honom, söker du ock allvarligen att i hans kraft aflägga synden, som städse låder vid dig, så var vid god tröst i din svaga tro, ty Jesus kallar den salig, som hungrar efter honom. Hvad vill du annat vara än salig, är det icke nog, då Jesus säger så, och på hans ord måste du väl lita. Du vet väl, att han talar sanning. Klagar du då öfver att du icke har den glada trosfrimodighet, som du önskade, så var dock stilla och förbida Herren, ty han skall i sin tid mätta dig med all fröjd och frid i tron, såsom han här lofvar. Amen.

II.

PREDIKNINGAR VID SÄRSKILDA TILLFÄLLEN.

Herrens hälsosamma tuktan.

Böndagspredikan. 1.

Alla dem jag älskar, dem tillrättavisar och agar jag; gör därför din flit och bättra dig.

Dessa på en gång sköna och allvarsamma ord läsa vi i Upp. 3: 19. De äro i första rummet riktade till församlingen i Laodicea. Vi veta, att det stod illa till inom denna församling. Där var hvarken död eller lif, hvarken köld eller värme, hvarken kristendom eller icke kristendom, och i detta mellantillstånd var denna församling Herren mera misshaglig, än om där hade rådt fullkomlig ogudaktighet och fientlighet. Ty all likgiltighet och allt skrymtaktigt väsende är för honom, som pröfvar njurar, en styggelse. Men oaktadt det så var, oaktadt dessa församlingsmedlemmar icke visste, antingen de ville tillhöra och tjäna sin Jesus och Frälsare eller världen och sig själfva, oaktadt de så förtörnade honom med sin sömnaktighet och likgiltighet, oaktadt allt detta älskade dem Herren lika fullt. Han somnade icke, han tröttnade icke, och, när vi läsa hans allvarsamma varningar till nämnda församling, så förundra vi oss öfver den ömma kärlek, som tillika uttalas i hans ord.

Här kan man säga, att det är kärleken, som bestraffar, ja, den gudomliga kärleken, den kärlek, som tror allting och hoppas allting. Herren ville icke med de allvarliga orden så att säga släcka sin harm på den arma församlingen, han ville icke med vredens ord säga henne farväl för att aldrig

mer närma sig henne. Nej, med kärlekens ord bestraffade han henne för att sedan med kärlek kunna få åter upptaga henne i sin nåd, om hon, såsom han väntade, bättrade sig. Detta förklarar han själf i de ofvan anförda orden. "Alla dem jag älskar, dem tillrättavisar och agar jag." Just därutaf, vill han säga, att jag bestraffar och tuktar dig, kan du se, att jag älskar dig, ty, om jag icke detta gjorde, skulle jag aldrig bry mig om dig; du skulle då fritt få löpa i ditt fördärf, till dess du fölle ett offer för min evigt straffande rättfärdighet. Men nu älskar jag dig så innerligt, jag kan icke låta dig sorglöst störtas i evigt fördärf, därför bestraffar och tuktar jag dig i förväg, på det du om möjligt måtte besinna dig; ty straffet lär att gifva akt på orden. Uti agan och näpsten har du alltså bevis på min högsta kärlek, som icke ens öfvergifver den fallne eller den, som håller på att helt affalla. Det är detta enda medel, jag kan begagna för att söka återföra dig till mig. O, att du såge min brinnande kärlek under de allvarliga orden. Så ungefär ville Herren Jesus, den trofaste i kärlek, säga till församlingen i Laodicea. Hade han lämnat de slumrande i god ro, då kunde de hafva haft stora skäl att säga, det han icke älskade dem, men nu icke. Ty nu oroade han dem, och ett saligt störande var detta, ett störande, som gick ut på att väcka den sofvande, varna den sorglösa och styrka den vakande.

Det är ännu den samme Frälsaren, han lefver ännu, han som är den samme i går och i dag och i evighet. Och månne det icke finnes många församlingar, som likna den i Laodicea, eller kanske det kunde vara just till oss, till hvilka Herren hade skäl att tala såsom till den nämnda församlingen. Men har han att säga oss bestraffningens ord, finner han för nödigt att aga och näpsa oss, då hafva vi ock rättighet att i ett eller annat afseende lämpa på oss de orden: "Alla dem jag älskar, dem tillrätavisar och agar jag; gör därför din flit och bättra dig."

Ack, Herre, du har visst skäl att bestraffa och aga oss, men lofvad vare du, om du så gör, ty då veta vi också, att du älskar oss, att du antingen vill locka oss till bättring om vi

sofva i synden, eller stärka oss i tron och i hoppet, om vi hafva blifvit delaktiggjorda af din försonande nåd. Herre, så lär oss då rätt förstå din faderliga aga, lär oss alla inse, hvad du menar därmed, och öfvertyga oss därom, att det är din eviga kärlek, som så plågar oss, på det vi icke må slippa undan, utan till sist varda saliga genom din outgrundliga nåd. Hör oss, då vi fortsätta vår bön med dina egna ord, vår Frälsare: Fader vår, som är i himmelen, etc.

Text: Job 5: 17, 18.

Se, säll den man, som Gud agar! Därför förkasta ej den Allsmäktiges tuktan! Ty han sårar och förbinder; han slår, och hans händer hela.

I de sköna orden af vår text finna vi så rika ämnen till betraktelser, att en människa, i synnerhet en kristen, har därpå att lära hela sitt lif. Vi finna här den stora sanning uttalad, att det är Herren, som har sin hand med i den enskilda människans lefnadsomständigheter, särskildt de sorgliga och bedröfliga. Det kunde för mången synas, som om allt komme blott af en slump eller händelse, eller som om det vore ett oblidt öde, som kastade människan ur den ena sorgen i den andra. Så säger dock icke vår text. Den lär oss, att Gud regerar världen, att det är han, som straffar, tuktar, sargar och slår. Och huru tröstlöst skulle vi icke blicka in i gången af hela släktets och den enskilda människans lif, huru sorglig skulle icke betraktelsen af vårt eget lif vara, om vi icke finge se Gud däri, om icke han hade skrifvit minnet af sin närvaro på hvarje blad af vår lefnads historia. Däremot huru tröstligt och saligt att kunna taga allt af Herrens hand, äfven det skenbart onda och vidriga, huru godt, att i de sorger och bedröfvelser, som vederfaras oss, se en kärleksrik Faders tuktan och aga. I förstån nu, mina älskade, att detta är konsten i hela den kristliga lifsåskådningen, ja, det är hela hemligheten af ett fridfullt lif. Vi vilja nu med ledning af vår text och med anslutning till hvad hittills är sagdt på denna stund genom Guds nåd betrakta:

Herrens hälsosamma tuktan.

Då vi här tala om tuktan, taga vi detta ord i en så vidsträckt betydelse, att det kan sägas om både trogna och otrogna. Då vår text säger: "Säll den man, som Gud agar", så synes väl detta egentligen kunna lämpas på de trogna, ty ingen kan med full betydelse prisas salig, om han icke har en sann tro på Jesus. Men detta kan dock i viss mening sägas äfven om en otrogen, ty då Gud straffar och tuktar honom, så vill han därmed draga denne till sig, och den människa, som mäktigt drages och kallas af Herren, kan väl sägas vara säll redan därigenom, att Gud vill göra henne delaktig af sin eviga salighet. Detta gäller i synnerhet om kristenheten. Där har Gud en särskild omsorg om alla, emedan de en gång blifvit upptagna till hans barn genom det heliga dopet, och alla sådana ligga på visst sätt närmare hans hjärta. När dessa hafva gått bort ifrån honom, vill han på allt sätt draga dem tillbaka, och detta gör han ofta genom sin tuktande nåd. Därför se vi ofta så mycken nöd och jämmer ibland oss, och hvad månde detta betyda?

I.

Vi vilja närmare tala härom, under det vi betrakta Herrens tuktan genom yttre medel. Det är på mångahanda sätt en människa kan erfara Herrens tuktan, men de yttre motgångarna och sorgerna synas vara de, som man först ägnar någon uppmärkamhet. Som vi öfver hufvud äro mycket jordiska och helst se efter de ting, som synas, så är det ock i det yttre, som vi ofta tydligast kunna förnimma Herrens dragande och tuktande nåd. Därför måste Herren ofta så att säga begagna sig af handgripliga medel för att öfvertyga oss om sin närvaro. Annars kanske vi aldrig stannade för honom och stilla åhörde, hvad han ville säga oss. Men nu träder han oss ofta midt framför ögonen, att vi icke kunna undgå att se honom. Han innestänger oss så från alla sidor, att vi alls icke kunna finna någon utväg, utan att vi åtminstone först måste

erkänna: det är Guds finger, och fråga: hvad menar han, vill han mig någonting?

Ja, här finner Gud många medel, hvarigenom han kan straffa och tukta. Än sänder han oss oförmodade sorger, än låter han oss råka i olyckor och motgångar. Mången är plågad af en tryckande fattigdom och knappa omständigheter, en annan gör förlust på förlust; många kastas ned på plågans och sjukdomens läger, och hvem kan uppräkna alla vägar, på hvilka sorgen drager in i husen? Så går det med enskilda människor, så med familjerna, och så med hela landsträckor och riken. Eller se vi icke, huru hela länder förhärjas af krig, hungersnöd och stora landsplågor?

Hvarför så? Är det Guds lust och nöje att plåga människorna? Är det hans mening att blott straffa? Finner Gud sitt behag däri, att människor nätter, dagar, månader och år plågas genom smärtsamma sjukdomar, eller ser han med välbehag därtill, att människor bada i tårar genom hjärtslitande sorger? Huru kan han lida, att blodströmmar flyta öfver jorden? O nej, "Gud plågar och bedröfvar icke människan af hjärtat," heter det. Visserligen följer all nöd och allt enlände på synden, och väl måste Gud mången gång genom kännbara straff sätta en damm för ondskan och ogudaktigheten, annars skulle snart sagdt ingen kunna lefva på jorden.

Men det är icke om denna sida af saken vi vilja tala. Vi vilja nu tala om Herrens tuktan så, att vi kunna säga: "Säll den man, som Gud agar." Det inträffar härvid ofta, att det går den rättfärdige, såsom hade han gjort den ogudaktiges gärningar, och den ogudaktige, såsom hade han gjort den rättfärdiges gärningar. På detta underliga förhållande finna vi en förklaring, om vi rätt betrakta vår text.

Alltså, Gud menar någonting, när han så tuktar, det måtte icke vara blott hämndbegär hos honom, som föranleder denna tuktan. Nej, då skulle det icke heta: "Säll den man, som Gud agar", då skulle det icke sägas: "Han sårar och *förbinder;* han slår, och hans händer *hela.*" Huru godt

är det icke att vid sådana hemsökelser kunna säga: detta är ock af Herren Sebaot, men ännu bättre är det att känna och förstå, hvad han menar därmed. Ofta är hans rådslag i detta afseende fördoldt för oss, men mången gång kunna vi, om vi vilja, tydligen förstå, hvad han med den eller den tuktan vill säga oss. Eller förstod du icke, hvad Herren ville dig, då han skickade dig en sorg? Tänkte du icke: ack, se, det är min Jesus, som kallar mig, det är han, som en gång upptog mig till sitt barn, men jag har lupit bort ifrån honom. Så länge har jag varit borta, att jag nu knappast känner igen honom; jag är så främmande för honom. Jag har hittills varit belåten med en muntro och namnkristendom, jag har trott mig äga salighet i Kristus, och, när jag rätt undersöker, så är mitt hjärta tomt, jag har där ingen lefvande tro, med ett ord, jag känner icke min Frälsare. Har icke någon af eder, mina älskade, erfarit det så, har icke på detta sätt edert lifs Gud uppenbarat sig för eder, hafven I icke i något sorgebudskap igenkänt den trogne herdens röst, i hvars armar I en gång legat? Hafven I icke måst säga: Herren är det, och har icke då hjärtat klappat? Sen, igenkänner en människa så Guds kallande röst i hans faderliga tuktan genom yttre nöd, då säga vi med rätta: "Säll den man, som Gud agar"; då sargar Herren, på det han må få läka; då slår han, på det han må få hela, och är icke detta saligt? Är det icke saligt, att en människa blir väckt ur sin sorglöshets slummer, att hon kommer att fråga: "Hvad skall jag göra, att jag måtte få evinnerligt lif?" Så gick det med fångvaktaren i Filippi, och så har det gått med många andra, att Guds tuktan genom yttre medel ländt dem till evig salighet. Är icke då en sådan Herrens tuktan mera värd än hela världen, ty hvad kan en människa gifva till lösen för sin själ?

När så Herren vinner detta mål, att han genom sin tuktan får drifva en förut sorglös eller likgiltig att på allvar söka sin själs salighet i Kristus Jesus, månne han då icke läker, sedan han sargat, och helar, sedan han slagit. Jo väl, och det så, att en människa då får säga med Hiskia: "Jag

vill i alla mina lifsdagar tacka Gud för denna min själs bedröfvelse.” Visserligen är det ofta, ja, beklagligen kanske oftast, som Herren med sin tuktan icke vinner sina afsikter, ty han måste många gånger klaga: “Jag slår dem, men de känna det icke.” Ack, de känna icke kärlekens slag, de veta icke och vilja icke veta, att det är Guds godhet och mildhet, som lockar dem till bättring. O, föraktar du denna Guds godhet och mildhet? Mildhet? Ja väl, det är en mildhet af Gud, att han icke vill någon syndares död, utan att han omvänder sig och lefver. Det är denna sin mildhet, som han uttalar äfven genom sin tuktan, om vi förstode det alls.

Men hvarför låter han då också sina barn erfara sin stränga tuktan? Detta tyckes vara besynnerligt. Hvarför undantager han icke dem från de sorger och plågor, som annars oroa mänskligheten, utan iskänker fast mer åt dem det dryggaste måttet af lidandets kalk? Är det någon, som frågar så, må han betrakta vår text, och han skall finna svaret, eller, om han icke är nöjd därmed, så må han gå till en sann kristen, ty denne skall veta gifva honom ett nöjaktigt svar på frågan. Han skall svara: jag är salig därför, att Gud tuktar mig. Huru skulle det gå mig, om jag icke finge erfara vedervärdigheter i världen? Jag skulle då blifva så jordiskt och världsligt sinnad, jag skulle aldrig längta efter det saliga hemmet där ofvan, jag skulle blifva så säker och liknöjd, jag skulle glömma bönen och ordet, ja, jag skulle icke veta, om Gud älskade mig. Men nu ser jag det därpå, att han tuktar mig, ty han säger i sitt ord: “Alla dem jag älskar, dem tillrättavisar och agar jag.” “Om I nu liden aga, så beter sig Gud mot eder såsom mot söner; ty hvilken är den son, som hans fader icke agar? Men om I ären utan aga, af hvilken alla hafva blifvit delaktiga, så ären I oäkta och icke söner. Vidare, vi hade våra köttsliga fäder, som agade oss, för dem hade vi försyn, skola vi då icke mycket mer vara andarnes Fader underdåniga, att vi må lefva?” En sann kristen skall svara med David: “Förrän jag vardt späkt, for jag vill, men nu håller jag dina bud.” En sådan vet, att

om han icke hade någon bedröfvelse, så finge han icke heller erfara någon rik hugsvalelse i Kristus Jesus. Han skall därför sjunga med Paulus: "Välsignad vare Gud och vår Herre Jesu Kristi Fader, barmhärtighetens Fader och all hugsvalelses Gud, som hugsvalar oss i allt vårt betryck, att vi må kunna hugsvala dem, som äro i allehanda betryck med den hugsvalelse, hvarmed vi själfva af Gud hugsvalas."

Så har en kristen i detta afseende många ställen i Guds ord, som kunna styrka och uppehålla honom, och som visa honom, hvad Gud menar, då han sänder yttre bedröfvelser, sorger och motgångar. Därför får allra minst en kristen förkasta den Allsmäktiges tuktan, fastän mången gång köttet är svagt, då anden är villig. Det ligger ock en rik tröst i Pauli förklaring: "Jag håller före, att denna tidens lidanden äro att akta för intet mot den härlighet, som på oss kommer att uppenbaras."

II.

Hvarest vi vidare förnimma Herrens hälsosamma tuktan, är då han med lagens ord öfvertygar en syndare om hans syndaskuld. När skulle vi med mera sanning kunna säga: "Säll den man, som Gud agar", än då, när vi se en syndare af hjärtat gråta ångerns tårar? Här är det i synnerhet, som Herren sargar för att läka och slår för att hela. Ja, det är verkligen saligt, när Guds Ande genom lagens stränga ord får straffa, sarga och slå en människas hjärta och samvete. Det må ingen missförstå oss, om vi redan kalla en sådan människa salig. Vi göra det nämligen i samma mening som Jesus, då han säger: "Saliga äro de bedröfvade, saliga äro de i anden fattiga."

Och hvarför är denna Herrens tuktan så hälsosam? Jo, ty dessförutan kan en syndare icke i sanning omfatta sin Frälsare Jesus, såsom vi många gånger hafva hört. Hjärtat och samvetet måste upprifvas och sargas med lagens skarpa knif, innan evangelii balsam där kan göra någon verkan, innan det kan hela och vederkvicka. Vi måste först verkligen känna oss såsom syndare, innan vi anamma Jesu nåd oss till

salighet. Är det då illa, att Gud med sin lag straffar, är det illa, att han med sin Ande och sitt ord sargar ditt samvete och där uppväcker oro och sorg öfver synden? Hvarför är du så rädd för att låta ordet verka på ditt hjärta, hvarför drager du dig undan för Gud, hvarför söker du så sorgfälligt gömma och öfverskyla dina synder och din syndaskuld, hvarför söker du att mildra och slå ifrån dig alla bestraffningens ord? Du är så rädd för hvarje oro i samvetet, du söker att vagga det till sömns på alla sätt, du tror, att Gud genast vill fördöma dig, när han söker att öfvertyga dig om din synd, ohelighet och ovärdighet. Du tänker, att man blott är elak, när man predikar lagens ord.

Ack, förakta icke den Allsmäktiges tuktan. Han sargar ju blott för att sedan desto härligare kunna visa, huru han helar. Hela himmelen glädes, när en syndare börjar få känna och ångra sina synder, att han öfvergifvit den, som en gång sade: "Jag har kallat dig vid namn, du är min." Eller är detta för mycket sagdt? Säger icke Frälsaren: "Det varder glädje i himmelen öfver en syndare, som bättrar sig"? Vittna du, som varit sargad och slagen af Herrens straffande hand! Ville han fördärfva dig? Nej, skall du svara, han ville hela mig, och detta har han gjort! Han har förlåtit mig alla mina synder och gifvit mig frid genom sin Son Jesus Kristus, han har gifvit mig lifvet i Sonens namn. O, huru har han icke läkt mina svidande syndasår genom evangelii ljufva balsam, huru har han icke genom nåden helat de refvor i mitt hjärta och samvete, som vreden öfver synden slagit. Du som erfarit både lagens och evangelii kraft på ditt hjärta, du instämmer visst däri, att han sargar och läker, att han slår och att hans hand helar. Eller när han ännu dagligen genom sitt ord och sin Ande tuktar dig för synden, uppdagar dina fel och brister, ställer ditt hjärta inför lagens spegel och ofta förskräcker dig med sin helighet, sker icke detta för att drifva dig närmare Kristus, för att läka och hela, i det att du allt mera innerligt lär att förtrösta och lefva på den oförskyllda nåden och så hafva frid med honom, ty "då vi nu hafva blifvit rättfärdiggjorda af tron, hafva vi

frid med Gud genom vår Herre Jesus Kristus.” Och du, som ännu icke låtit Guds Ande öfverbevisa dig om synd och om rättfärdighet, vill du icke nu låta Gud sarga dig och slå dig genom att bevisa för dig, att du har ingen del eller lott i nådens ord, så länge ditt hjärta icke är rätt för Gud, så att du med sorg erkänner din egen ovärdighet och syndfullhet i hjärtats djup? Ack, huru gärna skulle icke Herren sedan läka och hela.

Denna sin tuktan genom lagen utöfvar Herren icke blott på uppenbart ogudaktiga människor, i det han mången gång uppväcker oro och ängslan i deras samvete, utan han vill ock på samma sätt straffa äfven sådana, som varit och äro inför människor oförvitliga. Ty lagen måste för alla utan undantag blifva en tuktomästare till Kristus, såsom det gick med Paulus, hvilken framför andra i sitt lif efter den yttre lagen var ostrafflig och troget iakttog alla gudstjänstöfningar. Men allt detta blef för honom ingenting, sedan den verkliga lagen hade sargat honom i hjärta och samvete, hvarom han talar i Rom. 7. Då ville han blott blifva läkt och helad af Kristus och sökte blott att varda funnen i honom, icke hafvande den rättfärdighet, som kommer af lagen, utan den, som kommer af Jesu Kristi tro till alla och öfver alla dem, som tro. Det händer också mången gång, att Herren måste låta sina trogna erfara en skarp tuktan genom lagen. Detta sker, då deras Frälsare för dem börjar sakna sitt värde och de så att säga vilja leka med Gud, tänkande, att han icke är så farlig, att han väl skall hafva öfverseende med dem i mycket, att de hafva sina särskilda rättigheter och icke behöfva bekymra sig om en lagisk bundenhet och noggrannhet. Då måste Gud ställa dem döden och evigheten för ögonen i hela dess betydelse, då måste han låta lagen förskräcka deras samvete och framdraga exempel på sådana, som genom vårdslöshet försummat Guds nåd såsom de fem fåvitska jungfrurna. Hvarför så? Jo, på det Kristus må blifva allt mera kär och efterlängtad, på det man må se, att äfven den rättfärdige med nöd blifver frälst, och på det man må blifva läkt och helad, medan tid är.

III.

Och härmed komma vi då till betraktelsen af Guds särskilda tuktan af sina barn och trogna. Här kunna vi då med full sanning säga: "Säll den man, som Gud agar." Huru agar och tuktar han då? Jo, med sitt ord. Mången gång låter han ett allvarsamt ord blifva för en kristen så lefvande, att det tränger till själens och hjärtats djup. Detta enda ord uppdagar hela ens väsende, det öfvertygar en på ett ögonblick, att det icke är mycket med ens kristendom. Och sådana bestraffningens ord äro högst hälsosamma, emedan de hålla själen vaken och förvara henne för andlig död och förruttnelse. De äro ett salt, som är nödvändigt för att bevara för andligt lättsinne. Gud sargar på detta sätt, men han läker ock, ty när han så visat en troende, att hans kristendom är af ringa värde, att han är så eländig, usel och ofullkomlig i sin helgelse, då gifver Herren ock nåd, att man får förtrösta på hans löften, fastän i sig själf så ovärdig, och på detta sätt helar han det sargade hjärtat.

Stundom låter Gud ordet och nådemedlen för oss blifva liksom kraftlösa, vi läsa ordet, men det tyckes icke hafva någon inverkan på hjärtat, och då blir en troende själ bedröfvad och ängslig samt ofta frestad att helt och hållet släppa efter och lämna allt. Men nej, Herren sargar och läker, det varar blott till en tid, Herren är icke borta, fastän ordet tyckes så dödt och kraftlöst, och i de ställen, där vi många gånger hämtat outsäglig tröst, där finnes nu ingen. Men nej, sade vi, Herren är icke borta, han kommer åter, han läker och helar, innan vi förmoda, klarnar det, och vi få ett bibelspråk, som är för det sorgsna hjärtat såsom balsam för ett svidande sår; och om än detta icke färorsakar en sprittande glädje, så åstadkommer det likväl en stilla och ljuf fröjd och förnöjelse. Mången gång blir det så mörkt och dystert omkring och i en troende, han ängslas och fruktar, han vill bedja, men har hvarken ord eller andakt, det är, såsom om orden och suckarna af vinden kringströddes i luften utan att nå Herrens öron, man tycker sig hafva intet fotfäste och ingen fast grund, man vill bedja och icke bedja,

men man kan icke helt släppa bönen, suckarna i hjärtats djup tränga sig oemotståndligt fram, fastän man tycker sig icke höra något gensvar från Herren. Han sargar, men han läker, och snart får dock en troende förnimma, att hans suckar uppstiga till Herren Sebaots öron, om icke på annat sätt, dock så, att han blir allt frimodigare i sin bön. Så sargar Herren och läker. Men hvarför gör han så? Jo, på det vi ingen tröst skola sätta på oss själfva, utan på Gud, som uppväcker de döda. Vi lära så genom Guds tuktan att blifva ödmjuka och anspråkslösa, att förtrösta endast på Guds barmhärtighet och nåd, samt icke berömma oss af egen ifver och eget allvar. Af nåden är jag det jag är, men Guds nåd har icke varit fåfäng i mig."

Så vet Gud att på många sätt tukta i synnerhet sina barn, men han kan ock hela och läka. Och detta skall han göra i fullkomlighet, när det skall heta äfven om dem ibland oss, som Herren får frälsa: "Dessa äro de, som komma ur den stora bedröfvelsen; och de hafva tvagit sina kläder och gjort dem hvita i Lammets blod. Därför äro de inför Guds tron och tjäna honom dag och natt i hans tempel; och den, som sitter på tronen, skall bo öfver dem. De skola icke mer hungra eller törsta, icke heller skall solen eller någon hetta falla på dem. Ty Lammet, som är midt för tronen, skall vårda dem och leda dem till lefvande vattenkällor, och Gud skall aftorka alla tårar från deras ögon." Amen.

Att rätt Herrens lof och pris.

Böndagspredikan. 2.

Jublen i Herren, I rättfärdiga; lofsång höfves de redliga.

Så uppmanar David i en af sina psalmer (33: 1) de trogna att lofva och prisa Herren, ty detta lof höfves dem. På många ställen i Guds ord och särskildt i psalmerna uppmanas vi till lof och pris, ja, icke blott människorna skulle lofva Herren utan allt det som har anda och lif, till och med naturens liflösa krafter, såsom vi se af 148 psalmen, allt, allt skall lofva, prisa och upphöja Herren Jehova. Och hvarför, hvarför skall allt i skapelsen från människan, dess krona, ända ned till de minsta lefvande och liflösa varelserna lofva Herren, hvarför skall allt förenas vid detta enda mål? Jo, emedan han, Herren, Gud, är alltings upphof; emedan allt i honom lefver och rör sig och är till; emedan allt är skapadt genom honom och till honom. Men utaf alla skapelsens verk, hvad är det, som i synnerhet bör prisa och lofva Herren, är det icke det, som fått de största gåfvorna och den högsta bestämmelsen för sin tillvaro? Och hvem är detta inom den synliga världen, om icke människan? Skola dessa djur, dessa träd och denna blomma, som nästan alla inom en kort tid förgås och varda till stoft, skola dessa på sitt vis prisa Herren, huru mycket mera människan, som utom sin förgängliga kropp är begåfvad med en odödlig själ, utrustad med stora anlag och förmögenheter. Ännu mer förefinnes orsak att lofva och prisa Herren, då man tänker därpå, huru under-

bart och kärleksfullt han leder och uppehåller sin skapelse, särskildt människan. Huru har han icke ställt allt i naturen till hennes förfogande, och huru många härliga ting stå icke där människan till tjänst? Allt är en anledning till tack och lof.

Detta är i allmänhet taget och så att säga de naturliga anledningarna, vi hafva till lof och pris. Men kanhända många kunde anse sin lott i naturligt afseende för ringa, usel och eländig, för att de skulle känna sig uppmanade att därför lofva och prisa Herren. Många kanske skulle tvärt om anse sitt missnöje och sitt knot mot Herren Gud rättmätigt, därför att de hafva att kämpa blott med lekamlig nöd, elände och brist, och alls intet synes dem förtjäna lof och tack inför Gud. En sådan tanke kan icke gillas eller anses rättmätig, men vi få härvid anledning att erinra oss en högre, ja, en högsta gåfva af vår himmelske Fader. Och hvad månde det vara för en gåfva? Ack jo, vi veta det, det är hans käre Son, som gått i döden för våra synder för att frälsa oss och göra oss evigt saliga.

Och skulle icke nu vårt hjärta och vår mun vara full af Herrens lof och pris? Höfves oss nu icke lof och tack? När en människa mottagit en gåfva eller blifvit bevisad en välgärning af en annan, så fordrar den vanliga anständigheten, att hon tackar. Gör hon detta icke, har en människa inga tacksamhetskänslor för bevisade välgärningar af en annan, så är hon en ovärdig och föraktlig människa. Vi uttala ju alltid ett tadel, då vi säga om en människa, att hon är otacksam; ty hon afviker ifrån den allmänna anständigheten. Se, så är det ock med oss alla i förhållande till vår Gud och Fader i himmelen. Hafva vi mottagit välgärningar af honom, så skola vi tacka och lofva honom, och göra vi det icke, så höra vi icke till dessa rättfärdiga och redliga, om hvilka David talar, ty de redliga höfves det att lofva Herren. Lof och pris är ett nödvändigt uttryck af det fromma hjärtat.

När en konung eller annan person bevisat sitt fädernesland eller ett visst folk stora och ögonskenliga tjänster och välgärningar, se vi icke, huru alla då utbrista i hurrarop och

jubelskri till den personens ära, och huru alla täfla att bevisa sina ärebetygelser. Alla dragas liksom i en ström med i att upphöja och berömma en sådan storhet. Hvarför icke likaså, då det gäller vår Gud och Fader i himmelen, som har skapat oss, som uppehåller oss med sin mäktiga arm, och som af outgrundlig faderskärlek utgifvit sin enfödde Son i döden för oss? Hvarför icke utbrista i lika höga och ännu högre fröjderop och tacksägelsesånger till vår himmelske konung och välgörare, som på Golgata utstått de bittraste kval af idel kärlek till oss för att göra oss evigt saliga? Hvarför icke likaså uppstämma lofpsalmer och jubelsånger till den Helige Ande, som dagligen klappar på våra hjärtan, som är närvarande hos oss med ordet, och som vill göra oss alla delaktiga af den nåd, som är oss i Jesus Kristus förvärfvad? De fromma, de redliga höfves det att lofva Herren. Oss höfves det att lofva Herren. Känna vi icke i våra hjärtan ett behof af att lofva Herren, känna vi icke någonting, som liksom oemotståndligt drifver oss att utgjuta vårt hjärtas tacksamma känslor inför den heliga treenighetens tron?

Så låtom oss då till vår Guds ära af hjärtat uppstämma böne-, lof- och tacksägelsepsalmer! Låtom oss så förena våra bönesuckar i Herren Jesu egna ord: Fader vår, som är i himmelen, etc.

Text: Es. 12: 4.

Och I skolen säga på den dagen: Tacken Herren, utropen hans namn, gören hans verk kunniga ibland folken; prisen honom! Ty hans namn är högt.

Hela världen är skyldig Herren lof och pris, och man skulle tycka, att alla människor skulle böja knä för den allsmäktiges fötter för att med en mun af hjärtat erkänna, att de äro stoft och aska, och att de hafva sin Fader i himmelen att tacka för allt. Ty jorden är Herrens och allt hvad därpå är, och hvad kunna vi göra, om Herren uträcker sin allsmäktiga arm till att stå oss emot? Betänka vi detta, betänka vi så väl Guds storhet och allmakt som hans barmhärtighet och kärlek mot människan, då tyckes det, som om alla

utan undantag, rika och fattiga, höga och låga, unga och gamla, med lika vördnad skulle kasta sig ned för nådens tron dels för att anropa om nåd och förbarmande, dels för att lofva och prisa.

Huru många är det dock månne, som på detta sätt hafva ödmjukat sig inför sin Gud? Ja, du vet det själf, o Gud. Men ibland oss, mina älskade, kanske det finnes många sådana, som ännu aldrig af hjärtat hafva lofvat och prisat Herren, vår Gud. Låtom oss noga tänka efter detta. Och skulle det vara så illa, att vi hittills hafva förglömt att af hjärtat hembära vår himmelske konung hyllning med själens innersta jubelrop, så låtom oss då på denna dag, som är bestämd att vara en bot- och bönedag, en lofvets och prisets dag, begynna att lofva och prisa vår Gud. Vi vilja på denna stund i enlighet med texten och dagens betydelse till betraktelseämne genom Guds nåd framställa:

Ett rätt Herrens lof och pris,

hvarvid vi vilja betrakta: 1. Hvilken som kan rätt lofva och prisa Herren; 2. huru ett rätt Herrens lof och pris yttrar sig.

I.

Hvilken kan rätt tacka och prisa Herren? Vi finna en ledning till svar på denna fråga, om vi tänka efter, huru det går till i det alldagliga lifvet, då någon betygar en annan sin tacksamhet. Nöd och hjälp måste föregå, och sedan följer tacksamhet. Men nöden måste kännas, det måste komma till det yttersta, så att jag ser, att jag alls icke kan hjälpa mig själf. Då först är det, som hjälpen erkännes för att vara, hvad den är, nämligen en stor välgärning, då först kan jag betyga en hjärtlig tacksamhet till den, som hjälpt mig. I veten det, det finnes nödställda, som verkligen behöfva hjälp, men de kunna vara så högmodiga, att de icke erkänna behofvet af hjälp, och, om de ändock blifva hulpna, så känna de sig icke stå i någon tacksamhetsförbindelse till den hjälpande, ej heller betyga de honom någon hjärtlig tack. Så är det ock i andligt afseende.

Ur samma synpunkt är också saken betraktad hos profeten, då han i texten säger: "Och I skolen säga på den dagen: tacken Herren" o. s. v. Profeten hade förut bebådat, att stränga och allvarliga straffdomar skulle öfvergå Israel för dess stora synders skull, folket skulle bortföras i fångenskap, deras land skulle sköflas och förödas, men genom den stora nöden skulle de lära erkänna sin synd och omvända sig till Herren, och då förkunnade dem profeten också det stora och härliga löftet om hjälp, ja, om hjälparen själf, fridsfursten, som skulle frälsa sitt folk ifrån dess synder. Då skulle de efter den stora nöden och den härliga hjälpen få orsak att tacka och prisa Herren. Ja, de, som verkligen känt nöden och låtit den gå sig till hjärtat samt tillika erfarit Herrens nådiga hjälp, skulle icke kunna återhålla sitt tack och pris. "På den tiden skola de säga", heter det i 12: 1: "Jag tackar dig, Herre, att du har varit vred på mig, och din vrede har vändt sig, och du tröstar mig." De hade alltså känt Herrens vrede, icke blott sett den utbryta i yttre straffdomar, utan de hade också känt den i sitt inre genom det onda samvetets anklagelser öfver synden. Så hade de känt Herrens tunga vredeshand, men nu genom hans nådiga hjälp blifvit förlossade och tröstade, och därför var det de lofvade och prisade. Ju större deras nöd var, desto härligare funno de hjälpen, och ju djupare de kände sin nöd, desto hjärtligare och innerligare tackade och lofvade de Herren efter undfången hjälp. Här besannas hvad som står: "De, som så med tårar, skola skörda med jubel. De gå åstad gråtande och bära sitt utsäde; de komma åter med jubel och bära sina kärfvar."

Nu se vi, hvilken som kan rätt tacka och prisa Herren. Det är den, som djupt och innerligt känt sin nöd, och som i denna nöd erfarit en härlig hjälp af honom. Det fanns också sådana människor i Israel, som voro i lika stor nöd som de öfriga, men Herren måste klaga öfver dem: "Jag slår dem, och de känna det icke", och dessa kunde icke af hjärtat deltaga i fröjd och tacksägelserop öfver bevisad hjälp.

Hafva vi nu, mina älskade, någon orsak att tacka och prisa

Herren, och när göra vi detta af hjärtat? Jo, när vi hafva erhållit hjälp ur en stor nöd. Och hafva vi alla varit i någon nöd? Mången tänker kanske härvid blott på lekamlig nöd och lekamlig hjälp, men detta är icke den största nöden och den högsta hjälpen, ehuru vi i detta afseende hafva mycket, hvarför vi böra tacka och prisa Herren. Nej, det är ännu en nöd, som är gemensam för oss alla, det är syndanöden, det är detta, att Guds vrede hvilar öfver oss för syndens skull, så länge vi icke blifvit helt försonade i Kristi blod. Hafva vi känt och erfarit, hvad det vill säga att vara en förtappad och fördömd syndare, som är i fara att hvarje ögonblick blifva bortkastad ifrån Guds ansikte för evigt, om icke vi hade en försvarare hos Fadern, Jesus Kristus, den rättfärdig är, då veta vi, hvad nöd är, då veta vi, huru kärkommen hjälpen är, och då skola vi också känna oss uppmuntrade att tacka och prisa Herren. Se, ju större nöden och faran i detta afseende kännes, desto dyrbarare blir hjälparen Jesus, och desto innerligare blifva den förlossade och frälsta själens lof- och tacksägelsesånger. Vi instämma med, när i församlingen lof- och jubelpsalmer sjungas till vår Gud, men låtom oss då tyst fråga oss själfva, om vårt hjärta menar, hvad vi med munnen utsäga, om vi verkligen tycka oss hafva orsak att tacka och lofva vår Gud! Säger det då inom vårt bröst: jag var och är ännu en i mig själf förtappad och fördömd människa, som var värd att i evighet lida straff och fördömelse, men Jesus, Guds egen Son, är kommen och har förlossat, förvärfvat och vunnit mig, jag kan nu blifva en himmelens arfvinge, ja, evinnerligen få vara hos Gud i saligt umgänge med honom, skulle icke jag tacka och lofva honom, o, då känner du, att du aldrig tillfyllest kan tacka, prisa och berömma Guds nåd och Jesu kärlek. Hvad är det, som gör, att vi så sällan, ja, kanske aldrig af hjärtat tacka och lofva vår Fader i himmelen? Jo, det är detta, att vi icke rätt känna våra synder och vår syndanöd, ja, att vi icke rätt betänka, huru stor och hög den tanken är, att vi hafva en odödlig själ, och att Guds egen Son utgjutit sitt dyra blod för dess salighet och återförening med Gud, sitt eviga ur-

sprung. Ack, finge vi rätt se, hvad synd är, och hvad nåd är, då skulle vi, på samma gång vi kände oss drifna att kasta oss ned inför nådens tron såsom ovärdiga syndare, tillika finna rik anledning att tacka och lofva Herren. Hvad är orsaken, att många sällan eller aldrig känna sitt hjärta röras till att tacka och lofva Herren? Jo, de betänka icke, att de äro människor, och de tycka sig kunna hjälpa sig själfva och hafva ingen att tacka för sitt bestånd.

Först då, när man känt sin själanöd och blifvit i Jesus Kristus frigjord från sin syndaskuld, öppnas hjärta och mun till tack och pris, då är det, som syndabekännelsen, tack och pris för Herrens nåd så underbart blanda sig, såsom vi se på så många ställen i Davids psalmer, där den troende själens hjärtespråk framlägges i dagen.

Och då, när man lärt att tacka och prisa Gud för den stora hufvudvälgärningen, vår salighet i Kristus Jesus, då ser man sedan i allt Guds godhet och barmhärtighet samt anledningar till lof och pris, då utropar man med Maria: "Min själ prisar Herren, och min ande fröjdar sig öfver Gud, min Frälsare." Men ack, äfven de som lärt känna Jesus och hans uppståndelses kraft, delaktigheten i hans lidanden, huru tröga äro de icke mången gång till lof och pris. O, huru måste vi icke blygas inför vår Gud däröfver, att vi så litet akta hans nåd och kärlek. Saligheten i himmelen skall ju hufvudsakligen bestå i lof och pris, ty det heter ju: "De sade utan uppehåll dag och natt: Helig, helig, helig är Herren Gud, den allsvåldige, som var, och som är, och som kommer. Och alla änglarne stodo omkring tronen och omkring de äldsta — — — — och tillbådo Gud och sade: Amen, lof och ära och vishet och tacksägelse och pris och makt och starkhet tillkomme vår Gud i evigheters evighet!" En hel evighet skall behöfvas för att kunna tacka och prisa Herren för hans nåd, och detta lof skall blifva allt härligare och härligare, jubelsångerna allt klarare och klarare. Men hvilka äro de, som i synnerhet tacka och prisa? Jo, det är de, som "komma ur den stora bedröfvelsen och hafva tvagit sina kläder och gjort dem hvita i Lammets blod." Ju större bedröfvelsen

varit, desto härligare blir trösten, ju större nöden, desto ifrigare tacksägelsesången för den erhållna hjälpen, ju större mödan, desto saligare hvilan och vederkvickelsen.

Bön, rop och åkallan måste föregå, sedan kommer den glada tacksägelsen; i nöden beder och ropar man, efter hjälpen tackar och prisar man. Hafva vi aldrig ropat till Gud i allvarlig och hjärtlig bön, då kunna vi icke heller tacka och prisa honom af hjärtat. Och för att kunna tacka och prisa Herren måste vi först bedja honom om nåd att rätt djupt kunna lära känna vår nöd, vår andliga nöd, vår syndanöd, på det vi må lära rätt värdera den härliga hjälp, som är oss i Kristus Jesus bevisad, och då skola vi finna outsägligen rika ämnen till lof och pris. Vi skola bedja Gud om nåd, att vi må allt mer och mer "kunna förmå begripa med alla heliga, hvad bredden och längden och djupet och höjden är, och känna Kristi kärlek, som öfvergår kunskapen, på det att vi må varda uppfyllda intill all Guds fullhet." Då skola vi också sjunga: "Gud vare ära i församlingen genom Kristus Jesus bland alla släkten i evigheters evighet!" Och har du icke känt någon syndanöd, har du icke sett dig vara en förtappad syndare i dig själf, så bed, att du måtte få se det, ty förr aktar du icke Jesu Kristi kärlek, och förr tackar och prisar du icke heller hans stora nåd och förbarmande mot dig i synnerhet.

II.

Sedan vi nu i korthet sett, hvilken som kan tacka och prisa Herren — den nämligen, som af hjärtat känner sin nöd, anropar Gud om hjälp och af honom erhåller densamma —, så låtom oss ock nu se, huru ett rätt Herrens lof och pris yttrar sig. "Tacken Herren, utropen hans namn", d. ä. prisen hans namn, heter det i vår text. Det är en viss skillnad mellan att tacka Herren och att prisa, det förra föregår det senare, och det senare är en förstärkning, fortsättning och förökelse af det förra. Att tacka Herren sker i omedelbara hjärteutgjutelser mellan honom och själen, prisandet af Herrens namn är ett högtidligt förkunnande af hans godhet, nåd och trohet äfven inför andra. Det är detta,

som Jesus menar, då det i vår text heter: "Utropen hans namn, gören hans verk kunniga ibland folken, prisen honom. Ty hans namn är högt." När en människa får se, huru stor Guds godhet och nåd och Jesu Kristi kärlek är mot henne, då blir hennes hjärta fullt af förundran, huru Gud kan hysa en sådan kärlek till henne, en så ovärdig syndare. Hennes hjärta liksom flödar öfver af tack och lof.

Detta Herrens tack och lof yttrar sig då antingen i ensamheten, i den stilla kammaren, eller ock då man med församlingen deltager i lof och tacksägelsesånger. Tacksägelsen förnimmes antingen så, att blott hjärtat uppfylles och röres af tacksamhetskänslor, utan att man med munnen inför Gud uttalar, hvad hjärtat känner, eller ock så, att man med ord inför Herren uttalar sitt tack och lof.

Det är för en kristen ganska olika. Den ena gången är hans hjärta lifvadt och uppfylldt af tack och lof, den andra gången är det trögt, kallt och känslolöst. Men när Anden manar våra hjärtan till tack och lof, då böra vi troget och aktsamt följa hans uppmaning. Det är rörande denna sak, som aposteln varnar: "Utsläcken icke Anden", och som han förmanar Timoteus att uppväcka den gåfva, som var i honom. När Anden genom ordet stämmer vårt hjärtas strängar till lof och pris, då böra vi spela och sjunga Herren uti våra hjärtan. Guds Helige Ande är det, som i de trognas hjärtan uppväcker outsägliga suckar, och då är det ganska farligt att genom försummelse bedröfva denne Ande. Det är icke alltid nödvändigt att med munnen utsäga hjärtats tack och lof. Hjärtats innersta tankar och känslor äro också ord och tal, såsom David säger: Talen med edra hjärtan, och på detta sätt kunna vi tacka och lofva Herren, hvar vi än äro. Understundom finna vi det nödvändigt att med ord uttrycka hjärtats lof och tack, och hvilket härligt medel har icke Gud gifvit oss därtill i den sköna kyrkosången så väl som den enskilda. Det är härom aposteln talar, då han säger: "Lären och förmanen hvarandra med psalmer och lofsånger och andliga visor och sjungen i nåden till Herrens ära i edra hjärtan."

Men icke endast sådana enskilda yttringar af tack och lof begär Herren af oss, utan hela en kristens lif är bestämdt att vara ett tack- och lofoffer åt Jesus, som är för honom död och uppstånden. Alla en kristens handlingar, rörelser och företag skola hafva till yttersta ändamål att tacka och lofva Herrens namn. Det är detta aposteln åsyftar, då han säger: "Så förmanar jag nu eder, mina bröder, vid Guds barmhärtighet, att I frambären edra kroppar till ett offer, som är lefvande, heligt och Gud behagligt, eder förnuftiga gudstjänst." De kristna skola offra sig själfva till ett andligt lofoffer, som är Gud tacknämligt genom Jesus Kristus. Det är på detta sätt hela lifvet med alla dess sorger och vedervärdigheter blir en bön och lofsång till Herrens ära; det är så "fröjderop om frälsning höres i de rättfärdigas hyddor" och så "man i stillhet lofvar Gud i Sion." Ty när en själ vet sig hafva sina synders förlåtelse i Kristus Jesus och vet sig för Guds löftesords skull vara upptagen till en arfvinge af lifvets nåd, då önskar hon att allt mer och mer kunna lefva för Herren och till hans ära, då kan hon icke underlåta att utbrista med David: "Lofva Herren, min själ, och allt det i mig är lofve hans heliga namn. Lofva Herren, min själ, och förgät icke, hvad godt han har gjort, han, som förlåter dig alla dina missgärningar och helar alla dina brister, han, som förlossar ditt lif från grafven och kröner dig med nåd och barmhärtighet." Ja, en trogen själ kan aldrig till fyllest tacka och lofva Herren, utan det är just detta, som gör henne sorg och bekymmer, att hon så litet, så sällan af hjärtat tackar och lofvar honom. Ty hon känner, att, om hon dag och natt kunde lofva och tacka honom, skulle det utgöra hennes glädje, emedan hon känner sig så fridfull och säll, då hon kan utgjuta sitt hjärta i lof och tack.

Men kan en människa tacka Herren, så vill hon också prisa honom, såsom det heter i texten: "Utropen hans namn, gören hans verk kunniga ibland folken; prisen honom. Ty hans namn är högt." Det är lika som om vi hafva en god vän, som ofta hjälpt och bistått oss, och till hvilken vi sätta vårt fulla förtroende. Vi vilja gärna prisa och berömma

honom inför andra, i synnerhet om vi höra hanom tadlas och missaktas. Vi visa också gärna andra dit, där vi veta att säker hjälp är att finna. Så är det ock med en människa, som erfarit Herrens lifgifvande nåd, kärlek och hjälp på sitt eget hjärta. Hon vill gärna, allt efter som hennes kallelse därtill gifver tillfälle och läglighet, inför sina medmänniskor prisa och berömma Herrens stora namn och underbara nåd. Ja, ju mera och innerligare hon erfar, att hennes egen själ och hjärta finner salighet, tröst, lif och frid endast i Herren och hans ord, desto enträgnare och tillitsfullare prisar hon ock Herrens namn för andra lika hjälpbehöfvande som hon själf. Detta är läpparnas lof, som Herrens namn bekänna; detta är hvad David så ofta talar om i sina psalmer, att han vill prisa Herrens namn i församlingen, i den stora församlingen, ja, ibland folken. Alla hafva vi en sådan församling, den må allt efter vår lefnadsställning vara liten eller stor, vi hafva en sådan församling, där vi kunna prisande förkunna, att Herrens namn högt är, och i detta afseende skall vår omgifning se och förnimma, om vi själfva akta hans namn högt eller icke, om vi själfva hafva erfarit, att Gud är vår salighet, eller icke.

Ja, låtom oss prisa Herrens namn, ty i detta namn allena, i Jesu Kristi namn allena är salighet, lif och frid, och det är icke något annat namn under himmelen, ibland människor gifvet, i hvilket vi skola blifva frälsta! Så låtom oss då tillsammans prisa och upphöja detta namn, att det stort är, ja, låtom oss för hvarandra prisa detsamma, på det vi alla, om möjligt är, måtte komma till en lefvande tro på detta namn, det är Herren själf, och att vi i honom måtte varda evigt saliga! Det ligger någonting stort och upphöjande i den tanken, att många på denna dag äro i anden församlade omkring Herrens tron för att tillsammans uppstämma lof och tacksägelsesånger till honom, som har igenlöst oss åt Gud med sitt blod. Ack, huru skall icke Herren i höjden se med välbehag, att fattiga syndare församlas för att med glädjeuppfyllda hjärtan prisa hans namn. Men huru skall han se oss, om vi icke känna oss äga någonting, hvarför vi böra

innerligen tacka och prisa honom, då han dock dagligen bevisar oss så oändligt stora välgärningar både i andligt och lekamligt afseende?

O Gud, vi tacka och prisa dig först och främst därför, att du har sändt oss din ende Son till en försoning för våra synder, och att nu genom honom vägen är oss öppnad till salighet, glädje och fröjd. Du såg till vår stora nöd i nåd och barmhärtighet, och ditt hjärta brast dig, att du måste förbarma dig, och nu låter du så ymnigt förkunna oss ditt heliga ord och genom din Ande kalla oss till delaktighet af den nåd, som är oss en gång beredd. O, låt oss nu icke förblifva i vårt naturliga elände, utan lär oss genom ditt ord rätt känna vår syndanöd, på det denna må drifva oss att söka en fullkomlig rättfärdighet i din Sons blod, och sedan skola vi kunna af hela hjärtat uppstämma ditt lof och pris. Hafva vi känt och erfarit din nåd lefvande på våra hjärtan, så förlåt oss, att vi så litet tacka och prisa dig därför. Vi vilja tacka och prisa dig, o vår Gud, att du så nådeligen uppehåller oss både till kropp och själ och låter din nåd vara hvar morgon ny öfver oss. Ära vare dig, o Gud, i höjden och frid på jorden, till människorna ett godt behag. Amen.

Jesus lifvets bröd.

Böndagspredikan. 3.

O Jesus, du klagade en gång öfver människornas motsträfvighet mot din nåd och kärlek med dessa ord: "I viljen icke komma till mig, att I mån hafva lif." Så frågar du ock på ett ställe under kärleksfullt vemod: "Hvarför viljen I dö, I af Israels hus?" Månne du ock så måste klaga öfver oss? Ack, du ser väl många, som ännu förakta din nåd och kärlek, många, som välja döden i stället för lifvet, många, som tro sig lefva, fastän de icke kommit till dig, fastän de ej äga dig såsom sitt lif. Gif oss, du nådens Ande, genom ordet en lefvande och innerlig öfvertygelse därom, att vi måste dö, förgås och fördärfvas, om ej Jesus blifver vårt lif. Ack, hvarför äro människorna så motsträfviga, då det gäller det eviga lifvet? När det däremot gäller det lekamliga och närvarande, huru villiga äro ej då de flesta att skydda sitt lif och att använda alla möjliga medel för att försvara sig mot döden! Då sky de inga uppoffringar och mödor, men när du, o Herre, erbjuder dem det eviga lifvet, då skjuta de ofta din hjälp ifrån sig, då ursäkta och undskylla de sig på allt sätt, då mena de, att det ej är så farligt, så nödvändigt, då synes det dem vara en galenskap att vara angelägen om hjälp och räddning. Blott om detta närvarande och lekamliga skall man hafva bekymmer och omsorg. Det anses berömvärdt. Men om det eviga och tillkommande skulle man vara helt obekymrad och låta det bero på en tillfällighet, så mena många människor. O Jesus, huru måste du

icke klaga öfver sorglöshet och likgiltighet om det eviga och ena nödvändiga, huru måste du ej se många gå kalla och utan bekymmer om hvad dem framdeles öfvergå skall. Äfven hos dem, som börjat söka sitt lif hos dig, märker du ännu mycken köld, tröghet och världskärlek. Herre, uppelda oss alla med kraften af ditt lifgifvande ord! Vi ödmjuka oss inför dig, vi bekänna våra synder inför dig; Herre, straffa oss icke i din vrede och näps oss icke i din grymhet, låt din oändliga nåd bevisa sig stor och öfverflödande på oss, vi bedja dig därom, då vi samfäldt sucka: Fader vår, som är i himmelen, etc.

Text: Joh. 6: 51.

Jag är det lefvande brödet, som har kommit ned från himmelen. Om någon äter af detta bröd, skall han lefva evinnerligen, och det bröd, som jag skall gifva, är mitt kött, hvilket jag skall gifva för världens lif.

Vår text är kort, men innehållsrik. Om vi uppmärksamt betrakta den, hafva vi där hela vägen till lif och salighet utstakad. Låtom oss i dag genom Guds nåd ägna våra betraktelser åt

Jesus såsom lifvets bröd.

För att enkelt och tydligt kunna uppfatta vår text äfvensom vårt ämne måste vi först erinra oss det sammanhang, i hvilket de ord stå, som vi läsa i dagens text. Vi komma då ihåg, att det 6 kapitlet hos evangelisten Johannes börjar med en berättelse om huru Jesus på ett underbart sätt mättade fem tusen män. Af denna lekamliga bespisning, af naturligt bröd och dess välgörande egenskaper för vår kropp tog Jesus sig anledning att tala till folket om dess andliga behof och den mat, som kunde tillfredsställa själen. Vi märka här åter Jesu sätt att tala i enkla och träffande liknelser för att göra sig förstådd och för att desto bättre kunna inprägla de himmelska sanningarna. Jesus ville här säga ungefär så: huru nödvändigt det naturliga brödet är för eder kropp, det hafven I nyss känt, då I voren nära att försmäkta af hunger. Huru godt det då är att blifva mättad, och att det

lekamliga uppehället är en välgärning, som I alla behöfven, och för hvilken I borden tacka skaparen, det hafven I ock erfarit, då jag på ett så underbart sätt hjälpte eder. I kännen, att I måsten dö och förgås, om I ej haden edert lifs uppehälle. Detta veten I väl, man behöfver väl ej anstränga sig mycket för att öfverbevisa eder därom. Men hören: jag har att tala med eder om ett annat lif och ett annat bröd, som är ännu nödvändigare, ännu mera underbart och en ännu större välgärning, då man erhåller det.

Judarna talade om manna, som deras fäder hade ätit i öknen, men Jesus visade dem, att detta icke var det rätta lifvets bröd, att det ej kunde gifva det eviga lifvet. Men det gifves ett annat lifvets bröd, som gifver evigt lif och salighet åt alla dem, som åtnjuta detsamma. Det är ingen annan än Jesus själf, som är detta lifvets bröd. Han har kommit, säger han, på det de skola hafva lif och öfver nog. Han är vägen, sanningen och lifvet. I honom var *lifvet.*

Om vi läsa Johannes' evangelium, skola vi finna, att Herren Jesus där mycket ofta framställes såsom lifvet. Men icke blott här utan i hela nya testamentet, ja, i hela bibeln visas det tydligt, att det sanna lifvet endast är i Kristus Jesus. Utom Kristus är idel död och förbannelse. Denna sanning måste först af hjärtat erkännas, innan man söker Kristus såsom lifvets bröd. Allt sedan det ordet uttalades: "På hvad dag I däraf äten, skolen I döden dö", allt sedan synden kom i världen, har där härskat död och förbannelse, och denna naturliga död måste fullborda sig i en evig, om ej något lif mottages ofvanifrån. "Syndens lön är döden, — — — och döden har kommit till alla människor, emedan de alla hafva syndat", säger oss aposteln.

Att den lekamliga döden finnes till, kan ingen förneka, men att denna död är en följd af synden, erkännes icke af någon annan än den, som erkänner synden såsom någonting ondt och ett brott emot Gud. Att en evig död finnes, inser och känner man först då, när man är fullt öfvertygad om att själfva synden är en död. Att synden är någonting ondt och skadligt, torde icke vara svårt att erkänna, då vi se dess

hemska verkningar bland människosläktet hos andra och hos oss själfva. Genom synden äro vi ock bortkomna från det lif, som är af Gud. Detta kunna vi ock snart erkänna, då vi besinna, att Gud är utan synd, eller att han, såsom aposteln säger, är ett ljus och intet mörker är i honom. Både bibeln och hvarje sann tanke, vi annars kunna göra oss om Gud, tvinga oss att se honom såsom ren, helig och utan all synd. När då människan lefver i otro och synd, så är hon skild från Gud, såsom det heter: "Edra synder åtskilja eder och eder Gud från hvarandra." Hon står då ej i gemenskap med den sanna lifskällan, hon dricker ej däraf lefvande vatten, utan är, såsom det heter, lefvande död, hon är död genom öfverträdelser och synder. Det farligaste i denna död är, att människan så ofta inbillar sig, att hon lefver, fastän hon är främmande för Gud. Hon tror, att lifvet i synden, lifvet efter den egna viljan och tycket är det sanna; därför är det ock, som så många ej söka Kristus såsom sitt lif.

Att man är så färdig att bortkasta och tillintetgöra Kristus såsom Frälsare, det kommer sig däraf, att man ej känner synden och döden och följaktligen intet behof af en Frälsare från synden, den andliga och eviga döden. Det skulle visserligen ej vara svårt för oss att inse, det vi hafva mycken synd och orenlighet i vårt hjärta, våra ord och gärningar, men då vi ej vilja tro Guds ord, utan dikta lagar för oss själfva, är det lätt att ursäkta sig själf och sina egna synder såsom svagheter. Man låter då ej synden bekymra sig mycket, emedan man ej anser den vara ett brott mot gudomlig lag och vilja. Det går här, såsom Jesus sade till judarne: "Voren I blinda, så haden I icke synd, men nu sägen I: 'vi se', därför förblifver eder synd." Dock är det en orygglig sanning, att vi med egna tankar och eget förnuft hvarken lära känna vår synd och död ej heller Kristus såsom vårt lif.

Så länge vi forska i Guds ord utan bön om den Helige Andes upplysning, se vi där ej mycket, och först då, när vi vilja öppna vårt hjärta för nådens Ande, uppgår för oss ljus i mörkret. Allting i Guds ord och kristendom är oss oklart, så länge vi ej med aposteln göra skillnad mellan en natur-

lig och en andlig människa, mellan köttsligt sinne och andligt sinne. Ingen, som sammanblandar naturen och nåden, kan lära känna Kristus såsom lifvet eller lifvets bröd, ingen, som menar, att människan af naturen är god nog, så att hon ej behöfver omskapas af nåden, har lärt ens "abc" i kristendomen. Så länge I menen, att bättring, omvändelse och nyfödelse äro tomma ord och gamla talesätt, som ingen betydelse och verklighet äga, ären I ock blinda för lifvet i Kristus Jesus och kunnen ej komma därtill, förrän I erkännen eder blindhet, förrän I af innersta hjärta önsken och bedjen, att Guds Helige Ande hos eder må verka ett nytt nådens lif. "Ingen kan säga: Jesus är Herre, utan genom den Helige Ande", säger aposteln. Vi kunna ej i sanning erkänna Jesus såsom Guds Son, vår Frälsare, vårt lif, vårt allt, förrän den Helige Ande hos oss fått verka den sanna tron. Så bekänna vi ju ock i tredje artikeln af vår lilla katekes: "Jag tror, att jag icke af mitt eget förnuft eller kraft kan tro på Jesus Kristus, min Herre, eller komma till honom, utan den Helige Ande har kallat mig" m. m.

När Guds Ande får kalla en människa, så att hon lyssnar till hans röst, då inser hon, att ett nytt lif måste hos henne uppstå, men hon inser ock sin egen fullkomliga oförmögenhet att af egna krafter åstadkomma detta nya lif. Hon ser sig då vara en stor syndare inför den rättfärdige och helige Guden, hon ser ock, att hon omöjligen själf kan försona dessa synder, men ock på samma gång, att hon måste vara rättfärdig, helig och ren, om hon skall kunna bestå inför en rättfärdig Gud. Hon finner tillika allt för väl, att det är henne omöjligt, om hon än ansträngde sig aldrig så mycket, att göra sig ren och helig, att uppfylla Guds fordringar i deras innersta väsende, deras kraf på hjärtats, tankarnas och sinnets renhet. Då finner hon i egentlig mening, att hon är död, att hon saknar det kärlekens lif i Gud, som är lagens hufvudsumma. Hon gör i detta tillstånd samma erfarenhet som Paulus, då han sade: "Och jag vardt död, och budordet, som var gifvet till lif, befanns vara mig till död." I en sådan belägenhet, då en öfver synden bedröfvad ser död, för-

dömelse och evig undergång för ögonen, då uppstår ett ropande efter hjälp, efter någon, som kan gifva lif, syndernas förlåtelse, rättfärdighet och salighet. O, huru välkommen är icke då Jesus, som säger sig vara lifvets bröd, och den, som äter af honom, skall lefva evinnerligen.

Hvad är då detta bröd, som han gifver till själens lif och frälsning från döden? Han säger själf i samma vers, hvarur texten är tagen: "Och det bröd, som jag skall gifva, är mitt kött, hvilket jag skall gifva för världens lif." Vi förstå då, att Frälsaren här menar det samma, som när aposteln säger om honom: "Han har nu försonat eder i hans kötts kropp genom döden", eller då det heter, att vi äro helgade genom Jesu Kristi kropps offer. Här menas då det samma, som när Johannes säger: "Se, Guds Lamm, som borttager världens synd." Här är den Frälsare, som genom sitt lidande och sin död i köttet förvärfvat oss syndernas förlåtelse och lif, han, som ock med sitt heliga lif förvärfvat oss helighet och rättfärdighet inför lagen och dess utgifvare.

Hvilken som nu äter af honom, d. v. s. tror på honom, han skall icke dö för sina synders och sin orättfärdighets skull, utan han skall hafva syndernas förlåtelse och rättfärdighet i Kristus och lefva evinnerligen. Att Jesus i vår text talar i en liknelse om naturligt bröd och lekamligt ätande, gör saken så klar, som det är möjligt att i naturliga bilder framställa andliga och himmelska förhållanden. Likasom brödet genom försmältningen upptages i de innersta ådrorna af människans naturliga lif och gör, att hon lefver, så måste ock Kristus genom tron helt och hållet upptagas i och förenas med människans själ, ja, han måste genom tron blifva hennes lif, som så att säga rör sig i alla själens och andens ådror. När vi få nåd att genom tron omfatta Kristus, blir han vårt andra jag, ja, vårt egentliga jag, så att vårt inre och yttre lif helt och hållet beror på honom och rör sig i honom. Vi erkänna då, att vi icke skulle lefva, om vi ej hade Kristus. Så säger ock aposteln: "Jag lefver icke mera jag, utan Kristus lefver i mig; och det jag nu lefver i köttet, det lefver jag i tron på Guds Son, som har älskat mig och ut-

gifvit sig själf för mig." "Kristus är mitt lif", utropar han på ett annat ställe.

Huru förhåller sig nu detta? Är det månne blott bildliga talesätt? Nej, det ligger full sanning och verklighet häruti. Ty den människa, hos hvilken Guds Ande fått verka sann kännedom om synden och lefvande kunskap om nåden, så att hon omfattat Kristus i tron, är så innerligt öfvertygad om Guds helighet och sina många synder, att; om hon ej får förlåtelse för Kristi skull, för hans lidande och död, så måste hon förgås i evig död. Hon känner ännu hos sig så mycken orenhet, att, om hon ej får Kristi renhet och rättfärdighet sig tillräknad af nåd, så kan hon ej träda inför Gud och kan ej hafva frid och fröjd. Hon är tillika så öfvertygad om den inneboende syndens makt, människohjärtats fördärf och sin egen vanmakt, att hon ständigt tror sig behöfva Kristi nådeskraft, om hon skall kunna föra ett heligt lif och följa honom efter. Hon behöfver alltid se på Jesus, hon behöfver af honom mottaga allt andligt godt, emedan hon intet har af sig själf. Hvarje dag behöfver en sant troende själ Kristus, sådan han har blifvit för henne till visdom från Gud och till rättfärdighet och till helgelse och till förlossning.

Kan man icke då säga, att Kristus är en troendes själslif, då hon så beror af honom i allt, af honom vill mottaga allt godt, då hon vill lefva med, i och genom honom, dö med honom och med honom uppstå till ett evigt saligt lif. Redan här i lifvet är det en sådan själs åstundan, önskan och bön, att Kristus måtte varda hennes allt i alla. Hon erfar allt mera, huru ingenting annat än han allena i sanning kan tillfredsställa hjärtat, han endast kan gifva det sanna lifvet, äfven då döden med sina förskräckelser härjar rundt omkring. Han är den trofaste, då alla svika, han är den beständige och säkre, då allt annat är ovisst, flyktigt och underkastadt tidens växlingar. O, det är då skönt och saligt att äga Jesus såsom sitt lif. Hvilken tröst redan i detta lifvet, hvilket hopp i döden, hvilken härlig utsikt i den kommande evigheten!

Hvarför äro de dock så få, som på allvar söka Jesus såsom sitt lif och sin salighet? O, många tänka väl, att de hafva lika godt utan Jesus, eller, om de ej tro detta, fäster dem dock synden och fåfängligheten allt för mycket, för att de skulle kunna lösgöra sig. Jesus vill äga hela vårt hjärta; om han skall blifva vårt lif, då måste mycket, som förut intagit sinnet, vika, ty Jesus vill blifva själens högsta skatt. Många äro likgiltiga, göra sig aldrig mödan att uppriktigt undersöka efter Guds ord, om de äga Jesus eller ej, de mena, att detta måste vara en självklar sak, då de äro medlemmar af den kristna kyrkan. O, hvilken likgiltighet i en så viktig angelägenhet! Man låter sitt hopp för evigheten bero på några lösa tankar, som man gör sig själf, och söker ej komma till visshet. Icke läsa vi i Guds ord, att vår gemenskap med den yttre församlingen är ett ofelbart kännetecken på att Jesus är för oss vårt lif. Icke en gång detta, att vi gå till nattvarden och där blifva delaktiga af Kristus, är ett säkert kännetecken på vårt hjärtas förening med Jesus. Tvärt om säger Jesus själf, att många på den yttersta dagen skola komma och säga: "Vi hafva ätit och druckit inför dig, och du har lärt på våra gator." Men han skall svara dem och säga: "Jag känner eder icke, hvarifrån I ären, gån bort ifrån mig, alla I ogärningsmän."

Huru viktigt då, att vi ställa till oss dessa allvarliga frågor, att vi ock inför Guds ansikte besvara dem. Har du smakat lifvets bröd Jesus, lefver du dagligen däraf? Är det din innerliga öfvertygelse, att du är full med synd, förtappad och fördömd inför Gud, om han ville handla med dig efter sin rättfärdighet? Inser du, att du icke själf kan försona dina synder och förvärfva dig rättfärdighet? Tror du af innersta hjärta, att Kristus måste genom sitt lidande och sin död gifva dig syndernas förlåtelse af nåd? Ser du, att din rättfärdighet gäller alls intet inför Gud, utan att Kristus måste skänka dig sin rättfärdighet, om du skall bestå inför den rättfärdige? Känner du af hjärtat, att, sådan du är af naturen, du ej kan vara Gud behaglig och ej har den sanna tron och kärleken, utan att Guds Ande hos dig måste verka

den lefvande tron, hvarigenom du omfattar Jesus såsom din Frälsare och förlossare? Är det sedan din allvarliga mening att gifva Kristus hela ditt hjärta, att i hans kraft strida emot synden och fara efter helgelse, utan hvilken ingen får se Gud? Se själf efter i Guds ord, hvad det betyder att hafva Kristus såsom sitt lif, lita ej på egna eller andras tankar i detta viktiga fall. Men då du läser Guds ord, tro ej då, att du med några kallsinniga och likgiltiga blickar däri skall komma till sanningens kunskap, utan bed allvarligen Guds Ande, att han öppnar dig ögonen, att du måtte få se. Tänker man med sitt eget förstånd fatta Guds ord, skall man snart komma och säga, att man där fann ingenting. Så märkvärdigt är detta ord, det är tillslutet för det mänskliga förståndet, vore det aldrig så upplyst. Blott den, som i ödmjukhet beder Guds Ande om upplysning, skall finna sanningen. Har du smakat Kristus, lifvets bröd, då tvistar du ej mycket om detta bröds företräde för din själ, du hör ej mycket på dem, som vilja beröfva dig Kristus och ge dig annan tillfredsställelse för själen. Du känner bäst själf, huru mycket Kristus öfvergår allt annat. Den, som äter naturligt bröd, har den bästa borgen för dess godhet i dess smak, det lönar ej mycket mödan för en annan att betaga honom hans tanke i detta hänseende. Så är det ock med den, som äger Jesus. Han vet, huru godt det är att äga ett sådant hopp för ett evigt lif.

Hafven I erfarit Jesu nåd på edra hjärtan, så smaken och sen ännu mer, huru ljuflig Herren är. Måtten I då allt innerligare med honom införlifvas, då hafven I det sanna lifvet. "Den som har Sonen, han har lifvet; den som icke har Guds Son, han har icke lifvet." Amen.

Herren och hans rike.

Böndagspredikan. 4.

Det är i dag en *bönens* dag. Alla dagar borde väl i viss mening bland ett kristet folk vara böndagar, ty ingen dag skulle förflyta, utan att vi började och slutade den med bön, ja, att vi midt under vårt arbete lyfte vårt hjärta upp till vårt lifs Gud, att vi måtte erhålla välsignelse och frid utaf honom, som är den rätte gifvaren. Men ack, huru är det med oss i detta afseende, äro våra dagar böndagar, är Herren Gud den förste och den siste, med hvilken vi tala, är det oss kärt och nödvändigt att öppna hela vårt hjärta för honom? Här äro då många, som ursäkta sig därmed, att de icke hafva tid till bön, de hafva för många bekymmer, för mycket, som skall skötas, och detta måste först och främst uträttas, det ena nödvändiga måste blifva lämnadt till sist. Denna ursäkt är icke giltig, ty en skön och kristlig anordning har gifvit oss vissa dagar, som kallas *böndagar*. Ibland dessa är ock den, vi i dag fira, en. Säkert är också, att, om vi använda dessa dagar så, som deras namn angifver, då skola vi icke sedan behöfva klaga öfver brist på tid till bön. Nej, det skall blifva ett oemotståndligt hjärtats behof att äfven midt under de jordiska bestyren bedja och ropa till Herren Gud.

Vill du icke då i dag af hjärtat bedja till Herren, din Gud? Du beder, du läser böner, men beder du ock af hjärtat, är det för dig en tvingande nödvändighet att bedja, känner

du, att du ej kan lefva, om du ej får bedja? Men kanhända någon tycker sig ingenting hafva att bedja om, kanhända du tycker, att du får allting utan bön, och att du ingenting mer skulle hafva, äfven om du både än så mycket. Tänker du så, då behöfver du allvarligt besinna, hvad denna dag kallas, det är en *böndag,* men det är ock en *bot-* och *bättringsdag.* Börjar du att djupt eftersinna dessa senare betydelser af denna dag, då skall du icke sakna böneämnen. Ack, om du af hjärtat började säga: "Jag kommer i dag ihåg mina synder", huru skulle du icke då ropa till Herren, din Gud, om nåd och förlåtelse för Kristi skull.

Men många äro de, som icke känna någon synd, fastän de lefva midt i synden. Det synes ju tydligen, att du icke känner synden, om du med lugn och säkerhet kan lefva i uppenbara synder. Hvarför känna många människor så litet behof af bön? Jo, de veta icke af lefvande erfarenhet, hvad bot och bättring inför Gud är, de anse synden för någonting så ringa och obetydligt, att de tycka sig ej behöfva böja sig ned för Herren Gud blott för den eller den lilla synden, den de anse vara en svaghet, som Gud icke skall räkna så noga med.

Ack, huru människan ofta gäckas med den store och helige Guden! Hon menar, att Gud är en så svag varelse, att han icke ser på, antingen man frågar efter hans lag och vilja eller ej. Våra synder äro inför Gud sannerligen stora. Måtte du rätt få känna, att du är den man, som har syndat emot Herren, din Gud, då skall du af hjärtat börja ropa efter hjälp, nåd och förlåtelse hos Frälsaren, Herren Jesus Kristus.

Ja, Herre, vi vilja förödmjuka oss inför dig såsom fattiga syndare, gif oss nåd att af hjärtat känna och erkänna vår synd, fly till dig, så skola vi ock sedan kunna prisa dig för syndaförlåtelsens outsägliga nåd. Hör oss ock, då vi bedja den bön du, vår Frälsare, själf lärt oss: Fader vår, som är i himmelen, etc.

Text: Ps. 93: 1.

Herren är konung, han har klädt sig i härlighet; Herren har klädt sig, han har omgjordat sig med makt. Därför står jordkretsen fast och vacklar icke.

I texten talas om Herren såsom konung. En konung måste hafva ett rike; så har ock Herren Gud, konungen öfver alla konungar, ett rike, som är så mycket högre och större, som han själf är öfver alla jordiska konungar. Hvad vi hafva att betrakta såsom ämne för denna andaktsstund blir då genom Guds nåd:

Herren och hans rike.

Då Herren Gud är det högsta och härligaste utaf allt, så kallas han på många ställen i bibeln konung, för att därmed må utmärkas hans oändliga majestät och härlighet. Vår text säger: "Herren är konung, han har klädt sig i härlighet." Här beprisas Herrens oändliga härlighet. Han är såsom en konung omgifven af stor härlighet, han är hög och stor, såsom ock profeten Esaias såg honom på en hög och härlig stol, omkring hvilken serafim ropade i växelsång: "Helig, helig, helig är Herren Sebaot; hela jorden är full med hans ära." Så har ock Herren Gud såsom konung sin härliga uppvaktning, om vi tala på mänskligt sätt, ty hos profeten Daniel talas om tusen sinom tusen, som tjänte honom, och tio sinom hundrade tusen, som stodo för honom. Ibland dessa otaliga änglaskaror har Herren ett rike, där så många tusenden uträtta hans befallningar. Han kallas ock därför Herren Sebaot, härskarornas Gud, därvid dessa för oss osynliga änglar äro himmelska härskaror, såsom det ock heter i skriften. Herren Gud är konung i den osynliga världens stora rike. Han har ock genom skapelsen af den synliga världen beredt sig ett rike, där han är Herre och konung öfver allt.

Men vi hafva nu icke egentligen att tala om huru Herren är konung i det rike, vi kalla naturen, både den lefvande och den liflösa, detta rike är visserligen härligt och underbart,

i synnerhet om vi känna Herren, den lefvande Gud, såsom konung däruti. Ändock är det ett annat rike, som för oss är ännu viktigare att betrakta. Det är det rike, som vi kalla Herrens andliga rike ibland människorna, i hvilket Herren Gud är konung i andlig mening. Ett sådant rike stiftade Gud redan vid människans skapelse, då han sade: "Låt oss göra människan till ett beläte, det oss likt är." Det var då Herrens afsikt, att människorna skulle lefva under honom i hans rike, tjäna honom i evig rättfärdighet, oskuld och salighet, de skulle tro honom, älska honom, lyda honom och vara saliga i honom. Se, detta var ju Guds mening, då människorna utgingo ur hans skaparehand, att de skulle söka honom, om de till äfventyrs kunde känna sig för och finna honom. Detta skulle vara högsta ändamålet med människans lif, att söka och finna Herren, att finna salighet i gemenskap med honom, det skulle vara hennes högsta berömmelse att vara Guds egen.

Men ack, det fanns redan en ondskans makt, ett rike i en högre värld, som redan gjort uppror mot den rätte konungen. Fursten för detta mörkrets och syndens rike ville eröfra äfven människan från Gud. Han lyckades i detta försök, såsom vi känna af skriften och den bedröfliga erfarenheten. Synden är en fasaväckande verklighet ibland människorna, en verklighet, som icke kan förnekas, synden är ett uppror mot Gud, den lefvande Gud och vår rätte konung. Vi äro af naturen upproriska undersåtar och stå under en annan makt, hvarför aposteln med rätta kallar oss vredens barn utaf naturen.

Skulle nu Gud lämna dessa människor, som genom eget förvållande fallit i händerna på en annan makt, skulle han icke vidare upprätta något rike bland människobarnen, måste de alla utan undantag för evigt lyda under den grymme mörkrets furste, åt hvilken de gifvit sig, därför att han talat så smickrande med bedrägliga ord? "Nej", säger Herren, "mitt hjärta brister mig, att jag måste förbarma mig." För den stora kärleks skull, hvarmed han älskat oss, kunde han icke lämna människan utan hjälp och räddning.

I sin vishet beslöt Herren Gud att börja med ett enskildt folk, Israels folk. Ibland detta folk ville han upprätta ett andligt rike, här ville han försöka att rycka människorna ur den färfärliga fiendens makt, här ville han göra dem till sina egna. Läsen gamla testamentet, där skolen I finna en hel skara af vittnen, kämpar, som stridde i Herrens leder, profeter, som med det milda och, om detta icke hjälpte, med det allvarliga och hotande ordets predikan sökte att draga människorna till Herren, deras lifs Gud. Läsen hos profeterna de enkla, men genomträngande talen, och I skolen öfvertygas om den Herrens andemakt, som ligger däri. Här var en stor skara af kämpar, bland hvilka många måste lämna sitt lif i Herrens strider. De beskrifvas för oss i Ebreerbrefvets 11 kapitel sålunda: "Somliga vordo sönderslagna och hafva ingen förlossning velat anamma, på det de skulle få uppståndelsen, som bättre är; somliga hafva lidit spott och hudflängning och därtill bojor och fängelse, vordo stenade, sönderhuggna, genomstungna, dödade med svärd, hafva gått i fårskinn och gethudar, nödlidande, plågade, misshandlade, hvilka världen icke var värdig, kringirrande i öknar och berg och hålor och jordens klyftor." Sådana hafva varit Herrens, den store Konungens, hjältar, som hafva sökt att återföra till honom de i synden fångna människorna.

Länge dröjde det, innan den store hjälten kom, han, som af gudomens rådslag var utkorad att predika de bundna frihet och de fångar förlossning, han, som skulle utkämpa den stora striden med mörkrets makt, för att återeröfra det rike, som självfilligt störtat sig i elände. Men han kom med himmelens salighet till jorden, icke såsom en jordisk konung i glans och prakt, utan ringa och oansenlig, ty detta är ett utmärkande känneteeken på Herren och hans rike, att det icke kommer med utvärtes åthäfvor, utan är obetydligt för världen i sin början, på det att Herren Gud måtte få bevisa sin kraft däruti: "Det i världen oädla och föraktade har Gud utvalt, och det, som intet var, på det att han skulle göra om intet det, som något var." Och detta har han gjort, på det att ingen må berömma sig af något annat än Herrens nåd.

Jesus, Frälsaren, kom, och med honom kom åter Guds rike till jorden. Den första predikan i hans namn lydde så: "Guds rike är kommet hart när, bättren eder och tron evangelium." Han var det, som åtog sig att med sitt lif och lidande återförvärfva människorna åt Gud. Hård var den strid, han hade att utkämpa med mörkrets makt. Följ honom under hela hans jordiska lif, fullt af strider, lidanden och nöd af alla slag, se honom i Getsemane örtagård, där bloddroppar från hans kropp föllo ned på jorden, blicka upp på hans kors, och du skall lära förstå, att det icke var någon ringa sak att återlösa människan från syndens djupa elände. Tänk, så måste Guds egen Son lida för din skull för att lösa dig från Guds vrede och djäfvulens hemska välde. Därför talar ock aposteln Paulus allvarliga ord till lärarne i Efesus, de som voro satta att regera Guds församling, "hvilken han har förvärfvat med sitt blod", så heter det. Gud har i människonatur förvärfvat sig ett rike bland människorna med sitt blod. Blodsutgjutelse kostar eröfringen af denna världens riken, men en blodsutgjutelse i högsta mening kostade förvärfvandet af ett Guds rike på jorden.

Hvad tänker du vid betraktandet af allt detta? Dig, "förtappade och fördömda människa, har Kristus återlöst, icke med silfver eller guld, utan med sitt heliga och dyra blod", så läser du i den andra artikeln. Men hvarför har han gjort allt detta? Jo, "på det du skulle vara hans egen, blifva och lefva under honom i hans rike." Tillhör du då Herren Kristus, är du en undersåte i hans rike? Han är en konung, därtill är han kommen, så säger han själf, men hans rike är icke af denna världen, det är icke jordisk glans och härlighet, som utmärka honom såsom konung. I hans rike vinnes ej heller sådant. Hans rike är rättfärdighet, frid och fröjd i den Helige Ande. Har du detta, då är du en af hans undersåtar, önskar du af hjärtat att få detta, så vill du blifva hans egen. Han är en sådan konung, som vill tåga in i ditt hjärta, vill blifva sin skatt, ditt allt i alla, därför heter det i psalmen:

"Ditt hjärta öppne sig,
bjud Kristus hem till dig.

Han aktar hos dig gästa
och dig för evigt fästa."

Den skatt, han af dig fordrar, är ditt hjärta: "Gif mig ditt hjärta", så ropar han. Du har en gång varit Herrens egen, en medlem af hans rike, genom sin förtjänst och nåd upptog han dig i det heliga dopet till sin, han gaf dig där alla sitt rikes skatter. Men har du förblifvit hos honom, detta är den viktiga frågan, kanhända du nu är främmande för din rätte Konung i hjärta och lif, du har gått bort ifrån honom såsom en förlorad son och är nu död i öfverträdelser och synder, du har då förlorat rättfärdigheten i Kristus, friden och fröjden i den Helige Ande.

Du tillhör icke Kristus blott därför, att du tillhör den kristna kyrkan och har tillträde till ordet och sakramenten. Detta allt är stora nådeförmåner, du åtnjuter framför så många andra, och större är din skuld, om du ändock vandrar fjärran från din Gud i synd och likgiltighet. O, kom tillbaka till honom, medan nådatiden ännu är, låt hans Helige Ande hos dig verka en djup känsla och sorg öfver dina synder, så att du må komma i en verklig andlig nöd, och däri se dig nödsakad att fly till honom, din Frälsare, för att söka nåd och förlåtelse. Då skall du åter blifva hans egen, då skall du också vilja tillhöra honom. Han skall blifva dig kär och dyrbar, så att du aldrig vill förlora honom, du skall akta honom högre än allt annat i världen. Nu har han kanhända för dig ingenting att betyda, du kan sälja honom såsom Judas för den eller den synden, det eller det sällskapet. Besinna dig allvarligt i dag inför Herren, din Gud, på denna bot- och bättringsdag, ropa såsom David: "Utrannsaka mig, Gud, och få veta mitt hjärta, bepröfva mig och förnim, huru jag menar det, om jag är på en ond väg, och led mig på den eviga vägen."

Herren Kristus har dock ett rike på jorden, där alla de äro medborgare, som af hjärtat erkänna sig vara fattiga syndare, som därför vilja söka all sin rättfärdighet och salighet hos honom, och som i kärleken vilja följa honom efter. Här känner Herren sina. Fattiga och föraktade kunna de många

gånger vara, ringa och oansenligt må detta Herrens rike synas för världen, det är dock ett rike, där Herren är konung. Svåra stormar hota detta rike, såsom det heter i psalmen, hvarur vår text är tagen: "Herre, strömmarna hafva upphäft, strömmarna hafva upphäft sin röst, ja, strömmarna upphäfva sitt dån. Men väldig är Herren i höjden mer än rösterna af stora, väldiga vatten, mer än hafvets bränningar." Hvilka faror, som än må hota Herrens trogna, så är dock Herren större och mäktigare. Om än hela världen reser sig för att strida mot Herren och hans smorde, så skall dock hans rike bestå, ty "Herren är konung", heter det i vår text, "han har klädt sig i härlighet; Herren har klädt sig, han har omgjordat sig med makt". Hvilken utomordentligt stor och mäktig tröst ligger ej häruti för alla dem, som vilja hålla sig till Herren, sin Gud! Striderna äro svåra, krafterna ringa, farorna många, men glömmen aldrig, att Herren är konung. O, huru klentrogna vi ofta äro! "Frukta dig icke, du klena hjord", säger Herren Jesus, "ty eder Faders goda vilja är, att han vill gifva eder riket." "Den i eder är, är större än den, som är i världen", säger aposteln.

Lyft då upp dina ögon, du svage Herren Jesu stridsman, stärk dina matta händer och dina maktlösa knän genom den stora nåden, som är i Kristus Jesus, kämpa en god trons kamp, ty ingen krönes, utan han redligen kämpar. Hjälten, den store Konungen, går före dig i striden, han kröner dig med nåd och barmhärtighet. Han skall ock till sist kröna dig med härlighetens oförvanskliga krona, om du håller dig stadigt vid honom intill ändan.

Ja, Herren hjälpe oss, att vi måtte blifva hans egna, blifva och lefva under honom i hans rike och tjäna honom i evig rättfärdighet, oskuld och salighet. Därtill gifve han sin nåd för sitt namns skull! Amen.

Låten försona eder med Gud.

Skriftetal. 1.

Text: 2 Kor. 5: 20.

I Kristi ställe äro vi därför sändebud, likasom förmanade Gud genom oss. Vi bedja i Kristi ställe: Låten försona eder med Gud.

Låten försona eder med Gud.

Detta är en allvarlig uppmaning, som särskildt ställes till eder i dag, älskade åhörare. Märk då noga, hvad Gud här vill säga dig. Ingen ibland eder må tro, att detta icke angår honom. Du hör då här, att Gud vill, att du skall låta försona dig med honom. Men, säger du, det låter, såsom om jag vore ovän med Gud, och det vill jag ingalunda vara. Ja, ja, det är en sak, som du måste allvarligen tänka efter. Det kan ju vara möjligt, att du är en Guds fiende, och det vore ju alldeles förfärligt att vara ovän med Gud. Om du vore ovän med en mäktig man här på jorden, så skulle du tycka, att detta vore ganska svårt. Om du hade brutit vår världsliga lag, så att vår öfverhet måste anse dig såsom en fiende, så skulle din ställning vara bedröflig, du måste frukta att blifva drifven i landsflykt och förlora hus och hem, släkt och vänner. Men om det redan är svårt att hafva en mäktig man på jorden till sin fiende, huru mycket svårare måste det icke vara att vara ovän med Konungen öfver alla konungar och Herren öfver alla herrar. Om du vore i denna ställ-

ning, att du vore ovän med Gud, så kan du väl icke hafva ro en enda stund, förrän det blir annorlunda. Eller kan du vara lugn, fastän du icke vet, antingen du är Guds vän eller ovän. Det vore förfärligt, om du kunde vara så likgiltig i denna viktiga angelägenhet. Men, säger du, Gud är ju den högsta kärleken. Ja, det är en salig sanning, att Gud är kärleken, men det är ock en lika stor sanning, att han är en helig och rättfärdig Gud. Nu får du icke taga bort någon af dessa egenskaper hos Gud. Du måste komma ihåg, att Gud är helig, det vill säga, han är ren och fri från all synd.

Nu fordrar han ock af dig, att du skall vara helig och ren från all synd både i tankar, ord och gärningar. Kan Gud fordra så mycket, säger du. Ja, läs med uppmärksamhet tio Guds bud, läs ock den förklaring däröfver, som Jesus gör i sin bergspredikan, så skall du få se, att Gud verkligen fordrar renhet och helighet af dig. Men, säger du ännu en gång, kan Gud fordra af mig det, som är omöjligt? Ja, om du vill komma inför honom utan medlare, så fordras ovillkorligt, att du skall hafva uppfyllt hans lag både med tankar, ord och gärningar. Så sträng är Gud, att han icke kan ge efter en enda prick af sin lag, utan att den måste fullkomligt uppfyllas. Gud har sagt: Förbannad vare den, som icke fullkomnar alla denna lagens ord, så att han gör därefter. Därvid måste det ock blifva. Har du icke uppfyllt alla buden helt och hållet, så är du Guds ovän och under förbannelse.

Märk väl, att i Guds bud talas icke blott om yttre gärningar, utan där talas förnämligast om hjärtat, tankarna och begären. Är ditt hjärta icke fritt från alla syndiga begär och önskningar, så har du brutit hela lagen. Detta, mina älskade, är ingenting att le åt, det måste vara förfärligt att vara under Guds förbannelse, det måste vara gräsligt att vara Guds ovän. Det är förskräckligt att falla i den lefvande Gudens händer, heter det. Nu måste du väl inför ditt samvete erkänna, att du har många synder, du vet, att det är så, men du är lugn midt under allt detta, det är, såsom om det betydde ingenting, att du har syndat. Ack, kom dock ihåg, att Gud

icke låter gäcka sig. Kan du skämta och le, midt under det du vet, att du är Guds ovän?

Men, frågar du, hvar blifver nu Guds kärlek, jag hör nu blott om Gud såsom en sträng domare. Du skall ock få höra om Guds kärlek . Men kom då ihåg, att Guds kärlek har uppenbarat sig i Kristus Jesus. Om du genom tron är förenad med honom, då är Gud för dig idel kärlek och barmhärtighet, men är du icke förenad med Kristus genom sann tro, då är Gud för dig en sträng domare, som vredgas öfver dina många synder. Vill du höra Guds kärlek lefvande beskrifven, så hör, huru Jesus själf beskrifver den: "Så älskade Gud världen, att han utgaf sin enfödde Son, på det att hvar en, som tror på honom, icke skall förgås utan hafva evigt lif." Märk detta väl! Här lära vi, att Gud utgaf sin enfödde Son. Hvartill utgaf han honom? Jo, han sände honom hit ned på jorden, att Sonen här skulle uppfylla lagen i vårt ställe och lida straffet för våra synder. Detta fullgjorde Sonen helt och hållet, därför kunde han på korset säga: "Det är fullkomnadt." Nu blef lagen helt och hållet fullkomnad och hållen af Kristus, ingen enda punkt uti Guds budord fanns, som han ej fullgjorde. Alla synders straff led han ock fullkomligt. Guds rättfärdighet och helighet blef härigenom tillfredsställd. Därför säger Fadern om Sonen: "Denne är min käre Son, i hvilken jag har ett godt behag." Den försoning, som Jesus frambringade för Fadern, var fullkomlig. Detta bevisas af Kristi uppståndelse ifrån de döda. Se nu, huru Gud har älskat dig, se, huru han har öppnat en väg till salighet för dig. Men nu måste du ock gå den väg, som Gud har beredt, annars kan du icke blifva salig. Nu ropar Jesus: "Kommen till mig, alla världens ändar, så varden I saliga, kommen till mig alla I, som arbeten och ären betungade, och jag skall vederkvicka eder. Den, som kommer till mig, skall jag sannerligen icke kasta ut." Fadern säger: "Denne är min älskade Son, i hvilken jag har ett godt behag, honom hören."

Låten nu försona eder med Gud. Så ropas det öfver allt i Guds ord till dig. Kom nu till Jesus, bekänn af hjärtat, att

du är en syndare, så skall du få förlåtelse för Kristi skull. Se, på det sättet kan du blifva salig, men icke annorlunda. Ack, huru illa det nu är, om du väljer en egen väg, fastän Gud så kärleksfullt uppmanar dig, att du skall gå den väg, som han åt dig beredt. Kan du tro, att det lyckas bättre, om du går dina egna vägar? Du skulle förundra dig, om du hörde, att en stor förbrytare blefve erbjuden att få fullkomlig förlåtelse för alla sina brott, men icke ville mottaga den, emedan han tänkt försona sig på sitt eget sätt. Om nu hans öfverhet dagligen under många år stode där, räckte honom handen och på det kärleksfullaste både honom att taga emot förlåtelse, men han föraktade och hånade allt, huru otacksam skulle du icke anse en sådan. Men se, du kanhända handlar likaså och ännu värre emot din Gud. Du har många gånger hört uppmaning att vända dig till Frälsaren med allvarlig bön om förlåtelse, men du har icke aktat på dess uppmaningar, utan du lefver ännu fräckt uti synd och världskärlek. Ack, att du då i dag ville lyssna till försoningens ord, och att du nu ville böja dig ned såsom en fattig syndare inför din Frälsare! Icke lönar det, att du kommer med några ursäkter, icke må du säga: jag har ingenting ondt gjort; ty detta vore en förfärlig lögn inför Gud, som känner ditt hjärtas hemligheter, dina mest förborgade synder.

Låt då Guds Ande öfvertyga dig om hvad du verkligen är, så att du i din syndanöd måste falla ned inför Jesu Kristi kors och taga emot nåd såsom en bland de ovärdigaste. O, huru märkvärdig Frälsaren då skulle blifva för dig. Då skulle dina ögon öppnas, så att du skulle se Guds underbara kärlek till syndare. Ack, att du ville tro och lyssna till, hvad Gud så kärleksfullt talar med dig! Amen.

Herrens nåderika närvaro i den heliga nattvarden.

Skriftetal. 2.

Text: Matt. 28: 20.

Se, jag är med eder alla dagar intill världens ände.

Dessa Herren Jesu afskedsord till sina lärjungar, innan han uppfor till sin Fader, äro allmänt bekanta. Vi förstå väl, att Herren här talar om sin osynliga närvaro; men detta, att Herren Jesus endast osynligen är närvarande hos sina lärjungar, försvagar icke den tröst och salighet, som ligger i detta stora och härliga löfte. Se vi på lärjungarne, så finna vi dem efter Jesu himmelsfärd mycket mera frimodiga, glada och fulla af eviga förhoppningar än förut, då Jesus var hos dem synligen närvarande. Så mycket förmådde denna Herrens osynliga närvaro. Sådana kraftiga verkningar hade dessa få ord, som vi nu uppläst. Betrakta vi Apostlagärningarna, så få vi på det mest öfvertygande sätt se, hvad denna Herrens osynliga närvaro verkar hos en troende, hvilken frimodighet, hvilket hopp, hvilken glädje och fröjd den inger honom. Ja, hela nya testamentet är ett vittnesbörd därom, särdeles brefven.

Men Jesus har icke gifvit detta härliga löfte blott till sina dåvarande lärjungar. Nej, det är därjämte gifvet till alla troende i alla tider, till hela hans församling, således äfven till oss, om vi vilja tillhöra hans församling. Hören då, hvilket härligt och saligt löfte! Herren är med oss! Hvilken

rik anledning till frid och salighet, tröst och glädje ligger icke i dessa ord för den, som kan i tron anamma dem. Här är allt, hvad en fattig syndare behöfver. Ty, när Jesus säger sig vara närvarande, då talar han icke tomma ord, då är icke heller fråga om en närvaro utan all betydelse. Nej, då Herren Jesus är närvarande, är ock med honom tillstädes all hans nåd, hans kärlek, hans rättfärdighet, lif och salighet. Ja, med ett ord, allt hvad Jesus är och kan vara för en människa, allt detta är närvarande med honom, där han är. Således kan man säga, att i detta löfte ligga inneslutna alla andra löften, som vi hafva i Kristus Jesus. Så innehållsrikt, så härligt är detta löfte om Herren Jesu närvaro hos de sina.

Men *huru* är då Jesus närvarande? Ja, vi sade osynligen, men detta är dock icke ett tillräckligt svar på frågan; vi måste veta, *huru* och *hvar* vi särskildt skola finna honom, ty vi äro icke rätt nöjda med det obestämda "osynligen". I skolen säkert svara: i ordet och sakramenten är Jesus till finnandes. Ja, så är det, där låter Jesus sig finna. Med afseende på dem heter det: "På hvad rum jag stiftar mitt namns åminnelse, där vill jag komma till dig och välsigna dig."

Sen, mina älskade, det är visserligen godt, att Jesus lofvat vara närvarande hos oss alla dagar; men visste vi icke på något särskildt sätt, *huru* och *hvarest* vi skola finna honom, så kunde vi tänka, att denna här omtalade Herrens närvaro är ingen annan eller högre än den, som visar sig i den yttre naturen, där Herren uppehåller allt och gifver lif åt allt. Men nu är den närvaro, hvarom Herren talar i den anförda versen, en alldeles egendomlig och särskild, det kunna vi förstå. Och denna synnerliga närvaro, full af nåd och sanning, visar sig särdeles vid ordets betraktande och sakramentens bruk, sade vi. Så är det ock.

På denna stund vilja vi särskildt fästa oss vid

Herrens nåderika närvaro, sådan den uppenbarar sig i den heliga nattvarden.

Vid hvilket tillfälle träder väl Herren Jesus oss närmare än då, när han gifver oss sin lekamen och sitt blod? Ack,

älskade, hafven I tänkt på, hvad denna Herrens närvaro innebär, ja, hafven I betänkt, att detta är den högsta ära, den största salighet, som någonsin kan vederfaras en människa här på jorden, att hon får åtnjuta sin Frälsares lekamen och dricka hans blod? Kunna vi komma i innerligare förening med någon än så?

Men, sägen I, äta Jesu lekamen och dricka hans blod, huru är det möjligt? Icke förvandlas brödet och vinet till Jesu lekamen och blod, ty vi se ju bara bröd och vin? Ja, det är ock så, det är bröd och vin, det är icke förvandladt, men i, med och under detta bröd och vin få vi Kristi lekamen och blod. Vid denna synliga närvaro af bröd och vin i nattvarden är ock den förklarade Jesus osynligen närvarande till hela sin person. Men denna lekamliga, verkliga närvaro osynligen är ju lika obegriplig? Ja, den är obegriplig för vårt förnuft, men det är, såsom Luther säger, ordet och tron, som här komma i fråga. Här pröfvas, om vi mena någonting, då vi säga oss tro bibeln såsom den lefvande och sannfärdige Gudens ord, här visar sig, om vi hafva något förtroende till Jesus, att han kan hålla, hvad han lofvat, att han nämligen här i nattvarden är närvarande, ja, att här är hans lekamen och hans blod. Läsa vi instiftelseorden, så finna vi, hvad Jesus här lofvat. Vi finna, att han här sagt sig vara närvarande med sin lekamen och sitt blod.

Men hvartill tjänar då denna hans närvaro, hvad få vi med hans lekamen och hans blod, om vi i tron anamma dem? Jo, det förhåller sig så, som förut sades, att, när Jesus säger sig närvara, så är detta icke tomma ord. Hvarest han är, där är lif och salighet, där är allt, hvad han gjort och förvärfvat oss till godo. Detta gäller i all synnerhet och i härligaste mått om Herren Jesu närvaro i den heliga nattvarden. Där är ju Jesu lekamen, som för vår skull har hängt på korset, där är hans blod, som är utgjutet för våra synder. Vilja vi veta, hvad vi hafva i Jesu lekamen, så låtom oss bland snart sagdt otaliga andra språk höra det stället hos Petrus, som lyder så: "Hvilken — nämligen Jesus — våra synder själf bar på *sin kropp* upp på trät, på det att vi skulle vara döda från syn-

derna och lefva för rättfärdigheten, genom hvilkens sår I hafven blifvit helade." Och låtom oss vidare höra, hvad Johannes säger om blodet: "Jesu Kristi, Guds Sons, blod renar oss af alla synder." Ack, nu veta vi, hvad denna Jesu närvaro i nattvarden betyder, nu se vi, att han är närvarande med syndaförlåtelse, rättfärdighet, lif, salighet och allt, hvad en fattig syndare behöfver. Önska vi något mera, är icke detta nog? Kunna vi fatta storheten och saligheten af denna nåd och detta löfte?

Men till hvilka är detta löfte gifvet? Det var ju egentligen till sina lärjungar, som Jesus sade: "Se, jag är med eder alla dagar intill världens ände", och vi sade, att detta löfte tillhör hela hans troende församling i alla tider. Det är således de troende, som i nattvarden få Jesus med all hans nåd, hans salighet och hans rättfärdighet. Det är de troende, som i synnerhet få glädja sig åt detta stora löfte: "Se, jag är med eder alla dagar intill världens ände."

Hvilken är då en troende? Är icke detta den viktigaste fråga, vi kunna göra oss? Finnes någon ibland eder, mina älskade, som kan vara likgiltig för en sådan fråga? Skulle någon sådan finnas ibland oss, tillkännagifver han tydligen med denna liknöjdhet, att han icke är en troende, ty hvart och ett sant Guds barn vill gärna åtlyda apostelns förmaning: "Försöken eder själfva, om I ären i tron." Hvem är då en troende, eller hvem är ett Guds barn, en Jesu lärjunge? Ingen annan än den, som blifvit född af Gud, den, hvars hjärta och sinne blifvit omskapadt och förändradt, den, som kan säga med aposteln: "Det gamla är förgånget, se, allt har blifvit nytt." Den är en troende, som icke mer lefver för sig själf, utan för honom, som är för oss död och uppstånden, d. v. s. den, hvars tankar nu äro riktade på Jesus och det himmelska, den, hvars mål nu är saligheten i Kristus Jesus, och den, som icke med den köttsliga människan tänker blott på jorden och hvad densamma tillhörer. En troende är den, i hvars hjärta den Helige Ande bor, den, som lefver ett trons och bönens lif med sin Herre Jesus. Ack, bor den Helige Ande i ditt hjärta, så känner du det nog, du känner, huru han be-

straffar dig för den minsta synd, du känner, huru han manar dig till bön och lof, du erfar, huru han tröstar, huru han straffar och åter hugsvalar. Och, mina älskade, om vi vilja noga pröfva, antingen vi äro troende eller icke, då måste vi gå till Guds ord, där hafva vi så tydliga kännetecken, att vi icke kunna misstaga oss, i synnerhet när vi bedja om den Helige Andes upplysning, ty annars kan hända, att vi hafva ögon och se intet.

Har nu Gud fått bevisa dig den nåden, att han kunnat göra dig till sitt troende och lefvande barn, att han kunnat förlåta dig såsom den förnämligaste bland syndare dina synder; ack, känner du då icke behof af ny syndaförlåtelse, känner du då icke, att du vill blifva trög och kall, att du behöfver mera brinnande kärlek, mera kraft att strida mot synden, som du hatar, med ett ord, känner du icke behof af att allt mera närma dig din Jesus? Jo, säkerligen. Så kom då hit till hans bord, där finnes allt, hvad du önskar, ja, här är han själf, och du känner honom ju, du vet ju förut, hvad han har, och hvad han gifver, ty du har ju förr af honom mottagit syndaförlåtelse, rättfärdighet och frid.

Men I alla, som icke behöfven någon Frälsare, I som icke kännen eder synd, utan tron eder vara rättfärdiga i eder själfva, eller, om I menen, att något skulle fattas i *eder* rättfärdighet, så viljen I nu möta Jesus, på det han skall fylla bristen, veten I icke, att Jesus hvarken vill eller kan vara en sådan half Frälsare, hafven I icke läst, hvad han själf säger: "Jag har icke kommit för att kalla rättfärdiga utan syndare till bättring"? Ack, hvarför kommen I egentligen till hans bord? Är det för att göra Jesus en tjänst eller för att inför människor visa, att I ären fromma och goda kristna? Ack, tänken efter, hvad som förmått eder att komma hit?

Men I, som helt och hållet finnen edert nöje i synden, I som aldrig annars bryn eder om eder Frälsare, utan tvärt om förneken honom, både med ord och gärning, ack, mina älskade, betänken, hvem I här möten! Hafven I någonsin rätt hjärtligt och grundligt besinnat, att det är Herren Jesus själf, som här är närvarande? Och viljen I gyckla med honom?

Om han stode lifs lefvande framför eder i synlig måtto, skullen I då vilja kyssa honom såsom Judas, under det I dagligen förråden honom med ord och gärningar samt icke heller nu tänken ändra eder, utan ären glada, blott I hunnit öfver denna tråkiga dag, att I åter måtten få lefva fritt efter edra köttsliga lustar och begär. Ack, älskade, låtom oss icke så bedröfva den Frälsare, som köpt oss med sitt eget blod. Besinna, att han har köpt oss med sitt eget blod, icke på det vi skulle lefva i synden, utan att vi skulle lefva för honom och sedan i honom dö en salig död.

Så fallen då i dag ned för hans fötter såsom fattiga syndare och anropen honom, att han måtte af nåd lösa eder ur det förfärliga slafveri, hvari synden och satan håller eder fångna! Tänken dock på att himmelens och jordens Herre är här närvarande, och att I icke måtten drifva gäckeri med honom så, som I icke ens skullen vilja göra med en människa.

Men I klentrogna, som sucken under eder syndabörda, som undren, om Jesus kan taga emot eder, I som ären så eländiga, ack, hvem är dock Jesus, är han icke Frälsaren? Hören blott ett ord af honom, och I skolen nalkas honom med förtroende: "Kommen till mig", säger han, "I alla, som arbeten och ären betungade, och jag skall vederkvicka eder!" Amen.

Herrens ljuflighet.

Skriftetal. 3.

(*Till nattvardsungdom.*)

I Guds, Faderns och Sonens och den Helige Andes, namn.

Text: Ps. 34: 4.

Smaken och sen, att Herren är god; säll är den man, som tager sin tillflykt till honom.

Mina barn, det är en vän, som talar till eder i dag, det är vännen framför andra vänner, det är en sådan, som älskar eder oändligt mera, än någon på jorden kan göra, det är en himmelsk vän, hvars röst jag får vara, då jag säger några ord om honom och från honom, då jag visar eder på honom. Huru skolen I lära känna denne vän? Jo, erinren eder ur nya testamentet, tänken på och betrakten, huru han vandrade här på jorden, fattig, föraktad, försmädad för eder skull, gån i anden till Getsemane örtagård. Där ligger en man på sitt ansikte, där är en, som ropar af ångest, blodsdroppar falla ned på jorden, så lider han. Följen honom sedan inför domstolarna, sen, huru han smädas och misshandlas, stannen sedan på Golgata, betrakten noga, huru han där lider, huru han talar, hvad där sker. Sen, mina älskade, denne är eder vän.

Hafven I haft någon sådan vän, kunnen I någonsin träffa en sådan, som så lider för eder skull, af blott kärlek till eder? Tänken sedan på, huru I hafven syndat emot honom, huru I hafven förgätit honom och varit honom olydiga. Ack, måsten I icke då förundra eder däröfver, huru han så kunde

älska eder. Och han var Guds Son, han hade evig härlighet hos Fadern, allt detta lämnade han och gick till mötes ett sådant lidande här på jorden blott för att frälsa eder. O, I veten, hvem denne vän är. Det är Jesus, som tilllika är Herre öfver himmel och jord, som nu är uppfaren i härlighet och sitter på Faderns högra hand evinnerligen. En sådan är han, som vill blifva eder vän, den bäste. I dag kommer han till eder, i dag talar han till eder. O, att I hörden hans röst med edra öron, men förnämligast i edra hjärtan. I ären syndare, I hafven förtörnat Gud, kännen I icke detta? Och dock är denne eder Frälsare Jesus så vänlig mot eder, han bjuder eder komma till sig, han vill förlåta eder alla synder, han vill gifva eder den sanna friden och glädjen.

Därför vill han ock i dag gifva eder sin lekamen och sitt blod, denna hans lekamen, som är utgifven i döden för eder skull, och detta blod, som är utgjutet till edra synders förlåtelse. Så nära vill Herren med eder i dag förenas, att han gifver eder sin lekamen och sitt blod, och med dessa gåfvor vill han gifva eder allt, hvad han har och är, all nåd och salighet. Detta är för eder obegripligt, I kunnen icke fatta, huru det är möjligt, men vi böra tro hans ord, vi hafva allt skäl att tro honom, då han älskade oss så högt, att han gått i döden för oss. Han är ju större och mäktigare än vi, han kan ock göra mycket, som vi icke kunna begripa. Bland det stora, som Herren gör, är det under, som sker i nattvarden, ett af de märkvärdigaste.

Tänken noga på, mina älskade barn, hvilken stor nåd detta är, att Herren Gud af himmelen, den mäktige och högt besuttne, så nedlåter sig till eder, fattiga syndare. I kunnen icke nog betrakta, beundra och förvånas öfver denna obegripliga nåd. Att blifva nära förenad med en stor och mäktig man på jorden skullen I anse för någonting härligt, däröfver skullen I fröjdas och berömma eder. Men kanhända I anseen det för en ringa ting att blifva förenad med Gud, eder Frälsare. Och dock skulle icke detta vara ännu mycket härligare och underbarare? I akten icke Gud mycket, om I anseen det ringa, som han nu vill göra med eder. När I tän-

ken rätt på hvad det är att komma Gud så nära, o, då skullen I djupt förödmjuka eder i stoftet för hans ansikte, I skullen anse eder djupt ovärdiga en sådan nåd, I skullen utropa med Jakob: "Herre, jag är allt för ringa till all den barmhärtighet, som du med mig gör."

Mina älskade nattvardsgäster, än en gång säger jag eder: betrakten med djup vördnad Herrens nåd, godhet och kärlek, lären eder att icke förakta Herren Gud och gäckas med honom, ty han låter icke gäcka sig. Det är Herren Gud, som går eder till mötes i dag, detta är således oändligt mera viktigt, än om I skullen möta en jordisk konung i all sin glans och härlighet. Om I emellertid viljen i ödmjukhet erkänna eder såsom fattiga, ovärdiga syndare, behöfven I dock icke förskräckas, ty Herren är mild och god. "Smaken och sen, att Herren är god", heter det.

Ack, att I också i dag fingen rätt smaka, huru god Herren är, så att I sedan kunden af hjärtat anse honom såsom den ljufligaste och bäste vän af alla. I skullen då gärna allt jämt vilja hålla eder till honom, I skullen få afsmak för synden och den onda världens vänskap. Om I rätt fingen smaka, huru god Herren är, skullen I säga: ack, skulle jag utvälja synden och världens vänskap? Nej, de äro usla hugsvalare och hjälpare. Jag vill blifva hos Jesus, han är min vän den bäste, min herde, och mig skall då intet godt fattas vare sig i lifvet eller i döden. Viljen I icke då af hjärtat sjunga:

"Jesus allt mitt goda är,
för mig har han sig utgifvit.
Honom vill jag blifva när.
I sin bok har han mig skrifvit.
Annat allt förgängligt är:
Jesus vill jag hafva kär."

Ack, att detta vore edert hjärtas innerliga öfvertygelse! Men om så skall blifva, om Jesus skall blifva eder bäste vän, om I skolen få den sanna tron, besinnen då, att detta är Guds Andes verk. Bedjen honom allvarligt, att han verkar det uti edra hjärtan.

Men I veten, att, om I skolen få denna sanna och lefvande tro, så måsten I först känna eder synd och af hjärtat ångra den. Bedjen Guds Ande uppenbara synden för eder. Mina barn, I ären icke oskyldiga, I hafven många synder, i synd ären I födda. I hafven barndomssynder; I kännen dem icke kanhända, det är förskräckligt, om så är. Låten dock Guds Ande straffa eder för synd, för olydnad, otro, sorglöshet, kallsinnighet och många andra synder, som I hafven på edert samvete.

Måtte icke många af eder snart bevisa i gärning och ord, att I ej ären oskyldiga. Det vore gräsligt att tänka om eder, att I snart efter eder första nattvardsgång skullen öfverlämna eder åt synder och laster. O, då haden I gått till Herrens nattvard ovärdigt. Skulle redan eder första nattvardsgång vara ovärdig, huru skall det då vara med edra öfriga? I skolen då för hvarje gång blifva allt mer och mer likgiltiga. Ack, många hafva efter sin första nattvardsgång insomnat allt djupare i syndasömnen. De hafva blifvit allt mera fräcka, liknöjda och ogudaktiga, de hafva allt mer och mer förgätit sin Gud, de hafva fått större kärlek till synden och världen, och deras öfriga nattvardsgångar hafva skett af vana, de hafva därmed midt under sitt syndalopp försmädat Gud i ansiktet. Mina älskade, skall det gå så med eder? Ack, att Herren genom sin Ande finge bevara eder!

Det hjälper icke, att I nu ären rörda och känsliga. Guds Ande måste få fatta djupet af edra hjärtan, I måsten i edert inre på allvar omvändas till eder Frälsare, annars skolen I mycket snart glömma edra löften och känslor, som I hysen i dag. I ären icke starkare än de många, många andra, som så lätt hafva glömt sin Frälsare och fallit i synd och förvillelse. I ären icke af naturen bättre än de öfriga, som äro likgiltiga för sin Gud, fastän de vid sin första nattvardsgång tyckte sig vara så rörda, så varma. Rörelsen, de flyktiga tårarna äro intet osvikligt kännetecken på hjärtats omskapelse och en lefvande tro. Nej, detta skall vara ett bevis på innerlig tro och kärlek till Frälsaren, om han alla dagar blir eder bäste vän, om I alltjämt viljen blifva vid hans ord,

om I kännen behof af att dagligen umgås med honom i bön och lof, om I viljen lyda honom och följa honom i nöd och död, i ära och smälek, i ondt rykte och godt rykte, om I viljen akta hans ord högre än alla människors ord och meningar, om det blir eder själs sysselsättning att begrunda hans ord och därefter pröfva edert hjärtas tillstånd. Frukterna och lifvet skola visa, om I ären med Kristus förenade eller ej, om I följen honom och älsken honom.

Och I äldre nattvardsgäster, som i dag följen de unga till Herrens bord, hafven I blifvit närmare med Herren förenade, eller hafven I blifvit mer och mer främmande för honom? O, mina älskade, detta är lifsfrågor, som I hafven att själfva besvara inför Herrens ansikte och edert eget samvete. Hafven I blifvit mera lika Herren Jesus, eller hafven I blifvit honom mera olika för hvarje år? Eder helgelse skulle ju bestå i likheten med Jesus. Sen på honom, betrakten hans bild i ordet och i edra hjärtan. Därför att människorna icke allvarligt betrakta Guds ord under bön, få de så falska tankar om sig själfva. Stannen då för Herren, innan I träden fram. "Pröfve människan sig själf", heter det. I viljen nu såsom syndare ödmjuka eder inför honom. Ack, att det nu vore edert allvar att bekänna eder synd af hjärtat, att söka förlåtelse, där den är att finna, på det I sedan måtten för alltid blifva med Herren förenade och följa honom i lif och död! Så ödmjuken eder nu, ty I ären i sanning syndare både stora och små, bedjen Guds Ande om nåd att af hjärtat kunna aflägga eder syndabekännelse. Amen.

Vår kallelse såsom ett kyrkosamfund.

Synodalpredikan.

I ditt namn, o Herre, äro vi samlade, det är, vi äro församlade i och med din *nåds rikedomar*. Vårt folk i denna stad, ja, i hela vårt samfund öfver detta vidsträckta land väntar mycket af oss och vårt möte. Och vi, o Herre, äro alldeles utfattiga i och af oss själfva, då det gäller himmelska och eviga gåfvor. Huru skulle den utfattige kunna gifva? Men vi äro samlade i ditt namn, o Jesus; vi hafva fått tillträde till din nåds outgrundliga rikedomar. Våra kära vänner i denna stad komma att hafva många besvär och många omkostnader för oss, medan vi vistas här. Herre, vi ville så gärna gifva dem något, att de ej måtte anse och känna detta möte såsom en förlust utan som en vinst, en evig och oförgätlig vinst. När vi då se, o Herre, på det lilla förråd vi hafva, så utropa vi med lärjungen: "Hvad förslår detta för så många?" Du, Herre, svarar: "Låten folket sätta sig ned." Så komma vi då fram till dig, o Herre. Du uträcker mot oss dina välsignande händer, och af din outtömliga nådesrikedom taga vi och utdela bland våra efter nåd hungrande och törstande vänner. Så vare din nåd och kraft öfver oss! Vårt möte begynner under pingstveckan, strax efter pingstdagen. O Helige Ande, din nåds kraft är den samma nu som under den första pingsttiden, äfven om dina yttre tecken icke äro de samma. Om din första pingstförsamling heter det, att hon framhärdade *endräktigt i bönen,* och på

bönen följde andeutgjutelsen. Så vilja ock vi i Jesu namn bedja ett *endräktigt:* Fader vår, som är i himmelen, etc.

"Gud, Fader, Son och Helge And',
i himmelstron tillsamman,
upptag vår bön,
och oss bekrön
med nåd och sällhet! Amen."

Text: 2 Kor. 4 kap.

Därför, då vi hafva detta ämbete, efter den barmhärtighet, som oss vederfarits, så förtröttas vi icke, utan hafva frånsagt oss alla skammens smygvägar och vandra icke i illfundighet och förfalska icke heller Guds ord, utan genom sanningens uppenbarande förorda vi oss hos hvarje mänskligt samvete inför Gud. Men om ock vårt evangelium är förtäckt, så är det förtäckt hos dem, som varda förtappade, hos hvilka denna världens gud har förblindat de otrognas sinnen, att för dem icke skall stråla ljuset af Kristi härlighets evangelium, hvilken är Guds afbild. Ty vi predika icke oss själfva, utan Kristus Jesus såsom Herre och oss själfva såsom edra tjänare för Jesu skull. Ty Gud är den, som bjöd ljuset lysa utur mörkret och lyste i våra hjärtan, på det att kunskapen om Guds härlighet i Jesu Kristi ansikte skulle framlysa. Men vi hafva denna skatt i lerkäril, på det att den öfversvinneliga kraften må vara Guds och icke af oss. Vi äro på allt sätt trängda, men icke undertryckta, rådvilla, men icke rådlösa, förföljda, men icke öfvergifna, nederslagna, men icke förlorade; vi föra alltid omkring Jesu död i vår kropp, på det att ock Jesu lif må i vår kropp varda uppenbart. Ty vi, som lefva, öfverlämnas alltid åt döden för Jesu skull, på det att ock Jesu lif må uppenbaras i vårt dödliga kött. Således är nu döden verksam i oss, men lifvet i eder. Men emedan vi hafva samma trons Ande, så — enligt hvad som är skrifvet: "Jag trodde, därför talade jag" — tro ock vi, därför tala vi ock, vetande, att den som uppväckte Herren Jesus, han skall ock genom Jesus uppväcka oss och framställa oss tillika med eder. Ty allt sker för eder skull, på det att nåden, som öfverflödat, må för de mångas tacksägelsers skull rikligen lända till Guds pris. Därför förtröttas vi icke, utan, om ock vår utvärtes människa förgås, så förnyas dock den invärtes dag efter dag. Ty vår bedröfvelse, som är kort och lätt, bereder åt oss på öfversvinneligt sätt i öfversvinneligt mått en evig fullvikt af härlighet, åt oss, som icke se efter de ting, som synas, utan efter dem, som icke synas; ty de ting, som synas, äro timliga, men de, som icke synas, äro eviga.

Med anledning af detta Herrens ord vilja vi betrakta:

Vår kallelse såsom kyrkosamfund.

Det är icke något nytt eller något ovanligt jag ämnar tala. Vår kallelse är ju icke obekant för oss själfva; vi äro icke heller alldeles okända inför andra. Det synes därför nästan öfverflödigt att tala öfver ett så enkelt och allmänt ämne, som *vår kallelse.* Hvad kan dock vid begynnelsen af ett synodalmöte vara mera passande än att erinra oss vår härliga kallelse, vårt svåra men sköna uppdrag, det oss af Guds barmhärtighet gifvet är. Så bekänna vi med aposteln i första versen af vår text: "Då vi hafva detta ämbete, efter den *barmhärtighet,* som oss vederfarits." Tala vi därför om vår kallelse, så tala vi om Guds *barmhärtighet,* icke om oss; ja, prisa vi vår kallelse, så berömma vi *Guds nåd,* icke oss. Bröder, vi bero helt och uteslutande af Guds blotta barmhärtighet i Kristus Jesus. "Alltså beror det icke af någons vilja eller löpande utan af Guds barmhärtighet", utropade den apostel, som arbetade mer än alla de andra.

Kyrkan är Guds *barmhärtighets*-anstalt till syndares räddning. Betänkte vi detta, så skulle vi icke behöfva tvista så mycket om kyrkor och samfund, som vi göra, ej heller skulle vi då "reta hvarandra och afundas hvarandra." Har Guds barmhärtighet utkorat oss till sin nåds redskap, hvem kan då vara emot oss? Har Guds oförskyllda barmhärtighet utvalt äfven Augustana-synoden att vara frälsningsnådens kärl bland svenskarne i Amerika, då öfvervinna vi allt genom honom, som har älskat oss. Hvem vill disputera emot eller försmäda Guds gåfvor och kallelse? Ett af Guds barmhärtighet utkoradt folk och samfund kan tuktas, ja, bortkastas till en tid, men öfvergifvas kan det aldrig; "ty Guds nådegåfvor och kallelse äro sådana, att han icke ångrar dem." En sådan kallelse bör uppfylla våra hjärtan med lof och pris öfver Guds godhet, men ock med bäfvan och räddhåga för Guds stränghet.

Låtom oss nu i korthet betrakta, huru *vår kallelse såsom*

ett kyrkosamfund är: 1) att tro; 2) att älska; 3) att lida; 4) att luttras; 5) att hoppas.

I.

Vår kallelse är för det första att *tro*. Ack, huru människor misstyda det sköna och härliga ordet *tro!* Med tro mena många detsamma som godtrogenhet eller öfvertro. En troende skulle då vara det samma som en, som antager och håller för sant hvad som helst utan att göra den ringaste skillnad mellan sanning och lögn. I alla tider har man därför sökt framställa tron såsom det föraktligaste af allt föraktligt, såsom ovärdig den förnuftiga människan. I synnerhet i det 19:de århundradet, vetenskapens tidsålder, anses tron vara blott ett minne från de mörka tidehvarfven. Man fick hjälpa sig fram med tron, så länge man icke hade vetandet. Nu har man vetenskapen, alltså behöfves icke längre tron, och alltså är det helt och hållet slut med alla prästers och kyrkosamfunds kallelse. På det sättet försöka många att uppställa en oförsonlig motsats och motsägelse mellan tron och vetenskapen. Så söker man göra tron förhatlig särskildt för de bildade, så påstår man, att tron är god nog endast för dem, som lefva långt efter sin tid.

Mina bröder, vore det sant, att vi icke längre kunde göra mänskligheten någon tjänst med vår tro, så gjorde vi bäst uti att upphöra med vår kyrkliga verksamhet; icke en dag längre skulle jag vilja vara med om ett arbete, som jag ansåge vara onyttigt för mina medmänniskor.

Men låtom oss höra, hvad aposteln Paulus, den man, som arbetade och led mer än alla andra för tron, säger om denna tro, den kristna tron. Sant är, Paulus lefde för 1,800 år sedan; men sant är ock, att han lefde bland människor, hvilka voro af precis samma natur som vi, hade samma hjärta, samma samvete, samma synder, samma trånad och längtan som vi. Läser man historien och världslitteraturen, så måste man utropa: människorna då voro ju alldeles likadana som jag. Hvad som passade dem, måste således passa mig. Hvad var då den kristna tron för aposteln Paulus? Var hon det sam-

ma, som mörker och okunnighet i jämförelse med vetenskapen? Tvärtom, den kristna tron är för Paulus det klaraste ljus, den djupaste vetenskap, det härligaste lif, ja, själfva härlighetslifvet. Att tro, det är för aposteln Paulus att känna Gud själf, att skåda allt djupare och djupare in i Guds visdom och härlighet. Vetenskapen är endast en kunskap om de yttre tingen, vetenskapen kommer icke längre än i förgården af kunskapens tempel. Tron träder in i det heliga, och slutligen i det allra heligaste, så att den troende får skåda och känna Gud såsom han är, ansikte mot ansikte.

O, om vi kunde fatta djupet af den sjätte versen i vårt kapitel: "Ty Gud är den, som bjöd ljuset lysa utur mörkret och lyste" m. m. Vi måste först taga en bild. Bland alla naturvetenskaperna kan tron närmast jämföras med astronomien. Astronomien är den vetenskap, som medelst *ljuset* söker genomforska världsrymden. Huru underbart! Det lilla mänskliga ögat väpnar sig med ett ofantligt glasöga, ett synglas, en kikare eller, såsom vi kalla det på det lärda språket, ett teleskop — hvarigenom man ser på långt håll — och ser på millioner och åter millioner mils afstånd världar och världssystem. Huru inskränkt Guds skapade värld är för oss, som icke hafva den förmånen att få begagna de glas, genom hvilka man ser på långt håll och besöker icke blott denna lilla jord utan de ofantliga stjärne- och ljusvärldarna. Nyligen hafva vi läst i tidningarna, huru man kan få afbildningar af himlakropparna genom att använda teleskopet såsom en fotografisk apparat. Vi känna alla, huru det tillgår vid fotografering. Är det icke ett under, att man kan sätta sig ned framför ett litet glasskåp, och rätt som det är, får man se sina egna anletsdrag målade af ljuset på en glasbit. Så vänder astronomen sitt synglas mot himmelen, och genom en särskild anordning kan han få en fotografisk bild af en himlakropp, en ljusvärld. Fotografi betyder, såsom vi veta, *ljusskrift*. Så kan ljuset beskrifva, uppenbara och afmåla föremål, som äro billioner mil aflägsna från oss. Man talar ju om ljusmassor, som äro så långt aflägsna i rymden, att de blifvit kallade *"det osynliga ljuset"*, men genom den

astronomiska fotografien har man kunnat göra dem synliga. När nu Gud gifvit oss sådana underbara medel till kännedom om den yttre skapelsen och dess härlighet, månne han då icke gifvit oss några medel, hvarigenom vi kunna lära känna andevärlden och dess oändligt större härlighet. Härlig är människans kropp, men oändligt härligare är hennes ande, den osynliga människan. Härlig är hela den synliga skapelsen, men oändligt härligare är Anden själf, Gud, den härlige, skaparen, den osynlige. När nu vårt lekamliga öga är så underbart inrättadt, att det kan se och utforska de fjärran världsrymderna, tänk, hvad då själens öga måste vara, när det vänder sig till Gud själf, härlighetens Herre. Själens öga, det är *tron*. Den *icke* troende är andligen *blind*. De lekamligen blinda kunna studera ganska mycket i vår tid, men astronomi kunna de aldrig i egentlig mening studera. Den andligen blinde kan vara mycket lärd i naturliga vetenskaper, men Gud själf kan han aldrig lära känna, så länge han är andligen blind. Vi sade, att tron, själens öga, ser Gud. Det heter dock, att "Gud bor i ett otillgängligt ljus, hvilken ingen människa har sett eller kan se." "Ingen har någonsin sett Gud."

Det *finnes* emellertid en lefvande *fotografi* af Gud. Förlåten, mina bröder, om jag talar otillbörligt. Låt mig säga det samma med apostoliska ord: "Han — Kristus — är hans härlighets återsken och hans väsendes afbild." Och i vår text stå de underbara orden: "Kunskapen om Guds härlighet i Jesu Kristi ansikte." — — — "Ljuset af Kristi härlighets evangelium, hvilken är Guds afbild." Hvem är då den lefvande bilden af den osynlige Guden? Det är Jesus Kristus, han som sade: "Den som har sett mig, han har sett Fadern." Och att se Jesus, det är att tro på honom.

När nu tron, själens öga, vänder sig till Jesus, Frälsaren, då ser hon in i Guds hjärta, in i Guds innersta kärlekslif. Och här är ett djup af *visdom* och *härlighet*, som räcker till för mänsklig kunskap evigheterna igenom. Men icke blott detta, att vi genom tron på Jesus lära känna Gud, utan genom tron fotograferas Herren Jesu bild in i vårt eget hjärta.

Jesu Kristi kärleks härlighet strålar in genom tron i vårt hjärta, så att vi blifva ljusbärare i denna mörka värld. Tänk, hvilket under som sker, när vårt hjärta vändes i tron till Herren Jesus. Då åstadkommes genom det himmelska ljusets kraft ett sådant verk hos oss, att vi få Kristi sinne, vi blifva ljus. Vi blifva lika Kristus i kunskap och lif. Vi lära känna Fadern, såsom Herren Jesus själf känner honom. Och ju innerligare vi lära känna Gud, desto mera komma vi att lefva Guds lif. "Detta är det eviga lifvet, att de känna dig, den ende sanne Guden, och den du har sändt, Jesus Kristus."

Mina bröder! Såsom astronomen söker större och större synglas, så är vår kallelse att mer och mer utvidga vårt hjärta för det himmelska ljuset, att innerligare och innerligare lefva i Kristus, på det vi må kunna allt klarare och klarare uppenbara Guds härlighet i Kristus för människorna. En stjärna öfvergår den andra i klarhet, den ena kyrkobekännelsen öfvergår ock den andra i Guds klarhets kunskap. Hvarje kyrkosamfund har fått sitt pund af *tros*-kunskap. Vår lutherska kyrka har ock fått sina pund. Låtom oss se till, huru vi förvalta dessa rika pund. Den kyrka, som för sina medlemmar djupast in i Guds härlighets kunskap och lif, är sin kallelse trognast. Den kyrka, hvars pastorer lefva djupast och rikast in i Guds ord, i Jesu Kristi evangelii härlighet, är till största välsignelse på jorden.

Jag vill ej säga: vi äro denna kyrka, men jag ville säga: vårt mål såsom samfund är att ju mer och mer komma till *Kristi fullhets åldersmått*. Hvad vårt personliga lif i trossanningen beträffar, hafva vi stor orsak att ännu mer än Paulus bekänna: "Icke att jag redan har vunnit det eller redan är fullkomnad", men med samme apostel vilja vi ock genom Gud nåd tillägga: "Men jag far därefter, att jag må fatta det, emedan jag ock har blifvit fattad af Kristus Jesus." En pastor vid sin bibel under bön är anderikets astronom.

II.

Vår kallelse är vidare att *älska*. I femte versen läsa vi: "Ty vi predika icke oss själfva, utan Kristus Jesus såsom Herre och oss själfva såsom *edra tjänare för Jesu skull.*" Kunskapen om Gud är oss gifven genom tron på Kristus. "*Gud är kärlek.*" "Den som icke älskar, han känner icke Gud, ty Gud är kärlek", heter det hos aposteln Johannes. Jesus älskade fullkomligt, därför kände han Gud fullkomligt. Ende Sonen, som är i Faderns sköte, som älskade Fadern fullkomligt, och som älskades af Fadern fullkomligt, han har fullkomligt uppenbarat Guds väsende, hvad och hvem Gud är. Just emedan tron framkallar kärlek till Gud och medmänniskor, är hon den *högsta vetenskap* och den största *välsignelse* för mänskligheten. Men kärlekens art är att *tjäna* andra; kärleken lefver helt och hållet uti att tjäna och *hjälpa* andra. Herren Jesus lefde och lefver helt och hållet uti sin himmelske Faders kärleks *härlighet*. Det är kärleken, som är Guds *härlighet*. Aposteln talar om kunskapen om Guds härlighet i Jesu Kristi ansikte, det är Guds *kärleks* kunskap. Luther säger: "Gud är själfva kärleken, och hans väsende är idel kärlek, och om någon ville måla en träffande bild af Gud, så borde han måla en sådan bild, som vore idel kärlek, likasom vore den gudomliga naturen intet annat än en glödande ugn och fullheten af den kärlek, som uppfyller himmel och jord. Och åter, om man kunde måla och afbilda *kärleken*, så borde man göra en sådan bild som vore Gud själf." När Herren Jesus beskrifver, hvad han kom att göra på jorden, så säger han, att han kom för att *älska* syndare eller, såsom hans egna ord lyda: "Människosonen har icke kommit för att låta tjäna sig utan för att tjäna och gfva sitt lif till lösen för många."

Så gäller det för oss att predika icke oss själfva, att vi äro herrar, utan Jesus Kristus, att han är Herren. Vi benämnas själasörjare. Är det sant, att vi sörja för att själarna skola komma i sin rätte herdes och biskops vård? Brinna vi af Kristi kärleks nit att rädda de förlorade, eller söka vi egen

ära, titlar och jordiska förmåner? Hvem känner här vårt hjärta, utan Jesus allena?

Kärleken är *ärlig* och *uppriktig,* han kan icke skrymta. Den sanna kärleken kan icke begagna konster och knep, han kan icke tänka ett och tala ett annat, han kan icke dölja sina afsikter, han predikar ett *uppenbart* evangelium. "Hvar och en, som är född af Gud — — — *kan* icke synda", säger Johannes; den, som älskar Gud, kan icke skrymta eller fara med falskhet. "Vi hafva frånsagt oss alla skammens smygvägar och vandra icke i illfundighet och förfalska icke heller Guds ord, utan genom sanningens uppenbarande förorda vi oss hos hvarje mänskligt samvete inför Gud." Så lyder i detta hänseende apostelns karakteristik af sanna själasörjare. Ingenting är en sådan kraft att vinna människor som den uppriktiga kärleken. I hvarje människas samvete har Guds Ande en hjälppräst. Vidlyftiga och klyftiga bevis för kristendomens sanning hjälpa icke. Det enda, som biter, som griper fatt i människans samvete, är den sanna uppriktiga kärleken. Ordet från ett uppriktigt hjärta går till hjärtat.

Här vore ock stället att tala om den uppriktiga kärleken kyrkosamfund emellan. Ju mera medlemmarne af kyrkosamfunden uppriktigt älska Gud, desto mera skola de lära att uppriktigt älska hvarandra och att fly "alla skammens smygvägar." Det samma gäller ock kärleken *inom* samfundet, oss emellan. O ve, om konster och intriger begynna fräta bort den inbördes kärleken!

III.

Vår kallelse är för det tredje att *lida.* Därom talar aposteln *mycket* i vårt kapitel. Se härom särskildt verserna 8—12. Vi böra endast *kort* erinra om våra lidanden, Herren känner dem. Guds sanna församling måste lida i världen.

IV.

Vår kallelse är att genom lidandet *luttras.* Härom säger vår text: "Vi föra alltid omkring Jesu död i vår kropp, på det att ock Jesu lif må i vår kropp varda uppenbart. Ty

vi, som lefva, öfverlämnas alltid åt döden för Jesu skull, på det att ock Jesu lif må uppenbaras i vårt dödliga kött. — — Därför förtröttas vi icke, utan, om ock vår utvärtes människa förgås, så förnyas dock den invärtes dag efter dag." Denna allvarliga skildring tarfvar ingen förklaring.

V.

Vår kallelse är slutligen att *hoppas*. "Vi, som icke se efter de ting, som synas, utan efter de ting, som icke synas." Guds sanna församling lefver i profetian och väntar Herrens tillkommelse. Till följd af svärmiska kristnas missbruk af profetian äro vi i fara att kasta bort det ljus, den kraft och den tröst, som kommer af profetians betraktelse. Man kan icke se Guds härlighet i Jesu Kristi ansikte, om man icke gör sig förtrogen med Guds rikes framtidsutsikter.

Nu är tiden oss för kort att ens försöka betrakta, hvad det är att se efter de ting, som icke *nu* synas. Men de ting, som icke *nu* synas, skola en gång synas, då vi få se honom, som han är. Amen.

Huru Herren Jesus, den store Öfverherden pröfvar de herdar, han utsänder till sin hjord, och hvilket uppdrag han ger dem, om de bestå profvet.

Ordinationstal. 1.

Utrannsaka mig, Gud, och känn mitt hjärta; pröfva mig och känn mina tankar, och se till, om jag är stadd på en olycksväg, och led mig på den eviga vägen.

Dessa skriftens ord läsa vi i Ps. 139: 23, 24. Det är här den uppriktiga själen, som inför Gud företager en allvarlig självpröfning, det är David, som här talar. Han kände väl människohjärtats falskhet, han visste, huru man i sin salighetssak är allt för mycket benägen att bedraga sig själf, att låta vikten af en hel evighet bero på någonting ovisst, han kände, huru människan af naturen gärna vill taga sin pröfning lätt, då det gäller att utrannsaka, i hvilket förhållande hon står till sin Gud. Men David hade låtit Gud gifva sig en uppriktig ande, det var hans innerliga, högsta begär att vandra på den väg, som drager till lifvet, han fruktade att bedraga sig i en så allvarlig angelägenhet, därför framträder han här inför Gud, som ser i hjärtats fördolda djup, bedjande, att Gud måtte pröfva och utrannsaka hans innersta tankar och begär, på det att han själf icke måtte misstaga sig i denna evighetssak.

Hvar och en sann och uppriktig kristen framställer sig på samma sätt så ofta som möjligt inför sin Gud med en bön

lik denna af David. Det är ett väsentligt kännetecken på en sann kristen, att han är rädd för att misstaga sig i den stora hufvudsak, som angår hans eviga salighet, att han icke vågar lita på sig själf blott, att han vill, det Gud genom sitt ord skall pröfva och utrannsaka hans hjärta. Själfpröfningens stunder vid Guds ord äro för honom de allvarligaste, men tillika de hälsosammaste och saligaste. Men, mina bröder, är denna bön: "Utrannsaka mig, Gud, och känn mitt hjärta, pröfva mig och känn mina tankar, och se till, om jag är stadd på en olycksväg, och led mig på den eviga vägen", är denna bön viktig för hvarje sann kristen, skulle den då icke vara det för oss, vi som ämna blifva det ords tjänare, som är "skarpare än något tveeggadt svärd och går igenom, till dess det åtskiljer själ och ande, leder och märg, och är en domare öfver hjärtats uppsåt och tankar." O Jesus, hjälp oss du vid en sådan själfpröfning, ja, pröfva oss du och låt äfven denna stund, som vi nu tillbringa i betraktandet af ditt ord, vara en allvarlig själfpröfningens stund. Därom bedja vi dig, hör oss i din egen bön. Fader vår, som är i himmelen, etc.

Text: Joh. 21: 15—17.

När de nu hade ätit, sade Jesus till Simon Petrus: Simon, Jonas' son, älskar du mig mer än dessa? Han sade till honom: Ja, Herre, du vet, att jag har dig kär. Han sade till honom: Föd mina lamm. Åter sade han till honom för andra gången: Simon, Jonas' son, älskar du mig? Han sade till honom: Ja, Herre, du vet, att jag har dig kär. Han sade till honom: Vårda mina får. Han sade till honom för tredje gången: Simon, Jonas' son, har du mig kär? Petrus vardt bedröfvad däröfver, att han för tredje gången sade till honom: har du mig kär? Och han sade till honom: Herre, du vet all ting; du vet, att jag har dig kär. Jesus sade till honom: Föd mina får.

De upplästa orden äro högst märkvärdiga. Genom dem framställes lefvande och klart, huru Herren Jesus själf pröfvar en lärare, som han vill utsända i sin församling. Vi måtte väl undra, huru Herren Kristus skulle gå till väga, om han vandrade här på jorden i synlig gestalt ibland oss, hvilka

han skulle pröfva skickliga till herdar och lärare, huru det skulle tillgå att aflägga en prästexamen inför honom, som pröfvar hjärtan och njurar, som vet, hvad människan är, och icke behöfver, att någon vittnar om henne inför honom. Här, mina bröder, i denna text hafva vi för oss framställdt ett sådant förhör, en pröfning inför Jesus själf, själarnas biskop, en pröfning, som genom vår text framstår så lefvande och klar, som skedde den nu, och vi kunna fullkomligt tilllämpa alltsammans på oss.

Vi vilja därför genom Guds nåd såsom ämne för vårt gemensamma betraktande och behjärtande uppställa:

Huru Herren Jesus, den store Öfverherden, pröfvar de herdar, han utsänder till sin hjord, och hvilket uppdrag han ger dem, om de bestå profvet.

Ett djupt och allvarligt behjärtande af ett sådant ämne som detta synes vara för oss viktigt, mina bröder, vi som nu ämna undergå en pröfning för att sedan utgå såsom herdar bland Kristi dyrköpta hjord. Ty ingen af oss lär väl åtnöja sig blott därmed, att han blifvit godkänd af människor, vi vilja väl icke hafva ett blott mänskligt uppdrag, blott mänsklig fullmakt, när vi komma till Kristi församling, vi vilja väl alla undergå en pröfning af Herren Jesus själf, vi önska väl att framför allt vara pröfvade skickliga af honom till att föra Andens ämbete, vi åstunda väl att gå på hans kallelse, med hans fullmakt, ty hvad skulle vi annars uträtta till hans ära.

Sen, mina bröder, våra mänskliga lärare och förmän kunna blott pröfva *vårt förstånd,* vår skicklighet, hvad kunskapen angår. Om den är lefvande, om kristendomen är vårt innersta hjärtas sak, det kunna de icke pröfva eller med visshet afgöra. Men Jesus, den store öfverherden, pröfvar *vårt hjärta,* den examen, vi hafva att undergå inför honom, rör sig omkring den största af alla hufvudsaker, den nämligen, om vi älska honom. Jesus går oss med sina frågor på lifvet, på själfva hjärtepunkten, han gör inga omvägar, han gifver en bestämd, klar, enkel men viktig fråga, han vill ock af oss

hafva ett lika bestämdt, klart och allvarligt svar. Låtom oss då först betrakta själfva profvet. Det är Petrus, som i texten inför vår Frälsare undergår prof till herdeämbetet.

I.

Vi känna Petrus, huru djärf han varit, huru han mången gång allt för mycket litat på egna krafter, huru han ansett sig äga mod och kraft att följa Jesus, äfven om det gällde döden. Hos Petrus fanns visserligen en eldig kärlek till Frälsaren, men han hade en allt för stark självförtröstan, han satte icke allt sitt hopp på Herrens nåd och kraft allena. Men ack, huru hade det gått Petrus, han som ansåg sig så stark. Vi veta det alla. I den sorgfulla natten hade han fallit och tre gånger förnekat den Frälsare, som han förut trodde sig kunna följa ända in i döden. Se, nu var hans egen kraft bruten, nu stod han ensam såsom en fattig syndare, ja, en förnekare af den Frälsare, som bevisat honom så mycken kärlek. Vi känna dock, huru kärleksfullt Jesus upprättade honom, huru vänligt den uppståndne Frälsaren särskildt hälsade honom på den glada morgonen, då dödens band voro sönderslitna. Petrus var väl nu redan försäkrad om förlåtelse för sin synd, men han torde hafva tvekat, om han skulle återfå sitt kall såsom apostel eller ej. Han återfick, han förblef en apostel oaktadt sitt fall, men ett prof ett allvarligt prof måste han undergå, innan han fick sin fullmakt.

Vi undra, hvilka frågor Jesus förelade honom, om de voro svåra att besvara. Se, detta är frågan: "Simon, Jonas' son, älskar du mig mer än dessa?" Blott *en* fråga! Alltså, allt berodde på en enda fråga. Men, mina bröder, en bestämdare och innehållsrikare, en viktigare och betydelsefullare fråga har väl aldrig blifvit gifven. Det är också himmelens och jordens Herre, som här frågar. På besvarandet af denna enda fråga beror det, om Petrus kan blifva en församlingsherde eller ej, ja, på svaret beror hela evigheten för Petrus själf, och icke blott för honom utan för många, många andra, ty hade Petrus gått ut såsom lärare i Guds försam-

ling utan att kunna besva
blott dragit sin egen utan
fördärfvet: när en blind
gropen, säger Herren Jes
"Älskar du mig", detta
utomordentligt viktig. V
upprepar densamma, och
den. Jesus vill härmed
ning. Han vet, att män
digt ting, som gärna hal
frågor. Jesus vill visa, a
ett ur hjärtat gående sva
fråga som denna, vid ett
ret på densamma gäller ic
lighet eller osalighet. Pet
rar uppriktigt. Gud had
ödmjuk, därför svarar ha
samma gång. Han fattar
gifvit den, och han svara
sin själs innersta han inlä
att svaret låg i frågan, ty
därför kunde ock Petrus
hvars själ Guds Ande ver
sin Gud, Kristus bodde g
uppflammade vid Jesu frå
ju en verkan, en kraft, gifv
Petrus.

Men Petrus säger icke
jag älskar dig, utan han
vet, att jag älskar dig."
in i hjärtat trängande b
Jag känner, att jag älska
mitt omdöme blott, utan
afgöra det, och du ser, att
mitt inre, en låga, den du
är icke genom detta tillägg
detta, att han inför den al

modighet, fastän i stor ödmjukhet kan säga: Du vet allting, du vet, att jag älskar dig, just detta visar, att Petrus kan besvara frågan med ett bestämdt ja, att det är hans glädje att få uttala ett så bestämdt svar, ty det var hans hjärtas innersta, som svarade ja på Jesu fråga. Ingalunda ville Petrus upphöja sig själf med detta svar, nej, af nåden var han, det han var, detta kände han också nu innerligare än någonsin tillförne, därför kunde han ock afgifva ett sådant svar. Han säger icke nu, att han älskar Frälsaren mer än de andra. Så hade han förut trott, men nu visste han, att nåden kunde vara lika mäktig hos alla, och att kärleken till Jesus var en nådegåfva. Jesus hade nämligen första gången frågat: Älskar du mig *mer än dessa?* för att påminna Petrus, huru han förut trott sig, äfven om alla de andra öfvergåfvo sin Mästare, själf kunna följa honom, och för att höra, om Petrus nu ville upphöja sig framför de öfriga. Men då Frälsaren märkte, att Petrus nu är ödmjuk och ingalunda ställer sig framför de andra, så upprepar han icke detta tillägg vid förnyandet af frågan.

Då Jesus sist frågade: "Simon, Jonas' son, älskar du mig", blef Petrus ängslig, han hörde, att det gällde någonting högst viktigt, och tänkte: kanhända jag bedrager mig. Men han bedrog sig icke, utan utgöt för tredje gången sin själs innersta inför Herren i detta svar: Herre, du vet allting, du vet, att jag älskar dig. Petrus hade bestått det allvarliga profvet, och han fick sedan tillfälle att visa sin kärlek till Frälsaren vid utförandet af det viktiga uppdrag, han nu erhöll.

Nu till oss, mina bröder. Föreställom oss, att vi skulle undergå samma pröfning som Petrus inför vår Herre och Frälsare. Ja, vi skola icke blott göra oss en tom föreställning därom, nej, det måste blifva lefvande verklighet för en hvar af oss. Hafva vi icke undergått ett dylikt prof, så måste det ske, och Herren frågar icke blott en gång, han återkommer flere gånger med samma enkla men allvarliga fråga: "Älskar du mig?" I all synnerhet plägar han vilja tränga till vårt hjärta med denna fråga vid viktigare tilldragelser

i vårt lif, skulle han då icke nu vilja affordra oss ett svar på denna hjärtegripande fråga vid en tidpunkt af vårt lif, så viktig, som denna? Jo, just nu är det vi i synnerhet böra undergå ett sådant prof. Och, mina bröder, låtom oss icke undandraga oss detsamma. Ack, huru benäget är icke vårt hjärta af naturen att skjuta upp med en sådan examen, eller att söka genom halfva, otydliga och likgiltiga svar undkomma själfva hufvudsaken vid frågan. Men måtte vi för vår egen och andra själars väl nu vara uppriktiga emot vår Frälsare och oss själfva. Ack, mina bröder, hvad skola vi uträtta bland Kristi hjord, om vi icke älska honom, den store Öfverherden, och det kan icke vara oss fördoldt, om vi älska Kristus eller ej. "Guds kärlek är utgjuten i våra hjärtan genom den Helige Ande, som har blifvit oss gifven", säger aposteln Paulus. "Däraf, att han har gifvit oss af sin Ande, veta vi, att vi förblifva i honom och han i oss", säger Johannes. Om Guds Ande bor i våra hjärtan, om nådens lif där uppenbarar sig, det måste vi känna och veta, ty, när Guds Ande bor i våra hjärtan, så åstadkommer han där stora rörelser och märkbara verkningar. Och, mina bröder, om vi hafva denne Ande, så måste vi erkänna, att Gud har hos oss åstadkommit ett nådens verk, vi måste känna, att det sinne, vi hafva fått, icke är naturens utan nådens, äfven om vi i oss själfva anse oss aldrig så svaga och ofullkomliga. Hvarifrån komma annars dessa förunderliga verkningar af Guds ord, som förspörjas i Guds barns hjärtan, hvaraf dessa märkbara rörelser af Guds Ande, då han manar till bön och lof, då han i själen inleder samtal mellan människan och Gud. Sannerligen den, som erfar detta, måste säga: det är icke naturens verk utan nådens, som jag förnimmer oaktadt all min svaghet och skröplighet. Ja, äfven om vi en gång erfarit Guds kärlek lefvande och kraftig till vår omvändelse och pånyttfödelse, så att en kärlekseld också blifvit tänd i våra hjärtan till honom, som först har älskat oss, så är det dock nödvändigt, att Herren förnyade gånger ropar till vår själs innersta detta: "Älskar du mig?" Och han gör det, han upprepar frågan flere gånger. Hafven I icke känt det, att efter tröghetens tider komma

stunder af en helig, högtidlig förklaring mellan själen och Frälsaren, då han ställer henne på allvarliga prof, och en helig bäfvan genomfar henne. Men man kommer efter sådana allvarliga och högtidliga stunder liksom i ett nytt förhållande till sin Frälsare.

Mina bröder, någon af eder har säkert gjort den erfarenheten, att vi, som skola förvärfva oss något högre kunskaper än folket i allmänhet, äro utsatta för många snaror, hvilka den enfaldige undviker. Ibland dessa är också den faran att förlora och komma bort från enfaldigheten i Kristus och den barnsliga kärleken till Herren. I veten, huru man i början, när Herren med nåden fattar ens hjärta, visserligen eldas af en barnslig och innerlig kärlek till Frälsaren, men huru man i många afseenden är oförståndig, oförsiktig, inskränkt och småaktig. Sedan man kommit ut i världen och vunnit mera människokännedom, sedan man genom studierna fått mera vidsträckta utsikter och åsikter, så är man visserligen icke mera så trångbröstad som förut, man aflägsnar de många ensidigheterna. Men just då händer i denna brytning, att man råkar i en annan ytterlighet, kanske ännu farligare, man blir nämligen allt för frisinnad, man börjar vilja anse mycket, som hör till det barnsliga och innerliga umgänget med Gud, för inskränkthet och småaktighet, och man kommer på detta sätt så småningom bort från enfaldigheten i Kristus och den hjärtinnerliga bönen till Gud. Då är det nödvändigt, att Herren Jesus anställer en allvarlig pröfning med oss. Han gör det ock, han framställer en fråga för själen, som går genom märg och ben: "Älskar du mig". Man bäfvar och känner, att Herren skulle hafva skäl att säga just till dig såsom till församlingsängeln i Efesus: "Jag har det emot dig, att du har öfvergifvit din första kärlek." Saligt är det då, om man blott lyssnar till Jesu röst, så att han genom sin Ande får verka ett nytt kärlekslif i hjärtat.

Sen, mina bröder, dylika prof måste vi genomgå inför vår Frälsare, och den viktiga frågan vi därvid hafva att besvara är: "Älskar du mig?" Kunna vi nu såsom Petrus inför

Herrens ögon besvara den, så ger han oss ett på samma gång härligt, viktigt och ansvarsfullt uppdrag. Hvilket detta stora uppdrag är och hvad det angår, se vi af de orden i texten, som lyda: "Föd mina får", "föd mina lamm". Detta är det härliga, viktiga och ansvarsfulla uppdraget, vi skola föda Herren Jesu lamm och får.

Hvilka äro då lammen och fåren? Vi veta det. Det är egentligen de sant troende Jesu lärjungar, men Kristus kallar ock de öfriga genom hans blod återlösta människorna får, då han säger: "Jag har ock andra får, som icke äro af detta fårahuset." Sålunda äro alla människor i synnerhet i kristenheten i viss mening får, fastän många äro borttappade. Men de äro dock får, de hafva en gång såsom lamm blifvit upptagna bland Kristi hjord, fastän flertalet, sedan de växt till, lupit bort på syndens irrvägar.

Hvad det vill säga att föda lammen och fåren, lära vi af Herren själf, då han genom profeten förkunnar: "Jag skall uppsöka det borttappade och igenhämta det förvillade och förbinda det sargade och stärka det svaga och skall sköta dem, såsom de betarfva det."

Se, detta är då, hvad vi hafva att göra såsom herdar bland Kristi hjord: vi måste genom bättringspredikan väcka de ogudaktiga och sorglösa till besinning och eftertanke, för de öfver synden sörjande skola vi predika det ljufliga ordet om en Frälsare för syndare, vi skola gjuta evangelii balsam i det af lagen sargade samvetet, de svaga lammen bland Guds barn, de stapplande och ostadiga, skola vi söka med Guds ord styrka, upprätta och stödja. Med ett ord, vi hafva såsom församlingsherdar det uppdrag att rätt dela sanningens ord, att föra hvart och ett af fåren på den plats af ordets friska gröna äng, där det finner bete. Tänkom oss en trogen herde i jordisk mening, hvilket vaksamt öga han har på hvart och ett af sina får, huru han icke blott för dem på bete, utan huru han vårdar dem i alla afseenden. Men framför allt skola vi härvid taga Jesus, den store öfverherden, till ett föredöme. I hvarje särskildt fall skola vi tänka efter: huru gjorde Jesus, eller, huru skulle han hafva gjort med den eller

den människan, vid det eller det tillfället. Han är den gode herden, och han beskrifver för oss i Johannes 10 kapitel, hurudana de herdar äro, dem han utsänder, de som hafva fullmakt från honom och genom honom trädt in i fårahuset. Höra vi själfva till Kristi sanna hjord, då veta vi ock, huru Jesus sköter oss, först och främst huru han sökte oss i sin obegripliga kärlek, tills han fann oss, och huru han sedan vårdat oss med en himmelsk herdetrohet, nåd, kärlek och barmhärtighet. Och se, han har låtit oss i allt en efterdömelse, att, såsom han gör, så skola ock vi göra.

Aldrig få vi härvid lämna ur sikte, att den hjord, öfver hvilken vi blifva satta till herdar, är en sådan, som Kristus har förvärfvat med sitt dyra blod. Så hafven nu akt på eder och på hela hjorden, i hvilken den Helige Ande har satt eder till biskopar att regera Guds församling, hvilken han har förvärfvat med sitt blod. Tänk, om jag genom mitt förvållande skulle fördärfva någon, för hvilken Kristus lidit döden! Ack, det är icke underligt, mina bröder, att Guds ord uttalar så stränga domar öfver falska herdar. Vi behöfva blott läsa Hesek. 34 kapitel och dylika ställen samt Jesu egna utsagor för att blifva öfvertygade om det evangeliska herdekallets vikt. Den milde Frälsaren är nämligen aldrig strängare, än då han talar om och till folkets falska herdar och lärare.

O, det är då sannerligen ett stort, viktigt, ja, för hela evigheten viktigt uppdrag att vara satt till herde öfver Kristi hjord. Men huru skönt på samma gång att få församla dyrköpta människosjälar till Kristus, deras rätta herde, om vi vilja gå åstad i hans namn och under hans ledning. Men, mina bröder, huru skola vi kunna utföra detta stora uppdrag, om vi icke själfva stå under den store öfverherdens vård, om icke hans kärlek eldar våra hjärtan. Ack, detta är oundgängligen nödvändigt för en rätt herde, annars har han intet hjärtligt medlidande med fåren, ja, i annat fall kan han icke sköta dem, såsom de behöfva det.

Det evangeliska herdekallet är ett ansvarsfullt, stort och viktigt uppdrag i alla tider, men icke minst i vår, som visar

så många olikartade företeelser på alla områden, särskildt det andliga. Huru skola vi kunna uträtta vårt stora uppdrag i alla dessa invecklade förhållanden, i all den förvirring, som i många afseenden företer sig för vår syn. Jo, det är svårt, men, mina bröder, äro våra hjärtan upptända af en brinnande kärlek till Herren Jesus och till att rädda dyrköpta själar för Guds rike, då skola vi ej blifva rådlösa, ty då hafva vi en stor Rådgifvare, och kärleken är uppfinningsrik, den söker upp alla lofliga utvägar för att vinna sitt mål, hvilket i detta fall är vår Herre Jesu ära samt vår och våra medmänniskors frälsning och salighet. Huru man går till väga, när Kristi kärlek är driffjädern till ens handlingar, beskrifver Paulus i de bekanta sköna orden om den kristliga kärleken: "Kärleken är långmodig och mild, kärleken afundas icke, kärleken förhäfver sig icke, han uppblåses icke, han skickar sig icke ohöfviskt, han söker icke sitt, han förtörnas icke, han tillräknar icke det onda. Han gläder sig icke öfver orättfärdigheten, men han gläder sig med sanningen. Han fördrager allting, han tror allting, han hoppas allting, han tål allting." Ack, huru mycket ligger icke i dessa ord! Om Herrens Ande får göra dem lefvande för våra hjärtan, så skola de lära oss, huru vi böra förhålla oss i hvarje särskildt fall. Herren skall gifva dig i allting förstånd, säger Paulus till Timoteus, den unge församlingsläraren. Så skall ock Herren gifva oss, om vi i ödmjuk bön hålla oss till honom och företaga allt i hans namn. Ja, om vi blifva vid Kristus, i honom, och hans ord blifver i oss, då kunna vi tillämpa på oss, hvad Johannes säger: "Och den smörjelse, som I hafven fått af honom, förblifver i eder, och I hafven icke behof af att någon lär eder, utan såsom samma smörjelse lär eder om allting, så är det ock sant och icke lögn; och såsom han har lärt eder, så förblifven i honom."

För att kunna utföra vårt viktiga uppdrag med afseende på de får, som låtit sig förvillas eller hålla på att förvillas af den finare eller gröfre otrons lärdomsväder, som börjar blåsa allt starkare i vår tid, med afseende härpå, säga vi, skall visserligen Kristi kärlek tvinga oss att, så mycket i vår för-

måga står, söka följa med vår tid i vetande och bildning, på det vi må kunna gifva hvar och en skäl till det hopp, som uti oss är. Men detta är dock icke hufvudsaken, vår hufvudsak är att vittna om Kristus, den korsfäste. Är vårt hjärtas innersta genomträngdt af en lefvande öfvertygelse om kristendomens sanning och hafva vi verkligen erfarit den på oss, predika vi då Jesus Kristus, den korsfäste, i Andens och kraftens bevisning, detta skall vara den bästa vederläggning af otron.

"Och våra stridsvapen äro icke köttsliga, utan mäktiga inför Gud att nedslå fästen, enär vi nedslå tankebyggnader och hvarje förskansning, som uppreses mot Guds kunskap, och taga allt förnuft till fånga till Kristi lydnad." Att med ord och gärning vittna om Kristus, det är vårt högsta syftemål såsom församlingsherdar, och denna predikan har samma oemotståndliga kraft än i dag som på Pauli tid. Otrons makter skola i många fall bekämpa sig själfva, men hvar och en som är af sanningen, han hör sanningens röst och faller till Jesu fötter såsom en fattig syndare. Att föra så många som möjligt dit, det är vårt uppdrag.

Måtte Herren bistå oss med sin allsmäktiga kraft vid utförandet af detsamma. Och nu, bröder, anbefalla vi oss åt Gud och åt hans nåds ord, som förmår uppbygga oss och gifva oss arfvet ibland alla dem, som äro helgade. Amen.

Ödmjuken eder!

Ordinationstal. 2.

Herre, om din första pingstförsamling heter det: "Alla dessa framhärdade endräktigt i bön." Vi äro ock en pingstförsamling, vi hafva ock varit stadigt tillhopa under dessa pingstdagar, vi vilja ock genom din nåd på denna stora pingstdag vara endräktiga i böner och förmanelse. Vi förbida ock i dag en andeutgjutelse öfver oss alla, och särskildt öfver dessa unga män, som sitta framför oss. De skola på denna stund invigas att vara Andens män och Andens redskap för hela lifvet. Det är en din högtidsstund, o Helige Ande, vi nu fira. Våra händer, våra ögon och våra hjärtan lyftas nu till dig i stilla bön och förbidan. Utan dig kunna vi intet göra, utan dig kunna vi icke hålla ordination, utan dig kunna vi icke vara rätta präster och sanna ordets tjänare. Och denna stora skara, som kommit hit i dag för att vara vittnen till denna den Helige Andes handling och högtid, månne de alla känna stundens betydelse? Många af dem skola återvända härifrån klagande: Jag kunde ingenting se, ingenting höra, folkmängden var för stor. Månne de ock hafva orsak att klaga: Jag kunde icke heller bedja. Vi hafva åtminstone icke anledning att säga: här äro för många bedjande åskådare. Men vi tro oss hafva fullt skäl att jublande utbrista: här äro många bedjande hjärtan. Vi tro, o Herre, att dessa unga bröder kunna bära med sig genom lifvet det ljufva, stärkande minnet, att de blefvo insatta i det heliga

predikoämbetet midt ibland en stor, bedjande församling. Du hör *ett* hjärtas bön så väl som *många* hjärtans förenade böner, men du vet, o Herre, att vi i vår svaghet känna mera kraft, när vi bäras och lyftas på många bönearmar. Så bäras och lyftas nu dessa bröder på en stor böne- och pingstförsamlings armar in i det heliga ämbetet. Det största och skönaste af allt är dock, att du, församlingens herde och Herre, uträcker din starka nådeshand för att välsigna dessa bröder i det ämbete, som du själf stiftat för ditt rikes utbredande på jorden. Hör oss i ett stilla Abba, Fader, Fader vår, som är i himmelen, etc.

Text: 1 Petr. 5: 6—7.

Ödmjuken eder därför under Guds mäktiga hand, på det att han må upphöja eder i sinom tid, och kasten allt edert bekymmer på honom, ty han har omsorg om eder.

Våra förmaningsord äro tagna ur ett herdabref till präster, skrifvet af aposteln Petrus. Väl må vi kalla hela detta kapitel ett ordinationstal, om vi så vilja. "Ödmjuken eder", är det första, sista och ständiga förmaningsord, som en ordets tjänare behöfver taga med sig på ämbetsvägen. Det var detta ord: "Ödmjuken eder", som var hufvudämnet och hufvudsaken i Herren Jesu undervisning till sina lärjungar. De förmaningsord, som vi här hörde af aposteln Petrus, äro därför ett djupt hjärteeko af den undervisning, som denne lärjunge af sin Mästare hade mottagit i lära och exempel, och hvilket han sedan förde med sig under hela sitt ämbets- och arbetslif, och som han nu i våra och de kristnas hjärtan, till hvilka han skref, vill framkalla. "Hvilken är den störste i himmelriket", var den fråga, som ofta afhandlades i den första lärjungakretsen. Till svar ställde Herren Jesus fram ett litet barn och sade: "Hvilken sig själf så förnedrar, så förödmjukar, som detta barn, han är den störste i himmelriket." Hvilket är det högsta ämbetet, den största äran på jorden? är en fråga, som öppet eller i tysthet ofta afhandlas bland oss; och Herren svarar på samma sätt till oss: Hvilken som sig själf så förnedrar som detta barn, han är genom

nåden den störste i himmelriket. Hvilken som nu med alla sina gåfvor, med alla sina kunskaper och studier ödmjukar sig själf såsom ett barn, han är värdig att mottaga det högsta ämbete på jorden, ordets tjänst, den heliga tjänsten, han är således den störste i himmelriket, det är i Guds rike på jorden.

Ödmjuken eder under Guds mäktiga hand.

Guds mäktiga hand är först och främst en frälsande hand, en nådeshand, utsträckt mot förtappade och förlorade syndare.

I hafven redan ödmjukat eder under Guds mäktiga hand, då I med den förlorade sonen för första gången fingen ligga i Faderns famn och erfara betydelsen af detta ord: "Han föll honom om halsen och kysste honom". Ty I hafven ju, mina bröder, själfva på detta rum inför oss, de äldre i ämbetet, bekänt och betygat, att I hafven erfarit kraften af denna Guds frälsande nådeshand på edra hjärtan. Det samfund, den församling, i hvars tjänst I nu inträden, väntar därför med rätta, att I af egen lifs lefvande erfarenhet skolen kunna bära vittne om de nådesunder, som denna Guds utsträckta nådeshand gör i den förlorade mänskligheten. Det är ock på grund af denna eder aflagda bekännelse, som dessa bröder å Guds och samfundets vägnar beslutat att inbjuda eder till ordination i dag. Men denna samma Guds församling väntar, att I under hela edert lif ständigt förblifven under ledning af samma Guds frälsande nådeshand, af hvilken I en gång fingen erfara den saliggörande kraften, så att I tillväxten i nåden och vår Herre Jesu Kristi kunskap.

Guds mäktiga hand är ock en välsignande och invigande hand. Med händers påläggning varden I i dag till det heliga predikoämbetet invigda. Det är en stor handpåläggningsfest vi fira denna pingstdagseftermiddag, älskade församlade. Det är skönt äfven för det yttre ögat att se en skara unga män med böjda knän, samlade omkring Herrens altare, och en skara af äldre, stående omkring dem, läggande sina händer på deras hufvuden under bön. Det är en väldig syn, mina älskade, och att omkring denna skara af Herrens präster se

en ännu större skara af en bedjande församling här inför Gud. Men, älskade unga bröder, våra händer äro endast svaga, svaga människohänder. De äro människohänder, det är sant, och det betyder något genom Guds nåd, men de äro svaga mänskliga händer, som läggas på edra hufvuden. Men Herren själf, som uträckte sina händer på korsets trä och där lät dem fastspikas för eder, för oss och för hela världen, han utsträcker sin mäktiga nådeshand, den genomstungna handen och lägger den i dag på edra hjärtan för att välsigna och inviga eder till den heliga tjänst, och såmedelst, mina bröder, fån I mottaga detta ämbete, icke af människor, fastän genom människor, utan af Herrens egen mäktiga hand.

Det är Guds ämbete, som gifves eder i dag. Vore det blott ett mänskligt ämbete, och skulle det utdelas till oss blott efter mänsklig förtjänst, ack, då vore vi ju frestade att känna oss stora och höga i oss självfva. Men nu är det Gud själf, den allsmäktige, som gifver oss denna tjänst att förvalta. Huru stort och saligt, men också på samma gång huru förkrossande och förödmjukande!

Därför, mina bröder, ödmjuken eder under Guds mäktiga hand, då I nedfallen bredvid detta altare för att af Herren Jesus Kristus, kyrkans herde, mottaga försoningens stora ämbete och därmed äfven kraften och välsignelsen till detsamma.

Guds mäktiga hand är ock en fostrande och tuktande hand. I hafven redan under eder förberedelsetid erfarit denna Guds fostrande och tuktande hand. Församlingen väntar ock, att I ickeären nykristna, ty voren I det, så stoden I uti fara att blifva uppblåsta och att sålunda falla uti frestarens dom, säger en apostel. Församlingen väntar därför, att I hafven någon tids erfarenhet af den store öfverherdens fostrande och tuktande hand. Guds församling väntar, att I så länge hafven gått i Guds skola och i mänskliga skolor, att I hafven lärt ödmjukhet.

Men, mina älskade bröder, det största ämbete på jorden, ordets tjänst, predikoämbetet, är också *det mest förödmjukande ämbete.* Hela eder ämbetstid skall därför blifva en

sammanhängade kedja af fostrande, tuktande och förödmjukande erfarenheter. Bittra äro ofta de erfarenheter, man i denna höga tjänst måste göra.

I skolen med aposteln Paulus säkerligen få smaka den påle i köttet, som han omnämner, så att I med samme starke Herrens tjänare skolen bäfvande ropa till Herren, att han icke skall låta sin hand hvila så tungt öfver eder. Så skolen I lära den underbara pastoralteologi, som heter: "Låt dig nöja åt min nåd, ty min nåd är mäktig i de svaga". Ödmjuken eder då under Guds mäktiga hand.

Men Guds mäktiga hand är ock en upphöjande hand. Hela välsignelsen af eder verksamhet i ordets tjänst beror helt och hållet på Guds nåd. "Af nåd är jag det jag är", tillropar oss den store kraftverkaren, aposteln Paulus. Af Herren således skolen I uteslutande vänta välsignelse och framgång i edert arbete. Nu gifves Guds nåd endast åt de ödmjuka, men åt dem gifver han den.

Förödmjukande är detta dock så väl som det, att man måste bida och vänta, ofta länge. Men kommen här ihåg, mina bröder, att "de, som så med tårar, skola skörda med jubel", äfvensom att det ofta är så, att "en annan är den, som sår, och en annan den, som uppskär". Somliga måste, såsom det synes, under hela deras ämbetstid så på en förhoppning. Då gäller det att ödmjuka sig under Guds mäktiga hand, ihågkommande löftet: "han skall upphöja eder i sinom tid." Det skall icke fela. Han skall i sinom tid upphöja alla sina trogna tjänare, deras arbete och frukten däraf. Men den tiden håller han i sin hand.

Men till sist, älskade bröder, när den store öfverherden, själarnas herde och biskop, utsträcker sin mäktiga, upphöjande hand och sätter härlighetens ovanskliga krona på edra hufvuden efter slutad kamp, strid, nöd och arbete här nere, hvad då? Då skola vi, vi svaga och skröpliga redskap, få erfara fullheten af detta löfte: "Ödmjuken eder därför under Guds mäktiga hand, på det att han må upphöja eder i sinom tid." Detta är den sista stora upphöjelsen öfver all upphöjelse.

Och nu till sist, det outsägligt tröstrika prästbrefvet. Så lyder det: "Kasten allt edert bekymmer på honom, ty han har omsorg om eder".

I skolen nu ut, mina bröder, såsom vi pläga uttrycka det, på egen hand. Nu kommen I att ställas ensamma hvar och en på sin kallelses plats. Hittills hafven I stått under edra lärares vård och ansvar och åtnjutit förmånen af stärkande och upplyftande kamratskap. Nu faller hela ansvaret på eder själfva, och mången gång skolen I komma att känna eder outsägligt ensamma och öfvergifna. Då gäller det att noga se på detta sköna prästbref: "Kasten allt edert bekymmer på Herren, ty han har omsorg om eder". Han, den store öfverherden, har omsorg om sina får, ty han har låtit sitt lif för dem. Och I måsten ständigt vara hans får, annars kunnen I icke vara hans folks herdar. "Mina får höra min röst, och jag känner dem, och de följa mig, och jag gifver dem evinnerligt lif och de skola icke förgås evinnerligen. Ingen skall rycka dem utur min hand." Och för öfrigt: "Allt edert bekymmer!" Alla de där omsorgerna, som skola möta oss i studiet af lifvets pastoralteologi, alla de frågor, som vi tycka oss icke kunna lösa, allt detta få vi kasta på honom, "ty han har omsorg om oss", och "de ödmjuka gifver han nåd". Och då få vi triumferande utropa med aposteln Paulus: "Hvem skall skilja oss från Kristi kärlek? Nöd eller trångmål eller förföljelse eller hunger eller nakenhet eller svärd, såsom det är skrifvet: För din skull varda vi dödade hela dagen, vi hafva blifvit aktade såsom slaktefår. Men i allt detta öfvervinna vi rikligen genom den, som har älskat oss. Ty jag är viss därpå, att hvarken död eller lif eller änglar eller herradömen eller väldigheter eller de ting, som nu äro, eller de ting, som skola komma, eller höghet eller djuphet eller något annat skapadt skall kunna skilja oss från Guds kärlek, som är i Jesus Kristus, vår Herre". Amen.

Hugsvalelsens ord för hugsvalelsens söner och budbärare.

Ordinationstal. 3.

Herre, du anbefallde dina första lärjungar att blifva stilla i Jerusalem, till dess de fingo erfara uppfyllelsen af Faderns löfte, till dess de blefvo beklädda med "kraft af höjden". Genom ditt blod, o Jesus, äro ock vi helgade, så att Faderns löfte om den Helige Andes gåfva äfven gäller oss. Vi behöfva, dessa våra unga bröder, hvilka nu äro samlade omkring ditt altare, behöfva "kraft af höjden" till det verk, hvartill de i dag skola afskiljas. Vi äro ock en del af din församling, vi vilja i dag vara stilla inför dig i stilla bön. Alla troende och bedjande härtan inom vår synod äro i dag stilla inför dig i bön om din Helige Ande, om kraft af höjden. Du, som är den samme i dag som i går, hör oss, gif oss denna kraft, som är den samma i dag som i går. Amen.

Text: Joh. 14: 26.

Men Hugsvalaren, den Helige Ande, hvilken Fadern skall sända i mitt namn, han skall lära eder allt och påminna eder allt, hvad jag har sagt eder.

Här hafva vi:

Hugsvalelsens ord för hugsvalelsens söner och budbärare.

Det heter i Apg. 4: 36 om en af de första lärjungarne, Joses, att han af apostlarne kallades Barnabas, hvilket be-

tyder hugsvalelsens eller förmaningens son. Så, mina bröder, kallar ock vår kyrka dem, som hon utsänder i ordets tjänst, "evangelii tjänare", hugsvalelsens och förmaningens söner.

Så säger den 5 artikeln i vår lutherska kyrkas trosbekännelse: "För att verka denna tro har Gud inrättat predikoämbetet (tjänsten att lära evangelium) och gifvit oss evangelium och sakramenten, genom hvilka såsom medel den Helige Ande verkar (tröstar hjärtat) och gifver tron, hvar och när han vill, åt dem, som höra evangelium, hvilket lärer, att vi genom Kristi förtjänst, icke genom vår förtjänst, hafva en nådig Gud, om vi tro detta."

I ären sålunda kallade att vara hugsvalelsens och förmaningens söner och budbärare, ty "Gud förmanar genom eder". Så skolen I nu bedja människor i Kristi ställe: "Låten försona eder med Gud". Såsom hugsvalelsens, evangelii söner och budbärare måsten I vara rika på evangelium, på hugsvalelse. Hvarifrån skolen I då få en sådan rikedom, ett sådant förråd, som icke tager slut? En hugsvalelsens son, en evangelii budbärare har ständigt stora andliga utgifter, ty han måste drifva stora andliga affärer i Guds rike. En enda hungrande och törstande själ behöfver stora håfvor af evangelii skatter. Hvem skall förse vår andliga skattkammare med innehåll, hvem skall fylla vårt förråd med nytt och gammalt af Guds mångfaldiga nåd?

Svaret är gifvet af Herren själf i våra minnesord: "Hugsvalaren, den Helige Ande, — han skall lära eder allt och påminna eder allt, jag har sagt eder". O, detta stora löfte, kan det gälla oss? Är det möjligt, att vi skola vara lärda i allting, och att vi skola hafva hela förrådet af Jesu ord att taga af? Hvem skulle icke då vilja och kunna gå åstad ut i världen såsom en hugsvalelsens son?

Den stora frågan är nu den, om Hugsvalaren, den Helige Ande, kan blifva sänd till oss. Huru sändes den Helige Ande? "Hvilken Fadern skall sända i mitt namn", heter det. Sen på bilden framför eder och uppöfver eder, den korsfäste med dufvan där ofvan. Där Jesu namn är, där är sålunda den Helige Ande. En kristen har den Helige Ande.

Jesu namn ibland och hos oss är först och främst evangelium och sakramenten. Så tror och lärer vår kyrka i den 7 art. af vår trosbekännelse: "Det läres äfven, att alltid måste en helig kristlig kyrka vara och förblifva, hvilken är alla troendes samfund, hos hvilka evangelium predikas och de heliga sakramenten i enlighet med evangelium utdelas." Hafva vi evangelium, behöfva vi evangelium för vårt hjärta, hafva vi någon personlig erfarenhet af evangelium? Där är frågan. I kommen från lärdomsskolan och från lifvets skola att söka inträde i det heliga predikoämbetet. Hvad hafven I lärt i lärdomsskolan, och hvad hafven I lärt i edert inre och yttre lifs skola?

Vår kyrka erkänner ingen annan såsom en kristen och evangelii budbärare än den, som lefver i den tro, som bekännes i den 4 art. af vår bekännelse. Så har vår kyrka öfversatt Herren Jesu pastoralfråga: "Älskar du mig?" Det är denna lefvande tro, som undfår den Helige Ande, och det är denna tro, som är verksam i kärleken. Där evangelium är, där är Jesu namn, där är den Helige Ande.

"Detta vill jag allenast veta af eder", frågar aposteln Paulus: "Hafven I undfått Anden af lagens gärningar eller af trons predikan?" Och vidare: "Den som gifver eder Anden och verkar krafter bland eder, gör han det genom lagens gärningar eller trons predikan?"

Där nu Anden är, där lärer han ständigt allting. Detta Andens lärande, hvad är det för en lära? Är det den evangeliskt lutherska läran? Så hafven I bekänt, och så ämnen I nu inför många vittnen bekänna i dag. Men är då denna vår kyrkas lära skild från hela den öfriga kristna kyrkans? Hvad säger därom hela vår Concordia Pia med de tre symbola från urkyrkans tid? Vi veta det. Är då vår kyrka rik på ett sådant Andens lärande? Hon är ju rent af den lärande och sjungande kyrkan, hon är ju den kyrka, som i sin teologi, sina uppbyggelseskrifter, sina psalmer och sånger blifvit en uppfyllelse af de apostoliska orden: "Låten Kristi ord rikligen bo ibland eder, lären och förmanen eder inbördes" m. m. (Kol. 3: 16).

Så rik är vår kyrka på sina grundspråk, skall hon blifva fattig nu, när hon begynner predika och sjunga på världsspråket, engelska? Eder är ännu i de flesta fall gifvet att predika på ett af vår kyrkas grundspråk. Månne I skolen med eder predikan lägga en så god grund, att den står, när grundspråket faller? Ack, huru saligt, att evengelium alltid är och kan vara detsamma, äfven om det måste frambäras i olika kärl.

Bröder, skola vi lära detta underbara allting, som vår text förkunnar, så måste vi allt jämt förblifva lärjungar i Andens skola. Men det märkvärdiga påminnandet om Jesu ord, hvad kan det vara? Först märka vi här, att all vår predikan och all vår verksamhet måste öfverensstämma med Jesu ord. Hållandet af Jesu ord, blifvandet vid Jesu ord, därpå beror hela kraften och hela välsignelsen af vår verksamhet såsom pastorer. Intet får sättas i stället för Herrens ord, intet kan ersätta Jesu ord.

Men huru kan Jesu ord räcka till i vår tid, den tid, som älskar så mycket? Man kan lätt blifva förledd att tro, det människorna i vår tid skulle behöfva något annat från predikstolen och i själavården än Guds ord, Jesu ord. Mången gång ropas i våra dagar till oss, att vi äro för gammalmodiga med vårt gamla evangelium, att vi icke förstå vår tid, att vi med vårt envisa fasthållande vid det gamla evangelium komma att göra kyrkan folktom. Det var nog så den förlorade sonen orerade, när han lämnade sitt fadershem. Han öfvergaf sålunda sin moderkyrka med hennes gamla evangelium för att försöka en mera frisinnad religion, han följde med sin tid. Men hvar hamnade han med sin tid? O, huru saligt, att det gamla fadershuset och det gamla fadershjärtat och det gamla evangelium stod kvar, och att tjänarne hade tagit vara på den yppersta klädningen och det öfriga, som den arme behöfde, så att det fanns till hands i nödens stund.

Just sådana tjänare äro vi satta att vara, mina bröder. Många förlorade söner och döttrar af vårt folk och andra folk äro ännu borta. Många hålla på att förgås i hunger i det främmande landet, där det icke finnes annat än fruktskidor,

tomma fruktskidor, tomma skal. Låtom oss blott se till, att vi hafva något att gifva dessa hungrande till mats, när de komma hem, något att kläda dessa med, hvilkas kläder äro nedsölade och sönderrifna i världstjänsten, något att hugsvala dessa förtviflande hjärtan med, när de återvända från det sällskap, där ingen kunde gifva det hjärta ro, som ingen ro finner, förr än det finner ro hos honom, som är mild och ödmjuk i hjärtat. Om vid våra gudstjänster det finnes endast en enda arbetande och betungad, som vi få läka och hugsvala med Jesu ord, så är det nog, så hafva vi en salig tjänst. Det är en härlig, outsägligt härlig kallelse att få vara en hugsvalelsens son och tjänare.

Men lagen, skola vi icke förkunna både lag och evangelium, måste vi icke mången gång vara rätta *Boanerges,* tordönssöner, som nedkalla Guds vredeseld öfver de ogudaktiga, såsom Johannes döparen? Visserligen hör ock lagen till detta lärande af allting genom den Helige Ande, som Herren omtalar, visserligen är ock lagen en del af allt det, som Jesus oss sagt. Vi få således icke undandraga oss att i lära och lif förkunna människan allt Guds råd. "I allt har jag", säger Paulus till församlingsherdar, "visat eder, att så måste man arbeta och antaga sig de svaga och ihågkomma Herren Jesu ord, att han själf sade: Saligare är gifva än taga."

Vårt ämbete är ett det ständiga gifvandets ämbete. Därför behöfva vi alltid hafva hos oss den store gifvaren, Hugsvalaren, som sänder oss med gåfvorna.

"Vår Herre Jesu Kristi nåd, Guds kärlek och den Helige Andes delaktighet vare med oss alla." Amen.

Predikanten, prästen, pastorn.

Ordinationstal. 4.

Text: Joh. 14: 26—27.

Men Hugsvalaren, den Helige Ande, hvilken Fadern skall sända i mitt namn, han skall lära eder allt och påminna eder allt, hvad jag har sagt eder. Frid efterlämnar jag åt eder, min frid gifver jag eder; icke gifver jag eder, såsom världen gifver. Edert hjärta vare icke oroligt, ej heller försagdt.

Dessa ord återfinnas i pingstdagens gamla högmässotext. Vi äro samlade på den ny-testamentliga församlingens första stora prästvigningsdag. Vi hoppas och bedja till Herren, att denna talrika åhörareskara omkring oss i dag må vara en rätt pingstförsamling, en församling "endräktig i bön", en församling, som "förbidar Faderns löfte". Måtte dessa våra bröder, som i dag ådraga sig allas uppmärksamhet, vara ett föremål, icke för mänsklig nyfikenhet utan för särskild bön och förbön, att de måtte varda beklädda med "kraft af höjden" till det heliga och höga ämbete, som på denna stund skall antvardas åt dem för deras hela återstående lif.

Det skall säkert vara för oss hälsosamt och uppbyggligt att för några ögonblick fästa vår innerliga uppmärksamhet vid de tre förnämsta namn, som detta ämbete har i vårt kyrkospråk:

Predikanten, prästen, pastorn.

I.

Predikanten — hvad är hans ämbete och kallelse? Att säga människorna, hvad "Jesus har sagt och hvad Jesus har

gjort." Behöfves det ett särskildt ämbete för att säga människorna, hvad Jesus har sagt? Så säga vi i vår bekännelse: "För att erhålla en sådan tro (den saliggörande tron) har Gud insatt predikoämbetet och gifvit oss evangelium" m. m. (Se 5:te Art. i Augsburgiska bekännelsen). Så säger Herren själf: "Gån ut i hela världen och prediken evangelium för hela skapelsen" (Mark. 16: 15). Så säger ock aposteln Paulus: "Hvilken ock har gjort oss skickliga att vara det nya förbundets tjänare, icke bokstafvens utan Andens" (2 Kor. 3: 6). "Gud har gifvit oss försoningens ämbete" (2 Kor. 5: 18).

Men vi behöfva ju icke försöka att här ytterligare bevisa, att predikoämbetet är en Herrens stiftelse. Hufvudsumman är: det finnes i Guds församling på jorden ett ämbete, som har det till sin kallelse att förkunna Guds ord, att säga, hvad Jesus har sagt och gjort, och ingenting annat. Det finnes ju talare i denna värld, som hafva såsom sin kallelse att lära och säga, hvad de lärde och vise hafva sagt i allehanda ämnen, men Guds kyrka har predikanter, som skola tala och säga *Guds ord* i församlingen och ingenting annat. "Så säger Herren," det var ingångsspråket till alla de gamla profeternas predikningar, det är ännu i dag ingångsordet till alla sanna evangelii budbärares och predikanters heliga tal.

Men huru skola Herren Jesu *få* ord i skriften räcka till för en hel lifstid af predikningar flere gånger i veckan? På denna fråga gifver vår text det härliga svaret: "Han (den Helige Ande) skall lära eder allt och påminna eder allt, hvad jag har sagt eder." Mången gång se vi vår predikotext så liten, att vi utropa: "Hvad förslår det bland så många?" Blott vi begynna dela ut såsom lärjungar, blott vi taga Herrens ord och ej tomma människofunder i våra hjärtan och i vår mun, så går det, som när de fem bjuggbröden och de två fiskarna utdelades bland de tusenden: hvar och en får så mycket han vill för hela lifsdagen och lifsmåltiden, och det blir ändå öfver. Tänk, så länge Guds ord har räckt till nu i dessa flydda tusental år för dessa millioner hungrande människoandar, likväl är det ännu det samma ordet i dag som i går. Det är som oljekrukan och mjölskäppan hos änkan i

Sarepta. Det är som den friska luft vi andas, den räcker till för de oräkneliga millioner varelser, som förbruka den.

Men den svåraste frågan är den: Huru skola vi predikanter kunna rätt förstå det Jesus sagt och rätt fördjupa oss däri samt blifva skickliga att gifva Guds husfolk af denna mat och dryck i rättan tid? Vår text har samma svar på denna fråga: Den Helige Ande skall lära oss allt och påminna (förklara, utlägga och uppenbara) det Jesus har sagt. Visst är brunnen djup, visst stå vi där mången gång utan öskärl. Den som lefver i trosgemenskap med Jesus i hans ord, ur hans hjärta "skola flyta strömmar af lefvande vatten." Bröder, I hafven ju under de närmast flydda åren varit sysselsatta med att förskaffa eder öskärl att användas vid den lefvande brunnen. Låten nu ej öskärlen rosta bort. Hafven I någon gång varit vid en hälsobrunn och betraktat de små tjänare och tjänarinnor, som fylla kärlen åt de lidande och räcka dem hälsodrycken? Där är eder tjänst. Men hälsokällans egen tjänst är att flöda år efter år, århundrade efter århundrade. Den hälsokälla, som sprang upp på Golgata, flödar ännu lika frisk.

Paulus sade, att han ej visste af något annat lifs- och hälsomedel för den dödssjuke syndaren än "Jesus Kristus och honom korsfäst." Veten I af något annat? "Talet om korset," det var Pauli "tal och predikan." Hafven I lärt någon annan predikometod och talarekonst?

Bröder, vi måste vara fullt öfvertygade om att människorna behöfva *Guds ord*. Människoord hafva vi nog och öfver nog i våra tider. Det är ingen ände på att skrifva och trycka böcker och tidningar. Det är ingen ände på att läsa, höra och tala om allt detta. Det är ingen ände på politik och allehanda världsliga ting. Vi äro alla "arbetande och betungade" i detta stycke. Vi behöfva "ro till vår själar." Denna ro söka vi vid våra gudstjänster och bönestunder. Guds ord allena kan gifva ro till själen. Då måste detta ord ock komma genom en själ, som har ro. Denna själ är predikantens. Det är tre hjärtan här, som måste vara ett: Jesu hjärta, predikantens och åhörarens.

II.

Hvilka äro *präster* i nya testamentet? Hela den troende församlingen, små och stora, kvinnor och män. Så heter det i Guds ord till alla kristna: "I ären ett utvaldt släkte, ett konungsligt prästerskap, ett heligt folk, ett egendomsfolk" (1 Petr. 2: 9). "Lammet, som har köpt oss åt Gud med sitt blod — — —, har gjort oss åt vår Gud till ett konungadöme och till präster" (Upp. 5: 9, 10).

Hvad är dessa prästers förnämsta sysselsättning? Att tjäna Gud, att fira gudstjänst. Gudsdyrkan, kulten, hör prästerna till. Men om nu alla kristna äro präster, så att man talar om "de kristnas allmänna prästadöme", hvarför kallar man då predikanterna och inga andra präster? Emedan *en* måste stå i spetsen för den firande prästerliga församlingen. I vår lärobok hafva vi läst, att gudstjänsten är församlingens firande utöfning af sitt *gemensamhetslif i Gud.* Så skönt. Detta är den sköna Herrens gudstjänst, som psalmisten besjunger. Gemensamhetslifvet i Gud, den sköna Herrens gudstjänst, det är detta Herren Jesus i vår text beskrifver med de orden: "Frid efterlämnar jag åt eder, min frid gifver jag eder." Jesu frid är det rätta prästerliga lifvet. Det var dena frid, han, vår öfverstepräst, vann för oss, såsom det heter: "Näpsten låg uppå honom, på det vi skulle frid hafva." Frid är gudstjänsten i anda och sanning, frid är hjärtats gudstjänst, frid är ock den sanna yttre gudstjänsten, fullkomlig frid är gudstjänsten i himmelen. Därför kallas ock den himmelska härligheten "sabbat", hvila, frid. Församlingsgudstjänsten på jorden är en försmak af och förgård till den eviga fridsgudstjänsten. Kyrkan är det rätta fridshuset och den trygga boningen, i hvilken Guds folk bor. Det högtidliga, det fridfulla, det rätta firandet och tillbedjandet måste därför vårdas af Guds präster på jorden med den innerligaste pietet och den djupaste vördnad. Prästen, som leder gudstjänstfirandet, måste därför vara en "präst i sin prydnad", ej i yttre världslig ståt och prakt, men i den kyska skrud, som anstår en ny-testamentlig präst. Gudstjänsten är

icke teater och världslig skön konst, men hon är den himmelska sköna konsten, som tager allt det sköna, som ägnar och anstår Guds barn, i sin tjänst. Alla de heliga handlingarna, som höra till gudstjänsten, äro stora och betydelsefulla, men störst är ordets förkunnande, hvartill ock hör sakramentens förvaltande.

Men vi behöfva ej i dag föreläsa öfver de särskilda delarna af en prästerlig gudstjänst, vi behöfva blott säga, att en helig hänförelse hör till den inre och yttre firning, den heliga ro och hvila i Gud, som Herren Jesus i texten kallar "sin frid". Denna frid *gifver* han, den sanna gudstjänsten är därför en fridsgåfva af Herren, hvarvid den prästerliga församlingen med sin präst i spetsen tager emot de rika fridsgåfvorna och därför offrar tackoffer. Hos oss står predikstolen så nära altaret som möjligt, hos oss är predikanten och prästen ett, predikanten först, sedan prästen, men predikanten utdelar ej *sitt* ord utan *Guds,* prästen gifver ej *sina* fridsgåfvor, utan tager emot Jesu frid midt i en mottagande fridsförsamling.

Vår tid talar så mycket om det sköna och den sköna konsten. Hvad är det sköna, om icke frid? O, huru skönt, utropa vi, och en outsäglig frid genomströmmar hela vår själ. Är det då det jordiskt sköna, som gifver frid? Ja, "såsom världen gifver", säger Herren i vår text. En frid, men en frid, som vissnar snart såsom de sköna vårblomstren. "Blomstret förvissnar, men vår Guds ord blifver evinnerligen." Den sanna prästerliga gudstjänsten gifver en frid, som blifver evinnerligen.

"Smaken och sen, huru ljuflig Herren är." Det måste vara intrycket af våra gudstjänster.

III.

Låtom oss ock nu slutligen höra några ord om *pastorn. Pastor,* själaherde, *själasörjare* — o, huru vårt hjärta måste bäfva vid frågan om att ikläda oss ett sådant ämbete! Att sörja för odödliga själar, det är ett ämbete tyngre och ansvarsfullare, än änglaskuldror kunna bära. Så sade de gamle, och de talade rätt. Huru skulle då svaga och darrande män-

niskoskuldror kunna bära bördan af en människosjäl, ja, af hundratal och tusental människosjälar?

Den gode Herden och Själasörjaren svarar i vår text: "Edert hjärta vare icke oroligt, ej heller försagdt." Här stanna vi, mina bröder, här lyssna vi till de ljufva herdeorden: "Kommen till mig, I alla, som arbeten och ären betungade, och jag skall vederkvicka eder, och I skolen finna ro till edra själar." De orden gälla särskildt pastorn, själasörjaren. Han behöfver dem i all synnerhet. Det är själasörjaresysslan, som bringar oss de största bekymren. O, hvilka förkrossande erfarenheter vi mången gång måste göra såsom själasörjare, då vi påkallas att taga hand om de sårade och döende i syndens stora järnvägsolyckor, eller i de förfärliga drabbningarna med mörkrets furste, då så mången söndersliten själ måste vårdas för att om möjligt räddas.

Hvad skall jag göra nu, ropar mången gång med ängslan en samvetsgrann och trogen själasörjare. Edert hjärta vare icke upprördt, likt ett stormande haf, räds icke, ropar den gode Herden. En pastor frestas ofta att blifva nervös, som vi kalla det, både lekamligen och andligen. I faran måste man hafva själsnärvaro, lugn och sans. "Excitment" är en farlig sjukdom för en pastor. Huru skola vi blifva rätt lugna, stilla och frimodiga? Se på Jesus, hör på honom, när han talar och säger: Edert hjärta vare icke bedröfvadt, oroligt, upprördt eller försagdt. Det är nog. Amen.

Bönen i Jesu namn.

Examenspredikan. 1.

På aftonen af Bönens söndag samlas vi här till stilla bön; på aftonen af den andliga tillredelsedagen för vår stora årshögtid samlas vi till bön; vid slutet af vår årsarbetsdag samlas vi till stilla bön; innan vi skiljas för att utgå hvar och en till sina frestelser, strider och pröfningar, till sin verksamhet, samlas vi till stilla bön. Ack, Herre, att vi alla vore sanna hjärtebedjare, hvilken skön lärjungakrets och skola vi då vore inför dig. Hvilken syn det skulle vara för dig, du treenige Gud, för dina heliga änglar och för skaran af de nu triumferande saliga att se en församling af ungdom, tillsammans med några äldre, samlad, böjd och rörd till stilla troende bön. Välsignadt vore det samfund, hvars högsta och äldsta skola vore en böneskola; välsignad den ungdomsvänskap, som vore stiftad omkring nådastolen; välsignade de bildnings- och lärdomssegrar, som vore vunna under bön och slutligen helgade af en gemensam bönefest. Men ack, hvilken sorg, hvilken djup sorg, o Herre, att mången af dessa våra kära, unga vänner måste lämna detta läroverk utan att hafva lärt att bedja.

Herre, du vet, att vi såsom lärare icke kunna lära dem den rätta hjärtebönen. Du, du allena kan lära att bedja. Men, Herre, många af dessa unga måste intagas i lifvets, i sorgens och nödens hårda skola, innan de af dig låta sig beveka att lära bedja. Här är väl ännu månget stolt och kallt hjärta, som ej känner behof af bön.

Men ack, hur är det, Herre, vi sända ju ut så många att predika och hålla skola; dessa alla skulle ju vara verkliga bedjare. Ja, Herre, du, som ser och känner hjärtan, du ser och känner äfven, att det rör sig bön i månget hjärta här inne; du ser och hör ur djupet af vår själ starka bönerop. Starka äro dessa bönerop inför dig, fastän människor icke höra dem, starka äro våra bönesuckar, fastän vi själfva tycka, att de äro svaga. Starka äro våra bönerop inför dig, ty vår hjälplöshet är så stor, vi äro utan dig förlorade. Herre, se denna lilla skara, ja, väl mer, denna *stora* skara samlad inför dig under tysta bönesuckar, och hör vårt stilla, vårt förenade

Fader vår, som är i himmelen.

Text: Joh. 16: 24.

Hittills hafven I icke bedt något i mitt namn. Bedjen, och I skolen få, på det att eder glädje må vara fullkomnad.

Huru skönt, huru passande, huru ljuft, huru tilltalande andaktsfullt, att vår baccalaureatshögtid i år infaller på Bönsöndagen, att den således hufvudsakligen är den stilla, ödmjuka bönens högtid. Herren vill således omgjorda eder, unga vänner, för den lifsgärning, till hvilken I under många bekymmer och mycket arbete för en längre tid hafven förberedt eder. På aftonen före eder äredag, då det ju är fråga om att binda lagerkransar och att jubla öfver ädla sträfvanden och ädla segrar i ljusets, det sannas, det godas och det skönas tjänst — på aftonen före denna äredag inbjuder eder Herren att med Maria sitta ned vid Jesu fötter för att stilla lyssna till hans ord och bedja.

Det är en fest vi fira, ja, rent af en förlofnings- och bröllopsfest, då unga hjärtan låta förlofva och viga sig för lifvet vid den gudomliga sanningen, skönheten och godheten. Det är ju ock en det mänskliga andelifvets vårfest vi fira. I den yttre naturen har nu lifvet vunnit en fullständig seger öfver döden, det sköna öfver det fula, det varma öfver det kalla och ödsliga! Vi äro, sedan det länge synts, såsom om kölden varit allrådande, plötsligt förflyttande in i Eden, lustgården. Men det finnes ingen ljuf, upplyftande och säll lustvandring

i naturens paradis utan bön, innerlig hjärtebön. Själfva naturen helgas och förädlas genom bönen. Bönen är den rätta paradisdoften.

Så bjudas vi ock under vår baccalaureatshögtid in i den mänskliga andens vårparadis. När kunskap, bildning och skön konst slå ut i frisk vårblomning i en ung människosjäl, då firas där baccalaureatshögtid, och då fröjdas hvarje sann människa öfver att få vara med.

Aposteln Paulus talar om en söt, en fin, en ljuf, en intagande lukt, som sprider sig ur en människoande, som är uppfylld af fridens evangelii nåd. Det är denna andens vårdoft vi förspörja, när det nåde- och friduppfyllda hjärtat öppnar sig i bön inför sin himmelske vän. I den andliga världen fostrar bönen de mest välluktande rosor, liksom bönen ock där utgör lifvets sanna poesi, och den högsta sköna konsten, det är hjärtats innersta, himmelska bildning.

Men låtom oss se, kanhända bönen är endast en tom poesi, en skön dröm, en ljuf fantasi, som snart dunstar bort för lifvets, naturens och sanningens hårda verklighet. Det är sant, i dag skulle vi endast bedja, icke blott anställa torra förnuftsundersökningar om bönen. Dock Herren Jesus vänder sig i vår text, då han talar om bönen, till vår eftertanke och inbjuder oss att djupt begrunda och rannsaka den frågan om bönen. Det högtidliga bedyrandet: *"Sannerligen, sannerligen"*, gifver till känna, att Herren talar med den mest lugna och öfverlagda besinning, att han i sansade och förnuftiga ord förkunnar en af människolifvets allra djupaste och orubbligaste sanningar.

Låtom oss då ägna en stund af stilla begrundning, af allvarlig undersökning åt bönen, denna underbara uppenbarelse i människornas innersta. Härvid uppmärksamma vi först *bönen* och *människan.* Bönen är själfva den innersta helgedomen af den mänskliga andens lif. Till bön var människan ursprungligen skapad, och därför kunna vi äfven säga, att bönen är det egentliga gudsbelätet. Bönen, sådan den, låt vara i all sin skröplighet, framträder hos mänskligheten, sådan den nu är, är dock det outplånliga minnet af männi-

skans ursprungliga likhet med Gud. Men här tala vi om bön i allmänhet, sådan den förefunnits och förefinnes hos alla folk. "Mänskligheten beder", säger en firad författare. Mänskligheten har i alla tider bedit och skall i alla tider bedja, ty "hon är skapad med evigheten i sitt hjärta", säger den vise.

Närma vi oss då mera den från kristlig synpunkt betraktade bönen med den frågan: När bedja vi? eller Hvad är en verklig bön i kristlig mening? så torde vi kunna gifva det svaret: Vi bedja, när vi känna oss ensamma och otillfredsställda med oss själfva, med alla människor, med allt mänskligt och jordiskt. Mest ensamma känna vi oss då, när vi falla i de djupaste betraktelser öfver oss själfva och hela tillvarelsen. Ingen människa förstår oss då helt. Gud, Gud allena förstår oss, och till honom höja vi då vårt hjärtas suckan. När vårt hjärtas, vår andes djupaste och ömmaste behof, vår innersta trånad efter sällhet bryter fram ur vårt väsendes djup, känna vi oss helt hjälplösa och öfvergifna. Ingen människa förmår då att bistå oss. Vi äro ensamma midt i en värld af millioner människor. Då bedja vi; det är, vi ropa till en allsmäktig, allgod och salig varelse, som måste finnas till, emedan det finnes i vårt hjärta ett språk, som ingen annan förstår än ett sådant väsende. Eller hvarifrån och till hvad ändamål detta underbara språk i människohjärtat, som heter bön? Vi kunna förklara uppkomsten af och ändamålet med de allmänna mänskliga språken, men bönen, bönen, huru förklara det språket, om det icke funnes något väsende, som förstode ett sådant språk?

Men det är ju endast den svage, som beder, den starke behöfver aldrig bedja, hans egen kraft är honom nog. Ja, just så: den *svage* beder; och alla människor äro svaga, äfven om icke alla förnimma sin svaghet vid samma tid och med samma djupa erkänsla. Är nu människan så svag, att det hör till hennes väsende att bedja, så måste det ock finnas en stark, som svarar emot denna bön och hör den.

Men här stappla vi nu emot en svår stötesten: *bönen* och *vetenskapen*. Här sitta ju nu midt ibland oss våra bacca-

laurei. De vänta ju på en prydnad, som för dem skall utgöra inseglet på deras invigning till kunskapens och vetenskapernas tjänst. De hafva ju ägnat flere år åt studier för att lära känna tingens natur. Här äro naturvetenskapens vänner. De säga oss, att hela naturen, hela skapelsen lefver och rör sig under bestämda, oföränderliga lagar, och att därför ej i himmel eller på jord finnes någon makt, som står öfver eller kan ändra en hårsmån af dessa lagar. Bönen är ju ett vädjande till en högre makt än naturlagen, än den synliga världens ordning, och just därför är bönen en dårskap. Ja, en af den nyare naturvetenskapens stormän föreslog ju till och med en gång en täflan mellan naturlagen och bönen och detta för intet annat än för att uttrycka sitt förakt för allt hvad *svaga* människor kalla bön — — —.

.Dock, den täflan, till hvilken han uppmanade, äger ju rum i verkligheten. Eller hvad är lifvet annat än en ständig kamp och strid mellan naturlag och bön. Här behöfvas således, mina unga vänner, icke många och långa funderingar. Att naturens lagar äro sanna och verkliga, motsäges icke af någon förståndig människa. Att studiet af dessa lagar är skönt, hälsosamt och nyttigt, erkänna vi med glädje och fira däröfver en baccalaureatfest vid vår skola i år. Men är väl bönen därför en fåfäng dröm? Är den det, då är ock hela vårt inre andelif, vår innersta tillvaro en dröm, och då äro vi intet annat än stoft af stoft och jord af jord, d. ä. en grym naturlags lek.

Förunderliga människolif, som utgör en ständig strid mellan en högre och en lägre natur hos samma varelse, mellan bönen och naturlagen. Således hade den engelske lärde rätt, då han föreslog en täflingskamp mellan naturlagen och bönen. Hela edert lif, mina vänner, skall blifva en sådan kamp. Ofta skall det komma att synas eder, som om allt vore blott en omedveten naturlag, hela lifvet blott fysiologi, kemi och fysik. Hafven I då ända från barndomen och sedan hvarje ögonblick af edert lif varit naturlagens tjänare och intima vänner, så ären I kroppsligt och naturligt lyckliga och starka i känslan af en allsmäktig naturlag, som skyddar eder. Men

hafven I däremot, om ock blott för ett ögonblic: ovänskap med naturlagen, så hämnas han och det att trampa hela eder jordiska kraft och lycka fötter.

Så förnimmes då ofta både i eder lyckas och gar en mäktig, högre naturlag i edert inre, en "λι andens värld", som vi kalla bön. Märken ock, : blott är i våra lidandes- och sorgedagar, vi förn: högre naturlags kraft, det är tvärt om just i vå: tid, innan vi ännu blifvit kastade i gapet på de: lifvets frestelser och pröfningar, som vi förnimma vet i vårt hjärta.

Och sedan, när en gång våra studiegåfvor, vi per, vår lärdoms äretecken ligga i spillror, kross: modade sorger och lidanden, hvad då, ja, hvad då : en eder gamle vän och frågar så. Här är en, s: blomstrade såsom I af ungdomskraft, af framgån af löften för framtiden, men lifvet bragte hon: efter jobspost, och nu stod honom icke mer kva. "Jag vet, att min förlossare lefver."

Mina vänner! Jag önskar eder på eder ungdo: jobsposter, men jag nämner detta, på det att I : med eder den erinran, att lifvet icke blott är en skola utan för många af oss hufvudsakligen en l:

"Hittills hafven I icke bedt om något i mitt n: jen, och I skolen få", säger vår Frälsare. Att : bedja och bedja i Jesu namn, det är allt, som k' det är det bästa. Lycklig ändock den, för hvilke: står, lycklig den, som i bönens skola fått lära Jesu namn.

Vi borde ock nämna några ord om bönen i förl: bildningen och den sköna konsten. Bönen är ju den *svages*, den *fattiges*, ja, den *okunniges* sak står det väl då en bildad människa att bedja? ' sagt, att bönen tillhör det innersta, det djupaste, af människans andelif. Men det är ju bildning att *förädla* människan, men att förädla henne, det

henne till det fulla medvetandet af hennes förening med Gud, ty det är människans höga adel, att hon härstammar från Gud, ursprungligen var hans, och att hon liknar honom. Att *"bilda"* människan är således att återföra henne till detta tillstånd, till allt innerligare och innerligare bön. En bildning återigen, som för bort från bönen, är icke någon bildning, utan en hemsk makt, som förstör det mänskliga andelifvets innersta lifsmärg. Sann bildning är förmågan att kunna uppfatta och åtnjuta det sköna i lifvet, det vill säga i högsta mening att lefva i harmoni med Gud och sig själf samt allt annat, som tillhör Guds skapelse. Att bidraga härtill är denna skolas höga och heliga kallelse.

Mig tyckes ock, att det innersta af all skön konst är en bön, om än ofta omedveten. Hela naturen beder eller, såsom aposteln Paulus säger, "suckar". Hvarje varelse i naturen deltager i denna suckan efter förlossning; hvarje årstid, vår, sommar, höst och vinter, beder. Så göra ock den sköna konstens alster. Hvarje sant skaldestycke är en bön, hvarje konstverk af de mänskliga språken är en bön, hvarje skön målning, hvarj bild, mejslad eller skuren af en verklig konstnär, är en bön. Tag bort bönen från naturen och konsten och vetenskapen, och alltsammans blifver menings- och ändamålslöst. Tänk på tonernas värld, sången och musiken! Är icke hvarje skön ton, ja, till och med hvarje missljud en bön? Är den icke det, hvad är den då? Jo, ett oförklarligt intet. —

Men öfver hela naturen och konsten hvilar dock en djup dysterhet. De skönaste alstren af de sköna konsterna framträda alltid under ett uttryck af det djupt sorgsna och vemodiga. Men vårt yttrande, att all mänsklig skön konst och bildning är en stilla bön, bekräftas i all synnerhet af den gamla världens konstverk. De tyckas alla vara en stilla bön, ja, stundom ett högt rop om hjälp, frampressadt ur en lidande mänsklighets hjärta. Och svaret på alla dessa böner, hvar gifves det? Det är blott i Jesus Kristus, som utsikten för oss öppnas till ett lefvande hopp. Det är i honom, vi få se Gud såsom vår käre, älskade Fader, och det är därför, som

vår text framställer bönen såsom en bön i Jesu namn. Härom säger Jesus själf: "Hittills hafven I icke bedt om något i mitt namn. Bedjen, och I skolen få, på det att eder glädje må vara fullkomnad."

Detta synes mig vara ett det skönaste tänkespråk för våra baccalaurei. Ty det är, mina unga vänner, således i Jesu namn, som allt vårt arbete i vetenskap, bildning och skön konst får ett annat utseende. Det är i Jesu namn, som vi kunna säga om all vetenskaplig bildning och konst: "Det gamla är förgånget, se, allt har blifvit nytt." Det är därför ej ett tomt ord, om vi med någon rätt kunna och få kalla vår skola en kristlig skola. Det är därför vi se en så himmelsvid skillnad mellan en allmänt världslig bildnings skola och en verkligt kristlig läroanstalt. Det är därför, som vår kristliga kyrka och församling i detta land väntar att se en så stor skillnad mellan eder, unga vänner, som här fostrats, och dem, som vid en vanlig skola undervisats af dem, som oftast fritt bekänna sig vara blott världsliga människor. Det är därför man väntar, att från eder skall utgå, hvad Paulus kallar den söta lukten af Jesu Kristi evangelium. Det är därför man väntar, att edert lif skall vara ett lif i helgelse, värdigt Kristi evangelium. Det är därför vi hoppas, att Jesu Kristi församling inom vårt stora samfund icke skall komma på skam i sina förväntningar med afseende på eder. Det är också därför vi alla, mina bröder, äro församlade här i denna kväll för att med dessa unga vänner i Jesu namn bedja för dem, att det arbete, som både af deras lärare och af dem själfva blifvit nedlagdt, må bära sin rika frukt i kraft däraf, att det helgats genom bönen i Jesu namn under hela den tid, de här vistats. Det är ock därför vi afsluta vårt skolår med bön i Jesu namn.

Så vare då Herren, som ledde och välsignade sina första lärjungar, som evigt är den samme, och som lofvat vara när de sina alla dagar intill världens ände, så vare han med eder! Det är endast han, som förmår att genom sina lärjungar äfven från denna skola åstadkomma någon verklig välsignelse.

Låten aldrig någon som helst förvärfvad kunskap tränga

bönen i Jesu namn åt sidan, utan kommen ihåg det ordet: "Bedjen, på det att eder glädje må vara fullkomnad." Genom denna bön skolen I lära allt, lida allt och öfvervinna allt i den kraft, hvarmed han verkar i oss.

Och nu, mina älskade unga vänner, tagen detta såsom edert tänkespråk, hvad helst af pröfningar, förödmjukelser och frestelser, som i lifvet kommer att möta eder! Tagen det såsom tänkespråk från denna bönestund och från denna fest! Kommen ihåg, att, hvad helst Herren skänker eder, vill han därmed lära eder att bedja bönen i Jesu namn, på det att eder glädje må vara fullkomnad, på det att I mer skolen se in i den andliga, himmelska världen och sålunda lära det rätta sammanhanget mellan konsten, vetenskapen och bönen i Jesu namn. Amen.

Ett lif till Guds ära genom Jesus Kristus.

Examenspredikan. 2.

Text: 1 Petr. 4: 7—11.

Men alltings slut är nära. Varen därför tuktiga och nyktra till att bedja, och framför allt hafven en innerlig kärlek till hvarandra; ty "kärleken skall öfverskyla en myckenhet af synder"; varen gästfria mot hvarandra utan knot och tjänen hvarandra såsom goda förvaltare af Guds mångfaldiga nåd, hvar och en efter den gåfva han har fått. Om någon talar, tale han såsom Guds ord, om någon tjänar i församlingen, tjäne han såsom af den förmåga Gud gifver, på det att Gud må blifva ärad i allt genom Jesus Kristus, hvilken äran och makten tillkommer i evigheters evighet. Amen.

Mina kära unga vänner, vi hafva kallat den stund omkring Guds ord, som vi nu fira med eder, en *examenspredikan,* en *examensgudstjänst*. I torden måhända föredraga det andra ord, vi pläga begagna, baccalaureatspredikan, ty det är ju ett mycket gladare ord, ett ord, som tyder på seger och segerkransar. Dessa dagar borde vi ju tillbringa bland idel kransar och blommor. Själfva ordet examen uppväcker ju häpnad och bäfvan och förjagar ju den glada stämning, som borde uppfylla allas våra hjärtan dessa dagar. Utan heligt allvar är vår glädje en späd vårblomma, som snart fryser bort i detta jordelifs frostdagar och frostnätter. Är åter vår glädje af sådan art, att den tål en allvarlig examen, en pröf-

ning af det Guds ord, som åtskiljer själ och ande, märg och ben, och som är en domare öfver tankar och hjärtats uppsåt, då är den och varder mer och mer en ek, som rotas i frosten och stormen.

Ödmjukt och frimodigt vilja vi därför träda inför vår examenstext för att låta hjärteexaminatorn pröfva och utrannsaka vårt hjärtas uppsåt, det innersta af vår karaktär och vår lifsåskådning. Det är dagens epistel — eller aftonsångstext —, som träder oss till mötes såsom en tänkeskrift och ett valspråk för lifvet. Sammanfattningen af denna tänkeskrift må vi uppställa i orden:

Ett lif till Guds ära genom Jesus Kristus.

Det är allas vår innerliga bön och önskan, att I, som nu stigen upp från skolbänken för att intaga en verksamhetsplats i det allmänna människolifvet, nu måtten i Jesu namn besluta att lefva hela edert lif till Guds ära genom Jesus Kristus. Hvad är då ett lif till Guds ära?

I.

Det är först ett lif i *heligt allvar, fast tro* och *ett visst, gladt hopp,* ett lif med *ett stort mål,* ett evighetslif redan i tiden.

"Men alltings slut är nära." Så lyda första orden i vår text. Är icke det allt för dystert och opassande för en glad ungdomsskara, som har rättighet och skyldighet att se ett långt, lyckligt och gladt lif framför sig? Är det dystert och farligt att sätta sitt lifs mål ofvan denna jorden och denna tiden, att se det närvarande lifvet i evighetens ljus? Vi minnas alla poemet Excelsior. Var det en utlefvad gammal man, som sjöng den sången? Ju högre och renare det föresatta målet, desto högre och renare lifvet och sträfvan för detta mål.

II.

Et lif till Guds ära är för det andra ett lif med sund lifsåskådning, ett ädelt lif i renhet, tukt, sans och nykterhet, ett lif helgadt genom bön. "Varen därför tuktiga och nyktra

till att bedja", heter det vidare i vår text. Undersöka vi det märkvärdiga ordet: "Varen tuktiga", på dess grundspråk, så finna vi, att det bör hafva en särskild tillämpning på skoluppfostran. Det är den inre människan, förstånds-, vilje- och känslomänniskan, som bör fostras i skolan tillsamman med den yttre människans hyfsning. Och denna fostran måste vara sund, hälsosam, en fostran till fortfarande själfuppfostran, en fostran till sann själfbehärskning, en fostran till försakelse af all världslighet och ogudaktighet. Ären I nu, unga vänner, starka till den invärtes människan, så att I kunnen regera eder själfva och stå starka såsom ljusets riddarvakt. Ären I andligt friska, så att edert lif kommer att sprida omkring sig en lifvets lukt till lif? Kommer eder umgängelse att blifva i sanning förädlande? Det är fråga om bildning, icke blott förståndets, utan det sedliga lifvets bildning, hela människans bildning. *"Varen nyktra!"* Hvad är det, som kan berusa den inre människan? Hafven I läppjat af visdomens dryck så, att I ären döfvade af högmod, öfvermod och inbillning, eller hafven I druckit så djupt ur kunskapens brunn, att I vunnit en nykter Guds-, världs- och själfkännedom? "Kunskapen uppblåser", men en kunskap till Guds ära genom Jesus Kristus förödmjukar och kommer oss att lära af honom, som var mild och ödmjuk i hjärtat.

Den innersta hemligheten af ett lif till Guds ära genom Jesus är bönen. Det där ordet: "Väl bedet är hälften studeradt", minnas vi alla. Nog skulle det vara underligt att höra en personlig redogörelse från hvar och en af eder om den erfarenhet, I hafven af bönen under eder studietid. Tänkom oss en skola utan bön. Hvad vore den och ett skollif utan bön? Månne man, sedan man graduerat i en skola, blifvit så myndig, att man kan reda sig utan bön? Ett lif utan bön — till hvilkens ära lefves ett sådant lif? Den som ser in i hvarje människohjärta, han ser, i hvilka hjärtan bland oss elden på bönens altare brinner klar.

III.

Ett lif till Guds ära genom Jesus är vidare för det tredje ett lif i tjänande kärlek. Frågen I nu, då I utträden i det

allmänna lifvet, hvad människovärlden mest behöfver, så svarar vår text tillsamman med hela världshistorien: "Innerlig, tjänande kärlek." Denna jord har rum för högst få damer och herrar, men den har alltid och allestädes rum för trogna tjänare och tjänarinnor. Denna innerliga inbördes kärlek, som vår text beskrifver — hvar finna vi den, och hvar lära vi denna den högsta och skönaste af alla sköna konster? Månne i Grekland och Rom, månne hos denna världens snillen? Ack nej, ack nej. Det finnes endast en skola för denna sköna konst, och den skolan heter *Vid Jesu fötter.* Sak samma hvart man vänder sig på jorden, huru mycken vetenskap och konst man lär, högmod och själfviskhet regera människan, om hon icke är förödmjukad vid Kristi kors. Vårt stora *Jag* regerar, till dess vi kunna säga med aposteln: "Jag lefver icke mera jag, utan Kristus lefver i mig; och det jag nu lefver i köttet, det lefver jag i tron på Guds Son, som har älskat mig och utgifvit sig själf för mig."

Där det mänskliga stora *Jag* regerar, där är det bäst för en vanlig fattig människa att hålla sig ur vägen, men där Kristi kärleks *jag* för spiran, där kan en vanlig arm människa få vara med, ty den kärleken skall öfverskyla en myckenhet af synder, såsom det heter i vår text, den kärleken är besjungen i den stora lofsången öfver den kristna kärleken i 1 Kor. 13.

Den mänskliga själfviskheten begagnar sin kunskap och sina gåfvor för att af andra människor göra trappsteg till egen ära, makt och rikedom, den sanna kristliga kärleken söker rädda, hjälpa andra, såsom det beskrifves i vår text, och såsom Herren Jesus målar denna kärlek i sitt lif och i sina ord om den barmhärtige samariten och andra liknelser och händelser.

Men hvar finna denna rena, ädla, själfuppoffrande kärlek nu? Eller har då, frågen I, det rent mänskligt ädla intet värde, måste allt vara religiöst för att hafva värde? Visen mig i det verkliga lifvet det själfuppoffrande, ödmjuka och ädla, och jag skall genast erkänna det, men jag skall ock strax försöka uppleta källsprånget till denna ädla kärlek. Då

det är fråga om inbördes kärlek, må vi väl tänka på de vänskapsband, som böra förena dem, hvilka under flere år tillhört en och samma skolfamilj. Unga vänner, huru kännen I det dessa dagar? Säkert så: de år, månader och dagar, vi tillbragt här, äro oförgätliga, våra kamrater äro oförgätliga, allt i Alma Maters hem är oförgätligt. Så känna vi det alla eller borde åtminstone känna det. Huru starka äro dessa känslor af inbördes kärlek och tillgifvenhet? Äro de så starka, att vi uppriktigt kunna förlåta hvarandra vår myckenhet af inbördes fel och synder. Äro dessa våra känslor af inbördes tillgifvenhet så starka, att vi äro färdiga och ihärdiga nog att med glädje tjäna hvarandra såsom goda förvaltare af Guds mångfaldiga nåd? Detta *hvarandra,* som så ifrigt upprepas i vår text, tyder på en innerlig och outsläcklig samfundskärlek. Kristi kyrka måste i våra dagar lefva genom *samfundskärleken,* hela det borgerliga samhället måste bestå genom samfundskärleken, eder Alma Mater måste i all synnerhet lefva genom samfundskärleken. Dör denna samfundskärlek, så dör strax vår Alma Mater. Alumnerna, barnen och fosterbarnen af vår Mater hafva den stora kallelsen att vårda det fruktbärande träd, som heter samfundskärleken. Detta är ett trädgårdsmästarearbete, som kräfver den största konst bland oss svenskar. Vi föra med oss till Amerika ett andligt Norrland, som allt jämt är utsatt för farlig frost. Guds nåd är rik nog äfven för Augustana-synoden och Augustana College, men den stora frågan är, om vi hafva goda förvaltare nog af Guds mångfaldiga nåd.

Ett lif till Guds ära vilja vi alla lefva, men i all synnerhet skulle de helga sig till ett sådant lif, hvilka i särskild mening inträda i församlingens tjänst. "Om någon talar, tale han såsom Guds ord." Bröder, glömmen det icke, världen är rik nog på människoord, världen är öfversvämmad af tidningar och böcker, fyllda af människors ord. Sägen, när I talen, det gamla ordet, gudsordet; många behöfva det, alla behöfva det, äfven om många förakta det. Och I öfriga, som skolen tala skollärareordet, sakförareordet, affärsordet, det allmänna umgängesordet, låten Guds ord vara grundspråket i edert

tal, låten Guds ord ligga på hjärtedjupet, äfven om I icke alltid fören det på tungan. Och hvad lofligt kall I än tagen för lifvet, låten det vara edert högsta hedersämbete på jorden att tjäna församlingen med den förmåga Gud gifver. Det finns intet högre sällskap på denna jord än Guds församling.

VI.

Nu till sist något om *välsignelsen* af ett lif till Guds ära genom Jesus Kristus. Nu äro vi komna till den stora examensfrågan, som Herren själf framställer genom aposteln i vår text. Den lyder så: Ären I färdiga och villiga att stiga ned från högsta klassen i skolan till lägsta platsen i det alldagliga människolifvet för att tjäna och arbeta? Förstån I rätt allvarligt, att det gäller att begynna i första klassen igen? Hela vår text ropar just det samma, som aposteln Paulus uttrycker i korta ord så: "Ty de, som hafva *tjänat väl,* vinna en god ställning och mycken frimodighet i den tro, som är i Kristus Jesus." Kunnen I icke i verk och gärning rätt svara på den stora examensfrågan om tjänandet och arbetet, så är hela eder kunskap fåfäng, onyttig och skadlig, I blifven eder Alma Maters vanprydnad och edra egna fördärfvare.

Arbetet, mina vänner, arbetet är mänsklighetens stora osvikliga läkemedel. Arbetet adlar mannen och adlar kvinnan, arbetet är den bästa uppfostrare. Skulle nu ej den tjänst stå eder till buds, som I ansen värdig den, som suttit på skolans parnass, så tagen med glädje och tacksamhet hvad lofligt och hederligt arbete som helst. Bedjen framför allt emot högmodets och sysslolöshetens förbannelse. Ofta har jag med djup rörelse tänkt på en fattig man i Sverige, som under mycken svett och möda bar upp jord på en hög ofruktbar bergås och där beredde sig en skön fruktträdgård. När I nu träden ut i lifvet, torden I finna det vara en kal och kall berghäll. Hvad är då att göra? Just såsom den fattige mannen gjorde. Ämnen I att sätta eder på höga stolar såsom höga damer och herrar och vänta, att hela världen skall passa upp eder, då kunna vi med visshet förutspå, att I kom-

men att blifva förtviflade pessimister, som önska död och undergång åt eder själfva och allt lefvande. Skollifvets stora, ja, största fara är just den, att det naturligen alstrar högmod och ett högförnämt sinne. Vi, unga vänner, äro kallade att sprida skollifvets välsignelse, icke skollifvets förbannelse.

Framför allt, låtom oss icke se förbi de orden *genom Jesus Kristus,* de äro nya testamentets rätta *Sela,* att vi måtte stanna vid de orden, alldeles såsom Kristen stannade vid korset. Hafven I märkt, huru ofta de orden *genom Jesus Kristus* förekomma i de apostoliska brefven? I de katolska länderna ser man öfver allt på vägar och stigar, vid vägskäl och gatuhörn ett kors uppställdt. Den andäktige vandraren stannar där något ögonblick äfven under den heta arbetsdagen. Låtom oss uppsätta de orden *genom Jesus Kristus* på alla vägar och stigar, i alla dalar och på alla höjder, vid alla vägskäl och på alla arbetsfält af vårt lif, så skola vi i kraft af hvad Jesus har gjort och är för oss kunna lefva ett lif till Guds ära.

Frukten och välsignelsen af ett lif till Guds ära är oändlig, och Guds tjänares ära och makt blifver ock oändlig såsom Guds egen ära och makt. Märken noga de sista orden i vår text: "Hvilken äran och makten tillkommer i evigheters evighet. Amen." Hvad betyder nu detta? Betyder det, att Herren Jesus, Konungen öfver alla konungar, måste göra såsom denna världens stora och eröfrare, begagna oss människor såsom trasor, strö oss såsom gruskorn för att göra sin triumfväg farbar? O nej, o nej. Herren Jesus skall gifva sina tjänare den ära och makt, som tillkommer honom och dem i evigheters evighet. Vi fira i dessa dagar himmelsfärdstiden af kyrkoåret. Vi kalla i vår gamla almanacka denna söndag "Hugsvalarens ankomst". Jag vill icke trötta eder med att tala längre, jag blott hänvisar eder till detta sköna ord och den sköna text, I redan hört på förmiddagen. Unga vänner, tagen eder en stilla stund i ensamheten i kväll, att intrycket af denna söndag må få sjunka ned i edra hjärtan!

"Amen", så slutar vår text. Hvad är amen på ett lif, hel-

gadt till Guds ära genom Jesus Kristus? Hvad är amen på ett lif, ägnadt blott åt världens ära? Skåden eder omkring i världshistorien. I hafven ju minnesmärken nog för edra ögon.

Skulle det vara för simpelt för oss att sluta vår examenspredikan med orden i vår barnalära: "*Amen.* Hvad är det?

Att jag skall vara viss därom, att sådana böner äro vår himmelske Fader behagliga och hörda af honom; ty han har själf befallt oss bedja så och lofvat, att han vill höra oss. Amen, amen; det är: ja, ja, det skall så ske." Amen.

Kristus världens ljus.

Missionspredikan. 1.

Text: Joh. 8: 12.

Då talade Jesus åter till dem, sägande: Jag är världens ljus; den som följer mig, han skall icke vandra i mörkret, utan han skall hafva lifvets ljus.

Vår text är såsom allt Guds ord innehållsrik och betydelsefull. Den framställer i korthet vägen till lif och salighet. Frälsaren talar i en bild, som både han själf och andra ställen i Guds ord om honom ofta begagna. Texten är hämtad ur ett längre tal, som Jesus höll vid löfhyddohögtiden i Jerusalem. Denna högtid firades af judarne med mycken ståt, prakt och glädje. Bland annat spridde en mängd ljus från de gyllene ljusstakarna i templets förgård ett härligt sken öfver templet och staden. Dessa ljus voro väl nu slocknade, den härliga men förgängliga glansen försvunnen, då Jesus öppnade sin mun för att visa på ett ljus, som aldrig slocknar, ett sken, som aldrig mattas, en glans, som öfvergår solens, och så mycket mera då ljuset från de gyllene ljusstakarna.

Jesus såg väl, att, fastän allt i det yttre glänste och lyste under högtiden, härskade dock i de flestas hjärtan ett ogenomträngligt, osaligt mörker. Jesus blickade i anden ut öfver världen, och, o ve! Mörker öfvertäckte jorden och mörkhet folken, såsom profeten säger. Men huru längtade icke Jesus att få upplysa alla hjärtan, dem synden förmörkat, huru innerligt åstundade han ej att sprida ett saligt, evigt ljus

bland den människomassa, som vandrade i mörkret och dödens skugga. Därför ropar han till judarne och till alla människor: "Jag är världens ljus; den som följer mig, han skall icke vandra i mörkret, utan han skall hafva lifvets ljus." Som dessa ord äro särdeles passande för en missionspredikan, vilja vi lägga dem till grund för denna vår betraktelse och därur såsom ämne genom Guds nåd framställa:

Kristus världens ljus.

Att här är fråga om ett andligt ljus, behöfva vi väl knappast nämna. Visst är det naturliga mörkret förskräckligt, hemskt och fasligt, ja, det gifver oss en träffande bild af det andliga mörkret. Men detta senare, själens mörker, är dock det hemskaste, ty det ändar i evigt mörker, evig död, om icke ett andligt ljus kommer emellan, som upplyser hjärtat och kastar sina strålar öfver vägen till lifvet, så att människan kan finna den. Man kan vara naturligt blind och således vandra i ett ständigt yttre mörker, men ändock äga Jesus, det andliga och verkliga ljuset, och se, då är man öfver alla lycklig. Man kan ock hafva det naturliga ljuset och lefva midt i glansen af dess sken och dock vara olycklig, vara andligen blind, och då är man verkligen osalig, äfven om man vandrar i det gladaste yttre ljus och njuter af den jordiska lyckans bländande sken. Andligt ljus, det är endast detta, som kan verkligt lyckliggöra människan, som kan i sanning upplysa henne.

Jesus är världens ljus. Denna sanning innebär i sig en annan, nämligen att världen är hemfallen åt det andliga mörkret. Ja, det är sant, världen är hemfallen åt mörkret, d. v. s. synden. "Se, mörker öfvertäcker jorden och mörkhet folken." "Hela världen är i det ondas våld." Det behöfves inga vidlyftiga bevis för att bekräfta sanningen af dessa bibelns utsagor. Människorna bevisa det själfva i sitt eget lif. Hvarifrån annars dessa hemska synder, dessa illgärningar, för hvilka själfva naturen ryser, som vi finna icke allenast bland blinda hedningar, utan äfven bland kristna folk? Läsa vi om hedningarnes lif, så öfvertygas vi lätt om

det förfärliga mörker, i hvilket världen utan Jesus är fången.

Och hvarifrån komma dessa mörkrets gärningar, som visa sig i lifvet? Jo, de komma från det förmörkade hjärtat, från det hjärta, som icke känner Gud, utan som är helt bortvändt från honom, som är ett ljus och intet mörker är i honom. "Deras oförnuftiga hjärta har blifvit förmörkadt", utropar aposteln Paulus. Deras förstånd är också förmörkadt, säger samme apostel på ett annat ställe, en följd af hjärtats förblindelse; ty sedan människornas hjärtan vändts från Gud, så att de icke mer älskade honom, förmörkades ock deras förstånd, så att de icke mer kände Gud. Ja, det gick så långt, att de dyrkade döda bilder i stället för den lefvande Guden.

Och se, detta gräsliga mörker öfvertäckte jorden och förblindade människosläktet allt sedan den stund, då människan lät förleda sig af mörkrets ande att affalla från Gud, som är ljusets och lifvets källa. Denne lögnens ande förespeglade människan, att hon genom att lyda hans röst skulle få mera ljus, än hon hade förut. Men hvilket bedrägeri! Visserligen öppnades hennes ögon, såsom han sagt, men på ett fasansfullt sätt, så att nu mörkret kunde inströmma i hennes själ. Och det öga, som förut gifvit en så härlig återglans af Guds härlighets sken, detta öga tillslöts nu genom synden för det sanna ljuset. Det gick såsom Frälsaren säger: "Om ditt öga är ondt, så varder hela din kropp mörk." Själens öga, hjärtat, det inre lifvet hade blifvit förmörkadt, bortvändt från Gud, och då förmörkades äfven hela människan, hela hennes yttre lif med alla dess gärningar, och, äfven om hon någon gång visade några bättre sidor, äfven om hos henne framglimtade någon skymt af det forna ljuset, så var dock mörkret öfvervägande, så fördunklade det tjocka mörkret de små ljusfläckarna både hos den enskilde och hos hela folk.

Ack, om någonting skulle blifva utaf detta i mörkret vandrande släkte, om det icke helt och hållet skulle hemfalla åt det eviga mörkret, så måste Gud, ljusets Fader, förbarma sig och sända ljus in i detta dödens mörker, denna dödsskuggans dal. Föreställen eder, älskade, en människa, som i yttre

mening vandrar i en dal, där alla möjliga faror hota, där det ena bråddjupet efter det andra är färdigt att uppsluka vandraren, föreställen eder tillika, att öfver allt hvilar ett tjockt, ogenomträngligt mörker, tänken eder den, som där vandrar, i hvilken belägenhet han skall vara, och om han därtill känner alla de faror, för hvilka han är utsatt, men icke ser något ljus, föreställen eder detta, och I skolen hafva en bild af den syndiga människans belägenhet utan en Frälsare.

Men Gud förbarmade sig, han sände ljus till det af mörker öfvertäckta människosläktet. Detta skedde redan i gamla testamentet; men uppenbarelserna af ljuset i gamla testamentet voro endast att jämföra med morgonrodnaden mot den klara middagen. Visserligen lyste ljuset i mörkret redan före Kristi ankomst i köttet, men "mörkret fattade det icke", utropar vemodsfullt evangelisten. Ljuset var dock svagt, tills han kom, som sade: "Jag är världens ljus". Nu har Kristus, det stora och sanna ljuset, kommit i världen, och detta ljus lyser nu. Det har spridt sitt klara sken från Jerusalem allt intill världens ända, ja, ända upp till oss i fjärran nord. Sen dessa ljusbärare, apostlarne och hela skaran af evangelister, de budbärare, som förkunna frid, huru gladt de hafva lupit, huru de hafva skyndat för att bära ljuset äfven till oss. Ack, I veten, älskade, att våra fäder hafva varit hedningar och gått till de stumma afgudar, att de vandrat i hedendomens hemska nattliga mörker. Hvilken nåd då, när vi besinna, huru stor barmhärtighet Gud har gjort med oss.

Ljuset lyser nu klart ibland oss, och vi hafva alla tillfälle att vandra i dess härliga sken, d. v. s., vi få höra den ljufliga predikan om en Frälsare för våra synder, och vi hafva alla en gång blifvit delaktiga af hans rättfärdighet, hans ljus och hans salighet. Hafva vi nu sedan genom otro och synder låtit mörkret intaga vårt hjärta, o, det är illa, mycket illa, men ännu är tillfälle att blifva delaktiga af Guds underliga ljus, om vi såsom fattiga syndare vända oss till samme Frälsare, som första gången upptog oss i ljusets rike.

Då nu, såsom sagdt är, ljuset lyser ibland oss, då Kristus är målad för våra ögon, så gäller det, att hvar och en utaf oss blir delaktig af ljuset, att vi anamma Frälsaren oss till lif och salighet. Det är nu viktigt, att det må gälla om oss alla, hvad Paulus säger: "I ären alla ljusets barn och dagens barn; vi höra icke natten eller mörkret till". Ty hvad hjälper det, att ljuset lyser *ibland* oss, om det icke får lysa *uti* oss, uti våra hjärtan, att det må heta, såsom samme apostel säger: "Gud är den, som bjöd ljuset lysa utur mörkret och lyste *i våra hjärtan"*. Har du nu af lefvande erfarenhet känt, hvad det är att gå fjättrad af mörkrets förfärliga bojor, har du känt, huru olycklig och hopplös människan då är; men har du genom Herrens outgrundliga nåd tillika fått erfara, hvad det är att frigöras af ljuset, huru saligt det är, när Jesus med sitt nådesken får lysa in i en arm syndares förmörkade hjärta; kan du med aposteln säga: "Mörkret försvinner, och det sanna ljuset skiner redan", huru är det då möjligt, att du icke skulle af innersta hjärta önska, att äfven andra få del af detta saliga ljus? Du vet, hvad Frälsaren säger: "Icke tänder man ett ljus och sätter det under skäppan, utan på ljusstaken, så att det må lysa för alla dem, som äro i huset." Så förhåller det sig ock med dig, om nådens ljus lyser i ditt hjärta; det vill sprida sitt sken omkring sig och måste göra det. Med ljuset följer eld och värme. Så sker ock, när Jesus, det sanna ljuset, kommit in i ett hjärta, då upptändes där en glödande kärlekseld, som icke lämnar oss någon ro, utan vi måste verka för Guds rike, "ty Kristi kärlek tvingar oss så". Hafva vi erfarit Guds kärlek lefvande och kraftig på våra hjärtan, så vilja vi ock älska honom igen, en genkärlek tändes af Guds Ande i våra hjärtan, och denna visar sig i kärleken till bröderna, till våra medmänniskor, såsom aposteln Johannes på så många ställen visar, i synnerhet i sitt första bref. Hafva vi erfarit, att det ej finnes något annat namn under himmelen bland människor gifvet, i hvilket vi skola blifva frälsta, än Jesu Kristi namn, o, huru angelägna blifva vi ej då, att detta namn måtte blifva bekant för så många som möjligt.

Nu är Kristus icke en enskild människas, ej heller ett särskildt folks ljus, utan han är hela världens, säger han själf. Han är således äfven hedningarnes ljus! Ja, ty annars skulle aldrig ljuset hafva kommit till oss. Den härliga profetian, som vi läsa i Esaias 60 kapitel, måste uppfyllas, hvilken lyder: "Statt upp, var ljus, ty ditt ljus kommer, och Herrens härlighet går upp öfver dig. Ty se, mörker öfvertäcker jorden och mörkhet folken; men öfver dig uppgår Herren, och hans härlighet skall synas öfver dig. *Och hedningarne* skola vandra i ditt ljus och konungar uti skenet, som uppgår öfver dig."

Måtte äfven vi, hvar och en i sin mån bidraga, att allt flera utaf dem, utaf de millioner, som ännu sitta i mörkret och dödens skugga, må komma att vandra i Herrens ljus. Men då vilja vi bidraga till framgången af missionens heliga sak. Måtte vi då drifvas af en innerlig och lefvande kärlek till vår Frälsare och våra medmänniskors själar, att det verkligen må vara Kristi kärlek, som tvingar oss, så att det icke är blott en torr pliktkänsla och skuld, som vi vilja afbörda oss, och vår verksamhet följaktligen då är en börda, som vi gärna skulle vilja undslippa. Det är att hoppas, att, ju varmare och allmännare kristendomslifvet blir ibland oss själfva, desto mera allmänt skall denna sak med verklig kärlek och värma omfattas. Af en missionsverksamhet, hvars driffjäder blott är pliktkänsla såsom sådan, är ej mycken välsignelse att vänta. Först då, när den apostoliska tidens trosinnerlighet och kärleksfullhet får intaga våra hjärtan, då kunna vi verka med framgång och välsignelse.

Se vi på den apostoliska kyrkans missionsverksamhet, särdeles sådan den framträder i Apostlagärningarnas beskrifning, så finna vi, om vi närmast betrakta Pauli och hans medhjälpares utsändande från Antiokia, att frågan icke så mycket är om storartade kommittéer, välbildade styrelser, stränga och noggranna lagar och regler, som fast mer att hufvudsaken för dessa första kristna var att i Kristi kärlek samverka såsom bröder för det stora gemensamma målet.

Man har, så mena vi, råkat i faran att stelna i formen

samt att glömma ändamålet för medlet. Likaledes vill man så gärna genom ett strängt lagväsende göra missionärens lif och verksamhet tung och svår, då man icke med rätt innerlig kärlek, broderlighet och kristlig välvilja behandlar honom. Detta jämte annat är naturligtvis mänskliga svagheter, som väl skola bättras, om missionssinnet ibland oss blir mera allmänt, rent och innerligt. Härom hafva vi således att bedja Herren, att han utgjuter öfver oss sin Ande i rikt mått, att han eldar vårt hjärta med sin himmelska kärlek, att vi måtte blifva brinnande ljus, och så skola vi ock blifva skinande. Och skenet skall förena oss, så att den himmelska kärlekens låga skall brinna allt starkare till våra och våra medmänniskors frälsning och salighet.

Det är detta, hvarom vi hafva att bedja, mina älskade, att missionen må blifva hvars och ens ensak så väl som vårt gemensamma verk i kärleken, så att vi icke blott anse en och annan likasom dömd till detta arbete, hvilken vi då på det högsta bistå med litet pengar af vårt öfverflöd, utan att vi alla, drifna af Kristi tvingande kärlek, må verka med lika varm innerlighet. Det är icke nog med yttre understöd, missionen fordrar *hjärtan,* i Kristi kärlek uppoffrande hjärtan; men icke blott deras hjärtan, som utgå såsom missionärer, utan allas, som deltaga i det gemensamma verket att bära Kristi ljus ut i världen. O Herre, uppelda våra hjärtan, lifva dem med din kärlek, så skola vi sedan gladt löpa såsom fridens budbärare åt alla håll! Amen.

Några af villkoren för en välsignelserik hednamissionsverksamhet.

Missionspredikan. 2.

Text: Matt. 5: 3—9.

Saliga äro de i anden fattiga, ty dem hör himmelriket till. Saliga äro de bedröfvade, ty de skola blifva hugsvalade. Saliga äro de saktmodiga, ty de skola ärfva jorden. Saliga äro de, som hungra och törsta efter rättfärdigheten, ty de skola blifva mättade. Saliga äro de barmhärtiga, ty dem skall ske barmhärtighet. Saliga äro de renhjärtade, ty de skola se Gud. Saliga äro de fridstiftande, ty de skola kallas Guds barn.

Fattigt, mycket fattigt är det kyrkosamfund, som icke har missionsförsamlingar i hednaländerna. Fattig vore solen, om hon icke lyste och värmde. Kristi kyrka är kallad att vara det eviga lifvets och den gudomliga kärlekens sol bland de olika folken på jorden. En kyrka utan Kristi lysande och värmande kärlek är ingen kyrka, likasom solen utan ljus och värme icke skulle vara sol. En kyrka, hvars kristliga kärlek värmer endast i den närmaste omkretsen, är en matt kyrka, likasom solen, om hon lyste och värmde blott i sin närhet, vore en matt sol.

Låtom oss kasta en blick ut öfver den stora, mörka, kalla hednavärlden! Se vi då strålarna från de olika kristna kyrkosamfunden, huru de lysa och värma hedniska städer, byar och samhällen i Asien, Afrika och på hafvets öar? Se vi än matta och kyliga, än varma, ljufva och vederkvic-

kande strålar från de olika solarna, kyrkorna? Se vi den andliga växtligheten, dessa nådens oaser, som uppkomma i hedendomens ökenländer genom kraften af kristendomens solvärme? Det missionens solljus, som utstrålar från kristenheten, är det starkt, varmt, klart och rent nog för den mörka och kalla människomassa, som vi kalla hednavärlden?

Väl kunna vi likna människovärlden på jorden vid den omätliga rymd, som omger oss. I denna rymd kretsa stjärnorna, solen, planeterna och månen. Hvilken massa af ljus det behöfves för att upplysa och genomtränga denna oändliga rymd samt värma dessa millioner världskroppar. Hvilken massa af himmelsk kärlek och gudomligt ljus det behöfves för att värma och upplysa femton hundra millioner människosjälar! Vi svindla, vi häpna, vi förstummas vid tanken härpå. Ljus, kärlek, lif, frid, sällhet och ro för femton hundra millioner människosjälar. Hvarifrån skall denna kärlek och denna frid komma? Hvarifrån denna massa af Kristi kärlek, som förmår att genomvärma femton hundra millioner människohjärtan?

Ack, det är ju solarna i rymden, som upplysa och värma de annars mörka och kalla världskropparna. Så skulle det ock vara solarna i Guds nåderike, kyrkosamfunden, som skulle med Kristi kärlek upplysa och värma de mörka och kalla människomassorna på jorden.

Men dessa andliga solar, dessa kyrkosamfund, huru djupt och starkt äro de själfva genomvärmda af Kristi kärlek? Och vår sol, vår synod, huru långt kastar hon sina värmande och lifgifvande strålar? Se vi i fjärran någon hednatrakt belyst och uppvärmd af det Kristi kärleks solljus, som lyser i Augustana-synoden? Några matta ljusstrålar sammanbinda vår synod med en liten del af hednavärlden, men dessa ljusstrålar från oss till de mörka länderna äro brutna — ingen evangelii ljusstråle skiner direkt från oss

> "till polens kalla gränser,
> till Indiens ängd så huld",

eller

> "till flodens strand, som glänser
> i Afrika af guld."

Vi äro i det afseendet ett fattigt, mycket fattigt samfund. Hvar är här vår berömmelse? Hon är utelyckt, helt utelyckt.

I.

Så komma vi strax till det första villkoret för en välsignelserik hednamissionsverksamhet, och det är *ödmjukheten, andens fattigdom.*

Endast af det ödmjuka och andligt fattiga hjärtat kan Kristi kärleks ljus och värme mottagas. Detta gäller ock kyrkosamfundet eller sällskapet, som bedrifver hednamission. Kristus gifver sin kärlek i rikt mått endast åt den kyrka, som är fattig i anden. Så lyder hans stora orubbliga missionssällskapsstadga: "Saliga äro de i anden fattiga, ty dem hör himmelriket till." Himmelriket, det är Jesu Kristi frälsningsmission på jorden. Märkom detta väl! Hvilka äro då de, som skola hafva denna nådens och frälsningens mission om hand? De i anden fattiga. Endast den nådehungrande mottager nåd, och endast den, som själf mottager nåd, kan utdela och utbreda nåd bland andra. En själfrättfärdig, en fariséisk kyrka är oduglig till evangelisk mission. Öfver den fariséiska missionsverksamheten lyder Herren Jesu dom så: "Ve eder, skriftlärda och fariséer, I skrymtare, att I faren omkring öfver vatten och land för att göra en proselyt, och när han har blifvit det, gören I honom till ett helvetets barn dubbelt mer, än I ären."

II.

Det andra villkoret för en välsignelserik hednamissionsverksamhet är en djup bedröfvelse öfver och en hjärtlig sympati med hela det i synd fallna människosläktet. Visserligen är det underligt, att vi kristna kunna hafva en enda glad dag på jorden. Ja, ja, ropar mången, det var just så jag alltid trott, kristendomen är ju dysterhetens religion. Min vän, vi tala icke nu med dem, som antagit såsom sitt motto för lifvet orden: "I do not care". Vi tala med dem, som betänka, allvarligt besinna, hvad det är, att ett släkte af billi-

oner odödliga väsenden djupt fallit i synd, jämmer och elände. Huru föreställa vi oss Herren Jesu ansiktsuttryck under hans vandring på jorden? Jag ser Jesu anlete under hans jordelif, såsom jag såg det i smulorna af Leonardo da Vincis nattvardstafla i Milano. *Den gudomliga kärlekens fridfulla vemodsblick öfver den fallna människovärlden,* det är den bild af Herren Jesus jag bär i mitt hjärta. Tårarna, som rullade utför Herren Jesu kinder, under det veropen öfver Jerusalem ljödo öfver hans darrande läppar; bönen från korset om förlåtelse för de bittraste och grymmaste fiender, det är bilden af Herrens medsorg, medlidande, sympati med de fallna människobarnen.

Där denna bedröfvelse, denna djupa sympati icke genomströmmar ett kyrkosamfunds hjärta, där finnes icke det rätta missionssinnet, där kan ej heller den rätta missionsverksamheten bedrifvas. "Saliga äro de bedröfvade, ty de skola blifva hugsvalade". Där missionsverksamheten är en hugsvalelse för det öfver förtappade människor bedröfvade hjärtat, där kan man utföra en välsignelserik hednamission.

III.

Ett tredje villkor för en sann hednamission ställer Herren Jesus oss för ögonen i orden: "Saliga äro de saktmodiga, ty de skola ärfva jorden." Hvar finnes den *saktmodiga* kyrkan i kristenheten? Hon skall vara missionskyrkan, hon skall besitta jorden. Så lyder missionens Herres utslag. De saktmodiga, de som till hjärtat och vandeln lefva i och af nåden. Minnas vi den störste hednamissionären, som funnits på jorden? Paulus — hvad var det som utmärkte hans hednamissionsverksamhet? "Och jag, mina bröder, då jag kom till eder, kom jag icke för att med höga ord eller med hög vishet förkunna för eder Guds vittnesbörd; ty jag höll icke före, att jag bland eder visste något annat än Jesus Kristus och honom korsfäst. Och jag var hos eder i svaghet och i fruktan och i mycken bäfvan. Och mitt tal och min predikan framställdes icke i öfvertalande ord af mänsklig vishet, utan i Andens och kraftens bevisning, på det eder tro

icke måtte bero af människors vishet, utan af Guds kraft." Det var därför Paulus till församlingen i Rom kunde inlämna en missionsrapport så lydande: "Jag har således berömmelse i Kristus Jesus i det Gud tillhörer. Ty jag skall icke drista att tala om något, som icke Kristus, för att göra hedningarne lydaktiga, har verkat genom mig med ord och gärning, genom teckens och underս kraft, genom Guds Andes kraft, så att jag från Jerusalem och rundt omkring ända till Illyrikum har fullgjort förkunnandet af Kristi evangelium."

Det är detta slags missionsverksamhet, som skall ärfva jorden till sist. Det är icke påfvemissionen, som är den siste arfvingen af jorden, det är den sanna Kristusmissionen, utförd af de saktmodiga, som skall ärfva jorden.

IV.

Ett fjärde villkor för en välsignelserik hednamissionsverksamhet är hunger och törst efter rättfärdigheten, trånad och längtan efter *rättfärdighetens* utbredande och seger på jorden. För hvilket ändamål är Kristi kyrka stiftad? För att mottaga och utbreda Kristi rättfärdighet bland människor. Staten är inrättad för allehanda jordiska ändamål, för jordisk bärgning, för vinnandet af rikedom, ära och makt. Vi höra och läsa så mycket om civilisationens, rikedomens, konstens, vetenskapens och bildningens framåtskridande och om nödvändigheten af att verka och uppoffra för detta höga mål, en idealmänsklighet på jorden. Rättfärdigheten allena, "den rättfärdighet, som kommer genom tro på Kristus", kan framställa en ideal, en ny mänsklighet. I Kristi sanna kyrka rörer sig i hjärtedjupet en brinnande längtan efter att åstadkomma en ny, en rättfärdig mänsklighet, att se orättfärdiga människor omskapade, pånyttfödda och förvandlade till rättfärdiga och nya människor. Det är därför en sann kyrka icke kan annat än missionera. Törsten efter rättfärdigheten drifver henne därtill. Denna hunger och törst skall blifva mättad. Kristi rättfärdighetsrike skall segra öfver mörkrets och orättfärdighetens rike. "Nya himlar och en ny jord vänta vi, efter hans löfte, i hvilka rättfärdighet bor."

Vi pläga ofta berömma den stora andel, vi svenskar hafva i bebyggandet och civiliserandet af denna nya värld, Amerika, frihetslandet på jorden. Huru stor andel skola vi såsom ett kyrkosamfund, en synod, hafva i bebyggandet af den nya jorden, "i hvilken rättfärdighet bor"? Huru många nybyggare samla vi från jordens olika släkten och tungomål för den nya jordens, den himmelskt nya världens eviga sällhetslif? Tänk, hvad företagsamheten och girigheten på jorden kunna åstadkomma för enskilda människors och bolags besittning af vidsträckta landsträckor, järnvägar, fabriker och stora penningesummor? Tänk ock, hvad den sanna missionsföretagsamheten kan åstadkomma för vinnandet af landsträckor och stora människoskaror för Kristi rike! Den lilla brödraförsamlingen, huru mildt, starkt och ljuft evangelii ljus från henne har lyst öfver många långt skilda trakter af hednavärlden.

V.

Här komma vi då till det femte villkoret för välsignelserik hednamission. *Barmhärtighetssinnet,* det uppoffrande sinnet måste finnas i hög grad inom den kyrka, som skall öfva en kraftig mission. "Saliga äro de barmhärtiga, ty dem skall ske barmhärtighet". Hvad skola vi säga om oss i detta stycke? Hafva vi bland oss några missionens mecenater? Finns det hos oss några af dem med jordens goda mera öfverhopade, som med glädje skulle vilja offra större penningesummor på ett missionsföretag i hednaländerna? Låtom oss se, om vi skulle försöka bilda ett aktiebolag för att sprida evangelii ljus direkt från oss till någon mörk hednatrakt, huru många af våra förmögnare församlingsmedlemmar som skulle vara villiga att taga aktier till en sådan summa, att företaget kunde hafva någon mänsklig utsikt att lyckas. Ack, vi äro så företagsamma, vi våga så mycket på allehanda, men när det gäller utöfvandet af den stora barmhärtigheten, huru mycket våga vi då?

Det måste finnas en rik, djup, trofast och ihärdig barmhärtighet hos det kyrkosamfund, som skall sköta en välsignel-

serik hednamissionsverksamhet. O, hvilket rikt löfte en missionerande kyrka har! "Saliga äro de barmhärtiga, ty dem skall ske barmhärtighet."

Vidare uppställer Herren ett ytterligare villkor för missionsverksamheten: "Saliga äro de renhjärtade." Det gäller här de rena afsikterna.

Till sist vilja vi höra det ljufva ordet af Jesu mun: "Saliga äro de fridstiftande, ty de skola kallas Guds barn." En fridsmission måste utgå från en fridskyrka.

Månne det hos oss finnes den "Andens enhet genom fridens band", att vi skulle kunna utföra en sann fridsmission i hednavärlden?

Reformationen och korsets evangelium.

Reformationspredikan.

Israels härlighet är borta, efter Guds ark var tagen — och åter: Israels härlighet är borta; ty Guds ark är tagen. 1 Sam. 4: 21—22.

Det var en sorgens och veklagans dag, då dessa ord uttalades af en kvinna, hvars hjärta brast af grämelse. Förbundsarken var tagen af Guds fiender. Israel hade förorsakat denna olycka genom sina synder. Hvad var nu lifvet värdt, sedan det icke mer fanns någon förbundsark, sedan nåden och löftena voro borta? Ty all nåd och salighet, all lycka och välsignelse, all frälsning för Israel var ju fäst vid förbundsarken. Ja, det gällde frälsning icke allenast för Israel utan för hela människosläktet. Hvad hjälpte det, om Israel hade vunnit all jordens härlighet, sedan arken var borta? Men Guds folk kunde icke ens på jorden vinna lycka, sedan arken var borta. Israel var ju *Guds* folk i, med och genom förbundsarken och det nådeförbund, som därvid var fäst. Hädanefter skulle Guds folk heta *Ikabod,* det är "Icke härlighet".

Genom Herrens trofasta nåd återfanns förbundsarken. En stor glädjehögtid firades af hela Israel med konung David i spetsen, när arken hämtades hem. Om denna stora reformationsfest kunna vi läsa i 2 Sam. 6 kapitel.

Nu är det dock icke om gamla testamentets förbundsark vi egentligen ville tala, ty denna var blott "skuggan af det tillkommande goda". Själfva väsendet är Kristus och kor-

sets evangelium. Huru gick det med det nya Guds förbundsfolk, Kristi kyrka och församling? I tidernas längd somnade hon, och "ovännen" röfvade bort förbundsarken, *korsets evangelium.* "Guds församlings härlighet", så suckade och ropade många betungade själar under senare hälften af medeltiden, "är borta". Hvad? Om någon tid haft att uppvisa Guds församlings härlighet, så var det väl medeltiden. Kan man väl på jorden tänka sig större härlighet än högmässsan i en af katolska kyrkans obeskrifligt majestätiska katedraler? Allt är här anlagdt på idel härlighet. Prästerna uppträda i de mest mångbrokiga och strålande dräkter, kyrkomusiken är hänförande, gudstjänstceremonierna äro beräknade på att intaga människans alla sinnen, syn, hörsel, smak, lukt och känsel. Framför allt är gudstjänstrummet utstyrdt med en prakt och ett majestät, att vi knappast kunna tänka oss himmelen härligare än en af de katolska d merna.

"Ikabod, Ikabod. Icke härlighet, icke härlighet," suckar en arbetande och betungad syndare under allt detta. Hvarför så? *Guds församlings härlighet* är borta, *korsets evangelium* förkunnas icke här. Så gräto, suckade och jämrade sig många ädla själar än här, än där, närmast före reformationstiden, till dess Luther i Wittenberg den 31 oktober 1517 upphäfde det jämmerskri, som skallade öfver hela Europa och slutligen förskräckte själfva påfven i Rom.

Innan vi öfvergå till en närmare betraktelse af reformationen, låtom oss bedja om Herrens nåd i bönen: Fader vår, som är i himmelen, m. m.

Text: 1 Kor. 2: 1—5.

Och jag, mina bröder, då jag kom till eder, kom icke för att med höga ord eller med hög vishet förkunna för eder Guds vittnesbörd: ty jag höll icke före, att jag bland eder visste något annat än Jesus Kristus och honom korsfäst. Och jag var hos eder i svaghet och i fruktan och i mycken bäfvan. Och mitt tal och min predikan framställdes icke i öfvertalande ord af mänsklig vishet, utan i Andens och kraftens bevisning, på det att eder tro icke måtte bero af människors vishet, utan af Guds kraft.

På ingen människa efter apostlarne kunna dessa ord tilllämpas med så full sanning, som på reformatorn Martin Luther. Luther var en skröplig människa, och hans skröpligheter voro icke heller osynliga. Men han har en oförgänglig ära inför Gud och människor, i tid och evighet, och den äran är hans enkla och kraftiga predikan af *korsets evangelium*. Den nådens ära har Gud själf gifvit Luther; ingen makt kan taga denna ära från vår reformator. Låtom oss läsa Luthers förklaring öfver Galaterbrefvet eller hans påskpredikningar eller ock någon annan af hans uppbyggelseböcker, och vi skola där finna en evangelii kraft, sådan som knappast någon annan mänsklig lärare förmått att åstadkomma.

Lutherska kyrkan har haft och har många skröpligheter, och hennes skröpligheter äro icke heller osynliga. Men en är hennes ära inför all världen, och det är hennes rikedom på korsets evangelium.

Vi vilja fördenskull genom Guds nåd i korthet betrakta:

Reformationen ett återfinnande och återförkunnande af korsets evangelium.

I.

Af vår text finna vi, hvilken betydelse *korsets* evangelium hade i den apostoliska tiden. Det är den store hednaaposteln Paulus, som talar i våra textord. När han kom till Korint, där syndens förförande och förstörande makt uppenbarade sig i all dess gräsliga ståt och elände, hvad skulle han, mannen med det af Herren Jesu människokärlek brinnande hjärtat, tänka? Hvar fanns den kraft, som förmådde lyfta de i synden djupt sjunkna, hvar söka den makt, som kunde befria de bundna? Månne grekisk vältalighet, konst och visdom kunde uträtta detta stora frälsningsverk? O nej, allt sådant är idel vanmakt gentemot den allt öfverväldigande synden. Detta visste den djupe människokännaren Paulus, ty han hade erfarit syndens makt och den mänskliga visdomens vanmakt på sitt eget hjärta. Därför skref han: "Jag kom icke med höga ord eller med hög vishet — — —. Mitt

tal och min predikan framställdes icke i öfvertalande ord af mänsklig vishet, — — — på det att eder tro icke måtte bero af människors vishet, utan af Guds kraft."

Hvad var det då aposteln Paulus satte emot syndens oerhörda makt och förföriska kraft? Hvilka voro de frälsande krafter han satte i rörelse i Korint och annorstädes? "Guds vittnesbörd." "Jesus Kristus och honom korsfäst." "Andens och kraftens bevisning." "Guds kraft." Hvad säga nu Apostlagärningarna? Hvarom vittnar den första kristna kyrkans historia under och närmast efter apostlarnes tid? Om korsets dragningskraft, om *korsets evangelii seger,* en seger, som står såsom ett under i världshistorien.

Men hvad är denna kraft i korsets evangelium? Är det en seger af yttre våld eller af yttre ceremonier och tecken? O nej, det är den *gudomliga lidande kärlekens* seger. Om jag varder upphöjd ifrån jorden, skall jag draga alla till mig", sade Herren Jesus själf (Joh. 12: 32).

Därför är ock hela nya testamentet ifrån början till slut en enda sammanhängande lofsång öfver den frälsande kraft, som utgår från korsets evangelium.

Och korsets evangelium, hvad är det annat än den outsägliga och oförskylda Guds nåd i Kristus Jesus. "Af nåden ären I frälsta, Guds gåfva är det", så lyder grundtonen i korsets evangelium. Ingen mänsklig gärning frälsar en syndare. "Alla hafva syndat och äro utan berömmelse inför Gud och varda rättfärdigade utan förskyllan af hans nåd, genom återlösningen i Kristus Jesus." "Men är det af nåd, så är det icke mer af gärningar, annars blifver nåden icke mer nåd." Så ljöd det öfver jorden under den kristna kyrkans hjälteålder, och för detta korsets och nådens vittnesbörd måste syndens och satans fästen falla. Vid ljudet af evangelii basuner föllo Jerikos och Roms murar. Så upprättades och utbreddes Kristi rike på jorden, nådens och frälsningens kyrka och församling.

II.

Längre fram i kyrkans historia förkolnade kärleken till korsets evangelium. I stället för det enkla bibliska och

apostoliska korsets evangelium uppkom en utvärtes korsdyrkan, som undanskymde och afstängde det sanna korsets kraft. Man satte kors allestädes, i synnerhet på kyrkorna, ja, man byggde själfva kyrkorna i korsform, man prydde biskoparne med guldkors, ja, den mänskliga uppfinningsförmågan ansträngde sig till det yttersta för att framställa konstgjorda och dyrbara kors. Man trodde sig ock hafva funnit det korsträd, hvarpå Herren Jesus hängde, då han led korsdöden för oss, man återeröfrade detta kors, som blifvit bortröfvadt af fiender, de otrogna, och man höll årligen stora och lysande fester till det yttre korsets ära. Under en tid af två hundra år var hela kristenheten uppskakad af den förunderliga rörelse, som vi kalla korstågen, då furstar och folk, rika och fattiga offrade lif och blod, gods och allt för att återeröfra korsets land, det heliga landet. Dessutom ansågo alla fromma under medeltiden, att de genom att gissla sig själfva allt intill blods bevisade korsets kraft och gjorde sig delaktiga i Jesu Kristi kors.

Den, som ville grundligt läsa korsets historia under medeltiden, skulle finna förunderliga ting att tänka på. Och dock, midt under all denna medeltidens korsståt och korsefterliknelse var korsets evangelium mestadels undangömdt. Likväl låg äfven under denna tid mången munk, mången nunna och mången annan fattig syndare på knä framför sitt krucifix (bild af den korsfäste Frälsaren) och sökte och fann någonting mer än en blott yttre korsbild. Valdenserna sökte rätt på korsets evangelium i den heliga skrift. Mystikerna fördjupade sig i de innerligaste betraktelser öfver Kristi kors, såsom vi kunna se af sånger från medeltiden och i synnerhet af sådana böcker som Taulers predikningar och Thomas a Kempis' "Kristi efterföljelse". Den senare lilla boken hoppas jag, att vi alla känna till. Näst bibeln är ingen bok i världen så spridd som den. Hon läses af katoliker och protestanter, lärda och olärda. Och i den lilla boken är Kristi kors dragningskraften, ehuru nådens evangelium icke däri förkunnas med den fulltonighet och kraft, som vi finna hos Luther.

III.

Enligt Guds underbara råd var nu den tid inne, då man skulle åter leta upp och åter förkunna det gamla korsets evangelium. Reformationen begynte med Luthers uppspikande af de 95 teserna i Wittenberg den 31 oktober 1517. Dessa teser voro ett nödrop efter frälsning af blott *nåd*. Därför vunno ock de enkla, allvarliga orden en sådan genklang i tusendens och åter tusendens hjärtan och samveten. För korsets evangelium behöfves det ett samvete, som är väckt till sann syndakännedom och bättring. Det var därför som Luther i sina teser förkunnade den inre samvetets och hjärtats förkrosselse och bättring i stället för den katolska kyrkans utvärtes botceremonier.

Emedan Luther själf så djupt kände synden, tog han snart sagdt för gifvet, att alla människor måste känna sig lika förtappade och fördömda som han. Det är därför han rent af öfveröser kristenheten med korsets och nådens evangelium. Vill man träffa Luther hemma, så måste man söka honom i *korsets evangelium,* där lefver och sjunger han som lärkan i den fria luften. "Ty i mitt hjärta härskar denna enda artikel, nämligen tron på Kristus, och ifrån denna, genom denna och till denna komma och återvända dag och natt alla mina andliga betraktelser", utropar han i företalet till sin utläggning af Galaterbrefvet. "Kristi kors är kärnan af Guds ords lära, den allra renaste teologi", säger han på ett annat ställe. Därför kallade han sig ock "en korsets teolog", "ty allena i Kristus, den korsfäste, finnes den sanna teologien och den rätta Guds kunskap."

Rättfärdiggörelsen af nåd för Kristi skull, korsets, nådens evangelium blef grundtonen och den oemotståndliga segerkraften i hela reformationen. "Ifrån denna artikel kan ingen gudfruktig vika eller efterskänka något, som strider emot densamma, om än himmel och jord och allt annat störtade samman", utropade Luther och med honom hela den gamla lutherska kyrkan. Ville man finna Luther vaken, så behöfdes blott att stöta emot korsets evangelium på något sätt. Huru den väldige kämpen då brusade upp! Ve den, som då

hade att taga emot de kraftord, af hvilka Luther hade ett så outtömligt förråd! Härvid skonades hvarken vän eller fiende. Det var därför Luther stormade så emot påfven, emedan påfven var en motståndare till den fria nådens evangelium. Och hvad alla makter i världen förut icke förmått emot den allrådande påfven, det förmådde korsets evangelium. Det hedniska Rom, världens starkaste rike, hade fallit för korsets och nådens evangelium. Det påfviska Rom, som ansågs allsmäktigt, måste träda tillbaka för samma korsets evangelium, som återfanns och åter förkunnades vid reformationstiden. Det är korsets evangelium, sådant det framträdde vid reformationstiden, som grundlagt den nyare tidens borgerliga och religiösa frihet. Vi mena icke, att evangelium i ett ögonblick omskapade världen. Evangelium är likt en surdeg och ett senapskorn, det arbetar och verkar sakta och stilla, ja, ofta i det fördolda, men det verkar säkert, och frukterna skola blifva allt mer och mer synliga.

IV.

Finge vi nu vara vidlyftiga, skulle vi försöka visa, huru alla den lutherska kyrkans läror stå i innersta lifssammanhang med nådens evangelium, ja, huru detta korsets evangelium är kärnan och kraften i hvarje särskild lära, men en sådan närmare undersökning måste vi öfverlämna åt läsaren själf.

Tänk öfver lutherska kyrkans lära om Ordet, om Guds ord, hvad det är, dess kraft och betydelse. Hör du icke uti den bestämda skillnaden mellan lag och evangelium ett klart återljud af aposteln Paulus' framställning af lag och evangelium? När du hör den lutherska kyrkan vittna om lagens nytta och ämbete att upptäcka synden och göra människan alldeles oförmögen och vanmäktig till att på något sätt hjälpa till vid sin frälsning, är icke detta precis den apostoliska läran? Och åter igen, när du hör den lutherska kyrkan förkunna evangelium, att en arm syndare rättfärdiggöres af blott nåd för Kristi skull, är icke detta alldeles samma saliga lära om den oförskylda nåden, som du ser i hela bibeln?

Och *hvar* skola vi finna reformationens vittnesbörd om korsets evangelium? I den lutherska kyrkans härliga *psalmer* och i hennes *uppbyggelseböcker* i allmänhet. Den som vill höra ett hjärteevangelium, han läse och sjunge vår kyrkas psalmer och sånger öfver Kristi lidande och hennes nattvardspsalmer. Kan korsets evangelium på mänskligt språk förkunnas ljufligare och innerligare, än det sker i dessa psalmer och sånger? Hvilket kyrkosamfund har att uppvisa så många djupa, innerliga och hjärtgripande *betraktelser öfver Kristi lidande* som det lutherska? I stället för medeltidens yttre korsdyrkan införde reformationen predikningar, sånger och hjärtebetraktelser öfver Kristi lidande, död och uppståndelse. När vi tänka på, hvilken betydelse Kristi död har särskildt i den lutherska kyrkans gudstjänst och lif, uppbyggelseböcker och teologi, då kunna vi i sanning säga: här är *korsets evangelium.*

Men när vi nu tala särskildt om lutherska kyrkan, vilja vi därmed uttala förakt och fördömelse öfver våra reformationssyskon? Bort det! "Hvad Gud har renat, må du ej anse oheligt." Herren har gjort härliga ting i och genom våra systerkyrkor; ho äro vi, att vi skulle utkasta dem, som Gud har upptagit? Vi behöfva nog erkänna inför Gud, att lutheraner ofta varit orättvisa och kärlekslösa mot sina syskon, likasom också våra kära syskon ofta varit orättvisa emot oss. Ja, det är oss icke heller gifvet eller befalldt att fördöma katolikerna, ty det ligger ännu mången katolik vid sitt krucifix och ropar efter nåd såsom under medeltiden, och det finnes smulor, om ej mer, af nådens evangelium äfven inom den romersk-katolska kyrkan. Alltså, hvarför dömer du din broder? Eller du andre, hvarför föraktar du din broder? Ty vi skola alla stå "för Kristi domstol" (Rom. 14: 10). Men ho kan med rätta döma oss, att vi mest älska och ledigast tala vårt modersmål? Och ho kan och bör döma oss, att vi älska vår kyrka och hennes kostliga evangelium?

Om vi fördjupa oss i vår kyrkas lära om sakramenten, dopet och nattvarden, så finna vi däri samma korsets och nådens evangelium. Här gäller ingen människas värdighet, kraft

eller märkvärdighet. Här gäller endast Guds fria, förbarmande nåd i Kristus Jesus. — Se vi åter på frågan om kyrkostyrelse och kyrkotukt, så finna vi samma nådens evangelium. Här gäller icke statskyrka, icke frikyrka, icke biskop, icke lekman. "Alla ären I en i Kristus Jesus." Här gäller icke en församling af idel troende Guds barn och heliga, här gäller det endast att vara en fattig, förtappad syndare, som behöfver *nåd och intet annat än nåd.* Här gäller, att "det icke beror af någons vilja eller löpande, utan af Guds barmhärtighet." Ja, här gäller, att "Gud har inneslutit alla under otro, på det att han skulle förbarma sig öfver alla". Det gäller för kyrkomän att icke öfvermodigt döma separatister, och för separatister att icke öfvermodigt döma kyrkomän. Ty hvar är Guds Ande? Månne där, hvarest man skriker och stormar om ren lära, eller där man bröstar sig öfver en ren församling, bestående af idel troende Guds barn? Guds Ande är hos dem, "som hafva en förkrossad och ödmjuk ande, och hos dem, som frukta för Herrens ord."

Min läsare, vi fira reformationsfest, vi hafva ärft korsets evangelium. Hvad göra vi med det stora och rika arfvet? Göra vi som judarne med arfvet efter Abraham? Hvad hjälper oss all vår reformationsberömmelse, om vi i ett otroget sinne träda ifrån lefvande Gud? Är det blott i *läran* vi skola bevara korsets evangelium, eller är det i *lifvet* det skall visa sig, hvad slags lära vi bekänna? "Af frukten känner man trädet." Äro *vi* sådana frukter, att man kan känna reformationens träd såsom ett godt träd?

Emellertid hafva vi i läran och bekännelsen det, som är den förtappade mänsklighetens enda hopp — *korsets evangelium.* Ack, att vi nu också gjorde rätt bruk af detta enda läkemedel mot det stora onda, synden, som gör människan så olycklig för tid och evighet! Om det också nu synes vara tider, då denna helande balsam, *nådens evangelium,* föraktas af människorna, så låtom oss dock troget förvara den omistliga skatten, ty tider komma snart åter, då de förlorade sönerna och döttrarna behöfva det gamla fadershemmet. Huru outsägligt ljufligt att hafva ett nådens *hem,* till hvilket man fritt

kan inbjuda den förtappade och förstörde syndaren! Våra kyrkor och församlingar äro ämnade att vara sådana *nådens* och det gudomliga *förbarmandets* hem. Skola vi bo i dessa hem såsom den äldre sonen bodde i fadershuset, eller skola vi bo där med Kristi sinne, som uppsöker och frälsar det förtappade?

Du arme syndare, du betungade själ, hvad vill du göra, när du hör den fria nådens evangelium? Vill du kasta dig i den förbarmande Frälsarens armar? Han bevisar syndare en nåd, som går långt utöfver hvad vi kunna tänka eller bedja. Amen.

Våra tacksägelseämnen i vårt nya hemland.

Tacksägelsedagspredikan.

Text: Apg. 17: 24—28.

Den Gud, som har gjort världen och allt hvad däruti är, denne, som är himmelens och jordens Herre, bor icke i tempel, som äro gjorda med händer, ej heller betjänas han af människors händer, såsom vore han i behof af något, emedan han själf åt alla gifver lif och ande och allt. Och han har gjort hela människosläktet af ett blod till att bo på jordens hela yta och har fastställt bestämda tider och gränser för deras boende, på det att de måtte söka Herren, om de till äfventyrs kunde känna sig för och finna honom, ehuru han icke är långt borta från hvar och en af oss; ty i honom lefva vi och röra oss och äro till, såsom ock några af edra skalder hafva sagt: "Ty vi äro ock hans släkte."

Vi äro gäster och främlingar i ett främmande land. Ett visst stilla vemod smyger sig öfver oss på själfva tacksägelsedagen. Vår vagga stod icke i det land, vi nu bebo. Vårt ursprungliga modersmål är icke detta lands offentliga språk. När vi taga upp kungörelsen om denna högtidsdag, sådan vårt lands president ursprungligen skref den, kunna vi äldre icke läsa den med en ton och ett uttal, som vår barnatunga lärt att utsäga. När vi i dag vandrade till kyrkan, voro de hus och gårdar, vi gingo förbi, ej barndomsminnen, ej heller är templet, där vi samlas, uppvärmdt genom vår ungdomsålders eldiga och lifliga känslorörelser. Vårt hjärtas finaste

rötter äro på något sätt afslitna, vi hafva hastigt och nästan våldsamt blifvit såsom af en stormvind uppryckta, kastade till en aflägsen mark och där omplanterade. Vi se oss omkring och fråga: huru hafva vi kommit hit? Är det sant, att vi bo så långt fjärran från vår fädernebygd? Var det icke rum för oss i vårt fosterland, blefvo vi landsförvista? Hela denna vår förflyttning är icke blott besynnerlig, utan den är rent af ett under för våra ögon. Då vi nu flere eller färre år hafva bott i denna nya värld, som numera är vårt fosterland, så undra vi, om vi hafva några verkliga orsaker att med de öfriga invånarne af vårt nya hemland tacka och lofva Gud.

Enligt vår text måste vi tro, att vi icke utan Guds tillskyndelse och bestämmelse kommit hit. Gud har utstakat gränsen för vårt hemland från Östersjön ända till Västerhafvet. Vid det stora hemmansskiftet i vårt gamla hemland blefvo vi utsedda att taga i besittning ett uthemman långt bort i fjärran västern. Det var ett underligt landtmäteri, en besynnerlig hemmansdelning, som kastade oss så långt bort på utmarkerna. Skola vi nu inför högsta domstolen öfverklaga detta landtmätarbyte, sedan vi närmare besett den hemmansdel, som fallit på vår lott, eller skola vi med tacksamhet, lust och gamman bygga och bo på vår nya hemmansdel i de vida utmarkerna? Kunna vi fira verkliga tacksägelsedagar i vårt nya hemland? Låtom oss se!

Våra tacksägelseämnen i vårt nya hemland

vare ämnet för vår betraktelse denna dag.

I.

"Jorden är Herrens och allt hvad därpå är, jordens krets och de, som bo därpå." Så lyder vårt första tacksägelseämne i dag. Äfven den del af jorden, som vi kalla den nya världen, är Herrens. Det är vår käre himmelske Fader, som rår om hela det rullande klot, på hvilket vi tillbringa några år. Ja, några år, ty "vårt (närvarande) lifs dagar äro sjuttio år och till det högsta åttio år", enligt Moses, den gudsmannens ord.

Under all vår möda och allt vårt arbete, under alla våra sorger och bekymmer är det en mäktig och stärkande tröst, att vår jordiska vistelseort står under Guds omedelbara styrelse. Huru outsägligt hemskt det skulle vara att bo utom gränsen för Guds kärlek och nåd.

Medlemmarne af denna församling hafva i verk och gärning bevisat, att de tro den trakt af jorden, där de slagit upp sitt hemvist, vara Herrens. Hvad betecknar detta tempel, i hvilket vi äro samlade i dag till att fira tacksägelsehögtid? Dessa tegelstenar ropa och ropa högt till alla, som se dem: "Här är ett heligt rum, här bor visserligen Gud," därför bygga vi här ett Betel, ett Guds hus. Så ropade och så ropa ännu i denna dag de, som byggde denna kyrka. Vi kommo vandrande hit från vårt långt aflägsna hemland. Vi hade också en sten till hufvudgärd de första nätterna, vi tillbragte här i det främmande landet. Vår hemlängtan, våra bekymmer, vår oro, all den ängslan, som kvalde vårt hjärta under den första tiden här, voro hufvudgärdsstenar nog. Men vi fingo ock se Jakobs syner. Vi funno, att Herren var oss nära med sina beskyddande och vårdande änglar i det ännu ödsliga, främmande landet. Äfven öfver oss stod Herren och sade: "Jag är Herren, Abrahams, din faders, Gud och Isaks Gud; det landet, som du ligger på, skall jag gifva dig och din säd. Och din säd skall varda såsom stoftet på jorden, och du skall varda utspridd västerut, österut, norrut och söderut." Då vi vaknade upp ur vår första sorgesömn, utropade vi med Jakob: "Detta måste vara ett heligt rum, ty här bor visserligen Gud, och här är himmelens port", och så byggde vi en himmelens port och förgård här, nämligen denna kyrka. Och så hafva våra bröder, som äro "utspridda västerut, österut, norrut och söderut", byggt himmelsportar, himmelsförgårdar och Guds hus öfver detta ofantliga land. Så äro de, såsom vi i dag, samlade i dessa Guds hus till tacksägelsehögtid. Vi kunna i anden se dem, dessa större och mindre skaror, gäster och främmande från vårt gemensamma gamla hem. Nu känna de sig allaredan hemma i den nya världen. Vi tycka oss höra tonerna af deras lof- och tacksägelsesånger

blanda sig med våra röster. Amerika är numera ett helgadt land, ett Herrens land för oss svenskar. Det är ett Betel, ett Guds hus, hela landet, emedan vi öfver hela landet hafva Guds hus, där vårt himmelska hemlands tungomål läses och talas i det samma Guds ord, som gjorde vårt gamla Sverige till ett kristet land, ett Betel.

Men vi lämnade det största och det bästa af det löfte, som Gud gaf Jakob i Betel. Hafva vi då ingen del i detta löfte? Huru lyder det?

"Och genom dig och din säd skola alla släkter på jorden varda välsignade."

Hvilket outsägligt ljuft och fridfullt löfte till den ensamme unge man, som låg i det ödsliga fjärran landet med en sten till hufvudgärd! Det löftet var mer än all jordens rikedom och härlighet. Det var en fattig emigrant, som af Gud insattes till en evig välsignelses konung och president öfver alla släkter på jorden. Vi veta, att löftet var en profetia om Kristus och evangelium. Äga icke också vi af nåd Kristus och evangelium? Och denna skatt öfver alla skatter hafva vi fört med oss in i den nya världen. Äfven vi, ringa och fattiga immigranter, äro ock i vår mån kallade att vara till en välsignelse för alla släkter i detta land och öfver hela jorden.

Hören — hvarför hafva vi byggt vår skola där borta? Det måste hafva skett, emedan vi hört det löftet från Gud, att genom oss och våra efterkommande alla svenska släkter i nya världen och andra släkter på jorden skulle varda välsignade. En välsignelse är det således vi hafva i vår närmaste närhet. Skulle vi icke, mina älskade, på vår tacksägelsedag rätt innerligt ihågkomma denna välsignelse? Och huru? "Silfver och guld hafva vi icke", svaren I, mina kära. Jag vet det, hvad hafven I då? Hafven I bönens, nådens och kärlekens ande? Så upplyften då på denna tacksägelsens dag heliga händer utan vrede och tvekan, att nådens, fridens och välsignelsens Gud måtte rikligen välsigna vårt läroverk, att alla våra släkter i Amerika må genom det varda välsignade för tid och evighet.

II.

Vi såsom nordmän hafva en gudomlig och mänsklig *förstfödslorätt till detta land.* Vi behöfva icke känna oss främmande här, detta land hör till vårt hemlands utmarker. En utmark hör lagligen till det ursprungliga hemmanet. När familjen varder för talrik, måste somliga flytta ut och bygga nya hem på utmarken. Så också vi. Kunna vi bevisa vår förstfödslorätt till detta land? Historien, folkens högsta jordiska domstol, bevisar den för oss. Nordmännen voro Amerikas ursprungliga upptäckare långt före Kolumbus. Detta är numera bevisadt vara en sannsaga. I fordren inga bevis af mig i dag. Vi hafva ock pilgrimsfäder så väl som våra ättestolta yankeegrannar. Det var svenskarne, som under Gustaf Adolf räddade frid och frihet åt världen. Hade jesuiterna och spanjorerna segrat i trettioåriga kriget, huru hade det gått med Nya Englands pilgrimsfäder, med Förenta staterna då?

Våra pilgrimsfärder — vi känna dem, de kommo från Gustaf Adolfs stränder. De handlade kristligt och ärligt med landets urinvånare. Till Gud, till de gamla nordmännen, till pilgrimsfäderna vid Delaware hänvisa vi, när det blir fråga om vår homesteadrätt i Förenta staterna. Vi hänvisa ock till det gamla anglosaxisk-engelska språket. Har Gud gifvit detta land åt anglosaxerna, så har han på samma gång gifvit det åt skandinaverna. Vi äro alla af en folkstam. Att våra anglosaxiska syskon inblandat en hel hop latin i sitt språk och därigenom gjort sig oigenkännliga för sina skandinaviska stamfränder, är icke vårt fel. Vi hänvisa ock till den urgamla nordiska friheten. Däri hafva vi vår djupaste och ädlaste bördsrätt till frihetens land.

Emellertid tacka vi Gud af hjärtat, att vi på vår nya vikingafärd träffade våra gamla stamförvanter och sålunda fingo ett hemvist bland våra egna närmaste släktingar. Tänk, tänk, om vi hade råkat in i den spanska nya världen, i de ständiga revolutionernas länder, hvad hade det blifvit af oss då? Se vi icke tydligt, att Gud i nåd ledt hela det nittonde århundradets svenska vikingafärd?

Vi hafva alla orsak att älska och högt värdera det land, dit vi kommit. Vi må finna hvarjehanda att klandra hos yankeefolket, men ett är säkert, det är ett förståndigt folk, ett folk utmärkt framför många andra folk, det är det bästa folk vi kunde komma till, då vi måste flytta ut från vårt ursprungliga hem. Ett folk, som håller religiös och borgerlig frihet, laglig styrelse, fred och ro, egendom och hem heliga, det är vårt folk, ett sådant land är vårt fosterland. Hvar finner man på jorden ett folk så fostradt för sansad självstyrelse som det amerikanska? Låtom oss nu vara rättvisa: hvart skulle vi flytta på jorden för att finna ett folk, som kunde sköta ett frihetsland med så godt förstånd, som folket i våra Förenta stater det kan? Vi må i sanning ur djupet af vår själ tacka Gud, att vår lott fallit bland ett sådant folk, då vi enligt Guds ledning, delning och blandning af folken måste begifva oss ut i vida världen. Vårt urgamla fosterland i höga norden var och är den varma lilla stugans, det fredliga och ljufva hemmets land.

Den varma lilla stugan, det egna lilla men kära hemmet, där hafva vi lösningen på det närvarande lifvets gåta, svaret på de bittra frågor, som uppröra folken. Här är det land, där hvar och en, som passar på i tid, kan bygga sig en egen varm liten stuga, ett hem, där han är herre på täppan. Ett land, som skyddar hemmen, är värdt att kallas ett fosterland. I ett sådant land bo vi. Förenta staterna är ett hemmens land. Se våra städer. Städerna äro för mig sorgesyner på jorden. Men hemmen äro glädjesyner. Det egna hemmet är en borg och en fästning på denna af synder, frestelser och sorger öfverfyllda jord. Tacksägelsedagen är en hemmens, de egna fria hemmens jubeldag. Ej utan orsak predika vi därför i dag, ropa af alla krafter: älska hemmet, det är den största jordiska gåfva. Och till alla unga ville vi ropa: byggen under hälsans och arbetskraftens dagar den egna lilla stugan. Den är fästningen, dit I kunnen taga eder tillflykt, när de onda dagarna komma.

III.

Vi hafva gömt det största tacksägelseämnet till sist. Vi hafva ett hem, ett *himmelskt* hem, och detta hem är lika nära i vårt nya fosterland som i det gamla.

O, mina älskade, om vi kunde se in i hvarandras hjärtan i dag, hvad finge vi se? Suckar kämpande med tacksägelse och tacksägelse, som måste pressa sig fram bland inre nödrop. Vårt hem här på jorden är ett tårarnas hem, äfven då det är som bäst. Vi fråga på tacksägelsedagen ur djupet af vårt hjärta: finnes det icke för oss någonstädes ett hem utan tårar, utan oro och bekymmer, ett *fridens* hem? Skall icke Gud, den allsvåldige och allälskande, någon gång sända ut en proklamation om en allmän, fullkomlig tacksägelsedag, en den eviga fridens och fröjdens dag? O, I veten det, de sista kapitlen i vår bibel äro en sådan profetisk proklamation om en evig tacksägelsedag. Låt mig såsom ett *amen* på vår tacksägelsedagsgudstjänst i dag läsa för eder Upp. 7: 9—17; 21: 1—7: "Därefter såg jag, och se, en stor skara, som ingen kunde räkna, af alla folkslag och stammar och folk och tungomål, stående inför tronen och inför Lammet, klädda i hvita fotsida kläder, med palmer i sina händer. Och de ropade med hög röst och sade: Frälsningen är vår Guds, som sitter på tronen, och Lammets! Och alla änglarne stodo omkring tronen och omkring de äldste och de fyra djuren och nedföllo på sina ansikten inför tronen och tillbådo Gud och sade: Amen, lof och ära och vishet och tacksägelse och pris och makt och starkhet tillkomme vår Gud i evigheters evighet! Amen. Och en af de äldste svarade och sade till mig: Hvilka äro dessa, som äro klädda i de hvita fotsida kläderna, och hvarifrån hafva de kommit? Och jag sade till honom: Herre, du vet det. Och han sade till mig: Dessa äro de, som komma ur den stora bedröfvelsen; och de hafva tvagit sina kläder och gjort dem hvita i Lammets blod. Därför äro de inför Guds tron och tjäna honom dag och natt i hans tempel; och den, som sitter på tronen, skall bo öfver dem. De skola icke mer hungra eller törsta, icke heller skall solen

eller någon hetta falla på dem. Ty Lammet, som är midt för tronen, skall vårda dem och leda dem till lefvande vattenkällor, och Gud skall aftorka alla tårar från deras ögon." "Och jag såg en ny himmel och en ny jord; ty den första himmelen och den första jorden hafva förgåtts, och hafvet är icke mer. Och jag såg den heliga staden, ett nytt Jerusalem, nedkomma af himmelen från Gud, tillredd såsom en brud, prydd för sin man. Och jag hörde en stark röst från himmelen säga: Se, Guds tabernakel bland människorna, och han skall bo ibland dem, och de skola vara hans folk, och Gud själf skall vara med dem, deras Gud. Och Gud skall aftorka alla tårar från deras ögon, och döden skall icke vara mer, icke heller sorg, icke heller rop, icke heller värk varder mer, ty det första har gått till ända. Och den, som satt på tronen, sade: Se, jag gör allting nytt. Och han sade till mig: Skrif; ty dessa ord äro vissa och sanna. Och han sade till mig: Det är gjordt. Jag är A och O, begynnelsen och änden. Jag skall gifva den, som törstar, af lifvets vattenkälla för intet. Den, som öfvervinner, skall få detta på sin lott, och jag skall vara hans Gud, och han skall vara min son."

III.

FÖREDRAG OCH TAL.

Genom den lutherska reformationen den frälsande sanningen återfunnen.

Man berättar om en af den gamla tidens vise, att han, då han efter yttersta ansträngning af sina krafter och lång tids djupt rannsakande funnit lösningen af en ytterst svår fråga, i onämnbar hänförelse utropat: *"Jag har funnit det."* Det vore oss ej möjligt att uppräkna de många människor, hvilka efter otroliga ansträngningar och försakelser funnit hvad de sökt på jorden: makt, ära, rikedom, segrar och nöjen. Ej heller vore det oss möjligt beskrifva de många glädjefester, som firats på jorden öfver detta: "Jag har funnit det." Böcker hafva därom skrifvits, sånger sjungits, loftal hållits i oändlighet. Och dock har härvid endast en jordisk, förgänglig skatt blifvit funnen.

Är det ens möjligt att lefvande och verkligt beskrifva den fröjd, den ära och det pris, som åtföljt finnandet och återfinnandet af jordiska skatter, huru skulle det då vara möjligt att i lefvande verklighet beskrifva den fröjd, ära och härlighet, som åtfölja finnandet och återfinnandet af oförgängliga, obesmittade och ovanskliga skatter och härligheter? Dock är det om återfinnandet af den eviga skatten, den frälsande sanningen, vårt tal skulle handla. Matt, mycket matt måste vårt tal blifva i förhållande till själfva den sannings härlighet, öfver hvilken vi skulle tala. Ja, så när hade jag sagt, att det är en förtjänst hos mitt tal, den jag själf kan beprisa, att det är svagt emot själfva ämnets storhet och vikt; eller fast mer, den frälsande sanningens återfinnande är någonting så out-

sägligt, att hvarje mänskligt försök till dess beprisande måste taga sig ut som en dunkel skugga emot den klara solen.

Ett gudomligt under sker på jorden, då en arm syndare återfinner den frälsande sanningen, Herren Jesus Kristus. Jag säger strax utan vidare förklaring: den frälsande sanningen, *Jesus Kristus.* Ty hvem skulle vilja motsäga det påståendet, att Kristus är den frälsande sanningen? Ett all motsägelse nedtystande svar på frågan om hvad den frälsande sanningen är gifver Herren Jesus själf i de orden: "Jag är vägen, *sanningen* och lifvet" (Joh. 14: 6). Att finna och återfinna den frälsande sanningen är därför att finna och återfinna Jesus Kristus. Då lärjungarne i salig fröjd utropade: "Vi hafva funnit Messias", då jublade de öfver att hafva funnit den frälsande sanningen. När den gamle Simeon i templet tog Jesus-barnet i sin famn, sjöng han en jubelsång öfver ämnet: "Jag har funnit den frälsande sanningen", hvilken sång sedermera blifvit eftersjungen af millioner syndare, hvilka funnit samma frälsande sanning. Ja, när änglaskarorna sjöngo sina lofsånger öfver Betlehem, var hufvudämnet för deras sång detta, att den frälsande sanningen, Jesus Kristus, var kommen till jorden.

Sedermera undangömdes, särskildt under medeltiden, genom människostadgar den frälsande sanningen, hvarför vi ock kalla finnandet af densamma genom reformationen ett *återfinnande.* Det var samme Jesus och samma lära om Jesus, som fröjdade den gamle Simeon och Luther, men med afseende på tiden kalla vi Luthers omfamnande af Kristus ett *återfinnande.*

Vi skulle därför nu särskildt tala om återfinnandet af den frälsande sanningen genom reformationen. Vill man gifva en efter ord och sak sann uttydning på ordet reformation, så är det denna: den frälsande sanningen, Jesus Kristus, är återfunnen.

Vid begynnelsen af det 16 århundradet efter Kristi födelse finna vi i ett augustinerkloster i Wittenberg i Tyskland en munk, hvars hjärtehistoria är hela reformationens inre historia. I Luthers egen själ erfors den djupt trånande

längtan, utkämpades de strider af fåfäng kraftansträngning, som föregingo återfinnandet af den frälsande sanningen. I Luthers eget hjärta uppstämdes den fröjdesång öfver återfinnandet af Jesus Kristus, som sedan under reformationen utgick öfver hela Europa. Hos Luther själf skedde således först det Guds under, som vi kalla reformation; åt Luther själf gafs först den frälsande sanningen, Jesus Kristus, hvilken sedan under och genom reformationen utbjöds åt hela världen till anammande och återfinnande.

I dag för tre hundra år sedan hördes de första ljuden af det stora jubelropet: "Vi hafva återfunnit Messias", då Luther på domkyrkodörren i Wittenberg uppspikade de 95 teser, hvilka till tusental munkceller, slott och hyddor förde de första strålarna af rättfärdighetens sol, Jesus Kristus, sedan de mänskliga helgongärningars moln begynt skingras för den genom teserna susande evangelii vind. Vid riksdagen i Worms några år senare lät Gud denna samma rättfärdighetens sol i sin klara middagshöjd lysa ned öfver Europas monarker och folk, sedan han begagnat Luther såsom ett redskap vid skingrandet af egenrättfärdighetslärans moln. Med outsäglig hänryckning lyfte tusental arma syndare sina ögon upp icke till Luther utan till Jesus Kristus och utropade: Jesus är kvar, vi hafva återfunnit den frälsande sanningen.

Ännu stod dock Luther med endast några få närmast omkring lifvets källa, den stora skaran var genom ett stängsel afskild från själfva källan och måste mottaga lifsvattnet i käril, som räcktes dem af Luther. Om några år refs dock stängslet ned, och Luther inbjöd hela den stora skaran att själf träda källan nära och dricka vattnet så friskt det flödade ur källan. Bibeln öfversattes på folkets språk och spriddes till tusental slott, hyddor och kloster. Åter genljöd från alla håll ännu starkare jubelropet: Vi hafva återfunnit den frälsande sanningen. Af lifsvattnet blef i tusende hjärtan källor med springande vatten, och detta springande vatten framvällde i gripande toner och lofpsalmer, i hvilka grundtonen var denna: Vi hafva återfunnit den frälsande san-

ningen, Jesus Kristus. Djup var fröjden, innerlig glädjen, högljudt var jublet öfver den återfunna skatten, Jesus Kristus.

Några år förgingo under stilla begrundande vid Jesu fötter under verksam ifver att kalla så många som möjligt till att anamma den återfunna frälsande sanningen, Jesus Kristus.

Då utgick plötsligt en kallelse från världens dåvarande mäktigaste monark, och hufvudinnehållet af denna kallelse var: låten oss höra fast och visst, om I ären fasta och vissa därpå, att I hafven återfunnit den frälsande sanningen, Jesus Kristus. De furtsar, lärare och folk, som hade verkligt återfunnit Jesus Kristus, kände stunden, då de förnummo denna kallelse, högtidlig och allvarlig. O, huru många bönerop från tusende hjärtan då uppsändes till Herren.

På utsatt tid och ställe samlades furstar och några af lärarne i hela folkets namn för att afgifva svar på den allvarliga frågan. Man samlades för att affatta ett skriftligt svar, ty skrifvet måste svaret vara, så hade den väldige monarken förordnat. Nätter och dagar läste man bibeln, bad och skref. Luther, som ej fick visa sig i den kejsarens närhet, vistades i ett rum i en stad så nära han fick komma. Nätter och dagar kämpade han där med Gud i bön. Lik den gamle Jakob släppte han ej Herren, förrän han fick välsignelsen.

Välsignelsen fick han ock. Namnet *Israel* är ock med outplånliga bokstäfver inskrifvet af Gud i den lutherska reformationens historia, och de tusenden, som försökt utskrapa detta namn ur historien, hafva misslyckats intill denna dag; och de tusenden, som nu och hädanefter göra samma försök, skola misslyckas, ty det Gud gjort kan ej göras om intet. Israel, det är, du har kämpat med Gud och vunnit; Israel, det är, Luther har kämpat med Gud och vunnit och funnit den frälsande sanningen; Israel, det är det korta talet öfver vårt ämne, det är den åskstråle, som slår i stoftet alla stortaliga falska reformatorer, hvilka påstå, att den lutherska

reformationen skulle vara endast ett uppslag till sökande efter sanning.

Men huru gick det med de vänner och fäder i Augsburg, hvilka voro kallade att afgifva svar på den allvarliga frågan, om de voro inför Gud och af Guds ord vissa därpå, att de hade funnit Jesus Kristus? Jo, under bibelläsning och bön, blickande upp till den korsfäste, affattade de skriftligen ett svar eller bekännelse. "De högsta personer i kristenheten äro församlade under ordförandeskap af en kejsare, hvars spira räcker från norra till södra Europa och utöfver världshafvet till nya världen. Kurfurstar, prelater, furstar och ständer af tyska nationen hafva kommit tillsammans, främmande nationer hafva skickat sändebud och påfven afsändt sina legater för att höra denna bekännelse, detta svar. Och inför dessa alla och emot all deras makt och välde stiga några furstar upp och aflägga högt och allvarligt ett utförligt vittnesbörd om den evangeliska tron, hvilken några år förut bekändes inför samma mäktiga församling endast af en fattig bannlyst munk." Så vittnar historien.

Frimodighet, visshet, fröjd och tacksägelse uppfyllde alla de bekännandes hjärtan. "Jag vet", utropade Luther, "att vår sak är rätt och sannfärdig, och, hvad mer är, att den är Guds och Kristi egen sak." Då skaran af dem, som afgifvit det vissa och fröjdefulla svaromålet, begynte vända sina ansikten mot sitt jordiska hem, tillropade Luther dem: "I hafven bekänt Kristus."

Tänk, om vi nu finge läsa det svar, som dessa Herrens lärjungar gåfvo på den allvarliga frågan! Vi hafva säkerligen läst detta svar. Svaret är den *Augsburgiska Bekännelsen.* Hvad säga de tusenden, som återfunnit Kristus, i detta svar? Äro de verkligt *vissa,* att de i sanning *redan funnit* den frälsande sanningen, eller säga de sig blott hafva begynt söka sanningen? Hör hvad de säga! I beslutet efter läroartiklarna i den Augsburgiska bekännelsen säga de enhälligt sålunda: "Detta är i korthet hufvudsumman af den lära, som i våra kyrkor predikas och läres till en *rätt kristlig* undervisning och tröst för samveten samt till troendes förbättring.

Ty såsom vi icke gärna vilja inför Gud genom missbruk af Guds namn eller ord sätta våra egna själar och samveten i den högsta och största fara, eller på våra barn och efterkommande fortplanta i arf en annan lära än *den,* som är *i enlighet med det rena Guds ord och kristlig sanning;* ty som *denna är klart grundad i den heliga skrift* och därjämte ock, så mycket som af fädernas skrifter kan förmärkas, icke strider emot den allmänna kristliga, ja, romerska kyrkan; så anse vi ock, att våra motståndare icke kunna i ofvan anförda artiklar med oss vara oense." Vid slutet af Augsburgiska bekännelsen säga de: "Man bör icke så uppfatta det, som skulle vi vilja förolämpa eller göra någon emot, utan vi hafva blott framställt de punkter, hvilka vi ansett nödigt vara lägga i dagen, på det man däraf desto bättre må se, att *hos oss,* hvad beträffar *läran* och *ceremonierna, intet* blifvit antaget, som är *stridande* vare sig mot den heliga skrift eller den *allmänna kristna kyrkan.* Ty det ligger ju klart i dagen, att vi genom Guds nåd med all flit (vare detta sagdt utan allt självberöm) sökt förekomma, att i våra församlingar någon ny och gudlös lära må insmyga och inrota sig och taga öfverhand." Med sådan *visshet* och frimodighet svara våra bröder och fäder under reformationen på den frågan, om de verkligt och visst hade återfunnit den frälsande sanningen. Till yttermera visso tillägges i Schmalkaldiska artiklarna vid talet om den allra viktigaste hufvudläran, nämligen om Kristus och hans verk, denna högtidliga försäkran: "Ifrån denna artikel kan ingen gudfruktig vika eller efterskänka och medgifva något, som strider emot densamma, om än himmel och jord och allt annat störtade samman. Uppå denna artikel beror allt det, vi emot påfven, djäfvulen och hela världen uti vårt lefverne lära, betyga och framställa. Därför böra vi om denna lära vara *förvissade* och *alls intet tvifla.* Annars *är allt förloradt,* och påfven samt djäfvulen med alla motståndare behålla rätten och segern emot oss."

Detta kan man kalla *visshet.* Ett starkare och vissare svar kan ej gifvas på den frågan, om reformationen är ett verkligt återfinnande af den frälsande sanningen, eller om den blott

var ett uppslag till sökande efter sanning. Med bibelordet i hjärta och hand skulle våra reformatorer hafva med hänförelse och oemotståndlig kraft tillbakavisat den tillvitelsen, att de blott begynt söka efter sanning men ej verkligt funnit den frälsande sanningen.

Frågan är nu den, om vi med bibelordet, den lutherska bekännelsen och reformationens historia för ögonen skola kunna och våga förklara, att det svar, som våra bröder under reformationstiden gåfvo på frågan om sanningens återfinnande, var och är *lögn*. Frågan är, om vi skola utropa det under, som Gud gjorde genom reformationen, såsom ett *bedrägeri*. Den lutherska reformationens tvenne hufvudläror om den heliga skrifts allena gällande domsrätt i lärofrågor och om syndares rättfärdiggörelse genom tron af *nåd för Kristi skull* och det sätt, hvarpå dessa läror äro i den lutherska bekännelsen troget utförda, ropa med öfverväldigande tordönsljud, hvilket öfverröstar alla motståndares skri.

Alltså, alla påståenden, att den lutherska reformationen skulle vara endast en begynnelse till sökande efter sanning men ej ett verkligt återfinnande af den frälsande sanningen, Jesus Kristus, äro lögn. Gud förklarar i det evigt bestående bibelordet alla sådana påståenden vara en himmelskriande *lögn,* Guds finger i historien pekar med allsmäktig kraft på den i den lutherska reformationen återfunna frälsande sanningen; samma Guds finger skrifver ock på väggen af hvarje rum, där sådana påståenden talas, skrifvas, tryckas eller läsas med begärlighet: "Mene, mene, tekel, uparsin, det är: Jag har vägt dig på en våg och funnit dig allt för lätt." Sådan är Guds dom öfver de högvisa andar, hvilka i ord eller sak förklara den lutherska reformationens lära och verk vara en *lögn.*

Likaså skola vi se oss nödgade att utropa: "Detta är Guds finger", då vi betrakta det arbete, de trollkarlar gjort, hvilka försöka efterhärma och tillintetgöra reformationens under.

Ett oemotsägligt bevis härvid är det af historien intill denna dag bevittnade sakförhållandet, att alla de, hvilka försöka uppfinna eller återfinna den frälsande sanningen på an-

nat sätt, än den återfanns vid reformationen, hafva samt och synnerligen fallit i fariseismens och fritänkeriets snaror. Gång på gång har under stor ståt den nyheten proklamerats: vi hafva återfunnit den frälsande sanningen, Jesus Kristus, som ej Luther och reformatorerna funno utan blott sökte. Gång på gång har ock vid närmare påseende den förvånande sanningen trädt klart i dagen, att sådana reformationens efterhärmare och förbättrare hafva i stället tappat den frälsande sanningen och återfunnit den gamla fariseismen eller *egenrättfärdigheten.* Alltid, alltid har man, sedan den utanpå skimrande glansen blåst undan, i dessa nya s. k. reformatorers lära och verk återfunnit den gamle fariséen i stället för den frälsande sanningen.

Det märkliga är ock, att dessa falska reformatorer, från vår närmaste samtid till den aflägsnaste framtid räknadt, alltid hafva återfunnit precis det samma, så att, när det långa talets korta mening blifvit klart framställd, har den alltid varit den samma, som fariséer i alla tider hyst och försvarat. Redan vid och närmast efter reformationen försökte socinianerna att återfinna den frälsande sanningen på så sätt, att den s. k. bildade världen skulle finna Kristus på en omväg, förbi den svåra klippan, som heter *korsets förargelse.* Dessa socinianer anklagade våra reformatorer för att hafva stannat på halfva vägen med det stora reformationsverket. Man måste hafva en framåtskridandets teologi, som ej stannade förrän vid målet, mente dessa reformatorer. De skredo ock framåt, tills försoningen blef för dem blott en med Guds bistånd företagen och utförd självförbättring, och till dess Kristus blef blott en af Faderns kärlek utsänd hjälpare för människan till hennes sedliga uppfostran och förädling. De skyndade framåt, tills de stannade i självfromhetens, förnuftsklokhetens och fritänkeriets bottenlösa dypöl. Under detta sitt framåtskridande försummade de ej att ofta utropa sin för många så förvillande lösen: "Det står skrifvet." Huru mycken lärdom, huru mycken kvickhet, huru många bibelspråk använde ej dessa inför världen så aktningsvärda socinianska reformatorer, och dock — all deras ifver och värma

var, när resultatet af deras verk visade sig i dagen, endast en "samum"-vind. Samum är ock varm, men där den far fram, förvissna icke allenast späda plantor, liljor och rosor, utan ock gamla fruktbärande träd förtorkas.

I förra århundradet försöktes ock inom den evangeliska kyrkan en reformation, som utgick ifrån den grundsatsen, att den lutherska reformationen var endast en begynnelse till sökande efter sanning, men att man nu under upplysningens tidehvarf skulle vid starkare belysning återfinna den verkliga sanningen. Man vände sig bort ifrån rättfärdighetens sol, Kristus, den korsfäste, och tillställde stora andliga fackeltåg, där hvar och en bemödade sig att låta sin förnuftsfackla lysa som klarast. Men en andlig vinternatt inbröt plötsligt öfver de jublande fackelbärarne, den enfaldiga trons ljus slocknade, den kristliga kärlekens blomster och frukter förfröso, och öfver den evangeliska plantering, som förut uppväxt genom den enfaldiga predikan om korset, utbredde sig under isande köld en all växtlighet förhärjande rimfrost. Rationalismens reformation, som under så mycken pomp och ståt hade lofvat sprida nytt ljus öfver bibelns ord, visade sig i själfva verket vara en hemsk och långvarig solförmörkelse, under hvilken tusenden och åter tusenden miste Kristus, den frälsande sanningen. Gud sände nöd och bedröfvelse och uppväckte ropande röster i den ödsliga öknen. Bibeln och reformatorernas skrifter drogos åter fram i ljuset, och mångenstädes uppstodo andliga lifsrörelser genom de gamla reformatorernas läror. Äfven bland vårt svenska folk begynte på det sättet för flere år sedan en mäktig andlig rörelse.

Men åter få vi nu höra de falska reformatorernas vanliga valspråk: genom den lutherska reformationen gafs blott en väckelse till sökande efter sanning. I Tyskland, Frankrike, England och Amerika hafva en mängd s. k. frisinnade teologer, bibelforskare och personer, med allehanda vackra namn prydda, begynt en förtviflad kamp mot våra gamla reformatorers hufvudlära om rättfärdiggörelsen af nåd *för Kristi* skull. Snille, skarpsinnighet, kvickhet, djärfhet och gåfvor

af alla slag finnas i öfverflöd hos dessa nya reformatorer. Blott en gåfva saknas: den enfaldiga barnatron, blott en vishet fattas: *korsets vishet.*

Hvad nya uppfinningar hafva då alla dessa mäktiga andar gjort? Precis ingenting annat hafva de med all sin ansträngning åstadkommit än läror, som äro till fullkomlighet öfverensstämmande med socinianers och rationalisters magra nöt och tomma ax. Under allt detta hafva dock alla dessa nya reformatorer häftigt ropat: "Det står skrifvet."

Och vår nye svenske reformator, hvad har han med all sin fyndighet återfunnit och gifvit sina tjusta skaror? Ingenting annat än en lära, som har den utsöktaste tvillingslikhet med socinianers, swedenborgares, rationalisters och dylikas läroframställning. Det, som i hans och deras böcker står skrifvet, är ett så högt ropande vittnesbörd i detta hänseende, att den, som läser rätt innantill, måste få en öfver allt tvifvel höjd visshet därom, att vår nyaste reformator ingenting annat återfunnit, än hvad en Socinus, Swedenborg och dylika för länge sedan proklamerat. Se vi icke häri det mest slående bevis för den sanningen, att genom den lutherska reformationen den frälsande sanningen verkligt är återfunnen?

Men nu, mina älskade, tänken, huru stor orsak vi hafva att tacka Herren, att i vår lutherska lära den frälsande sanningen, Jesus Kristus, strålar så klar, att vi kunna med orubblig trygghet och visshet, hvad läran beträffar, utropa: Vi hafva återfunnit Kristus; vi behöfva ej söka.

Tänkom oss ock in i den outsägliga förmån, som ligger däri att hafva en fast och viss lära, så att man ej behöfver sväfva hit och dit i frågande ovisshet. Och denna förmån blir fullkomlig, om du ock ur egen *hjärteerfarenhet* kan säga: jag har funnit den frälsande sanningen. O, hvad vi kunde vara starka och villiga till kraftig verksamhet för själars frälsning, om Herern blott finge rätt hjälpa oss från den hemska och all sann verksamhetskraft döfvande nyfikenheten efter nya läror och åsikter. "Hvilken som har, honom skall varda gifvet, men hvilken som icke har, från honom skall tagas äfven det han har."

Sextonde och nittonde århundradet.

Hvilket anspråksfullt ämne! Det gränsar ju så nära som möjligt till det förmätna att tilltro sig kunna stoppa 16:de och 19:de århundradet i det oerhördt trånga utrymmet af 45 minuters tid. Kan en människa göra timmar af århundraden och århundraden af timmar? Jag vet, att det är omöjligt; jag vet, att jag är alltför ringa för det stora ämnet. Och dock är hvarje skolbarn, som läser historien, påkalladt att göra timmar af århundraden och århundraden af timmar. Jag gör ej anspråk på att vara mer än en abecedarie vid historiens stora universitet, men jag fröjdar mig öfver denna plats såsom öfver en stor förmån och heder. Huru högt mina åhörare äro komna i denna läroanstalt, är mig obekant. Den lärdaste kan i alla fall lära något äfven af en abecedarie. Redan Greklands gamle vise hafva sökt inskärpa budet om vår plikt att lära känna oss själfva. Vilja vi lära känna oss själfva, så kan det ske endast i förening med en närmare kännedom om det släkte, till hvilket vi höra.

Alla hafva vi någon gång känt det underbara intryck, som en skön utsikt i naturen gör på vårt sinne. När man får tillfälle att en skön vår- eller sommardag från en upphöjd plats se naturen i hennes högtids- och sabbatsdräkt, huru klappar icke då ens hjärta af förtjusning. Man känner sig rent af förflyttad tillbaka till paradisets dagar. Ack, om synden vore borta, ropar det i ens inre, hvilket lyckligt släkte vi då vore! Hvarje träd, hvarje blomma, hvarje varelse synes ju vid ett sådant tillfälle innesluta i sig en outtömlig rikedom af ämnen för betraktelse och beundran. Nu är det

höst, dysterhetens tid, nu är naturens hjärta kallt som is; nu talar allt omkring oss blott om förödelse, undergång och död, nu stöter naturen oss ifrån sig. Nu känna vi behof af att vända våra betraktelser *inåt,* åt tingens innersta väsen. I all synnerhet bör nu människan själf vara ett viktigt hufvudämne för vår eftertanke.

Nu böra vi söka någon upphöjd ståndpunkt, från hvilken vi kunna skåda ut öfver människolifvet; men icke blott öfver en mansålder utan öfver flera århundraden. Ack, dessa millioner människor, när de marschera fram för vår blick, när de i sin brokiga mångfald lefva och kämpa en liten tid här på jorden och sedan lämna plats för andra, hvilken häpnad framkallar icke en sådan syn hos oss! Vi hafva ju någon gång känt det intryck, som en böljande människomassa åstadkommer.

Emellertid måste åsynen af historiens väldiga folkprocessioner ännu djupare gripa hela vår uppmärksamhet än någon naturbetraktelse. Hela människolifvet blir i sådana stunder en enda stor fråga. Är intet mål satt för människomassornas mångskiftande sträfvanden? Äro människorna endast att förlikna vid högar af sågspån, som kastas i hafvet och af dess vreda böljor spolas ut öfver det fasansfulla djupet, för att en stund hållas tillhopa i mindre samlingar, tills slutligen det ena grandet slungas hit, det andra dit och ruttnar? Nej — det bor en odödlig ande i hvarje människokropp. Om än kroppen är ett stoft, som sönderslites af tidens stormar, så kan dock aldrig anden bortslungas i det tomma intet. Han har ett lif, ett personligt lif, och det personliga lifvet kan aldrig tillintetgöras. Vi äro till, mina blodsförvanter af det stora släktet, som heter människa, och vår tillvaro kan aldrig taga slut. O, stora sanning, som måste uppfylla oss antingen med bäfvan eller med outsäglig hänförelse och fröjd! —

Människosläktet må liknas vid en väldig flod, som flyter fram öfver jorden. Än är hennes lopp stilla och strömmen nästan omärkbar, än bildar hon brusande vattenfall, som utveckla en oerhörd kraft antingen till förstörelse eller till

välsignelse, allt efter som man använder kraften. Så äro vissa tidehvarf i mänsklighetens historia mera tysta och stilla. Människoanden likasom hvilar sig eller ligger i dvala. Andra tidehvarf åter likna dånande vattenfall; man hör dem på långt håll och lång tid efter sedan de flutit förbi. Dessa tidehvarf utveckla väldiga andekrafter, som utöfva sin makt årtusenden efter den stund, då dessa tidehvarfs timglas utrunnit.

Sextonde århundradet är ett sådant tidehvarf, då andekrafterna voro i den häftigaste rörelse för att åstadkomma en ny vändning i mänsklighetens lif. Att vårt eget århundrade är ett af de betydelsefulla i mänsklighetens historia, är ju erkändt af alla och af många med sådan förtjusning, att enligt deras tro det mänskliga lifvet icke varit värdt att lefva förrän i detta århundrade. Man ger vårt århundrade allehanda vackra smeknamn för att uttrycka den tanken, att alla föregående århundraden hafva haft nästan intet att betyda i jämförelse med vårt. Dessa förtjusta söner och döttrar af det 19:de århundradet föra oss med triumferande min omkring till världsutställningarna och de stora maskinverkstäderna; de peka på järnvägar, telegrafer och dylikt och fråga: när och hvar har man någonsin förr sett så underbara maskinerier eller hört ett sådant buller af verksamhet på industriens alla områden? När var lifvet så *bekvämt* att lefva, som nu? Är då hela vårt århundrade blott och bart en maskinverkstad; är det endast en ofantlig Corlissmaskin, likt den man såg vid världsutställningen i Philadelphia 1876? Är vårt århundrade ej annat än en maskin, då saknar det lif och kan ingalunda vara hvad det berömmer sig vara — framåtskridandets tidehvarf. Tydligt är dock, att icke blott maskiner utan väldiga andekrafter äro i stark verksamhet äfven i vårt århundrade.

Vår mening vore nu att på en stund låta det 19:de århundradet spegla sig i det 16:de. Vi ville slå en brygga från det ena tidehvarfvet till det andra, på det vi må blifva iståndsatta att göra besök hos våra fäder, vänner och släktingar af det 16:de århundradet. Vi ville lära känna det

inre sambandet mellan den förflutna och den närvarande tiden, synnerligen mellan vårt århundrade och det 16:de.

Vi pläga tala om att vi äro barn af vår tid. Detta är sant, men det är ock sanning, att vi äro barn af förgångna tidehvarf. I all synnerhet äro vi protestanter och lutheraner barn af det 16:de århundradet. Låtom oss då göra ett besök i vårt barndomshem!

Luther var utan allt tvifvel det 16:de århundradets störste man, för att tala på det allmänt mänskliga språket. Firandet af 400:de årsdagen af Luthers födelse ger oss för den skull en osökt anledning till en kort jämförelse mellan det 16:de och det 19:de århundradet. Naturligtvis kunna vi fästa oss endast vid några allmänna hufvuddrag i de båda tidehvarfvens lif och verksamhet.

Jakten efter rikedom, lyx och vällefnad är ett utmärkande drag i tiden vid begynnelsen af det 16:de århundradet. Stora, rika och mäktiga handelsstäder hade växt upp här och där i Europa. Vi hafva ju alla läst och hört talas om det mäktiga Hanseförbundet, en förening af rika handelsstäder. Den "allsmäktige" dollarn besatt redan då den förtrollande kraft, hvarmed han förmår smida människor i sina bojor. Handel och handtverk blomstrade i dessa städer på ett dittills okändt sätt. Under dessa sträfvanden efter jordiskt välstånd svingade vissa män sig upp till värdighet af rika penningfurstar, för hvilka själfva kejsarne måste buga sig. Vi minnas Fugger i Augsburg och kejsar Karl V.

Man hade ock vid denna tid gjort märkvärdiga *upptäckter* och *uppfinningar,* hvilka gåfvo anledning till stora omhvälfningar i folkens sinnesriktning. Vi erinra oss Columbi upptäckt af den nya världen 1492. I sammanhang därmed stå portugisernas eröfringar i det rika, af guld och ädelstenar glänsande Indien. Jord, jord, mera jord! Guld, guld! Vi minnas ock, att spaniorernas eröfringar i Mexico och Sydamerika inföllo vid begynnelsen af 16:de århundradet eller vid den tid, då Luther uppspikade sina 95 teser på slottskyrkan i Wittenberg. Med yttersta raseri kastade sig spanjorerna öfver Mexikos och Sydamerikas rika guld- och silf-

verskatter. Stora skeppslaster af silfver och guld, som göra människan vansinnig, sändes till Spanien och därmed till Europa. En brännande törst efter rikedomar spridde sig som en feber öfver Europa. Vi kunna göra oss en föreställning härom, när vi erinra oss guldfebern från vår tid. Människan är sig ungefär lik i alla tider. Vid slutet af medeltiden, d. v. s. vid begynnelsen af det 16:de århundradet, var denna guldfeber så mycket vådligare, emedan Europas folk nyss förut med nästan exempellös hänförelse lefvat för kyrkan och himmelska ting. Medeltidens folk uppoffrade och försakade allt för kyrkan och hennes härlighet. För glädjen att uppföra sköna och majestätiska kyrkor kunde släkte efter släkte af medeltidens folk försaka lifvets för oss allra nödvändigaste bekvämligheter. Njutningen af att se en storartad katedral och en skön Herrens gudstjänst var så stor hos dessa folk, att de icke frågade efter, huru mycket de måste umbära och försaka i det privata lifvet. Jag önskar, att jag i ett stort panorama kunde framställa för edra ögon den stora mängd af majestätiska domer, som äro sållade öfver Europa och till största delen byggda under medeltiden. I skullen vid åsynen af dessa underbara byggnader nödgas inse, att medeltidens folk måste hafva uppoffrat största delen af sitt lifs arbete på kyrkor, och att de måste hafva gjort dessa för oss otroliga uppoffringar med hjärtans lust och fröjd. I annat fall hade dessa tempel varit en omöjlighet. Nu äro de dock en lifs lefvande verklighet och stå där såsom minnesvårdar af medeltidens kraft och hänförelse. De kunna säkerligen aldrig öfverträffas, förrän Gud själf låter oss se sitt tabernakel, den eviga härlighetens tempel.

När nu folket hade rent af uttömt sina krafter på dessa byggnader, och då Guds lefvande ord, som allena kan tillfredsställa själens törst, människoandens trånad efter det oändliga, efter Gud själf, icke förkunnades i dessa tempel, så vände sig helt hastigt folkens hjärtan med oemotståndligt raseri till jordisk vinning och köttsliga njutningar. Detta var orsaken därtill, att spanjorerna utöfvade så sataniska grymheter i Mexiko och Sydamerika för att vinna guld.

När människoanden icke finner sig tillfredsställd i sin trånad efter himmelska ting, utan vänder sig nedåt för att äta jord, så blir han ursinnig, ett vidunder af grymhet och kall blodtörst.

Folken hade under medeltiden gifvit allt de kunde åstadkomma till kyrkan: allt för Gud, påfven och kyrkan. Nu vände sig saken. Nu begynte man själf vilja lefva bekvämt, man började bygga åt sig själf och samla kapital. Nu slösades på baler, spel och galna lustbarheter, dryckenskap och allehanda lustar, hvad kyrkan förut hade fått. Hvilken bild af 19:de århundradet! Vår tids nöjen, huru ytliga och råa! Vildt och rått skratt betalar sig nu bäst. Det är därför det lönar sig så bra att vara en Ingersoll. Tänk blott på det gräsliga teaterväsendet. Men, frågar någon, hvad har den att säga om teatern, som aldrig vändt sin fot till att se ett spektakel, ej heller ämnar göra det. Man behöfver blott se annonserna och illustrationerna på annonsbräderna, så har man sett nog för att veta, hvad slags uppfostran teatern ger vår tids och särskildt Amerikas folk.

Frågan var emellertid i 16:de århundradet om folkens törst skulle släckas med guld och råa nöjen, eller om Jesu Kristi evangelium, för hvilket människohjärtat är skapadt, skulle få gifva den frid, som hvarken guld eller världens nöjen kunna gifva. "O människosjäl, du är af naturen en kristen", utropar Tertullianus. Det är hemskt för den, som är född furste, att blifva och vara hamnbuse.

Gud sände reformationen och med den evangelium. Nordeuropas folk satte sig ned vid denna källa och indrucko andlig hälsa och nytt lif. Sydeuropas folk törstade ock, men påfven förmenade dem evangelium, och därför sökte de släcka törsten med martyrernas blod. Äfven i Spanien, guldtörstens land, trånade många efter evangelium. Denna trånad kväfdes i autodaféernas grymma eld. Spanien stängdes för evangelium, men därför sjönk ock detta land allt djupare och djupare, tills det från att vara världens stormakt och Europas rikaste land är vordet vanmäktigt och fattigt. England, som nu regerar världshafven, var i 16:de århund-

radet en obetydlighet i folkens rådsförsamlingar. Påfvedömet sänkte Spanien; evangelium lyfte England. Brandenburg var vid den tiden en nolla i historien. Nu är Preussen högsta domstolen i Europa. Evangelium helgade nordmannakraften; ett snömajestät från höga Norden bröt den katolska kejsarmaktens ryggrad. Huru skulle vi utan djup rörelse kunna tänka på den höga världshistoriska kallelse, Sveriges folk fick af Gud under Gustaf Adolf?

I och med reformationen i 16:de århundradet flyttades makten på alla områden från Sydeuropa till Nordeuropa. Nordeuropas folk öppnade sina dörrar för evangelium. Där hafva vi orsaken, hvarför Nordeuropa i 19:de århundradet väger så mycket tyngre i vågskålen än Sydeuropa. Före 16:de århundradet var det tvärt om. Hvad har Sydamerika i våra dagar att betyda mot Nordamerika, och hvad är orsaken till den stora olikheten? Kan någon människa med någon blick i historien vara tveksam om svaret?

Mången tror, att, om folken löstes från kristendomen och all religiös tro, så skulle de begynna lefva för jorden med sådan flit, att all fattigdom och nöd skulle upphöra och välståndet blifva allmänt. Man bespottar förflutna århundraden och menar, att folken voro fordom så dumma, att de sökte blott efter himmel och salighet och därför ej voro nog "smarta" att göra sig rika på jorden. Hvad skall då lösningen bli på den fråga, som så skakar det 19:de århundradet i dess innersta fogningar, — frågan om kapital och arbete? Om folken förlora tron på evigheten, himmel och salighet, huru skola de då lösa denna fråga? Om evighetsbehofvet dödas i människohjärtat, huru länge kommer då egendomsrätten på jorden att respekteras? Emellertid är frågan om rikedom och fattigdom 19:de århundradets öppna sår. Läkes icke detta sår med evangelii balsam, så skall 19:de århundradet lämna efter sig en sjukdom värre än digerdöden.

Ett annat framstående drag i det 16:de århundradet var *den nyvaknade törsten efter bildning och vetande.* Man nöjde sig ej med kyrkans kalla lärosystem och teologiska

spetsfundigheter. Hjärtat kunde ej heller värmas af lysande men tomma och andelösa kyrkoceremonier. Den romerska kyrkan hade under senare delen af medeltiden förvandlat det gudomliga, andliga och himmelska till ett utvärtes glitter och en äcklig ceremonitjänst. Hon hade ock tillintetgjort det sant mänskliga och framställt en vrångbild både af Gud och människan. Hon hade låtit sin förmenta helighet uppsluka allt sant mänskligt. Alla människor skulle vara munkar och nunnor för att hafva något värde. Man vaknade nu upp öfver det förvända i denna fromhet. Man begynte ropa efter något *mänskligt,* något som motsvarade människans känslor och behof. Man var öfvermätt på en tillgjord fromhet.

Då timade en stor världshändelse. Konstantinopel intogs af de vilda turkarne. De lärda greker, som i all tysthet odlat och vårdat den gamla helleniska bildningen, flydde åt väster, till Italien. Med förtjusning blefvo de mottagna af många trånande sinnen. Man började med brinnande ifver studera de gamla grekiska och latinska författarne. Den gamla hednatiden framträdde för det kristna Italien i sin förtjusande glans och med sitt förtrollande behag. Man gladdes öfvermåttan däröfver, att man åter fick vara *människa,* och man fick begynna se *jordens* skönhet och härlighet. Man hade länge nog varit en tvungen munk eller präst eller munk- och prästdyrkare. Nu lärde man sig tala Ciceros latin och skrifva vers som Virgilius och Horatius. I glädjen kallade sig dessa bildade *humanister,* det är sådana, som sökte vara människor, och som sträfvade med de bästa mänskliga gåfvor och krafter att upphöja och försköna allt mänskligt och jordiskt. Man hade under medeltiden uppoffrat allt för Gud och hans sak. Man hade ock gjort människor till gudar och halfgudar såsom påfven och helgonen. Att vara präst och munk var allt, andra kallelser voro intet. Nu vände saken plötsligt om. Nu ville man vara människa blott. Nu upphöjdes och prisades människans naturliga värde, hennes förnuft och snille. Människan sattes af dessa humanister öfver Gud, präster och allt.

Man ville nu stifta en mänsklig religion utan gudomlig uppenbarelse, eller ännu bättre, man ville icke alls hafva religion. Italiens humanister förföllo mestadels i hedendom eller sämre än hedendom och skändlig sedeslöshet. Blott man var lärd, kvick och lysande i sitt sätt att vara, så gjorde det precis det samma, huru det stod till med det sedliga lifvet. Den italienska humanismen saknade märg och kärna, emedan den saknade evangelium. Därför försvunno Sydeuropas humanister utan att hafva kvarlämnat någon varaktig nytta för de länder, där de verkat. Nordeuropas humanister däremot blefvo till stor välsignelse för länder och folk. Italiens humanister förkastade evangelium; Nordeuropas humanister anammade evangelium och ställde sin lärdom och bildning i Kristi tjänst.

Melanchton kunde mäta sig med hvilken humanist som helst i lärdom. Hvilken välsignelse har icke denne man fått sprida öfver århundraden, emedan han lät sin lärdom tjäna Kristus och hans rike! Han var ett salt och ett ljus i världen. De italienska humanisterna liknade det salt, som mist sin sälta och kastas ut och varder trampadt af människorna. Luther var ock humanist, men hvilken humanist har satt sin prägel på historien som han? Evangelium var kärnan, Kristus var A och O i Luthers humanism. I Nordeuropa blef den religiösa frågan hufvudsaken; i Italien lade man hufvudvikten på den mänskliga bildningen. De italienska lärde kunde helt obesväradt foga sig efter påfven och den romerska kyrkan i det yttre, midt under det de djupt föraktade kyrkan och kristendomen. Se däremot Luther, som framför allt älskar sanningen, och som böjer sig endast för Gud och hans ord.

Emancipationsfrågan var i 16:de århundradet först på dagordningen. Vetenskapen och konsten hade under medeltiden helt och uteslutande tjänat kyrkan, ofta med slafvisk underdånighet. Nu ville vetenskapen göra sig fri från alla kyrkliga och religiösa band. Hon gjorde sig fri i Italien, men frisade sig på samma gång från evangelium och sann sedlighet. Därför sjönk denna italienska s. k. fria vetenskap ned i materialismens och osedlighetens träsk. Det ideala, det

sanna, det goda, det sköna, förmår aldrig hålla sig uppe utan religion och särskildt icke utan kristendom. Det ideala utan kristendom sväfvar en tid i luften utan hållning och stöd, men störtar snart utmattadt ned och nedbäddas af sin egen tyngd i smutsen. Den sanna humaniteten kan aldrig åstadkommas med blott mänskliga krafter. Himmelsk, gudomlig styrka allena kan af människan göra en sann människa, kan lyfta och förädla henne i sanning. En gudomlig magnet från ofvan måste draga oss uppåt. Därför är den kristna tron det förnämsta och kraftigaste bildningsmedlet. Tron lyfter hjärtat upp i himmelen och fäster det med oupplösliga kärleksband vid Guds hjärta. Tron upplåter vårt innersta för de himmelska krafterna, den gudomliga nåden. Får jag hänvisa eder till 1 kap. i Efeserbrefvet, som innehåller en den allra skönaste och djupsinnigaste framställning af denna sanning. Det är en af de största snillen, som funnits på jorden, som talar där.

I 16:de århundradet sökte ock den sköna konsten göra sig oberoende af kyrkan. Den store Rafael har ju åstadkommit de allra skönaste kristliga målningar, men hos honom visar sig ock inflytelsen af den italienska humanismen. Den s. k. renässansen gjorde sig mer och mer gällande på konstens område, och denna renässans sökte icke den pånyttfödelse, hvarom Herren Jesus talar med Nikedemus, utan en ny hedendom i förfinad gestalt. Huru Luther ville taga den sköna konsten i Kristi tjänst, är oss ju bekant. Hvarom icke, borde vi göra oss förtrogna med det ämnet. Huru Luthers vänner bland målarne genom illustrationer tjänade evangelii sak, är ett ämne af högsta intresse. Huru sången och musiken tjänade till evangelii spridning, känna vi ju med djup tacksamhet.

Men när den sköna konsten skiljer sig från kristendomens lära och lif, så gör hon själfva synden till en skön konst. Det är denna hemska sköna konst, som Milton så oförlikneligt kraftfullt har skildrat i sitt skaldestycke "Det förlorade paradiset." Satan uppträder där med det fina sätt, det tjusande behag, den ridderlighet, som emellanåt kommer oss att

glömma, att han är en ond ande. Han gör synden till en skön`konst. Han är själf den store mästaren i denna det gräsligas sköna konst. Samma drag ligger uti den sköna konsten, när hon är affallen från Gud, när hon icke längre vill vara Jesu Kristi ödmjuka tjänarinna.

Här träffa vi det 19:de århundradets största fara. Vetenskapen är oberoende, den sköna konsten är oberoende af religion och moral, så lyder ju vår tids lösen. Vetenskapen är sitt eget mål, sin egen oinskränkte själfhärskare. Konsten är ock sitt eget mål och skrifver sina egna lagar. Vågar någon påstå, att religion och moral stå öfver vetenskap och skön konst, och att det är vetenskapens och konstens skönaste mål och ära att vara tjänarinnor, då knyta många af vår tids vetenskapsmän och konstnärer i vrede sina händer, och föga fattas, att anatomerna genast med sina knifvar kasta sig öfver en sådan gengångare från medeltiden och skära honom i stycken till ett försoningsoffer åt vetenskapens och konstens Molok. Jag ser ingen större fara i det 19:de århundradet än denna vetenskapens och konstens vilda emancipation från Gud och sedlighet. Man får se de mest bildade och lärda män stiga ned till samma låga ståndpunkt af fanatism och blodtörstigt raseri som de djuriska sansculotterna i Paris, när dessa frågor komma allvarligt på tal. Det är sant: många lärda i vår tid, i synnerhet naturvetenskapsmän, anse, att en högförnäm neutralitet i förhållande till kristendomen bäst anstår en furste i vetenskapens rike. Genom liknöjdhet och köld för Gud och himmelska ting förnedras vetenskapen till en andelös affär och ett maskinmässigt slafarbete, som kväfver och dödar det ädlaste hos människan. Om vetenskapen kunde uppvisa aldrig så många under, så kan hon dock icke åstadkomma sådana välsignelserika omskapelser i människosläktets och den enskildes lif, som kristendomen kan. Det är religionen allena, som kan gripa människan i hennes innersta väsen, det är kristendomen, som kan fatta hjärtat och förnya folks och tidehvarfs lif och verksamhet.

En af nutidens störste historieskrifvare, Leopold von Ranke, börjar sin världshistoria med dessa ord: "Jag begynner med

föreställningarna öfver de gudomliga tingen." Och vidare: "Det gudomliga är alltid det ideala, som föresväfvar människan." Så låter han hela världshistorien hvälfva sig omkring denna axel: religionen. Så låter han ock i sin framställning öfver kristendomen Jesus Kristus vara den sol, omkring hvilken händelserna på jorden kretsa. Det är sålunda icke blott en fattig Augustana-präst, som sätter religionens och särskildt kristendomens betydelse så högt. Äfven de, som stå på höjden af vår tids bildning, se, att världshistorien utan Jesus Kristus vore en kolsvart natt.

Hvad var den stora kraften hos den väldige jätten Luther, som enligt historieskrifvaren Johannes von Muellers ord "gaf halfva Europa en ny själ"? Ja, man må säga, att Luther ryckte med sig hela sin tid, ty själfva den del af kyrkan, som icke öfvergick till reformationen, erfor en ny väckelse genom Luther. Hvad är det, som gör, att Luthers minne nu firas öfver hela den civiliserade världen? Sätt Luther, 16:de århundradets man, och Voltaire, 18:de århundradets litteräre afgud, bredvid hvarandra. Vi borde här stanna och luta oss ned till en timmes tyst betraktelse. Tron och tviflet, evangelium och hånet, hvilka minnesvårdar hafva de lämnat efter sig, hvilka lifs- eller dödskrafter hafva de ingjutit i mänskligheten? Hvad var lifskraften hos Paulus, den man, som eröfrade hela romerska världsväldet och kom hela historien att vända sig åt ett annat håll? "Kristus är mitt lif", säger han själf.

Låtom oss i all korthet kasta en blick på *frihetssträfvandet* i 16:de århundradet. Det gick en djup suck genom det 15:de och 16:de århundradet. Bördan låg tung öfver folken. Det s. k. feodalväldet och lifegenskapen medförde hård träldom, betryck och fattigdom. Själfva ordet lifegenskap må vara nog att beskrifva det hemska i de folks belägenhet, som voro underkastade denna mot all gudomlig och mänsklig rätt skriande orättvisa. Ej underligt, om människan suckar i ett sådant fängelse, ej underligt, om hon i blindt raseri gör de vildaste ansträngningar för att kasta af oket och slita sig lös ur fängelset. Vid slutet af 15:de och början af 16:de

århundradet gjordes af folket flere sådana försök, särskildt i södra Tyskland, till befrielse från lifegenskapen. Vi hafva ju alla läst om bondekriget vid början af reformationstidehvarfvet. Men den taflan vare gömd i fasans kammare, ty hon vore allt för hemsk att upprulla för våra ögon. Emellertid, bevisade detta bondekrig, hvad så många gånger blifvit bevisadt i historien, att, där den sanna evangeliska samvetsfriheten saknas, blir människan ett vilddjur genom den yttre borgerliga friheten. Detta bondekrig bevisar också, att den sanna friheten icke kan vinnas i ett ögonblick eller genom en våldsam revolution, utan att ett folk måste fostras för friheten, innan det kan rätt bruka denna stora men ömtåliga gåfva. Hade icke reformationen i 16:de århundradet gifvit Nordeuropas folk evangelium, så hade antingen de vildaste revolutioner ödelagt denna del af jorden, eller ock hade folken blifvit förslafvade och försoffade till den grad, att de icke mera varit mäktiga att fatta en tanke om frihet. Evangelium räddade den borgerliga friheten åt Europa och världen. Hvad lutherska reformationen verkade i det afseendet, behöfver jag icke försöka vidlyftigt bevisa, ty det har väl nog blifvit sagdt och säges synnerligen i år af alla, som hafva något begrepp om historia.

Vår tid är frihetens tid. När vi se tillbaka på flydda århundraden, vidgas vårt hjärta af outsäglig fröjd öfver den borgerliga och religiösa frihet, vi åtnjuta. Vi äro dock allt för benägna att glömma, att andra hafva arbetat, och vi äro ingångna i deras arbete, att andra hafva sått under tårar, där vi med glädje bära våra kärfvar. Vi hafva sannerligen orsak att jubla. Men hvarifrån är vårt frihetsbref kommet? Från himmelen. Där förvaras ock originalhandskriften till alla borgerliga och religiösa frihetsbref. Där regerar den stormakt, som förmår att värna vår frihet. Hvad äro alla våra konstitutioner, öfver hvilka så många loftal hållas? Blott papper. Står ingen gudomlig makt bakom dessa frihetskonstitutioner, så äro vi illa däran. Det gudomliga ordet, evangelium allena, har makt att säga: varde ljus, och det varder ljus; varde frihet, och det varder frihet. Detta sam-

ma gudomliga ord allena är mäktigt att underhålla ljuset och friheten. "Ära vare Gud i höjden och frid på jorden, till människorna ett godt behag", är en "Declaration of Independence", större och kraftigare än Thomas Jeffersons berömda dokument. Så enkla sanningar och dock så stora, ej uppfunna af mig utan sagda millioner gånger före mig, men därför icke mindre stora.

Den *hastiga spridningen af allehanda litteratur* genom den nyss uppfunna boktryckarkonsten är en företeelse i 16:de århundradet, som kunde gifva oss anledning till en lärorik jämförelse med bokspridningen och läslusten i 19:de århundradet. Blott några ord om detta intressanta ämne. Hvem förmår rätt uppskatta och beskrifva boktryckarkonstens betydelse för mänskligheten? Hvarje tänkande människa utropar med beundran och hänförelse: tack, o Gud, för denna stora gåfva. När nu denna gåfva blef ett så mäktigt medel att sprida ljus och sanning, så var det icke möjligt annat, än att synden skulle komma att använda denna sköna konst i det ondas tjänst. Hade icke i det 16:de århundradet evangelii sanning satt tryckpressen i verksamhet, så skulle ondskans makt snart hafva dränkt världen i en syndaflod af orena och förföriska böcker. När har bok- och tidningspressen varit en sådan makt, som i det 19:de århundradet? Hvar finnes en makt, som af den samvetslöse kan användas med mera dödlig verkan än pressen? Funnes icke evangelii kraft, vore vi i det 19:de århundradet sålda till oundvikligt fördärf. Gud vare tack, det 19:de århundradet invigdes med stiftandet af de stora bibelsällskapen. "Och Guds ord blifver evinnerligen."

Bildning och kristendom.

Ämnet har ingalunda nyhetens behag, ty det har ofta, af många och på mångahanda sätt blifvit behandladt. Likväl är det ett ämne af största vikt och betydelse för vår tid och i all synnerhet för oss svenskar här i landet.

I förväg vill jag ock tillkännagifva, att jag alls icke gör anspråk på att kunna fullständigt utreda och framställa detta så allvarliga och djupgående ämne. Allra minst ämnar jag anställa försök i vältalighet. Helt rätt fram vilja vi höra några enkla tankar öfver ett ämne, som angår både lärda och olärda, fattiga och rika, oss alla. Vårt ämnes ordalag kunna uppställas på många olika sätt, och man kan sålunda genom själfva ordställningen gifva själfva saken olika betydelse. Vi kunna säga: *bildning* och *kristendom* eller *kristendom* och *bildning*. När vi säga så, mena vi, att kristendom och bildning äro oupplösligen förenade, så att man icke kan hafva det ena utan det andra. I denna betydelse är det jag vill betrakta ämnet.

Men man kan ock sätta bildning och kristendom mot hvarandra och säga: antingen *bildning* eller *kristendom*, och man vill då påstå, att man måste äga antingen bildning eller kristendom men icke båda på en gång. Man kan ock säga: först *bildning* sedan kristendom, d. v. s. det viktigaste är bildningen. Vi måste söka först efter den förra, sedan få vi se efter, om vi få någon tid för kristendomen, och huru mycket kristendom vi kunna förena med vår bildning. Man kan ock säga: bildning för de förnäma och begåfvade, kristendom för det låga och dumma folket. Men man kan ock säga: först *kristendom*

sedan bildning. "Söken först efter Guds rike och hans rättfärdighet, så faller eder allt deta till."

Nu först om själfva ordet *bildning*. Det är i sanning ett bildbart ord, så att hvar och en kan efter sitt eget tycke gifva det en betydelse. Människan *allena* kan bildas, icke djuren. Det råder ock en babylonisk språkförbistring angående detta ords mening. Somliga förstå med bildning det samma som att kläda och skicka sig efter nyaste modet. Ej behöfva vi spilla många ord på dessa ytliga, lättsinniga människor, som blott fråga: huru skola vi kläda oss, huru buga och skicka oss, så att vi icke bryta mot modets och etikettens stränga och omutliga lagar? Här vore väl skäl att försöka med bitande gyckel gissla modets galenskap, hvaraf äfven många af vårt folk äro hårdt angripna, men det anstår en präst bättre att gråta än gyckla öfver tidens fåfänga. När man emellertid allvarligt betraktar lyxen och galenskapen, hvilka i världen gå och gälla under det sköna namnet bildning, är man färdig att betrakta hela jorden såsom ett enda stort dårhus. Men höra då icke artighet, snygghet och anständighet i klädedräkt till en sann bildning? Visserligen. Men det är stor skillnad mellan artighet och tillgjordhet, mellan anständig klädedräkt och lyx.

Andra anse, att den är bildad, som är väl bevandrad i romanlitteraturen, på teatern och i balsalongen. Romanen, teatern och dansen äro det triumvirat, som i våra dagar sammansvurit sig att bilda synden, så att hon icke mera skall synas vara öfvermåttan syndig. Romanen, teatern och balsalongen hafva slutit förbund för att åstadkomma en bildning, som kan förkunna för mänskligheten det glada budskapet, att synden icke mera är farlig. Här hafva vi nästan på en gång träffat brännpunkten af kristendomens kamp mot den falska och farliga sig så kallande bildningen. Kristendomen förkunnar förlossning från det onda genom att uppenbara synden, predika bot och bättring, nåd, förlåtelse, rättfärdiggörelse och helgelse genom Kristus. Romanbildningen, teaterbildningen, balsalongsbildningen förkunna förlossning från synden genom att med tjusningens förtrollande medel

framställa henne såsom oskyldig och icke farlig. Men hvad lönar det att höja sin röst mot romanen, teatern och dansen? Så länge det törstande människohjärtat icke låter föra sig till Jesus, som gifver det lefvande vattnet, så dricker det med raseri ur världens förgiftade smutspölar. Staden New Yorks polismästare uppgaf för någon tid sedan, att största delen af den stora stadens fallna kvinnor hade kommit in på sin fasaväckande syndaväg genom dansen; ändock vågar man påstå, att dansen är ett oskyldigt nöje. Tidningen *Pioneer Press* här i staden, som annars vederkvicker sina läsare med lysande teaterberättelser, i synnerhet i söndagsupplagan, intog dock nyligen i ett söndagsnummer, som jag läste på måndagen, en ganska allvarlig korrespondens från New York. Däri visades, huru sedligt förfallet teaterlifvet är vid de förnämsta teatrarna i den stora staden. Teaterbiljetterna berättiga till inträde på en storståtlig och lysande krog, som sammanhänger med teatern. Där får man, säger korrespondenten, vid midnattstid se mera dryckenskap än någonsin annars, och de druckna äro till största delen flickor! I en af de stora teatrarna användas unga flickor till uppasserskor (ushers), och de måste naturligtvis, säger samme korrespondent, vara och blifva *fördärfvade,* ty inga andra än fördärfvade flickor skulle taga plats såsom uppasserskor på en teater. Ändå kunna många påstå, att teaterlifvet är ett oskyldigt nöje, ja, bildning och skön konst.

Och romanerna, hvad äro de? Just det samma som starka drycker. Att det kan och bör finnas goda romantiserade historiska berättelser, förnekas ej. Huru många äro de, som hafva förstånd, smak, takt och sedlig kraft nog att bland de oerhörda massorna af dåliga romaner välja de ytterst få, som äro goda och hälsosamma? Skulle vi begifva oss in på kapitlet om den bildning, som den dåliga och sedeslösa litteraturen i våra dagar ger de civiliserade folken, åtoge vi oss ett ämne, som vi ingalunda kunde utreda på en kväll. Man märke, att de böcker, skrifter och tidningar vi läsa äro våra intima vänner. Säg mig, med hvem du umgås, så skall jag säga dig, hvem du är.

Men goda kunskaper måste väl ändock höra till den bildning, som är nödvändig och hälsosam? Ja väl, om dessa goda kunskaper rätt och väl användas. Huru ofta få vi icke se de allra sorgligaste exempel därpå, att personer, som i Europas och detta lands skolor förvärfvat sig mycket goda kunskaper, likväl äro i grund och botten sedligt förfallna människor. Kunskapen sitter hos mången blott utanpå, i minnet och förståndet, utan att någon sann kunskap fått intränga i samvetet och hjärtat. Men själfva kristendomen sitter utanpå hos en mängd människor, som kalla sig kristna och likväl icke äro det. En sansad människa förkastar icke kristendomen därför, att det finns många skrymtare; likaså kan ej den, som vill använda sitt förstånd, förkasta goda kunskaper, därför att många på det gröfsta sätt vanvårda och missbruka kunskapen.

Borde man icke då försöka inrätta goda folkbibliotek, på det att allmänheten måtte komma i tillfälle att förskaffa sig god boklig bildning? Borde icke äfven våra församlingar tillhandahålla ett godt lånbibliotek för vår svenska befolkning, i synnerhet i städerna? Visserligen vore detta både en god och nödvändig sak. Många skulle vilja gå så långt, att de sade: låtom oss i stället för kyrkor bygga bibliotekshus och föreläsningssalar, där folket genom läsning af vetenskapliga arbeten och åhörandet af populära föreläsningar kunde blifva bildadt.

Jag undrar, huru många föreläsningssalar och bibliotekshus de af våra svenskar i Amerika, som hata kyrka och präster, hafva byggt? Månne det är omöjligt att räkna antalet? Att de, som icke bry sig om kyrka och präster, hafva byggt många krogar, det veta vi. Men jag måste bekänna min okunnighet, att jag icke vet om ett enda svenskt bibliotekshus eller en enda föreläsningssal, som blifvit byggda genom de svenska tidningar, som jämra sig så illa öfver kyrka och präster och språka så vältaligt om bildning och lärdom. Vi hafva här ett fasaväckande exempel uti det *tyska* folket. En mängd af detta så rikt begåfvade folk hata kristendomen, men älska bier och söndagsskoj så mycket ifrigare och innerligare. Jag läste

nyligen i en Chicago-tidning, huru flere tusen "bildade" tyskar tillbragte en söndag i det gröna utom Chicago. Jag behöfver ju icke säga eder, huru det gick till. Och dock är det tyska folket icke ett vildt folk; men det är ofta vildt i sin fiendskap mot kristendomen. Hvilka bildningsanstalter är det tyskarne bygga i stället för kyrkor? Bryggerier, krogar, bierträdgårdar och "Turnhallen". Hvad en "Turnhalle" användes till, veten I nog utan min beskrifning därom. Våra gudlösa svenskar äro icke så företagsamma som de gudlösa tyskarne. Blott den gudlöse svensken får behålla sin krog och sitt råa okyska gyckel med det kvinnliga könet, är han belåten. Se'n får det gå med bildningen, huru det kan. En duktig sup, en grof svordom, ett rätt okyskt ord äro bildning nog för många af våra arma svenskar. Skämmer jag härmed ut mitt eget folk? Många af vårt folk skämma tyvärr ut sig själfva. Jag vill visst icke skämma ut dem. Mitt hjärta blöder, och hvarje svenskt hjärta borde blöda och sjunka ned i stoftet af skam, blygsel och syndasorg, när man läser sådana berättelser om våra svenskar, som det stycke svenske sjömansprästen i Liverpool har skrifvit "om de svenska emigranterna i England." Jag kan icke läsa det för eder i kväll. I skullen anse mig rent af taktlös, om jag gjorde det. Stycket står att läsa i *Augustana* för den 20 augusti i år. När man läser sådana berättelser, då ser man, huru obeskrifligt råa människor äro midt i kristenheten i det 19:de århundradet. Då önskar man, att man hade hälsa och krafter, så att man kunde kasta sig midt in bland de i synden vilda människorna med Guds lefvande ord och alla sant bildande medel, på det man måtte kunna rädda så många som möjligt från timligt och evigt fördärf.

Säkert är, att församlingarna borde göra något för upprättandet af goda lånbibliotek. Det är icke så svårt att så småningom samla medel för ett godt bibliotek, men svårigheten är: hvem vill läsa de *goda* böckerna? Goda böcker finnas i mängd både på svenska och engelska; men huru många hafva den rätta läslusten? De, som bäst behöfde läsa goda skrifter, hafva ingen lust därtill. Det samma gäller

goda tidningar, huru många läsa dem? Där stå vi då åter rådlösa med all vår bildningsifver. Och hvad skola vi göra med de många, som till följd af fattigdom, sjukdom och andra hinder ej kunna inhämta boklig bildning?

Men, mina älskade, vi behöfva icke och vi böra icke ännu förtvifla om vårt svenska folk i Amerika. Så länge vi se så mycket folk samladt till gudstjänsterna i våra kyrkor, böra vi glädjas. Ty, säga hvad man vill, det är från Kristus och kyrkan, som den sanna folkbildningen måste utgå. *Samvetet* måste uppväckas, gripas och sättas i verksamhet, om vi skola blifva bildade människor. Hjärtat måste pånyttfödas, omskapas och förnyas, om det skall blifva någon sann bildning af. Hvad är det, som kan gripa samvetet, skaka och väcka det? Hvad är det, som kan förnya hjärtat? Det är Guds ord.

"Hvad är den kraft, hvad är den makt,
den kristna riddarskarans prakt,
den skärm, den sköld, den borg för hären,
de blanka, slipade gevären,
som aldrig föllo ned till jord?
Det är Guds ord, det är Guds ord.

Hvad är som ett tveeggadt stål,
som aldrig något motstånd tål
och intet pansar utestänger,
men genom själ och ande tränger
och egen vanmakt känna lär?
Det är Guds ord, Guds ord det är.

Hvad brusar så med stormens ljud
och öfverröstar åskans bud?
Hvad dundrar uti syndarns öra,
som domens röst han skulle höra,
och straffet honom frukta lär?
Det är Guds ord, Guds ord det är.

Hvad susar som en västanfläkt
och kläder allt i sommarns dräkt,
hvad friskar upp de slagna hjärtan,
hvad ropar tröst i syndasmärtan,
hvad drifver sorgen fjärran här?
Det är Guds ord, Guds ord det är."

Den sanna bildningen måste komma ofvanifrån, från Gud, in i människans innersta, in i hjärtat och samvetet. Och därifrån måste denna himmelska bildning genomtränga vår ande, själ och kropp, vårt inre och yttre lif.

Hvem är det, som har gjort mest på jorden för den sanna folkbildningen? Kunna vi vara tveksamma om svaret? Det är Jesus Kristus, som har kommit med bildningen till jorden, det är han, som har förkunnat bildning för alla, hög och låg, fattig och rik, för den å förståndets och själsgåfvornas vägnar rikt begåfvade och för den mindre begåfvade, ja, för själfva idioten. "Det är", säger en engelsk predikant, "i den allt omfattande och fullkomliga sympati med hela mänskligheten, som Jesu hjärta skiljer sig från hvarje annat hjärta, som finnes bland människobarnen." Och hvad gjorde Herren Jesus, då han ville gifva alla människor en sann bildning? Upprättade han filosofskolor, lärda föreläsningar, teatrar, krogar och dansskolor? Slog han sig på uppfinningar och penningförvärf, skref han böcker och utgaf tidningar? I veten alla, hvad han gjorde. Han byggde icke ens kyrkor. Men I veten, att genom honom är det, som kyrkorna byggas än i dag. I veten, att af honom hafva den sanna vetenskapen, den sköna konsten, den verkliga civilisationen blifvit helgade. I Jesus Kristus måste ännu allt "hvad sant, hvad ärligt, hvad rätt är, allt hvad kyskt, hvad ljufligt, hvad väl lyder" lefva och hafva sin varelse.

O, att vi blott hade många, som under bön med lefvande hjärte- och troshänförelse förkunnade evangelium om Jesus Kristus, så skulle ock de rätta bildningskrafterna utströmma till folken.

Kristendomen är ingalunda fientlig mot vetenskap, skön konst och mänsklig bildning. Det finnes t. ex. i folkens poesi mycket, som pressats såsom nödrop ur mänsklighetens samvete och hjärta. Sådana stycken kunna läsas till stor nytta. Ack, att tykarne t. ex. ville på allvar läsa vissa stycken ur sin Schiller, en skald, som tyskarne ägna nästan gudomlig dyrkan. Läs Schillers poem om förförelsens gräsliga synd, en synd så allmän i våra dagar. Han gifver stycket öfverskrif-

ten "Barnamörderskan". Det är skrifvet med djup sympati för det elände och den jämmer, som synden medför. Men när då tyskarne vända sig till sin störste skald Göthe och finna, att så gräsliga brott kunna genom älfvorna aftvås med *morgondagg,* då slå de sig snart åter till ro öfver och i sina synder vid ett godt glas bier.

Alltså, de väckelser, som utgå från den mänskliga poesien, äro i det stora hela icke djupgående. Man brukar tala om "krokodiltårar", men jag undrar, hvad *roman*tårarna, de *poetiska* tårarna äro värda? En sann poetisk tår kan vara en begynnelse till den sorg, som är efter Guds sinne, och därför förakta vi ingalunda god poesi. Man läse Wallins "Dödens ängel", Topelii "Till min moder", Tegnérs "Till solen" och dylika stycken ur vår svenska poesi. Sådana sanna bekännelser af det mänskliga hjärtats ädlaste känslor hafva sin stora betydelse och äro värda att taga vara på.

När man vill se, om det finns några minnen kvar hos människan däraf, att hon ursprungligen är skapad till Guds beläte och afbild, så måste man genomsöka de bättre styckena af poesien och den bättre litteraturen i allmänhet. Sådana minnen från människors ursprungliga bildning uppsökte aposteln Paulus i den hedniska litteraturen, såsom vi se af Apg. 17 kapitel.

Jag nämnde uttrycket: *antingen* bildning *eller* kristendom. Detta påminner oss om huru en tidsbildning kan komma i skärande motsats mot kristendomen, så att det gäller: den som världens vän vill vara, han varder Guds ovän. Äfven den egendomliga företeelsen har förekommit och förekommer, att det gifves kristna, hvilka förakta den allmänna bildningen såsom något ondt och farligt. Exempel härpå finna vi i de finska hihuliterna, som midt i sin ifriga kristendom i detta stycke blifvit snedvridna, ja, rent af råa. De åter, som påyrka *först* bildning, *sedan* kristendom, fordra, att kristendomen måste foga sig efter den tillfälliga världsbildningen. Detta sätt är nu mycket modernt i Amerika. Man predikar och skrifver mycket därom, huru de kristna lärorna måste omstöpas, så att den moderna världen må kunna antaga dem.

Ack, de stackars präster, som äro sysselsatta med att gjuta om kristendomens lära efter nyaste modet, hvilket fånfängt arbete ha de ej företagit sig! Det vore bäst, att de sysselsatte sig med den frågan, huru deras egna och andra syndares hjärtan skulle omgjutas och pånyttfödas.

Om de kristna gäller ordet: "Allt är det edert", äfven när det är fråga om bildning och kristendom. De kristna böra tillägna sig sann bildning äfven inför människor. En sann kristen är en sant bildad människa. "Lären af mig, ty jag är *mild* och *ödmjuk* i hjärtat", ropar Herren Jesus. Denna obeskrifliga mildhet, ömhet, sympati och finkänslighet, denna ödmjukhet, som hör till en sann bildning, kan läras endast af och hos Herren Jesus. Vi tala om *bildadt* umgänge. Skall du blifva bildad, måste du umgås med bildade människor, men skall du i sann mening blifva bildad, måste du umgås med Herren Jesus själf.

Kristus och kristendomen såsom grundval för våra högre lärdomsskolor.

Vi lägga i dag hörnstenen, d. ä. grundvalen, till ett större och högre hus vid en af våra högre lärdomsskolor. Vi anse oss såsom ett samfund hafva kommit så långt och så högt i vår utveckling, att vi behöfva och böra hafva ett större och högre hus.

Det är farligt att bo högt på denna stormiga jord. Må vi ej förakta denna fara. Ingen, som sätter något värde på sitt lif, vill bo i ett högt hus, om dess grundval, väggar och tak äro vårdslöst och osäkert byggda. Kommer så därtill, att grundvals- och byggnadsmaterialierna äro af dålig beskaffenhet, så är faran så mycket större. Högre lärdomsskolor äro därför ytterst farliga, i synnerhet om de sakna god och säker grundval. Luther, som ifrade så mycket för goda högre och lägre skolor, sade om de farliga högskolorna: "De drifva sitt apespel och själfsvåld i templet, ja, sätta Samarie afgudar och altare därin, såsom Ahas gjorde. Sådana äro alla de, som drifva sitt öfverdåd med skriften, vränga och draga henne till mänsklig mening samt sätta därin sin *trägud,* förnuftet, och göra verkläror och människostadgar af henne. Ändtligen ohelga och fördärfva de detta tempel alldeles och drifva däruti all synd och skam, såsom påfven genom sina stadgar och *högskolorna* genom sin Aristoteles hafva gjort och ännu göra." Må vi lyssna med allvarlig uppmärksamhet till dessa enkla kraftord af vår lärofader, ty vi måste med djup sorg bekänna, att en icke ringa

del af den lutherska, i synnerhet tysk-lutherska, kyrkans historia ligger innesluten i dessa profetiska ord. Då också vi begynna krypa upp i de högre skolregionerna, så låtom oss taga varning, medan Herren ännu håller oss i det sinnet, att vi vilja låta varna oss.

Hufvudtanken hos många af vår tids skolifrare är denna: skolor, bildning, vetenskap och skön konst äro människosläktets frälsare i stället för den gamle Frälsaren, som heter Jesus Kristus. Hvilken människa med vett skulle icke vara glad och tacksam öfver goda skolor, god vetenskap och god skön konst? Men Frälsaren är ingen annan och intet annat än Jesus Kristus, sann Gud och sann människa. Det är denna sanning, vi äro kallade att bekänna med hjärta, håg, sinne och alla krafter och i synnerhet nu med denna vår byggnad och denna vår skola. "Jesus Kristus den samme i går och i dag och i evighet." Vare de orden skrifna med Guds Andes bokstäfver i hela vårt lif och vår verksamhet och i all synnerhet i vår skolverksamhet. Denna vår fest är en tom ceremoni, och hela vårt lif är ett ömkligt bedrägeri för oss själfva och för andra, om Jesus Kristus icke är vårt allt i alla. Äro vi kristna, så beder, lefver och brinner vårt hjärta i Jesus Kristus, vår Frälsare.

Det finns särskildt ett bibelord, som *i dag* talar och sjunger, jag ville hoppas det, i allas våra hjärtan. Jag behöfver ju knappt nämna de orden, ty vi stå ju färdiga att utropa dem i kör utan någon föresägare. Det är de orden:

En annan grund kan ingen lägga än den, som är lagd, hvilken är Jesus Kristus.

Jag borde egentligen högt uppläsa de fyra första kapitlen af Pauli bref till församlingen i Korint, ty därmed gjorde jag denna högtidsdag rättvisa, hvilket icke kan ske med mina matta ord. Men eftersom det blifvit vanligt, att svaga människor skola framstamma sina skröpliga ord på våra högtidsdagar, så måste jag också följa denna sed. Emellertid får jag ju taga för gifvet, att I alla ären innerligt förtrogna med Pauli *skoltal,* som står att läsa i de nämnda kapitlen. Paulus var väl åtminstone en af världens förnämsta skol-

män. Har det någonsin funnits någon professor — professom betyder *bekännare* —, nog var Paulus en. Han visste, hur man skulle hålla ett skoltal för de lärda invånarne i det högt bildade Korint. "En annan grund kan ingen *lägga* än den, som är lagd." Vi antaga i allmänhet, att med grundens läggande här menas, att Gud själf i sitt eviga frälsningsråd lagt en grund, som ingen kan eller får rubba. Det är sant. Men sammanhanget visar oss tydligt, ja, aposteln säger oss det bestämdt, att han genom sin apostoliska verksamhet lagt den grunden Jesus Kristus i församlingen i Korint. Alltså äro människor af Gud kallade att lägga denna grund i de olika länderna, bland folken, i de olika kyrkosamfunden och församlingarna. Vid reformationstiden voro Luther och hans medarbetare kallade att lägga grunden, ty påfven hade blifvit så stark, att han vräkt grunden på sned, och dock låg grunden kvar, fastän den icke låg kvar i det romerska kyrkolifvet. Att Luther och hans medarbetare lade grunden i öfverensstämmelse med det apostoliska grundläggandet, därom äro vi öfvertygade och kunna alltjämt öfvertyga oss genom ett troget bedjande och studerande i skriften. I vårt fädernesland blef ock grunden lagd. Ibland våra landsmän här i Amerika har också grunden blifvit lagd, den grund, som heter Jesus Kristus.

Men hvad är nu detta, att lägga grunden Jesus Kristus? Det är den kristna läran i sin bibelenliga renhet, säga vi. Alltså, *ren* lära, det är det rätta grundläggandet. Det är sant; ty Herren Jesus säger: "Om I förblifven i mitt ord, så ären I mina sanna lärjungar." *Ren* lära, det är att förblifva i Jesu ord. Men må vi här vara på vår vakt! Ren lära är icke någonting, som hänger i luften utan att hafva beröring med människohjärtan och människolifvet. Det heter: "Om *I förblifven* i mitt ord." Vi se ju tydligen, att ren lära måste stå i det innersta samband med personens hjärta och lif. *"Om I förblifven."* Dessa ord gifva tillkänna något, som griper hela personen, omskapar och förvandlar honom till hjärta, håg, sinne och alla krafter. Outsäglig skada har åstadkommits i Kristi kyrka och icke minst

i den lutherska däraf, att man uppfattat kristendomen såsom ett mänskligt vetenskapligt lärosystem. Här är de högre lärdomsskolornas största fara.

Af den ensidiga uppfattning, som gör kristendomen till ett blott lärosystem, komma tvenne dödsbringande förvillelser. Dessa själafarliga villfarelser heta *död ortodoxi* och *rationalism*. De båda ligga hvarandra mycket nära, huru otroligt det än kan synas. Hvad är död ortodoxi? Det är att erkänna den kristna lärans alla sanningar men behandla och handhafva dem med ett *naturligt, oomvändt* och *opånyttfödt* sinne. Aposteln Paulus har i 1 Korintierbrefvet med bestämda ord visat, att den döda ortodoxien är en förfärlig förvillelse. "En naturlig människa fattar icke det, som tillhör Guds Ande, ty det är henne en dårskap, och hon kan icke begripa det, emedan det måste andligen dömas" (1 Kor. 2: 14). Vi må försöka, huru vi vilja, att förminska kraften och den skarpa betydelsen af dessa ord. De stå där, och de stå där icke enstaka utan i innersta samband med dessa märkvärdiga fyra första kapitlen i 1 Korintierbrefvet och i sammanhang med hela bibeln. Ja, hela Guds ord visar oss, att kristendomen icke är blott ett lärosystem och en vetenskap, utan kristendomen är Kristus, som säger: "Jag lefver, och I skolen lefva." Kristendomen är *lifgifrande, pånyttfödande sanning*. Kristus säger: "Jag är vägen, sanningen och lifvet." Och Paulus utropar: "Kristus *lefver i mig*." Huru kan man inför sådana ord påstå, att den opånyttfödda och oomvända människan har Kristus och kristendomen eller den rena läran? Den döda ortodoxien låter visserligen den kristna läran vara oförändrad, såsom den går och gäller inom kyrkan, men denna samma döda ortodoxi låter också det mänskliga hjärtat och lifvet vara oförändrade och lämnar människan i hennes naturliga tillstånd. Den döda ortodoxien anser kristendomens hufvudsak vara någonting oväsentligt och en bisak. Och hvad är kristendomens hufvudsak hos och inom oss? Det är en lefvande tro, ett nytt lif i Kristus och sann helgelse. För allt detta är den döda ortodoxien bekymmerslös, död och likgiltig, den

är nöjd med den yttre läran och de yttre kyrkoformerna samt med ett någorlunda moraliskt lif, sådant den naturliga människan kan åstadkomma.

Mina älskade, kännen I icke, att vi stå i en stor fara? Sådant lifvet vid våra högre lärdomsskolor är, sådant är lifvet i våra församlingar, och sådant lifvet i våra församlingar är, sådant är lifvet i våra skolor. Skolorna och församlingarna stå i en innerlig förbindelse och växelverkan med hvarandra.

Hvad är då att säga om rationalismen? Det är den moderna världens kristendom inom kristenheten. Rationalismen är den *naturliga* människans religion, sådan hon kan åstadkomma den med sitt förnuft och dess ljus. Rationalismen låter människohjärtat vara oförändradt men förändrar kristendomen, så att den skall passa efter den opånyttfödda människans natur. Vi sade, att den döda ortodoxien vill hafva hvarken en förändrad lära eller ett förändradt hjärta; rationalismen vill framför allt hafva en förändrad lära, men för ingen del ett förändradt hjärta.

Hufvudsaken i den sanna kristendomen är hvad aposteln Paulus säger: "I Kristus Jesus gäller hvarken omskärelse eller förhud utan en ny skapelse." Denna nya skapelse är för rationalismen en bisak, ja, en dårskap. För den sanna kristendomen är Kristi gudom en hufvudsak, men för rationalismen en bisak. Likaså med försoningen och med bekännelsen om människans synd och fördärf. Huru lefvande har icke aposteln Paulus skildrat skillnaden mellan rationalism och sann kristendom i de tvenne första kapitlen af 1 Korintierbrefvet!

Jag får icke nu vidare försöka tala om denna viktiga sak, men jag ville bedja alla grundligt läsa nämnda kapitel såsom tänkespråk för denna dag.

Summa: det finns icke mer än ett sätt att lägga grunden, och det är att i lefvande tro och helgelse förkunna Jesus Kristus enligt bibeln med ord och gärning.

Hvad nu de kristliga högre lärdomsskolorna angår, så hafva de i denna tid i synnerhet en outsägligt viktig kallelse. De världsligt sinnade människorna i vår tid vurma på för-

söket att sätta mänsklig bildning, vetenskap och konst i stället för en sann och lefvande kristendom. Kristendomen måste böja, rätta sig efter vetenskapen och konsten, annars måste han landsförvisas ur den bildade världen, så lyder världsmänniskornas valspråk i vår tid.

Då gäller det att bevisa den kristna tron genom ett verkligt troslif och med den tillkommande världens krafter. Hvad satte Paulus emot sin tids förvända bildning och konst? Den korsfäste Kristus såsom Guds kraft. Så säger han själf. Och därvid sökte han att använda den världsliga vetenskapen och konsten för att därmed leta upp människornas innersta behof. I Pauli besök och predikan i Atén hafva vi en den mest lärorika undervisning därom, huru Kristus och kristendomen böra vara grundvalen för den högre lärdomen. Hvarför anför aposteln grekernas egna skalder? Hvarför letade han upp det altare, hvarpå stod skrifvet: "Åt en okänd gud"? Hvarför gick han omkring och betraktade *noga* deras helgedomar, såsom han själf säger? Vi veta hvarför. Aposteln ville vinna människor åt Kristus. Hvarför skola vi *noga* betrakta de världsvises helgedomar? Hvarför skola vi vid skolorna studera den allmänna världslitteraturen? För att få rätt på de där orden: "*Åt en okänd gud.*" De orden stå här och där på våra bildade samtidas afgudaaltaren. Med ett ord: vi skola med aposteln "för alla blifva allt, för att på allt sätt frälsa några." *Detta* är våra högre kristliga skolors höga, härliga, oskattbara kallelse och uppdrag. Kan och skall vår skola i Herren Jesu innerliga kärlek fylla denna sin kallelse?

Herre, vi lofva dig i dag det löftet genom din nåd att vara och förblifva *dina* helt och hållet. Amen.

Arbetarfrågan och den kristliga högskolan.

Då jag sätter denna öfverskrift öfver mitt lilla anspråkslösa tal, har jag därmed ingalunda velat gifva det intryck, som om jag skulle åtaga mig att lösa den mest svårlösta af samtidens frågor. Tanken är fri, ordet, äfven det simpla ordet, är fritt.

Hvem kan undgå att tänka öfver det ämne, som nu möter oss i alla dagens tidningar, hvem kan afhålla sig från att säga några ord i en angelägenhet, som rör mänskligheten så nära som arbetarfrågan och den kristliga högskolan, äfven om ens ord hafva endast en ytterst inskränkt och tillfällig betydelse.

Man torde undra öfver den egendomliga sammanställningen — arbetarfrågan och den kristliga högskolan, hvad släktskap månde där finnas mellan så olikartade ämnen? Hvad har den höga vetenskapen att beställa med den fattige kroppsarbetarens låga brödbekymmer?

Jag känner åtminstone en högskola, som nästan uteslutande sysselsatte sig med arbetarfrågan eller frågan om den fattiges lycka och sällhet för tiden och evigheten. Det var den högskolan, i hvilken man lärde predika *evangelium* för de fattiga. Det är ju efter denna skola vi bära vårt namn, ty vi kalla oss en *kristlig* högskola. Det är ju i det uttrycket *kristlig,* som hela berättigandet för vår anstalts tillvaro ligger. Är det en så total brist på högskolor i detta land, i denna stat, i denna trakt, att vår skola är alldeles oundgäng-

ligt nödvändig för den allmänt världsliga bildningens och vetenskapens upprätthållande och framåtskridande? Alldeles icke. Vore det icke för det ordet och den saken *kristlig*, så hade vi knappast någon giltig orsak för vår skolverksamhet här.

Men hvar finns en *äkta* förklaring och utredning öfver betydelsen af ordet *kristlig*? I nya testamentet och där allena. Ty att vara kristlig måste vara att likna Kristus. Ju mera Kristus-lik man är, desto mera kristlig är man. Att vara kristlig måste betyda, att man ser saker och ting, såsom Kristus såg dem. Att bedöma lifvet och människorna, såsom Herren Jesus bedömde dem, det är att vara kristlig. Att tillämpa Herren Jesu grundsatser på vår tid, att tala och handla så, som Herren Kristus skulle talat och handlat, om han nu lekamligen vistades ibland oss, det är att vara kristlig. Påfven kallar sig Kristi ställföreträdare, emedan han påstår sig handla och tala precis såsom Kristus själf. Påfvedömet är den största lögn, som uppfunnits på jorden; påfven är antikrist, säga alla renläriga lutheraner. Sanningen är, att hvarje kristen är Kristi ställföreträdare på jorden, ty hvarje kristen är kallad att tala, lefva och handla såsom Kristus själf med samma sinne, som Kristus visade, därför kalla vi oss *kristligt* sinnade.

Är det någonstädes detta kristliga sinne skulle uppenbara sig i sin renhet och sanning, så är det vid en kristlig högskola. Den måttstock, hvarefter vi bedöma frågor i tiden, det sätt, den hållning, det beteende, den opinion, som gör sig gällande här ibland oss, skulle vara allt igenom kristlig. Detta är ändamålet med vår skola.

Nu till arbetarfrågan. Hvad är det, som ligger på djupaste djupet af denna fråga? Det är utan tvifvel *högmodet, stoltheten* och *öfvermodet*. Hvad är det, som alstrar det vedervärdigaste och mest odrägliga högmod? Penningen, i synnerhet den hastigt och hänsynslöst förvärfvade penningen och rikedomen. Hvarigenom är det, som ofantliga rikedomar som hastigast och som mest hänsynslöst förvärfvas? Genom järnvägsspekulationer i Amerika. Är det icke de

trasiga utlänningarna, så föraktade af de förnäma amerikanerna, som bygga landets järnvägar? Hvarför tänka aldrig de rike: den fattige har förvärfvat mig mina rikedomar?

Människan är människa, äfven den fattigaste och uslaste är en människa och vill blifva behandlad som en människa. Människan kan fördraga nästan allting, fattigdom och elände af alla slag, men blir hon i grund föraktad, behandlar man henne med vedervärdigt öfvermod, så reser hon sig i hela sin innersta ursprungliga konungavärdighet och ropar ve och förbannelse öfver den öfvermodige föraktaren, äfven om hon måste dö den grymmaste död för sitt motstånd mot öfvermodet. Man komme ihåg, att hvarje människa, äfven den mest sjunkna, är en afsatt kung eller drottning. Människan har höga anor. Hon skapades till Guds afbild.

Det är omöjligt för oss att fatta det öfvermod, som vanligtvis regerar de rika i denna världen. Det finnes sköna undantag, men de äro blott undantag. Mestadels spelar i den rikes ansikte och i alla hans åtbörder ett högförnämt förakt för mänskligheten och i synnerhet för den fattige.

Huru det kännes att blifva behandlad med detta högförnäma förakt, det torde vi litet hvar hafva erfarit vid flere tillfällen i lifvet. Den, som erfarit det, glömmer det aldrig, jag säger icke, att han aldrig förlåter det, men jag säger, att han aldrig glömmer det. Jag säger ock, att jag aldrig vill glömma det, ty jag vill alltid känna den känsla, som den fattige har, när han blir föraktad och öfvermodigt behandlad af den rike.

Jag skall icke besvära eder med att berätta mina erfarenheter vid ankomsten till detta land. Jag skall blott nämna, att vid mitt första besök i Kansas' hufvudstad blef jag med familj barskt utdrifven ur väntsalen, då vi ville hvila på det blotta smutsiga golfvet efter en lång och svår emigrantresa. Ej fullt två år därefter var jag legislaturmedlem och blef naturligtvis föremål för all möjlig artighet, i all synnerhet då det gällde att välja en Förenta staternas senator. Jag nämner detta blott för att visa, att jag vet, huru i synnerhet järnvägsmän kunna behandla människor. Ett annat ex-

empel. Då jag senast reste öfver oceanen på ett engelskt skepp, förklarade högste kökstjänstemannen för mig personligen, att en första klassens passagerare icke alls får umgås med tredje klassens folk, ty sådant skulle ådraga honom den skarpaste tillrättavisning från de öfriga första klassens passagerare. När man med egna ögon på resor och vid andra tillfällen ser, huru de rika behandla de fattiga, när man själf har känt, huru förödmjukande och förkrossande det är att vara fattig och blifva behandlad, som en fattig blir behandlad i den civiliserade, ja, den kristna världen, då undrar man icke alls öfver arbetaroroligheterna. Någon frågar: är det då din mening att försvara arbetarföreningarnas våldsbragder, mord och illgärningar? Ingalunda. Jag vill aldrig försvara synden, vare sig hos den rike eller den fattige, men ett säger jag: jag kan finna tusen ursäkter för den fattige arbetarens synder och förvillelser, då jag knappast ser en enda ursäkt för den rike magnatens och hans handtlangares öfvermodiga beteende mot den fattige.

När man i tidningarna läser t. ex. Jay Goulds tal, så uppröres hela ens varelse, i fall man är en människa med sympati. "Egendomen är min, jag gör hvad jag vill med min egendom, behöfver jag arbetare, så tar jag dem i min tjänst till hvad pris jag vill, behöfver jag dem ej, så afskedar jag dem, de få taga vägen hvart de vilja; staten måste skydda mig och min egendom." Därjämte uttalar han ett vildt hån öfver arbetarnes dumhet och brottslighet. Sådant är det evangelium, som den rike predikar för de fattiga. Det är i sanning en hård lott att vara fattig. Man är ansedd såsom öfverflödig på jorden, ja, man har ingen rätt att finnas till. De rika ha rätt att slå under sig så mycket de behaga; staten måste ju skydda egendomsrätten, ty hela samhället hvilar ju på denna rätt.

Finnes det då inga rika, som göra väl med sin rikedom? I själfva verket måste ju alla rika tjäna andra med sin rikedom, ty de kunna ju icke äta bara pengar, icke ligga och sitta i blott pengar; dessutom måste de ju hafva mer och

mer. Sålunda måste de rika alltid vara i verksamhet med sina penningar. Därigenom få de fattiga arbete.

Vore det icke för det gräsliga högmodet, den högförnämhet och det upprörande öfvermod, hvarmed de rika behandla de fattiga, så vore den olika fördelningen af egendom mera en välsignelse än en förbannelse. Icke alla äro skickliga att sköta stora affärer. Somligas kallelse är att hafva mycket, emedan de skulle uträtta mycket till mänsklighetens timliga eller eviga väl. Det är icke den jordiska egendomen såsom Guds gåfvor, som vi klandra, det är icke däröfver vi sörja, att somliga hafva mycket af det förgängliga goda. Det är öfvermodet, egennyttan, själfsvåldet, öfversitteriet och föraktet för människan, det är dessa synder, hvilka åtfölja rikedomen, som förstöra och förbittra lifvet på jorden.

Det är *kärlekslösheten,* som drager öfver människosläktet sådana gräsliga olyckor och lidanden, som vi se för våra ögon. Det är kärlekslösheten, som är hufvudsaken till arbetaroroligheterna i vår tid. Och det är hos de rika, som vi finna den största kärlekslösheten, ty kärleken till denna världen, till mammon, utsläcker kärleken till Gud och medmänniskor. Hvad hjälper det, att de rika hylla ett slags förnäm kristendom? Den förnäma kristendomen i vår tid är så skild från Kristus och apostlarne som natt från dag. Hvad hjälper det, att de rika högförnämt nedlåta sig till en kall missionsverksamhet bland de fattiga? Denna mission är oftast blott en sten i stället för bröd. Jesus älskade människan såsom människa, därför att hon är en människa. Han lefde och vandrade såsom en verkligt fattig bland de fattiga. Ack, huru litet vi förstå af Kristi människokärlek, vi som säga oss vara kristna!

Det är detta, som är det sorgliga vid en kristlig läroanstalt sådan som vår, att vi så snart förfalla i ett högförnämt väsen och sätt, liknande de rikas, ehuru vi ej äro rika. Studierna och i synnerhet grader och titlar hafva det med sig, att man förlorar det enkla sätt, den innerliga barnsliga kärlek, den fattiga ande, den sympati med det ringa, som utgör kristendomens kärna och kraft. Jag vet, att jag är ansedd såsom

dum, inskränkt och oefterrättlig. Då jag ingenting har att förlora, så kan jag ju i detta sammanhang få uttala en inskränkt tanke.

Det nya huset och de nya omständigheter, i hvilka vi komma, blifva för oss såsom en kristlig skola en olycka, en djup olycka, om vi icke längre fara efter att vara simpla och enfaldiga Kristi efterföljare och budbärare; om vi icke längre söka att hjälpa den *fattiga* mänskligheten. Vi löpa numera fara att blifva förnäma herrar, med hög lärdom, granna titlar, stort anseende bland de stora och rika i denna världen. Och ju större och märkvärdigare vi blifva inför världen, desto odugligare blifva vi att förkunna evangelium för de fattiga. Jag hoppas, att något annat samfund åtager sig den kära och sköna sysslan att predika evangelium för de fattiga, om Augustana-synodens graduerade och betitlade präster blifva för den uppgiften allt för stora herrar, förnäma män, högadliga kavaljerer. I len åt och förakten mina profetior. Tron I icke, att man känner någorlunda, hvart vinden blåser, sedan man vistats vid denna skola i tio år? Guds outsägliga barmhärtighet allena kan rädda oss.

När man i synnerhet i städerna ser de massor af fattiga arbetare, som måste kämpa för detta arma korta lifs uppehälle och nödtorft, när man därjämte märker, att många af dem blifva allt mer och mer främmande för himmelska ting, när man förnimmer, huru bitterheten mot allt bestående, i synnerhet mot kyrka, präster och kristendom, allt mer tilltager i de djupa lederna, då suckar man: ack, Herre, hvarför kunde det icke bland alla de många kyrkosamfunden finnas ett enda, som ville verka för Guds rike lika simpelt, enkelt, hjärtligt och barnsligt, som Herren Jesus och apostlarne gjorde? Hvarför faller det icke några in att genom en verklig sympati för människorna söka rädda dem undan synd och fördärf?

Nog äro många fattiga arbetare djupt sjunkna i synd och elände, i dryckenskap och andra laster, hvarigenom de göra sig olyckliga för detta lifvet redan. Nog ser man, att det är en dårskap att göra "strike" emot kapitalister, så länge man

icke har gjort "strike" emot sina egna synder och laster. Men hvad hjälper det att slunga högförnäma domar öfver dessa oförståndiga? Ingenting annat än Jesu Kristi ödmjuka, ringa och fattiga kärlek hjälper dessa fattiga. Hvarför skulle vi icke få vara en sådan högskola, där vi lärde och öfvade "Kristi fattiga lefvernes efterföljelse"? Omöjligt, om vi nu börja på med det förnäma sättet. Då måste vi fortsätta och försöka, hvad ett högdraget och storartadt kyrkoväsende kan uträtta till våra medmänniskors räddning. Hvad det ändå skulle vara skönt att få likna Herren Jesus i sinne och sätt att älska och rädda människor, hvad det skulle vara ljufligt att med hjärtelust studera Kristi sinne!

Månne det kan vara oss tveksamt, hvad Herren Jesus tänkte och talade i arbetarfrågan? Hvad månne en sådan berättelse som den om den rike mannen och Lasarus hafva att betyda med afseende på denna fråga? Jag vet, att vi strax äro färdiga att genom en andlig tolkning undvika hvarje häntydning på den rikes skuld och Guds åtanke på den fattige såsom fattig. Emellertid står berättelsen där, sådan den står, och den, som läser den, gifve akt därpå. När Jesus talade om Mammon, och vi veta hvad han sade därom, heter det hos evangelisten Lukas: "Allt detta hörde ock fariséerna, som voro giriga, och de gjorde spe af honom."

Och nu till sist: för hvad ändamål äro vi här vid denna skola? Är det för att söka titlar, ära och bekvämlighet, för att blifva hälsade af människorna rabbi, rabbi? Eller äro vi här för att lära, huru vi skola kunna blifva våra medmänniskor till någon hjälp andligen och lekamligen? Äro vi här för att i lifvet kunna sätta den sanna kunskapens makt emot penningens maktmissbruk? Äro vi här för att lära kärlek och ödmjukhet och för att sedan kunna utså kärlek och ödmjukhet på denna genom kärlekslösheten och högmodet så förbannade jorden? O, hvad vår kallelse är skön, om vi ville lära af honom, som var mild och ödmjuk i hjärtat! Snart skolen I utgå bland vårt folk i hela detta vidsträckta land. Om vår skola gäller det ordet: "Af deras frukt skolen I känna dem." Skall man kunna draga känsla på oss

alla, att vi vistats vid en kristlig skola, skall det märkas, att Kristi Ande bor i oss? "Om någon icke har Kristi Ande, så hörer han icke honom till."

Ännu ett slutord. Om min röst kunde nå detta lands arbetare, synnerligen dem af vårt folk, så skulle jag ropa till dem: hvad I ären fåkunniga, som striden med kapitalisterna om arbete och dagspenning! Begifven eder i tjänst hos allas vår moder *jorden*. Hon betalar litet i början, men hon ökar för hvarje år dagspenningen åt den trogne arbetaren, och för ålderdomen gör hon honom åtminstone till friherre, ja, måhända till grefve. Ännu är det rum i Amerika för den frihetsälskande arbetaren. Vore jag ej präst, blefve jag farmare. Jag vet, att det är omöjligt att beveka den fattige att flytta ur de arma städerna. Hungersnöden allena kan göra mänskligheten denna tjänst.

Den materialistiska världsåskådningen.

Meningen är ej att på denna stund behandla vårt ämne endast abstrakt, i och för sig, utan att korteligen framställa den materialistiska världsåskådningens följder för människan, kyrkan och staten enligt historiens vittnesbörd.

Vi äro församlingens pastor tacksamt förbundna därför, att han anvisat oss att betrakta ämnet i historiens ljus och i enlighet med historiens vittnesbörd. Historien är den vetenskap, som vi alla bäst förstå. Det, som händer och sker inför våra eller andra trovärdiga människors ögon, talar med oemotståndlig bevisningskraft till oss alla. Hvarje människa är "den lilla världen". Det, som händer och sker i "den stora världen", står därför i det närmaste sammanhang med "den lilla världens" erfarenhet och lif. Vår egen lefnadshistoria är en del af och en lifs lefvande bild af världshistorien i stort. Det är därför vi kunna helt frimodigt gripa oss an med det höglärda ämnet om den materialistiska världsåskådningens *följder,* d. v. s. om den materialistiska världsåskådningens verk och gärningar i den lilla världen så väl som i den stora.

Vore det fråga om en naturvetenskaplig undersökning öfver materialismen, öfver "kraften och materien", då måste vi alla i hjärtans förskräckelse ögonblickligen taga till fötterna och fly hvar och en till sitt hem, ty naturvetenskapsmännen skulle gapskratta åt oss, ifall de ens bevärdigade oss med sitt hånleende. De skulle fråga oss: hafven I studerat naturvetenskap? Och vi, hvad skulle vi svara? Vi måste sanningsenligt säga: vi kunna icke läsa upp de million-

tal grekiska och latinska namn, I hafven gifvit åt föremålen i naturen, vi äro således alldeles okunniga på det området. Och den okunnige måste ju tiga, om han har något vett, det är endast den lärde, som har rätt att tala.

Gäller det åter vårt eget lifs och därmed mänsklighetens historia, då äro vi alla lärda, ja, höglärda doktorer. Man plägar säga: detta kan äfven en blind fattigstugumma begripa. Man vill med ett sådant ordspråk låta förstå, att en blind fattigstugumma är den okunnigaste varelse i hela den civiliserade världen. Må så vara. Men låt henne upprulla sitt eget lifs historia, så är hon lärd. Och det är den lärdomen vi respektera och vörda öfver all annan lärdom. Af alla ting i naturen är dock en människovarelse det allra högsta och underbaraste, det medger äfven den mest inbitne materialist. Af alla företeelser i naturen är dock en människovarelses inre och yttre lifs historia det allra märkvärdigaste. Det mest värdiga föremål i naturen för vårt studium är människan. I den mening äro vi alla stora naturvetenskapsmän, ty vi känna vårt eget lifs historia. I det hänseendet hafva vi alla rösträtt, när det gäller våra och mänsklighetens stora lifsfrågor. Finnes det någon, som vill beröfva oss denna rösträtt, så kalla vi en sådan den störste tyrann och förbrytare mot människans och mänsklighetens heligaste rättighet.

Allra först måste vi klart och tydligt säga, hvad vi mena med "den materialistiska världsåskådningen". Vi kunde ju slå upp lärda böcker och därur hämta en lärd beskrifning, men vi hålla oss till historiens, d. ä. först till vår egen historias vittnesbörd. Därför böra vi ock fästa oss vid något tillfälle i vår historia, då hela vår inre människa har varit upprörd och uppskakad, så att vi varit nödgade att hafva en åskådning öfver den lilla världen, oss själfva, så väl som öfver den stora världen.

Det är vissa tillfällen i lifvet, då vi *måste* tänka, då vi icke kunna annat än tänka och göra oss en åskådning. Hvar är det ställe, där vi äro tvungna att hafva en världsåskådning? Det är *vid grafven*. Det är vid den graf, däri någon af våra närmaste lägges ned, den graf, som förorsakar *oss* personligen

bitter sorg och saknad. Hafva vi icke hört, att själfva de små barnen tänka och göra sig en världsåskådning vid grafven? Hafva vi icke läst om att själfva de lägsta och okunnigaste hednafolk göra sig en världsåskådning vid grafven? Vid grafven blifva vi alla lärda naturforskare, filosofer och teologer. Där är det den lärdom framträder, som har något egentligt värde för vårt lif och vår död.

Hvad är nu den materialistiska världsåskådningen *vid grafven?* Det är den åskådning, som säger: Här är allt slut med den människan, här är hela människan, just denna kropp, som här lägges ned, just detta stoft, som om några år är helt och hållet det samma som den jord, som nu ligger uppkastad vid grafven, och som vi nu igenfylla grafven med. Den jord, som vi plantera våra blommor i, det är människan, hela människan. "Af jord är du kommen, jord skall du åter varda", det är hela människan, det är ock hela den meterialistiska världsåskådningen.

Kanske vi till yttermera visso borde anföra något ur någon bok, ty det vi säga anses ju icke vara lärdt, om vi icke hafva hämtat det ur någon lärd bok af någon lärd man. Nåväl, för ett antal år sedan utgafs i Tyskland en bok, som fick en stor spridning i många upplagor. Samma bok öfversattes naturligtvis till svenska och heter på vårt språk: "Kraft och materia". Vi förstå ju, att, om tyskar, engelsmän och amerikaner blifva fän, så måste svenskarne ock blifva det, ty vi härma ju alltid efter det utländska. I nämnda bok heter det bland annat: "Ett andligt väsende måste med sin materiella underbyggnads förfall, med sitt afträde från den omgifning, hvarigenom det utbildat sig till medveten tillvaro och blifvit en person, också hafva ända." D. v. s., när kroppen dör, så är allting slut för alltid med den människan. Strax förut står det i samma bok: "Med en sådan sammanfattning af fakta återstår för den fördomsfria naturforskningen intet annat än att från sin ståndpunkt afgjordt förklara sig emot idéerna om en individuell odödlighet, en personlig fortvaro efter döden.

Vi förstå ju nu, hvad som menas med den materialistiska

världsåskådningen. För min del behöfver jag icke läsa sådana böcker för att få veta, hvad den materialistiska världsåskådningen är — jag har en graf att gå till, där framträda de båda världsåskådningarna skarpare och mera öfverbevisande än i någon bok. Där måste jag vara antingen materialist eller en lefvande kristen. Hafven I ock en graf att besöka, så afgöres saken där mera bestämdt än genom en lång bevisföring.

Men frågan om Gud, huru besvaras den frågan af den materialistiska världsåskådningen? Finnes det ingen odödlig människoande, så finnes det ännu mindre någon gudomlig ande. Hela världen är en maskin utan maskinist. Det är dessa vetenskapsmäns utslag, helt kort sagdt. Så där plumpt och rätt fram tala de tyska och de svenska materialisterna. Engelsmännen och amerikanerna äro i allmänhet mera artiga och fiffiga i sitt tal. De säga: "I don't know", och: "I don't care". Det sättet att tala kallas "agnosticism", hvilket är det samma som materialism men med ett finare namn. För öfrigt veta vi ju, att den, som skall vinna gehör i Amerika, måste kunna gyckla och bringa folk att skratta och applådera. Det betalar sig.

Vi hafva ju hört om Ingersolls föreläsningar. Han är en mästare i gyckel och hån. Honom höra massorna. Med högljudda gapskratt jubla de, att det ej finnes någon annan himmel än att hafva penningar på jorden, och intet annat helvete än att sakna den allsmäktige dollarn här på jorden.

Hvad är det, som har gifvit åt den materialistiska världsåskådningen en sådan utbredning i vår tid? De stora jordiska förhoppningar, man gjort och gör sig om de stora uppfinningarna i allt slags mekanik. "Vi hafva funnit naturens lagar", ropas det från alla håll. "Sen, hvad vi kunna göra med ångan, men i synnerhet med elektriciteten, sen maskinerna, sen, hvad naturlagen och kunskapen därom kunna åstadkomma. Nu skola vi snart hafva färdig den enda himmel, som behöfs, och det är här på jorden denna himmel är. En maskin är allt som finnes, intet annat, ingen ande, ingen osynlig värld.

Nu förstå vi ju, hvad det är fråga om, nu skulle vi ju höra, hvilka följderna af denna världsåskådning äro. Vi måste härvid ständigt ihågkomma skillnaden mellan själfva åsikten, åskådningen och läran å ena sidan samt lifvet och lefvernet å den andra. Det är icke sagdt, att läran och lefvernet alltid hafva sammanhang med hvarandra hos oss människor. En människa kan vara i sin lära och åskådning en materialist men likväl icke visa det påtagligt i sitt lefverne. En annan kan vara till sin lära en kristen, men likväl icke vandra såsom en kristen utan tvärtom vara en materialist i lefvernet. "Den rike mannen", som vi ofta hafva hört och läst om, var en materialist i sitt lefverne, men till sin lära och åskådning var han en Abrahams son. Eller om vi nu ej strax skola ställa materialism och kristendom gent emot hvarandra, utan blott tala om materialism och humanitet, om ädla och vanhederliga människor, så undra vi, om den världsåskådning, som en människa hyser, har något inflytande på henne, några följder för henne och andra.

En älsklingssats hos materialisterna lyder så: "Människan *är*, det hon *äter*". Människan är det, hvaraf hon är omgifven. Ett gammalt välbepröfvadt ordspråk säger: "Säg mig, med hvem du umgås, så skall jag säga dig, hvem du är". Nu är det väl knappast möjligt för oss att i kristenheten, i den civiliserade världen finna en människa, som ifrån sin barndom varit i sällskap blott med materialister och under inflytande af ingenting annat än materialism och materialistisk världsåskådning. Vi tala så mycket om klimat, ett friskt, ett sjukligt, ett varmt, ett kallt, ett tempereradt klimat. Materialisterna påstå, såsom vi nämnde, att det är maten och klimatet, som göra människan till hvad hon är, och som åstadkomma skillnaden mellan invånarna i jordens olika länder. På samma gång kämpa materialisterna väldeligen, säga de själfva, för bildning och upplysning. I all synnerhet ifra de för allmän kunskap om naturens lagar. Kände vi dessa lagar och lydde vi dem punktligt, så vore vi redan i det jordiska paradiset. Något annat paradis finnes ju icke enligt den materialistiska världsåskådningen. Men dessa materialister

erkänna ju då, att det finnes ett bildningsklimat, i hvilket de bildade folken lefva och röra sig. Detta bildningsklimat är ju i de civiliserade länderna och utgör resultatet af kristendomen eller den kristna civilisationen. Eller hvad mena vi med civilisation, ett ord, som vi så ofta använda? Finnes det i något af de civiliserade länderna någon rent materialistisk civilisation? Icke ännu, men man försöker ju i vissa länder och på vissa orter att åstadkomma en sådan. När den är helt färdig någonstädes, så få ju de, som då lefva, tillfälle att se följderna.

Men vi skulle ju nu först se följderna hos en enskild människa. Hvar skola vi då få fatt i ett riktigt praktexemplar af en människa med utpräglad och oblandad materialistisk världsåskådning, en, som ända från barndomen ätit och druckit ren materialism, och som fortfarande äter .och dricker, lefver och andas blott materialism? Hafva vi sett och hört någon riktig fritänkare (så kallas de ju vanligen) i vårt lif? Hurudan var han, om vi sågo honom? Var han en vanhederlig och lastbar människa, eller var han en ädel och älsklig människa? Mina värda vänner, hafva vi hört, hur man bär sig åt, när man undersöker dricksvattnet för en stor stad? Vi hafva ju hört, att hälsa och sjukdom i en stor stad till stor del bero af dricksvattnet. Hvad vore att göra, om ryktet spridde sig: "dricksvattnet i St. Paul är förgiftadt", vore då hvar och en af eder en så skicklig kemist, att han kunde upplösa vattnet i dess friska och sjukliga beståndsdelar? Man komme ju att sända prof af vattnet till så kallade "experts", och dessa skulle afgöra saken. Finnes det nu några sådana "experts", till hvilka man kunde sända en riktig materialist för att låta följderna för honom och anden af hans materialism blifva undersökta?

Jag tror, att vi strax förstå, hvad meningen med denna något besynnerliga bild är. Jag tror, att vi göra bäst uti att pröfva följderna af den materialistiska världsåskådningen på oss själfva. Måste vi då nödvändigt indricka denna världsåskådning för att riktigt kunna smaka följderna? Visst icke. För min del är saken helt enkelt och kort afgjord.

Materialisten ropar till mig: Hela din lilla katekes med dess fem hufvudstycken är omöjlig, och så begynner han håna och begabba mig. Jag svarar: Jag måste hafva denna min katekes med dess fem hufvudstycken; utan denna tro, denna kärlek och detta hopp vore jag den olyckligaste varelse i hela naturen. Din smädelse och ditt begabberi bevisa bäst, hvilka följder din materialistiska världsåskådning haft på dig. Smädelsen och hädelsen äro brännmärket på materialisten. Ingen ädel människa smädar och hädar, därom kunna vi vara vissa. Så fort jag hör af en människa smädelse och hädelse, säger jag strax: Nu vet jag hvem du är; kan du häda den heligaste och ädlaste tanke, som uppstår i ett människohjärta, så kan du lika lätt bedrifva hvilken illgärning som helst. Hädelsens följder för människan äro uppenbara, ty hädelsen är råhet i högsta grad. Hvarje ädelt sinne vänder sig med afsky bort från hädelsen. Har man funnit någon helgjuten materialist, som icke är en hädare? Finna vi någon med materialistisk världsåskådning, som icke är en hädare, så stannar en sådan ej i den åskådningen.

Men det är tid för oss att komma till frågan om den materialistiska världsåskådningens följder för kyrkan och staten. Låtom oss då först sysselsätta oss med frågan *om materialismen* och *staten*. Frågan blir då den, om vi i historien hafva någon stat med fullständigt genomförd materialistisk världsåskådning? Icke förr än i allra nyaste tiden har det funnits en vetenskapligt utbildad materialism. På denna vetenskapliga materialism har man ej ännu hunnit grundlägga och utbilda någon stat, ehuru starka försök därtill göras i Frankrike, äfvensom i England och i vårt Nordamerika samt i och genom den tyska socialismen och anarkismen äfvensom genom den ryska nihilismen.

Den mäktigaste stat i gamla världen, Rom, kom i sin utveckling så nära den materialistiska världsåskådningen som möjligt. Vi kunna därför i gamla Roms historia se följderna af materialismen. I våra dagar är Kina det märkligaste exemplet på en materialistisk stat. Skräckregeringen under

den franska revolutionen är ett talande exempel
för staten af den materialistiska världsåskådning

Vilja vi på en kort stund lära känna det ga
behöfva vi blott skaffa oss en bilderbok öfver Ror
byggnadsruiner och minnesvårdar. Minnesvå
land äro det landets mest tydliga och för all
historia. Vi inträda i det kapitolinska muséet i de
Rom. Den, som ej själf haft tillfälle att besök
hjälpa sig till en historisk åskådning och till
historiens vittnesbörd genom en bilderbok. Där
vi nu framför marmorbilderna af gamla Roms k
höra vi strax Roms valspråk, uttaladt af dess s
"Du, o Rom, kom ihåg din kallelse att med makt
folken". Makten i och öfver *denna* världen,
enda stora uppgift. *Denna* närvarande världen ä
gamla Rom. Makt, prakt, rikedom och njutn
världen, här på jorden, det är det gamla Roms h
sträfvan. Och detta är just den rena materiali
sarne voro Roms gudar, åt kejsarne måste hela r
ket offra, kejsarne måste dyrkas såsom de enda
darna. "Vi hafva ingen konung utan kejsaren",
darne emot Herren Kristus. "Vi hafva ingen g
saren", ropade romarne. De första kristna mås
minnas, lida den grymmaste martyrdöd, emedan
eller kunde dyrka kejsaren såsom gud.

Rom hade visserligen haft och hade ännu andr
gudinnor, men dessa voro alla af denna världen o
världen, dessa tillhörde alla den romerska staten
till statens nytta och nöje, deras tjänst gällde blo
diska lifvet. Och till slut måste alla gudar o
böja sig och vika för den ende guden, den romers
Hurudana voro då dessa materialistiska gudar,
kejsarne? Vi hafva läst om Tiberius, Nero,
Caligula m. fl. m. fl. Den mildaste af dem alla
släktets lyckliggörare, såsom han kallades, byggd
hvars väldiga ruin ännu står kvar i Rom. I d
som rymde 100,000 åskådare, och som samlade

murar kejserliga hofvet och allt hvad stort, rikt och bildadt var i Rom, i denna teater slaktades mångtusental människor och djur i de grymma gladiatorsspelen till det bildade Roms förlustelse och under dess högljudda jubel. Den romerske guden och hans folk, som kunde finna sin förlustelse i sådan grymhet, höra till det vedervärdigaste och hemskaste, som den jämmerfulla mänskliga historien har att uppvisa. Detta var den materialistiska världsåskådningens följder för staten.

I Rom stå ock ännu kvar de svarta ruinerna af de ofantliga kejserliga badhusen, hvilka voro tillhåll för de vedervärdigaste laster och styggelser, hvart och ett af dem ett Sodom och ett Gomorra. I Rom finnas ock ruiner af de kejserliga palatsen med deras historia af onämnbara skändligheter. Och huru såg det ut öfver hela det romerska riket? Den stora folkmassan var nedsänkt i det hjärtlösaste och mest bokstafliga slafveri, de få rika och väldiga voro de grymmaste tyranner och odjur, som besudlat denna vår jord. Sådana voro, kort sagdt, den materialistiska världsåskådningens följder i den gamla romerska staten.

De väldiga, rika och bildade i Rom voro hemfallna åt materialismen under formen af den åskådning, som våra moderna amerikanska materialister kalla "agnosticism". Vi känna en af dessa romerska materialister eller agnostiker väl. Det är ingen annan än Pontius Pilatus. Hans hånfulla fråga: "Hvad är sanning", är nyckeln till hela det gamla Roms historia. Den stora massan af slafvarne och det lägre folket bestod af slöa arbetsdjur — idel oxar, åsnor eller vilddjur.

Vilja vi läsa en trovärdig skildring öfver den materialistiska världsåskådningens följder för den romerska staten, så hafva vi denna skildring i Rom. 1 kap. från och med den 18 versen. Paulus kände Rom och världen.

Uträttade då Rom intet godt på jorden? Voro icke romarne de största statsmän, de tappraste krigare, de visaste lagstiftare och lagskipare, de skickligaste tuktomästare för folken? Vi förneka ingalunda det goda, som fanns i Rom, ty agnosticismen förmådde ej att helt och hållet tillintetgöra det mäktiga vittnet emot materialismen — samvetet. Men

ingen af oss skulle den dag, som i dag är, vilja vara romersk medborgare, än mindre romersk slaf.

Och nu till Kina. Men tiden är för kort. Blott några ord öfver ett ämne, som hvar och en borde studera på det grundligaste. Vi förakta nu kineserna, vi se *ned* på den folkrikaste stat i världen. Besinnen, man talar om 3 @ 4 hundra millioner människor i en enda stat. Det måste betyda något. Och dock äro de ingenting annat än en skock af harar. Så lärde vi känna kineserna af berättelserna om Kinas sista krig med Japan. Så hafva vi lärt känna dem förut. Men dessa skygga, arbetsamma, af den simplaste föda lefvande små människovarelser, hvad äro de? Endast småbitar af en enda stor maskin. I massa springa de, i massa låta de slakta sig, i massa låta de halshugga sig, ingenting annat äro de än en skock af varelser, nyttiga till tåliga och flitiga husdjur.

Huru äro de fostrade? Blott för denna jorden. Kina är deras enda himmel, ty Kina är det himmelska riket, kejsaren är deras gud, de rika och mäktiga mandarinerna äro deras maskinister och slafdrifvare. Några mångmillionärer, inför hvilka våra mångmillionärer äro såsom fattighjon, äga Kina och allt hvad däri är. Men kineserna hafva ju gudar? Res till San Francisco, så får du se hela deras gudahärlighet. Kinas religion är blott för *denna* jorden. Confucius, Kinas store lärofader, besvärade sig icke med en annan värld. Här hafva vi då lifs lefvande för våra ögon följderna för staten af den materialistiska och agnostiska världsåskådningen. Kanske vi skulle önska att vara medborgare i Kina?

Om materialismen under franska revolutionen och skräckregeringen vid den tiden hafva vi alla läst och hört. Vi blott påminna därom. Vill man se, huru människan varder ett vilddjur, så läse man dessa blodröda blad i världshistorien. Hvilka voro orsakerna till allt detta? Man läse därom, vi hinna ej nu skildra dem.

Och till sist några ord om den materialistiska världsåskådningens följder för *kyrkan*. Nu vet jag, att man strax ville ställa till mig den frågan: Finnes det någonting *grymmare, afskyvärdare* och mera *vilddjurslikt* i världshistorien än *in-*

kvisitionen? Jag svarar helt kort: Nej, historien om inkvisitionen är det *rysligaste* i hela världshistorien. Hvart hör inkvisitionen? Till *kyrkan.* Just därför är denna pinohistoria det hemskaste af allt, man läser om i människosläktets häfder. Till hvilken kyrka hör då inkvisitionen? Till den romerska. Hvar lärde den romerska kyrkan dessa hemska brott mot Gud och mänsklighet? Af det gamla materialistiska Rom. Hvar har den protestantiska kyrkan, när hon öfvat inkvisition, lärt denna sataniska konst? I det påfliga Rom. "Du, o Rom, kom ihåg din kallelse att med våld härska öfver folken". Så lydde det gamla Roms valspråk. Samma valspråk sökte det påfliga Rom efterapa. Däraf kom inkvisitionen och all styggelse. Har vårt nuvarande Rom ändrat sitt valspråk? Det har strukit ordet "med våld" och satt in ett annat ord i stället. Hvilket ord då? Det behöfver man icke säga för det folk, som bor i St. Paul.

Skulle vi fråga, hvad den materialistiska världsåskådningen i vår tid har för följder för kyrkan, så svara vi därpå helt kort: den har gjort det omöjligt att numera hafva en kyrka, till hvilken ett lands hela befolkning skulle kunna höra, såsom vi, som kommit från en statskyrka, varit vana vid. Att hafva kyrkomedlemmar, som öppet förneka Gud och själens odödlighet, måtte väl ändå vara ogörligt. Numera måste kyrkan vara fri och bestå af sådant folk, som erkänner sig hafva en odödlig själ och en evig personlig Gud. Sedan kyrkan blifvit fri, kommer hon ock i alla de strider och svårigheter, som höra till tillvaron bland högmodiga och oförståndiga människor. Nu måste den sanna kyrkan hafva och hålla Herren Kristi valspråk: "Hvar och en, som är af sanningen, han hör min röst." Det gäller för kyrkan att i lära och lif blifva fast vid Kristi evangelium. Hon kan gärna våga att lefva och dö med evangelium, hon behöfver då ej frukta vare sig den falska eller den sanna naturvetenskapen.

Hafva vi nu med våra enkla ord velat förneka eller förringa de stora tjänster, som naturvetenskapen gjort mänskligheten, i synnerhet i vårt århundrade? Ingalunda. Vi glädjas uppriktigt öfver alla uppfinningar och allt framåtskridan-

de. Vi njuta såsom kristna af de välgärningar, som naturen bringar oss genom människans konst. Ty naturen med alla dess lagar och krafter hör Gud och oss till. Men vi komma ihåg ett ord af vår Frälsare: "Hvad skall det hjälpa en människa, om hon vinner hela världen, men förlorar sin själ? Eller hvad kan en människa gifva till lösen för sin själ?" Hvad hjälpa oss alla uppfiningar, all vetenskap och all jordens härlighet, om vi ingen odödlig själ hafva, om ingen uppståndelse och ingen evig härlighet finnas, eller hvad kan ersätta förlusten af "nya himlar och en ny jord, i hvilka rättfärdighet bor." Eller har materialismen kunnat borttaga de "hårda tiderna", de hårda sorgerna från folken på jorden, är det den materialistiska världsåskådningen, som kan aftorka alla tårar från våra ögon, som kan rena oss af alla synder? O nej, o nej, det är Jesu blod, som renar oss af alla synder, det är Gud, som aftorkar alla tårar af våra ögon där, hvarest vi icke mer skola hungra eller törsta, hvarest icke solen eller någon hetta skall falla på oss, hvarest döden icke skall vara mer icke heller sorg, icke heller rop, icke heller värk varder mer, ty det första har gått till ända. *Och den, som satt på tronen sade: Se, jag gör allting nytt — dessa ord äro vissa och sanna."*

Äro vi i fara att få för många präster?

Man begynner redan diskutera denna fråga ibland oss, om icke offentligt, så dock enskildt. Hvar borde denna fråga ifrigare afhandlas än just här vid vår skola, vår prästbildningsanstalt?

Å en sida sedt kan man visserligen säga, att denna fråga är en statistisk angelägenhet, där siffror fälla sitt omutliga utslag. Vi skulle således endast hafva att rådfråga vårt sunda förnuft för att vinna ett tillfredsställande svar. Ja, vi behöfde ju blott slå upp detta års synodalprotokoll och se efter. Där hafva vi 198 präster och 428 församlingar, alltså 230 församlingar, som sakna pastor, ifall vi beräkna, att hvarje församling borde hafva sin egen pastor. Men huru många af våra 428 församlingar äro väl mäktiga att underhålla egen lärare? Ja, hvem vill åtaga sig att tillförlitligt upplysa oss om den saken? Kanhända flere af eder, älskade ynglingar, begynna att se eder omkring och säga: de bästa församlingarna, d. v. s. de, som kunna gifva en ordentlig prästlön, äro redan upptagna, endast de fattiga och svaga församlingarna äro kvar. Och så mycket värre: just nu, när vi begynna få präster, som graduerat med heder både i college och seminarium, nu äro endast de dåliga församlingarna lämnade kvar. Hvad skola vi taga oss till? Är det icke hög tid och stora skäl att begynna jämra sig alldeles som emigranter, hvilka, när de komma till ett något äldre nybygge, utropa: det bästa landet är upptaget, hvad skall jag nu få?

Mina unga bröder, begynna vi sjunga sådana klagovisor

på sådan melodi, så är det bäst vi stänga vår skola strax och begifva oss ut någonstädes i västern för att uppföda och göda svin. Svinhandteringen är ju ytterst vinstgifvande här i landet, antingen man sysselsätter sig med att uppföda sådana svin, som äro skapade att vara svin, eller man med tyskarne tar sig för att göra svin af människor, dem Gud har skapat att vara hans barn och himmelrikets arfvingar. Egentligen finnes det blott tre slags handtering och sysselsättning här på jorden; a) att uppföda kreatur; b) att uppfostra människor; c) att vinna människor för Kristus och att sålunda föda hans lamm och hans får. Det första, att uppföda kreatur, betalar sig bäst. Vill man blifva rik, så bör man välja den banan. Den stora massan af mänskligheten är sysselsatt med denna handtering. Hvad annat gör en farmare, som endast lefver i och för de jordiska tingen? Han behandlar icke blott djuren såsom kreatur, utan ock sig själf och alla människor, i synnerhet sina arbetare. Hvad annat gör en affärsman, som blott tänker på att tjäna pengar? Han betraktar ju och behandlar sig själf och alla lefvande varelser blott såsom djur. Jag menar icke härmed, att *alla* farmare och affärsmän äro sysselsatta blott med boskapsskötsel. Somliga söka genom Guds nåd först efter Guds rike och hans rättfärdighet. För dem är det jordiska arbetet en gudstjänst.

Än en gång, den som vill bli rik och må godt här på jorden, han bör slå sig på boskapsskötsel, ja, själf bör han blifva ett nöt. Den materialistiske vetenskapsmannen hör ock till denna klass, ty han betraktar sig själf och alla människor såsom djur.

Den andra handteringen, nämligen att uppfostra människor, lönar sig på långt när icke så väl med afseende på penningevinst. Den, som vill uppfostra människor, måste vara en människovän. Den, som är en människovän, hyser en djup sympati för hela mänskligheten. Denna sympati tillåter icke den sanne människovännen att samla och behålla rikedomar för sig själf, utan han måste uppoffra dem för den i så många afseenden nödställda mänskligheten. Till dem, som äro kallade att uppfostra människor, höra skollärare.

Huru många äro de, som åtaga sig denna svåra men sköna och ädla handtering för sakens skull?

Den tredje sysselsättningen, eller den att vinna och fostra människor till kristna, är den i världsligt afseende minst vinstgifvande och därjämte den mest försakelsekräfvande af alla kallelser i lifvet, om nämligen denna kallelse skall skötas rätt.

Vi talade om siffror och statistik. Den, som af Gud är kallad att vara präst, och som därför efter Guds vilja vill låta fostra sig för detta ämbete, har icke med andra siffror att göra än dem, som omtala, huru många förtappade syndare det finnes på jorden. Öppna vi vårt synodalprotokoll, så finna vi, att omkring *ett hundra tusen människor,* odödliga själar, höra till vår synod. En hvar af dessa är enligt Herren Jesu statistik värd mer än hela världen. Inom våra församlingars område och närmast intill kunna vi med vår verksamhet nå åtminstone ännu ett femtiotusental till. Alltså, vår predikstol, våra hvardagsskolor och söndagsskolor, vår pastorala verksamhet, våra tidningar och böcker nå ett hundra femtio tusen odödliga själar af vårt eget folk. Lägga vi därtill de många, som vi ännu kunde uppsöka, om vi hade den rätta kärleken, så behöfva vi sannerligen icke vara modfällda ännu öfver brist på arbete. Men ännu mer: hade vi Brödraförsamlingens anda och sinne eller hellre Kristi sinne, så skulle vi sända ut åtminstone *fem hundra* missionärer till hednaländerna. Ja, begynna vi med fullt allvar att studera Guds rikes siffror och statistik, då få vi sannerligen rik anledning till syndabekännelse, bot och bättring, blygsel och förödmjukelse inför vår Gud.

Men vi få icke lämna vår fråga med blott några statistiska notiser.

Äro vi i fara att få för många präster? Ack, att Herren finge gifva oss nåd att under bön på fullt allvar betrakta frågan. Vi måste svara på frågan både med ett *vemodigt ja,* och ett *gladt nej.*

Nog äro vi i fara att få för många präster. Hvem ser icke denna stora fara? Kristi församling har i alla tider varit i denna fara. Judas var en för mycket bland de tolf. Hvarje

oomvänd präst är en för mycket bland dem, som äro satta att föda Guds hjord.

Att vi äro i fara att få oomvända präster, det kan hvar och en se, som är vaken öfver sig själf och öfver Guds rikes angelägenhter. En efterhärmad och påträngd ortodoxi, eller att man antager ett lärosystem utan någon inre kamp och helgelse och utan andlig matsmältning, är här den hotande faran. "Det halp dem icke, att de hörde ordet" o. s. v. (Ebr. 4: 2).

Huru torr och kall en sådan ytlig ortodoxi är!

Vi äro i denna fara, just emedan vi vilja vara bekännelsetrogna. En eftersägning af dogmatiska satser utan trosöfvertygelse är sannerligen en utanläsning.

Vi kunna åtminstone se, att vi äro i fara att få sådana präster, som en längre eller kortare tid hafva *härmat efter* och själfva *tillkonstlat* omvändelse och kristendom. Här hafva vi en kristlig skola. Allmänt bekant är, att vi fordra bekännelse om personlig kristlig erfarenhet af dem, som begära inträde i det heliga predikoämbetet. Af dem, som åtnjuta helt eller halft understöd i och för studiers bedrifvande vid vårt läroverk, fordra vi redan en bekännelse, att de hafva på ett närmare, mera medvetet och personligt sätt erfarit Guds Andes verk på sitt hjärta, och att de nu under sin skoltid vilja lefva det fördolda lifvet med Kristus i Gud.

Hvilken stark, ja, nästan oemotståndlig frestelse till skrymteri och tillgjord samt efter människomått tillskuren kristendom. Man tänke sig en fattig yngling, som af en eller annan orsak har brinnande lust för studier, huru skall han undvika att falla i den frestelsen att skrymta för att blifva upptagen till frielevskap, ifall han icke kan vinna denna förmån på den ärliga vägen. Tänka vi allvarligt, så måste vi rent af häpna öfver de förhållanden, i hvilka vi äro försatta. Och vi arma stackare, som äro satta att pröfva, döma och skilja mellan skrymteri och sann kristendom hos ynglingar! Sannerligen, det är icke underligt, att många kalla oss stora stackare, när det gäller denna pröfning. Jag för min ringa del vet rakt ingen råd i detta fall annat än Davids bön: "Ut-

rannsaka mig, Gud, och känn mitt hjärta; pröfva mig, och känn mina tankar, och se till, om jag är stadd på en olycksväg, och led mig på den eviga vägen." Och denna bön vill jag bedja icke allenast för mig själf utan för eder. Ja, om någon bön borde vara en skolbön vid en prästbildningsanstalt, så är det denna. Denna bön tillsammans med den inbördes förmaningen och varningen i kärlek borde vi dagligen använda i stället för det där stygga kritiserandet, dömandet och pratandet i våra lärares och kamraters frånvaro.

Är det någon, som är så lågsinnad, vårdslös och utan känsla för sitt eget och andras väl, att han vill skrymta och narra sig in i predikoämbetet, så får han sannerligen ut för sitt skrymteri mer än någon annan skrymtare. De orden: "Det är gräsligt att falla i lefvande Guds händer", gälla i synnerhet med fasaväckande sanning dem, som narra sig till att blifva herdar för Guds hjord, fastän de i självfva verket äro tjufvar och röfvare. Det finns sannerligen intet gräsligare missfoster på jorden än en skrymtare, halfkristen eller öppet ogudaktig människa, som narrat sig till att blifva präst, och som fortfarande stannar kvar i detta ämbete. Man föraktar i allmänhet en *fuskare,* men hvem är mera förakt värd än en *fuskare* till präst? Huru skall den, som själf icke är en kristen af hjärtat, veta, hvad hjärtekristendom är? Huru skall den, som själf icke lefver helt för Kristus, kunna lefva för att vinna människor åt den gode Herden? Och hvartill är herdeämbetet i församlingen, om icke för att uppsöka förlorade syndare och föra dem till Frälsaren? Lefver affärsmannen i och för sina affärer, den lärde i sin vetenskap, konstnären för sin konst, så borde väl en präst så mycket mer lefva i och för sin Frälsare. Den, som utför musik blott med kroppen, är sannerligen ingen konstnär i ordets sanna mening, huru skulle den, som predikar blott med kroppen, vara en präst i detta ords verkliga betydelse?

Bland det myckna underliga man finner i kyrkohistorien, är det det mest underliga, att teologer hafva tagit sig för att försvara oomvända präster. Men en teolog så väl som hvarje annan vetenskapsman kan göra svart till hvitt och hvitt till

svart, när han så önskar. De ortodoxas strid till försvar för de oomvända prästerna gent emot pietisterna är nogsamt bekant. Hvad lutherska kyrkan i alla tider har lidit af detta teologernas försvar för de oomvända prästerna, det är ock bekant.

Men kan man icke gå för långt i striden mot oomvända präster? Jo, visserligen. Många separatister hafva tagit de ogudaktiga prästerna till text och ämne för sina predikningar, ja, de hafva sökt sin och andras uppbyggelse i bullret mot oomvända präster. De, som äro rädda för ogudaktiga präster, borde allra minst söka sin uppbyggelse af och hos dem. Somliga hafva ock gått så långt i denna ifver mot ovärdiga präster, att de förkastat själfva Guds ord och sanningen för att blifva riktigt olika de oomvända prästerna, som åtminstone utvärtes hafva försvarat Guds ord och sanningen. Hvad teologerna angår, så hafva de i allmänhet haft väl reda på det språket: "På Moses' stol sitta de skriftlärda och fariséerna" o. s. v., samt på 8:de artikeln i Augsburgiska bekännelsen, oaktadt den artikeln uttryckligen icke talar om ordets predikan och tillämpning utan blott därom, att sakramenten äro kraftiga, äfven om prästerna, som utdela dem, icke äro fromma. Den oerhörda mängd bibelspråk, som bevisa, att en kristen präst själf måste vara kristen, hafva många teologer och kyrkans styrelsemän liksom glömt af.

Hvad oss angår, må vi vara förvissade därom, att vi icke kunna vederlägga och öfvervinna vår tids och våra svenskars subjektivism genom att söka bevisa, att oomvända präster kunna rent och klart predika och tillämpa Guds ord. Ju förr och villigare vi erkänna en sanning hos våra motståndare, desto snarare och säkrare skola vi afväpna dem. Den bästa polemik mot kättare af alla slag äro lefvande, troende, verkliga präster. Ja, vi må rent af säga, att vår kyrkas närvarande och framtida tillstånd beror, näst Gud, på prästerna. Tänk, vi hafva Kristi kyrka i våra händer! Det ligger därför en djupt beaktansvärd sanning i hvad någon sagt: "Segern tillhör den kyrka, som har de bästa prästerna."

Vi klaga öfver att våra svenskar, i synnerhet de, som varit

med i de senare årens väckelser, icke värdera ämbetet och den rena läran utan se blott på *personen*. Vår tid har förlorat all objektivitet och förfallit i en ohjälplig subjektivism, så sucka vi. Ett är visst, vi kunna aldrig med våld eller bång, ej heller med klyftig och vidlyftig bevisning i hast vrida om en tids riktning.

Visa oss kristliga personer, lef kristendom för våra ögon, så vilja vi tro, ropar vår tid. Viljen I framkalla vördnad för kyrka, präster och bibel, så gif oss präster, som förtjäna respekt, vördnad och kärlek. Så lyder det moderna språket. Skola vi klaga däröfver, att vår tid med dess mångahanda lärdomsväder vill nödga oss att blifva kristna helt och hållet, på fullt allvar? Gamla lagar, stadgar och vördnadsvärda minnen hafva i vår tid fallit; kristendomen är ställd på fria fältet utan stöd af kungl. majestät, af gammal folksed och andra skyddsmurar. Skola vi nu likt judarna blott jämra oss ,såsom de göra på sin klagoplats vid de gamla stenarna i Jerusalem, dem de mena vara en kvarlefva efter Salomos tempel? Eller skola vi på allvar lefva det personliga nya lifvet i Kristus och därmed bevisa, att kristendomen och kyrkan kunna lefva och röra sig utan alla mänskliga skyddsmedel?

Hvad hade kristendomen för skydd i de första tiderna? Hvad vördnad hade man då för predikoämbetet, kyrkan och bibeln? Ack, att vi ville med allvar och öppna ögon läsa nya testamentet! Gå blott igenom aposteln Pauli historia. Hvarför möta vi så ofta de orden *jag, mig, mitt evangelium* i hans lif och skrifter? Vi tycka nästan, om vi skulle säga ut vår mening, att han talar för mycket om sig själf. Dock, hvarför sker detta? För att visa oss, att Kristus var helt och hållet denne apostels personliga lif. *"För mig är lifvet Kristus"*, ropade han. Jag vet icke af något annat och vill ej veta af något annat än att lefva för Kristus, verka för honom, dö för honom. Det var entusiasm och hänförelse i dessa ords fullaste och härligaste betydelse.

Och det hjälper icke med något mindre, mina älskade unga vänner, om vi ämna blifva präster, än en sådan helgjuten, sann, allt uppoffrande *entusiasm*.

Kom ihåg, jag menar icke, att entusiasm och "excitement" äro samma sak. "Excitement" kommer och går, men den sanna himmelska tros- och kärleksentusiasmen är sådan som kärleken. Den vänder aldrig åter. Hvar och huru få denna entusiasm, som heter Jesu Kristi kärlek? I och genom umgänge med Frälsaren, genom sann tro och helgelse, genom mystik (*unio mystica*) i detta ords sanna bemärkelse, ja, i den betydelse, som Johannes beskrifver i sitt första brefs första kapitel och Paulus i de underbara tredje och fjärde kapitlen af andra Korintierbrefvet.

En präst får icke vara en vanlig kristen blott; han måste vara mer än en vanlig kristen. Vi erkänna alla, att en präst bör och måste hafva mera kunskaper och insikter än allmänheten. Månne han icke också bör hafva *mera tro, kärlek* och *helgelse?* Månne han icke bör vara mera himmelskt sinnad och hafva mera af Guds Andes smörjelse än kristna i allmänhet? Jag menar icke därmed, att han skall vara en andlig pladdrare, som allt jämt pratar andliga ord. Det är icke mångtaligheten, som verkar det goda, utan den andliga kraften. Och huru skola vi få den andliga kraften, om icke genom umgänget med Herren i ordet och bönen? Behöfva prästerna mera andlig kraft än kristna i allmänhet, så behöfva de ock mera Guds ord och bön. Det var därför själfva apostlarne sade: *"Men vi vilja ägna oss ständigt åt bönen och ordets tjänst"* (Apg. 6: 4). Hören, så tala apostlarne, som dock hade undfått den underbara andeutgjutelsen. Läs Ef. 3: 14—19. Så talar en apostel, Paulus, den andligt rike. Är det icke häraf tydligt, att vårt inträngande i sanningens kunskap står i oupplösligt samband med vårt personliga kärleks- och umgängeslif med Jesus?

Hvad behöfva då vi? Och hvad behöfva vi, medan vi vistas vid skolan? Det är sant, vi böra allvarligt arbeta på våra studier, ty den där icke vill arbeta, han skall icke heller äta, han skall icke komma att duga någonting till under sin verksamhet. Skulle en studerande falla på samma idéer som de kristna i Tessalonika, nämligen att drifva fåfängt och icke arbeta, icke studera, så skulle säkerligen aposteln Paulus

komma med samma varningar som till dessa kristna. Ja, han skulle uppmana oss att skrifva upp och anmärka den lättjefulle i "class records". Ty han bad församlingen i Tessalonika anteckna den, som vandrade oskickligt och icke ville arbeta, utan befattade sig med onyttiga ting.

Men midt under det vi för Herrens skull böra vara flitiga och ifriga i våra studier, så må vi bedja Herren om nåd att vakta oss för den tyska lärdomsfanatismen. Huru har man icke i det arma Tyskland uppskrufvat fordringarna på prästers lärdom till det högsta möjliga. De teologie professorerna där hafva hållit sina beniga, långrandiga föreläsningar och skrikit "Wissenschaft, Wissenschaft", och midt under all denna "Wissenschaft" har folklifvet förvildats mer och mer, ty de flesta predikningar hafva saknat andekraft, den andekraft, som ingen vetenskap gifver, utan som fås endast genom Guds ord och bönen. Denna fanatiska vetenskap har gjort, att man i de stora tyska städerna har endast ett försvinnande fåtal präster. Hade icke den innerlige dr Wichern och andra af Herren uppväckta män satt den inre missionen i gång, så vore Tyskland dränkt blott i vetenskap och synd. När jag vistades vid missionsinstitutet i Leipzig, läste flere af ynglingarne där sina hedniska författare på söndagarna. När skulle de få tid till den enskilda bönen och Guds ord? Jag vet inför Gud, att jag icke var lat under min studietid, men sådan vetenskapsfanatism väckte min djupa afsky och fasa. Lärarne vid en kristlig skola må se till, att de icke nedlasta sina lärjungar med vetenskap, så att de stackars lastdragarne förlora både lust och kraft att se uppåt.

Södagen, söndagen, mina unga lärdomsidkare, huru använden I den kostliga pärlan? Om söndagen icke vore stiftad för någon annan människa, så är den gifven såsom en gåfva åt kristna studerande. Hade jag icke haft söndagen, så vore jag förgången i mitt elände. Den, som med skoj stör söndagen vid en kristen skola, gör en dubbel synd.

I mån med skäl tycka, att jag språkar mycket utom mitt ämne. Många ord synas vara utom och äro dock inom ämnet,

äfven om den retoriska tumstocken för tillfället är kastad i vrån.

Slutsatsen af det hittills sagda är, att vi få för många präster, när vi få sådana, som icke i sanning lefva det nya lifvet i Kristus, eller sådana, som lefva ett slappt och liknöjdt kristligt lif utan bättring och allvarlig tillväxt i nåden, eller sådana, som blott söka efter mänskligt vetande och stoltsera med sin konst och klyftighet, eller sådana, som förakta de mänskliga studierna och slå sig på andlig lättja och löst prat, som hafva ett sken till gudaktighet, men sakna dess kraft. Vi få ock för många präster, när vi få sådana, som tänka mest på bekväma prästgårdar och goda inkomster. Månne ingen fara ligger i vår väg i detta stycke?

Vi äro nog icke så stora helgon, att vi skulle vara oberörda af mänskliga beräkningar och utsikter. Men det gäller att bedja emot sådana begärelser så väl som mot andra onda lustar. Hvad vi vore lyckliga, om vi kunde besluta oss för att helt uppoffra oss för Herren och blindt taga emot, hvad han vill gifva af bekvämlighet och icke bekvämlighet. Det har smärtat mig mycket, då jag flere gånger har hört det påståendet, att våra å studiernas vägnar mera utbildade ynglingar söka blott efter bekväma församlingar och neka att begifva sig ut i vildmarken till att uppsöka och igenhämta det förvillade. Månne denna beskyllning är sann? Är den sann, så beror det i de flesta fall på förlofningar med flickor, som icke söka först efter Guds rike utan först efter granna kläder och en fin "parlor". Detta bringar mig att tala närmare om en sak, som förorsakat så mycken bedröfvelse.

Vi få för många präster, när vi få sådana, som förlofva sig än med den ena flickan, än med den andra samt sålunda lämna efter sig brustna kvinnohjärtan än här, än där. Tänk, hvilka anklagelser, som följa en sådan yngling i predikoämbetet! Har prästen icke respekt för det dyrbaraste, kvinnan äger på jorden, hjärtat, hvem skall då hafva respekt för denna helgedom? Mina unga bröder, vi äro alla människor, vi kunna ej undfly den mänskliga kärleken, om icke Gud på ett särskildt sätt har kallat oss till ensamhet. Men vi kunna ge-

nom Guds nåd undgå att prata om våra känslor i otid, vi kunna och böra genom Guds nåd undfly trolösheten. Hvarför har vår skola varit besmittad af så mycken trolöshet i detta stycke? Det måste vara till följd af brist på heligt allvar, vaksamhet och bön.

Frestelserna till kärleksslarf äro så stora här i landet, där våra studerande så ofta komma ut än hit och än dit bland ungdomen. Men nåden är mäktig, om man lefver i nåden. Ja, redan den naturliga sansen borde vara stor nog hos den vise, och vi kalla oss ju visa, när vi komma ut med vackra klassbetyg, till och med diplom och andra grannlåter såsom annons om vishet. Slarf och trolöshet äro sannerligen icke bevis på vishet.

Tersteegen sade så sant: "Barn, varen försiktiga och undviken tillfällen till synd. Naturliga människor kunna ofta med förståndet bättre bevara sig, än de benådade kunna det genom nåden, när dessa icke synnerligen fly tillfället; ty efter de senare traktar fienden mer än efter de förra." Så är det. Leker man med synden, nog griper hon en fatt, så att man blifver liggande, oaktadt all vishet och lärdom.

Vi få också för många präster, när vi få sådana, som äro stolta, styfva, självkära, egensinniga, kittsliga och bråksamma, så att de alltjämt lyckas ställa till kif och gnabb om allehanda småsaker i församlingarna och mellan ämbetsbröder. Mina bröder, hvad böra vi först lära af all visdom om icke ödmjukhet och konsten att kufva vårt lynne och styra vårt sinne. "Den, som råder öfver sitt sinne, är mer än den, som städer vinner", heter det. Den, som råder öfver sitt sinne, är säkerligen ock mer än den, som kan matematik, latin, grekiska och allehanda mer af hufvudfyllnad och hjärnsubstans.

Paulus säger uttryckligen, att en präst skall vara "oförvitlig såsom Guds förvaltare, icke egenkär, icke ondsint, icke drinkare, icke våldsam, icke sniken efter slem vinning, utan gästfri, det godas vän, tuktig, rättfärdig, helig, återhållsam." När skola vi begynna lära på dessa ämnen för att få betyg af Guds Ande? Månne vi icke behöfva begynna med dessa läxor på fullt allvar just här vid skolan? Här är det vi skola be-

gynna vara Herrens tjänare. "En Herrens tjänare", heter det, "bör icke tvista, utan vara mild mot alla, skicklig att undervisa, fördragande det onda, med saktmod tillrättavisande motståndarne, att tilläfventyrs Gud gifver dem bättring till att förstå sanningen."

Vi få ock för många präster, när vi få sådana, som kasta sig i allehanda affärer och spekulationer. O, huru många frestelser en präst möter öfver allt i världen och ej minst i detta land! En präst är människa och måste såsom människa hafva att beställa med hvarjehanda jordiska ting. Särskildt i nya församlingar i stad och på land äro förhållandena ofta sådana, att en präst måste hjälpa till med alla möjliga affärer. Då behöfs en särskild Guds nåd, att man må behålla sig obesmittad af världen, att han ej må bråka med affärer mer, än som är precis nödvändigt, att hvar man må se, att han är glad öfver att slippa jordebestyren, och att han ej söker sin vinning. Hvar är det man skall börja motarbeta den prästerliga girigheten? Just under förberedelsen för ämbetet. Ju renare afsikten är med inträdet i predikoämbetet, desto starkare är man genom nåden mot de frestelser, man möter i ämbetet.

Vi få ock för många präster, när vi få sådana, som sakna den naturens och andens begåfning, som församlingens Herre och Herde gifver dem, han utser att vara hans tjänare såsom församlingsherdar. Jag behöfver icke här upprepa alla de bibelställen, som visa, att Andens gåfvor måste åtfölja nya testamentets ämbete. När aposteln Paulus uttryckligen fordrar, att en församlingslärare skall vara "skicklig att undervisa", så kunna vi tydligen se, att den, som vill blifva präst, måste besitta den naturens och andens begåfning, den röst, det sätt, den talegåfva, det förstånd, den reda och sans, att han må vara "skicklig att undervisa". Punden kunna vara olika i detta afseende, men något pund måste finnas. Saknas all begåfning, så har Herren tydligt anvisat en sådan att vara en kristen i det enskilda lifvet. Det är det uppriktiga sinnet, som härvid beder: "Visa mig, o Herre, din väg." En sann kristens största fröjd är att vara en lem i Kristus utan

afseende på den mer eller mindre framstående kallelsen i lifvet. När lärjungarne fröjdade sig öfver sina stora gåfvor och sitt höga ämbete, så ropade Herren: "Fröjden eder icke däröfver, att andarna äro eder underdåniga i mitt namn, utan fröjden eder, att edra namn äro skrifna i lifvets bok." Gåfvor måste finnas, större eller mindre, hos en Jesu Kristi skaffare, men troheten står öfver gåfvorna och kärleken öfver allt. Där ringa gåfvor och andlig lättja slå sig tillsammans och röfva till sig prästämbetet, där må man icke undra, att förödelse åstadkommes i Guds församling.

Men ack, huru skall det gå oss, när vi utarbeta oss eller af en eller annan orsak mista våra kropps- och själskrafter, när vi komma ur modet, så att ingen församling mera vill kalla oss, och den vi förestå helst ville vara af med oss? En utsliten och afsigkommen präst är ju dock den allra ömkligaste syn, man kan se. Jag skall aldrig glömma det intryck af förkrossande fasa, som jag erfor, då jag under min första vistelse här i landet helt oförmodadt inbjöds till en afsigkommen sjuk präst från Sverige. Han bebodde med sin familj ett obeskrifligt uselt och jämmerligt ruckel, sådana man får se dem i västerns nybyggen, spöken från gamla dagar. Fasan beröfvade mig sömn och nattro. Jag tänkte: skall det gå mig och de mina så i detta hemska land. I smålen, mina unga bröder, och utropen: för mig är ingen fara, jag är ung, frisk och populär. Ja män, ung, frisk och populär. Hvart tar hälsan ofta vägen, huru går det med folkgunsten, när vi blifva svaga och usla på alla sätt och nykomlingar rycka till sig allmänhetens uppmärksamhet? Nå väl, sägen I, så finns det lifförsäkringsanstalter. Ack ja, de äro för de friska, men ej för de sjuka. Mina unga bröder, jag vet ingen annan lifförsäkringsanstalt för präster än den, som är beskrifven i den 90 och 91 psalmen, begynnande med "en bön af gudsmannen Moses." Vår enda räddning till kropp och själ är att lefva oss in i närmare och närmare förtrolighet med Herren Jesus, vår gode Herde. Den, som lefver i nåden och i förtroligt umgänge med sin Frälsare, är aldrig olycklig, om än lifvets bitterhet öfverfaller honom med all sin fasa. Är

Kristus vårt lif, då få vi sjunga midt under all skröplighet äfven den 92 psalmen.

Kunden I, älskade ynglingar, se alla de pröfningar, som skola möta eder i lifvet, så skullen I redan nu krypa nära Jesu kors. Därom är jag viss. Det står icke förgäfves: "Tänk på din Skapare i din ungdom." Detta måste gälla i synnerhet de ynglingar, som studera för att inträda i det heliga predikoämbetet.

Summan af det sagda är, att vi aldrig kunna få för många af Herrens präster, men "om någon student eller präst icke har Herren Jesus Kristus kär, han vare anathema. Maran ata — Vår Herre kommer. — Herren Jesu Kristi nåd vare med eder!"

Renässansen och nya födelsen.

Så heta de tvenne stormakter, som under århundraden kämpat och intill denna dag kämpa med hvarandra om öfverväldet i den civiliserade världen. Och denna kamp mellan renässans och ny födelse skall fortgå intill dagarnas ända.

Men renässans och ny födelse är ju samma ord och därför samma sak, det ena ett franskt ord, det andra ett svenskt, men det svenska blott en ordagrann öfversättning af det franska. Underligt, men historien gör, att dessa båda ord, som ursprungligen hafva samma betydelse, nu mera äro så vidt skilda som jord och himmel, som värld och ande. En blick några århundraden tillbaka skall lära oss att närmare fatta betydelsen af ordet renässans i förhållande till ordet ny födelse. Låtom oss först ägna en stund åt betraktelsen af en skön aftonrodnad. Det är medeltidens dag, som går till ända. Vi pläga kalla medeltiden en natt, och vi hafva ju alla mången gång eller åtminstone någon gång i historien vandrat bland skuggorna af denna långa mänsklighetens natt. Rättare är det dock att kalla medeltiden en dyster, melankolisk och svärmisk skymningens dag, som slutar med en förtjusande men vemodig aftonrodnad.

Hvad var medeltiden? Den, som med några kraftfulla satser kunde upprulla hela medeltiden för våra ögon, vore sannerligen en mästare i historieteckning. I frånvaron af en historiemålare med tillgång på glödande färger måste vi nu för tillfället åtnöja oss med en, som lärt att teckna endast matta bilder.

Medeltiden var den romersk-katolska kristendomens utbildnings- och maktutvecklingstid. Glansen, prakten och makten af det gudsrike på jorden, som heter det romerska påfvedömet, nådde under medeltiden den högsta fulländning. Medeltiden är således det romerska påfvedömets världsrikstid. Denna tid beströdde hela midtel- syd-, nord- och väst-Europa med ofantliga tempel, väldiga kloster och storartade borgar och herreslott. En tid, som förmår utströ öfver jorden sådana majestätiska himmelsblommor i sten som medeltidens katedraler, måste hos oss uppväcka häpnad och beundran. När man reser genom Europa och med egna ögon får se, huru hela berg, som det tyckes, blifvit förflyttade, omplanterade och förvandlade till blommor, som växa upp mot himmelen, så undrar man, huruvida millioner människor under århundraden gjorde något annat än byggde borgar åt Gud, präster och höga herrar. När man lustvandrar i en af dessa domkyrkor och stiger upp på dess tak och i dess torn, tycker man, att en enda sådan byggnad skulle vara arbete och kostnad nog för ett stort land under århundraden. Likväl befinnas alla de europeiska länderna vara besådda med dessa den mänskliga andens och armens maktprof till en sådan mängd, att det synes, som om en skapare hade i sin outtömliga rikedom och makt låtit dem växa fullfärdiga upp ur jorden, såsom blommorna spira upp under vårtiden. Betrakta vi därjämte de myriader bilder, prydnader och blomster i sten, hvarmed dessa bgygnader äro utsirade, så blifver hela medeltiden för oss en gåta, hvartill vi ej finna någon lösning. Så outtömligt rik och så mäktig är den mänskliga fantasien, när den gripes af religionens allmakt. Lägga vi härtill alla oljetaflor och fönstermålningar samt alla bilder och prydningar i trä, hvarmed medeltiden smyckade sina tempel, kloster och borgar, så säga vi: medeltiden var den religiösa hänförelsens, fantasiens, byggnads-, målar- och bildhuggarkonstens tid. Så svärmade medeltiden under århundraden i tempel, kloster och riddarborgar, så låg slutligen hela medeltiden på knä vid påfvens, Marias och helgonens fötter.

Vi skynda till Florens för att se den hjärteförsmäktande synen af den svärmiska medeltidens aftonrodnad.

Vi hafva säkert hört namnet *Giovanni Angelico* da Fiesole, en dominikanermunk i Fiesole och Florens. Han var den, som med oförliknelig hänförelse och andakt målade medeltidens aftonrodnad. Den, som icke sett Angelicos Mariabilder, har ej skådat medeltidens fromma svärmeri och andakt. Maria sväfvar på dessa bilder i guldmoln bland änglakörer, omstrålad af en gloria af himmelsljus, pärlor och diamanter. Hennes ansikte är idel stilla, ljuf, fridfull hänryckning. Änglaskarorna, som omgifva henne, äro jubelkörer af rena, obesmittade, oskuldsfulla himlabarn. Inför dessa Maria- och änglabilder förgäter den fromme allt hvad jord, värld och jämmerdal heter. Han känner sig på änglavingar upplyft till en annan värld, en bättre värld, en värld utan synd och smärta. Han har intet mer att med denna närvarande världen beställa. Jordelifvet är numera blott en Maria- och ängladröm. Dessa taflor äro den fromma fantasiens triumf. Angelico grät, bad och målade Marior och änglar. Med dessa tårar, böner, Maria- och änglabilder gick medeltidens skumma dag till ända. O sköna, fantastiska, fromma, vilda och grymma tid, din trolska skymning är icke mera till. Det skumma minnet lefver kvar, men själfva medeltiden är försvunnen och lyktad såsom en suck. Jo, medeltiden lefver kvar i de katolska kyrkorna i Italien och andra rent katolska länder. Hvarje helt katolsk kyrka är egentligen ett medeltidsmuseum. I kunnen göra en resa in i medeltiden, om I besöken en katolsk kyrka, men besöket bör ske i stilla ensamhet, i den trolska skymning, som är det utmärkande för medeltiden och katolicismen. En ny tid kom med väldiga stormar och skakningar i människoandens värld. Världshistoriens uppvaknande ur medeltidens sköna och vilda drömvärld kallar man renässans. Det finnes någonting, som närmast omgifver människan, det hon kan se med sina lekamliga ögon, den yttre naturen eller den synliga världen. Medeltiden lefde helt och hållet i sina tempel, kloster och borgar, bland sina Maria- och helgon-

bilder. Hela medeltiden var en dröm- och sagovärld. När man nu vaknade upp ur dessa drömmar och sagor, när man fick se den yttre, synliga och verkliga världen, frågade man: hvad är detta för en värld, vi se med våra ögon, vi måste närmare bese henne, vi måste begynna bebo den synliga världen. En utomordentlig förtjusning och hänförelse öfver den yttre naturen och hennes skönhet grep sinnena. Man föll helt plötsligt ned ur medeltidens dröm- och fantasiskyar och fick se den gamla jorden och hennes härlighet. Människorna blefvo till mods, som hade de nyss fått ögon. Den närvarande synliga världen blef nu skönhetens och lycksalighetens värld. Att njuta af världslifvet i fulla drag blef nu den högsta sällhet. Söderns rika och tjusande naturlif bjöd på en sådan mångfald af behag och njutningar, att det milda luftstreckets folk blef betaget af förtjusning, när dess ögon en gång öppnades för det jordiskas och kroppsligas härlighet. I all synnerhet blef nu människokroppen i dess nakna, naturliga skönhet föremål för en gränslös dyrkan. Denna naturens och det kroppsligas dyrkan kallas renässans, såsom den framträdde vid begynnelsen af den nyare tiden. Hvem öppnade naturens, det jordiskas och det kroppsligas paradis för söderns folk? Grekerna, de mest hänryckta dyrkare af naturen och människan, som funnits på jorden. Vid denna tid stod det gamla Hellas, Grekland, upp från de döda och tågade in i Italien. Beröringen med grekiska riket, korstågen och i synnerhet Konstantinopels eröfring af turkarne gåfvo anledningen till denna återuppväckelse af den helleniska anden. De bildade grekerna, arftagarne och förvaltarne af gamla Greklands vitterhet, filosofi och sköna konst, flydde till Italien och mottogos där i de rika städerna med jubel. Man begynte gräfva i ruinhögarna i Italien efter den gamla världen, och man fann flera exemplar af de sköna grekiska och romerska marmorgudarna och marmorgudinnorna. Och hvad voro dessa gudar och gudinnor? Sköna människor. De italienska konstnärerna fattades af en ny ande, det gamla Greklands kroppsskönhetsande. De grekiska gudarna och gudinnorna i sin fulländade lekamlighet trädde nu i stället

för medeltidens fromma och fromlande Marior och helgon. Bland bildhuggarne blef det nu på modet att medelst marmorbilder framställa människokroppen i dess nakna naturskönhet. Målarnes uppgift blef att jämte sköna människoporträtt måla intagande och färgrika vyer ur söderns rika natur. Man begynte ock med ifver söka bland spillrorna efter de tempel, hvari Greklands sköna gudar och gudinnor hade varit uppställda, och man fann i Rom och annorstädes lämningar efter dessa tempel. Med ens greps byggnadskonsten af en ifrig sträfvan att efterapa gamla Aténs och Roms tempel- och palatsbyggnader. Så uppkom det slags byggnadskonst, som man kallar renässansen.

Ännu ett annat jordiskt paradis hade under århundraden varit tillslutet för de civiliserade folken. Det var gamla Greklands och Roms sköna litteratur. Flyktingarna från Konstantinopel buro med sig nyckeln till detta paradis in i Italien. Så snart de hunnit bosätta sig i Florens och andra rika italienska städer, öppnade de portarna till gamla Hellas' bibliotek. Så begynte åter Homeros och hela skaldeskaran med honom sjunga sina hjälte-, skämt- och sorgesånger på gamla världens skönaste språk. Thucydides började om igen sina föreläsningar i historia, och Demostenes höjde åter sin röst i de tal, med hvilka han vann ryktet såsom forntidens störste talare. Men framför allt: all filosofis ålderman och patriark Plato började åter med den bildade världen hålla de samtal öfver forskningen efter den eviga sanningen, som fordom med så oemotståndlig tjusningskraft fängslat vishetssökande sinnen. Här var nu en ny idealernas värld funnen för Italiens och andra länders trängtande andar, som tröttnat på munkarnes fromhetsvärld. Från alla håll strömmade hungrande och törstande ynglingar till Florens och andra städer i Italien för att vid de nya grekernas fötter finna den vishet och vitterhet, som ej stod till buds i klostercellerna eller vid medeltidsuniversiteten. En forskningens och undersökningens ande bemäktigade sig alla tänkande. Man begynte söka efter det förnuftiga i allt. Vi kunna lätt tänka oss, hvilken verkan detta nya grekiska förnufts sam-

manstötning med medeltidskyrkans lärosystem skulle hafva. Hela det med så mycken möda, konst och klyftighet sammansatta medeltidslärosystemet förklarades snart vara blott en myt, en dikt, en saga. En tviflets, ja, en hånets och bespottelsens ande grep med hvarje dag allt starkare omkring sig i den nya grekiska bildningens kretsar.

Låtom oss försöka att lifligt föreställa oss denna sammandrabbning mellan den nyuppkomna grekiska bildningen och medeltidskristendomen!

Å ena sidan stod en nästan oräknelig här af prelater, präster och munkar, utrustade med Maria- och helgonbilder, fromma sagor och ceremonier i oändlighet, med ett ord: hela ståten, prakten och makten af medeltidskyrkan var uppställd till strid. Å andra sidan uppställde sig den nya bildningens, renässansens, män, väpnade med gamla Greklands skönlitteratur, filosofi och marmorbilder. Egendomligt nog gynnade påfven och flere af de höga kardinalerna den nya bildningen. Man hade ju ock på Italiens, det gamla Roms, mark återfunnit det gamla romarspråket i sin ursprungliga kraft och renhet. Hvilken skillnad mellan Ciceros, Virgilii och Horatii språk och det gängse munklatinet! För sin heder inför den bildade världen måste påfven och kardinalerna ställa sig på det gamla klassiska språkets sida gentemot munkarnas kökslatin. När nu kyrkans högsta män gynnade den nya bildningen, blefvo renässansens förkämpar djärfva. De gingo ända därhän, att de förnekade allt öfvernaturligt, till och med själens odödlighet. Då, just då ryckte påfvens närmaste lifgarde, inkvisitionsregementet, fram, ty dess general anade oråd. Med ens måste alla gensägelser mot det katolska lärosystemet tystna. När inkvisitionsblodhunden med brandfacklan visade sig, visste hvar och en, att det gällde: *tyst* eller *brinn*. Italiens flesta renässansmän kastade sig genast i djupaste förskräckelse och underdånighet till påfvens fötter och förklarade, att de aldrig skrifvit eller utlåtit sig annorlunda, än att allt skulle vara underkastadt romerska stolens utslag. De hade sålunda icke menat någon pånyttfödelse, någon renässans i den romerska kyrkans lära, ej heller ville de i

minsta mån rubba romerska stolen. Det var nog. Inkvisitionsregementet drog sig genast tillbaka in i sina kaserner. Den helige fadern och hela hans hof ingingo ett det allra såtaste vänskaps- och inbördes försvarsförbund med renässansens män. Dessa begärde rättighet att studera klassisk grekiska och latin, att bygga tempel och slott i klassisk stil, att måla taflor och hugga marmorbilder och så pryda med klassiska bilder dessa tempel och slott, samt att hafva och hålla så många grekiska gudar och gudinnor som helst med rättighet att bygga särskilda tempel för dem och att plantera sköna parker till sin och dessa gudomligheters förlustelse. Allt detta beviljades af påfven och kardinalerna med yttersta beredvillighet och förtjusning.

Påfven begärde, att renässansmännen skulle för alltid afsäga sig all rätt att offentligt motsäga den romerska kyrkans lära och makt. I djupaste underdånighet och med finaste artighet beviljade dessa denna begäran, ty de visste väl, huru betryggad deras ställning skulle blifva under skyddet af den största mänskliga makt på jorden. Så ingicks mellan påfvedömet och renässansen detta förbund, som är oupplösligt intill denna dag, ett förbund, som räddat den katolska kyrkan och gifvit henne en för oss vid första påseendet oförklarlig makt öfver folken. Att det är den sköna konsten, som är den katolska kyrkans egentliga kraft, vet hvar och en, som sett sig litet närmare om i de katolska länderna. Låtom oss tänka oss, att alla väggar och tak i detta kapell, i alla lärosalar och gångar af detta vårt nya läroverkshus vore fullmålade med tjusande bilder ur gamla Greklands och Roms samt medeltidskyrkans sagovärld, och att vi sålunda under hela vår skoltid här hade allt detta dagligen för våra ögon, hvad verkan tron I, att sådana bilder skulle hafva på hela vår själsodling. Ögonen äro de mäktigaste uppfostrare. Den, som har barn- och ungdomsögon i sitt våld, är nästan säker om styrelserätten öfver hela människan för hela lifvet. Katolska kyrkan förstår att i lära och lif handtera estetiken, hon har ingått ett fostbrödralag med det skönas värld, därför kan hon göra med teologien

hvad hon vill utan att inom sitt sköte behöfva frukta motsägelse, som skulle hafva någon vidare betydelse.

Renässansmännen uppträdde, såsom vi nämnde i början, med stor djärfhet emot romerska kyrkoläran, men de tystnade strax, så snart de sågo påfven rynka ögonbrynen, och de blefvo alldeles utom sig af förtjusning, när de funno, att de med hela sitt renässansparadis fingo för alltid bosätta sig på romerska kyrkans område.

Med brinnande ifver stiftades nu ett renässansförbund i alla rika städer i Italien och andra länder. Rikedom måste finnas, annars kan renässansens välde icke bestå. Man studerade nu med all ifver den grekiska och latinska litteraturen och utbildade så en ny skönlitteratur, en ny poesi, som först talade latin, men snart begynte omskapa italienska och andra moderna språk till litteraturspråk. Men framför allt uppblomstrade nu en ny, klassisk byggnads-, bildhuggar- och målarkonst. Man läste visserligen fortfarande Plato för språk- och konstnjutning, men att uppställa någon filosofisk undersökning, som kunde strida mot romerska kyrkan, kom sällan eller aldrig i fråga. Huru dumt hade det icke varit att utsätta sig för inkvisitionens brandfackla, när man hade tillfälle att i all bekvämlighet och ära blifva bjuden på lustvandringar i ofantliga nya tempel, uppförda i klassisk stil och prydda med klassiska bilder i marmor och färger, bilder af helgon, som voro lika förtjusande att betrakta som gamla Hellas' intagande gudar och gudinnor. Det enda besväret man hade var, att man måste göra korstecknet och knäfalla framför dessa nya guda- och gudinnebilder. Men det är ju rent af ett behof att gifva uttryck i fromma och svärmiska åtbörder åt ens inre känslor af förtjusning och hänförelse, när man ser en skön bild. Tröttnade man att i kyrkorna smeka de sköna Maria- och helgonbilderna, så kunde man stiga in i de gamla gudarnas och gudinnornas tempel, som lågo strax bredvid. Inför dessa sköna gudomligheter behöfde man icke läsa radband. Där inne i salarna kunde man fritt och otvunget hängifva sig åt beundran af dessa gudars och gudinnors kroppsliga skönhet. Till yttermera renässans-

njutning hörde det att kvällar och nätter samlas till kräsliga gästabud i de stora salongerna af de nybyggda väldiga slotten. Allt var där utstyrdt och prydt med högsta och dyrbaraste konst. Härtill kom lustvandring och luståkning i vårsolsbelysta trädgårdar och parker. Än sedan svärmeriet i Italiens månsken, det mest svärmiska af allt svärmiskt naturlif på jorden, hvad skullen I säga därom? I skullen säga, att renässansen är en förtrollning, som berusar till kropp och själ hvar och en, som med sin fot träder in på det området. Peterskyrkan i Rom, Rafaels madonnor, bildhuggerierna, de mytologiska målningarna, Brunellescos och andra mästares slott i Florens, Rom och Venedig äro den synliga uppenbarelsen af denna renässansens ande. Alla de stora städerna i Italien sträfvade att öfverträffa hvarandra i renässans, i vitterhet, byggnadskonst, bildhuggeri och målningar. Hela lifvet och alla tillgångar i dessa städer med deras landområden uppslukades i skön konst. Rom segrade naturligtvis i denna täflan, ty Rom hade hela den västerländska kristenheten till sin skattkammare, och Rom ägde påfven, och där påfven är, dit församla sig penningarna och skatterna. Ingenting kan bättre bevisa och belysa påfvedömets innerliga förbund med renässansen än själfva den yttre och inre anordningen af S:t Peter och Vatikanen. S:t Peter är en renässansbyggnad. Vatikanen står i närmaste förbindelse med S:t Peter och omsluter den på tvenne sidor. I Vatikanen hafva vi genom Rafael och Michael Angelo höjden af renässanskonst. I den delen af Vatikanen, som ligger bakom S:t Peter, bo de grekiska gudarna och gudinnorna i all sin intagande skönhet. Deras tempelsalar äro ock utstyrda med det hänförande behag, att hvarje besökande med ens ryckes in i det grekiska lifvets jordiska förtjusning.

Sådan var, i korthet tecknad, renässansen. Men hvad blef det af nya födelsen? Var renässansen en ny födelse i anda och sanning? Ingalunda. Med renässansen gingo hednisk sedeslöshet och hedniskt lättsinne hand i hand, såsom renässanspåfvarnas historia det bevisar. Hvar skola vi då uppsöka nya födelsen? Norrut måste vi draga för att finna

spåren af en ny födelse. Vid samma tid som renässansen blomstrade i Italien, låg en munk i Nordeuropa på knä vid en bibel. Genom det gudomliga ordet försiggick i hans hjärta det underverk, som vi kalla nya födelsen. Nya födelsen är ock en skön konst, Guds Andes sköna konst, en ny skapelse, födelsen och skapelsen af en ny himmelsk människa i ett människohjärta. Detta konstverk, som vi kalla ny födelse, har i den heliga skrift flere namn, såsom *bättring, omvändelse, ny födelse, omskapelse* m. m.

Den mänskliga sköna konsten griper fatt i ett berg, bryter ut stora klippstycken, hugger och formar dem, lägger dem på hvarandra och uppför så ett skönt tempel och slott efter olika stil, eller bryter löst ett marmorblock och bildar däraf en skön människobild, eller skaffar sig en duk och allehanda färger och breder så ut för våra ögon hela skaror af sköna människo- och naturbilder, allt detta till våra ögons och känslors förlustelse, eller ock tager den mänskliga sköna konsten hand om språket och skapar medelst poesi, talarkonst och filosofi hela idévärldar i vår själ eller ock genom tonerna ur skönhetsvärlden. Men med alla dessa konstarter, med själfva tonernas andespråk, når den mänskliga konsten icke in i vår andes allra innersta helgedom. Det är Guds Ande allena, som finner väg till människoandens förborgade hjärta. Det är dit Guds Ande kommer genom det gudomliga nyskapande och pånyttfödande ordet. Människan är en i synd djupt fallen varelse. Hon må omgifva sig med all den yttre världens och den sköna konstens prakt, tjusning och behag, hon är dock en fallen andevarelse. Till sin ande och till sin inre andevärld måste människan blifva ny och himmelsk, om hon skall återvinna det förlorade paradiset. Alla jordiska konstparadis äro blott ett tomt skal, en glänsande yta, ett sodomsäpple, en förförelse, ett grymt bedrägeri, tills människan får en ny ande, ett himmelskt, heligt och paradisiskt sinne. I alla renässansens förtjusande paradisiska tempel, slott, parker och konstsalonger saknade renässansens folk det rena, himmelska paradisiska sinnet, emedan det saknade kärleken, den rena, himmelska kärleken, som är af Gud. Tron

det, mina unga beundrare af vitterhet, vetenskap och skön konst, när man lustvandrar i renässansens natur- och konstparadis, när man helt hängifver sig åt njutningen af allt det sköna man ser, när man önskar, att man kunde ostördt frossa för hela sitt lif i denna konstvärld, denna renässans, så suckar dock hjärtat alltjämt: hvar är den eviga kärlekens konstland, hvar äro de människor, som genom den gudomliga frälsningskärlekens sköna konst blifvit omskapade till verkliga, heliga kärleks- och gudsmänniskor? En enda människa, som är genomstrålad och förvandlad af den rena gudomliga kärleken, så att hon lefver och rör sig i denna kärlek, är dock mer än alla sköna marmor- och färgbilder.

Det var i mellersta och norra Europa, man på renässansens tid började studera den gudomliga sköna konsten, huru människor genom Guds ord skulle förändras och pånyttfödas till helt nya och himmelska människor i hjärta, håg, sinne och alla krafter. Det var mellersta och norra Europa, som trädde fram med det gudomliga nya födelsens ord, annars hade hela kristenheten genom den italienska renässansen blifvit förvandlad till en ny den sköna konstens hedendom.

Men det var icke blott i det 16:de århundradet, som renässansen och nya födelsens ord trädde fram såsom de tvenne stormakterna i mänsklighetens historia. Det skulle vara ytterst intressant att få försöka att i korta drag teckna det adertonde århundradets renässans, sådan den gjorde sin färd genom de protestantiska länderna. Men det är det nittonde århundradets renässans, som ligger oss närmast, det är denna jämte föregående tiders renässans, som träder oss till mötes under våra studier. Vi hafva ju ingenting vidare att beställa med byggnads-, bildhuggeri- och målarkonsten. Vår fattigdom stänger för oss för alltid vägen till dessa jordiska paradis. Vi komma knappast i våra lifsdagar att här vid Augustana College åtnjuta förmånen af en skön parkanläggning. Vi få åtnöja oss med naturen i dess ursprungliga skönhet.

Det är musiken, poesien, talarkonsten och vitterheten i allmänhet, som är vår lott bland de sköna konsterna. Tänka vi

nu på våra poeter och författare, med hvilka vi göra bekantskap på svenska, engelska och tyska, så är det väl knappast någon af dem, som vet, hvad ny födelse är. De höra ju alla, våra stora skalder och författare, till renässansen, till den blott mänskliga sköna konsten. Att de alla mer eller mindre tagit inflytande af den protestantiska kristendomen, erkänna vi gärna, men att deras hjärta hör konstens värld och icke Jesus Kristus till, torde vara ganska säkert. Tag den store heroen af dramatisk konst, Shakespeare, och säg mig, om icke han hör till renässansen. I visen mig till Milton. Ja, jag vet litet. I tänken på Tennyson, Longfellow och alla de sköna i deras sällskap, och I kännen strax själfva, att det är i en egendomlig renässansens värld de föra eder in.

Och vår svenska storskald, hvar vistas han, hvar lefver och rör sig hans hjärta? Hvad är själfva hufvudsaken i hans tjusande idyll Nattvardsbarnen? Än sedan våra andra svenska storskalder, hvad är själfva anden af deras renässans?

Om Schiller och Goethe, de tyska skaparna af en renässansvärld för tyskarne, viljen I säkert icke disputera med mig. Och naturvetenskapens stormän, de som representera nutidens älsklingsvetenskap, hvad är ny födelse för dem? Det är ett ämne, som icke rör dem, sägen I. Sant, det bästa och hälsosammaste, de göra, är ock, att de icke röra det ämnet. Summan är: vi protestanter måste lefva ett dubbellif, vi måste lefva och röra oss i en dualism, så länge vi äro på jorden. Såsom bildade lefva vi ett renässansens lif, så vidt det står oss till buds, såsom kristna, ifall vi äro det på allvar, lefva vi den nya födelsens lif. Vi känna vid ett läroverk som allra starkast denna dualism, detta dubbellif. Ännu är nya födelsens lif hos oss en makt, som med sin ande håller oss tillsammans i gemensam gudstjänst och gemensam kristendomsundervisning. Men renässansens ande har dock redan omgestaltat ganska mycket i vårt fordom enfaldiga och barnsliga skollif. Vår ungdom måste ock genomgå ett renässansens tidehvarf.

Katolikerna hafva intet besvär af denna dualism, detta dubbellif. Hos dem är det endast ett renässanslif, framträ-

dande i olika gestalter allt efter folkens och enskildas bildningsgrad och lynne. Hos katolikerna behöfves ingen ny födelse eller omvändelse, emedan Guds ord hos dem är en oväsentlighet i lära och lif. Den romerska kyrkan har satt sin renässans, sitt konst- och ceremonilif i stället för bibelordet.

Men finnes då ingen sann försoning mellan urgammal apostolisk ny födelse och sann renässans, sann skön konst, vitterhet och vetenskap? Måste vi intill dagarnas ända förblifva i denna pinsamma dualism? O, mina älskade vänner, huru skulle jag kunna lösa en fråga, som sysselsätter alla länders mäktigaste andar i hela vår samtid? Vi lefva i sanning i en adventstid. Men hvad skola vi göra under denna väntanstid? Vi skola hålla oss till det, som är visst. All skön konst är kall, all vetenskap är kall, när det gäller att uppvärma ett vid själfviskheten i människolifvet frysande hjärta. I det stora hela, mina vänner, frågar icke den ena människan efter den andra längre, än det är hennes fördel att göra så. Hvarken skön konst eller vetenskap eller ytlig kyrklighet kan ingjuta en sann, varm, oegennyttig kärlek och vänskap i ett människohjärta. Detta, som är lifvets högsta, största och skönaste uppgift, måste ske genom en verklig, icke skrymtad ny födelse. Så mycket vet jag af erfarenhet. Men jag vet ock, att en ädel kristen fröjdar sig öfver allt rent, skönt och ädelt, hvar han finner det, vore det så hos en samarit, en katolik, en hedning. Den sanna renässansen är en förgård till nya födelsens helgedom. Adventsyner har jag sett uti allt hvad jag sett på jorden af byggnader, bildhuggerier och målningar. Adventsröster har jag hört uti allt det lilla jag läst af litteratur på några af de civiliserade folkens språk. Adventsresor gör jag ännu i minnet till de adventskyrkor och adventspalats, jag besökt i gamla världen, med alla adventsbilder, jag där sett. Adventsbesök gör jag ock någon gång i något af världslitteraturens snilleverk. Men nya födelsens ande, nya födelsens kärlek och frid finner jag blott i nya födelsens bok, det stora jul- och fridsevangelium, som blifvit oss gifvet, det ord, som vi sätta

högre än all konst, vetenskap och vitterhet, det ord, om hvilket hvar och en, som vandrat ett längre stycke af lifvets törnestig, måste utropa: "Om icke ditt ord hade varit min tröst, så vore jag förgången i mitt elände." "Till hvem skola vi gå? Du har eviga lifvets ord!"

Savonarola.

Hvarest är det ordet sammansatt? I de klara och mjuka vokalernas hemvist, i det land, där språket är en vek, smäktande, melodisk sång. Fjärran från våra gamla och ännu mera fjärran från våra nya hemlandsbygder uttalades dessa rena vokalstafvelser till ett namn för första gången, det höra vi strax. Vi höra ock, att våra talorgan icke äro så formade, att vi kunna utsäga detta namn med den klang, den melankoli i rösten, som ligger i namnets natur. Ordet Savonarola är en hel folkmelodi, men vi mäkta icke sjunga den, såsom den bör sjungas enligt det landets sånglagar, där melodien först sjöngs. Savonarola är en djup vemodig folksång, ett helt sorgespel. Den man, som bär detta namn i historien, är till sitt lif och sin verksamhet ett helt folks och en hel tidsålders klagovisa.

Vi ville försöka måla ett porträtt, men vi måste först anskaffa ramen till porträttet Savonarola. Det är icke till de tusen sjöars land vi ställa vår färd, men det är till de tusen revolutionernas och blodiga krigens land, till landet af tusenfaldig skön konst och till bygderna af mångtusenfaldiga förföriska förtrollningar vi vilja våga en pilgrimsfärd. Det är i marmortemplens, marmorgudarnas, madonnornas och helgonens land vi ämna göra en påhälsning för att se porträttet af en man, som försökte eröfra detta samma land åt den sanne Guden. En händelse lik Bunyans *Det heliga kriget* är det vi ville försöka skildra, men vi måste först lära känna något närmare den mark, där detta heliga krig rasade, och den stad, som skulle intagas för Immanuel.

Vi pläga tala om leende dalar, och vi anse en stad, en by, en hembygd hafva ett lyckligt läge, då den är belägen i en sådan dal. Vi Moline- och Rock Island-bor skulle blifva ytterst misslynta, om man frånsade oss berömmelsen af att bo i en leende dal. Nästa vår, om vi lefva, skola vi föra våra besökande vänner från andra trakter upp på en Molinekulle eller på vår gemensamma Sionskulle och med triumf utropa: sägen nu, om icke vi bo i en leende dal.

Den, som ville taga sig tid att något närmare betrakta Italiens karta, skulle snart finna, att detta land är rikt välsignadt med leende dalar.

Apenninerbergen synas vara skapade enkom för det ändamålet att bilda en massa leende dalar af alla möjliga skepnader efter ett outtömligt förråd af ritningar och mönster. Om vi alla kunde rita och måla väl, så skulle jag just undra, huru vi skulle teckna läget för en paradisisk stad. En flod skulle naturligtvis flyta genom dalen. En krans af kullar af olika höjd och form skulle vara flätad omkring vår dal, och på kullarna skulle allehanda träd och buskar vara planterade i täcka grupper. Bakom kullarna vore ock en rundel af bergshöjder, än beströdda med högtidliga skogsdungar, än framträdande i nakna fantastiskt formade klippor, uppställda såsom lifvakter. Och träden på kullarna och bergen vore säkert icke af samma slag. På bergen vore de allvarliga barrträden uppställda och på kullarna löfträden, oliver och lagrar jämte allehanda buskväxter inströdda bland löflundarna. Vore det en italiensk leende dal, vi ville teckna, så finge de vemodiga, alltid sorgbundna cypresserna icke fattas. Huru leende vi än sökt måla en dal på jorden, så skulle dock än här, än där en tår smyga sig fram ur den leende anblicken. Alla jordens sköna dalar locka fram tårar ur leendet. Alla jordens leende dalar äro tåredalar, och bland alla dessa synes mig Arnodalen i Italien framför många andra vara en leende tåredal. Dit måste vi nu begifva oss, ty där finna vi ramen för det porträtt, vi ämna måla.

I Arnodalen är staden Florens, den sköna, belägen. Knappast kan man tänka sig ett mera intagande, täckt och för-

tjusande läge för en stad än den undersköna leende dal, där Florens fått sitt hemvist sig anvisadt. Jorden och himmelen, luftkretsen, solen och månen, växtvärlden och alla riken i naturen synas hafva här bildat sig till ett kompani för att visa, hvilka under dessa stormakter kunna åstadkomma, när de uppträda gemensamt. Den, som varit i tillfälle att aflägga ett besök i Florens med dess leende dal, bevarar för lifvet denna fläck på jorden i vemodig saknads hågkomst. I fantasien återvänder man ofta dit, ty det är, som hade man där blifvit bevärdigad med en skymt af jorden, sådan hon var, innan syndens förbannelse lägrade sig öfver henne. Och dock är det just i Florens, man som allra starkast känner naturens förbannelse för den i synd fallna människans skull. Hela Florens är ingenting annat än ett stort museum af minnesmärken öfver naturens och människans förbannelse för syndens skull. De väldiga palatsen med de öfverrika skatterna af alla den sköna konstens alster, de vemodigt sköna parkerna och trädgårdarna, de dyrbara marmorkyrkorna, inuti utstyrda med all den katolska kristendomens prål och ståt, de dystra stora klosterbyggnaderna, de melankoliska gatorna — allt är blott en enda naturens och människans suck öfver ett jordelif, som borde vara paradisiskt, men som är en fortsatt kamp och strid, jämmer och nöd i dödsskuggans dal.

Vi företaga en språngmarsch genom stadens gator, kyrkor, palats och konstmuseer. Palats efter palats, det ena ofantligare än det andra, gamla och grå, kyrka efter kyrka, utanpå glänsande af marmor, inuti fyllda af marmorbilder och taflor, grafkor och kapell, museer, fyllda af tusenden statyer, oljetaflor och minnesmärken från den sköna konstens alla tidsåldrar skymta förbi oss under vår färd. Vi häpna och häpna återigen. Hvilket oerhördt arbete under århundraden, hvilka oräkneliga penningesummor här blifvit nedlagda, hvilket brokigt människolif bakom allt detta, hvilken historia, byggd med bergblock och marmor, uppmurad till palats och huggen i bilder, hvilken mängd af konstskapelser! Vi ville gripa fatt i och göra oss närmare reda för någon viss tidspunkt af denna

långa och rika historia. Vi stanna vid slutet af fjortonhundratalet, tiden närmast före reformationen.

Florens hade under en lång följd af år utvecklat en ytterst kraftfull och liflig handels- och fabriksverksamhet. Skatter på skatter samlades. I stadens slott sutto de rika handels- och fabrikantfurstefamiljerna. De gamla gräsliga medeltidsfejderna, som under århundraden kommit stadens gator att strömma af dess egna invånares blod, utgjutet af de med hvarandra kämpande adelsfamiljerna, hade afstannat. Staden hade tillkämpat sig en folkstyrelse och blifvit i gammalhistorisk mening demokratisk. De rika bankirerna, handels- och fabriksfurstarna täflade nu med hvarandra i frikostighet för storartade byggnader, bildning, lärdom och skön konst. Florens var numera Europas Atén. Konstantinopel hade ju nu nyligen blifvit eröfradt af turkarne. Alla lärda och vittra greker flydde till Italien. Florens öppnade sina portar, sina hem och sina kassahvalf för dessa den gamla grekiska bildningens och konstens representanter. En ny tid uppgick öfver Italien och särskildt öfver Florens. Medeltiden var tilländalupen med all sin romantik, renässansens, vetenskaps- och konstpånyttfödelsens tid var kommen. Här frestas vi att afvika från vår föresatta stråt för att företaga en lustresa i renässansens förföriska världsålder. Men vi måste vidblifva vårt ämne. I Florens hade bankiren Lorenzo af Medici genom outtömlig frikostighet svingat sig upp till vetenskaps-, vitterhets- och konstbeskyddare samt högste folkledare. Florens skulle nu blifva ett vitterhetens och den sköna konstens paradis. Lorenzo af Medici blef påfve i en ny kyrka med en ny gudsdyrkan, ett förspel till våra dagars frimurargudstjänst, konst- och vitterhetsdyrkan. Ett skönt världslif såsom gamla Greklands blef nu idealet för människans jordiska tillvaro. Himmelen på jorden, men en himmel full af sköna grekiska gudar och gudinnor blandade med madonnor och katolska helgon, blef nu valspråket för dagen. Det rika och välmående Florens, det glada och lefnadsfriska Florens med det oförlikneligt välljudande språket och de stora anlagen för skön konst tycktes ock vara den enda stad, som

var värdig att blifva hufvudstaden i den nya bildningens världsrike.

Sådan var ställningen i Florens, då helt plötsligt en dominikanermunk från Bologna kom vandrande in i staden. Ryktet om en lågande vältalighet, som oemotståndligt ryckte alla med sig, hade gått före vår munk in i Florens. Lorenzo, som hade samlat så mycket stort och glänsande omkring sig, ville ock hafva Italiens väldigaste predikstolstalare i sin närhet. Den stora domkyrkan öppnades för Savonarola, ty det var han som nu kom. Det ofantliga rummet fylldes af åhörareskaror timtal i förväg, närhelst den glödande predikanten skulle uppträda på domkyrkans predikstol. Den magra gestalten andades heligt allvar och brinnande nit för folkets timliga och eviga väl, de stora, mörka ögonen blixtrade som eldslågor ut öfver folkmassorna, de glödande orden slogo ned som bomber i åhörarnes samveten. Hela staden och hela Florens-landet lopp efter den nye Johannes döparen. Lorenzo hade misstagit sig, den nye predikanten var ingen rikedomens och vitterhetens smickrare. Bot och bättring ljungade Savonarola ned öfver hög och låg, rik och fattig från predikstolen af katedralen Santa Maria del Fiore. Lorenzo vardt, såsom Felix, förskräckt och hela staden Florens med honom. Man försökte att beveka Savonarola att förmildra sina domar öfver synd och syndare samt att slå af på sina fordringar om bot och bättring. Förgäfves — han var stålsatt mot penningar och smicker. Florens måste rensas från synd och orättfärdighet, Florens skulle blifva en helig stad, en rättfärdighetens boning. Sådant var den nye domkyrkopredikantens program. Ingen makt i världen kunde afskräcka honom från den kallelse, han kände sig hafva fått af Gud. Sänd af Gud med samma uppdrag som en af gamla testamentets profeter, det var den vissa öfvertygelse, som ingaf Savonarola mod att trotsa allt motstånd. Han I någon gång sett, när en hel väldig skog, träd vid träd, böjer sig ned mot jorden för en mäktig vind? Så böjde sig nu folket i Florens och trakten där omkring, hög och låg, för de mäktiga bättringsrop, som brusade fram öfver profetens läppar. Kunnen I före-

ställa er den första pingstdagen i Jerusalem, om hvilken det heter: "Då vardt plötsligt ett dån från himmelen, såsom af ett framfarande häftigt väder"? Så vardt ock nu plötsligt ett dån från himmelen öfver staden Florens. Och en tunga såsom af eld satte sig i Savonarolas mun. Denna tunga tände eld i det af naturen eldiga Florens-folkets hjärtan. Bland andra grepos en mängd gossar af denna eld. Af dessa uppställde Savonarola en frälsningsarmé. Denna andliga garnison och poliskår genomsökte Florens i alla riktningar för att taga reda på och utrensa all synd och ondska. Denna frälsningsarmé väckte med sina processioner i Florens säkert lika mycket uppseende, som när i våra dagar general Booth tågar fram i London och andra stora städer i spetsen för sin frälsningsarmé. Väckelsen i Florens på Savonarolas tid var af den art som den i England i Wesleys och Whitefields dagar och som den, man bevittnade i Sverige på Hoofs och roparnas tid. All lyx och alla blott världsliga prydnader skulle utrotas. Frälsningsarméen i Florens hade på Savonarolas befallning hopsamlat en hel massa lyxartiklar och för den allmänna sedligheten såsom skadliga ansedda konstsaker. Allt detta blef högtidligt och offentligt brändt å båle. Man vet, att det florentinska folket med gränslös hänförelse älskar grannlåter och konstalster. Man kan då ock något tänka sig, hvilken öfverväldigande ande- och samvetsuppskakning detta folk måste genomgå, innan det lät beveka sig att offra åt lågorna sådant, som förut varit lifvets glädje och njutning. Det var hårdt för vårt svenska landtfolk på Hoofs och roparnas tid att offra sina röda västar och hufvuddukar, sina fransar och sitt barnsliga bjäfs, men det var ännu hårdare för invånarne i Florens att låta elden förtära deras sköna prydnader, deras bilder och taflor.

Knappast har det talade ordets makt någon gång uppenbarat sig starkare än då, när det yppiga, prål- och konstälskande Florens efter Savonarolas predikan förvandlade sig till en puritansk stad. Florens utan lysande klädedräkter, utan granna ekipage, utan gästabud och framför allt utan nakna grekiska gudar och gudinnor, utan tjusande taflor

och målningar i slott och koja — det var icke mera Florens. Blomsterstaden, Italiens Atén, var på god väg att blifva hvad Geneve ett århundrade senare blef under Farel och Calvin. En teokrati, ett Guds och den moraliska lagens stränga välde ämnade Savonarola upprätta i Florens. Från Florens skulle lagen utgå och Herrens ord från vitterhetens och de sköna konsternas stad. Ett ord af Savonarola var nog att böja folkmassan till lydnad.

Den oerhörda makt, som Savonarola hade fått genom sina väldiga botpredikningar öfver stadens borgare, förledde honom att taga hand om politiken för att dess säkrare och fortare nå målet. I sin öfversvallande sydländska hänförelse menade sig Savonarola ock vara verklig siare med gåfvan att genomskåda och bebåda tillkommande händelser. Såsom siare utslungade han domar öfver hela Italien, men i all synnerhet öfver påfven och det grundfördärfvade påfvedömet. På Petri stol satt nu en jätte i ondska och last, den afskyvärde Alexander den 6:te Borgia. Vi vilja icke försöka måla porträttet af påfven Alexander och hans familj (en gräslig familj hade han), ty det finnes sataniska människor i historien och särskildt i påfvehistorien, dem man med häpnad och förskräckelse går tyst förbi. När emellertid odjuret på Petri-stolen ända till Rom hörde ekot af Florensprofetens straffpredikningar, bet det i raseri samman tänderna och beslöt att med sina klor slita botpredikanten i stycken. Så stor var påfvens makt öfver folken på den tiden, äfven då han var en allmänt känd bof, att han kunde röja hvilken helig man som helst ur vägen. Vilddjuret i Rom röt, och Florens darrade därvid. Savonarolas frälsningsarmé bestod blott af oöfvade rekryter. De gåfvo vika, de flydde vid första kanondundret. Ack, ack, vår glödande profet från Ferrara (Savonarola var född i Ferrara) hade icke Hoofs västgötar, icke Knox' skottar, icke Calvins genevensare att ställa i ledet mot satan och påfven. Han hade blott de lättböjda, opålitliga, lättlefvande florentinerna till sitt förfogande. Savonarola måste efter några hårda skärmytslingar mellan partierna för och emot honom stiga ned från domkyrkans predik-

stol och snart helt och hållet tillsluta den mun, som för de väldiga folkskarorna hade utropat de glödande bättringsorden. Opinionsvinden vände sig med hast i blomsterstaden. Florens längtade tillbaka till sina nöjen, sina gudar och gudinnor, sina helgon och fester, sin vitterhet och sin slippriga sköna konst, sin flärd. Det behöfdes blott att böja sig för påfvens maktspråk och uppoffra Savonarola, så var Florens åter den gamla sorglösa, lättsinniga och lefnadsglada staden igen. Herodias' dotter dansade i ungdomlig fåfänga hufvudet af botpredikanten Johannes döparen, blomsterjungfrun Florens dansade i samma ungdomssjälfsvåld bättringsprofeten Savonarola på bålet.

Äfven då vi läsa en utförlig beskrifning öfver händelserna i Florens på Savonarolas tid, är det oss knappast möjligt att göra oss en föreställning om den gräns- och sanslösa hänförelsen hos profetens vänner och det vilda ursinnet, den hejdlösa bitterheten hos hans motståndare. Hela Florens sjöd, skakade och darrade som en vulkan under utbrott. Savonarolas vän, munken Domenico, intog efter mästarens tvingade tystnad hans plats såsom predikant. En franciskanermunk, som med mycken framgång predikade i kyrkan Santa Croce emot Savonarola, erbjöd sig att uppträda som motpart, då Domenico i ifverns hetta hade föreslagit att med ett eldsprof göra Gud själf till domare i den sak, som nu delade Florens i tvenne läger. Nu flammade partielden upp till högsta höjd, och folket i staden var upprördt såsom vid en allmän eldsvåda. Styrelsen förmådde de båda munkarne att underskrifva ett kontrakt, som förband dem att gå igenom ett bål af eld, därvid den, som kunde komma ur elden oskadad, skulle inför hela Florens och världen bevisa sanningen af den sak, han förfäktade. I forntida medeltid hade man ofta hänskjutit viktiga frågor till Guds omedelbara afgörande genom sådana eldsdomstolar. Fjärde Lateranconciliet af 1215 hade förbjudit alla ordalier eller domsutslag genom elds- och vattenprof. Detta sätt att afgöra Savonarolas sak var sålunda af kyrkan förbjudet. Men partihetsigheten var så stark i Florens, att man var färdig att gå

i eld eller vatten eller att göra hvad som helst för att bevisa sanningen af sin sak. Savonarola omfattade förslaget med ifver och förklarade, att hvem som helst kunde gå i elden för hans lära utan ringaste fara. Så stark var hänförelsen, att hela åhörareskaran reste sig som en man och förklarade sig beredd att gå i elden, när Savonarola dagen före det stora eldsprofvet predikade därom i San Marco. Jag tyckte mig se den synen, när jag tittade in i den gamla gråa, af helgongrannlåter uppfyllda San Marco-kyrkan i Florens, och jag tycker mig ännu se den synen, då jag tänker mig en skara eldögda sydlänningar med lifliga åtbörder visa sin tro på att Gud skall själf försvara sin sak inför all världen.

Innan vi vidare omnämna denna hemska palmlördag, låtom oss föra oss till minnes en änglasyn, som Florens såg palmsöndagen tvenne år förut. Savonarolas frälsningsarmé höll då ett änglahärtåg genom staden. Vår profet, mäktig i kärlek och mäktig i ord, hade förvandlat gatpojkskarorna i Florens till änglaregementen. Nu på palmsöndagen voro de klädda i hvita dräkter och buro blomsterkransar på sina hufvuden. Så tågade de, regemente efter regemente, genom staden, än ropande "Lefve Jesus Kristus, vår Konung", än "Lefve Florens". Efter dem marscherade en skara damer samt många allvarliga och ädla män, alla med palmer i sina händer, dem deras general Savonarola hade välsignat, och med det lilla röda korset, hans rikstecken. Hvem erinrar sig icke härvid barnen i Jerusalem omkring Herren Jesus? Och hvad var ändamålet med denna änglaprocession? Upprättandet af hjälp- och lånestationer för de fattiga i stadens alla kvarter medelst allmosor, som dessa änglabarn hade samlat. Så tågade denna änglahär genom Florens' alla gator, och folkskaran såg på med ögon starkt fuktade af glädjetårar. Under hela marschen öfverhopades barnskaran af allmosor för de fattiga. Slutligen tågade hela änglaarméen under ljufliga barnsånger i skuggan af den gamla dystra dopkyrkan San Giovanni in i stora domkyrkan Santa Maria del Fiore. "Och så stor var glädjen i allas hjärtan, att paradisets härlighet syntes hafva stigit ned på jorden. Af rörelse

och andakt flöto många tårar", säger en gammal tecknare af denna det himmelska ljusets tid i Florens. Hvilken palmsöndag i Arnodalens obeskrifligt paradisiska vårnatur! Det var en ljuf aftonrodnad, ett återsken af det ursprungliga Eden öfver sista delen af Florensprofetens dag, som sedan slöt i blod och brand. Det var en intagande bild af det paradis på jorden, som Savonarola genom det profetiska ordet ämnade skapa i den leende Florens-dalen. Hela Arno-dalen med dess idylliska kullar och majestätiska bergshöjder log ett himmelskt leende denna palmsöndag. Men det var ett vemodigt ögonblicksleende i en jämmerdal.

Knappast hade denna nådens och fridens änglapalmsöndag nått sitt rörande slut, förrän dånet af den annalkande stormen begynte höras. Mörker, hemska olycksmoln sammandrogo sig öfver det nya gudsriket i Florens. Savonarola kände, att Gud, endast Gud kunde genom ett under göra Florens till ett verkligt paradis, till en helig stad. Natt och dag väntade Savonarola med sina närmaste vänner ett sådant utomordentligt Guds underverk till räddning för det sköna, så högt älskade Florens. En dag efter högtidlig mässa i San Maria träder Savonarola i full prästerlig skrud med sakramentet i hand ut på torget utanför upp på en predikstol, som där blifvit uppställd. En ofantlig folkskara fyllde platsen, alla på knä i helig tystnad och väntan. Här skulle nu ske ett Carmelunder. Säkert stod Elia på Carmel nu i den lifligaste hågkomst framför den glödande Florensprofetens ögon. Savonarola besvor nu i heligaste allvar Gud att inför allt folket sända eld af himmelen och förtära honom, ifall han hade i oheliga afsikter företagit sin bättringsreformation i Florens eller lärt något stridande mot Guds ord. "Om jag har", så ropade han, "om jag till eder, medborgare af Florens, har sagt något i Guds namn, som icke var sant, om den påfliga domen öfver mig är rätt, om jag har bedragit någon — bed till Gud, att han må sända eld af himmelen och förtära mig i närvaro af detta folk, och jag beder vår Herre Gud, den treenige, hvilkens lekamen jag nu håller i min hand i detta välsignade sakrament, att sända döden öfver

mig på denna plats, om jag icke har predikat sanningen." Men ingen eld kom från den höga, rena, klara, blåa italienska himmelen. Den sköna vårdagen var lika högtidlig, lugn och stilla, som en vårdag är ännu i denna dag i det oförlikneliga vårlandet Toscana. Savonarola återvände med sina munkar in i den melankoliska klosterbyggnad, som ännu i dag står vid det soliga San Marco-torget i Florens. Skall jag försöka uppelda eder fantasi till föreställningen om Savonarolas samtal med sig själf inför Gud i den ensliga klostercellen efter denna Karmeldag, eller skall jag försöka skildra det öde San Marco, huru det talar i vår tid? Men vi måste skynda. I ären otåliga. Ja, ja, Gud bevisar sitt ord och sin sak. Men icke så, som Savonarola och hans vänner i sin öfverspända inbillning pockade på att det måste ske. Den stora eldsdomsdagen, hvarom vi förut nämnde, kom. På Florens' förnämsta torg uppstaplades en väldig hög af torr ved, gjord mera brännbar genom en mängd krut, olja, svafvel och sprit. En smal gång anordnades midt igenom det stora bålet. Torget fylldes af ofantliga människomassor. Hvarje fönster och hvarje hustak var till trängsel besatt af ifriga åskådare. Spänningen i sinnena hade nått den höjd, att staden Florens nu måste på ett eller annat sätt explodera. Regnet flöt i strömmar öfver staden, stormen tjöt och röt. Det var som om Dantes helvete hade uppenbarat sig lifs lefvande på denna dag i skaldens fädernestad. Förgäfves väntade massan på det storartade skådespelet. Man stridde öfver frågan, huruvida Domenico skulle tillåtas bära ett krucifix eller en hostia med sig genom elden. Aftonskummet inbröt. Stadsstyrelsen förbjöd nu eldsprofvet. Folkmassan var förbittrad öfver sin förlust af ett så intressant skådespel. Franciskanerna drogo sig undan och dominikanerna, Savonarola med hans munkar, måste under bevakning föras tillbaka till klostret San Marco. Savonarolas makt öfver folket i Florens var nu slagen i spillror. Själfva hans vänners tro var skakad intill grundvalen. Vännerna, de surmulna, såsom de på spe kallades, hade byggt sin tro på ett underverk. När underverket blåste bort, ramlade hela

trosbyggnaden. Följande dag, palmsöndagen, grymma våldets, bespottelsens, sorgens och v Savonarolas fiender triumferade, och de trium illgärningar, blodsutgjutelse och mordbrand. kyrkan San Marco, Savonarolas kyrka, angre kastning. Med knapp nöd kunde den till gu lade mängden rädda sig genom hastig flykt. nermunk försökte att predika i stora domkyr packad af folk, men hela åhörareskaran skingra af Savonarolas fiender. Palats, tillhörande vänn rola, plundrades och brändes. Personer dödade palmsöndagen i Florens år 1498.

Det nästa steget var nu att fängsla Savona tvenne närmaste vänner, Domenico och Salves dos till händer och fötter i kedjor och fördes g där den ursinniga pöbelhopen sparkade och k Nu skulle dom hållas öfver de tre, men ack, Gång på gång och dag efter dag användes nu d tortyr. Man sammanband deras händer på vid de så sammanbundna händerna ett rep o upp dem mot taket samt släppte dem ned mo ett häftigt ryck, som slet deras armar och hel det ohyggligaste sätt. Man tände eld under d ter och stekte så deras fotblad. Kunna vi tä dessa pinomedel skulle verka på en redan utmä mattad kropp, såsom Savonarolas var. Någon b brott kunde fienderna icke heller på detta sät sig från Savonarola eller hans båda vänner. middag pinades de tvenne vännerna till den förbigående hörde deras jämmerskri ur fänge de förblefvo ståndaktiga.

De tre vännernas lidandestid nalkades sitt makten och ondskans regemente i Florens gjo sak, och för dessa tvenne stormakter var det e afdagataga trenne munkar. De tvenne vild Rom och det i Florens, kastade sig öfver de tr mot synd och ondska, och snart blefvo vittnena

teri, uppror — så lydde anklagelsen. Domen var redan i förväg bestämd. Af en fiende hopsmidda bekännelser underlättade utslagets fällande.

Den 23 maj 1498 var ett stort bål åter upprest omkring en galge på torget framför stora rådhuset. Savonarola med sina tvenne vänner Domenico och Salvestro hängdes och brändes. Nu fick folkmassan ändtligen se ett skådespel. Själfva askan måste rödjas ur vägen. Den kastades omsorgsfullt i Arno-floden. Så slutade ett utaf världens mest gripande sorgespel. Satan regerade nu fritt i Florens. "Det syntes", säger ett ögonvittne, "som om helvetet hade blifvit lössläppt i staden." "Blygsamhet och dygd syntes vara förbjudna i lagen", säger en annan tecknare af den tiden. Ett dystert vemod hvilar ännu i dag öfver Florens, tycktes mig, när jag var där.

Vi afsluta med den bön, Savonarola bad på morgonen af sin martyr- och dödsdag.

"Herre, jag vet, att du är människonaturens och världens sannfärdige Skapare; jag vet, att du är den heliga, odelbara treenigheten; jag vet, att du är det eviga ordet, som kom från himmelen till jorden i Marias jungfruliga lif. Du har uppstigit på korsets träd för att utgjuta ditt heliga blod för våra synder och för deras elände. Till dig ropar jag, min Herre, till dig ropar jag, min frälsning; till dig ropar jag, min tröst, att ditt heliga blod icke må förgäfves vara utgjutet för mig, att det må vara flutet till förlåtelse för alla mina synder. För dessa mina synder beder jag dig om förlåtelse, för alla, som jag har begått ifrån mitt dop intill detta ögonblick. För dig bekänner jag min skuld. Om förlåtelse beder jag dig för allt, hvarmed jag i andliga och timliga ting har förolämpat denna stad och dess folk, för allt, o Herre, jag som icke af mig själf kan känna, hvari jag felade. Om förlåtelse beder jag alla, som stå här omkring mig, på det de må bedja för mig, att du må göra mig stark i min sista stund, att fienden icke måtte få makt öfver mig. Amen."

Månne vi känna någon välsignelse af att blifva förda inför historiens stora händelser?

Nebraska-konferensens lefvande minnesvård.

Minnesvård? Är då Nebraska-konferensen redan död? Den, som har en lefvande minnesvård, dör icke. Det finnes *döda* minnesvårdar, och det finnes *lefvande* minnesvårdar, likasom det finnes *döda* gärningar och *lefvande* gärningar. Ett folk, som tjänar *lefvande* Gud, är ett *lefvande* folk, ett folk, som tjänar *döda* afgudar, är ett *dödt* folk. Alla folk, som lefvat på jorden, hafva lämnat minnesvårdar efter sig. Man kan knappast säga om något folk, att det *spårlöst* försvunnit. Somliga folk hafva under sin vistelse på jorden uppfört minnesvårdar, som stått kvar i årtusenden, och som ännu i dag väcka vår häpnad. Vi tänka härvid alla på Egyptens pyramider och andra sådana den mänskliga kraftens och maktens storverk. Tornet i Babel var människosläktets första försök att skaffa sig en evig åminnelse. Jorden är beströdd med minnesvårdar, och dessa stenar tala, de tala om *död,* de tala om *lif,* de äro antingen *döda* eller *lefvande.*

Ej länge hade pilgrimerna från höga Norden vistats i det fjärran, öde, underliga landet väster om Mississippi-floden, förrän de begynte tala om uppförandet af en gemensam minnesvård. Och de första pilgrimerna ville midt i sin fattigdom och i sitt främmandeskap begynna denna minnesvård, Frågan väcktes på fullaste allvar: *Hvar* skall minnesvården stå, och *hvad* skall den blifva? Skarp var fejden om platsen, eldig var striden om minnesvårdens art och beskaffenhet, ty folket från kalla höga Norden är ett folk af varmt skaplynne. Utan ett varmt hjärta uppföres aldrig en lefvande minnes-

vård. Slutligen valdes den sköna ängden vid Wahoo såsom minnesvårdens blifvande plats. Men så kom frågan, hvad slags minnesvård det skulle blifva.

Vi kunna med sanning säga, att alla pilgrimerna voro ense om den *kristliga* skolan såsom den mest *lefvande* af alla minnesvårdar. Men tänkom oss, att Nebraska-konferensen i sin barndoms dagar hade beslutat att på kullen vid Wahoo för $25,000 uppföra en granitpelare samt förordnat, att namnen på de första pilgrimerna och medlemmarna af konferensen skulle till evärdelig åminnelse inristas i denna granitpelare. Föreställom oss, att vi i dag vore samlade omkring en sådan granitpelare för att läsa våra fäders namn och fira minnesfest. Låtom oss på fullt allvar måla för våra ögon en konferens med en så storartad minnessten, men utan en kristlig skola. — Hvad skulle vi säga, skulle vi kalla den sköna stenen en *lefvande* minnesvård? Det är sant, man kunde ju en gång om året samla vältalare, som med sin konst försökte sätta lif i stenen, som talade så, att stenen fällde tårar, men kunde man med allt detta säga: stenen lefver? Nu hafva vi här i dag, mig veterligt, inga vältalare. Ingen behöfves heller. Ty den minnesvård, där vi nu äro samlade, *lefver* och talar själf, vi alla äro blott åhörare; några af oss söka blott tolka ett och annat ord af det vi höra.

Den mest *lefvande* af alla ett folks minnesvårdar är den *kristliga* skolan. Huru kunna vi säga så? "Kristus är mitt lif." "Jag lefver icke mera jag, utan Kristus lefver i mig." Kunna vi såsom ett svenskt kristet folk med sanning säga och bekänna så med aposteln? Är det sant om hvar och en enskildt och om oss såsom ett helt folk, att Kristus är vårt lif, och att Kristus lefver i oss? Vi äro vana att kalla vårt gamla fäderneslan ett *kristet* land. Visst och sant är det, att alla dess inbyggare hafva blifvit "döpta i Jesu Kristi namn till syndernas förlåtelse," och att de blifvit undervisade i Guds ord. Men släpp dessa kristna ut i vida världen, så få vi se, huru många af dem som blifva kvar vid det lefvande Guds ord. Vi väntade väl, att alla svenskar äfven i detta land skulle vidblifva vår oförgätliga evangeliska tro och lära.

Vi väntade, att alla svenskars högsta mål i Amerika skulle blifva att söka först efter Guds rike och hans rättfärdighet. Har det gått, såsom vi väntade? Ack nej. Emigrationen visade sig vara en storm, som förskingrade och bröt sönder de svenska träd, som voro planterade i den evangeliskt lutherska kyrkans gårdar. Och när vi sågo oss omkring här i vårt nya hemland efter den stora utflyttningsstormen, så såg det ut, såsom profeten Esaias så gripande beskrifver sitt folk i slutet af det sjätte kapitlet i sina profetior: "Och om än tiondedelen blifver kvar där inne, så skall den ändock yttermera varda förhärjad; men såsom en terebint eller ek, af hvilken vid fällningen en stam blifver stående. En helig säd skall sådan stam vara." En stam har blifvit stående, sedan eken, vårt svenska folk i Amerika, är förhärjad och fälld i stormen, världsbekymrens storm. Och vi äro denna stam, vi som ännu vidblifva vår gamla oförgängliga tro och lära. Skola vi blygas för att offentligt bekänna, att vi äro denna stam, att Augustana-synoden är denna stam, att vår Nebraska-konferens är denna stam, planterad i den forna stora öknen mellan Missourifloden och Rocky Mountains? Det är icke oss själfva vi prisa med denna bekännelse; det är Guds outsägliga nåd vi upphöja och berömma. "Vi predika icke oss själfva, utan Kristus Jesus såsom Herre och oss själfva såsom tjänare för Jesu skull." Och i den kvarstående stammen är lif. Kan lifvet i naturen vara så mäktigt, att det skjuter ut från en kvarstående stam, sedan förhärjelsen gått öfver den förr så väldiga eken, huru mycket mer Andens lif, som ofta är doldt i en kvarstående stam. "En helig säd skall sådan stam vara", utropar profeten. Vi äro då en helig säd med en hög och helig lifskallelse.

När nya lifsgrenar skjuta ut från den gamla lefvande stammen, så bildar sig en plantskola för Guds rike. Detta är den kristliga skolan. Här på denna kulle är nu en sådan lefvande plantskola, tillhörande vår Nebraska-konferens. Här sås den heliga säden, som sedan spirar upp och utbreder sig öfver Nebraskas stora åkerfält.

Är det möjligt för oss att rätt, väl och tillbörligt beprisa

evighetsvärdet af en sådan plantskola? Vi se på dess ringhet och obetydlighet i jämförelse med statens stora lysande plantskolor. Vi fråga med ängslan, kanske med förakt: hvartill tjäna Kristi fattiga kyrkas fattiga läroanstalter i en tid, då staten, som har oinskränkt makt öfver skattläggningen, uppför skolpalats och tillsätter berömda lärare på ett sätt, som gör det löjligt för kyrkan att på vetandets och bildningens område söka täfla med staten? Bör icke Kristi kyrka i våra dagar upphöra att tjäna vid den allmänna mänskliga kunskapens bord för att kunna uteslutande och ständigt ägna sig åt bönen och Guds ord? Det vill med andra ord säga: Guds rike är blott i himmelen, men ej här på jorden. Jorden och det på jorden är hör ej Gud till. Ej ens människan och det mänskliga hör Gud till.

Men nu tror jag, att vi hafva råkat in i en riktig grundvillfarelse. I Guds ord heter det: "Jorden är Herrens och allt hvad därpå är, jordens krets och de, som bo därpå." "Allt är edert", ropar Paulus till den kristna församlingen, "det må nu vara Paulus (med sina grekiska och hebreiska kunskaper) eller Apollos (med sin stora vältalighet) eller Kefas (med sin kurs i Herren Kristi egen akademi) eller värld eller lif eller död eller det, som nu är, eller det, som skall komma, allt är edert." Är den frågan afgjord nu? Är det då rätt, att Kristi kyrka i alla tider räknat det såsom sin högsta mission att upprätta skolor och bildningsanstalter för barnen och den uppväxande ungdomen? Ett väldigt enhälligt *ja* måste blifva vårt svar på en sådan fråga.

Huru kännes det i våra hjärtan, när vi komma ut i Guds fria natur vid denna sköna årstid? Är det Guds gåfvor och verk vi se omkring oss, eller är det satan, som skapat denna sköna jord? Det är Gud, den kärleksrike och allförbarmande, som skapat och uppehåller allt detta för oss. Detta alltsamman skall väl ej uteslutande tillhöra dem, som ej fråga efter Gud. Och när vi blicka in i kunskapernas och bildningens skönhetsvärld, hvad skola vi säga därom? Hör den världen, den härliga våren, blott till dem, som ej tacka Gud för dessa gåfvor? O nej, o nej, den hör Guds folk till.

En sak är det, som vi med visshet veta; ett är det, som vi känna med hela vår kropp, själ och ande, och det är, att våra barn höra oss till. Ett är det, som vi af innersta hjärta önska; ett är det, som vi af alla våra krafter eftersträfva, och det är, att våra barn må vara och blifva så lyckliga som möjligt redan här på jorden och sedan i evigheten. Gud har gifvit våra barn stora nådegåfvor. Hvad skola vi nu göra med denna rika jordmån? Skola vi låta den ligga för fäfot, eller skola vi låta plöja upp denna mark och beså den, så att den må bära rika skördar och blomstra såsom en lustgård? Hvad är det, som försätter en gammal präriepilgrim i sådan hänryckning, när han vid denna årstid skådar ut öfver den sköna Wahoonejden? O, jag vet ju, säger han vid sig själf, jag vet ju, huru det såg ut i denna trakt för trettio år sedan. Då var allt tomt och öde, den jungfruliga jorden låg oupp-odlad och obebodd. Och nu är den beströdd med sköna, lyckliga hem. Men han ser på samma gång de tusenden och åter tusenden barn och ungdom, hvilkas fäderneslаnd är just detta landet väster om Missouri och intet annat. Och de, dessa barn, dessa ynglingar, dessa jungfrur, äro detta fäderneslands allra skönaste blommor. Har man nu, så frågar främlingen, odlat denna ungdoms själsgåfvor lika ifrigt, som man odlat prärien? Det är då den gamle präriepilgrimen utbrister i ännu större jubel vid åsynen af denna skola och den ungdom, som här vistas. Här bor ett folk, som icke blott odlat jorden, utan ock odlat själen, här bor ett folk, som älskar sina barn, som räknar sina barn högre än farmar och penningar. Här bor ett folk, som slagit sig tillsamman såsom en familj för att upprätta en odlingsanstalt, om hvilken de kunna säga: denna skola är *vår*, den hör oss och våra barn till, här äro vi alla hemma, här är vårt gemensamma familjehem, här är det godt för våra barn att vara, hit styra ock vi gamla med glädje våra steg, när det gäller att fira våra gemensamma familjefester.

Hvad är det, som med tjusning fyller ungdomens hela själ, som lämnar outplånliga minnen efter sig för hela lifvet? Det är vistelsen vid en skola, där lifvet är varmt af Kristi

kärlek, där nya världar upplåtas för det vetgiriga unga sinnet. Skola vi unna våra barn en sådan glädje i deras ungdomstid? Begynna våra hem blifva förmögna nog att tillåta en sådan ett fritt folks stora förmån och lycka? Se vi här skillnaden mellan slafven och den frie?

Men hvad sedan? Hvad skall det blifva af den studerande ungdomen? Hvad svarar du själf, du glada ungdom, du vår fröjd och vår krona? "Vi hafva lärt att arbeta, och vi hafva lärt, att Herren är vår herde." Är det sant, då veta vi redan, hvad det blir af eder. Då gäller löftet: "Du skall blifva en välsignelse", och det är nog och öfver nog.

Villkoren för ett framgångsrikt byggande af ett hus, helgadt åt den kristliga barmhärtigheten.

Om Herren icke bygger huset, så arbeta de fåfängt, som bygga därpå. Ps. 127: 1.

Hvilken underlig högtid vi nu fira, älskade vänner. Hos mig kämpa tro och otro, hopp och fruktan med afseende på det hus, hvars hörnsten vi nu lagt. Mig synes det vara allt för stort, och allt för mycket, att vi, ett fattigt, ringa folk, skulle vara af Gud kallade att bygga ett så stort och skönt barmhärtighetshus midt i den stora världsstaden Chicago och därtill under ett år, då hela mänsklighetens uppmärksamhet är fäst på Chicago. Att vi skola deltaga i den största världsexposition på detta sätt, det är för mig för högt, för stort, för härligt. Att vi skulle vara kallade af Gud att under detta år uppresa en sådan lefvande minnesvård öfver Kristi förbarmande kärlek till de elända människobarnen, det är allt för underligt, jag sjunker ned i stoftet härvid och förmår endast att framstamma några matta ord, för hvilka jag strax beder om förlåtelse hos både Gud och eder.

En skönare illustration öfver den heliga skrift, särskildt öfver evangelierna, finnes icke än ett verkligt sjukhus och barmhärtighetshem. Att vi äro kallade att i år utgifva en sådan illustrerad bibel, det är den högsta ära, som kan tilldelas oss på jorden. Äro vi värdiga en sådan ära? Eller är det icke alltsammans oförskylld nåd?

Men jag sade, att vi äro ett fattigt, ringa folk. I togen strax anstöt af detta uttryck, förmodar jag. Äro Chicagos 60—80 tusen svenskar ett fattigt, ringa folk? Äro svenskarne inom Illinois-konferensen ett fattigt, ringa folk? Af de mångtusenden svenskar i Chicago, huru många äro de, som i sanning och verklighet hafva hjärta för det hus, hvars hörnsten nyss lades? Och af de förmögna bland vårt folk, huru många äro de, som anse det såsom en nåd och ära att uppoffra efter förmåga för detta kärleksverk?

Vår text måste gå i bokstaflig uppfyllelse, annars varder hela detta sköna kärleksråd och kärleksverk om intet. "Om Herren icke bygger huset, så arbeta de fåfängt, som bygga därpå." Detta gäller: 1. husets yttre byggande och kostnad; 2. husets inre uppbyggande och verksamhet.

I.

Husets yttre uppbyggande kostar en för oss ofantlig summa penningar. Hade vi en frikostig millionär, en Rockefeller i byggnadsdirektionen, då kunde vi hysa något grundadt mänskligt hopp om fullbordandet af denna byggnad, men hvar är den svenska Rockefeller i Amerika? Han finnes icke till. Det är sålunda fåfängt att fråga, längta och ropa efter en sådan man. Men kunde icke vi, en så stor skara församlade, sända en petition till den amerikanske Rockefeller med bönen: kom hitöfver och hjälp oss att uppföra detta så nödvändiga barmhärtighetshus? Vänner, I veten, att mr Rockefeller icke ens skulle läsa en sådan petition, och om han än begynte läsa den, så skulle han strax med förtrytelse kasta vår petition i papperskorgen. Men en masspetition måste vi afsända i dag. Till hvem? Till himmelens, jordens och alla penningars Herre. Ja, ja, detta veta vi alla. Kunde huset uppföras blott med bön, då, mena vi, vore saken snart uppgjord och afgjord, ty bön kostar ju intet. Vår text talar om arbete, tungt och hårdt arbete. Vi äro sålunda icke fritagna från arbete, äfven om vi äro sanna bedjare. Här gäller det gamla gyllene tänkespråket: *bedja och arbeta.*

Arbete, hvad för arbete? Icke äro vi alla murare, snickare, som behöfvas för uppförandet och inredandet af en sådan byggnad. Ack, vi veta det strax, här gäller det *tiggandets* och *gifvandets* arbete. Det hårda och många gånger bittra subskriberingsarbetet, hafva vi personligen smakat, hvad det kostar? Vi tänka i dag på de bröder, som redan varit anställda såsom insamlare af medel för Augustana Hospital. Vi tänka på dessa bröder med tacksam hågkomst. Ack, så många tunga fjät de trampat. Vi tänka på de bröder, som skola insamla medel till detta nu påbörjade hus. Vi se med trånad mot den dag, långt aflägsen som den säkerligen är, när de, som då lefva, skola fira jubelfest öfver ett skuldfritt Augustana Hospital.

Vi se upp till honom, som kan gifva visdom, ödmjukhet, ihärdighet och kraft åt dem, som skola gifva sig ut på den hårda botgörings- och pilgrimsfärden att skaffa medel för byggnaden. Skriften säger, att Gud älskar glada gifvare, men det är lika säkert, att han älskar glada gåfvoinsamlare. En glad gifvare för kristliga kärleksverk är ett Guds nådeunderverk på kärlekslöshetens jord, en glad gåfvoinsamlare är ett lika stort Guds underverk. Vi se upp till honom, som förmår att uppväcka glada gifvare. Måtte det vara vårt dagliga böneämne, om vi äro sanna vänner af Augustana Hospital, att Herren i sin nåd måtte uppväcka och framkalla många glada gifvare.

Så mycket känna och veta vi, att vi alla arbeta fåfängt, om Herren icke bygger huset. Vi äro ju alla vissa om att huset, denna verksamhet för de lidande, är Herrens, och att han därför i sin nåd och kärlek icke annat kan än åtaga sig denna byggnad. Vi hafva därför lagt hörnstenen i Herrens namn till ett Herrens hus. Är huset Herrens i ordets djupa, verkliga betydelse, och tro vi det, såsom vi säga det, då arbeta vi och bedja utan återvändo, då bygger ock han huset, han som som är kärleken, och som äger detta den förbarmande kärlekens hus.

II.

Stort är arbetet, då det gäller husets yttre uppbyggande och inredning, ännu större är det arbete, som gäller uppbyggandet och upprätthållandet af det kärleksarbete, för hvilket detta hus bygges. När vi tala om arbete, så veta vi, att det på jorden icke finnes ett arbete, som kräfver större kärlek, mera ihärdighet och tålamod än de sjukas och döendes vård. Hvarifrån skall all den kärlek komma, alla de andens och kroppens krafter, som läkare, sjukvårdare, och sjukvårdarinnor behöfva, hvilka skola sköta det inre arbetet i detta hus till timlig och evig välsignelse? Kostnaden i penningar för ett sådant hus är stor, oändligt mycket större är kostnaden i kärlek, tålamod, glädje och alla kristliga dygder. Här behöfvas millioner af Jesu kärleks mynt. Här måste den bank stå öppen, som heter bredden, längden, höjden och djupet af Kristi kärlek, den all kunskap öfvergår. Aug. Hospital är grundlagdt att vara icke blott den allmänna människokärlekens utan Kristi kärleks sjukvårdsanstalt. Betänka vi det stora, det sköna, det ansvarsfulla i vårt företag? Vi lofva, att den lifgifvande luften och lukten af Jesu Kristi kunskap och kärlek skall genomströmma detta hospital såsom en ljuf vårdoft från himmelen. Kunna vi hålla ett sådant löfte? De sjuka, som komma till detta hospital, vänta mera än i ett allmänt stadshospital, de vänta en rik läkande och hugsvalande kärlek. Är det möjligt att upprätta och fortfarande uppehålla ett verkligt kristligt sjukhus? Vi hafva arbetat och vi arbeta för ett sådant sjukhem, men vi arbeta fåfängt, om icke Herren själf bygger ett sådant hus. Jesus själf måste komma till detta sjukhem och stanna där, om det skall vara och blifva det, som dess namn säger. "Här är ett heligt rum, här bor visserligen Gud." Så skulle de sjuka och döende, som finna härberge i detta hus, kunna säga med sanning. Nu se vi åter upp ännu ifrigare till honom, som kan göra och gifva långt utöfver hvad vi kunna tänka och bedja. Hvilket heligt ansvar här hvilar på direktionen, läkare, föreståndare, föreståndarinnor och vårdarinnor. Ho

är duglig till sådan den tjänande, räddande, läkande kärlekens tjänst? Här sjunka vi, mina älskade, ned i stoftet vid korsets fot och bedja: gif, o Herre, åt och ibland oss, ovärdiga, din barmhärtighets och kärleks fullhet att med framgång och välsignelse bygga detta hus! Amen.

De hemliga sällskapen och Kristi kyrka

Matt. 6: 21—23. 2 Kor. 11: 2—3.

"I präster, särskildt I lutherska präster, ären ju emot allting. Icke, *icke, icke;* nej, *nej, nej* ljuder det allmänt ur eder mun. Ingen bal, ingen teater och nu till sist *inga hemliga sällskap,* ja, inga nöjen, ingen glädje i lifvet. Kyrka, *kyrka, kyrka* ropen I ideligen. Fingen I råda, så skulle alla människor ingenting annat göra än med tårfyllda ögon hänga öfver bibeln eller med dystra ansikten och kvalda hjärtan åhöra edra långa böner och predikningar. Den ljufligaste syn, I sen på jorden, är en människa, som krälar i stoftet, vridande sina händer och slingrande sin kropp som en mask; den ljufligaste sång, I hören, är ångestskri och jämmerrop af syndare, som bäfva för helvetet. Med ett ord: I haten all mänsklig fröjd i lifvet och älsken blott jämmer och sorg; I söken blott att skrämma upp nervsvaga människor till det yttersta, på det I skolen få härska öfver dem såsom hjärtlösa tyranner, en gnista af medlidande och sann sympati har aldrig lyst i edert mörka och grymma hjärta."

Håll, håll, du unge man, som spritter af lefnadslust, du unga jungfru, för hvilken hela världen leker, såsom sutte du i ett dockskåp. Låt en präst få säga eder några ord till sanningens försvar. Det är en grof lögn, att sanna präster äro fiender till sann glädje och lycka i lifvet. Såsom präster äro vi *fridens* och *glädjens* sändebud. Vårt ämbete är att förkunna det *ljufliga* och *glada* budskapet. Vårt rike är Guds rike, och detta rike är fröjd och frid i den Helige Ande.

Kristus är vårt lif, och när han föddes, ljöd änglasången från himmelen sålunda: "Ära vare Gud i höjden, och frid på jorden, till människorna ett godt behag." Den första hälsningen från den uppståndne Frälsarens mun är: *Frid vare eder.* Redan i gamla testamentet, allvarets och lagens stränga tid, heter det: "Ja, om en människa många år lefver, så gläde hon sig i dem alla." "Lägg bort grämelse utaf ditt hjärta." Ingen människa har så starka skäl att kalla sig en glädjens apostel som en Guds ords förkunnare.

Ja, men det är ju sant, I sägen ju: "Inga baler, inga teaterbesök, inga hemliga sällskap med ty åtföljande nöjen." Ja, det är sant. Till alla baler säga vi nej och åter nej, ty i balsalongen bortröfvas den blygsamhet, som är ungdomens skönaste prydnad och näst Guds nåds makt det starkaste värnet mot den gräsligaste olycka, som på jorden kan träffa en ung man eller en jungfru. Till alla teaterbesök säga vi nej och åter nej, ty teatern är öfver hela världen ett osedlighetens träsk, och ve den, som träder detta träsk för nära.

Och nu säga vi ock till alla hemliga sällskap nej och åter nej, och det är mitt uppdrag att i kväll gifva några skäl till detta vårt starka, orubbliga *nej.*

Men, mina unga vänner fråga med ifver: när I tagen bort balerna, teatern och de hemliga sällskapen, hvad blifver sedan kvar af glädjen i lifvet? Jo, den sanna och verkliga glädjen återstår ändå. Ja, sägen I, vi veta väl, att friden i Gud och den himmelska glädjen, hvarom I präster så mycket prediken, är kvar, men, men — — —. Hvad fattas? Jo, vi vilja hafva roligt i lifvet, och huru kunnen I präster vänta, att vi, ungdomen, skola stanna kvar i edra församlingar, om I gören lifvet så dystert, att det passar endast för gummor och gubbar? Vi vilja predika Guds ord och gifva rum för all den glädje och alla de nöjen i lifvet, som Guds ord tillåter och anbefaller. Och det är säkert, att Guds ord anvisar oss en sådan mängd af sköna nöjen och fröjder i lifvet både för själ och kropp, att den, som vill vara fullt lycklig i detta lifvet och det tillkommande, kan blifva det endast genom de för kropp och själ hälsosamma nöjen, som komma oss till del

genom kristendomen. I unga, ären I icke nöjda med alla dessa nöjen, så måsten I söka andra nöjen utom fädershuset, och hvilka dessa nöjen äro, kan den förlorade sonens historia lära eder. Jag bekänner, att det skulle vara mig ett stort nöje att för eder, I unga, få försöka uppvisa, hvilka de nöjen i lifvet äro, som i sanning verka hälsosamt på kropp och själ för tid och evighet. Men vi äro i kväll icke samlade för det ändamålet att utreda frågan om hälosamma och sant oskyldiga nöjen. Jag förmodar, att, om det pålystes, att man en kväll skulle predika öfver ämnet om oskyldiga nöjen, skulle denna kyrka blifva fylld af idel ungdom, som med spänd uppmärksamhet skulle söka uppfånga hvarje ord.

Nu till ämnet. Hvarför säger Kristi kyrka *nej* till de hemliga sällskapen, och hvarför måste vi präster högt utropa detta nej. Med skäl väntar man, att hvarje sansad människa villigt erkänner, att den präst, som icke öppet, ärligt och rätt fram uttalar sin kyrkas och sin egen öfvertygelse, är en stor stackare, ovärdig det heliga ämbetet. Vi äro satta till väktare, och, om vi ej vid eldsvåda ringa och blåsa alarm, så bör man utan skonsamhet afsätta oss och sätta trogna väktare i vårt ställe. Skäl till det hopp, som i oss är, måste vi vara redo att gifva när som helst, offentligt och enskildt. Den som ondgöres däröfver, att vi utöfva denna vår plikt och begagna oss af denna vår rätt, han är okristlig, ja, omänsklig.

Men hör, säger någon, huru kan du veta något om hemliga sällskap, då du aldrig tagit en enda grad i något af dem? Min vän, förråd icke din okunnighet genom att framställa en sådan fråga. Frimuraresällskapet har publicerat flera tusen olika skrifter, böcker och tidningar. Därför, hvar och en, som öfvar den sköna konst, som heter innanläsning, kan på ganska kort tid göra sig så väl underrättad om de hemliga sällskapen, att han till och med kan öfverglänsa dessa sällskaps egna medlemmar i den visdom och kunskap, som heter logehemlighet. Man brukar beskylla fruntimren, att de icke kunna bevara en hemlighet, men jag skulle vilja säga, att tyskarne icke kunna gömma en hemlighet. En tysk med lärdom

man kallar tycke för flere personer, ja, för flere på en gång. Men sedan en yngling och en jungfru fattat den sanna, äkta kärleken för hvarandra, så säga de med full visshet: *han* och ingen annan, *hon* och ingen annan, och det skulle förekomma dem såsom ett nesligt brott, om någon ville intaga det rum i hjärtat, som endast den ende får hafva. Så ock här. Har Kristi kärlek intagit ditt hjärta, så känner du genast, när du läser de hemliga sällskapens böcker, att här är något, som icke kan inrymmas tillsammans med Kristus i samma hjärta. Detta bevis synes eder måhända vara allt för svagt och intetsägande, och dock är det för en kristen, en sann församlingsmedlem det allra starkaste skälet emot de hemliga sällskapen. Det lönar icke att disputera med en af otuktiga fantasier fördärfvad människa om en ren, sann, djup och ljuf äktenskaplig kärlek, ty, när man talar med honom om den spegelklara sjön, så plumsa han tankar med ormar, ödlor och grodor i det stinkande träsket. Den i hvars hjärta de otuktiga begärelsernas hemska taflor äro inbrända med den sataniska eld, som dessa begärelser upptända, då de fostras och näras, han är icke mäktig att fatta den äktenskapliga kärleken, ty han söker blott efter offer för den helvetiska eld, som lågar i hans olyckliga själ och hans hemska kropp, och ju flere offer, dess bättre för en sådan ond ande i människohamn. Så ock med den, som icke erfarit, hvad en benådad syndares kärlek till Jesus, den ende Frälsaren, är, han ser uti de olika religionerna blott en näring för vissa allmänna religiösa känslor, och han känner sig därför icke förnärmad, när någon annan religion vill inkräkta på den hjärtekärlek, som hör Jesus allena till. Ja, han förstår icke, huru någon blott kan älska den sanna kristendomen och ingen annan religionsform.

I tycken måhända, att jag talar för groft. Jag håller mig till sak, det är allt. De hemliga sällskapen äro en *andlig mormonism,* en andlig *"freeloveism",* det är för mig det hemskaste och farligaste uti dem. I lästen nyligen i tidningarna, huru en ung svensk flicka kom till mormonlandet, och huru hon vid stationen blef gripen af en gammal gubbe, som förut hade en mängd hustrur. Så tvingades denna nor-

dens unga dotter att blifva hustru till en gammal vällusting, som förut hade en mängd slafvinnor. Man tänke sig den unga flickans tårar och nödskri. Vi skulle alla hafva önskat vara där för att rycka det arma barnet ur den grymme gubbens hand, och säkerligen hade vi icke släppt den gamle mormonen, förrän vi fått gifva honom ett äkta svenskt kok stryk. Du uppröres intill sista blodsdroppen i din kropp, när du hör om en sådan händelse, du förgrymmar dig öfver regeringar, som icke genast med lagens arm hejda ett sådant sataniskt bedrägeri som mormonismen, och denna din förtrytelse är fullt berättigad. Men ser du icke i denna händelse en klar bild af de hemliga sällskapen? Den gamle gubben frimureriet, som redan har en mängd hedniska religioner i sitt sköte, söker att med våld och list röfva kristendomen, den kristna kyrkan och dess medlemmar. Jungfrun, kristendomen, upphäfver nöd- och ångestskri, ty hon kan icke trifvas i den gamle gubbens familj, där det andliga månggiftet öfvas i all dess gräslighet. Jungfrun, det är ock det kristliga samvetet, som gråter och skriar, när det drages in i de hemliga sällskapen. Är det någon bland mina åhörare, som tillhör något af dessa sällskap, så kan han ännu i denna stund erinra sig, huru svårt det var i början att tysta samvetets nästan högljudda gråt. Och vi som se, huru många jungfrur som släpas in i de hemliga sällskapen, där religionsmånggifte härskar, skulle vi intet göra för att rädda dessa jungfrur, innan de besmittas af den orena kärlekens gift?

"Freeloveism", man vet hvad detta uttryck innebär, det är, såsom en af Amerikas störste predikanter sagt, hvarje gift mans rätt att taga en annans hustru och hvarje hustrus rätt att taga en annans äkta man. Med rätta må vi med nämnda predikant önska, att alla freeloveister, både män och kvinnor, dessa odjur i människoskepnad, måtte rymma till Sahara öken och där begrafvas så djupt i sanden, att på hundratal år ingen resande må finna ett enda ben efter dem. Vi finna på långt när icke ord och uttryck starka nog, då vi vilja utropa vår afsky för "freeloveismen". Men hvad skola vi då säga om den andliga "freeloveismen"? Inom de hemliga

sällskapen rymmer mohammedanismen bort med en kristen, judaismen med en annan, buddaismen med en tredje, deismen med många på en gång, hednisk filosofi med tusental, och verklig ateism (gudsförnekelse) med massor af kristna. Är icke detta en "freeloveism", mot hvilken hela kristenheten borde ropa högt och icke spara, ja, häfva upp sin röst såsom en basun?

Tror du, att, om du blefve medlem af ett hemligt sällskap, du skulle kunna motstå denna andliga "freeloveism"? Det är dig omöjligt; du måste gå din heliga ed på att du skall låta sammanviga din kristendom med deismen, rationalismen, buddaismen, ja, med alla religionsåsikter, som någonsin funnits eller komma att finnas i mänskligheten. Det är i sanning ett religiöst månggifte af så oerhörd mångfald, att den äkta mannen kristendomen icke förmår räkna de hustrur han får, då han inträder i det hemliga sällskapet. Och, om den kristne, när han inträder i det hemliga sällskapet, än vore så vis som Salomo, så skola dessa många främmande hustrur förleda honom till afguderi.

Men är det sant, att de hemliga sällskapen befatta sig med sina medlemmars religiösa öfvertygelse? Själfva bedyra de ju, att inom logen är den största frihet i världen, så att hvar och en får *tänka,* hvad han vill, icke säga, hvad han vill. Ja, de hemliga sällskapen försäkra, att de äro kristliga, att de hafva ingen religion, att de hafva en religion öfver alla religioner, allt efter som det passar sig. De uppriktiga och mest lärda frimurarne försäkra, att frimureriet *icke* är kristligt, utan att det har en religion, som står högt öfver kristendomen, ja, en religion, som innehåller det väsentliga och hufvudsakliga af alla religioner, hvarför ock alla, hedningar, turkar, judar och kristna, rymmas inom logen utan någon annan omvändelse än den, att de erkänna, att alla religioner äro både sanna och falska, att frimureriet allena kan utdraga det sanna ur alla religionerna, att frimuraren allena är sant religiös, samt att kristendomen ingalunda får göra anspråk på att vara ensam och helt och hållet sann. Frimurarne försäkra ock på det högtidligaste, att det icke är blott för väl-

görenhet och sällskapliga nöjen, som denna orden är stiftad och fortfarande består. Välgörenhet kan man utöfva äfven genom andra sällskap, nöjen kan man hafva äfven på andra sätt, säga frimurarordens visa, predikanter och talare. Det hemliga sällskapet har en mycket högre betydelse, förkunna oss dessa visa.

Ja, säga de, intet sällskap på jorden verkar så rent, så helt, så ofelbart för mänsklighetens väl som frimurarorden. Det är det högsta och härligaste sällskap på jorden, och ett intet att räkna äro kyrka, stat och familj emot denna orden. Jag kunde anföra många ställen ur frimurares skrifter till bekräftelse härpå, men jag hänvisar den tviflande till själfva dessa skrifter. Enligt frimurarnes bestämda utlåtelser få kyrka, stat, familj, sällskap, ämbetsmän och enskilda personer sin betydelse blott därigenom, att de tjäna frimureriet.

Inom romersk-katolska kyrkan drefs särskildt under medeltiden den läran, att påfvemakten var solen, men att den världsliga makten var endast månen, som erhöll sitt ljus från solen, påfven. Frimureriet har ärft denna lära, ty enligt frimurarnes bestämda påståenden måste från dem utgå allt det ljus, som finnes i världen, och, likasom månen synes helt eller till en del eller alls intet belyst af solljuset, allt eftersom han är vänd mot solen, så ock med kyrkan och staten, sällskap och enskilda personer: de hafva ljus, allt eftersom de äro vända till eller från frimureriet. Huru ljuset kan alstras af mörkret, är ett problem, som jag hittills icke mäktat lösa.

Frimureriets religion står högt öfver kristendomen och alla religioner. Hvad heter då frimureriets och de andra hemliga sällskapens religion? Den heter humanitet, såsom I kunnen se af deras egna skrifter. Med humanitet mena de då *en religion och sedlighet, som åstadkommes af människan själf, sådan hon är af naturen. Kristendom å andra sidan är en religion och sedlighet, som utgår från Kristus, en religion således, som utgår från Gud genom hans människoblifvande, och en sedlighet, som grundar sig på Kristi försoning och verkas genom omvändelse och helgelse.* Märken detta väl! Sen den stora skillnaden mellan de hemliga säll-

skapens religion och sedlighet och den kristna religionen och sedligheten.

För att rätt förstå de hemliga sällskapens religion måste man taga en noggrann kännedom om förra århundradets historia, deism och naturalism.

